Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

HADİS DERSLERİ 7

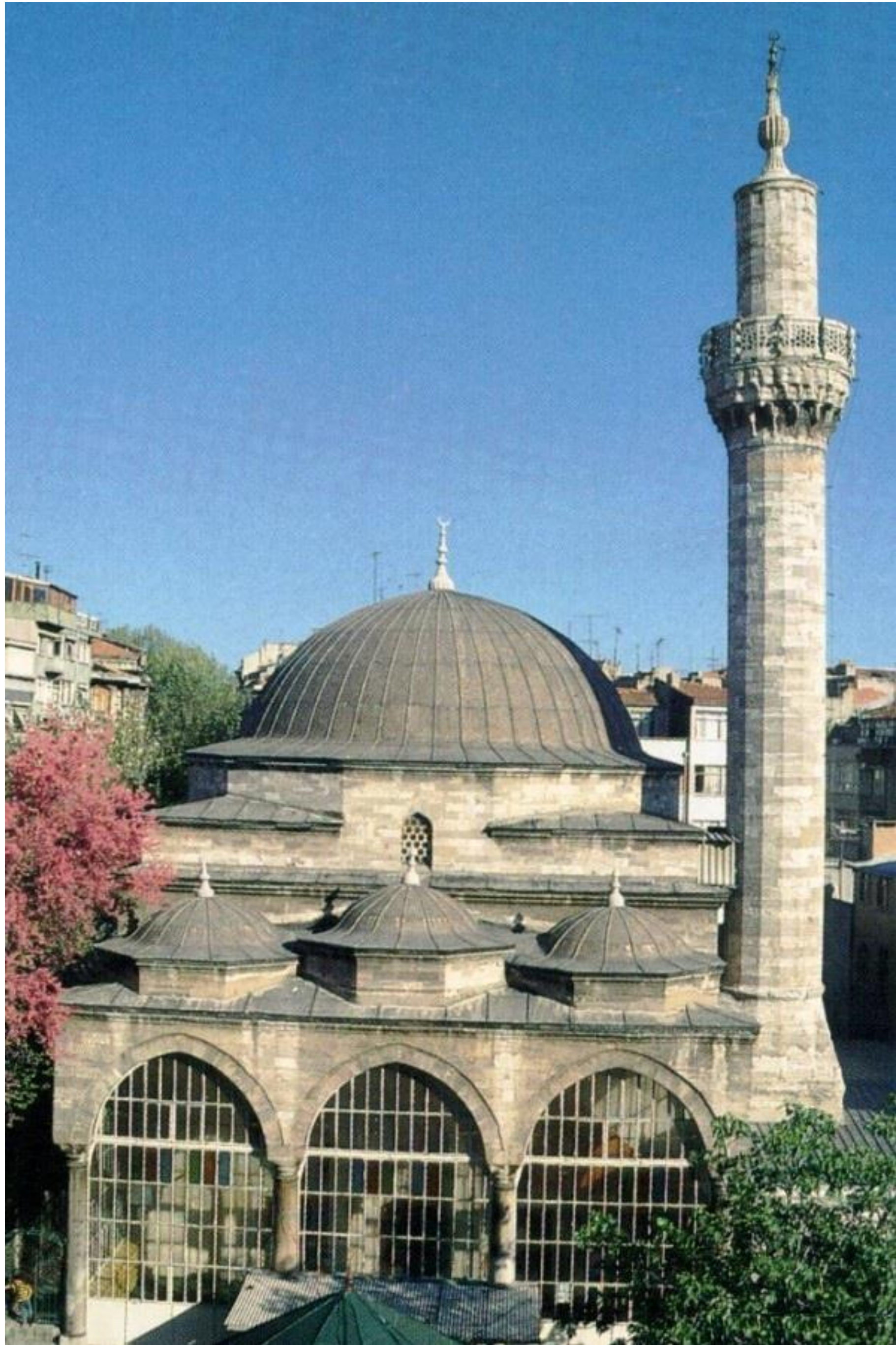

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحیم

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Gümüşhâneli Hazretleri, tasavvufî bir camiada bir hadis koleksiyonunu, yâni *Râmûzü'l-Ehàdîs*'i ders kitabı olarak ortaya koymuştur. Bu, tasavvuf tarihinde çok mühim ve önemli bir hadisedir. Sonra da, "Bizim şu hadis koleksiyonumuzu dikkatle okursanız, kısa zamanda muhakkik bir alim olursunuz!" buyurmuştur.

Râmûzü'l-Ehâdis, her hadis metninin ilk kelimesi esas alınarak alfabetik olarak sıralanmış hadislerden oluşmaktadır. Her hadis metninin sonunda, hadisin alındığı kaynak, râvi ve bazen de hadisin sıhhati hakkında bilgi verilmiştir.

Gümüşhâneli Hazretleri'nin, az sözle çok mânâ veren, ezberlenmesi kolay, vecîz ve alimlerce muteber 7101 hadisi bir araya getirmesiyle oluşan bu eser, iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölüm genel konularda 6400 hadis-i şerif ihtiva etmektedir. İkinci bölüm ise, Peygamber Efendimiz'in evsaf ve şemâilini anlatan 701 hadisten oluşmaktadır. Müellif bu eseri, 125'i aşkın kaynağa müracaat ederek hazırlamıştır.

Müslümanın şeriatin çizgisinden kaymaması için emniyet, hadis-i şeriftedir. Hadis-i şerife sarılmayan kimse, şeriatın çizgisinde devam edemez, ayağı kayar. Çünkü şeriatın çizgisi kıl kadar incedir, kılıç kadar keskindir. Ona ancak hadis-i şerife sarılarak, hadis-i şerif yolunda yürüyerek, takvâ yolunu yol edinerek, ihlâs ile hareket ederek ulaşılabilir.

Onun için, Gümüşhaneli Hazretleri tarafından başlatılan *Ramûz el-Ehâdîs* dersleri, bu dergâhın mürşidleri tarafından devam ettirilmiştir. İskenderpaşa Camii'nde Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Hazretleri bu dersleri 1977 yılına kadar sürdürmüş; 1977'den itibaren ise, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocamız ders yapmıştır. Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin vefatından sonra, Ankara'da da düzenli olarak hadis dersleri başlatmışlardır. 28 Şubat dönemi dolayısıyla yurtdışına çıkana kadar bu dersleri devam ettirmişlerdir. Yurt dışına çıkmadan önceki son hadis dersi, 4 Mayıs 1997 Pazar günü İskenderpaşa Camii'de yapılmıştır.

Hadis Dersleri, bu derslerin yazıya aktarılması ve yayına hazırlanmasıyla oluşmuştur. Elinizdeki yedinci ciltte 07. 10. 1984 - 24. 03. 1985 tarihleri arasındaki 21 adet ders yer almaktadır.

Hocaefendi'nin konulara yaklaşımı, açıklamaları, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Konuşma üslûbunu da muhafaza ederek hazırladığımız bu eserin, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını ümid ediyoruz.

Konuşmaların yazıya aktarılmasında emeği geçen ve kaset temininde yardımcı olan kardeşlerimize; teknik konularda yardım eden Abdüllatif, Ahmed Enis ve Lütfullah Erkaya'ya teşekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Şubat 2015

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

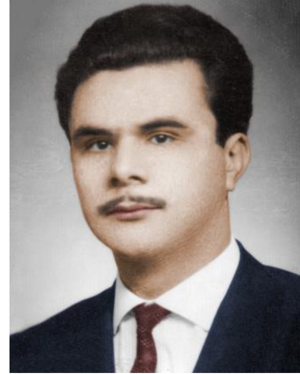
PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan *Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri* konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda *Türkçe ve Hümaniter Bilgiler* derslerini verdi.

Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

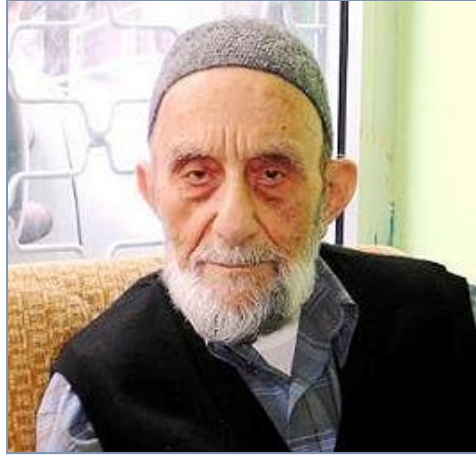
1973 yılında, *Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât* adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, *İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye* isimli

takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Genç-liğinde Gümüşhaneli dergâ-hına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Med-reseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928).

Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapça'dan, Farsça'dan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu.

Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi. Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm Edebiyatı'nda, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu;

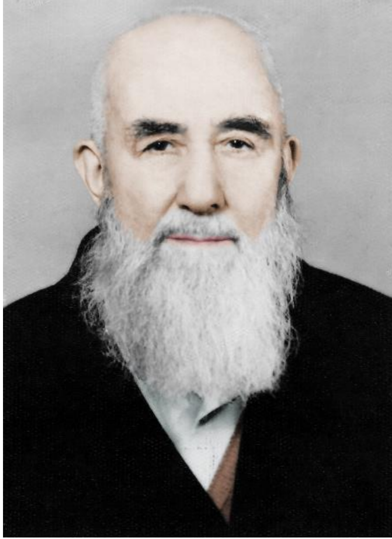
"—Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu, altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi.

Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol

Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

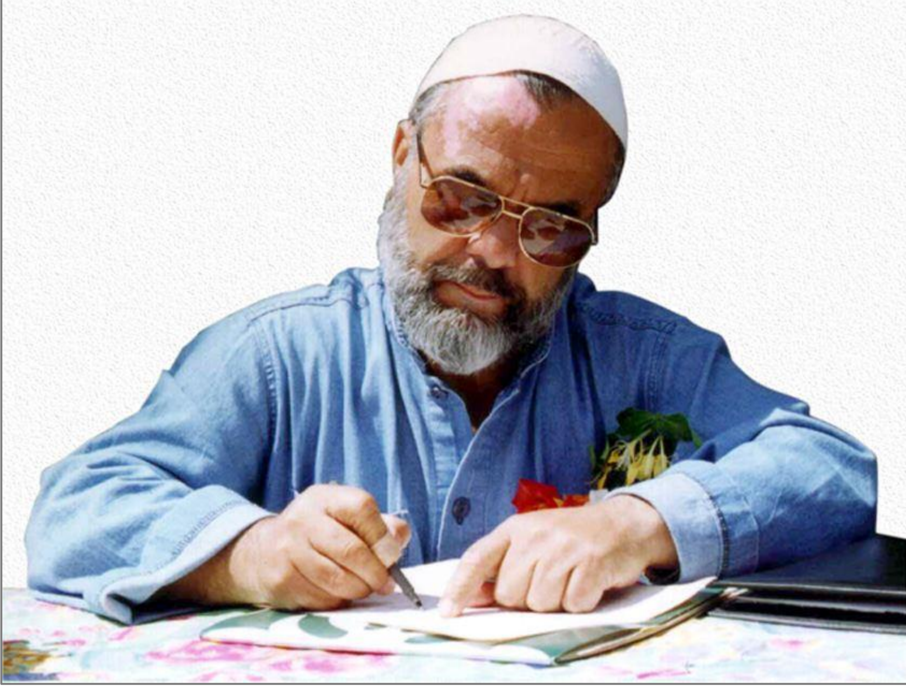
Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında *Kadın ve Aile* ve *İlim ve Sanat* dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda ise *Panzehir* dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo*

(AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür

çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

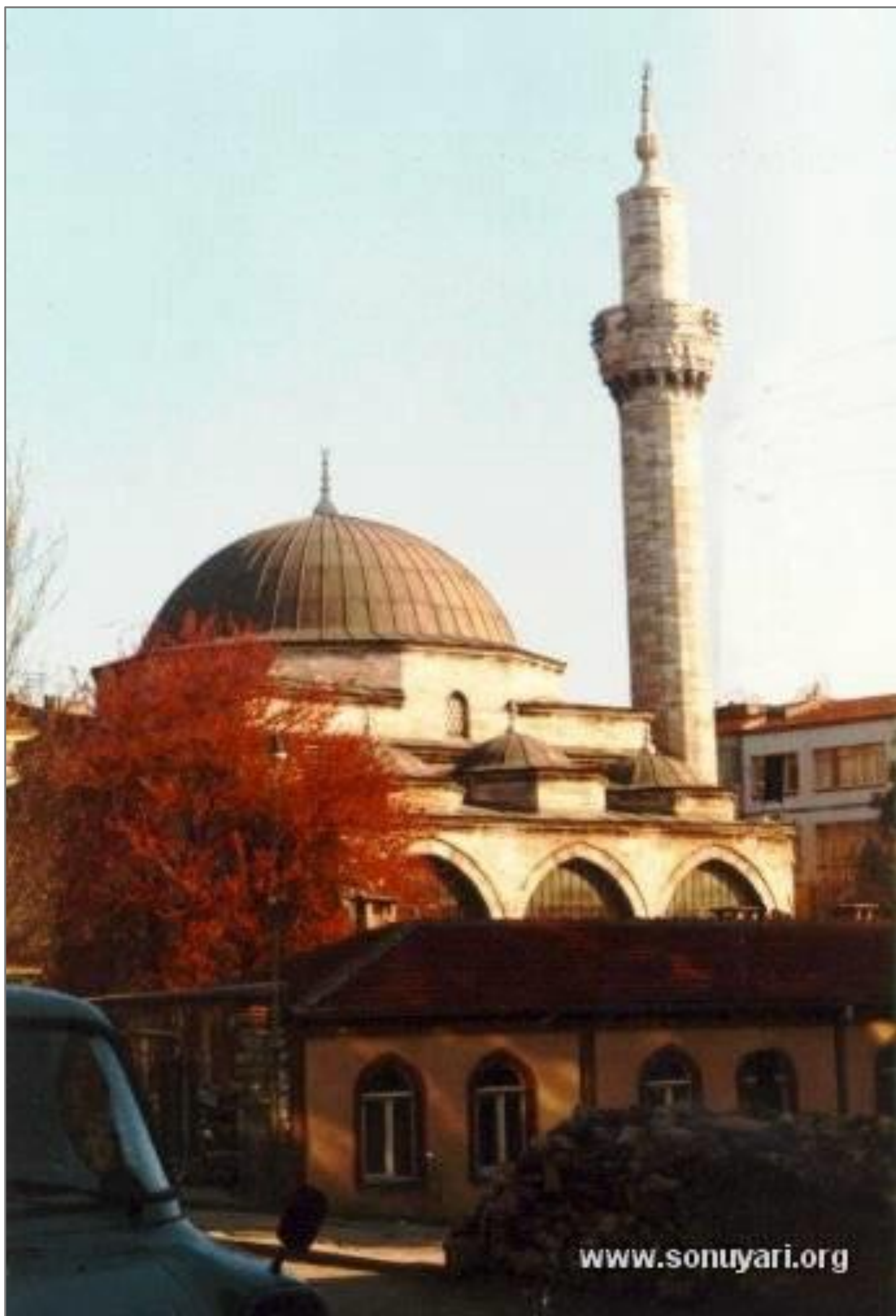
Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)

04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete! (1997)
31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

www.sonuyari.org

01. ALLAH'IN VE RASÛLÜNÜN HALİFESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ ، وَنَهٰى عَنِ الْمُنْكَرِ ، فَهُوَ خَلِيفَةُ اللهِ فِي الْأَرْضِ ، وَخَلِيفَةُ كِتَابِهِ ، وَخَلِيفَةُ رَسُولِهِ (الديلمي عن ثوبان)

RE. 410/3 (*Men emera bi'l-ma'rûfi, ve nehâ ani'l-münkeri, fehüve halîfetu'llâhi fi'l-ardı, ve halîfetü kitâbihî, ve halîfetü rasûlihî*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl...

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, ihsanı, ikramı cümlenizin üzerine olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri sizleri iki cihanda aziz eylesin... Peygamber SAS Efendimiz'in ehâdîs-i şerîfesini *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve açıklanmasına başlamadan önce, evvelen ve hasasaten, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için; onun âlinin, ashâbının etbâının, ahbâbının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için; cümle hakka yakın kulların ruhları için; hassaten ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât

ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Hocamız'ın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için; onun talebelerinin hocalarının ruhları için; şu okuduğumuz eserin içindeki malumatın, hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün âlimlerin, râvilerin, gayretli kulların, himmetli kulların, hatta basılmasına, ciltlenmesine çalışanların ruhları için;

Uzaktan, yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere Rasûlüllah SAS Efendimiz'e bağlılığından ve muhabbetinden dolayı şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, ruhları için; biz hayattaki müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için; buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup, öyle başlayalım!

………………..

a. İyiliği Emretmek, Kötülükten Alıkoymak

Peygamber SAS Hazretleri, Sevban RA'dan bize rivâyet edildiğine ve Deylemî'nin *Müsnedü'l-Firdevs* isimli kitabına kaydettiğine göre buyurmuşlar ki:[1]

مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ ، وَنَهٰى عَنِ الْمُنْكَرِ ، فَهُوَ خَلِيفَةُ اللهِ فِي الْأَرْضِ ، وَخَلِيفَةُ كِتَابِهِ ، وَخَلِيفَةُ رَسُولِهِ (الديلمي عن ثوبان)

RE. 410/3 (*Men emera bi'l-ma'rûfi*) "Kim ma'rufu emrederse, (*ve nehâ ani'l-münkeri*) münkerden de nehy ederse..."

Mârufu emretmek, münkerden nehy etmek ne demek? Arapça kelimeleri aynen kullanıyoruz, nasıl terceme bu?

---

[1] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.586, no:5834; Sevbân RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.84; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.480, no:1517; Ubâdetü'bnü Sâmit RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XX, s.74, no:21540.

Kim aklın ve şeriatin hoş gördüğü şeyleri yapmak, yaptırmak için tavsiyede bulunur, koşuşursa; kim de aklın ve şeriatin beğenmediği, istemediği, “Bu güzel bir şey değil!” diye uygun görmediği şeyi yaptırmamak için gayret sarf ederse, o gayrette olursa...

Ne demek yani? İşi gücü akl-ı selîmi ve şer’-i şerîfi hâkim kılmak; emrettiğini yaptırmaya çalışmak, yasakladığını da yaptırmamaya çalışmak.

Kim böyle yaparsa, böyle yapan kimse nedir, kimdir? (*Fe-hüve halîfetu’llàhi fi’l-ardi*) “O, yeryüzünde Allah’ın halifesidir.”

Daha büyük bir şeref var mı? Ben bıraktım başka mesleği; ne mühendislik isterim, ne doktorluk isterim, ne esnaflık isterim, ne tüccarlık isterim. Allah’ın halifesi oluyor insan! (*Halîfetu’llàhi fi’l-ard*) yeryüzünde Allah’ın halifesi oluyor!

Acaba bundan daha yüksek bir rütbe biliyor musunuz? Olabilir mi? Mümkün değil.

Onun için, gelin emr-i mâruf edelim, nehy-i münker edelim! Gelin iyilikleri yaptırmaya çalışalım, kötülükleri engellemeye çalışalım. İnsanın yan gelip yatmasıyla kazanç avucuna gelmez. Dünyada çalışmak için kazanmak, rahat etmek için çalışmak gerektiği gibi âhiret için de çalışalım!

Asr Sûresi’nde şöyle buyruluyor:

وَالْعَصْرِ. إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ. إِلاَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ،

وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ ، وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (العصر:١-٣)

“Asra yemin olsun ki insanoğlu çalışmalarında ziyandadır. Ancak iman edip sàlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesnâ...” (Asr, 103/1-3)

Yoksa hüsrandadır, ziyandadır, mahvoluyor gidiyor. Sonra çok pişmanlık çekecek, dizini dövecek, “Ah, vah!” edecek, saçını başını yolacak. Ne yaparsan yap, yüzünü yırt istersen, tırnaklarınla parça parça et; fayda yok!

Burada aklını başına devşirip, yapman gereken şeyi yapacaksın.

Allah'ın halifesi oluyor. Allahım, yâ Rabbi, çok şükür el-hamdü lillah.

(*Ve halîfetü kitâbihî*) Kur'an'ın halifesi oluyor.

Nedir Allah'ın kitabı? Kur'ân-ı Kerîm. Kur'ân-ı Kerîm'in halifesi oluyor.

(*Ve halîfetü rasûlihî*) Rasûlüllah SAS Efendimiz ki, yoluna canımız feda olsun, anamız babamız feda olsun…

Ashàb-ı kirâm Peygamber SAS Efendimiz'e:[2]

---

[2] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.1541, no:3968; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.184, no:2836; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.686, no:990; Neseî, *Sünen*, c.V, s.10, no:2440; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.152, no:21389; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.85, no:34386; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.12, no:617; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.27, no:19597; Ebû Zer RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VI, s.185, no:3496; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.335, no:8407; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VII, s.158, no:12611 ve 12612; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.49, no:1932; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.186, no:12961; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.260; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي يَا رَسُولَ اللهِ !

(*Fidâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llàh!*) "Ey Allah'ın Rasûlü, ey Allah'ın bize gönderdiği elçisi, habibi olan Muhammed-i Mustafâ! Sana anam, babam fedâ olsun!" diye hitap ederlerdi.

O zât-ı celil-i kadrin halifesi oluyor.

Bir hadîs-i şerîfte okudum ki, Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurmuş;

"—Kıyamet gününde insanların hasret, hüsran, nedamet, pişmanlık bakımından en şiddetlisi; en çok pişmanlık duyacak, diz dövecek insan o kimsedir ki, Allah ona ilim öğrenme imkânı vermiştir de öğrenmemiştir."

İmkânı vardı, Arapça'yı öğrenebilirdi, fıkh-ı şerîfi, hadisi, tefsiri öğrenebilirdi. Öğrenmedi.

"—Ya ne öğrendi? Bir şey öğrenmedi mi?"

"—Yazın deniz kenarına gitti, çok güzel yüzdü. Güneş banyosu yaparsa insan, kışın nezle olmazmış diye güneşte yandı, sıhhat kazanmak için..."

Hepsinin bir mâkul sebebi var, herkes bir sebep ileriye sürüyor.

"—Kışın çok çalıştığımızdan yorulduk, yazın dinlenmemiz gerekiyordu, moralimizin yerine gelmesi gerekiyordu. Moral eğitimi oldu. Moralimiz yerine geldi, eğlendik, rahatız."

E haydi bakalım, şimdi çalış.

Bu hadisi hatırınızda iyi tutun, iyi tutalım da böyle hareket edelim:

"—Ya emr-i mâruf, nehy-i münker yaparsınız ey cemaat-i müslimîn, ya da Allah-u Teàlâ Peygamber Efendimiz'in haber verdiğine göre başınıza öyle bir belâ musallat eder ki, dua edersiniz, edersiniz, kaldırılmaz. Sàlihleriniz dua eder, sàlihlerinize bile Allah icabet etmez."

Bir hadîs-i şerîfte okudum:

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.421,no:556; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.281; Hz. Ali RA'dan.

Allah'ın sevgili, sàlih kulları var ya, her devirde olacak, eksik olmaz; âhir zamanda ellerini kaldırır dua edermiş. Onlar kendilerini düşünmezler, Ümmet-i Muhammed'i düşünürler.-

"—Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed'e rahmet eyle. Yâ Rabbi! Hallerini hoş eyle. Yâ Rabbi! Dertlerden kurtar..."

Allah-u Teàlâ Hazretleri diyecekmiş ki:

"—Sen kendine dua et! Bırak onları, ben onlara kızgınım."

Allah-u Teàlâ Hazretleri sàlih kimselere, onlar için dua ettirmeyi bile istemeyecekmiş.

Onun için, emr-i mâruf, nehy-i münker yapın!

"—Kime yapacağız? Dışarı çıksak yapabilir miyiz? Ne olacak?"

Evine yap, hanıma söyle. Piyazla, pohpohla, hediye al.

"—Etme eyleme hatun, gel şu hadisleri okuyalım, ayetleri okuyalım, Allah yolunca gidelim!" de.

Çocuğuna yalvar yakar, bisiklet al, sev, okşa:

"—Haydi sen büyük adam olacaksın, ben senin ekmeğini yiyeceğim, bana bakacaksın. Haydi evladım, canım ciğerim." de, ne diyeceksen de, çocuğuna… Allah'ın dinini, imanını, adaleti, insafı, iyiliği, hoşluğu, aklın ve şeriatin güzel gördüğü şeyleri öğret. Kötü şeylerden de engellemeye çalış!

Müslüman adam, çocuğuna bakıyorsun; bir entari giydirmiş, donu görünüyor. Müslüman adam, o tarafa bakıyorsun öyle, bu tarafa bakıyorsun böyle... Ticarethânesine bakıyorsun öyle, işine bakıyorsun öyle… Müslümansak, müslümanlığımızın eseri üzerimizde görünsün, bilinsin; müslüman olmayan insanlardan bizim bir farkımız olsun. Konuşma, giyinme, tavır, hareket, düşünce tarzı, zerafet, adalet, insaf ölçüsü bakımından...

"—Herkes yiyor efendim bu haramı..."

Herkes yer ama, sen yiyemezsin! Sen haram yedin mi, kırk gece namazın kabul olmaz, kırk sabah duana icabet olunmaz. İstersen ye, sen bilirsin.

O yediğin lokmadan hâsıl olan eti cehennem paklar, başka türlü temizlenmez. Onun temizlenmesi başka türlü olmaz.

Emr-i mâruf, nehy-i münker yaparsanız yaparsınız, yoksa düşmanlar üstünüze çullanır; sizin çocuğunuzu alır komünist

yapar, dinsiz yapar, şöyle yapar, böyle yapar; sizin çocuğunuz sizin karşınıza gelir.

Bu milletin sırtı yere mi gelirdi? On altıncı asırda, Kânûnî devrinde bir sefir, Baron de Büsbek elçi olarak gelmiş de kitabının sonunda diyor ki;

"—Yahu bu Osmanlı ordusu yenilir mi? Şöyle baktığın zaman mızrakları orman gibi, kendileri deniz gibi çalkanıyor. Koca ordu. Bu ordunun önünde kim durabilir?" diyor idi.

Ne hale geldik? Ne diye kaçırdık o fırsatı?

Buradan dosdoğru Mekke-i Mükerreme'ye giderdik. Ne vize mecburiyeti olurdu ne başka bir zorluk olurdu. Petroller bizim olurdu. Yani dünya metaı değil de derdimiz; elde bir nimet vardı, gitti.

Nimet neden gider?

Mânevî sebebi; nimet, şükrü eda edilmeyince elden gider. Nimete küfrânda bulunulunca, küfrân-ı nimet olduğu zaman nimet elden gider. İstersen bir dene. Zenginsin, bakalım zenginliğinin gereğini yapma, şükretme; gör bakalım.

Onun için Allah CC, her şeyimizle ona muhtacız, her şeyimiz ondandır, halimiz çok haraptır; bizi tamir ederse, o tamir eder. Çamura batmışız, bizi çıkartırsa o çıkartır. Cehenneme doğru yuvarlanıyoruz; bizi bu yuvarlanıştan durdurup çekerse o kurtarır. Çok yalvaralım! Allah'ın dinine yardımcı olalım, emr-i mâruf, nehy-i münker yapalım!

"—Beş tane evlâdım var hocam!"

Eğer beş tanesi de senden daha iyi müslüman olmazsa, vebaldesin!

Çocukların ne oldu?

"—Şunu oldu, bunu oldu, hık mık... Hiç orasını sorma!"

Sokakta gittiğin zaman bakıyorsun, üç nesil yan yana gidiyor; anneanne, onun kızı olan anne, onun kızı olan torun... Torun, anne, nine, yan yana... Anneanne çarşaflı farz edelim veya iyice örtünmüş. Anne başını yarım örtmüş, mantosu dizlerinin birazcık altında. Kızı hiç sorma. E ne oldu, ne oluyor, nereye doğru gidiyor şimdi bu çizgi?

"—Görülüyor işte... Daha ne soruyorsun hocam, ne tarafa doğru

gittiği belli.”

Çocuklarımızı terbiyeli, edepli yetiştireceğiz. Şu dinimizin emirlerini öğreneceğiz.

“—Kendimiz bilmiyoruz ki...”

O zaman kendimiz öğreneceğiz. Kitaplar çok, kütüphaneler dolu. Hatta bizim evimizde de, aç misafir odasının kapısını, gir içeri, bak ne kadar kitap vardır; sırtı yaldızlı, kalın kalın, böyle dört parmak, beş cilt, dokuz cilt, on bir cilt...

Kitap çok ama okuyacak insan lazım. Okuduğunu hazmedecek, hazmettiğini de başkasına “Buyurun, işin aslı budur.” diye arz edecek.

Bunu yaparsak yaparız; yapmazsak, gelenler yetmedi mi, daha ne söyleyeyim? Başa gelenler kâfi gelmedi mi, daha ne geleceğini uzun boylu anlatayım?

Şu şerefe bakın: “Emr-i mâruf, nehy-i münker yapan insan Allah’ın yeryüzünde halifesidir, Kur’an’ın halifesidir, Rasûlüllah’ın halifesidir.”

b. Evlâdını Reddeden Baba

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Hibban, İbn-i Ömer RA’dan rivâyet eylemiş. Garip bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[3]

مَنِ انْتَفَى مِنْ وَلَدِهِ لِيَفْضَحَهُ فِى الدُّنْيَا ، فَضَحَهُ اللّٰهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُءُوسِ الأَشْهَادِ ، قِصَاصٌ بِقِصَاصٍ (حم. طب. حل. عن ابن عمر)

(*Men intefâ min veledehî li-yefdahahû fi’d-dünyâ,*

---

[3] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.26, no:4795; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.400, no:13478; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.312, no:4297; Heysemî. *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.652, no:7862; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.IX, s.224; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.196, no:15327; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.79, no:21551.

fadahahu'llâhu yevme'l-kıyâmeti alâ ruûsi'l-eşhâd, kısâsun bi-kısâs.)

"Kim evlâdını, 'Bu benim oğlum değil!' diye inkâr ederse, evlâdından teberrî ederse…"

Neden? Onu mahcup etmek için, hor rezil etmek için. Nesebi gayri sahihmiş gibi söylemek istiyor. Evlâdına kızmış. "Bu benim evladım değil, bilmiyorum babası kim..." gibi böyle bir şeyle evladını rezil rüsva etmek için evladından teberrî ederse...

Dünyada böyle yapar, evlâttan hıncını alır ama; (*fadahahu'llàhu yevme'l-kıyâmeti alâ ruûsi'l-eşhâd*) "Bütün insanların şahitliği karşısında, şahitlerin başında, karşısında Allah da onu rezil eder."

Bu işlerin bir hesabı yok mu? Bu zulümler, bu gadirler, bu haksızlıklar, bu çalmalar, çırpmalar, hırsızlıklar, bu dolandırıcılıklar cezasız mı kalacak? Bir adalet günü yok mu?

Var… O ona öyle yaptı mı Allah da onu mahşer halkının karşısında öyle bir rezil edecek, öyle bir rezil edecek ki tariflere sığmaz.

Garip bir hadis-i şerif.

(*Kısâsun bi-kısâs*) "Kısasa kısas" diyor Peygamber Efendimiz. Dünyada evlâdına o öyle yaptı, Allah da ona âhirette öyle yapar.

"—Güzel de garipliği nereden?"

Yahu baba evlâdına böyle mi yapar? Garip olan bu... Değil mi? Baba evlâdına böyle yapar mı?

Kardeşlerim, bu dünya bir acaip dünyadır. Çok acaiptir. Bu yalan dünya babayı evlâda düşürür, evlâdı babaya düşürür, kardeşi kardeşe düşürür. Bu maddî menfaat… Maddî menfaat yok; mânevî kızgınlık, hınç, haset, kibir, ucub… Kötü huylar yani. Hani bizim içimizden atmak için uğraştığımız bu kötü huylar yok mu, sırf hınç almak için insan işte böyle yapar. Kardeş kardeşe yapar, Allah korusun… Baba evlada yapar. Evlat babaya daha beterini yapabilir. Bunlar olabiliyor.

Bizim ailelerde pek olmaz. Müslüman aileler Allah'tan korktuğu için, o evladına karşı mes'uliyet duygusu duyar, yapmaz. Evlat da babasına karşı saygı, hürmet duyar, yapmaz deriz ama, bak hadis-i şerifte böyle şeyler de oluyor. Demek ki olmuş ki, bir daha olmasın diye Peygamber Efendimiz onun cezasını söylüyor.

Onun için, umumi bir kaide çıkartmak gerekirse; kimsenin haysiyetine, şerefine dokunmak, onu burada rezil rüsvâ etmek için bazı laflar ortaya çıkartmak, "Efendim şu şöyledir, bu böyledir..." demek doğru değildir. Diyenler sonra çok pişman olur.

Hasan-ı Basrî Hazretleri bir tabak meyve almış, güzel bir tabağın içine koymuş, filanca tanıdığa göndermiş.

Neden? O tanıdık, Hasan-ı Basrî aleyhinde konuşurmuş, dedikodu edermiş, gıybet edermiş. O ona bir tabak meyve göndermiş. Gönderdiği şahısla beraber o şahsa dedirtmiş ki:

"—Duydum ki ibadetler yapıp da kazandığın sevapları bana bağışlıyormuşsun. Başka bir şey verecek bir halim yok, teşekkür ederim, bu meyveleri lütfen kabul et!"

Neden? O onu gıybet etti mi, onun sevapları bu tarafa gelir de ondan... Gıybet edilen zarar etmez, gıybet eden zarar eder. Kötülenen zarar etmez, kötüleyen zarar eder. İftira eden zarar eder, iftiraya uğrayan mânevî bakımdan kazanır.

Bir şeyi biliyor musun? Kat'î olarak biliyorsan öyle söyle; bilmiyorsan sonra (*kısâsun bi-kısas*) kısasa kısas buyurmuş, başına aynısı gelir. Hatta bir kimse bir kimseye "Kâfir!" dese; kızdı, "Kâfir!" dedi. "O laf havada dolaşır döner, eğer karşısındaki adam hakikaten kâfirse ona gider ama, kâfir değilse dönüp sahibine gelir." diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için öyle kâfir, münafık, yalancı, dolancı, iftiracı, bilmem ne dememek lâzım!

Bu dünya imtihan dünyasıdır. Aklını başına topla; kimsenin hakkını alma, âhını alma!..

Alma mazlumun âhını, çıkar âheste âheste...

Âheste âheste çıkar, dumanı göğe böyle yavaş yavaş, ağa ağa çıkar. Onun için mazlum olmak, zalim olmaktan daha iyidir.

"—Haklı olduğu halde münakaşadan kendisini çekene, cennetin avlusunda bir köşkü tekeffül ediyorum." diyor Peygamber Efendimiz.

Haklı olduğu halde, baktı ki iş büyüyecek; "Pekiyi pekiyi kardeşim, Allah'a ısmarladık..." dedi, çekildi, münakaşayı büyütmedi. Ama haklıydı, isteseydi müdafaa edebilirdi, şahit

getirebilirdi. “Ona cennetin avlusunda bir köşk garanti ederim.” diyor Peygamber Efendimiz.

Aklımızı buna göre devşirelim, işimizi bunlara göre yapalım!

c. Fakirliği Zenginlikten Çok Seven Kimse

Bu hadis-i şerifi, Deylemî Abdullah ibn-i Amr RA’dan rivâyet eylemiş. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[4]

مَنْ أَنْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ ظَفِرَ بِالْجَنَّةِ الْعَالِيَةِ ، وَمَنْ كَانَ الْفَقْرُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الْغِنٰى ، فَلَوِ اجْتَهَدَ عُبَّادُ الْحَرَمَيْنِ ، أَنْ يُدْرِكُوا مَا أُعْطِيَ مَا أَدْرَكُوا (الديلمي عن ابن عمرو)

(*Men ensafa’n-nâse min nefsihî zafire bi’l-cenneti’l-âliyeti, ve men kâne’l-fakru ehabbe ileyhi mine’l-gınâ, felev ictehede ubbâdu’l-harameyni, en yüdrikû mâ u’tiye mâ edrekû*)

(*Men ensafa’n-nâse min nefsihî*) “Kim insanlara kendisinden pay biçip adaletle, ölçülü hareket ederse...”

“—Bunu bana yapsalar ben hoşlanmam, o halde ben de ona yapmayayım. Bu haksızlığı bana yapsalardı dayanamazdım, o halde ben de ona yapmayayım. Bana böyle muamele yapsalardı çok üzülürdüm, o halde ben de ona öyle yapmayayım.” diye içinden gelen bir ölçü, adalet duygusuyla insaflı, adaletli davranırsa, ne olur? (*Zafire bi’l-cenneti’l-âliyeti*) “Yüce cenneti kazanır, elde eder.”

Adalet güzel bir duygudur. Haklıya, “Sen haklısın!” diyebilmek; haksıza, “Yok, bu doğru değil!” diyebilmek; hak sahibine, “Hakkını al, bu senin hakkındır!” diye verebilmek.

Sekiz ay çalıştırmış arkadaşlarımızı, işçileriyle beraber, şirket olarak; hâlâ parasını vermemiş. Gidiyor kamyon alıyor, bilmem ne alıyor. Hey şaşkın hey... Zavallı çalışmış, ter dökmüş.

Kim adaletli olursa yüce cenneti kazanır, kesb eder, elde eder.

---

[4] *Kenzü’l-Ummâl*, c.XV, s.805, no:43199; *Câmiü’l-Ehàdîs* c.XX, s.81, no:21557.

(*Ve men kâne'l-fakru ehabbe ileyhi mine'l-gınâ*) "Kime ki fakirlik zenginlikten daha sevimli, daha hoş gelirse..."

Kulaklarınız yanlış duymadı. Fakirliği daha çok seviyor, zenginliği istemiyor. "İstemem ben zenginliği, bana fakirlik daha hoş!" diyorsa.

(*Felev ictehede ubbâdu'l-harameyni*) "Harameyn-i Muhteremeyn'in, Mekke-i Mükerreme'nin, Medine-i Münevvere'nin âbid kulları çalışsa, çabalasa; (*en yüdrikû mâ u'tiye*) ona verilen dereceyi, sevabı elde etmek, kazanmak, ona ulaşmak, erişmek için ibadette, taatte çalışsa, çabalasa; (*mâ edrekû*) onun seviyesine ulaşamazlar."

Allah Allah, şimdi gel işin içinden çık. Tam "Bir ev sahibi olayım!" diyordum, "Bir köşküm olsaydı. Bir de Mercedes arabam olsaydı. Bir de deniz kenarında yalım olsaydı. Bir güzel ticarethânem olsaydı, ben çalışmadan ayda üç milyon lira gelirim olsaydı, onlarla gezerdim, tozardım, hac da ederdim..." derken şimdi çıktı karşıma bir hadîs-i şerîf, fakirliğe daha çok uygun diyor.

اَلدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ ، كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ يُغْرَقُ فِيهَا

(*Ed-dünyâ bahrun amîkun, kesîrun mine'n-nâsi yuğraku fîhâ*) "Bu dünya bir dipsiz derin denizdir, burada çokları boğuldu."

Sade sen gelmedin ki bu dünyaya; senden önce çok kimseler boğuldu. Peygamber SAS Efendimiz yemin ederek söylüyor, diyor ki:[5]

أَبْشِرُوا ، فَوَاللهِ لأَنَّا مِنْ كَثْرَةِ الشَّيْءِ أَخْوَفُ عَلَيْكُمْ مِنْ قِلَّتِهِ

(الحسن بن سفيان ، حل. عن عبد الله بن حوالة)

(*Ebşirû, feva'llàhi li-enne min kesreti'ş-şey'i ahvefu aleyküm min*

---

5 Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ,* c.II, s.3; *el-Âhâd ve'l-Mesânî,* c.IV, s.135, no:2295; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.114, no:941; İbn-i Abdilber, *el-İstiâb,* c.I, s.270; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.I, s.73; Abdullah ibn-i Havâle RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.371, no:31785; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.105, no:150; RE. 7/1.

kılletihî) “Sevinin! Vallahi, ben sizin bir şeye sahip olmayıp ihtiyaç içinde kalmanızdan ziyade, fazlasıyla sahip olmanızdan, zenginliğinizden korkarım.”

Neden?

كَلاَّ إِنَّ الْاِنسَانَ لَيَطْغٰى. أَنْ رَآهُ اسْتَغْنٰى (العلق:٦-٧)

(*Kellâ inne’l-insâne leyetgà. En raàhü’stağnâ.*) “Gerçek şu ki, insanoğlu kendisini müstağnî gördü mü, ihtiyaçtan vareste gördü mü, paralı pullu gördü mü, o zaman azar, sapıtır.” (Alak, 96/6-7)

“—Hocam ben sapıtmam. Köyümden çıkarken söz verdim; zengin olsam bile yolumu değiştirmeyeceğim.”

Ben senin oğlunu görürüm. Hele sen adını, adresini bir ver bakalım. Oğul sapıtır. Babası köylüdür, köylülüğünü bilir. Sırtında küfeyle pazarda yük taşıdığını bilir; maydanoz, dereotu sattığını bilir ama evlat bilmez.

“—Benim babam zengin.” der, “Mercedesliyim!” der.

Mercedes’ten indirip Murat’a bindirirsen suratı asılır. Oğul sapıtır. Zenginlik, para pul gelir.

Avustralya’ya gittim. Bizim işçiler gidince orada çok gariplik çekmişler; bilmedikleri bir diyar, dillerini bilmiyorlar. “Orada bize Yunanlılar yardım etti.” diyor. Bak şimdi, hani doğruyu söyleyeceğiz ya, kavga gürültü, onlar bize hücum edecek gibi şeyler, ihtilaflarımız var arada ama orada devlet tahriki olmayınca yardım etmişler. Yunanlı hiç olmazsa benimle konuşan kardeşe yardım etmiş. “Müşküllerimizi çözmekte bize epeyce yardımcı oldular.” dedi.

Yeni geldiği için bizim Türk işçileri, oradaki Yunanlı sormuş;

“—Nasıl buldun bu Avustralya’yı?”

“—E yeşillik, temiz havalı, güzel manzaralı bir yer.”

“—Zehir zemberek buranın havası.” demiş.

“—Niye öyle diyorsun?”

“—Çocukların biraz yetişsin de gör!” demiş.

Tabii orada para var, pul var, zenginlik var, imkân var, zevk var, sefa var, eğlence var; çocuklar anaya babaya âsi olup zevke

sefaya dalıveriyorlarmış. Yunanlıcığın, zavallının bile yüreği yanmış da "Hele hele sen bir görürsün..." demiş çocuklarını kasdederek…

Zengin olup da şaşırmamak çok zordur. Ne yapalım? Allah'tan her şeyin helalini isteyelim. Allah bize hayırlısını, helalini versin.

"—İnsanın gırtlağından içeriye bir haram lokma girerse kırk gece kıldığı namaz kabul olmuyor, kırk sabah yaptığı dua kabul olmuyor." diye okuduk.

Allah bize helâlini versin, helâlinden versin.

Meşhur bir hikâye vardır, hadîs-i şerîf kitaplarında geçer. Birisi geliyor;

"—Yâ Rasûlallah, çok sıkıntıdayım, bana dua et de zengin olayım."

"—Ey Salebe, şükrünü edâ edebileceğin az bir mal, sana çok maldan çok daha hayırlıdır."

"—Pekiyi yâ Rasûlallah."

Çekiliyor. Aradan bir zaman geçiyor;

"—Yâ Rasûlallah, fakirlik canıma tak dedi, evde çok sıkıntı çekiyorum, yoksulluk çekiyorum, dua et de zengin olayım."

"—Yâ Salebe, şükrünü edâ edeceğin az bir mal, sana şükründen uzak kalacağın çok maldan daha hayırlı olur."

"—Pekiyi yâ Rasûlallah."

Yine çekiliyor. Üçüncü sefer, bir zaman geçtikten sonra geliyor:

"—Yâ Rasûlallah, fakirlik canıma tak dedi, dua et zengin olayım."

"—Yâ Rabbi, Salebe'ye istediğini ver." demiş Peygamber Efendimiz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri istediğini vermiş.

Salebe'nin koyunları doğurmaya başlamış, develeri çoğalmaya, sürüleri artmaya başlamış. Arada namaza, Mescid-i Nebevî'ye gelmemeye başlamış. Diyor ki Peygamber Efendimiz;

"—Salebe nerede?"

"—Koyunlarını otlatıyor da yetişemedi namaza..."

Aradan bir zaman geçiyor;

"—Salebe nerede?"

"—Cuma'dan Cuma'ya gelebiliyor."

Aradan bir zaman geçiyor;
“—Salebe nerede?”
“—Medine’nin dışında. Buranın otları, otlakları yetmedi de otlatmak için uzaklara gitti.”
O şey, artan şeyler ibadetten, Rasûlüllah’ın meclisinden, mescidine devamdan kestirtmiş.

Zekât âyeti inmiş. Rasûlüllah her yere zekât âmilleri, vazifeliler gönderiyor; “Zekât âyeti indi, koyunlarınızdan şu kadar, develerinizden şu miktar, paralarınızdan şu miktar vereceksiniz.” diye tebliğ ediyorlar. Salebe vermemiş.
“—Yahu bu malları kim verdi sana?”
Allah verdi.
“—Kimin sayesinde kazandın?”
Bilmiyor muydun Rasûlüllah’ın duasıyla olduğunu? Kaç defa gittin istedin. Ondan sonra verilmedi mi bu?
Allah istiyor işte; sana o zenginliği Rasûlüllah’ın duası bereketiyle veren Allah-u Teàlâ Hazretleri bu malı Allah yolunda zekât olarak vermeni istiyor.
Vermedi. Rasûlüllah’a geldiler, söylediler.
“—Bir daha ona gitmeyin!” dedi.

Darıldı Rasûlüllah Efendimiz. Bir daha gitmediler.
Rasûlüllah âhirete göçtü, irtihal eyledi. Yerine Ebû Bekr-i Sıddîk geçti. Ondan sonra aklı başına geldi adamın, göndermeye çalıştı ama kimse zekâtı kabul etmedi. Ebû Bekr-i Sıddîk geçince idare değişti, “O alır.” diye ona zekât gönderdi. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz;
“—Rasûlullah’ın almadığı bir malı ben ne hakla nasıl alırım, almam!” dedi.
Zekâtını almadılar, öyle gitti.

Her şeyin hayırlısını istemek lâzım! Mal verir de sonunda azgınlık olacaksa iyi değil; fakirlik verip de sonunda hırsızlık, arsızlığa gidecekse o da iyi değil.
“—Yâ Rabbi bana helâl mal ver. Dünyada, âhirette hayırlısını nasip eyle, afiyet ihsan eyle.” diye Allah’tan hayırlısını isteyin.
Allah her şeyin hayırlısını versin…

Ama zenginlikten ziyade gönlü fakirliğe meyyal…

Neden?

“—Ne yapayım ben şu dünya metâını?” diyor, âhirete rağbet ediyor. Buna zühd derler; dünyaya kıymet vermemek, dünya malına aldırmamak, âhirete rağbet etmek.

Evliyâullahtan bir zâta bir kese içinde şu kadar bin altın getirmişler.

“—Bunu al, sana veriyorum.”

Şöyle keseye bakmış;

“—Ne kadar var bunun içinde?”

“—Şu kadar bin altın var.”

Bayağı bir para.

“—Daha fazla altının olsa ister misin?”

“—İsterim tabii…” demiş.

Altın değil mi, zenginlik değil mi?

“—Neyse al, sen buna daha muhtaçsın, ben hiç istemiyorum.” demiş.

O eskilerin hallerini anlayamayız. Kitaplarda yazıyor da onu da anlayamayız. İlle bizim aklımız, fikrimiz; mal, mal, mal, para, para, paradır. Para nereden gelirse gelsin ona bakarız. Bu devirde insanlar ekseriyetle hiç helâlini, haramını düşünmüyor. Gözlerini bir hırs bürümüş, dünyadan zühd yok.

Münebbihât diye bir kitap var, İbn-i Hacer el-Askalânî’nin. Burada bir hadîs-i şerîf karşımıza geldi, orada da çeşitli hadislerden çeşitli yerlerde gelmiş. Terceme eden zât-ı muhterem hemen altına not düşmüş;

“—Buradan kasıt şudur, budur.”

Peygamber Efendimiz istememiş işte, bunun ötesi var mı? Anlaşılıyor. Parayı pulu sen istiyorsun ama Peygamber Efendimiz pek istememiş.

Cebrâil AS geliyor:

“—Yâ Rasûlallah, Allah gönderdi beni, istersen şu Medine-i Münevvere’nin dağlarını sana altın edeyim!” buyuruyor.

“—İstemem. Ben bir gün tok olayım, Allah’a şükredeyim; iki gün aç olayım, sabredeyim, oruç tutayım, öyle ecir kazanayım.

İstememem.” demiş.

Peygamber Efendimiz hasırın üstüne yatmış. Hz. Ömer gelmiş. Uyanmış. Bakmış ki yüzünde, elinde hasırın izleri kıpkırmızı iz bırakmış. Yatak değil, yumuşak değil; hasır. Onun o haline ağlamış. Demiş ki;

“—Yâ Rasûlallah, sen ki Allah’ın sevgili peygamberisin, bak şu haline. Halbuki Kisralar, Kayserler ne nimetlerin içinde yüzüyorlar.”

“—Ey Ömer, onlar öyle bir kavimdir ki onların alacaklarını bu dünyada, Allah onlara veriyor, âhirette bir şey yok; bizimkini âhirete tehir etmiştir.” demiş.

Onun için bizim gayemiz para toplamak, mal edinmek, devşirmek, zengin olmak, köşkler, saraylar yaptırmak değil.

Bizim gayemiz ne? Allah’ın rızasını kazanmak...

d. Sàlih Bir İnsana Sàlih Bir Mal

Ama dosta düşmana muhtaç olmayalım diye helâl kazanç sahibi olacağız. Allah helâlinden çok verirse onun da vazifesini bileceğiz, harcanacak yerlere harcayacağız. Yani zenginlik ayıp değil. Allah verirse verir.

Bazı kimseye Allah güldür güldür verir. O da bir imtihan.

Ebû Zerr-i Gıfârî RA şöyle rivayet etmiş:[6]

أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالْأُجُورِ، يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَيَتَصَدَّقُونَ بِفُضُولِ أَمْوَالِهِمْ وَلَا نَتَصَدَّقُ (عَنْ أَبِي ذَرٍّ)

(*Enne nâsen min ashàbi’n-nebiyyi SAS, kàlû li’n-nebiyyi SAS*) Peygamber SAS Efendimiz’in ashabından bazıları, Medine-i

---

[6] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.297; Ebû Zerr-i Gıfârî RA’dan.

Münevvere'nin fakirleri sızlana sızlana Peygamber SAS'e geldiler;

(*Yâ rasûla'llàh, zehebe ehlü'd-düsûri bi'l-ucûri*) "Yâ Rasûlallah, zenginler sevapların hepsini aldı, götürdü. (*Yusallûne kemâ nusallî*) Bizim gibi namaz kılıyorlar. (*Ve yesùmüne kemâ nesùmû*) Bizim gibi oruç tutuyorlar. (*Ve yetesaddakùne bi-fudùli emvâlihim*) Mallarının fazlasını tasadduk ediyorlar, çok sevap kazanıyorlar; (*ve lâ netesaddaku*) biz tasadduk edemiyoruz."

Bunun üzerine Rasûlüllah SAS Efendimiz şöyle dedi:[7]

أَفَلاَ أَدُلُّكَ عَلَى مَا إِذَا فَعَلْتَهُ أَدْرَكْتَ مَنْ سَبَقَكَ ، وَلَمْ يُدْرِكْكَ مَنْ بَعْدَكَ ، إِلاَّ مَنْ فَعَلَ كَمَا فَعَلْتَ: تُسَبِّحُ اللهَ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ ، وَتَحْمَدُهُ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ ، وَتُكَبِّرُهُ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ

(*Efelâ edüllüke alâ mâ izâ fealtühû edrekte men sebekake, velem yüdrikke men ba'deke*) "Ben size bir şey tavsiye edeyim mi, onu yaparsanız sizi sevapta geçenlere yetişirsiniz, sizden sonrakilerden kimse de size yetişemez. (*İllâ men feale kemâ fealte*) Ancak, onlar da sizin yaptığınız bu tesbihleri yaparlarsa, size yetişebilirler."

(*Tüsebbihu'llàhe dübüre külli salâtin selâsen ve selâsîn*) "Her namazın arkasından 33 *Sübhàna'llàh*, (*ve tahmedühû selâsen ve selâsîn*) 33 *El-hamdü li'llâh*, (*ve tükebbirûhü selâsen ve selâsîn*) 33 *Allàhu ekber* deyin!" diye tesbih tavsiye etmiş.

Sevine sevine gitmişler fukarâlar. Yani, onları söyleyince o kadar ecirlere ereceğiz diye.

فَفَعَلُوا ذٰلِكَ ، فَسَمِعَ الْأَغْنِيَاءُ بِذٰلِكَ ، فَفَعَلُوا مِثْلَ أَعْمَالِهِمْ. فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، قَدْ قَالُوا مِثْلَ مَا قُلْنَا . فَقَالَ رسول الله صَلَّى اللهُ عليهِ وَسَلَّمَ: ذٰلِكَ فَضْلُ اللهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ (ع. عن أبي هريرة)

---

[7] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.466, no:6587; Ebû Hüreyre RA'dan.

(*Fefealû zâlike*) "Onlar bu tesbihleri çektiler. (*Fesemia'l-ağniyâü bi-zâlike*) Bir süre sonra zenginler de onların çektikleri tesbihleri duydular. (*Fefealû misle a'mâlihim*) Zenginler de tıpkı onlar gibi bu tesbihleri çektiler."

Bunun üzerine fakirler Peygamber SAS Efendimiz'e gelerek:

(*Yâ rasûla'llah, kad kàlû misli mâ kulnâ*) "Yâ Rasûlallah, zengin kardeşlerimiz de öğrenmiş, onlar da çekiyor bu tesbihleri, o sevabı onlar da alıyorlar." dediler.

(*Fekàle rasûlü'llah SAS*) Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurdu:

ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ (الجمعة:٤)

(*Zâlike fadlu'llàhi yü'tihî men yeşâ'*) "Bu Allah'ın fazl u keremidir, dilediğine verir." (Cuma, 62/4)

Öyle zengin oldu mu, Allah verir.

Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk çok zengindi. Hz. Osmân-ı Zinnûreyn çok zengindi, malını Allah yolunda verdi. Kıtlık senesinde 100 deve ticaret malı getirdi. Ticaret mallarını getirmeden önce Medine yolunda karşıladılar:

"—Bize devret, şu kadar kâr verelim!" dediler.

Vermedi; bütün malları fukarâya tasadduk etti. Bütün develeri kestirdi, etlerini dağıttı.

İnsanın gönlünde olmayıp da Allah yolunda harcamayı yapabiliyorsa, o zaman o insanın zenginliği zarar vermez.

Ne demiş Peygamber SAS bir hadis-i şerifinde:[8]

---

[8] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.197, no: 17798; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.6, no:3210; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.3, no:2130; Buhàrî, *el-Edebü'l-Müfred*, c.I, s.112, no:299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.291, no:3189; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.263, no:7336; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.18, no:22628; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.91, no:1248; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.259, no:1315; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.186; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.316, no:1061; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.268, no:5284; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İslâhu'l-Mâl*, c.I, s.32, no:43; İbn-i Hacer, el-İsâbe, c.IV, s.653; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.143, no:100019; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.257, no:6757; Beyhakî, *el-Âdâb*, c.III, s.86, no:791; Amr ibnü'l-As RA'dan.

نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ ، لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ (حم. حب. ك. طس. ش.
ع. هب. كر. عن عمرو بن العاص)

(*Ni'me'l-mâlü's-sàlih, li'r-racüli's-sàlih*) "Sàlih, iyi bir insana helâl, sàlih bir mal ne kadar yakışır."

Niye yakışır? Çünkü o onunla hayr u hasenât yapar; kibre, gururа harcamaz, zevke sefaya harcamaz, eğlence gecelerinde, pavyonlarda, şuralarda buralarda zâyi etmez.

İnşaallah anlatabilmişimdir. Allah kusurum varsa, affetsin...

e. Borçluya Mühlet Veren Kimse

Rasûlüllah SAS Efendimiz şöyle buyurdular:[9]

مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ عَنْهُ ، أَظَلَّهُ اللهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ
(حم . م . عن أبي اليسر)

RE. 410/6 (*Men enzara mu'sıran ev vadaa anhu, ezallehu'llâhu fî zıllihî yevme lâ zılle illâ zılluhû*)

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve İbn Hibban'da; Ebu'l-Yusuf, Kâ'b ibn-i Amr es-Sülemî isimli sahabe, RA, Bedir'de bulunmuş sahabe, o rivâyet eylemiş. Ebu'd-Derdâ da rivâyet eylemiş,

---

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1821, no:2823; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.348, no:26199.

[9] Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.295, no:5328; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.427, no:15560; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.424, no:5044; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.168, no:379; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.339, no:2588; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.11, no:22608; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihàb*, c.I, s.282, no:461; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.147, no:378; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.309, no:3215; Ebü'l-Yeser RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.127, no:1227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.359, no:8696; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.473, no:8906; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.IV, s.29; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.312, no:3218; Ebû Katâde RA'dan.

radıya'llàhu anhüm ecmaîn… Taberanî'nin rivâyeti de ondan.

Alacaklıya bir tavsiye, bir mükâfat...

(*Men enzara mu'sıran*) "Kim sıkışmış bir insana mühlet verirse."

Enzara, mühlet vermek demek. "Haydi, biraz daha sonra verirsin, acele etme bakalım!" diye. Kim bir sıkışmış, başı daralmış borçluya müddetini uzatıverirse…

Ya tehir ediyor, borcunu tecil ediyor; (*ev vadaa anhu*) yahut da "Haydi, ödeme, tamam, affettim, ziyanı yok." diyor. Ondan o yükü kaldırıyor.

"—Tamam, artık borçlu değilsin, bağışladım." diye kaldırıyor.

Ya öyle yapıyor, ya böyle yapıyor.

Ne yapar Allah? (*Ezallehu'llàhu fî zıllihî*) "Allah onu gölgesinde gölgelendirir." Ne zaman? (*Yevme lâ zılle illâ zılluhû*) "O'nun gölgesinden gayrı gölgenin olmadığı günde, kıyamet gününde o kimseyi gölgelendirir."

"—Allah'ın gölgesi ne demek?"

Allah-u Teàlâ Hazretleri, bizim bildiğimiz hiçbir şeye benzemez. Güneşte durduğu zaman bu tarafta gölgesi olsun, o mânaya değil. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Arşı'nın gölgesi…

Çünkü siz nasıl terliyorsunuz, mahşer halkının tepesine güneş yaklaştırılacak. Terler kulakları hizasına çıkacak. Bir de heyecan var:

"—Kâr mı edeceğiz, zarar mı edeceğiz? Borçlu mu çıkacağız, alacaklı mı çıkacağız? Acaba ne günahlarım arz olunacak?" diye insanların ödleri patlayacak. Kimse kimseye bakamayacak. Kimsenin kimseye bakacak hâli olmayacak.

O günde bazı makbul kullar Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenecekler. Gölge, o gölge... Hem de nurdan minberlerin üstüne kurulup öyle gölgelenecekler. Arş-ı Âlâ'nın gölgesi gölge olacak. Gölge ki ne sefalı gölge... Onu kastediyor. Veyahut "Gölgeden murad, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin muhabbetidir, himayesidir." diye de izahlar var.

"Kendisinin gölgesinden gayri gölgenin olmadığı günde, Allah o kimseyi gölgelendirir." O güneşin alnında bırakıp da onu ter içinde bırakmaz, sıkıntılardan kurtarır demek.

Onun için, gücünüz yettiğince borçluya merhamet edip, borcunu

tecil ederseniz iyi olur. Veyahut baktınız çoluk çocuğu çok, gayret sarf ediyor, ödeyemedi; affediverirseniz iyi olur.

Ama bu devirde borcu ödememek mesleği olmuş, alacaklıyı dolandırmak mesleği olmuş insanlar da var. Bunu da dobra dobra söyleyelim.

"—Ben bu malı bu adamdan alırım, doksan bir vadeli bir senet veririm, alırım. Şimdi parayı ödemem. Doksan bir vadesi gelince ödemem. Ödemeyince icraya verir. Senet bankaya gider, ben protesto olurum, mahkemeye gideriz. Mahkemede 'Borcum yok. Ödeyeyim, bir takside bağla hakim bey.' derim, oradan da iki sene kazanırım. Onları verinceye kadar zaten paranın yılda yüzde elliden iki sene, üç sene sonra benim çerez param kadar bir para olur. Ben onu öderim, mal da benim yanıma kâr kalır. Böylece bedavadan, kestirmeden epeyce bir para sahibi olurum."

Bu hesabı herkes yapıyor. Benim gibi ticaretten anlamaz bir hoca bile duymuşsa bunu... Ticaret erbabı bu işin gediğini, incesini, her şeyini biliyor. Onun için işi gücü karşı taraftan borç para alıp aradan geçen zamanda paranın değerinin düşmesinden bilistifade keyif çatmak.

Pekiyi, sen o parayı versen de o alacaklı o keyfi çatsa daha iyi değil mi? Sana bir iyilik yapmışsa niye pişman ediyorsun, burnundan getiriyorsun?

Getirir. Bu devrin insanı, yani borçlusu da, alacaklısı da, kötülerinden illallah! Öyleleri de vardır.

Onların yüzünden hakikaten burada namus ehli bir kimse aç açık kalır, çoluk çocuğuna içmek için su bile götürecek hâli kalmaz; kimse de borç vermez. Bilir ki borcu verdiği zaman, bir sene sonra borcunun parası geri gelse şu kadar olacak, bu kadar olacak... Karz-ı hasen müessesesi böylece öldürülmüştür. Suistimal ile, kötülüklerle kimse kimseye borç para vermez duruma gelmiştir. Kötülükler kötülükleri meydana getiriyor, işte görüyorsunuz.

Buna benzer bir hadîs-i şerîf de peşinden geliyor:[10]

---

[10] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.304, no:172; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً بَعْدَ حُلُولِ أَجَلِهِ ، كَانَ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ صَدَقَةً

(خط. عن زيد بن أرقم)

RE. 410/7 (*Men enzara mu'siran ba'de hulûli ecelihî, kâne lehû bi-külli yevmin sadakaten*)

Borçlu bir kimsenin müddeti dolmuş; ödeyecek, ödeyemedi. Sahibi de diyor ki; "Haydi sana şu kadar daha mühlet verdim."

Ne olur? (*Kâne lehû bi-külli yevmin sadakaten*) "O mühleti veren alacaklı için, her gün karşılığında o kadar sadaka vermiş gibi sevap olur."

"—Kaç bin lira alacağın vardı?"

"—200 bin lira hocam."

"—Ne kadar erteledin?"

"—İki ay daha te'cil ettim."

"—Sana mübarek olsun; 60 gün 200 bin lira sadaka vermiş gibi ecir kazanacaksın!"

Yani, her gün için sadaka oluyor. Bu da borcu tehir etmenin sevabını gösteren bir şey...

f. Nimet İçin Hamd, Rızık İçin İstiğfar

Bu, Hz. Ali Efendimiz'den rivâyet edilmiş bir hadîs-i şerîftir. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[11]

مَنْ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ نِعْمَةً فَلْيَحْمَدِ اللّٰهَ ، وَمَنِ اسْتَبْطَأَ الرِّزْقَ فَلْيَسْتَغْفِرِ

اللّٰهَ ، وَمَنْ حَزَبَهُ أَمْرٌ فَلْيَقُلْ: لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ (هب. خط.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.218, no:15409*; Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.23, no:1595; *Câmiü'l-Ehadis*, c.XX, s.83, no:21564.

[11] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.441, no:651; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.230, no:1566; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.180, no:1219; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.259, no:6442; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.85, no:21569.

(عن علي)

RE. 410/8 (*Men en'ama'llàhu aleyhi ni'meten felyahmedi'llâh, ve meni'stebtaa'r-rizka felyestağfiri'llâh, ve men hazebehû emrun felyekul: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh.*)

(*Men*) "O kimse ki, (*en'ame'llàhu aleyhi ni'meten*) Allah ona bir nimet vermiş, ihsan eylemiş; (*fe'l-yahmedi'llâh*) Allah'a hamd etsin!"

"El-hamdü lillah, yâ Rabbi verdiğin nimete hamd ü senâlar olsun… Ben buna layık değildim; fazlından, kereminden ne güzel ihsan ettin. Sen ne yücesin yâ Rabbi! Ne cömertsin yâ Rabbi! Ben sana isyan ediyorum, sen bana ikram ediyorsun. Ne büyüksün yâ Rabbi! Dünyanın insanları, bir insan bir insana kötülük yaptı mı intikam almak peşinde koşar. Ben her gün sana bin defa isyan ediyorum, sen rızkımı kesmiyorsun. Bu akşam sofranın hâli ne yâ Rabbi! Şu nimetlere bak, yine nimetlerle doldurmuşsun. Sanki isyanıma karşı çok veriyormuşsun gibi..."

Yani halimiz hep öyle. Sabahtan akşama, gece gündüz işleri isyan kamu; işimiz gece gündüz günah, ma'siyet ama Allah rızkı hiç kesmiyor.

Hah, böyle bir rızkı gördü mü "*El-hamdü li'llâh!*" desin; bilsin ki Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin büyüklüğünden, bizde bir şey olduğundan değil. Velev sabahtan akşama ibadet eden bir insan olsa...

"—Hocam, ben senin bildiğin gibi bir insan değilim."

Mâşaallah, nasılsın?

"—Ben sabahleyin camiye girerim, gece yarısına kadar ibadet ederim, tesbih çekerim, Kur'an okurum, hayır ederim, hasenât ederim..."

Öyle bile olsa Allah'ın nimetlerinin hangisini karşılayacaksın? Göz nimetinin bedelini mi ödeyeceksin, kulak nimetinin mi, akıl nimetinin mi, fikir nimetinin mi, müslümanlık nimetinin mi? Senin yaptığın hangi nimetin karşılığıdır?

Bir adam sabahtan akşama çalıştığın zaman, kaç para veriyor sana dünyada? Sabahtan akşama kadar ırgat gibi çalışıyorsun, taş

taşıyorsun, harç yapıyorsun, sırtında çıkartıyorsun; kaç para veriyor?

İki bin lira veriyor, üç bin lira veriyor. Beş bin verildiği zaman insanın hoşuna gidiyor. Hele on bin verilse; insan "Vay be, dünyada ne cömert insanlar var, on bin veriyor!" der. Bir gün çalışıyorum, on bin veriyor.

Sen Allah'ın verdiği nimetlere bak. Yani velev sabahtan akşama ibadet etsen yine onun karşılığı olmaz, demek istiyorum. Kaldı ki bizim işimiz gece gündüz isyan. Onun için hamd etsin. El-hamdü lillah desin. Bu duygular içinde haddini bilsin, hâlini bilsin, Allah'ın lütfunu, keremini bilsin. Hamd etsin, bir.

(*Ve men istebdea'r-rızka*) (*ya'nî teahhara*). "Kimin rızkı geride kalırsa, yani biraz eli darlaşırsa; rızk gelmedi, biraz sıkıntıya düştü, aç açık kaldıysa; (*fe'l-yestağfiri'llâh*) 'Estağfiru'llah el-azîm, Allah'tan afv u mağfiret dilerim!' diye tevbe istiğfar etsin."

Biraz eliniz sıkışırsa, geçim sıkıntısı olursa tevbe ve istiğfar. Bir nimet gelirse "El-hamdü lillâh" diye hamd ü senâ…

Üstübdia diye de okunabilir, nâib ani'l-fâil okunur rızk, öyle de olur. "Rızk bir kimseye geciktirilirse" mânasına da böyle okumak mümkün.

(*Ve men hazebehû*) "Bu 'be' iledir." demiş. Ama 'nun' ile de rivayeti var. Yani *ehemmehû, iştedde aleyhi* mânasına. Kime bir iş, gam kasâvet verirse, başına bir sıkıntı olursa, ona tahammül etmek zor gelirse, öyle bir hal başına gelen insan da ne diyecek?
"*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh*" diyecek.

Üç tane mânevî ilaç:

1. Nimete, rızka mazhar olursan, "*El-hamdü li'llâh*" diyeceksin.
2. Nimet, rızık biraz gecikir, daralırsan, "*Estağfiru'llah*" diyeceksin.
3. Bir iş seni biraz sıkıştırırsa, o zaman da, "*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*" diyeceksin.

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh, Arş-ı Âlâ'nın altındaki hazinelerden bir hazinedir.

Bunu söyleyebilmek için insanın öyle sağlam bir imanı olması lazım ki...

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh, lâ havle an ma'siyeti'llâh illâ bi-kuvveti'llâh, ve lâ kuvvete alâ taati'llâh illâ bi-tevfîkı'llâh*)

Mevlâ hidayet etmeyince, yardım etmeyince günahlardan dönüp hak yola girmek mümkün değil. Mevlâ tevfîkini refîk etmeyince hayırlara, ibadetlere güç yetirmek, onlara gitmek, onları yapabilmek mümkün değil. Her şey ondan, her lütuf ondan…

Allah-u Teâlâ hazretleri dilerse öne alır, dilerse arkaya; dilerse yükseltir, dilerse alçaltır; dilerse zengin eder, dilerse fakir eder; dilerse hor zelil eder, dilerse aziz eder.

Yusuf AS hapisteydi, hapishâneden çıktı, Mısır'a aziz oldu, Azîz-i Mısır oldu. Allah diledi. Firavun, Mısır mülkü kendisinde olan bir insandı, Allah onu hor zelil etti, baş aşağı eyledi. Karun, nimetler içindeydi, Allah onu yerin dibine batırdı.

Yunus Emre'nin dediği gibi:

Tez çıkarırlar fevka'l-ulâya.
Şol İsâ gibi dünya koyanı.

Tez indirirler tahte's-serâya,
Şol Kàrun gibi dünyâ seveni.

Dünyayı terk edip zühd içinde olanı Hz. İsa gibi göğe çıkartırlar. Karun gibi dünyalık peşinde koşup kibir edeni de, yerin dibine geçirirler. Kaide böyle.

Hepsi Allah'tan. Onun için, (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "Yâ Rabbi bildim ki güç, kuvvet, her şey sendendir; sana teslim oldum." Bir teslimiyet ifade ediyor bu.

İnsan, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne, "Tamam yâ Rabbi, teslim oldum, her şeyin senden olduğunu bildim!" diyor; onun bereketine Allah onun üstüne gelen o şiddeti def eder, onu rahata kavuşturur. Hem maddeten kavuşturur, hem de huzur ve teselli vermek bakımından kavuşturur. Ne gelirse gelsin...

Felek her türlü esbâb-ı cefasın toplasın gelsin;
Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azimetten.

"Ne kadar belâsı, derdi varsa toplasın gelsin, korkmam." demiş ya şair. Bizim öyle bir şey dediğimiz yok da, hani öyle bir babayiğit

çıkıp diyebiliyorsa neden?

Allah'a dayandı mı der insan. Allah'a dayandı mı, dünya gözüne görünmez.

"—Bütün insanlar toplandı, orduyu çektiler, sana doğru geliyor." denilince;

حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (آل عمران:١٧٣)

"*Hasbuna'llàhu ve ni'me'l-vekîl.*" [Allah bize yeter, biz ona tevekkül etmişiz; o ne iyi vekildir.] (Âl-i İmran, 3/173) dediler.

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*)

İşte imandan olduğu için bunu böyle dedi mi şimşekler çıkar, ne hayırlar olur, Allah onu sıkıntılarından kurtarır.

g. Lâ Havle ve Lâ Kuvvete İllâ Bi'llâh

Bu hadis-i şerifi Ukbetü'bnü Âmir el-Cühenî RA rivâyet eylemiş. Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerife göre buyurmuş ki:[12]

مَنْ أَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِ نِعْمَةً ، فَأَرَادَ بَقَاءَهَا ، فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ . ثُمَّ قَرَأَ : وَلَوْلاَ إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللّٰهُ لاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ (طب . عن عقبة بن عامر)

RE. 410/9 (*Men en'ame'llàhu aleyhi ni'meten, feerâde bekàehâ,*

---

12 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr,* c.XVII, s.310, no:859; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.56, no:155; Ukbe ibn-i Àmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.682, no:1955; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.122, no:16909; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.84, no:21567; RE: 410/9.

fe'l-yüksir (*yükessir* de okumak mümkün) *min kavli lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh; süme kara'a: Ve levlâ iz dehalte cenneteke kulte mâ şâa'llah, lâ kuvvete illâ bi'llâh*)

(*Men en'ame'llâhu aleyhi ni'meten*) "Kime ki Allah bir nimet ihsan eylemiştir. (*Feerâde bakaahâ*) O kimse de o nimet kendisinde kalsın, elinden kaçmasın istiyor."

"—Çok şükür yâ Rabbi, bunu bana verdin, beni bundan mahrum eyleme. Attan indirip eşeğe bindirme. Varlıktan sonra darlığa düşürme, yokluğa düşürme." diye o nimetin kalmasını istiyor. Sımsıkı yapışsa yine kaçar. Nimet kaçacak oldu mu, balık gibi kaçar insanın elinden.

Ne yapacak, çare ne? Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

(*Fe'l-yüksir*) "Çoğaltsın... (*Min lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh* sözünü çok söylesin, o zaman o nimet elinde kalır." Allah, bu söylediği dua bereketine o nimeti elinden çekip almaz. *Lâ havle ve lâ kuvvete illa bi'llâh* desin.

Sonra Peygamber Efendimiz Kur'ân-ı Kerîm'de, Kehf Sûresi'ndeki ayet-i kerimeyi okumuş ki, orada şöyle buyruluyor:

وَلَوْلاَ إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللّٰهُ لاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ إِنْ تُرَنِي

أَنَا أَقَلَّ مِنْكَ مَالاً وَوَلَداً (الكهف:٣٩)

(*Ve levlâ iz dehalte cenneteke kulte mâ şâa'llàhu lâ kuvvete illâ bi'llâhi in terani ekalle minke mâlen ve veledâ*) (Kehf, 18/39)

İki kişi var, bahçeleri var. Bir tanesi diyor ki;

"—Benim senden daha çok malım var, mülküm var, bahçem daha iyi."

Karşısındaki ârif zât da diyor ki;

"—Keşke böyle böbürlenmesen... Bahçene girdiğin zaman; '*Mâ şâa'llah*, Allah vermiş. *Mâ şâa'llah*, şu nimete bak. *Lâ kuvvete illâ billâh*, Allah'tan gayri kuvvet yoktur. Ben yoksa buna güç getirebilir miydim? Bu bitmeseydi bitirebilir miydim? Bu meyveler olur muydu? Allah'ın lütfu.' deseydin. Görmüyor musun ki benim malım, mülküm senden az. Böyle desen daha iyi değil mi?"

O ayet-i kerimeyi zikrederek, Peygamber Efendimiz oradan delil göstererek bize diyor ki:

“—Nimetin kalmasını isteyen *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh* sözünü çok söylesin!”

“—E hocam, o zaman lafla işler düzeliyor?”

İşler lafla düzelmiyor da, Allah’ın emrine uymakla düzeliyor. Allah’ın çalış dediği yerde çalışacaksın, dua et dediği yerde dua edeceksin. “Şöyle dua edersen, veririm.” dediği yerde verir. Lafla da verir, çalışarak da verir.

Vermeyince vermez. Çalışınca da vermez, lafla da vermez. Tehdit de etsen vermez.

Veren o olduğu için sözle de verir, gözyaşıyla da verir, yalvarınca da verir, duayla da verir. Her türlü şekilde verebilir, hepsi ondan... Ondan olduğunu bilirsen, Allah sever ve ihsan eder.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi kendisine öyle candan bağlananlardan eylesin... Verdiği nimetlere şükredici eylesin... Kendisini zikredici eylesin…

O *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh* nedir? Zikirdir.

“—Hocam, ikide birde hep zikre getiriyorsun sözü...”

Ben getirmiyorum, hadisler getiriyor. Ben hadis-i şerifleri alfabetik sırasıyla okuyorum.

Bak görüyorsunuz, dinimizin kaç yerinde, hadis-i şerifin kaç tanesinde zikrin ehemmiyeti ortaya çıkıyor. Demek ki büyüklerimiz —Allah bizleri şefaatlerine nâil eylesin— bu dini güzel öğrenmişler de bize doğru öğretmişler.

Dilimiz zikirli olacak, kalbimiz şükürlü olacak.

Allah bizi zikrinde, şükründe dâim etsin... Kendisine güzel kulluk yapmayı nasib eylesin… Kendisine tam tevekkül etmeyi nasib eylesin… Üzerimizdeki nimetleri dâim eylesin... Bizi iki cihanda izzet sahibi eylesin... Zillete düşürmesin… Nimetleri verdikten sonra bizi mahrumiyete uğratmasın... Hidayetten sonra küfre düşürmesin… Kabulden sonra kapısından kovmasın, reddetmesin... İki cihanın hayrına nâil eylesin… Lütuf, kerem onundur.

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele...

07. 10. 1984 – İskenderpaşa Camii

02. ALLAH'A DAYANMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنِ انْقَطَعَ إِلَى اللهِ ، كَفَاهُ اللهُ كُلَّ مُؤْنَةٍ ، وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ ؛ وَمَنِ انْقَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا ، وَكَلَهُ اللهُ إِلَيْهَا (الحكيم ، وابن أبي حاتم ، طب. هب. خط. عن عمران بن حصين)

RE. 410/10 (*Men inkataa ila'llàhi, kefâhu'llâhu külle mü'netin, ve razakahû min haysü lâ yahtesib; ve men inkataa ile'd-dünyâ vekelehu'llàhu ileyhâ.*)

An imran ibn-i husayn radıya'llàhu anh.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, cümlenizin üzerine olsun...

Peygamberimiz SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şeriflerinden bir miktarını size *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamadan önce evvelen ve hasasaten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS

hazretlerinin ruhu için ve onun âlinin, ashâbının etbâının, ahbâbının ruhları için;

Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-i aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için ve hassaten eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki bilgilerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvîlerin cümlesinin ruhları için:

Uzaktan, yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, akrabasının ruhları için; biz müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerif okuyup ruhlarına hediye edelim, ondan sonra başlayalım, buyurun!

……………………..

a. Kim Allah'a Yönelirse

Mukaddemede metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîfte Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:[13]

مَنِ انْقَطَعَ إِلَى اللهِ ، كَفَاهُ اللهُ كُلَّ مُؤْنَةٍ ، وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ ؛

وَمَنِ انْقَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا ، وَكَلَهُ اللهُ إِلَيْهَا (الحكيم ، وابن أبي حاتم ، طب.

هب. خط. عن عمران بن حصين)

RE. 410/10 (*Men inkataa ila'llàh*) "Kim Allah'a yönelip gayriden kesilirse..."

---

[13] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.346, no:3359; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.120, no:1352; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.298, no:493; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.546, no:18189; Hakîm-i Tirmizî, Nevâdirü'l-Usül, c.IV, s.137; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.226, no:6273; *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XX, s.90, no:21578.

Kesilmek, yani mâsivallahtan kesilirse; Allah'tan gayriden yüz döndürüp Mevlâ'ya teveccüh ederse mânasına burada. *İnkataa* kopmak, kesilmek mânasına... Ama gayriden kesiliyor da Allah'a yöneliyor, teveccüh ediyor, Allah'ın yoluna giriyor.

"Kim Allah'a yönelip de gayriden kesilir, vazgeçerse; (*kefâhu'llàhu külle mü'netin*) Allah her meşakkât, sıkıntı ve derde karşı ona yardım eder, kâfi gelir."

"—Allah'a dayanan kulun yâveri Hak'tır." demek.

Kim ona bağlanırsa; gayriden vazgeçip, yüz döndürüp de Mevlâ'ya dönerse, Allah ona kâfi gelir, yeter. Eksik bırakmaz, açık bırakmaz, yardımsız bırakmaz, ortada koymaz. Kendisine güvenen, bağlanan kulunu pişman etmez. Ona bağlanan pişman olmaz, mahrum kalmaz.

Mü'neh, meşakkat, ağırlık, sıkıntı mânasına. Her sıkıntısında, meşakkatinde, başına gelen ağır işte Allah ona yardımcı olur.

Kefâ, yeter demek, yani kâfi gelir, başkasına ihtiyaç hâsıl olmaz, hâcet kalmaz.

(*Ve razekahû min haysü lâ yahtesib*) “O kulunu ummadığı yerden rızıklandırır.”

“—Allah Allah, nereden geldi bunlar?”

Nereden gelecek; sen Allah’a döndün, Allah sana ikram ediyor. Ummadığı yerden...

Nâçâr kalacak yerde
Nâgâh açar ol perde
Dermân olur her derde
Mevlâ görelim neyler
Neylerse güzel eyler

Nâçar ne demek? Çaresiz. “Hiçbir çarem yok, mahvoldum, bittim artık!” dediği zaman; “Dur kulum, ben varım.” ummadığı yerden bir kapı açar, perdeyi açar.

Rızıklandırmak; maddî olarak midesini doldurmak mânasına da gelir; in’am, ihsan etmek mânasına da gelir. Yani ummadığı yerden ona ikramını ulaştırır; hem karnını doyurur, hem gönlünü doyurur.

Aksine, (*Ve men inkataa ile’d-dünyâ*) “Kim dünyaya kesilirse...”

Bu sefer Allah’tan kesiliyor, vazgeçiyor, âhirete sırt çeviriyor da dünyaya teveccüh ediyor. İşini gücünü başka taraflardan kesiyor, bütün gücüyle, toplamış bütün kuvvâsını, imkânlarını, dünyaya teveccüh etmiş; aklı fikri dünya.

“Kim dünyaya teveccüh ederse; (*vekelehu’llàhu ileyhâ*) Allah onu dünyaya terk ediverir, bırakıverir, teslim eder.”

“—Sen dünyaya mı döndün, sen dünyayı mı istedin?” der, Mevlâ onu dünyaya terk ediverir.

Dünya ne işe yarar? Hiçbir işe yaramaz.

Ne yapar? Allah müsaade etmedikten sonra ne olur? Sanki Allah-u Teâlâ Hazretleri’nden yüz çeviren, dünyaya dönen kula dünya; “Vay, sen bana mı döndün, bana iltifat mı ettin; dur Allah’a karşı ben sana yardım edeyim!” mi der? Mümkün mü öyle bir şey? Perişan olur, ortada kalır, mahvolur demek.

Bu hususta çok hadisler vardır. İşin aslı da budur.

Allah’a döneceğiz, Allah’a teslim olacağız. Müslümanlık ne

demek? Uzun boylu izahı bir tarafa bırakalım; insanın Allah'a teslim olması demek. *Esleme*, kendisini teslim etmesi demek. Kelime de zaten aynı kökten geliyor.

"—Ben İslâm oldum." ne demek?

"—Götürdüm, kendimi Allah'ın iradesine teslim ettim." demek.

"—Oğlum elinde çanta, bavulu hazırlamışsın, nereye gidiyorsun?"

"—Askere teslim olmaya gidiyorum. Askerlik şubesine gidiyorum, oradan beni alacak, kışlaya götürecekler. Artık askerim."

Onun gibi yani.

İslâm ne demekmiş? Allah'ın iradesine teslim olmak…

"—Zaten yeryüzünde Allah'ın iradesinden başka bir şey mi hüküm sürüyor hocam, bu nasıl söz? Allah'ın istediğinden gayri şey mi oluyor?"

Allah-u Teâlâ Hazretleri istemese hiçbir şey olmaz.

Cümle işler Hàlik'ındır, kul eliyle işlenir.
Hakk'ın emri olmaz ise, sanma bir çöp deprenir.

Allah istemese bir yaprak kıpırdamaz, saman çöpü yerinden oynamaz. Değil böyle daha büyük işler, saman çöpü yerinden oynayamaz. Rüzgâr esiyor, oynuyor. Oynayamaz. Hakk'ın emri, müsaadesi olmazsa...

"—Pekiyi, bu katiller, hırsızlıklar, ölümler, zulümler neden oluyor?"

Allah-u Teâlâ Hazretleri burayı imtihan dünyası yaratmış olduğu için, eğriyi, doğruyu insanlara bildirmiş ve serbest bırakmış.

İmtihanda hoca gidip talebenin başına dikilip de:

"—Şöyle yap, böyle yapma! Öyle yazma, böyle yaz!" der mi?

Demez.

"—Çocuklar, iki saat imtihan müddeti verdim, çıkartın kalemlerinizi, kâğıtlarınızı, silgilerinizi… Arkadaşınızdan bir şey almak vermek yok; önünüze eğilin, kâğıda yazın!" der.

Çocuklar da ne yazarsa yazar.

"—E ne olacak, yanlış yazarsa?"

Hoca artık onu okuyacak, değerlendirecek. Orada serbest o. İstediğini söyler, istediğini yazar. Doğru yazarsa kazanır, eğri yazarsa kaybeder. Ondan... Yani bu dünya dâr-ı imtihan olduğu için müsaade ediliyor. Her şey Allah'ın müsaadesiyle, verdiği imkânla oluyor.

Ama her şeye rızası yok.

Bak, burası ince nokta: Her şeye rızası yok. Allah dilese hırsızlık yapana hırsızlığı yaptırtmaz; arsızlık yapana da arsızlığı yaptırtmaz. Dilese kâfire de müslümana karşı zafer vermez.

Yâni kâfir, müşrik, dinsiz, imansız, Allah'la çarpışan insan Allah'ın güçlerini yenip de mi başarı sağlıyor?

Hayır. Allah müsaade ediyor, bakalım bu edepsizliği ne kadar sürdürecek. Firavun, Hâman, Kàrun, şunu bunu... Müsaade ediyor da ondan yapıyor. Ama rızası yok, yaptığı şeye razı değil. Yanlış şeyi yapıyor.

Şeytan dedi ki:

قَالَ اَنْظِرْنِي اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ (الأعراف:١٤)

(*Kàle enzırnî ilâ yevmi yüb'asûn*) "Yâ Rabbi bana müsaade et, imkân ver, onlar tekrar ba's olunacakları güne kadar ben şu kullarını aldatacağım." dedi. (A'raf, 7/14)

قَالَ اِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ (الأعراف:١٥)

(*Kàle feinneke mine'l-munzarîn*) [Allah, Haydi, sen mühlet verilenlerdensin!' buyurdu.] (A'raf, 7/15) "Haydi al, müsaade senin... Ne mel'anet yapacaksan yap!" dedi.

Şeytan da serbest bırakıldı. Şeytan da aldatmak için gelir, fıs fıs fıs içeriden vesveseyi verir. Herkese geliyor.

Bir dostumuz diyor ki:

"—Hocam iki-üç günde bir geliyor; aklıma öyle fikirler geliyor ki, söylemeye bile utanıyorum."

Yani şeytan içeriden kışkırtıyor.

"—*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh* de, abdestine dikkat et, abdestsiz gezme!" dedim.

Demek ki, insan dünyaya dönerse hiçbir şey elde edemez, mahvolur.

"—Hocam, 'Elde edemez!' dedin ama, adamın Büyükada'da köşkü var, bahçesinde güller var, duvarın üstünden sarkmış pembe pembe, kırmızı kırmızı, mis gibi kokuyor."

Yâhu bu dünya kime kalmış? Şu mezarlıkları görmüyor musun? Şu taşlar ne diyor insana? Görmüyor musun? Eyüp Sultan tarafına gitmedin mi? Haliç'in sırtlarını görmedin mi? Mezar taşı dolu... Taşlar dikilmiş de, insanlar sırt üstü yere gelmiş. İçeride toprak olmuş. Kemikleri ufalanmış. Sen de öyle olacaksın.

Biz hariç miyiz, bu kanunun dışında mıyız? Kimlerdi bunlar, baksana; dışarıda kocaman kavukları var, mezar taşına koymuşlar. Şu şu adamdı, bu mevkideydi... Yeniçeri ağası mıydı, komutan mıydı, asker miydi, paşa mıydı, padişah mıydı? Herkes bir şeydi ama... Peygamber miydi? Peygamberler de gitmiş. Zaten "Kalmak mı istersin, gitmek mi istersin?" dense, âhireti bilen insan zorlanır mı?

Mevlânâ ne demiş vefatı gecesine?

"—*Şeb-i arus*; düğün bayram gecem…"

Bu dünyaya dönen, isterse birazcık para pul sahibi olsun, ne olacak? İsterse al, bütün dünya senin olsun. Kâfirlere, “Al, işte şu kadar, bu kadar verdim.” Verir. Ne olacak? Bu dünya fâni, bu dünya gelip geçici…

İnsan bu dünyanın gülüne, sümbülüne, bülbülüne, kelebeğine, çayırına, çimenine, zevkine, sazına, sözüne, eğlencesine, parasına, altınına, incisine aldanabilir. Süslü, süslenmiştir. Aldatıcı bir tuzak gibi... Daneyi tuzağın içine kuş gelsin diye nasıl koyarlar. Her tuzak yeri kapatılır, tuzağın sağı solu belli edilmez. Bir şey alacağım diye oraya gelir, hop tuzağın içine düşer.

Farenin yakalanması nedendir? Bir peynirden…

Kuşun yakalanması nedendir? Bir daneden…

Ceylanın, şunun bunun yakalanması nedendir? Bir tutam ottan…

Hepsini bir tuzakla yakalarlar. Onun için süslü bu dünya...

Bu dünyadan göçüp gideceğiz.

Nasıl bir dünya? Ben sana ne anlatayım, sen de içindesin. 20 yıl, 30 yıl yaşadın. İnsanın parası da olsa, pulu da olsa, zengin de olsa, fakir de olsa sıkıntıdan kurtulmuyor; dertsiz insan yok. Kimisi parasızlıktan inliyor, kimisi hastalıktan inliyor. Kimisinin her şeyi yerinde, evladı hayırsız… Kimisinin karısı hayırsız… Kimisinin kocası hayırsız… Kimisinin büyük ticarethâneleri var; gece gündüz, “Aman ticaretim bozulacak!” diye ödü patlıyor, uyku uyuyamıyor. Yani dertsiz insan yok. Herkesin bir derdi var.

Değirmencininki de suyla... Onun da derdi suyla. “Ah su gelse, aman su kesilmese...” Herkesin bir derdi var. Dertsiz insan yok.

En büyük zenginler, bankerler, bilmem neler, şunlar bunlar... Böyle işte gelmiş.

Bazen üzücü hadiseler olur, üzer. Bazen sıkıntılı hadiseler olur, üzülürüz. Herkes üzülür, üzülmeyen insan yok.

“—Padişahlar üzülmez.”

Öyle bir şey yok…

“—Kraliçeler üzülmez.”

Öyle bir şey yok…

“—Başbakanlar üzülmez.”

Öyle bir şey yok…

İşte İngiltere başbakanına Demir Leydi mi ne diyorlarmış, suikast yapmışlar, binayı havaya uçuruyorlarmış. Yani başbakan olduğu halde, İrlandalılar öyle yapmışlar.

Dertsiz insan yok…

Onun için Allah'a döneceğiz. İşin aslı bu da bırakamıyoruz. Ökse otuna yapışmış kuş gibi bırakamıyoruz, bir türlü gönlümüzden atamıyoruz. Bu iki paralık dünya için birbirimizi yiyoruz. Bırakıp gideceğiz. Bırakıp gideceğimiz dünya için birbirimizi yiyoruz, âhireti unutuyoruz.

Allah da müsaade etmiş, istediğini yapsın diye. Edepsizliği yapıyor da kul, "Başıma da taş yağmadı, devam edeyim!" diyor.

"—Geçen gün ben şu kadar edepsizlik yaptım, başıma yukarıdan taşlar yağmadı, devam..."

İçkiye, kumara, hırsızlığa, arsızlığa devam ediyor.

Eh, et bakalım... Firavun, Karun sana misal olmadı mı? Lut kavmi misal olmadı mı?

Allah Lût kavmini helâk etti, Lût gölünün içine batırdı. Kimisine büyük fırtınalar gönderdi, köklenen hurma dalları gibi evleri söküp söküp, alıp giden fırtınalarla helak etti. Kimisini yerin dibine geçirdi. Kimisini suda gark etti. Allah düşmanlarından sonunda intikam alır. Bu dünyada da gösterir, âhirette de gösterir. İki paralık zevki, bir hoş tarafı vardır.

Burada asıl gaye, Allah'a mutî olmak, Allah'ın emirlerini tutmaktır.

"—Hocam benim böyle derin işlere aklım ermez." dersen;

Ermez ama bu hayat bir imtihan dünyası işte; geçenlerden ibret almazsan iş olup bittikten sonra senin de başına ölüm geldiği zaman pişmanlık duyarsın;

"—Tüh, bunu bana İskenderpaşa Camii'nin kürsüsünden bir hoca söylemişti. Keşke öyle yapsaymışım!" dersin.

Ama geçti artık, bitti.

Biz önceden ikaz ediyoruz:

"—Girme, tehlike var burada!" diye yola işareti koymuşlar, girilmez!

"—Ben girerim, yol açık."

Girersin ama ya öbür tarafı uçurum, kayalardan aşağı yuvarlanacaksın; ya ters yola girdiğin için karşıdan bir vasıta gelir, seni çiğner geçer. Bir şey olur yani. Bu işaret boşuna konmamış ki… Mutlaka arkasından bir zarar gelecek.

ا کر پند خردمندان ز جان و دل نیاموزی

جهان آن پند بتلخی بیاموزد ترا روزی

Eğer pend-i hıred-mendân zi cân u dil neyâmûzî
Cihân ân pend be-telhî beyâmûzed turâ rûzî

“Eğer akıl sahiplerinin öğütlerini can u gönülden dinlemezsen, cihan, o öğüdü sana bir gün acıyla öğretir.”

Eğer akıllı insanların nasihatlerini cân u gönülden tutmazsan, dinlemezsen, öğrenmezsen, bu dünya sana o nasihatleri bir gün acılıkla öğretir. “Haa, doğruymuş!” dersin ama iş işten geçer.

Firavun bile pişman oldu. Hiç unutma ki, Firavun bile öleceği zaman:

آمَنْتُ أَنَّهُ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

(يونس: ٩٠)

(*Âmentü ennehû lâ ilâhe ile’llezî âmenet bihî benû isrâile ve ene mine’l-müslimîn.*) [Gerçekten, İsrailoğulları’nın inandığı Allah’tan gayri ilâh olmadığına ben de iman ettim; ben de müslümanlardanım!] dedi. (Yunus, 10/90)

O dahi öyle dedi.

Çok münkir insanlar gördük. Alim, profesör, eser yazmış, muharrir, yazar vesaire. Çoklarının hayatları hakkında duyduk, sonlarını duyduk.

Bir tanesi var, bizim arkadaşlar anlatıyorlardı, yaşlandıktan sonra yalvarırmış:

“—Çocuklar, yanımdan gitmeyin, ne olur!” diye.

Ziyaretine giderlermiş, yatsıdan sonra herkes evine gidecek. Yalnız kalmaktan ödü patlarmış.

Sen gençken ortalıkta dolaştın, inkâr ettin, bak son zamanda nasıl ödün patlıyor. Bilmiyorsun ki, ölümden sonraki hayatı sen inkâr etmenle o gitmedi ki. Sen inkâr ettin diye âhiret yok olmadı ki… Gözünü kapattın, "Güneş yok!" dedin ama güneş gökyüzünde pırıl pırıl parlıyor. Başını kumun içine soktun. Son hayatları zehir oluyor.

En son demine kadar zehir olmasa bile, zevk ü sefa içinde geçse bile, Allah âhirette pişman edecek. O zaman çok büyük pişmanlık duyacaklar. Çünkü:[14]

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ (القضاعي عن عقبة بن عامر)

(*Şerrü'n-nedâmeti yevme'l-kıyâmeti*) "Pişmanlıkların en fenâsı, kıyamet günündeki pişmanlıktır."

O zaman çare yok. Ama bu dünyada pişman olursan...

"—Hocam ama ben çok suçlar işledim, çok günahkârım. Bildiğin gibi değil. Sana anlatamam da, utanırım. Çok fena benim halim."

Olsun. Müslümanlık küfürdeki, inkârdaki, müşriklikteki bütün günahları siler. *Lâ ilâhe illallah* dedi mi insan, müslüman olur. Tevbe de günahları siler. Tevbe edersin, Allah-u Teâlâ Hazretleri Erhamü'r-râhimîn'dir, Gafûr'dur, Rahîm'dir, Tevvâb'dır; affeder, mağfiret eder. Bundan sonra dikkat edersen bağışlar. Ama iş işten geçmeden...

عَجِّلُوا بِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ !

(*Accilû bi't-tevbeti kable'l-mevt*) "Ölüm gelivermeden önce

---

[14] Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü'bnü Àmir RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hàlid el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

tevbenizi çabuk yapın!" buyrulmuş.

Tam ölüm vakti gelince, artık iş olmaz. Ölmeden evvel hemen tevbe et!

أَسْتَغْفِرُ اللهَ الْعَظِيمَ ، وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

(*Estağfiru'llàh el-azîm, ve etûbü ileyh*) [Azametli olan Allah'tan beni affetmesini diliyorum ve ona yöneliyorum.]

"—Tevbe ettim yâ Rabbi, şu andan itibaren iyi kul olacağım." de!

"—Yarına bırakayım..."

Olmaz. Yarına kadar şeytan senin yanına gelir, seni aldatır.

"—Gel, tevbe etme, bu akşam da şu arkadaşınla bir içki iç!" der.

İçkiyi içmiş içmiş, gazetede gördüm, dört arkadaşı ile beraber hop ölüme... Kullandığı araba kaza yapmış, beraberce günahkâr bir şekilde gittiler işte...

Allah'a döneceğiz. Allah bize tevekkül nasib etsin… İman ile Allah'a hakkıyla teslim olmayı nasib etsin... Biz *Lâ ilâhe illa'llah* deyince güya teslim olduk ama, içimiz teslim olmadı.

Onun için, "İnsanın nefsinin müslüman olması lâzım!" diyorlar. Yani diliyle müslüman oluyor da insan, içi müslüman olacak. İçi bir türlü müslüman olmuyor, içi kalıyor böyle. İçini de müslüman etmek için uğraşmak lazım. Nefsin başına küt küt, küt küt vurmak lazım!

Nefis sen ölmez misin?
Öleni görmez misin?
Yakasız gömlek biçildi,
Giymeye gelmez misin?

Bir gün giyecek. Ama anlatmak lâzım! Zikir lâzım! Ölümü düşündürmek lâzım! Zikrullah lâzım ki düzelsin. Yani bunlar düzelsin diye yapılıyor.

Düzelirse nasıl olur insan?

Kısaca söyleyeyim; Mevlânâ gibi olur, Yunus Emre gibi olur, İbrahim Hakkı Erzurumî gibi olur, İsmail Hakkı Bursevî gibi olur. Yani herkesin, cihanın hayran kaldığı, "Allah Allah, ne kâmil

insanlar gelmiş geçmiş yâ Rabbi!” diye hayran kaldığı, arkasından asırlar geçtiği halde nâmı unutulmayan, sevgisi kesilmeyen insan olur. İnsan olur, mânevî bakımdan sultan olur. Onun için evliyâullaha hep sultan lakabı vermişlerdir. Hacı Bayram Sultan, tarzında isimlendirme yapmışlardır.

Âşık Paşa… Paşalık mı yapmış? Hayır, mânevî mertebesinden dolayı…

Allah bizi şu dünyanın fâni lezzetlerine aldananlardan da etmesin. Süslüdür, aldatıcıdır, bunu kabul ediyorum ama işte hadisler, ayetler bildirmiş. Dünya hayatının bir süs, ziynet, övünme, boş bir şey olduğunu ayetler de bildirmiş. Allah bizi ikaz etmiş yani. Biz buraya aldanmayacağız.

Burası nedir? Burası ahiretin mezrasıdır, tarlasıdır. Biz burada ekeceğiz ahirette mahsulü alacağız. Burada hazırlık yapacağız, sàlih amel işleyeceğiz, iyi kul olacağız; Allah ahirette cennetini, cemalini ihsan edecek.

Şu da var ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri mü’min kulunu mahvetmiyor; “Sen müslüman oldun, kırbaç altında hiç rahat yüzü görme!” demiyor. Müslüman gece gündüz daha rahat oluyor. Müslüman olan bir aile daha huzurlu oluyor. Müslüman olan bir insan daha şen oluyor.

Yani, İslâm dünya ve ahiret bakımından da insana yarıyor. İnsanın dünyası da iyi oluyor; tertemiz oluyor, pak oluyor. Kalbi temiz oluyor, kimseye bir kötülüğü yok, komşularıyla başı dertte olmuyor. Ticareti helâl oluyor. Müfettiş korkusu, polis korkusu olmuyor; çünkü alnı açık, hırsızlık, arsızlık, dolandırıcılık bir şey yok, kaçakçılık yok. Her bakımdan insan rahat oluyor. Yani dünyada da Allah büyük bir nimet olarak İslâm’ın meyvelerini insana tattırıyor.

b. Müslümanların Yöneticisine Saygı Göstermek

Ebî Bekre RA’dan rivâyet edilmiş, idarecilerle ilgili bir hadîs-i şerif:[15]

---

[15] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.42, no:20450; Beyhaki, *Sünenü’l-Kübra*, c.VIII, s.163, no:16436; Kudài, *Müsnedü’ş-Şihab*, c.I, s.259, no:419; İbn-i Ebi Asım,

مَنْ أَهَانَ سُلْطَانَ اللهِ فِي الأَرْضِ، أَهَانَهُ اللهُ؛ وَمَنْ أَكْرَمَ سُلْطَانَ اللهِ فِي الْأَرْضِ، أَكْرَمَهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ (طب. عن ابي بكرة)

(*Men ehâne sultàna'llàhi fi'l-ardı, ehânehu'llàh; men ekreme sultàna'llàhi fi'l-ardı, ekremehu'llàhu azze ve celle*)

İslâm'da intizam vardır. Şu camiyi doldurduk. İntizamlı intizamlı, sıra sıra, saf saf olduk, safların arasına dikkat ettik; sağa baktık, sola baktık, öne giden arkadaşa "Sen geri gel." dedik, geride durmuş arkadaşı sırtından "Biraz öne gel." Safımızın çizgisinin bile muntazam olmasına dikkat ettik, değil mi? Başımıza birisi geçti, en önde durdu. Hatta önde dursun diye duvarı bile içeri doğru yapmışlar, mihrap yapmışlar. O önde durdu. Biz kendi kendimize eğilip kalkmadık; o "*Allahu ekber!"* deyince ona uyduk. İntizam…

Neden? Çok ibretler var.

İslâm intizam dinidir. Üç kişi yola gitse, bir tanesi reis, emir, imam olacak. Hepsi aynı mânaya... Ötekiler intizamlı bir tarzda, son söz ötekisinde olacak. Şimdiki Yirminci Yüzyıl'ın insanları da içtimaî meselelerde, bu işin önemini anladıkları için... Git bir kongreye, ister tıp kongresi olsun, ister bilmem hangi semti güzelleştirme derneği olsun, isterse belediyeciler kongresi olsun, şoförler kongresi olsun; derhal ilk iş nedir? Başkanlık divanının seçimi, kongreyi idare edecek heyetin teşkil edilmesi… Kongrede kâtipler olur, hemen zabıtları tutmak için; bir başkan olur, en yüksek yere çıkar, herkes sözü ondan alır, kongre intizama girsin diye. Bak, İslâm'dan ibret almışlar, bu tarzda yapılıyor. Toplu yerde mutlaka bir intizam olacak. Müslümanlıkta da böyle intizam vardır. Üç kişi yola gitse bile bir tanesi imam olacak.

Müslümanlar, zamanında kendisinin kime tâbi olacağını da bilecek. Zamanının imamını bilmeyen cahiliye ölümüyle ölür. Herkes intizama girecek, nizama girecek, kime bağlanacağını bilecek; iş öyle bir intizam ile yürüyecek. Müslümanların başı var,

---

Sünneh, c.III, s.37, no:849; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.388, no:9085; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XXIX, s.255, no:6012; Ebu Bekre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.I, s.215, no:1072; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.91, no:21583.

organizasyonu var; böyle bir muhabbetli, birbirine saygılı, sevgili, bağlı insanlar...

Mesela Peygamber Efendimiz'in vefat etmesinden sonra Ebû Bekr-i Sıddîk'ı halife seçmişler.

Halife ne demek? *Halef* demek. Peygamber Efendimiz öldü, yerine halef, onun arkasından o geldi demek. Yerine, makamına o kâim oldu.

Tabii, Peygamber Efendimiz'in derecesine kimse erişemez ama Peygamber Efendimiz insanları idare etti ya; herkes onun sözünü dinledi, buyruğunu tuttu, sulh yaptı, harp yaptı, sefer yaptı, emretti, yasak etti... Mâlum, hayât-ı Nebevî... Peygamber Efendimiz'den sonra o makama Ebû Bekr-i Sıddîk halife oldu. Onun arkasından geldiği için adı halife... *Halife*; halef demek, onun arkasından gelen mânasına… İmâmü'l-müslimîn; müslümanların imamı, yani başkanı, reisi demek. Veyahut *sultan* derler, yani sulta, güç kuvvet sahibi. Çünkü başa geçip de ötekiler "Tamam, biz senin emrindeyiz." deyince öyle arkasında kavmi kabilesi olan bir kimseye çatılır mı? Arkasında bir sürü adamları var. O zaman güç kuvvet de elde olduğu için ona sultan da derler.

Sultan ismi de oradan geliyor; sulta, tasallut, güç kuvvet sahibi olması noktasından.

Dinimiz müslümanların intizamlı olmasını istiyor. Bağlanmasını, böyle bir idarî teşkilat içinde olmasını, başlarına bir tanesini seçmelerini, büyük olarak ona itaat etmelerini emretmiş. Bunu nizam olarak koymuş.

(*Men ehâne sultàna'llàh*) "Allah'ın sultanını kim hor, aşağı görürse, aldırmazsa…"

"—Canım, aah, kim ya, o da bir adam, ben de bir adamım!" gibi hani aldırmıyor. "Onun benden ne farkı var?" diyor.

Ama ötekiler teveccüh etmişler işte, uymuşlar.

Şeytanın sultanı değil, "Allah'ın sultanını kim hor hakir görürse… (*Fi'l-ardı*) Yeryüzünde… (*Ehânehu'llàh*) Allah da onu hor ve hakir eder."

Neden? Allah birliği, beraberliği, muhabbeti, intizamı, temizliği seviyor; ayrılığı, tefrikayı, isyanı, ayrı baş çekmeyi sevmiyor da ondan.

Onu hor eder, sonunda o hor hakir olur.

(*Men ekreme sultàna'llàhi fi'l-ardı*) "Kim yeryüzünde Allah'ın sultanına, Allah'ın hâkim, reis kılmış olduğu kimseye ikram ederse, ona iyi muamele ederse, itibar ederse, hürmet gösterirse; (*ekremehu'llàhu azze ve celle*) Aziz ve Celil olan Allah da ona ikram eder."

Müslümanlar böyle birlik beraberlik oldukları zaman, çok işler yapmışlar. Mâlum Hz. Ömer zamanında İran'a geldiler, Mısır'ı aldılar, Afrika'ya gittiler, Horasan'a geldiler, Kafkasya'ya geldiler, Bizans hudutlarına geldiler. O zamandan İstanbul'a "Fethedelim, fethedelim..." diye 17-18 sefer yaptılar. Birlik ve beraberlik içinde oldukları zaman böyle oldu.

Tefrikaya düştüler. Tefrikaya düştükleri zaman, bizim dedelerimiz, zavallılar Yemen'de, Mısır'da çarpıştı. İtalyanlarla Trablusgarp'ta çarpıştı. Galiçya'da, Balkanlar'da, Kırım'da, Kafkasya'da çarpıştı. Hepimizin dedeleri, işte bizden bir iki üç nesil önceki insanlar bunlar.

O birlik beraberliğe aykırı hareket edenler, İngiliz'den rüşvet alıp ayrı yol tutanlar, falanca yerin kışkırtmasına kanıp şöyle yapanlar; Allah ondan sonra onları hor zelil etmedi mi? Görmüyor muyuz, hor zelil olduklarını? Perişan olduklarını görmüyor muyuz? Birliği beraberliği bozdular, düşmanın vesveselerine, iğvaatına uydular, kendileri çok perişanlık çektiler. Hâlâ da çekiyorlar. Şu Beyrut'un içi yaşanılacak bir halde mi? Şu Şam'ın hâli, şu Irak'la Suriye'nin hâli, Mısır'ın perişanlığı, Afrika ve saire; hepsi perişan oldu.

Demek ki. Rasûlüllah SAS ne güzel buyurmuş:[16]

---

[16] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.278, no:18472; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.516, no:9119; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.43, no:15; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.149, no:111; İbn-i Ebî Àsım, *es-Sünneh*, c.I, s.104, no:81; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.429, no:2058; Hz. Aişe RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.628, no:5962; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.392, no:9097; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.934, no:20242; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.57, no:1074; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XII, s.66, no:11451.

الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ ، وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ (القضاعي عن النعمان بن بشير)

(*El-cemâatü rahmetün, ve'l-furkatü azâbün*) "Birlik beraberlik rahmettir; tefrika azaptır."

O halde ibret alacağız, birlik beraberlik içinde olacağız; ayrılık gayrılık gütmeyeceğiz.

Müslüman müslümana ezâ cefâ edemez, kanını dökemez, canını yakamaz. Aleyhinde konuşamaz. Malını yağmalayamaz. Irzına, namusuna, haysiyetine dil uzatamaz, tecavüz edemez. Bunların hepsi müslümana haramdır; yaparsa yasak olur.

Bakın hadis-i şerifte okudum ki, Peygamber SAS şöyle buyurmuş:[17]

هَجْرُ الْمُسْلِمِ أَخَاهُ كَسَفْكِ دَمِهِ (ابن قانع عن أبي حدرد السلمي ويقال خراش الأسلمي)

(*Hecru'l-müslimi ehàhu kesefki demihî*) "Müslümanın kardeşiyle alâkayı kesmesi, onu kesip kanını akıtması kadar kötüdür."

Bu hadîs-i şerîfi buradan kaç defa okudum.

"—Müslümana küsüp ayrılmak, yatırıp koyun boğazlar gibi kesmek gibidir." diyor.

Bizim dinimiz bu kadar birlik beraberlik istiyor.

"—Hocam hiç şimdi arama onu. Hiç birlik beraberlik yok, herkes birbirine düşman. Güneydoğu Anadolu'da görmüyor musun, askerimize bile nasıl silah atıyorlar..."

İslâm gitti kardeşim. İslâm gidince, tesbihin ipi kopunca taneler ne olur?

Şimdi ben başkasının elime geçmiş malını, otobüste, vapurda

---

[17] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.346, no:7002; Ebu Hudred es-Sülemi RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IX, s.32, no:24789; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.322, no:25007.

bulduğum şeyi yiyip yutmuyorsam, götürüp polise teslim ediyorsam; komşumun kapısını açık gördüğüm halde içine girip bir şey çalmıyorsam, dağ başında yalnız yakaladığım bir kimseyi "Çıkart paranı!" diye soymuyorsam, bunları neden yapmıyorum?

Allah'tan korkuyorum; "Hesap var, azap var. Beni gören Allah-u Teâlâ Hazretleri var!" diyorum, duruyorum.

Sonra, "Müslümanların birbirini sevmesi lazım!" diyorum, "Yazık, o da benim kardeşim." diyorum, "Ben daha çok sıkıntı çekeyim, o rahat etsin." diyorum. Kardeşlik duygusu var, sevgi var, muhabbet var, yaratılanı Yaradan'dan ötürü hoş görmek var.

Zulmün zararını bildiği için zulmetmemek var. Hesap, azap, âhiret, Allah'tan sorgu sual, mahkeme-i kübrâ fikirleri var. Bunlara biz inanmışız. Biz bunları kitaplardan laf olarak okumuyoruz. Allahu Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna varacağız diye, her adımımızı ölçe biçe atıyoruz. Allah'tan korkuyoruz. Can yakmaktan korkuyoruz.

Ben yumruk sallamasını bilmem mi? Ben silah taşımasını bilmem mi? Ben kurşun atmasını bilmem mi?

Bilirim. Ama yapmıyoruz.

"—Aman bir mazlumu incitmeyelim!" diyoruz.

Bir karıncanın üstüne yanlışlıkla bassak, gece uykumuz kaçıyor; "Zavallı hayvan topallaya topallaya dokuz kere dolaştı. Yazık, ben onun üstüne bilmeyerek basmışım, affet yâ Rabbi!" diyoruz. Karıncayı incitmek istemiyoruz.

İmanımızdan.

Al bu imanı...

Bu imanı aldın mı insanın ne mutluluğu kalır, ne ruh hayatı kalır, ne dünyası kalır, ne âhireti kalır, ne milletin tesbihinin ipi kalır. Milletin tesbihinin ipi gider, taneler darmadağın dağılır. 99 tane ya, 99 parça olur.

Onun için, bunlar mânevî güçler. Bunlar Amerika'da yok. Amerika yalvarıyor, yalvarıp yakarıp arıyor. Avrupa arıyor. İsveç'ten emniyet genel müdürü geliyor;

"—Sizde intihar hadisesi, adam öldürme hadisesi az oluyor, sebebi nedir, biz de sebebini bulalım da memleketimizde tatbik edelim." diye.

Adamlar hippilerine, afyonkeşlerine çare arıyorlar. Biz de habire afyonkeş yapmak için uğraşıyoruz.

Bugün dört tane, beş tane gazeteyi gördüm. Eve nasıl sokacağım o gazeteyi? Satılık kadınlardan bahsediyor, bilmem nelerden bahsediyor, renkli resimleri var… Sanki, "Bu dinden, bu imandan, bu ahlâktan, bu nizamdan, edepten, ardan, namustan, hayâdan çıkın!" gibilerden bir hal oluyor.

Ondan sonra tutabilirsen tut onu… Onu bir kışkırttığın zaman, artık freni patlamış araba gibi tutabilirsen tut bakalım! O nereden, nasıl kötülük yapacaksa yapıyor.

Bir de tahsili varsa... Haydi bakalım, sen polisini liseye kadar okutmuşsun, üniversiteyi de bitirenleri var. Ötekisi hem yüksek tahsil yapmış, hem Amerika'ya gitmiş, hem oradaki gizli odaklardan, bilmem nelerden yardım almış, akıl öğrenmiş, bilmem ne öğrenmiş, gitmiş Suriye'de gerilla eğitimi yapmış, bilmem ne yapmış. Haydi bakalım...

Şimdi kaplanın kanadı da var. Eski kaplanlar kanatsızdı; ağaca çıktığım zaman kurtuluyordum. Ama şimdi kaplanın kanadı da var; uçuyor, geliyor. Zor oluyor. Yani kötü insanın bir de tahsili oldu mu, onu tamamen şerre kullanıyor. "Bu bankayı nasıl soyarım?" diye. Kaç yere siper kazmışlar, makasa almışlar, öyle öldürmüşler zavallı erleri...

İşte bunların kökünü araştırırsak, neden oluyor, nasıl oyuyor, ne yapılıyor diye; bunların hepsi birlik ve beraberlikle, Allah'a imanla önlenir; millî, dinî duygularımızı beslemekle olur. Besleyen damarları kurutursan ağaç gümbürtüye gider. Dibine tuz ekersen ağaç yeşil kalmaz.

Bunu yalnız ben söylemiyorum. Bu sosyoloji ilminin, psikoloji ilminin, bütün ilimlerin söylediği… Bunu Avrupalılar biliyorlar ve tatbik ediyorlar, kullanıyorlar.

Ben Avrupa'ya gittim, aklım başımdan gitti. Bizde fıkralar vardır:

"—Efendim Avrupalı gelmiş, İstanbul'da bakmış, minareleri görmüş, 'Bunlar ne?' demiş. 'Minare' demişler. 'Ben de fabrika bacası sandım.' demiş."

Demek istiyor ki;

“—Bir sürü minare var, fabrika yok.”

İmanlı olursa fabrikaları da yapar.

Ama öbür taraftan onların memleketine git, iki adımda bir kilise var. Hem de paraları var, vakıfları var, imkânları var, papazları var, yurtları var, hepsi tahsil görmüş, imkânlar var, maddî bakımdan sıkıntıları yok. Çok şeyler yapıyorlar. Bizim işçilerimizi, çocuklarımızı kandırıyorlar, kendi tarafına çekmeye çalışıyorlar. Yani çok bağlılar.

Bizim bir İstiklal gazisi dostumuz vardı, Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun, İstiklal madalyası almış kimse. “Ben dindarlığı Fransa’ya gittiğim zaman öğrendim.” diyor. Askerî ateşe olarak Fransa’ya tayin etmişler. Demiş ki; “Tamam, artistlerin diyarına gidiyorum, oh...” İşte sinema âlemi, Paris’in zevkleri, sefaları... Aklı böyle gitmiş.

“Paris’e yakın bir kasabada biz ev bulduk, orada oturduk. Baktım ki kadınlar örtülü, eldivenli, siyah çoraplı. Mazbut, dindar bir kasaba… Hani nerede o Fransızlar’ın gazetelerde resimleri neşredilen âşüfteleri, şunları bunları? Yani baktım çok dindar insanlar. O zaman aklım başıma geldi.” diyor. “‘Bunlar hıristiyan, ben neyim? Hele şu dinimi bir inceleyeyim.’ dedim.” diyor. İncelemeye başlamış, incelemiş incelemiş, ondan sonra olgun bir insan olmuş.

Bu hadisi bu kadar kestik. Müslümanların intizamlı, itaatli ve muhabbetli olması ve başa geçmiş olanlarına hürmet etmesi vs. hususunda.

Yalnız şunu da söylemek lazım ki; başa geçen bir insana itaat hak yoldadır. Bâtıla götürmek isterse:[18]

---

[18] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.66, no:20672; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XVIII, s.170, no:381; Heysemî, *Müsnedü’l-Hàris*, c.II, s.632, no:602; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.55, no:873; İbn-i Esir, *Üsdü’l-Gàbe*, c.I, s.275; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.145; İmran ibn-i Husayn RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.409, no:3889; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.356, no:1988; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.383, no:3788; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.155, no:786; İbn-i Abdi’l-Ber, *et-Temhîd*, c.VIII, s.58; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.131, no:1095; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.132, no:4622; Hz. Ali RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.181, no:3917; Hz. Hüseyin RA’dan.

لاَ طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ (حم. طب. ك. وابن خزيمة ، وابن جرير عن عمران ؛ و الحكم بن عمرو ، وأبو نعيم ، خط. عن أنس ؛ طب. عن النواس)

RE. 481/9 (*Lâ tàate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-hàlik*) "Allah'a isyan yolunda mahlûka itaat olmaz."

Babası oğluna sesleniyor:

"—Gel oğlum, ben seni bunca yıl yetiştirdim, sen benim yanımda yetiştin, ben senin babanım; otur evladım şu masanın başına, al şu kadehi önüne. Ben şimdi senin kadehine birazcık rakı dökeceğim, burada karşılıklı içeceğiz."

"—Baba, günah..."

"—Ben senin baban değil miyim, sen benim oğlum değil misin? İçeceksin bunu!"

"—Olmaz..."

"—Baba hakkı?"

Haramı emrediyor, yani yanlış şeyi emrediyor.

Şimdi devlet dairelerinde de öyle değil mi? Amir diyor ki;

"—Şu işi şöyle yap!"

"—Yapamam efendim, kanunlara aykırı..."

"—Ben senin âmirinim, yap!"

Yapamaz ki. Kanun var. Kanuna aykırı bir şeyi âmir de olsa yapmaya salâhiyeti yok... O nokta da mühim. Onu da hiç unutmamak lazım!

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.545, no:33717; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.369, no:3647; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Abdi'l-Ber, el-İstîâb, c.I, s.269; Abdullah ibn-i Huzâfe RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X; s.22; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.109, no:443; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.322; Temîm-i Dârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.105, no:14875; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2077, no:3076; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.427, no:17172.

c. Hediyeleşmede Usül

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[19]

مَنْ أُهْدِيَتْ لَهُ هَدِيَّةٌ وَعِنْدَهُ قَوْمٌ ، فَهُمْ شُرَكَاؤُهُ فِيهَا

(عق. طب. عن ابن عباس)

RE. 410/12 (*Men ühdiyet lehû hediyyetün*) "Kime bir hediye verilirse, (*ve indehû kavmün*) onun yanında da bir topluluk varsa… Yalnız değil de bir topluluk içindeyken, bir kimseye bir hediye getirilmişse… (*Fehüm şürekâühû fîhâ*) O kavim o hediyede onun ortağıdır."

Şimdi sen trende gidiyorsun. Sular kesilmiş veyahut hava çok sıcak. Seni tanıyan birisi öteki vagondan geldi:

"—Al hocam, sana kocaman termosta buzlu su, bunu iç!" dedi.

Yanında da —kompartımanda— beş altı arkadaş var. Hava sıcak, adamlar da aramışlar, su yok, tren de uzakta gidiyor. Sen de onların karşısında suyu boşaltıyorsun, lıkır lıkır içiyorsun, buzlu buzlu; ötekiler orada yutkunuyor köşede. Olmaz. Yani bir topluluğun içinde bir kimseye bir hediye verilmişse, onların da tatması ve ortak olması lazım!

Tabii bu bir nezaket kaidesidir. İlle her hediyede ve her zaman, her yerde öyle olacak meselesi değil de, böyle göz hakkı olmasın meselesinde...

d. Abdestli Yatmanın Mükâfatı

Bu hadîs-i şerif geceleyin temiz yatmak, abdestli yatmak hususunda. Hep tavsiye ediyoruz ya, "Bütün gün mümkün olduğu kadar hep abdestli gezin, geceleyin de yatacağınız zaman abdest alın öyle yatın." diye tavsiye ediyor büyüklerimiz.

---

[19] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XI, s.104, no:11183; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.233, no:705; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.LXVII, s.181, no:8792; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.IV, s.263, no:6728; Ukayli, *Duafa*, c.III, s.67, no:1031; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.117, no:15099; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.93, no:21588.

Neden? Onun kaynağı işte burada hadîs-i şerîf geldi. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[20]

مَنْ بَاتَ طَاهِراً بَاتَ فِي شِعَارِهِ مَلَكٌ ، لاَ يَسْتَيْقِظُ سَاعَةً مِنْ لَيْلٍ ، إِلاَّ قَالَ الْمَلَكُ: اللهمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ فُلاَنٍ ، فَإِنَّهُ بَاتَ طَاهِراً (قط. في الافراد ، البزار ، حب. عن أبي هريرة ؛ ك. في تاريخه عن ابن عمر)

RE. 410/13 (*Men bâte tâhiren bâte fî şiârihî melekün lâ yesteykızu saaten mine'l-leyli illâ kàle'l-melekü: Allàhümma'ğfir li-abdike fülânün feinnehû bâte tâhirâ*)

(*Men bâte tâhiren*) "Kim temiz olarak gecelerse."

Bu temizlikten murad nedir? (*Ey alâ vudùi's-salâti*) Yani namaz abdesti almış bir tarzda, mânevî bir temizlik olarak...

Abdest almış, sağ yanına yatıyor. (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) diyor, dualar okuyor, *Kul eûzü bi-rabbi'l-felak*, *Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs* ve *Âyete'l-kürsî*'yi okuyor, *Fâtiha* okuyor, kelime-i şehadet getiriyor, imanını tazeliyor, öyle yatıyor.

Müslüman böyle yatar. Yani abdestli yatan bir kimse... Kim böyle geceleyin abdestli yatarsa... *Tâhiren*'den maksat abdestli demek. Eğer banyoya girmiş olsa, on defa sabunla yıkanmış olsa ama abdest almamış olsa, o temizlik değil.

"Bir insan abdestli olarak yatmışsa, mânevî bakımından temiz olarak yatmışsa... (*Bâte fî şiârihî melekün*) Kaftanının, iç çamaşırının içinde bir melek olduğu halde uyur."

(*Ve lâ yestakırru sâaten mine'l-leyli*) "Gecenin hiç bir vaktinde

---

[20] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.328, no:1051; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.37, no:64; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.446, no:13621; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.363, no:1398; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.242, no:1068; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.28, no:2780; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.441, no:1244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.317; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.560, no:41336; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.98, no:21604.

durmaz bu melek; (*illâ kàle'l-melekü*) bu melek dâimâ der ki: (*Allàhümma'ğfir li-abdike fülânin*) 'Yâ Rabbi, abdestli yatan şu benim koynunda bulunduğum kulunu mağfiret eyle, affet bu kulunu... (*Feinnehû bâte tàhirâ*) Çünkü bu tertemiz yattı, abdestli iken yattı. Bunu afv ü mağfiret eyle yâ Rabbi!..' diye, gecenin hiç bir saniyesinde durmadan, dâimâ böyle o kul için Allah'a dua eder."

İnsanın gece abdestli yatmasının faydaları nelerdir:

1. Bir melek böyle dua eder.
2. Hadîs-i şerîfte geçmiş ki, Allah onu afv u mağfiret eder.
3. Yine bir başka hadîs-i şerîfte geçmiş ki, Allah onun gece uykusuna rağmen gecesini ibadet etmiş gibi; sabaha kadar sanki namaz kılmış, tesbih çekmiş gibi sevap yazdırtır.
4. Gece ibadeti ki *teheccüd* derler, o ibadete kalkması mânevî bakımdan kolay olur, şıp diye kalkar.

O bakımdan bu güzel bir şeydir. Kelime-i şehadet getirmiş, abdestli yatmış bir kimse, ölürse iman ile göçmesine vesile olur.

Bu hadîs-i şerîf İbn-i Ömer RA ve Ebû Hüreyre RA'dan rivâyet edilmiş.

e. Yatarken Az Yemek, Az İçmek

Öbür hadîs-i şerif de bu mânâda, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan:[21]

مَنْ بَاتَ لَيْلَةً فِي خِفَّةٍ مِنَ الطَّعَامِ ، وَالشَّرَابِ ، يُصَلِّى تَدَارَكَتْ حَوْلَهُ الْحُورِ الْعِينُ حَتَّى يُصْبِحَ (الطبراني عن ابن عباس)

RE. 410/14 (*Men bâte leyleten fî hıffeti mine't-taâmi, ve'ş-şerâbi, yusallî tedâreket havlehû el-hûri'l-înu hattâ yusbiha*)

Diyor ki Peygamber Efendimiz:

---

[21] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.326, no:11891; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.1370, no:21471; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid,* c.II, s.525, no:3535; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.101, no:21613.

(*Men bâte leyleten*) “Kim bir gece gecelerse, yatarsa.”

Nasıl yatacak? (*Fî hıffeti mine't-taâmi ve'ş-şerâbi*) “Yemesi içmesi bakımından bir hafiflik içinde olduğu halde yatarsa…”

Yemek ve içmede hafiflik içinde olmak ne demek?

Akşam karnını tıka basa, tepe tepe doldurmamış.

Midesi taş gibi, “Uff çok yemişim. Ah kıpırdayacak halim yok.” diyor. Bir şey daha versen, “Boğazıma kadar doluyum, yiyemeyeceğim.” diyor; midesi dolu… Böyle değil de midesi boş, su ve yiyecek bakımından içi hafif.

(*Fî hıffeti mine't-taâmi ve'ş-şerâb*) “Yemek ve içme bâbında midesi hafif bir halde kim yatarsa, (*yusallî*) namaz da kılarsa.”

Yani geceleyin insan mâlum uykusunu bölecek, teheccüd namazı kılacak. Ârif kimselerin âdetidir bu, güzel bir şeydir, çok sevabı vardır, Mekke'de namaz kılmaktan daha sevaplıdır.

Böyle hafif bir uykuyla yatmış, geceleyin de kalkmış namaz kılmış bir halde gecesini böyle geçirirse ne olur?

Ne olacağını okuyorum: (*Tedâreket havlehû el-hûri'l-înu*) “Onun çevresinde hûriler üst üste yığılır, yığınak yaparlar, yani çevresinde izdiham ederler, (*hattâ yusbiha*) sabah oluncaya kadar…”

Hûr ne demek? *Hûr*, *havrâ* kelimesinin cem'i. Müzekkeri *ahver*, müennesi *havrâ*, cem'i hûr. Gözünün karası kara, akı ak demek. Gözün güzel sıfatı, yani güzel gözlü...

İyn ne demek? *Aynâu* sözünün cem'i. Müzekkeri *â'yen*… İri gözlü demek.

El-hûri'l-îyn ne demek? Gözlerinin karası kara, akı ak, zeytin gibi, gayet iri, gayet yakışıklı, güzel gözlü demek.

O cennet hatunlarının gözleri emsalsiz derecede iri, güzel, böyle hoş olacağı için; kirpikleri uzun, akı ak, karası kara, çok hoş gözlü olduklarından bu sıfatlarla anılmışlar.

İşte o hûri'l-îyn'ler, hûriler onun etrafında yığılırlar. *Tedâreket* yığılmak, toplaşmak, birikmek, izdiham mânasına geliyor. İzdiham ederler. Hani böyle sıkış tepiş, vapura girerken çıkarken bazen Karaköy'de bilmem nerede bir izdiham, kalabalık bir şey oluyor ya... Hûriler etrafında izdiham içinde olurlar. Bu mükâfat, abdestli yatıp, hafif, az yemiş olarak yatıp, geceleyin de namaz kılan kimse için.

Bakın bu, seneler seneler, asırlar önce söylenmiş Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfidir. Peygamber Efendimiz tıp okumadı, üniversiteden mezun olmadı ama Allah'ın hak rasûlü… Bugün tabiplere sorun bakalım:

"—Akşam nasıl yemek yiyelim, nasıl yatalım?" diye.

Aynı şeyi söylüyorlar:

"—Aman akşam yemeğini az ye. Aman mideni doldurma. Aman kalbin şöyle sıkışır, bilmem ne böyle olur. Şu hastalığa uğrarsın, bu derde uğrarsın..." Bir sürü sözler söylüyorlar.

Biz Peygamber Efendimiz'in emirlerini tutsak, tavsiyelerine uysak vücudumuz da sıhhat bulacak; maddeten de kâr edeceğiz, mânevî bakımdan da kâr edeceğiz. Mânevî bakımdan kârları emsalsiz. Yapmıyoruz. Geç vakit yemek yiyoruz, tıka basa yiyoruz, midemiz doluyor. Bir de arkadaşlık, ahbaplık olsun diye;

"—Şu tabağı da benim hatırım için ye, şu tabağı da benim hatırım için ye..."

"—Bir kepçe daha hocam..."

"—Etme eyleme..." demeye kalmıyor.

Tabii insan yatıyor; sabahleyin ağzı zehir gibi, sabah namazına kalkması zor, midesi bir acaip olmuş:

"—Getir bakalım, filanca hapı ver. Aman şu mide ilacını, şu şurubu getir. Şunu şey yapayım. Galiba ben ülser oluyorum, gastrit mi var, bilmem ne..." başlıyor tabii...

Misalleri geldikçe, iyice yerleşsin diye her zaman söylüyorum, çünkü misal olmasa söz iddiada kalır; Peygamber Efendimiz'in yoluna uysak sıhhatli de oluruz, kuvvetli de oluruz, şen de oluruz, maddî bakımdan da iyi oluruz, mânevî bakımdan da iyi oluruz.

Onun nümûnesi bu hadîs-i şerif.

f. Abdestli Yatıp da Ölen Kimse

Bu da Enes RA'dan rivayet edilmiş, aziz ve sevgili kardeşlerim:[22]

---

[22] İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevmi ve'l-Leyleh*, c.III, s.395, no:731; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.15, s.544, no:41290; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.100, no:21608.

مَنْ بَاتَ عَلَى طَهَارَةٍ ، ثُمَّ مَاتَ مِنْ لَيْلَتِهِ ، مَاتَ شَهِيداً

(ابن السني عن أنس)

RE. 411/1 (*Men bâte alâ tahâretin, sümme mâte min leyletihî, mâte şehîden*)

Gece abdestli yatmanın faydalarından geldi bir başkası... Artık inşaallah bundan sonra abdestsiz yatmazsınız.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız:

"—Bir insan bir hadisi duydu mu, hiç olmazsa ömründe üç defa tatbik etmeli." derdi.

Neden üç defa, iki defa değil?

أَقَلُّ الْجَمْعِ ثَلاَثٌ

(*Ekallü'l-cem'i selâsün*) "Çoğun en azı üçtür."

Çok çok yapmış olmak, deftere öyle yazılsın diye en aşağı üç defa yapmak lâzım. İki olursa tesniye siygası oluyor, çok sayılmıyor. Onun için, insan duyduğunu tatbik etmeli!

Benim sıraladıklarımdan beşinci faydası; etrafında hûriler kaynaşacak, izdiham edecek.

Bak, bu altıncı faydası:

"—Kim abdestli, tahir, temiz olarak yatarsa, gecelerse ve o gecesinde ölürse." Olur ya, yattı; *İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn*, sabaha sizlere ömür, o gitti. Ölürse; (*mâte şehîden*) "Şehid hükmünde olur." Allah şehid hükmünde gibi onu öyle kabul eder.

Şehid, mâlum harbe gidecek, düşmanla çarpışacak, uzun sefer meşakkatleri var, korku var, heyecan var, insanın yüreği küt küt atar, "Acaba ben mi onu öldüreceğim, o mu beni öldürecek?" kurşunlar vızıldar, kılıçlar, bıçaklar bilmem neler, kanlar dökülür. Ondan sonra o şehid yaralanır, kanından yerlere saçılır, ızdırab çeker, kelime-i şehadet getirir, ölür. "Şehid" diyoruz, değil mi? Ne kadar zor ve derecesi ne kadar yüksek.

İşte şehid olarak ölür.

Evrâd-ı Şerîf'te geçiyor, okuyoruz:[23]

اَللّٰهُمَّ أَحْيِنِي سَعِيداً ، وَأَمِتْنِي شَهِيداً.

(*Allàhümme ahyinî saîden, ve emitnî şehîden*) Peygamber Efendimiz'in sülâle-i tâhiresinden meşhur Câfer-i Sâdık Hazretleri Efendimiz öyle dua edermiş.

(*Allàhümme ahyinî saîden*) "Yâ Rabbi beni mesut, bahtiyar bir kul olarak yaşat. Şekàvet üzere değil, saadet üzere olayım. Yani iman üzere, maddî mânevî mutluluk üzere olayım." (*Ve emitnî şehîden*) "Beni şehid olarak öldür. Âhirete göçerken de şehid olarak göçeyim."

Tabii oraya gelince nefis, şehid olmak, harp, darp, sıkıntı, ızdırap... Hatırına bir şeyler getiriyor, yani "Bu duayı ben de etsem mi etmesem mi?" diye. O mübarekler etmiş de, yani işin içinde harp darp olduğu için.

Ama bak, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin lütf u keremi çok. Abdestli yatarsa demekki, o gece ölürse şehid hükmünde olacak. "Şehid olarak ölür." diyor Peygamber Efendimiz. Ne güzel...

E insanlar, yani bir abdest almak zor mu? Ne olur yani alıverse de, dört rekât namaz kılıverse yatsa da bu sevapları alsa… Altı kalem sevap var. Belki daha ilerideki hadislerde başka sevapları yine gelecek.

Ne olur yani abdestli yatıverse?

Hiçbir şey olmaz. Ama hocam şeytan var ya, çarığı ters giydirir insana, aldatır. Öyle der, böyle der, ille o abdesti aldırmaz, öyle yatırır. Kandırır. Çocuk oyalar gibi oyalar. "Sen şöyle şuraya biraz uzan, yine kalkarsın arslanım… Sen ağasın, paşasın..." diye insanın sırtını sıvazlar. Ooh, bir de bakar ki sabah olmuş. Maksat gece bu sevapları aldırmamak... Şeytan düşman.

Allah-u Teàlâ Hazretleri:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا (فاطر:٦)

---

[23] Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.114, no:4566, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

(*İnne'ş-şeytàne leküm adüvvün fe'ttehızûhü adüvvâ.*) "Şeytan sizin düşmanınızdır. Siz onun düşman olduğunu bilin; aklınızı başınıza toplayıp, tedbirinizi alın!" (Fâtır, 35/6) buyuruyor. Bu da çok önemli bir husus…

Siz uyursunuz, o uyumaz. Sû uyur, düşman uyumaz.

Şeytan büyük düşman… Hiç sana bu sevaplar verildiği zaman rahat eder mi içi? Hasedinden sırtından çatlar. Bunu yaptırmamaya çalışır.

Uğraşacaksın şeytanla… Şeytanla uğraşıp yenmeyi öğreneceksin.

"—Seni mel'un seni! Geldin yine başıma dikildin, bana bu namazı kıldırmayacaksın, b u abdesti aldırmayacaksın değil mi? *Eûzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm. Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*"

Kalk bir abdest al, namaz kıl; uyku da gider.

Hani gözünden uyku akıyordu, başını kaldıracak halin yoktu?

O şeytanın oyunuydu. Abdesti aldın, namazı da kıldın mı istersen daha sabaha kadar kitap oku, hiçbir şey kalmaz. İlk başta şeytan bir ağırlık veriyor. Hepimizin başına gelen şeylerden söylüyorum ki yani bilesiniz, akşam olunca böyle aldanmayasınız diye.

g. Ayıbını söylemeden Mal Satmanın Vebali

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki: ki:[24]

مَنْ بَاعَ عَيْبًا لَمْ يُبَيِّنْهُ ، لَمْ يَزَلْ فِي مَقْتِ اللهِ ، وَلَمْ تَزَلِ الْمَلاَئِكَةُ تَلْعَنُهُ

(ه. عن واثلة)

RE. 411/3 (*Men bâe ayben lem yübeyyinhu, lem yezel fî maktin*

---

[24] İbn-i Mace, *Sünen*, c.VII, s.8, no:2238; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XXII, s.65, no:157; Taberani, *Müsnedü'ş-Şamiyyin*, c.II, s.369, no:1511; Vasile ibn-i Eska' RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IV, s.59, no:9501; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.109, no:21634.

mina'llâhi, ve lem tezeli'l-melâiketü tel'anühû)

Tüccarlar, satıcılar dikkat! Bu hadîs-i şerîf ticaretle, satıcılıkla ilgili. Taberânî'den Vâsıletü'bni Eska' RA'ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîf, oradan alınmış.

Ebû Siba' adlı bir şahıs gelmiş, bu Vâsıletü'bni Eska' RA'ın evinden bir deve almış. Vâsile Hazretleri sahabeden. Onun evine gitmiş, avlusundan bir deve satın almış. Almış deveyi, çıkıp giderken, (*felemmâ haractu bihâ edrekenî yecürrü ridâi*) "Arkamdan bana yetişti, elbisemi çekiştirmeye başladı."

Vâsile Hazretleri yetişmiş malı sattığı kimsenin peşine, elbisesini tutmuş, elbisesini çekmeye başlamış. Neden, bakalım!

(*Kàle: İştereyte?*) "Satın aldın mı?"

(*Kultü: Neam*) "Ben de dedim ki; 'Evet, satın aldım.'"

(*Kàle hel beyyene leke mâ fîhâ*) "İçindeki ayıbını söyledi mi sana satan adam?"

Kendisi satmamış demek ki. Başkası satmış da bu Vâsile Hazretleri o adamın arkasından yetişmiş, elbisesini çekmiş.

"—Satın aldın mı bunu, deveyi?"

"—Aldım."

"—Sana devesinin ayıbını söyledi mi satan herif, adam?"

(*Kultü ve mâ fîhâ innehâ li-zâhirihî es-sıhhatü*) "'Dış görünüşüyle sıhhatli görünüyor hayvan, nesi var?' dedi." diyor.

(*Kàle eredde bihâ lahmen ev seferen?*) "Sen onun etini mi kesmek istiyorsun, yoksa üstüne binip yolculuk mu yapacaksın? Yani etini mi murad ettin, alıp kesecek misin kurban gibi, yoksa üstüne binip sefer mi yapmak istiyorsun bu deveyle?"

(*Beli'l-hacc*) "Haccetmek istiyorum. Bineceğim, hacca gideceğim." (*Kàle feinne fî huffihâ sakben*) "Onun bacağında şu rahatsızlık, hastalık var. Yani o fazla yürümeye gelmez. İyi de yürüyecek durumda değil, uzun sefere tahammül edemez. Ayağında şu rahatsızlık var. Rasûlüllah SAS Hazretleri şöyle buyurdu." diye hadisi zikretmiş.

Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Men bâe ayben*) "Kim bir ayıp satarsa." Ne demek? Ayıplı mal satarsa demek. Kim ayıplı bir malı satarsa… (*Lem yübeyyinhu*) "O ayıbı söylemeden satarsa."

Hayvanın kusuru var ama söylemedi, satıyor. Hayvan veya kumaş veyahut ev veya tarla veya şunu veya bunu, neyse... Ayıbı sattı ama ayıbı söylemedi, belirtmedi.

(*Lem yezel fî makti'llâhi*) “Daima Allah'ın kızgınlığına muhatap olur, hedef olur, Allah'ın kızgınlığı içinde olur.”

(*Ve lem tezeli'l-melâiketü tel'anühû*) “Daima melekler ona lanet eder dururlar. ‘Seni sahtekâr herif, ayıplı şeyi sattın da ayıbını söylemedin.’ der dururlar.” diye Peygamber Efendimiz böyle buyurmuş.

İşte o Vâsile Hazretleri de, deveyi sattıktan sonra o şahsın peşinden gitmiş, elbisesinden tutmuş,

“—Sen bunu aldın mı?”

“—Aldım.”

“—Sen bunun etini mi istiyorsun yoksa bununla yolculuğa mı gideceksin?”

“—Hacca gitmek istiyorum.”

“—Haa bu hacca gitmeye yaramaz; bunun ayağında şöyle bir

rahatsızlık var.” diye söylemiş.

Yani eski müslümanlar böyle, ayıbını söyleyerek satış yaparlardı.

Benim burada bir kardeşim vardı, perdecilik yapardı. Gittim dükkânına. Perdelerin eskiden iki üç parmak kalınlığında yaldızlı demirleri olurdu. Sonra çok modalar çıktı.

“—Acaba bunun yaldızı çıkar mı?” diye müşteri soruyor.

Ben de şöyle baktım, ne diyecek diye.

“—Çıkar.” dedi. “Geçen gün yaptım, giderken elimde kaldı. Çıkıyor.” dedi. Yani çıkmaz demedi.

Satıcı malını satıncaya kadar, “Yok efendim, çıkar mı hiç, çıkarsa sen bana getir...” filan der. Ondan sonra yan çizer. Öyle yapmayacak müslüman, böyle doğru ticaret yapacak.

“—Doğru ticaret yapınca ne olur?”

Malı helâl olur. Kazancı helâl olur.

“—Helâl kazanç olunca ne olur?”

Hayır olur, bereket olur.

“—Haram olunca ne olur?”

“—Bir haram lokma yiyen insanın kırk gece namazı kabul olmaz, kırk sabah duası kabul olmaz.”

Bir ay on gün namazı kabul olmuyor. Gece o güzel vakitlerde kıldığı namazlar, sabahleyin yaptığı zikirler, evradlar, dualar kabul olmuyor. Sen var işin öbür tarafını hesap et. Onun için helal lokma esas.

Ayıplıysa ayıplı. Biraz düşük satarsın. Veyahut ayıplı mal satmazsın, temiz şey yaparsın. Veyahut ayıplıysa “Özre bakma, ayıplıymış, kusura bakma.” diye geri alırsın. Böyle olacak müslüman. Ticareti böyle olacak, alışverişi böyle olacak, yaşayışı böyle olacak. Müslümanın her işi güzeldir. Allah bizi iyi müslüman etsin.

Bak biz terliyoruz; siz dinlerken, biz söylerken terliyoruz, İslâm’ı öğretelim diye. Biz bu millete İslâm’ı tekrar öğretirsek -dedelerimiz çok iyi bilirdi- dedelerimiz gibi oluruz, kale gibi oluruz. Öğretemezsek, gâvurlar gibi oluruz. Mahvoluruz, parçalanırız, perişan oluruz. Bizim onlardan farkımız kalmaz. Onlardan daha beter oluruz.

Barbaros Hayreddin ağabeyine demiş ki;

"—Ağabey bu aylarda sefere çıkma!"

O da dinlememiş, ağabey değil mi Oruç Reis, çıkmış. Harp etmişler. Bir düşman kalesine, bir adaya saldırmışlar, orada da çok iyi tahkimat yapmış düşman. Harp etmişler. Çok sıkıntılar olmuş, çok şehitler verilmiş. O da yaralanmış, kolunu, bacağını kaybetmiş. Hasta, yaralı bir vaziyette geliyor, diyor ki Barboros Hayreddin;

"—Ağabeycim, bak ben sana demedim miydi, 'Bu mevsimde oraya sefer yapma. Uygun değil.' dedim. Dinleseydin başına bu hal gelmezdi."

Diyor ki:

"—Canım kardeşim, sen bilmez misin Allah'ın takdiri neyse o olur. (*Vemâ kaddere'llàhu seyekûn*) Allah ne takdir etmişse o olur, ondan gayri şey olmaz. Eskiye leyte, lealle 'Ah, keşke şöyle olsaydı, böyle olsaydı!' demek yok." diye bir nasihat çekmiş.

Barbaros Hayreddin:

"—Ağabeyim benden fakih idi, bilgisi benden fazlaydı, beni mahcup etti." diyor.

O onu teselli etmek için diyor, berikisi de kadere öyle sağlam inanmış ki “Kardeşim, sen bilmez misin Allah ne takdir etmişse o olacak.”

Allah’ın takdiri gözümüzün nurundan daha kıymetlidir, ne olacak; kol gitmiş, bacak gitmiş, O’nun yolunda büyükler -imandan- canlarını feda etmiş.

Onlar İslâm’ı iyi bilirlerdi. Biz bilmiyoruz.

Onların başarısı neden? Sağlam ahlâktan.

Sağlam ahlâk, insana atom bombasından daha büyük kuvvet verir. Sen onu az bir şey mi sanıyorsun? Sağlam ahlâklı insanlar olsaydık biz Almanya’yı fethetmiştik şimdi, Amerika’yı fethetmiştik; işte atom bombasıyla yapamadığın şeyi yapmıştın. Ama çürük olunca olmuyor. Kendi memleketinde ayakta duramıyorsun; bebek gibi tay tay tay, güm aşağıya. İslâm gitti mi öyle olur; Allah hayır bereket vermez.

Şu kâinatın sahibi Allah mı? “Allah.”

İnandın mı? “*Âmennâ ve saddaknâ*, hocam ne üsteleyip duruyorsun? İnandım.”

İnandıysan bu böyledir. Allah yolunda gidersen Allah yardım eder; Allah yolunda gitmezsen bu işin hayrı bereketi olmaz.

“—Çok para kazanıyorum.”

Kazanırsın ama cebinden düşer.

“—Araba alıyorum.”

Araba alırsın ama çarparsın, uçurumdan yuvarlanırsın. Hayrını görmezsin, Allah burnundan fitil fitil getirir.

İnandıysan bu böyledir. Çok da misalleri vardır. Aç gazeteleri oku. Her taraf ibret doludur.

Allah cümlemize ibret alan göz nasib etsin…

Fâtiha-ı şerîfe mea’l-besmele!

14. 10. 1984 – İskenderpaşa Camii

03. BAZI GÜZEL AHLÂKLAR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ (ط. حم. ش. خ. د. ت. ن. ه. حب.
عن ابن عباس ؛ عب. حم. ش. عن معاذ ؛ قط. في الأفراد
عن أبي بكر)

RE. 411/4 (*Men beddele dînehû, fa'ktulûhu*)
Sadaka rasûlü'llah fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, cümlenizin üzerine olsun...

Peygamberimiz SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şeriflerinden bir miktarını size *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamadan önce evvelen ve hasasaten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS hazretlerinin ruhu için ve onun âlinin, ashâbının etbâının, ahbâbının ruhları için;

Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve

meşâyih-i turuk-i aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için ve hassaten eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki bilgilerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvîlerin cümlesinin ruhları için:

Uzaktan, yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, akrabasının ruhları için; biz müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerif okuyup ruhlarına hediye edelim, ondan sonra başlayalım, buyurun!

……………………

a. Dinden Çıkmanın Cezası

Mukaddemede metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerif, Buhârî'de, Ebû Dâvud'da, Tirmizî'de, Nesaî'de, Ahmed b. Hanbel'de, Taberânî'de mevcut olan bir hadîs-i şerîftir ki İbn Abbas, Muaz b. Cebel'den ve Ebû Bekir radıyallahu anhüm ecmaîn hazerâtından rivayet edilmiş. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[25]

مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ (ط. حم. ش. خ. د. ت. ن. ه. حب.

[25] Buhàrî, *Sahîh*, c.X, s.211, no:2794; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.379, no:1378; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.428, no:3787; Neseî, *Sünen*, c.XII, s.419, no:3991; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.427, no:2526; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.217, no:1871; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.X, s.327, no:4475; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.620, no:6295; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.113, no:108; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.409, no:2532; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.160, no:4686; Tayalisî, *Müsned*, c.I, s.350, no:2689; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.354, no:2401; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.139, no:29597; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.527, no:5647; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.301, no:3525; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.272, no:10638; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.195, no:16597; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.231, no:22068; Abdürrezzak, *Musannef*, c.X, s.168, no:18705; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

عن ابن عباس ؛ عب. حم. ش. عن معاذ ؛ قط. في الأفراد

عن أبي بكر)

RE. 411/4 (*Men beddele dînehû fa'ktulûhu*) "Kim dinini tebdil ederse, değiştirirse, yâni İslâm'ı bırakıp küfre kayarsa, o zaman onu öldürünüz."

Çok kaynaklarda rivayet edilmiş.

Yeryüzünde pek çok inanç vardır. Hatta Ziya Paşa;

"—Ne kadar insan varsa, o kadar itikad var." diyor.

Herkesin itikadı birbirine göre; herkes, "Kendi kafama göre, ben böyle diyorum." diyor.

Birisi ulemâdan birinin karşısında;

"—Benim kanaatime göre bu mesele şöyle..." deyince,

"—Affedersiniz, ben sizi tanıyamamışım, ben sizin müctehid olduğunuzu bilmiyordum." demiş, ta'riz etmiş.

Senin kanaatin ne oluyor, sen kimsin? Sen hadisleri bilir misin, âyetleri bilir misin? Arapça bilir misin? Dinin ahkâmını edille-i şer'iyyeden istinbat etmeye yeterli kapasiten var mı? Kafa yapın, zihniyetin, zihin çalıştırma tarzın müsait mi?

"—Benim kanaatime göre böyle..."

Dur bakalım, sen kimsin? Yeni bir müçtehit mi? İmâm-ı Âzam'ın yanına, Yirminci Yüzyıl'da yeni bir müctehid... Dur bakalım, ne oluyorsun?

O şahıslar, mübarek insanlar hadisleri bilirlermiş, âyetleri bilirlermiş. Kalabalık cemaatin huzurunda meseleleri müzakere ederlermiş. Her birisi içtihat payesine yükselmiş olan alim talebelerle meseleler müzakere edilirmiş de karara öyle varılırmış.

Sen nesin? Sen acaba onların yazmış oldukları eserleri doğru düzgün, hatasız okuyabilir misin? Oku bakalım!

Çok böbürlenenleri gördük. Çoklarını imtihan ettik. Öyle kolay bir şey değil bu. İlim bu, ilim kolay değil…

Büyüklerimizden, Ebû Yusuf Hazretleri'nden rivayet edildiği nakılediliyor, deniliyor ki;

"—İlim öyle bir şeydir ki, sen ona tamamını vermezsen, o sana

kendini vermez, birazını vermez. Bütününle sen ona kendini vereceksin, gecen, gündüzün ilimle geçecek de belki biraz bir şey öğrenirsin. Tamamını verdiğin halde, onun sana yine bir kısmını vermemesi mümkündür.” diyor.

Öyle, “Her veren, alır.” diye de bir şey yok.

İlim bu; kafa yapısı, feraset...

Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[26]

مَنْ أَرَادَ اللهُ بِهِ خَيراً يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ (طب. عن ابن مسعود)

(*Men erâda’llàhu bihî hayran yüfakkihhu fi’d-dîn*) “Allah bir

---

[26] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.39, no:71; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.718, no:1037; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.80, no:221; İmam Mâlik, *Muvatta’* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.900, no:1599; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.92, no:16883; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.85, no:224; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I,s.291, no:89; Buhàrî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.232, no:666; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XIX, s.329, no:755; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.II, s.117, no:1436; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XIII, s.306, no:7381; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.240, no:31045; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.264, no:1702; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.V, s.132; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.148, no:257; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.156, no:412; Kudàî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.225; no:346; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.II, s.219, no:2259; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.457; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.I, s.120; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.506, no:7504; Tahàvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.IV, s.241, no:1461; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.406, no:832; Hz. Muaviye RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.28, no:2645; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.306, no:2791; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.85, no:225; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.X, s.323, no:10787; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.I, s.121; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.80, no:220; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.319, no:5424; Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.II, s.76, no:810; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.403, no:20851; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.425, no:5839; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.400, no:439; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.312, no:2368; Kudàî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.224, no:345; Tahàvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.IV, s.248, no:1468; Ebû Hüreyre RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.IX, s.151, no:8756; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.240, no:31047; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.IV, s.107; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.174; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.III, s.322, no:3288; Hz. Ömer RA’dan.

Keşfü’l-Hafâ, c.II, s.1644, no:2647; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXII, s.17, no:24175-24178.

kimsenin hayrını murad etti mi, onu dinde fakih kılar. Din konusunda bilgili, anlayışlı, isabetli görüşlü kılar.”

Çok itikad var, her kafadan bir ses çıkıyor. Olmaz! İlim konuşacak. Yirminci Yüzyıl’dayız, hangi çağda yaşıyoruz, öyle gelişi güzel şeyler söylemekle olur mu? Olmaz.

“—Efendim çok din var, müslümanlık da onlardan birisi.”

O da öyle değil. İslâm hak din. İslâm, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin Rasûl-ü Edîbi vasıtasıyla bize gönderip tebliğ etmiş olduğu, tahrifata uğramamış hak din. Sen onu ötekilerle nasıl aynı kefeye koyarsın?

Geceleyin karakola gelmiş 99 tane hırsız, yankesici, sahtekâr, bilmem kim; bir büyük zât da gelmiş, belki bakan, belki müfettiş, oturmuş bir kenara… E şimdi bununla ötekileri bir tutabilir misin, ikisi de aynı karakolda diye? Olur mu öyle şey?

أَيْنَ الثَّرٰى مِنَ الثُّرَيَّا

(*Eyne’s-serâ mine’s-süreyyâ*) “Nerede toprak, nerede gökyüzündeki Süreyya yıldızı?” Öyle şey olur mu?

İslâm hak din. İslâm’ın hak din olduğunu ilim yeni anlıyor;

“—Biz İslâm’ı 1400 yıl geriden takip ediyoruz.” diyor.

Kim diyor bunu? Hıristiyan doğmuş, hıristiyan yetişmiş, Hıristiyanlıkta profesörlüğe yükselmiş bir Fransız profesör diyor. Kur’ân-ı Kerîm’in her tarafını incelemiş, ondan sonra müslüman olmuş. Tevrat’ı (Hz. Musa’ya inmiş Tevrat değil bugünkü Tevrat’ı) incelemiş. İncil’i (Hz. İsa’ya indirilmiş İncil değil, bugünkü İncil’i) incelemiş.

“—Onları gayr-i ilmî buldum; hurafeler karışmış, başka şeyler karışmış. İslâm’ın her şeyinin doğru olduğunu gördüm. Hatta öyle gördüm ki İslâm, Kur’an 1400 yıl önce söylemiş; şimdi Yirminci Yüzyıl’da, 14 asır geçtikten sonra insanlar anlıyor, ilim anlıyor. Demek ki, ilim İslâm’ı 14 asır geriden takip ediyormuş.” diyor Profesör Maurice Bucaille… *“Kitab-ı Mukaddes Kuran ve Bilim*” adlı eserini okudunuz.

Roger Graudy geldi, gördünüz buralarda konferanslar verdi. Fransızken, yani hıristiyan doğmuşken müslüman oldular.

İslâm hak din… Bir insan hak dini bırakır da giderse ne olur?

Mutlaka bir kötü niyetten dolayıdır. Mutlaka bir başka sahtekârlıktan dolayıdır. Mutlaka ondan bir hayır gelmez durumda da ondan.

b. Gerçek Alimlerin Özellikleri

Bu hadîs-i şerîfi de İbn-i Ebî Hâtim, İbn-i Cerîr, Taberânî, Ebü'd-Derdâ, Enes, Ebû Ümâme ve Vâsile radıyallahu anhüm ecmaîn hazerâtından rivayet eylemiş. Ahlâkın güzellerine işaret eden bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS buyurmuş ki:[27]

مَنْ بَرَّتْ يَمِينُهُ ، وَصَدَقَ لِسَانُهُ ، وَاسْتَقَامَ قَلْبُهُ ، وَعَفَّ بَطْنُهُ و فَرْجُهُ ؛

فَذٰلِكَ مِنَ الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ (ابن جرير ، وابن أبي حاتم ، طب.

عن أبي الدرداء ، وأنس ، وأبي أمامة ، وواثلة معًا)

RE. 411/5 (*Men berret yemînühû, ve saduka lisânühû, ve'stakàme kalbühû, ve affe batnuhû ve fercühû, fezâlike mine'r-râsihîne fi'l-ilm*)[28]

"Şu şahıslar ilimde rusuh peyda etmiş kimselerdendir, *er-râsihûne fi'l-ilm* zümresindendir."

Râsih ne demek? Bir şeyde sabitkadem olmak, sağlamlaşmak demek… (*Er-râsihûne fi'l-ilm*) İlimde hakkı, bâtılı anlamış,

---

[27] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.VIII, s.152, no:7658; İbn-i Ebi Hatim, *Tefsir*, c.II, s.421, no:3252; Ebü'd-Derda RA, Enes ibn-i Malik RA, Ebu Ümame RA ve Vasile RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.875, no:43476; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.116, no:21652.

[28] İbn-i Ebî Hàtim, *Tefsir*, c.IV, s.441, no:6301; Taberî (İbn-i Cerir), *Tefsir*, c.VI, s.207, no:6638; Taberânî, *Kebîr*, c.VIII, s.152, no:7658; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.288, no:3327; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.45, no:10887; Ebü'd-Derdâ, Enes ibn-i Mâlik, Ebû Ümâme ve Vâsile ibn-i el-Eska' RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XX, s.116, no:21652.

sapasağlam oturmuş. Daha tereddütte, bilgisi yarım filan değil; oturmuş, yerleşmiş, ayağı yere sağlam basmış, hakiki alim demek.

"Çok ciltlerle eserler bilecek bu adam, çok çok çok şeyler okumuş olacak." diye düşünürüz biz, değil mi?

Çünkü, biz bu devirde sanıyoruz ki ilim kitap okumaktır. Yani ekseriyetle ne kadar çok kitabı varsa, ne kadar çok kitabı okumuşsa öyle deniliyor. Ama bakın bu hadîs-i şerîfte başka türlü anlatmış Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Men berret yemînühû*) "Kimin ki yemini sadık çıkarsa."

Yemin etti mi bir şeye, "Vallahi -veya herhangi bir şekilde- and olsun ki şunu şöyle yapacağım." demiş, yeminini tutuyor, yerine getiriyor. Yalancıktan yemin etmemiş.

99 tane yemin, bir küçük malı satmak için, olur mu? Bir tanesi bile olmaz.

Yanlış yere yemin olur mu?

Allah'ı yalancılığına şahit mi etmek istiyorsun? Allah'ın adını kullanarak insanları mı kandırmak istiyorsun? Olur mu öyle şey?

İnsan ya yemin etmemeli, ya ihtiyatlı konuşmalı, ya da bir şeye "And olsun." demişse, yemin etmişse yapmalı, yerine getirmeli.

"İyi hocam, tamam, ben geçenlerde yemin etmiştim ki filanca şahsı, arkadaşımı görürsem bir yerde kafasını kıracağım. O halde köşe başında bekleyeyim, dönerken kafasını kırayım. Yemin ettim çünkü, sözüm yerine gelsin."

Hayır! Yanlış yolda, günahta yemini yapmamak sevap…

"—Yemin etmiştim bir kere, üç şişe rakıyı içeceğim."

Olmaz öyle şey! O yeminden vazgeçmek sevap. Yanlış anlamayın.

Ama doğru bir şeyde de yemin ettiği zaman, o yeminini tutması lazım!

Eğer bir kimse yemini doğru yeminli bir kimseyse, yemin ettiği zaman sözünde duruyorsa ve istediğini, söylediği şeyi yapıyorsa...

Sonra, (*ve saduka lisânehû*) "Dili de doğruysa."

Yalan konuşmuyor, yanlış konuşmuyor, dediği doğru, itimad edilir.

"—O öyle demişse tamam."

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz ne diyor?

Geldiler şikâyet etmek için: “Müdafaa edip duruyorsun, bak senin arkadaşın bu sefer de Mi’rac’a çıktığını söylüyor.” dediler, Peygamber Efendimiz’den dolayı.

“—O öyle söyledi mi?” dedi ilk önce… Söyledi mi söylemedi mi, ilk önce onu anlamak istedi.

“—Söyledi.” deyince,

“—Tamam, o söylediyse doğrudur, çıkmıştır.”

Doğru sözlü, Muhammed el-Emîn; lâlettayin bir kimse değil ki; Allah’ın hak peygamberi, ömrü boyunca yalan söylememiş, yanlış iş yapmamış, hile hurda yapmamış bir kimse. Peygamber olmadan önce emniyetle, güvenilir bir insan olarak tanınmış. İşte biz de ona benzeyeceğiz.

Bir kimsenin yemini doğru, sözü doğru ise...

(*Vestekàme kalbühû*) “Kalbi de dosdoğruysa, kalbinde eğrilik yoksa.”

Ne demek kalbin doğru olması, eğri olması?

“—Kalp dediğin bir et parçasıdır hocam.” diyebilir insan.

Buna mecaz derler. Kalbin doğru olması demek, insanın içinin yanlış düşüncelere, fikirlere sahip olmaması demek... İçinden ne düşünüyorsun sen? Dışından yüzüme gülüyorsun, tamam; “merhaba” diyorsun, el öpüyorsun, etek öpüyorsun, dua ediyorsun belki ama arkasından ne söylüyorsun? İçin nasıl?

“—Dur bakayım, hele ben şuna bir merhaba diyeyim, hele bir biraz iltifat edeyim, hele birazcık bir pohpohlayayım. Arkasından o alacağımı alırım. Köprüyü geçinceye kadar şöyle şöyle şöyle; ondan sonra bir tekme vururum, tamam, hiç, ne yaparsa yapsın...”

O zaman kalbinde ne var? Eğrilik var…

Bizim -Samsunlu- arkadaşlardan birisi anlatıyor:

“Soğuk bir gün… Hanımla bir yerden gezmekten geliyoruz; titriyoruz, ellerimiz dondu. Sokağa döndük, baktık kapının önünde bir adam, hırpânî kılıklı. Üşümüş. ‘Hadi gel içeri.’ dedim. Hanım da biraz yutkundu ama bana bir şey diyemedi. ‘Tanımadığın bir adamı ne içeri alıyorsun?’ dedi. İçeri girdik. Hava çatır çatır soğuk… Sobayı yaktık, ısıttık. Karnı açtır diye yemek verdik. Şöyle oldu, böyle oldu; ‘Yat bakalım burada.’ dedik, yatırdık. Sabahleyin bir de kahvaltı verdik.” diyor.

Bunu anlatan bir hoca, böyle bir iyilik yapmış.

Biraz sonra hanım gelmiş yanına; fıs fıs fıs, demiş ki;

“—Efendi, saatim yok benim ortada...”

Hani biraz kıymetlice saatler oluyor ya...

“—Ya git, bir yere bırakmışsındır; çantalarını ara, yatak odasına bak, şuraya bak...”

“—Yok, şuraya koymuştum, yok!”

“—Allah Allah, utandım.” diyor. “Misafire, ‘Sen saati aldın mı?’ demekten; misafir etmişim, hırsız yerine koymaktan utandım.” diyor.

“Ama yüznumaraya girdi o sırada; ceplerini karıştırdım, ne yapayım, söylemekten utandım ama... Saat cebinde değil mi?” diyor. “Çıkarttım saati, aldım.” diyor. Hanımının çalınmış olan saatini hırsızın cebinden alıyor.

“Ondan sonra o çıktı yüznumaradan; ‘Pekiyi, haydi bakalım, selâmetle...’ filan dedim. Hiç ‘Hırsızsın, mırsızsın.’ demedim.

Defettim kapıdan. Adam hızlı hızlı gitti. O çaldığı saat cebinde biliyor, halbuki ben onu ondan çaldım geri.” diyor.

Şimdi, ev sahibinin duygularına bak, misafirin haline bak! Ya insan hırsız olsa bile:

“—Bu bana acıdı, soğuktan kurtardı, içeri aldı, karnımı doyurdu, bir de otel gibi evinde yattım, yedirdi, içirdi, hizmet etti, misafirlik gösterdi. Ondan sonra bari buradan çalmayayım.” der. “Karnım doydu şimdi, gideyim başka yerden çalayım.” der mesela…

İnsan öyle bekliyor. Tabii hırsızdan beklenmez de... Ama o kimsenin demek ki kalbi doğru değilmiş. Hani dış görünüşü itibariyle şöyle böyle görünüyormuş ama, kalbi doğru değilmiş.

Kalp eğri oldu mu, bir işe yaramaz. Dışından yüzüne güler. Ona derler ki:

“—Dışı kuzu gibi, içi kurt gibi…”

“—Koyun postuna bürünmüş kurt...” derler.

Masallardaki gibi. Sen onu koyun postunu üstüne sardığı için kuzu sanırsın ama, koca koca dişleri vardır, fırsat buldu mu seni parçalayacak. Allah böylelerinden cümlemizi korusun.

Biz müslümanlar biraz safız. Yani saflık, aptallık mânasına ama... Aslında biz aldanmıyoruz; bizi aldatan aldanıyor. İşin aslı odur. Bizim yüzümüz tutmaz, biz güzel huyluyuz, misafirperverlik etmek isteriz, hayır yapmak isteriz, yüreğimiz dayanamaz, merhametliyiz; o adam bizi istismar eder, aldatır, merhametimizi suistimal eder. Eh, ne yapalım...

“—Kim kimi aldattı?”

O beni aldattı. Aslında o kendisini aldatıyor, yazık...

İşte bir insanın kalbinin de temiz olması lâzım! İyi niyetli olması lâzım! Kalbinde niyetinin halis olması lâzım! Dış görünüşü başka, içi başka olmaması lâzım!

Eğer yemini doğruysa, sözü sadıksa ve kalbi de doğruysa; güzel sözler söylüyor ama içinden kötü değil, içi de güzel...

(*Ve affe batnuhû ve fercühû*) “Karnı ve ferci de afif ise...”

Karnı afif ne demek? İnsanın karnının iffetli olması ne demek?

Midesine haram lokma sokmuyorsa… Her hafta söylesek yeridir, çünkü her hafta biz çalışıyoruz, para kazanıyoruz. Bu hakikatin her hafta bizim gözümüzün önünden gitmemesi lazım.

Bir haram lokma yiyen insanın kırk gece namazı kabul olmuyor, kırk sabah ettiği dua kabul olmuyor.

Bir ay on gün, arkadaşlar.

Her haram lokmadan insanda et hâsıl olurmuş.

"—Canım bir lokmadan olmaz."

"—Olur." diyor Peygamber Efendimiz.

Her lokmadan yine bir parça et hâsıl olur ve onu ancak cehennem temizler. Yani haram bitti mi insanın vücudunda, ondan dolayı yanacak, cehenneme girecek demek.

Lokmamızın helâl olması lazım!

"—Efendim, herkes yazlığa gidiyor, altında Mercedes'i var, güzel giyiniyor, kebaplar, baklavalar, kaymaklar, çörekler, börekler, kızarmış tavuklar gelsin, gitsin... Bizim evimizde tuzla ekmek var."

O daha iyi. O helâl lokma daha iyi. Ötekisi onu cehenneme hazırlıyor. Cehenneme lokma oluyor o. Semiriyor, semiriyor, semiriyor, cehennemde kebap olacak. Helal lokma daha iyi...

Karnının iffetli olması bu…

Ferc ne demek? *Ferc* de aslında kelime olarak başka mânâ, fakat tenasül aleti mânasına geliyor.

"—O da neden, onun iffetli olması ne demek?"

O da nâmahreme kuşak çözmeyecek, iffetsizlik yapmayacak, açıkçası zina etmeyecek demek.

(*Affe batnuhû ve fercuhû*) "Haram lokma yemiyor ve zina etmiyor ise, (*fezâlike mine'r-râsihîne fi'l-ilm*) o zaman işte bu kimse ilimde rüsuh peyda etmiş râsih alimlerdendir."

Hadii, hiç kitap okumadı bu adam!

"—Kitap okumadı ama kitapları okusaydı ne olacaktı?"

Bu olacaktı işte… Kitapları okusaydın, İslâm'ı iyi anlasaydın böyle yapacaktın zaten.

"—Kitaplar neden yazılmış? Hocalar niye vaaz ediyor?"

Hadisler dinlensin, hoşça vakit geçsin, tamam…

"—Hayır, bize netice lazım! Hayatımızı nasıl süreceğiz?"

Yemin edersek, yerine getireceğiz. Söz söylersek doğru konuşacağız. Kalbimiz temiz ve pâk olacak, eğri büğrü olmayacak. İçimizde başkasına kötü niyet beslemeyeceğiz. Kimseye yan

bakmayacağız. Kimsenin arkasından şöyle olmayacağız, böyle olmayacağız. Helâl lokma yiyeceğiz. Namusumuzu temiz tutacağız. İşte ilimde rüsuh peyda etmiş insan budur.

"—E hocam, filanca adamı ben biliyorum, şu kadar yüz bin sayfa okumuş. Bu kadar cilt kitabı var, şu kadar bilgili... Konuştuğu zaman, isterse sekiz saat konuşur."

Nasıl yaşıyor, sen onu söyle?

"—İslâmî yaşamıyor hocam, ahlâkî yaşamıyor."

E cahil, bilmiyor ki bu gidişin sonucu cehennemdir. Ötekisi biliyor.

Biliyor musunuz, cennete böyle illâ Mercedes'le gidilmeyecek ki. Yani cennete fakir bir insan da gidecek. Belki fakirler daha önce gidecek.

"—Allah indinde insanların en makbulü kimdir?"

Rütbesi çok olan değil, mevkii yüksek olan değil, büyük unvanlara sahip olan değil, kavim ve kabilesi geniş olan değil, şu kadar adamı var, şu kadar köy emrinde, bu kadar ordu emrinde; böyle kimseler değil. Belki bu dünyanın hükümdarları âhirette köle gibi olacak. Belki bu dünyanın köleleri âhirette hükümdar gibi olacak. Belki o hükümdarlar o kölelerine âhirette "Keşke hizmet edebilsek." diye temenni edecekler ama cehennemden çıkmayacak ki oraya gitsin de hizmet etsin. Onun için akıllı insan nefsini zapt u rapt altına alır, cenneti kazanmaya çalışır.

İlim, cenneti kazanma ilmidir. Ben cenneti kazanamadıktan sonra o ilme ilim mi derim?

Öğrenmiş, öğrenmiş, öğrenmiş... İlim kitaplarda da var, sandıklarda da var, raflarda da var… Ondan sonra daha acısını söyleyeyim; Avrupalı müsteşriklerde de var. Adam hıristiyanım diyor, adam dinsizim diyor ama inceliyor, bir eser neşredebiliyor. Bizim İslâmî eserlerden bile neşredebiliyor. Büyük mutasavvıflardan birisi var, bir Yahudi terceme etmiş. Yahudiliğini bırakmamış ki adam. Tefsirlerden, tarih kitaplarından, tasavvuf kitaplarından Hıristiyanlığı, taassubu böyle bütün şiddetiyle devam ettiği halde, öyle eserler telif etmiş olan kimseler var. Bilgisi senden fazladır. Arapça'yı senden daha iyi konuşur.

"—Hocam Arapça konuşan var mı?"

Tabii hıristiyan Araplar var, dinsizler var.

Biz küçükken, mektepte okurken, burada birisini Arapça konuşur gördük mü, *es-selâmü aleyküm* diyorduk; adam bize bir ters bakıyordu.

"—Ya selâm verdim, ne diye ters bakıyorsun?"

Haa, anlıyorduk; hıristiyanmış, bizim müslüman olduğumuza kızıyor.

Başında sarık var, sivri, "Hah, bu sarıklı, müslüman galiba... *Es-selâmü aleyküm!*" diyoruz. Yorgun öküzün sabana baktığı gibi bakıyor. Kim bu?

"—Haa Hintliymiş, Hinduymuş. O sarık onların baş örtme şekliymiş. Ben onu müslüman sanmışım."

Adam müslüman değil.

Şekil önemli değil; mevki, makam önemli değil.

Demek ki asıl ilim neymiş? İnsanı cennete götürecek olan bilgiymiş.

Cennete götürmedikten sonra o bilgi... Cennete götürecek şeyleri bilemedikten sonra, o insan alim değil demek… Daha cennetin yolunu bilmiyor, yanlış yol tutturmuş.

Şeyh Sâdî'nin böyle bir müstehziyâne şiiri var:[29]

ترسم نرسی به کعبه ، ای اعرابي !

کاین ره که تو می روی ، به ترکستان است

Tersem ne-resî be Kâ'be, ey a'rabî!
Kein reh ki tû mî-ruy, be Türkistânest

[Korkarım ki, erişemeyeceksin Kâbe'ye ey a'rabî;
Senin yöneldiğin bu yol Türkistan'a gider.]

"—Ey hacı efendi! Korkarım ki bu gidişle sen hiç Hacca varamayacaksın." diyor.

---

[29] Sa'dî, *Gülistan*, Bölüm:II, Hikâye:6.

Neden? “Çünkü yolunu ters tutturmuşsun, ters istikamete gidiyorsun! Bu taraf Türkistan istikameti, hac tarafı değil.” diyor.

Yönünü terse dönmüşsün, hacca varılır mı ters giderken?

Varılmaz. Yönünü doğrultacak. Yönü yanlış, gidiyor gidiyor…

Cihad ederler. Çok cihad edenler var; terliyor, buralarından böyle ter dökülüyor. Peygamber Efendimiz bildirmiş:

(*Tücâhidûne fî gayri sebîli'llâh*) “Allah'tan gayri yolda, Allah'ın yolundan gayrı yolda cihad edeceksiniz.”

Gelmiş bizim İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okuyan bir talebe...

Biz Mehmed Zahid Kotku Hocamız Rahmetullahi Aleyh ile Ankara'ya gidiyorduk, Düzce'de bir köyde bizi misafir ettiler. Hocamız yaşlı, yoruldu. Yol üstünde bir eve misafir olduk. Başkaları da toplandı. Adam ağlayarak anlattı. Seneler önce, Hocamız'ın sağlığında olmuş bir şey…

“—Benim oğlum hukuk fakültesinde talebe idi...”

Gelmiş demiş ki;

“—Baba senden utanıyorum ben...”

“—Oğlum niye utanıyorsun?”

“—Biz fakültede devrim andı içtik, hepimiz ilericiyiz. Sen benim kız kardeşimi müslüman tutuyorsun, tesettürlü tutuyorsun; utanıyorum senden!” demiş.

“—Vah evlâdım, ben seni okutmak için tarlamı satmıştım, bunun için mi satmışım demek ki?” demiş.

Asıl ilim, âhireti insana kazandıran ilimdir; gerisi laftan ibarettir.

وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا (آل عمران:٧)

(*Ve'r-râsihûne fi'l-ilmi yekùlûne âmennâ bihî küllün min indi rabbinâ*) [İlimde yüksek pâyeye erişenler ise: Ona inandık; hepsi Rabbimiz tarafındandır, derler.] (Âl-i İmran, 3/7)

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Kur'ân-ı Kerîm'indeki âyetlerinin mânasını kimler bilir? Allah-u Teâlâ Hazretleri bilir. Ondan sonra, ilimde rüsuh peydâ etmiş insanlar da derler ki: “Biz inandık, hepsi Rabbimiz'in indinden gelmiştir.”

Te'vile sapıp da kendi akıllarından bir şeyler uydurmazlar.

Onun da tehlikesini bilirler. Yani kim âyet-i kerîme üzerinde kendi fikriyle bir şey ileri sürerse, o da Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin murad etmediği bir şeyi söylerse, en büyük suçu işliyor. Âl-i İmrân Sûresi'nin başında geçiyor bu tabir, oradan hatırlayın!

Demek ki asıl ilim, insanı cennete götürmeye yarayacak bilgiymiş. Bu da insanda nasıl tezahür edecek?

Yemin ettiği zaman sözünde duracak, yeminini îfâ edecek. Konuştuğu zaman doğru konuşacak. Kalbi pak olacak. Helâl lokma yiyecek ve namusunu koruyacak. Namus korumak. "Hocam, hiç yabancıya gitmedim." Gitmedin ama gözle, onlar süsleniyorlar, püsleniyorlar, sen de bir bakıyorsun, bir daha bakıyorsun, bir daha bakıyorsun... Ona da göz zinası derler.

Olmaz.

"—O öyle yapmış."

O günaha girecek, sen de bakmayacaksın, sen de gözünü kollayacaksın. Eline hakim olacaksın, gözüne hakim olacaksın. Yapabilirsen öyle olacak.

Helâl lokma, çok zor... Herkes şimdi paranın nereden çok geldiğine bakıyor. Bir yerden bir küçücük bir kâr oldu mu; kanun, adalet, hak, dürüstlük, namusluluk filan hepsini bir tarafa bırakıyor, o para gelsin. Hem de bir çaresini buluyor, tevilini buluyor. Bizim o taraflarda derler ki;

"—Kedi enciğini yiyeceği zaman fareye benzetir."

Yahu insan kendi yavrusunu yer mi?

İnsan yemez ama kedi yer. Kedi bazen kendi yavrusunu yer.

Nasıl yer? Atalarımız öyle atasözü söylemiş;

"—Kedi enciğini yiyeceği zaman fareye benzetir, öyle yer."

Bazı insanlar da haramı yiyeceği zaman tevil ediyor. Haram işte, yememesi lazım ama bir çaresini biliyor, bir punduna getiriyor, onu olabilecek bir meşru şeymiş gibi gösteriyor, yiyor. Halbuki öyle olmaması lazım!

Ashâb-ı kirâm diyor ki:

"—Biz harama düşmenin korkusundan dokuz çeşit helâlden bile uzak dururduk."

Bir harama düşmenin korkusundan... Yani on tane mesele ile

karşılaşmışsa dokuz tanesinde “Aman aman yapmayayım!” diye vazgeçmiş, en ihtiyatlı gördüğü bir tanesini yapmış. Yani onda dokuz ihtiyat etmiş. O kadar ince eleyip sık dokumuş.

Bizimkiler şimdi;

“—Bu haram!” diyorsun;

“—Sen getir, ben yiyeyim.” diyor.

“—Doğru değil.” diyorsun;

“—Sen getir, ben yiyeyim.” diyor.

Bir de senin yemediğin haramı o da yemesin diye muhafızlık yapmak zorunda kalıyorsun. Faiz yemeyeceksin, yedirmeyeceksin. Olmaz, yerine varsın, asıl bulsun diye, uğraşacağım diye, başkasının eline düşmesin diye uğraşmak zorunda kalıyorsun.

Allah cümlemize hakiki iman versin ve hakiki imanın gereği olan böyle güzel huylar nasib etsin…

Bu dünyaya insan tamah etti de istedi mi, bu dünya sevgisi insana çok hatalar yaptırır. Âhireti istedi mi, çok şeylerden vazgeçer insan ama kazanır. Kim böyle yaparsa dinini korur.

Peygamber Efendimiz:

“—Şüpheliden kaçan dinini korur.” diyor.

Şüpheliden uzak duran dinini korumuş olur. Aksi takdirde o şüpheliyi işle, bu şüpheliyi işle derken iş karışır.

c. Güzel Ahlâkın Mükâfatı

Bu da ahlâkla ilgili bir hadîs-i şerif. İbn-i Ebi’d-Dünyâ ve Deylemî Hz. Ali Efendimiz’den rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[30]

مَنْ بَسَطَ رِضَاهُ ، وَكَفَّ غَضَبَهُ ، وَبَذَلَ مَعْرُوفَهُ ، وَأَدَّى أَمَانَتَهُ ، وَوَصَلَ رَحِمَهُ ، فَهُوَ فِي نُورِ اللهِ الْأَعْظَمُ (ابن أبي الدنيا في ذم الغضب عن

30 *Kenzü’l-Ummal*, c.XV, s.888, no:43517; *Camiü’l-Ehadis*, c.XX, s.116, no:21654.

الحسن ، الديلمي عن عبد الله بن الحسن بن الحسن عن أبيه عن

جد ه عن علي)

RE. 411/6 (*Men basata rıdàhu, ve keffe gadabehû, ve bezele ma'rûfehû, ve eddâ emânetehû, ve vasale rahimehû, fehüve fî nuru'llàhi'l-a'zamu*)

(*Men basata rıdàhu, ve keffe gadabehû*) "Kim rızasını yayarsa, gazabını çekerse… (*Ve bezele ma'rûfehû*) İyiliğini çok çok yaparsa, saçarcasına bezlederse… (*Ve eddâ emânetehû*) Emanetini yerine verirse, edâ ederse, iade ederse… (*Ve vasale rahimehû*) Akrabasına bağlantısını kurarsa… (*Fehüve nuru'llàhi'l-a'zam*) O, Allah'ın en büyük nurudur."

Yeryüzünde gezen ayaklı nurdur. Hem de *nuru'llàhi'l-a'zam*, Allah'ın en yüksek nurudur, en büyük nurudur. Veyahut, *a'zam* sıfatı Allah'a gidiyorsa; en büyük olan Allah'ın, hiçbir şeyle mukayese kabul etmeyecek kadar yüce olan Allah'ın, azamet sahibi olan Allah'ın yeryüzünde nurudur. Çok büyük bir sıfat…

Şimdi tahkik edelim biraz, genişletelim: Rızasını yayarsa, yani rızası azıcık değil, geniş, hoşnut oluyor. İnsanlara, herkese hoş bakmış. Meselâ, Yunus Emre ne demiş:

Yaratılanı hoş gör
Yaradan'dan ötürü.

"Bırak, öyle ufak tefek işlerle uğraşma. Hoş görüver gitsin. Ne olacak yani, iki paralık dünya..." demiş. Rızasını yaymış. Herkese karşı hoşnut…

Bir başka şiirinde de şöyle demiş:

Hoştur bana senden gelen,
Ya gonca gül yahut diken,
Ya hilat ü yahut kefen;
Lütfun da hoş, kahrın da hoş!

"Yâ Rabbi! Senden bana ne geldiyse hoş; ister bana kaftan gönder, ister kefen gönder, razıyım. İster hoşluk gelsin, ister cefa

gelsin, ona da razıyım. Neylersen güzel eylersin." diyor.

Gönlü hoş; adama ne yapsan dokunmayacak, her şeye bir çare bulacak, tatlı...

Rızası geniş, daracık değil, yayılmış. *Basata*, yaymak demek. Hani halıyı yayıyorsun, etrafa yay, üstüne insan oturuyor. Rızasını öyle yaymış; her tarafa, herkese karşı öyle. Dostunu seviyor, ondan razı. Düşmanına da:

"—Allah ona da hidayet versin." diyor, ona da menfi bir şey demiyor. "Eh işte, insan zayıftır, yapmış. Allah affetsin, bir dahaki sefer yapmasın inşaallah..." diyor.

İçinde rızası çok, etrafa yayılıyor.

(*Ve keffe gadabahû*) "Kızgınlığını da çekmiş." Kızacak birisine, yutkunuyor. Vursa patlatacak, pazusu da kuvvetli ama yutkunuyor, yapmıyor; tutmuş, alıkoymuş. İnsanlara gazap edip de canlarına okumuyor; tutuyor, kendisine hakim oluyor.

Birisi gelmiş Hz. Ömer RA'ın meclisinde... İbn-i Abbas RA getirmiş.

İbn-i Abbas genç bir delikanlıydı. Hz. Ömer onu bilgisi çok diye yanından ayırmazdı, "Gel bakalım!" diye yanında oturturdu. O da bir şahsı getirmiş. Adamcağız demek ki çok bilgili, liyakatli bir kimse değil; meclise girince büyük kimseler, halife, ulemâ filan; akılcağızı o kadar çalışmış demek ki, Hz. Ömer'i tenkide kalkmış, demiş ki;

"—Ya Ömer, bize hiç adalet etmiyorsun!"

Hz. Ömer adaletiyle meşhur bir insan; geceleri uyku uyumuyor, Allah korkusundan yanaklarından ağlaya ağlaya gözyaşları iz yapmış bir insan. Cennetle müjdelenmiş bir insan.

"—Sen bize adalet etmedin, etmiyorsun." demiş.

Hz. Ömer de sinirli bir insan, yani gazabı çok olan bir insan… Şöyle yerinden bir doğrulmuş:

"—Şunu bir yakalayayım da benzeteyim!" diye...

Dövecek ama İbn-i Abbas RA demiş ki:

"—Ey halife biliyorsun, Kur'ân-ı Kerîm'de;

وَاَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ (الأعراف:١٩٩)

(*Ve a'rıd ani'l-câhilîn*) 'Cahillerden yüz çevir!' (A'raf, 7/199) buyurdu Allah-u Teâlâ Hazretleri. Bu da cahildir." demiş.

Hz. Ömer oturuvermiş. Yani kalkıp dövecekken... Döver de, dövebilir.

Peygamber SAS Efendimiz bir keresinde dedi ki:[31]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، دَخَلَ الْجَنَّةَ (حب. عن جابر؛ حب. ط. حل. عن أبي ذر؛ ك. عن أبي طلحة؛ طب. ع. حل. عن معاذ)

(*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàh, dehale'l-cenneh*) "Kim *Là ilâhe illa'llah* derse, cennete girecek."

Ebû Hüreyre RA:

"—İnsanları müjdeleyeyim mi yâ Rasûlallah?" dedi.

"—Git müjdele!" dedi.

Rasûlüllah Efendimiz'in yanından çıktı, ilk karşılaştığı kimse Hz. Ömer oldu. Ona dedi ki:

"—Yâ Ömer! Müjdeler olsun ki *Lâ ilâhe illa'llah* diyen cennete girecek." deyince, Hz. Ömer Efendimiz bir patlatmış, onu yere

---

[31] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.363, no:151; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.392, no:169; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.60, no:444; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.172; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.279, no:7638; Ebû Talha el-Ensàrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.313, no:790; Taberânî, *Dua*, c.I, s.434, no:1477; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVI, s.290; Ebû Şeybe el-Ensârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.48, no:6348; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.328, no:2124; Seleme ibn-i Nuaym el-Eşcaî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.205, no:2932; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.214, no:2113; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.493, no:3369; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.447, no:1929; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.68, no:1622; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.49, no:82; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.34, no:3941; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.174; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.,397; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mizzî, *el-Fevâid*, c.I, s.191, no:445; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.436; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.61, no:208 ve s.298, no:1425; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.172, no:232334 ve c.XXXVIII, s.393, no:41734.

oturtmuş. Ebû Hüreyre RA'ı yere yıkmış.

Dönmüş gelmiş Rasûlullah'a, boynu bükük, şikâyet ediyor, diyor ki;

"—Yâ Rasûlallah! Sen bildir dedin, ben Hz. Ömer'e bildirdim, böyle yaptı."

Hz. Ömer de arkasından gelmiş, özür de dilemiyor, saf insanlar bunlar, diyor ki;

"—Yâ Rasûlallah! İnsanlara bunu söylersen, güvenirler. 'Ben *Lâ ilâhe illa'llah* dedim, tamam cennete gireceğim.' der, amel işlemez. Bunlara söylemek doğru değil."

Ondan vurmuş; sinirlenivermiş, küt diye vurmuş, Hz. Ebû Hüreyre RA'ı yerine oturtmuş. O zayıf, nahifçe bir kimse; ötekisi babayiğit…

İnsan gazabını da tutuyor. Sinirli olabilir. Rızasını yayarsa, gazabını tutarsa...

Peygamber Efendimiz'den bir hadîs-i şerîf de nakledivereyim, Ebû Dâvud ve Tirmizî'de geçen, Peygamber Efendimiz diyor ki:[32]

مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يُنَفِّذَهُ ، دَعَاهُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ ، حَتَّى يُخَيِّرَهُ فِي أَيِّ الْحُورِ شَاءَ (ت . د . عن سهل بن معاذ بن أَنس الجهني عن أبيه)

(*Men kezame gayzan ve hüve yestatîu en yüneffizehû*) "Kim yerine getirmek iktidarına sahip iken kinini, gayzını yutarsa..." Kızmış birisine, gücü kuvveti yerinde, onun gibi on tanesini pataklar, eline de geçirmiş.

"—Vay sen bana geçen gün böyle mi yapmıştın, gel bakalım şimdi ben senin pestilini çıkartayım!"

Yapsa yapacak ama... "Gayzını, kinini kim yutarsa, tutabilirse,

---

32 Tirmizi, *Sünen*, c.VII, s.315, no:1944; Ebu Davud, *Sünen*, c.XII, s.397, no:4147; İbn-i Mace, *Sünen*, c.XII, s.225, no:4176; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.440, no:15675; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.III, s.66, no:1497; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.313, no:8303; Sehl ibn-i Muaz ibn-i Enes RA babasından.

(*deàhu'llàhu yevme'l-kıyâmeti alâ ruûsi'l-halâık*) kıyamet gününde Allah-u Teàlâ Hazretleri onu insanların başı üzerinde çağırır."

İnsanların karşısında yüksek bir yere çıkarıyor. "Gel bakalım buraya!" desek bir insana da yüksek bir yere çıkartsak, bütün kalabalık görse, öyle yani. Allah-u Teàlâ Hazretleri o kimseyi insanların başı üzerinden çağırır, davet eder.

(*Hattâ yuhayyırahû fî eyyi'l-hûri şâe*) "Haydi bakalım, hûrilerden hangisini istiyorsan al!" diye onu muhayyer bırakır.

Neden? Kızgınlığı vardı, Allah rızası için kızgınlığını tuttu diye, mükâfat olarak Allah-u Teàlâ Hazretleri onu insanların huzurunda çağırır:

"—Haydi bakalım şu hûrilerden hangisini beğeniyorsan al!" der.

İnsanın kızgınlığını tutması gerekiyor.

Sonra, (*ve bezele ma'rûfehû*) "Ma'rufunu bezlederse."

Ma'ruf, iyilik demek. Nasıl bir iyilik? Şeriatin, aklın uygun gördüğü şey ma'ruftur.

Akıl ve şeriat; "Tamam bu güzel bir şeydir, yapılsa ne iyi olur." demişse ona *ma'ruf* derler. Ma'rufu bol bol yapıyor, yani sadaka veriyor, iyiliğini böyle çokça yapıyorsa.

(*Ve eddâ emânetehû*) "Kendisine emanet edilen şeyi de geri aynen veriyor." Yarısını iç etmiyor, "Telef oldu." demiyor, "Yok, ben senden öyle bir şey almadım." demiyor.

Eskiden ne yapacak; insanlar bir yere seyahate filan gitti mi, götürür, bir arkadaşına:

"—Al, bu sende emanet kalsın, gelince alırım." derdi.

Geldiği zaman:

"—Yok, ben senden öyle bir şey aldığımı hatırlamıyorum." derse, keseler, altınlar gitti. Emaneti vermezse vermez, gitti.

Kim emanetini böyle edâ ederse, verirse...

(*Ve vasala rahimehû*) "Akrabasına vaslederse, bağlanırsa."

Bağlamaktan murad iki şeydir: Bir, insan akrabası ile alâkasını devam ettirecek; gelecek, gidecek, kopmayacak, küsmeyecek, darılmayacak.

İkincisi, mâlî bakımdan yardım edecek. Asıl o kastedilir. Yani gidiyorsun, geliyorsun, ihtiyacı gördü mü karşılayıveriyorsun, cebine biraz para koyuveriyorsun; kömürü yok, alıveriyorsun,

çocuğunun üstüne bir takım elbise alıveriyorsun gibi akrabasına insanın öncelikle hayrını, hasenâtını, iyiliğini yapması lazım.

İşte böyle yapan kimse, en azametli olan Allah'ın nurudur veyahut Allah'ın en azametli olan nurudur. Allah'ın çok nurları vardır da, böyle yapan kimse en azametli olan nurudur. Nurdur yani, tepeden tırnağa nurdur.

Bu huyları da yapmaya çalışalım inşaallah, olur mu?

İyiliğimizi yaygınlaştırmaya, rızamızı yaygınlaştırmaya, herkese şamil yapmaya çalışalım! Gazabımızı tutmaya çalışalım! Ma'rufu, iyiliği çok çok saçalım; herkese iyiliğimiz dokunsun... Emaneti yerli yerine verelim! Akrabamıza ilgi gösterelim; mâlî bakımdan, kalbî bakımdan alâkamız devam etsin, kesilmeyelim ki Allah'ın böyle nuru olalım.

d. Çocuğu Evlendirme Görevi

Deylemî, İbn-i Abbas RA'dan nakleylemiş. Evlât evlendirmekle ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[33]

مَنْ بَلَغَ وَلَدُهُ النِّكَاحَ ، وَعِنْدَهُ مَا يُنْكِحُهُ ، فَلَمْ يُنْكِحْهُ ، ثُمَّ أَحْدَثَ حَدَثًا ، فَالإِثْمُ عَلَيْهِ (الديلمي عن ابن عباس)

RE. 411/7 (*Men beleğa veledühü'n-nikâha, ve indehû mâ yünkihuhû, felem yünkihhu, sümme ahdese hadesen, fe'l-ismü aleyhi*)

(*Men beleğa veledühü'n-nikâha*) "Kimin ki evlâdı nikâhlanma, evlenme yaşına erişirse... (*Ve indehû mâ yünkihuhû*) O adamın da o evlâdını evlendirecek mâlî kudreti yanında varsa, imkânı varsa... (*Felem yünkihhu*) Ve onu evlendirmemişse..."

İsterse evlendirebilir. İmkânı var; ötekisi yaşını bulmuş, bunun imkânı var, yine evlendirmedi, evlendirmemişse...

---

[33] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.486, no:5507; Ebû Ümâme RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.442, no:45337; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.119, no:21664.

Neden olabilir bu?

"—Şu parayı şu işte de kullanayım da, biraz elimiz daralmasın da..." filan diyebilir veyahut "Hele dur bakalım, yani yaparız canım, evlendiririz." der, tembellenir.

Ya tembellikten ya cimrilikten çocuğunu evlendirmezse... Sonunu merak ediyorsunuz değil mi?

(*Sümme ahdese hadesen*) "Sonra o çocuk da bir edepsizlik yaparsa, bir kabahat işlerse."

Ne yapar evlenme yaşına gelmiş çocuk? Şimdilerin gayet öyle mâsum bir kelime gibi söyledikleri şey var; flört diyorlar. Ondan sonra daha ötelere gider tabii o. O dur dediğin yerde durmaz. Bir kabahat işlerse, ne olur?

(*Fe'l-ismü aleyhi*) "Günah babayadır."

"—Eyvah, ben delikanlının nereye gittiğini bilmiyorum, hocam ne yaptın sen?"

Sahip olsaydın, evlendirseydin.

"—Sabah çıkar bizim oğlan, akşam gelir, ne bileyim ben nereye gidiyor? Arkadaşları var, futbol oynamaya gider, bazen 'Sinemaya gittim.' der, gece gelir. 'Ne yaptın oğlum?' derim, delikanlı cevap vermez. Dövsen dövülmez, atsan atılmaz."

Vaktinde vazifeni yapacaksın. Onun işlediği haltlar senin günahın olarak defterine yazılacak.

Eski zamanda sàlih bir kimsenin kızı küçükmüş, çağırmış hanımını:

"—Hanımefendi, şu bizim kıza dikkat et, evlenme hâli kendisinde belirdiği zaman, büyüdüğü zaman bana haber ver."

"—Pekiyi efendi." demiş.

O zamanın hatunları da ne hatunlarmış, beyleri de ne beylermiş...

Bir zaman sonra, "Vakti geldi, alâmeti belirdi." demiş. Pekiyi, arama tarama filan, üç beş ay geçmiş, düğününü yapmış, kızını evlendirmiş. Giderken de demiş ki:

"—Kızım kusuruma bakma, beni affeyle, seni üç dört ay geciktirdim. Hakkın daha evvel evlendirilmekti ama geciktim, kusura bakma!"

Onun için şimdi diyorlar ki, çok zehirli fikirler var, bir kitabı okudum: "İnsanın altın çağı, büluğa erdikten sonra evlendiği zamana kadar olan devreymiş."

Hani bülbülü de bir kafese koyarsın, tam çağında, eşini yanına koysan ötmez. Öbür tarafta olacak; ona karşı artık çeşitli nağmeler... Sen de bülbül sesi dinlersin. Veyahut bülbül, saka, başka bir kuş, neyse... Ayıracaksın ki hasretlik yüreğine yer edecek, "cik cik, cik cik" ötecek. "Aman şöyle uzattı, böyle makara çekti, ayy..." filan, mest oluyor öbür tarafta ama o ne çekiyor? O tarafını hiç karıştırma. Onu oradan ayırdın mı böyle.

Altın çağıymış, ne kadar uzarsa o kadar iyi olurmuş. Altın çağ ya, madem altın kıymetli, ne kadar... İyi ama ne kadar uzarsa o kadar kabahat işler, o kadar kabahat işledikçe de babaya o kadar günah yazılır.

Bizim felsefemiz, yani bizim düşünce tarzımız öyle değil.

Ben kendim düşünce tarzı mı ortaya koyuyorum? Hayır, bizim dinimizin bize verdiği terbiye öyle değil. Bizim terbiyemize göre; çocuk büluğa erdi mi, erkence evlendirilecek ki, günah işlemesin. Günah daha fena bir şey…

Ondan sonra da, "Haa, evlilik dediğin şey buymuş ya, ben de merak edip duruyordum." Tamam, insanın yuvası var, hanımı var, çocuğu var, tamam; çalışması lazım. Çocuk asıl o zaman rayına oturur, ciddi olur.

Beriki şekilde; 30 yaşına geliyor, aklı bir karış havada.

"—Oğlum elin ekmek tutsa ya..."

Hâlâ orada gezer, burada gezer, babasının kesesinden:

"—Baba para ver, bugün arkadaşlarla filanca yere gideceğiz..." böyle gidiyor.

Neden? Çocuk daha hayatın mesuliyetini kavrayamıyor.

Bizde böyledir.

Avrupa'da altın çağıymış, "Geç evlendir!" diyorlar. Erken evleneni alay mevzuu yapıyorlar.

Öyle ama o Avrupalılar kız erkek beraber kamplara giderler, dağlara çıkarlar, bayırlara giderler... Onların hayat tarzı kökünden farklı... Sen onu orada tatbik edersen, onlar gibi olursun.

Bizim de başka türlüdür. Bizde kadın evinde süslenir, dışarıya

süslenmez. Onlar, bir küp boyayı sağına soluna sürer, dışarı öyle çıkar. Bizde kadın kokuyu sürünüp dışarı çıkarsa, akşama kadar melekler ona lânet eder. Evinde sürünür, dışarıya koku sürüp çıkamaz. Onlar sürünür, yanından on metre uzaktan geçerken burnunu tutmazsan kokusu burnunun direğini kırar. Öyle sürünür. Süslenir. Şöyle yapar böyle yapar... Onların kafası başka çünkü… Onlar kâfir ya...

Sen onu tatbik edersen, sen de onlar gibi olursun. Sen müslümansın. Sen mü'minsin; o mü'min değil… Sen Allah'ın rızasını istiyorsun, cenneti kazanmaya çalışıyorsun; o cennet bilmiyor, cehennem bilmiyor, cehenneme paldır küldür yuvarlanıyor.

Peygamber Efendimiz bir gün buyurdu ki:

"—Hah, cehenneme 70 yıldır yuvarlanan taş şimdi yerini buldu."

Biraz sonra haber getirdiler, filanca kâfir, azılı müşrik, 70 yaşına gelmiş müşrik az önce gebermiş. 70 yıldır cehenneme yuvarlanmış demek ki... Ömrü boyunca yani, her geçen dakika onun cehenneme yuvarlanışı gibiymiş demek ki...

Onlar öyle yapıyorlar. Kâfir âhirette ne görecek, işte cehenneme gidecek. İman eden müstesna… İman ederse Allah eski günahları siler. Bizim sözümüz müslümanlara... Müslüman aklını başına topla, sen *Lâ ilâhe illa'llah* demişsin, sen Rasûlüllah Efendimiz'e *Muhammedün rasûlü'llah* demişsin, ona tâbi olmuşsun! Senin kitabın var, Kur'ân-ı Kerîm'in var, Rasûl-ü Edîbi'nin edebi var, sünneti var; sen bunlara göre hareket edeceksin. Senin hayat tarzın öyle değil ki… Sonra başa çıkamazsın.

Başa çıkamazsan ne olur? Avrupalılar ne oluyor?

Bir sürü gayrimeşru çocuk ortada. Ben Almanya'ya gittim. Ben böyle yabancı dil bilmeyen, başka diyar görmeyen bir insan değilim. Başının bu tarafını kazımış, bir de bu tarafını kazımış, orta tarafı da horoz ibiği gibi sipsivri, saçlar arkaya kadar uzanmış. Kızılderili gibi, bir de kırmızı renge boyamış.

"—Bunlar ne?" dedim;

"—Bunlar yeni bir tip, çıktı ortaya... Salma gezer bunlar sokaklarda..." dediler.

Hakikaten gezerken bakıyorsun; sokaklarda kapıların eşiklerine oturmuşlar, kız erkek hiç fark etmiyor. Çünkü ikisi de pantolon giymiş, ikisinin de tavrı aynı. Erkekler de saçlarını buraya kadar salmış. Acayip bir şey...

Bize yaramaz o… Neden yaramaz?

“—Hocam bırak hür olsunlar.”

Hürriyetin her çeşidi güzel değil ki. Edepsizlikte hürriyet olur mu? Hadi bakalım, hür olsun, gelsin senin evine, herkes girsin çıksın...

“—Yok, öyle demek istemedim.”

Hürriyet her yerde olmaz. Akla uygun olacak, gelişigüzel olmaz ki.

Onun için, bizim terbiyemiz başkadır. Biz terbiyemizden memnunuz. El-hamdü lillâh, Allah’a hamd ü senâlar olsun; İslâm’dan din olarak memnunuz. İslâm’ın ahkâmından ahkâm olarak memnunuz. Rasûlüllah’ın sünnetinden sünnet olarak memnunuz, hiçbir şikâyetimiz yok... Hiç de ağır değil ve hep yapabildiğimiz ölçüde faydasını gördük, memnunuz. Allah’a bin şükürler olsun!

Nicelerin ailesini görüyoruz, çoluk çocuğunu görüyoruz. Ben benim çalıştığım yerden bilirim; hanımından yaka silkiyor adam, illallah diyor. Gücü yetmiyor ki.

Hanım:

“—Sen karışma, nereye istersem giderim!” diyormuş.

Çalışıyor, parayı da kazanıyor, süsleniyor. Efendi akşam beklesin:

“—Bizim hanım eve gelecek.” diye; gelmiyor.

“—Döverim, getiririm!”

Nasıl getirirsin; kanun var, onun da hürriyeti var.

Ahlâk meselesi.

Kanun hakikaten onu getiremez. Kadının karşısına polis gitse;

“—Ya bacım, evine dön!” dese;

“—Sana ne be!” der, “Sen ne karışıyorsun?” der, “Memlekette demokrasi var, hürriyet var.” der.

Onun için, biz güzel terbiye edeceğiz. Kanun her tarafı doldurmaz. Ahlâk insanın kendisinde, içinde olacak. İman insanın

kendisinin içinde olacak. Her şey öyle intizamlı olur. Aksi takdirde öyle şerler olur ki polis değil orduyu toplasan getirsen toparlayamazsın. İnsanları şirazesinden çıkarttın mı, yolundan çıkarttın mı toparlayamazsın.

Onun için ahlâk, bir cemiyetin yükselmesi için en yüksek, en önemli aletlerden, vasıtalardan birisidir.

"—Ahlâk olmasın!" diyen insan, "Bu cemiyet devam etmesin!" demek istiyor.

Çünkü ahlâk denilen sosyal vakıa, hadise cemiyetlere mahsus bir hadisedir. İnsan tek olsaydı, ahlâk diye bir şey bahis konusu olmayacaktı. Yani ahlâk, aslında cemiyet nizamı demektir.

Sen cemiyette nizam istiyor musun?

"—İstiyorum."

O halde ahlâk lâzım!

Adam, şaarrr diye çöpünü kapıya, kapıdan aşağıya boşaltıyor. Şunu yapıyor, bunu yapıyor. Çöpleri karşısındaki arsaya döküyor. O da oraya yazmış;

"—Buraya çöp döken nokta noktadır."

İstediğin kadar öyle yaz, adam aldırmıyor ki, onu sineye çekmiş. Mühim olan çöpün atılması… Onda da edep yok, şunu yok, bunu yok… Yani ahlâk olmadı mı işler yürümüyor.

Memur da çalışmıyor. Bizim arkadaş gitmiş gelmiş. "Üç defa gittim." diyor. "Allahım, yoruldum..." İhtiyar, beyaz sakallı insan… "Yirmi dakika var daha, 'Git sonra gel!' dedi." diyor.

Sandalyeyi çekmiş oturmuş masasının başına, demiş ki:

"—Daha yirmi dakika var."

"—Bak beni üç defa, dört defa dünyanın yerini dolaştırdın, 'Oraya git, pul getir. Buraya git, damgalattır. Filanca yere git, kaydettir...' Artık bir yere gitmem; şunu yapıver, hadi bakalım, alıp öyle gideceğim." demiş.

Bakmış ki karşısındaki sağlam duruyor, yapmış.

"—İki dakikalık iş, yaptı, verdi elime..." diyor.

"—Öğleden sonra gel!" diyor.

İnsanın içinde ahlâk, Allah korkusu olmayınca memuru da çalıştıramazsın, askeri de çalıştıramazsın, vatandaşı da hizaya sokamazsın, temizliği de sağlayamazsın. Bir taraftan toparlarsın,

öbür taraftan gider.

Onun için ahlâk gizli bir kanundur, yani senin farkında olmadan seni idare eden bir kanundur, onun olması lazım.

"—Ahlâk olmasın!" diyor bazı insanlar çünkü kendi işine geliyor.

Adam edepsiz yetişmiş, flört etmeye alışmış, ahlâkı istemiyor. Çünkü kendi dünyası kararacak, yapmak istediği şeyleri yapamayacak, "olmasın" diyor. Ama "Ben de sen filanca yere gittiğin zaman senin evine gireceğim." desen, o zaman kızıyor.

E olur mu ya?.. Sen başkasının evine gidiyorsun, o zaman senin evine de gelirler; sen birisinin kapısını çalıyorsun, senin de kapını çalarlar. Ona razı değil, tek taraflı işletmeye çalışıyor. O da ahlâksızlık. O da olmaz.

Demek ki, ahlâk bizim intizamlı yaşamamızın, ilerlememizin, yükselmemizin, var olmamızın, ileriye doğru devam etmemizin sebebidir. O olmazsa devam bile edemeyiz, dökülürüz.

Ben Dolmabahçe'ye hastaneye gittim. Deniz kenarında baktım, "Boğaz'ın suyu temiz." derlerdi, balıkçılar ellerine birer bez almışlar; oltayı atıyorlar, çekerken elleri zift oluyor da beze siliyorlar, ondan sonra oltayı atıyor.

Nerede temizlik? Denizin üstüne baktım, bira şişeleri yüzüyor, ziftler, çöpler dolaşıyor.

E bu yasak değil mi? Usûlen yasaktır. Hangi belediye zabıta memuru görse, denizi kirletene bir ceza yazmak ister. Yasaktır bu ama hâkim olamıyorlar.

Bitmiş Boğaz... Boğaz'da temizlik diye bir şey kalmamış. Ama Fransa'da, şurada burada denize şu kadar şey dökene, bu kadar ceza; belini kırarlar yani adamın, bir daha yapamayacak hale getirirler. Burada yapılıyor.

Neden? Biz ahlâka uzun seneler ehemmiyet vermedik ve ahlâklı yetiştirmeye dikkat etmedik. Biz çocuklarımızı ahlâklı yetiştirmek istedikçe, bazı edepsizler "Yok, edepsiz olsun." diye uğraştı. İşin doğrusu bu... O zaman ip kopuyor, tesbih taneleri dağılıyor.

Evlâdı nikâh yaşına geldiği halde, onun da onu evlendirecek imkânı yanında bulunduğu halde evlendirmezse, sonra o çocuk da bir halt karıştırırsa, onun günahı babayadır, anayadır. Baba yoksa,

ananın imkânı varsa anayadır, büyüğünedir.

"—Baba da yok, ana da yok hocam; ben amcasıyım."

O zaman sanadır, çünkü sen onun velîsisin! Selâhiyet kimdeyse bu çocuklara sahip olacak.

Ahlâksızlığı önlemenin bir çaresi, ahlâksızlığa sevk eden duyguları meşru yoldan karşılamaktır.

Almanya'da bir arkadaşımız var, Ereğlili imiş, Konya Ereğli'den; güzel bir söz söyledi, hemen defterime yazdım. Anadolu şivesiyle, dedi ki:

"—Çok söyleme, arsız eden…" Telaffuzu böyle… "Aç bırakma, hırsız eden…"

Çok söylersen çocuk arsız olur. Aç bırakırsan, bu mide dolacak, başka çare yok, hırsız olur o zaman da; gider çalar, mideyi öyle doldurur. Aç da bırakmaya gelmez, çok söylemeye de gelmez. Yani karnı açıkmışsa, "Al evlâdım, fazla katığımız yok ama şu tuza şu ekmeği ban ye bakalım." diyeceksin ki hırsızlık yapmasın. Az çok karşılayacaksın.

Eh, çocuk gözü dışarıda, şöyle yapıyor, böyle yapıyor. Evlendirirsin, bilir; yuvanın saadetinin kadrini kıymetini anlar. Ondan sonra doğru düzgün adam olur, işine muntazaman gider gelir, haylazlık etmez.

Biz çocuklarımızı okutuyoruz, okutuyoruz, 30 yaş oluyor, 35 yaş oluyor; adam ihtiyarlıyor. Tahsilden gına geliyor, mektepten kaçıyor. Lisede kazık kadar çocuk olmuş, ikişer sene, ikişer sene, ikişer sene; lise bitmemiş, koca delikanlı olmuş. Babası mektebe gönderiyor, kaçıyor; haydi futbola, haydi sinemaya, haydi bilmem neye… Karnede babası bakıyor ki, şu kadar gün gelmemiş.

Önceden tedbir alacağız, meşru yollardan tedbir alacağız ki, gayrimeşru yola sapmasın demek istiyorum.

e. Seksen Yıl Yaşamanın Faydası

Yaşlılara müjdeli bir hadîs-i şerif geldi. Enes ibn-i Mâlik'ten. Peygamber SAS buyurmuş ki:[34]

---

[34] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.671, no:42671; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.118, no:21663.

مَنْ بَلَغَ مِنْ هٰذِهِ الْأُمَّةِ ثَمَانِينَ سَنَةً ، حَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ

(ابن النجار عن أنس)

RE. 411/8 (*Men beleğa min hâzihi'l-ümmeti semânîne seneten, harrama'llàhu teàlâ cesedehû ale'n-nâr*) "Bu ümmetten kim seksenine ulaşırsa, Allah onun vücudunu cehenneme haram kılar."

Allah onu İslâm'da sakalı saçı ağardı diye cehenneme haram eder. Allah cümlemize hayırlı ömürler versin… Seksen yaş…

İranlı bir şairin güzel bir sözü var, diyor ki:

یا رب ، در خلق تکیه گاه هم مکنی

محتاج گدای و پادشاه هم مکنی

این موی سیاه از کرمت گشت سفید

با موی سفید روی سیاه هم مکنی

Yâ Rab, der-i halk tekyegâh hem mekünî,
Muhtâc-ı gedây u pâdşâh hem mekünî;
İn mûy-i siyah ez keremet geşt sefîd,
Bâ mûy-i sefîd rû siyâh hem mekünî…

[Yâ Rab, halkın kapısına beni muhtaç eyleme!
Beni dilenciye de padişaha da muhtaç eyleme!
Bu siyah saçım, sakalım senin kereminle ağardı;
Bu ağarmış saç ve sakalımla yüzümü kara eyleme!]

Hoşuma gider, güzel...

"—Yâ Rabbi! Fazl u kereminden kara tüylerimi, kıllarımı ağarttın, ak eyledin."

Saçı ağarmış, sakalı ağarmış. Fazl u kereminden yaşattı, yaşlandık da ağardık. Yaşlanmasaydık kapkara kalacaktı; yaşadık ki ağardı. O da bir nimet…

"—Saçlarımı, sakallarımı, kara tüylerimi fazl u kereminle ak eyledin yâ Rabbi. Bu ak tüylerle kıyamette yüzümü kara eyleme!" diyor.

Bu hadîs-i şerif de yine aynı mevzuda… Peygamber SAS buyurmuş ki:[35]

مَنْ بَلَغَ الثَّمَانِينَ مِنْ هٰذِهِ الْأُمَّةِ ، لَمْ يُعْرَضْ وَلَمْ يُحَاسَبْ ، وَقِيلَ:

ادْخُلِ الْجَنَّةَ (حل. عن عائشة)

RE. 411/9 (*Men beleğa'l-semânîne min hâzihi'l-ümmeti, lem yu'raz ve lem yuhâseb, ve kîle: Udhuli'l-cennete!*) "Bu ümmetten kim

---

[35] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.215; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.354; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.226, no:1013; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.672, no:42672; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.117, no:21757.

80’ine ulaşırsa, kötü bir durumla karşılaşmaz. (*Ve lem yuhâseb*) Şiddetli bir hesapla da hesaba çekilmez.”

“—Gel bakalım, şunu niye yaptın, bunu niye yaptın?”

Çünkü insanın her şeyi kaydediliyor ya defter-i a’mâline…

Allah-u Teâlâ bizi hesap görmeden cennete girenlerden eylesin… Yetmiş bin kişi bu ümmetten bi-gayri hisâb cennete girecek; hiç hesap kitap olmadan. En iyisi o… Hesaba girdik mi halimiz harap. Allah hesapsız girenlerden eylesin… Ama o çok yüksek insanların şânı...

(*Ve kîle*) Ona denilir ki: (*Udhuli’l-cennete*) “Buyur cennete gir!”

Hz. Âişe Validemiz’den rivâyet edilmiş.

İnsanın yaşı Arapça’da dört gruba ayrılır: Birisi *tufuliyet* dedikleri çocukluk çağıdır. İkincisi; *şebâbet*, delikanlılık çağıdır, gençlik çağıdır. Üçüncüsü; *kühûlet*, olgunluk çağı.

Delikanlılık bitti, olgun insan oldu, yaşı olgunlaştı. Bazen yaşı olgunlaşıyor da kafasında kavak yelleri yine esiyor. Aklı başında değil; hâlâ içkide, kumarda, eğlencede filan.

En sonunda *şeyhuhet*; pîrliktir, ihtiyarlıktır. Çocukluk, gençlik, ergenlik, ondan sonra da ihtiyarlık…

Yine bir İranlı şairin bir sözü hatırıma geldi, diyor ki:

در کود کی پستی ،

در جوانی مستی ،

در پیری سستی ،

پس خدا ی را کی پرستی ؟

(*Der ködekî pestî*) “Çocuklukta oyun oynarsın!

(*Der cevânî mestî*) Gençlikte delikanlılık edersin, aklın bir karış yukarıdadır.

(*Der pîrî sestî*) Yaşlılıkta da elin ayağın tutmaz, titrer, bir şey yapamazsın.

(*Pes hoday râ key perestî*) Pekiyi, Allah’a ne zaman ibadet edeceksin?”

Her çağda bir mâzeret... Yani çocuklukta yapamıyorsun, oyundan; delikanlılıkta yapamıyorsun, aklın bir karış yukarda, eğlence, keyif, zevk, sefa; yaşlılıkta yapamıyorsun:

"—Elim tutmuyor ki... Kalkamıyorum ki... Belim ağrıyor. Ah romatizmalar olmasaydı ben neler yapardım..."

Allah'a ne zaman ibadet edecek bu insanlar? Nedir bu sorunun cevabı?

Bu sorunun cevabı şudur ki; hemen şu anda Allah'a karşı güzel halde olmaya, iyi kulluk halinde olmaya gayret et! Çünkü ilerisinin ne olacağı belli değil. Geçen geçti, ilerisi meçhul; şu anda iyi durumda olmaya bak.

Şu anda hadis dinliyorsun, iyi; biraz sonra namaz kılacaksın, iyi; aman dikkat et ki içinde bulunduğun an yanlış bir iş yapmayasın!

En kolayı bu... Başın da dinç olur. İçinde bulunduğun ana dikkat et. İçinde bulunduğun anı kontrol et, murakabe et; o anın içinde Allah'ın rızasıyla olmaya dikkat et!

Allah-u Teâlâ Hazretleri her an, her zaman rızası yolunda olmayı cümlemize nasib eylesin…

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

21. 10. 1984 – İskenderpaşa Camii

04. CİHADIN ÖNEMİ VE FAZÎLETİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîne seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn.
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...
Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ بَلَغَ الْعَدُوَّ بِسَهْمٍ ، رَفَعَهُ اللهُ بِهِ دَرَجَةً ، مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ مِئَةُ عَامٍ ، وَمَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللهِ ، كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً (حم . حب . عن كعب بن مرة)

RE. 411/10 (*Men beleğa'l-adüvve bi-sehmin, rafeahu'llàhu bihî dereceten, mâ beyne'd-dereceteyni mietü âmin, ve men ramâ bi-sehmin fî sebîli'llâhi, kâne kemen a'teka rakabeten.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ikramı, ihsanı cümlenizin üzerine olsun. Allah-u Teâlâ Hazretleri ibadetlerinizi kabul eylesin... Dualarınızı, dileklerinizi ihsan eylesin... Yolunda dâim, zikrinde kàim eylesin...

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir nebze, bir miktar *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına başlamadan önce, boynumuzun borcu, bir vazife-i şükran olmak üzere, Peygamber SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselînin, cümle evliyâ ve kümmelîn ve mukarrabînin ruhları için; hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşayih-i turuk-u aliyyemizin ruhları için;

Uzaktan, yakından buradaki hadis meclisine gelip şu hadisleri dinlemek üzere toplanmış bulunan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının, akrabasının, dostlarının, istediklerinin ruhları için;

Şu okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhu için, kendisinden feyz alıp yetiştiğimiz Hocamız Muhammed Zahid Kotku Hazretleri'nin ruhu için, şu camiyi bina etmiş olan İskender Paşa'nın ruhu için; buradan güzerân eylemiş olan imamların, hatiplerin, müezzinlerin, cemaatlerin ruhları için;

Şu beldemizde medfun bulunan mü'minîn ü mü'minâtın, hâsseten beldemizin medâr-ı iftihârı sahabe-i güzînin, Ebû Eyyûb el-Ensarî Hazretleri'nin, tabiînin, evliyâullahın ruhları için; biz yaşayan müslümanların da sıhhat ve selâmet ve saadet-i dareyne nâil olmamız için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerîf okuyalım!

………………………..

a. Cihadın Fazîleti

Metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîf, Ka'b ibn-i Mürre RA'dan İbn-i Hibban'ın, Ahmed ibn-i Hanbel'in rivayet ettiği bir hadîs-i şerîf. Cihadla ilgili.

Cihad, İslâm'ın zirve-i senâmıdır, hörgücünün en yüksek noktasıdır. Yani en büyük, en faziletli iştir. İnsanın Allah'a bağlılığı, sevgisi o kadar artıyor, o kadar artıyor, o kadar artıyor ki; mal neymiş, Allah yolunda canını veriyor. Cihad o… Malını Allah yoluna koyuyor, sarf ediyor. Tabii canı cennet-i âlâya uçuyor.

Bu cihadın fazileti hakkında Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[36]

---

[36] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.235, no:18091; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.V, s.309, no:19732; Kâ'b ibn-i Mürre RA'dan.

مَنْ بَلَغَ الْعَدُوَّ بِسَهْمٍ ، رَفَعَهُ اللهُ بِهِ دَرَجَةً ، مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ مِئَةُ عَامٍ ؛ وَمَنْ رَمٰى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللهِ ، كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً (حم . حب . عن كعب بن مرة)

RE. 411/10 (*Men beleğa'l-adüvve bi-sehmin, rafeahu'llàhu bihî dereceten, mâ beyne'd-dereceteyni mietü âmin; ve men ramâ bi-sehmin fî sebîli'llâhi, kâne kemen a'teka rakabeten.*)

(*Men beleğa'l-adüvve bi-sehmin*) "Kim düşmana bir okla bâliğ olursa, ulaşırsa..." Harfiyyen tercemesi bu ama be harfi bâ-ı tâdiye'dir, yani "Kim düşmana bir ok ulaştırırsa, çeker bir ok atarsa..." demek.

Ne olur? (*Rafeahu'llàhu bihî dereceten*) "Bu attığı ok dolayısıyla, Allah onu bir derece daha yükseltir, daha yüksek bir müslüman olur." Derecesi bir derece daha artar.

"—Ne kadar acaba bir derece?"

Onu da bildiriyor Peygamber Efendimiz:

(*Mâ beyne'd-dereceteyni mietü âmin*) "Öyle bir derece yükseltir ki, bu iki derece arasındaki mesafe yüz yıllık mesafedir."

Öyle yükseltir. Bir ok attı...

"—E, o zaman gideyim okçuya, bir yay, bir kiriş, birtakım oklar edineyim."

Devir değişti. Şimdi tüfek atarsın, kurşun atarsın, daha başka zamane silahlarını atarsın. Veyahut düşmanın çalışma şekilleri değişti; o şekline mukabil bir uygun silah ile onunla mücadele edersin.

Çanakkale'ye gittik; Boğaz'ın Anadolu yakasına Mecidiye tabyası, Aziziye tabyası, birkaç tabya koymuşlar. Kesme taştan yapılmış, toprakla takviye edilmiş top mevzii yapmışlar ki mermi gelse birden tesir edemez. Üstüne demirden raylar yapmışlar, koca bir top yerleştirmişler ki çevirsen kolay kolay dönmez; ray olacak ki öyle dönsün. Bu Aziziye tabyasının duvarının bir kısmı,

---

Kenzü'l-Ummal, c.IV, s.352, no:10855; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.117, no:21658.

tavanının yarısı göçmüş.

"—Bu nedir?"

"—Gösterelim!" dediler.

Ta karşı taraftaki, arka taraftaki surun yanına götürdüler beni. O surun yanında içeriye bir mermi saplanmış ki, surun kesme taşlarını parçalamış. Horasan örme duvarını yedi metre içeriye delmiş girmiş; hâlâ merminin ucu orada duruyor, görünüyor. Yedi metre içeri girmiş.

Nereden atılmış bu top?

Çanakkale Boğazı'nın dış tarafında, Türk toplarının gelemeyeceği mevziye kadar düşman geriye çekilmiş. Oradan 17 kilometre mesafeden bir top atmış, "Bu Aziziye Tabyası bize mermi atıyor, ilk önce bunu tahrip edeyim." diye; tabyanın köşesini bucağını târumar etmiş. Orayı, taş binayı tavanıyla, duvarlarıyla yıktıktan sonra, 100 metre gerideki surun da taşlarını parçalamış, yedi metre de horasanın içine girmiş. Kazma işlemez Horasan'a, yedi metre içeri girmiş.

İmanlı bir çavuş varmış, komutana "Sen çekil!" demiş; kendisi

bir hesap yapmış, bir nişan almış, bir savurmuş, mermi dosdoğru bacadan içeriye... Ve Elizabeth zırhlısı sulara gömülmüş.

Bak, o zaman onlar bir mermi atıyorlarmış ki düşün, binayı parçalıyor, öbür tarafta surun içinde yedi metre içeriye giriyor. Ne kuvvetli mermi atmış. Bu taraftaki de öyle bir mermi atmış ki, bacasından içeri girer girmez gemi denizin dibini boylamış.

Şimdi düşman arka taraftan dolaştı, içimize girdi. Gençlerimiz şimdi İngilizler'e hayran, şarkılarına hayran, türkülerine hayran, âdetlerine hayran…

İngiltere'de erkeği erkekle papaz nişanlamış, nikâhlamış.

"—Tevbe estağfirullah, o nasıl söz hocam?"

Gazeteler yazdı. Din adamı, erkeği erkekle nikâhlamış.

Bize gerekir mi o? Bizim imanımıza, bizim dinimize, Allah'ın rızasına uygun mu? Dini bâtıl, bozulmuş; din adamı da şaşırmış da erkeği erkekle nikâhlıyor, anlayın. Ötesini siz kıyas edin artık. Din adamının huzurunda "Kadın erkekle nikâhlanır da, erkek erkekle nikâhlanmaz mı?" demişler, nikâhlanmışlar. Hayır gelir mi? Ne diye onlara uyuyoruz?

Özümüzü kaybetmişiz. Demek ki dinimizi, imanımızı koruyacak ne yaparsak, bu devirde onların silahına silah olur. Adam Çanakkale'den girmemiş ama tepeden inmiş, arka taraftan dolaşmış, girmiş. Bizim evlatlarımız şimdi kendi tarihinden, kendi mâzisinden, kendi kahramanlarından, kendi dertlerinden, kendi güzel örfünden, âdetinden, inancından, imanından habersiz, onların taklitçisi olmuş. Saçını uzatıyor, hippi kılığına giriyor, evini terk ediyor. Anaya babaya âsi, askerlik tanımaz, bayrak saygısı beslemez, İstiklal Marşı bilmez. "Dinin nedir?" dediğin zaman kızar, dinsizliği ile iftihar eder bir hale gelmiş. Düşman bu sefer bizi içeriden vurmuş, başka bir silahla vurmuş. Biz de ona öyle müdafaa edeceğiz.

Dar görüşlü olmayın!

"—Ok atarsa bir derece yükselirmiş, hah, ok alalım!"

Öyle şey yok… Devrin icabı neyse:

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ

اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ (الأنفال: ٦٠)

(*Ve eiddû lehûm mestata'tüm min kuvvetin ve min ribâti'l-hayli türhibûne bihî adüvva'llàhi ve adüvveküm*) "Gücünüzün yettiğince düşmanlara karşı kuvvet hazırlayın ve atlar besleyin! Böylece Allah'ın ve sizin düşmanlarınızı korkutun!" (Enfâl, 8/60) buyruluyor.

Her gücünüz yeten silah ile düşmana karşı koyacaksınız. Burası korunacak. Bu memleket, burasının toprağı hamurdur, toprak ile şühedâ kanı karışmıştır. Bu toprağın hamuru öyledir. Bu toprağın hamuru, "Allah Allah…" diyen dedelerimizin kanlarıyla yoğrulmuştur. Onlar "Allah Allah..." dediler, 250 bin kişi, 500 bin kişi Çanakkale'de canını verdi, şimdi evlatlarımız İngiliz'den beter oluyor. Olmaz. Çaresini arayacağız.

Bekle, olacak... Çoğu gitti, azı kaldı, olacak... Meraklanma, olacak...

Öyle olmaz, ateş gibi olur insan! Çarçabuk tedbirini alır, kendisini korur, evladını korur, hanımını korur, çoluk çocuğunu korur.

Şimdi düşünüver; çocuğunu elinden alsalar. Gözünün önünde o da sana melül melül baksa, "Baba! Baba!" diye bağırsa dursa; zalimler yakalasa, tutsalar ateşin içine atsalar, ateşlerin içinde çırpınsa, "Aman baba!" dese, sen onu göre göre gözünün önünde yansa…

"—Hocam sen çok acıklı şey söyledin, şimdi yüreğimden vurdun beni."

Böyle olmayacak mı? Evlâtlar imansız yetişirse, Allah'a âsi olurlarsa, imansızın cennete girmesi var mı? Müşrikin cennete girmesi mümkün mü? Niye evlâdını ateşten korumuyorsun?

قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ (التحريم: ٦)

(*Kù enfüseküm ve ehlîküm nâren vekùduhe'n-nâsü ve'l-hicâratü*) "Kendinizi ve ailelerinizi öyle bir ateşten koruyun ki, o ateşin yakıtları, yakacakları insanlar ve taşlardır." (Tahrim, 66/6)

buyruluyor.

Orada insanlar yanacak; taş kömürü, kok kömürü değil...

Çocuğunun oraya atılmasına bir şey demiyor;

"—Hoca ses çıkartma! Oğlum iyi okuyor; Siyasal'ı bitirdi, Avrupa'ya gitti, Amerika'ya gitti. Oradan da bir kız aldı, geldi. Maaşı iyi, parası yerinde; daha ne istiyorsun?" diyor.

Ben ebedî saadet istiyorum. İki günlük saadete saadet mi denir?

Yalan dünya; işte geldik, işte gidiyoruz. Kimisi bizden evvel gitti. Talebelerimden niceleri gitti. Belli olmuyor ki... Geçende birisini gösterdiler; babasının ninesiymiş, onun o kızı gitmiş, babası gitmiş, torunlarıyla babasının ninesi kalmış. Belli olmuyor, sırayla da değil; bir başka iş var bu işte... Allah-u Teâlâ akıl fikir versin.

Şu dünyaya aldanırsa insan, bu dünyanın çok süsü vardır; süslenir. İhtiyar bir koca karı gibidir bu dünya. İhtiyar, nereden belli? Asırlar geçmiş, hiç kimseye yâr olmamıştır, hepsinden boşanmıştır bu koca karı… Nice hükümdarlar geçti, nice sultanlar geçti, İskenderler geçti, firavunlar geçti, Karunlar geçti, şahlar geçti; hepsi gittiler. Bu dünya hepsine süslendi, hepsini aldattı, hepsini kendisine bağladı ama hiçbirine vefa etmedi; sana mı vefa edecek, bana mı vefa edecek?

Bu dünya için âhiret satılır mı?

Seksen sene mi yaşayacağız, yarısını yaşadık, yarısından çoğunu yaşadık. Altmış sene mi yaşayacağız, bilmiyoruz, bir zaman gelip gideceğiz. Değer mi? Ebedî, sonsuz hayatı seksen seneye değişmek? Göz var, hesap var, akıl var, mantık var. Bir yerde seksen sene, öbür tarafta bin sene değil, on bin sene değil, yüz bin sene değil, milyon sene değil, (*hüm fîhâ hâlidûn*) oraya girenler orada ebediyen kalacaklar!

"—O ebedî hayat bana gerekmez, çünkü ben onu görmüyorum; ben gördüğüme bakarım."

Böyle mi diyecek müslüman?

Görmediğimiz nice şeyler var, görünce aklımız başımıza gelecek.

اَلنَّاسُ نِيَامٌ ، وَإِذَا مَاتُوا ، اِنْتَبَهُوا.

(*En-nâsü niyâmün, ve izâ mâtû, intebehû*) "İnsanlar uykudadır, ölünce uyanacaklar."

Firavun'un bile ölürken gözünden perde kalkmadı mı?

آمَنْتُ أَنَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

(يونس: ٩٠)

(*Âmentü ennehû lâ ilâhe ile'llezî âmenet bihî benû isrâile ve ene mine'l-müslimîn.*) [Gerçekten, İsrailoğulları'nın inandığı Tanrı'dan başka tanrı olmadığına ben de iman ettim. Ben de müslümanlardanım!] (Yunus, 10/90) "Benî İsrail'in inandığı Allah'a ben de inandım." demedi mi?

En son anda perde kalkar ama pişmanlık fayda vermez. Şimdiden söylüyoruz bak.

Biz nereden söylüyoruz? Peygamber SAS Efendimiz'den söylüyoruz. Biz de kendimizden söylemiyoruz. Şimdiden söylüyoruz, insanın kulağına girmiyor. Giriyor ama idrakine tesir etmiyor; duyuyor, geçiyor. Yani ondan harekete gelmiyor. Çakıp almamak gibi yani... Ocağı yakmışız, çakmağı çakıyoruz, çakıyoruz; ocak bir türlü almıyor. Alsa ateşinden, alevinden, sıcağından, ışığından göreceğiz. Allah akıl fikir versin…

Demek ki her çeşit silahla düşmanımıza karşı hazırlanmalıyız. Bu şehid memleketini şehidler bize emanet bıraktı. "Biz gidiyoruz, siz sağ olun!" dediler, "Siz ibadet edin, iyi yaşayın!" dediler.

Bu ezanlar ki, şehadetleri dinin temeli;
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli!

Öyle dediler; "Varsın ben öleyim, canım feda olsun! Benden sonra kardeşlerim şu camilerde rahat rahat Allah'a ibadet etsinler. Kâfir başına dikilip de 'Kılma namazı!' demesin. 'Aç başını, bırak ibadeti! Esir ol, çalış!' demesin." diye onlar öldüler, biz rahat edelim diye.

Biz de sanki onlar boşa ölmüş gibi kâfirlere tam uyarsak olmaz.

Uyulacak bir düzen, düzenbazlık kurulmuşsa onun karşısına

çıkalım! Çalışalım; kardeşimizi, çocuğumuzu, kendimizi kurtaralım! Bari kendimizi kurtaralım, okuyalım, öğrenelim.

"—Yok, ben Allah'ın ibadetinden dönmem! Ben mü'minim, ben Allah'a inanmışım. Ben bu yolu bırakır mıyım? Bırakmam yâ Rabbi!" diyelim. İmanın gereği o…

Hiç kimsenin aldırdığı yok, kılı kıpırdamıyor. Dünyalığından bir şeyi gitti mi... Eğer köy merasında hudutta bir metre kayma olsun; iki köy halkı silahlanıyor, birbirine giriyor. Bir öküzden dolayı iki köy halkı harp ediyor. Bir öküzden, bir otlaktan harp ediyor. "Vay sen bana yan baktın!" diye kıyamet kopuyor. Din elden gidiyor, âhiret, ebedî hayat, cennet, köşkler, hûriler, nimetler elden gidiyor; hiç aldırmıyor. Cahil, çok cahil...

Yâ Rabbi senin lütfuna sığınırız, bizi irşad eyle, hakkı göster, hidayet eyle…

b. Allah İçin Mescid Yaptıran Kimse

Bu da mescid yapmanın sevabı hakkında bir hadîs-i şerîf. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[37]

مَنْ بَنٰى مَسْجِداً يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللهِ ، بَنَى اللهُ لَهُ مِثْلَهُ فِي الْجَنَّةِ

(حم. خ. م. ت. ه. ق. حب. عن عثمان)

RE. 411/11 (*Men benâ mesciden yebtağî bihî veche'llàhi, bena'llàhu lehû mislehû fi'l-cenneh*)

(*Men benâ mesciden*) "Kim bir mescid yaparsa, (*yebtağî bihî veche'llàh*) "Onu yaparken Allah'ın zâtını, rızasını murad ediyor, 'Allah beni sevsin.' diye yapıyor."

Zengindir, ağadır, "Cami yapmadı." demesinler diye, gösteriş

---

[37] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.172, no:439; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.378, no:533; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.134, no:318; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.243, no:736; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.61, no:434; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.488, no:1609; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.38, no:385; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.167, no:11712; Hz. Osman RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.1106, no:20730; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1772, no:2775; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XX, s.129, no:21691.

olsun diye, ticarethânesine reklam olsun, nâmı yürüsün diye değil; Allah rızası için. Bir insan Allah'ın rızasını düşünerek mescid bina ederse, küçük veya büyük, yolun kenarındaki baraka veya şehrin ortasındaki kesme taştan betonarme cami, fark etmez; "Kim böyle bir cami yaparsa, mescid yaparsa…"

(*Bena'llàhu lehû mislehû fi'l cenneti*) "Allah ona cennette onun emsali bir bina ihsan eder. Cennete girer de, cennette de o kimseye öyle bir köşk nasib olur."

"—Hocam, okul deseydin yapardım, camiye muhabbetim yok!"

Senin zevkin Peygamber Efendimiz'in zevkinden farklı kardeşim. Aman dikkat et, sende bir şey var… Peygamber Efendimiz böyle diyor, sen başka zevk peşindesin. Bu memleketi camiler kurtardı. Düşman geldiği zaman, "Allah Allah!" sedalarıyla harp ettik. Dinimiz elden gitmesin diye çarpıştık. Allah yolunda şehid olacağız diye ağlayarak, şehid olamadığımız zaman üzülerek, öyle çarpıştık. Bizi bu iman kurtardı. Şimdi rahata erdin, dedelerin harbi gördü, sen harp hiç görmedin, unuttun; dinine, imanına düşman oluyorsun.

Vallahi, billahi, bu dinin kıymetini kâfir senden daha iyi biliyor; bu dinden seni ayırmaya çalışıyor. Sen bu dine sahip olursan, onun başına püsküllü belâ olacaksın diye yine korkuyor. O istismar edemeyecek, sömüremeyecek, alamayacak.

İster mi hırsız, ev sahibi uyansın? Söyle bakalım, ister mi?

"—İstemez hocam. Hep bilinen şeyleri soruyorsun sen!"

Ev sahibi uyusun, hatta bir ilaç sıksın; çok derin bir uykuya dalsın, iki saat, üç saat uyusun kalsın; o her tarafı arasın, çalsın, çırpsın, torbasını doldursun gitsin. Böyle ister. Çok derin uykuya daldırmak ister.

"—E hocam, bütün memleketin havasına bir ilaç sıksalar, herkesi ancak uyutabilirler. Rüzgâr esiyor Boğaz'dan, İstanbul'un da havası güzel, öyle ilaç milaç kalmaz, ben uyumam."

İyi, maşaallah, iyi… Allah uyutmasın, gözünü açmayı nasib etsin…

c. İhtiyaçtan Daha Yüksek Bina Yaptırmak

İbn-i Mes'ud RA'dan rivayet edilmiş, Taberânî'nin nakletmiş

olduğu bir hadîs-i şerîf. İnşaatla ilgili bir hadîs-i şerîf.
Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[38]

مَنْ بَنَى فَوْقَ مَا يَكْفِيهِ، كُلِّفَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ يَحْمِلَهُ عَلَى عُنُقِهِ

(طب. حل. عن ابن مسعود)

RE. 411/12 (*Men benâ fevka mâ yekfîhi, küllife yevme'l-kıyâmeti en yahmilehû alâ unukihî*)

(*Men benâ fevka mâ yekfîhi*) "Kim ki kendisine kâfi gelecek miktardan daha yüksek, şatafatlı bina yapıyor..." Ne olur? (*Küllife*) "Mükellef tutulur, (*yevme'l-kıyâmeti*) rûz-i mahşerde, kıyamet gününde... (*En yahmilehû alâ unukihî*) Boynunda 'Hadi taşı bakalım onu!' diye taşımakla mükellef tutulur."

"—Hocam, galiba Peygamber Efendimiz pek bina yapmak taraftarı değil."

Öyle...

Peygamber Efendimiz'i tanımaya çalışalım, kızmayalım! İnşaat ustaları kızacak şimdi bana, "Hocam ne diyor?" diye. Ama Peygamber Efendimiz'i tanımaya çalışalım, işimizi ona göre ayarlayalım! İzah edeceğim.

Bir gün Peygamber Efendimiz mescidde duruyordu. Baktı mescidin hurma dallarından çiti var, duvarı var, oradan bir ev biraz yükselmiş.

"—Bu kimin evi?" dedi.

"—Yâ Rasûlallah, filancanın evi."

Bir kat yapmış, çıkmış üstüne. Biraz sonra o şahıs mescide geldi;

"—*Es-selâmu aleyke yâ Rasûla'llah*!" diye Peygamber Efendimiz'e sevgiyle, muhabbetle bir selâm verdi.

Peygamber Efendimiz selâmını almadı. Aklı başından gitti;

---

[38] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.X, s.151, no:10287; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.391, no:10711; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.551, no:5722; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.IV, s.121, no:6281; İbn-i Asakir, Tarih-i Dimaşk, c.LIII, s.115; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.VIII, s.252; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.406, no:41586; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.121, no:21672.

“—Rasûlüllah benim selâmımı almıyor, darılttım galiba.” dedi.
Etrafına soruyor. Kendisine de sormuyor, edep var.
Oo, şimdi din adamlarına, hocalara saygı olur mu?
“—Hoca efendi! Kıldır şu namazı! Bayram yapacağız, işimiz var; bayram namazını kıldır, çıkacaksan hutbeye çık, kıldıracaksan namazı kıldır, işimiz var.”
Yani sanki hizmetçisi...

Tabii o zaman bir şey demiyor. Rasûlüllah Efendimiz’in yüzüne bakamazlardı. Hücre-i saadetinden çıkardı, mihraba namaz kılmaya gelirdi de herkesin başı önünde; Rasûlüllah’ın yüzüne bakamazlardı. Ebû Bekr-i Sıddîk ile Ömerü’l-Faruk bakarmış. Kayınbabası ikisi de, akrabalığı var, çok büyük yakınlığı var; yüzüne onlar bakabilirlermiş.
Güneşe bakabilir misin?
(*Iclâlen lehû*) Onlar ona derin saygılarından yüzüne bakamazlardı. Onlar bakardı, tebessüm ederdi onlara, onlar da ona tebessüm ederdi, öyle gelirdi mihraba, deniliyor. Soramadı;
“—Yâ Rasûlullah, sen bana niye selâm vermiyorsun?” diyemedi.
Lâubâlilik yok…
Burada parantez içinde bir şey söyleyeyim. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[39]

اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الأَنْبِيَاءِ (أبو نعيم ، والديلمي ، وابن النجار عن البراء)

RE. 222/17 (*El-ulemâü veresetü’l-enbiyâ’*) [Alimler peygamberlerin varisleridir.]
Ulemâya da öyle o hürmeti göstermek lâzım! Alimi bulursan,

---

[39] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.341, no:3641; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.48, no:2682; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.81, no:223; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.289, no:88; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.262, no:1696; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.103, no:975; Tahàvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.II, s.465, no:815; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.337, no:3229; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.203, no:297; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXV, s.247; Ebü’d-Derdâ RA’dan.
Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.75, no:4209; Berâ ibn-i Âzib RA’dan.
Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VIII, s.92; Fudayl ibn-i Iyad Rh.A’ten.
Kenzü’l-Ummâl, c.X, s.135, no:28679; *Câmiü’l-Eh*àdîs, c.XIV, s.367, no:14509.

göster!

Sordu:

“—Acaba ne oldu ki Rasûlüllah SAS benim selâmımı almadı?”

Dediler ki:

“—Bilmiyoruz ama, ‘Şu ev kimin?’ diye sordu, biz de senin evin olduğunu söyledik. Galiba o evi yaptırmandan pek memnun olmadı. Pek de bilmiyoruz neden olduğunu ama, belki ondandır.”

Çıktı gitti hemen; üst katı dümdüz etti, yıktı.

“—Acaba başka bir sebep mi, sorayım canım? Yapılmış artık, yapılmış şeyi yıkar mı insan? Hanım da darılır, çoluk çocuk da ‘Hem yaptın, hem niye yıkıyorsun?’ der, belki başka sebeptendir.” demedi.

Paldır küldür, paldır küldür yıktı ikinci katı, indi aşağıya, bir kat kaldı. Geldi Rasûlüllah’a, dikkatli dikkatli:

“—*Es-selâmü aleyke yâ Rasûla’llah*!” dedi, selâm verdi.

O zaman, “*Aleyküm selâm*!” diye Peygamber Efendimiz selâmını aldı.

“—E hocam, ne yapacağız? Şimdi arsalar pahalılaştı, mecburen insan dört kat, beş kat, altı kat çıkıyor.”

İş değişti tabi… Esasında memleketimiz geniş; mümkün olsaydı da herkesin evi bahçeli bahçeli, geniş geniş olsaydı. Temiz havalı olurdu, hava kirliliği az olurdu, daha rahat olurdu. Ama ihtiyaçtan olursa, olur. Eskiden herkesin bahçesi vardı. Yandaki bir kat yükselttiği zaman, o bahçenin içi görünür. Kadın çalışacak, çamaşır yıkayacak, asacak, iş yapacak, evin mahremiyeti zarara uğrardı, yapılmazdı. Yine de köylerde filan yapmamak lâzım! Tek katlı, tek katlı yapıp, böyle herkes bahçesinde rahat etsin. Hanımı çıkıverir, kızartmayı orada yapar, çamaşırı orada yıkar, bir başka iş yapacaksa orada yapıverir; onun mahremiyetine hürmet etmek lazım!

Eskiden komşunun avlusuna, orayı gören tarafa pencere yapılmazdı. Öyleydi kardeşlik... Tabii bu apartman usulü geldi, “Delikli demir çıktı, mertlik bozuldu.” dediği gibi dünya başka bir dünya oldu. Ama mümkün mertebe böyle yapmak lazım! Yani arkadaşın hakkına, hukukuna dikkat etmek lazım!

İkincisi de, bunun övünmekten çıkması da mümkün. Yani "Evim şatafatlı, gösterişli olsun!" mânasından dolayı da makbul olmaması mümkün. Ya arkadaşın hukukuna tecavüzden dolayı, onun gönlünü kırmak meselesi olduğundan istemiyor Efendimiz veyahut da böbürlenme vesilesi olmasın diye. Yatır binaya parayı, öbür taraftan kalıyor. Buna ekonomide, yani devlet iktisadında ölü yatırım derler. Binaya para yatırıyorsun. Fabrikaya yatırsa çalışacak, mahsul çıkacak, mahsul kullanılacak, satılacak; o canlı yatırım. Toprağa verdiğin ölü yatırım oluyor.

Şimdi ben söylüyorum; apartmanlarda yaşamak zor oluyor. Yetmiyor da, yeni kardeşlerimiz geliyor şehirlere, kiralık ev bulunmuyor. "Kenardan bir mahalle alalım da orada ev yapalım, kerpiçten olsun evler." diyorum. Hanımlar, "Hoca efendi kerpiçten ev istiyor." diye kızıyorlarmış.

Canım artık biraz sade olsun. Ne olacak? Başını sokarsın, sıhhatle, afiyetle kira vermeden oturursun. Temizliğine dikkat edersin. Bembeyaz badanayla boyarsın, güzel olur, ne olacak... Şatafat için, gösteriş için dışını kırmızı mermer, mavi mermer,

köşelerine en lüks tuğlalardan süsler, kesme taşlardan kemerler, kavisler, ocaklar bilmem neler...

Âhirette köşk yapsana kardeşim. Dünyada yapıyorsun, bunların hesabını soracak Allah. Âhirette yapsaydın. Bak, mescid bina edince âhirette köşk oluyor. Âhiretini mâmur etmeye çalışsaydın...

Bizde yine bu oluyor, böyle evi övünülecek gibi şatafatlı yapmak. Suudi Arabistan'da yaygın bir felaket halinde… Bizim mühendis arkadaşlar var, diyorlar ki;

"—Hocam burada bir zengin var, çok iyi bir zengin, çok müttakî bir zengin. Kendisine köşk yaptıracakmış. İhalesine girelim mi, yani onu yapmaya biz girelim mi?"

"—Nasıl köşk yaptıracakmış?" dedim.

"—Dört bin metrekare köşk..."

Bir apartman dairesi 150 metrekaredir, 100 metre karedir. Dört bin metre kare ne demektir? Kırk apartman dairesi genişliğinde köşk yapacak. Takvâ ehli, iyi müslüman bir zenginmiş, Suudi Arabistan'da. Kırk tane evi yan yana koyacaksın, o kadar bir köşk yaptıracakmış.

Yaptır bakalım... Kendisine lazım olandan fazlasını yaptığı zaman, "Omuzunda taşı bakalım!" diyecekler.

Bu müslümanların işine akıl ermez. İşte müslümanlık böyledir; müslüman gösterişe aldırmaz, evini basit yapar ama yapacağı işi tam yapar. Evini sade yapar, camisini sağlam yapar. Bak Süleymaniye Camisi asırlarca duruyor, gör; kaleden daha sağlam. Böyle yaparlar. Çünkü orada namaz kılındıkça yaptırana ecir gidecek...

Ne köşkler, ne şatolar yaptırmış, dağın üst yerine kondurmuş; burçları bulutları deliyor. Onlar öyle yaparlardı, bizimkiler sade yapardı.

Kendisi bilir, herkes kendisi bilir. Peygamber Efendimiz böyle ölü yatırımları sevmiyor demek ki. Yapacaksan masrafını hayırlı bir yere yap; cihada sarf et, insan yetiştirmeye sarf et.

Bir Osmanlı asilzâdesi duydum, mübarek, konağında dört bin tane çocuk yetiştirirmiş. Esir, şunu bunu neyse, kendi konağına

alırmış, zenginmiş, parasıyla onlara ilim irfan, İslâm öğretirmiş, devletin hizmetine verirmiş. Öyleleri de var. Ebedî kazancı öyle bulmuşlar. Her bir insanın yaptığı her bir hayırdan onun defter-i âmâlinin hasenât tarafına ecir yazılacak. Onlara koşmak lazım, onları yapmak lazım! Çünkü bir insan yetiştirdin mi dünyadan, dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlı.

Gösterişe kaçmayın. Her şeyiniz mütevazı olsun, ihtiyacınız kadar olsun, ihtiyaçtan fazlasını, şatafatı, gösterişi bırakın. Bir de komşunuzun hukukuna riayet edin. Adamcağız bir ev yapmış, ötekisi de onun yanına bir ev yapmış, sanki üstüne çökmüş gibi, “Gırtlaklarım, seni boğazlarım.” der gibi. O adamcağıza yazık değil mi; kendisi ev yaptı, sen de onun tepesine çöktün, kocaman bir ev yaptın. Hiç kimse bunu düşünmüyor. Komşunuzun da hukukuna riayet edin!

d. Müslümana İftira Eden Kimse

Peygamber SAS Efendimiz’in bu hadis-i şerifi, ahlâk ile ilgili bir konuyu anlatıyor. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[40]

مَنْ بَهَتَ مُؤْمِنًا أَوْ مُؤْمِنَةً أَوْ قَالَ فِيهِ مَا لَيْسَ فِيهِ ، أَقَامَهُ اللهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلٰى تَلٍّ مِنْ نَارٍ ، حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ فِيهِ

(ابن النجار عن علي)

RE. 411/13 (*Men behete mü’minen ev mü’mineten ev kàle fîhi mâ leyse fîh, ekàmehu’llàhu azze ve celle yevme’l-kıyâmeti alâ tellin min nâr, hattâ yahruce mimmâ kàle fîh.*) *Sadaka rasûlü’llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu da iftira hakkında bir hadîs-i şerif. Hz. Ali Efendimiz rivayet etmiş. İbnü’n-Neccar yazmış.

(*Men behete mü’minen ev mü’mineten*) “Kim bir mü’min veya

---

[40] *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.1016, no:7924; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.131, no:21695.

müslümana bühtan ederse, iftira ederse, olmayan bir şeyi söylerse…” Çalmadığı halde “çaldı” dedi, almadığı halde “aldı” dedi, haklı olduğu halde “haksız” dedi, şöyle dedi, böyle dedi...

“Bir mü’min erkeğe veya bir mü’min kadına böyle bir bühtanda bulunursa, kötü bir sıfat isnat ederse.”

(*Ev kàle fîhi mâ leyse fîhi*) “Veyahut onda olmayan bir şeyi söylerse.”

“—O adam çok cimri.” dedi ama cimri değil;

“—O adam çok korkaktır.” dedi ama korkak değil;

“—O adam sahtekâr, yalancı, kendiliğinden bu işi yapıyor.” dedi ama değil; emredilmiş, ondan yapıyor;

“—O adam kâzib!” dedi ama sadık. Yâni olmayan şeyi söyledi.

(*Ekàmehu’llàhu azze ve celle yevme’l-kıyâmeti alâ tellin min nârin*) “O müfteriyi, o bühtancı, iftiracıyı Allah kıyamet gününde ateşten bir tepenin üstünde ikamet ettirir; (*hattâ yahruce mimmâ kâle fîhi*) onun dediğinden o çıkıncaya kadar.”

Yani o iftiranın doğru olmadığı anlaşılıp, onun beraat etmesine kadar cehennemde, o ateş tepesinin üstünde azap görür durur.

Bizim Ankara’da bir iyi dostumuz var, o anlattı:[41]

“Ben Diyanet’te çalışırdım, müdürdüm. Seneler önce, 30 sene, 40 sene önce… Bir gün birisi geldi:

‘—Aman şu Eskişehir müftüsü yok mu? Şöyle cimri, böyle nekes, şöyle huysuz, böyle kötü adam...’

‘—Vah vah vah, din adamı böyle mi olur ya? Din adamı iyi huylu olması lazım, böyle mi olur?’ dedik.” diyor.

“Akşam eve geldim. Yatsı oldu, yemek yedik, yatma vakti geldi. Ben abdest aldım, namaz kıldım, tesbihlerimi çektim, abdestli yattım. Rüyamda Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretleri’ni gördüm. Dediler ki:

‘—Bu Hacı Bayrâm-ı Velî’dir.’

Şöyle kollarını sıvamış, abdest alacak gibi, ayağında takunyalar, paçalarını da şöyle kıvırmış, yerlere sürünmesin diye. Yüzü güneşten yanık, sakalı çember sakallı bir insan...”

---

[41] Mustafa Asım Köksal (1913-1998): 1933-1964 yılları arasında Diyanet Teşkilatında çalışmıştır. “*İslâm Tarihi, Hz. Muhammed ve İslâmiyet*” adlı eseri meşhurdur, 1983’te *Siretü’n-Nebî* yarışmasında Pakistan’dan ödül almıştır.

Ovada buğday biçermiş. Müderris kendisi, profesör ama helal lokma, kendi lokmamı yiyeyim diye ovada dervişleriyle buğday biçermiş, güneşin altında çalışırmış. Müderris, o zamanın profesörü. Aksaray'dan Hamidüddîn-i Aksarâyî Hazretleri, "Gelsin buraya." diye haber göndermiş, tıpış tıpış gitmiş.

"—Gir bakayım şuraya terbiyeye..."

Terbiye etmiş, yetiştirmiş, öyle göndermiş. Zamanın kutbu, büyük bir zât olmuş, Hacı Bayrâm-ı Velî.

Rüyasında Hacı Bayrâm-ı Velî'yi görmüş. Tam kitapların yazdığı şekilde; tıknaz, güçlü kuvvetli, kırmızı yüzlü, güneşten yanık bir kimse… Ama kaşları çatıkmış. Eskişehir müftüsünün adını söylemiş;

"—Eskişehir müftüsü veliyyullahtır!" diye bir bağırmış rüyada, o rüyayı gören şahsa…

"—Kulaklarım patlayacak gibi oldu. Uyandım, hâlâ kulağım o bağırtının sesinden çın çın çınlıyordu. Eyvah, bir hata ettik!" dedim.

Ertesi gün daireye gitmiş, oradaki bütün arkadaşları toplamış.

"—Dün Eskişehir müftüsüyle ilgili söylenen sözler doğru

değildir, iftiradır, bühtandır. Ben onlardan teberri ettim, özür diliyorum, o lafa laf kattığım için, 'Ya, vah vah!' dediğim için özür diliyorum."

"—Ne oldu bir günde, bir haber mi geldi?" demişler.

"—Böyle böyle rüya gördüm." demiş, onlara anlatmış.

Allah Allah... Aradan bir zaman geçmiş, artık merak ediyorlar. Eskişehir'den birisi gelmiş;

"—Yahu, Eskişehir müftüsünü tanır mısın?" demişler.

"—Tanırım. Aynı mahallede oturuyoruz."

"—Nasıl bir adamdır bu?"

"—Evliyâullahtır." demiş. "Geceleri ışığı sönmez mübareğin; ya ilim okur, ya namaz kılar, ya ibadet eder. Mahalle ona canını verir. Temiz, pak, has, halis, hâzâ melek güzel bir insandır, çok iyi bir insandır."

Anlamışlar ki, ilk adam kıskançlığından, hasedinden, tersliğinden ona bühtan etmiş, iftira etmiş. İş anlaşılmış.

"Ama aklımın köşesinde soru kaldı. 'Acaba niye Hacı Bayram müdafaa etti? Niye Hacı Bayram bağırdı?' diye düşünürken düşünürken... O da bir gün çözüldü. Meğer mübarek, Eskişehir müftüsü, Bayrâmiyye tarikatindenmiş." diyor.

Şeyh efendi kor mu öyle müridinin iftiraya uğramasını? İftiraya he diyenin rüyada karşısına çıkmış, "O veliyullahtır!" diye bağırmış.

Yine bu iyi insanmış ki, bağırıyor da düzelttiriyor. "Öyle iyi olan bir insana, müridime sen böyle laf söyleme!" diye yine ikaz oluyor. İnsan, kişi sevdiğine hani ikaz eder; ötekisini salıverir, "Ne yapacak, laf anlamaz..." diye.

İftira etmeyin, yalan yanlış söz söylemeyin, demeyin! Yalan yanlış söz söyleyene, "Ya, vah vah..." demeyin! "Sus!" deyin, "Olmaz!" deyin! "İftira günah!" deyin, "Gıybet günah!" deyin, "Dediğin doğruysa bile söyleme!" deyin... Çünkü doğru olursa gıybet oluyor, yanlış olursa iftira, bühtan oluyor. Öyle şeye kulak vermeyin!

"—Bir kimse bir iftiraya, bir gıybete kulak verirse, o da gıybetçilerden birisi olur." diyor Hz. Ali Efendimiz.

İştirak etti, dinledi. Çünkü konuşma nasıl olur? Bir konuşan

olur, bir dinleyen olur. Adam kendi kendine konuşacak değil ya, deli değil ya; karşısında bir lafını dinleyecek adam bulur da ondan konuşur. Sen dinlersen o da günahı işler; kesersen işleyemez olur. Onun için fırsat vermeyin!

Bu devirde adam hocasını diline doluyor. Dola bakalım... Yalnız bu dünya değil ki, âhiret de var ya... Dola...

e. Teennî İle Hareket Etmek

Ukbetü'bnü Amir RA'dan Taberânî rivayet eylemiş. Bu da acelecilik ve ölçülülük hakkında bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[42]

مَنْ تَأَنَّى أَصَابَ أَوْ كَادَ ، وَمَنْ عَجِلَ أَخْطَأَ أَوْ كَادَ

(طب. عن عقبة بن عامر)

RE. 411/14 (*Men teennâ esâbe ev kâde, ve men acile ahtae ev kâde*)

(*Men teennâ*) "Kim teenni ile hareket ederse..." Yani dikkat ede ede, adımını ihtiyatlı ata ata, "Yaptığım iş yanlış olmasın, aman." diye dikkat ede ede yapıyor. (*Esâbe ev kâde*) "Ya tam isabetli bir iş yapar, ya da isabete yaklaşır." İyi olmuş olur.

Teennî ne demek? Dikkat ede ede, acele etmeden, düşüne taşına, yavaş yavaş, ihtiyatlı ihtiyatlı iş yapmak; paldır küldür yapmamak. Bu Rahman'dandır.

(*Ve men acile*) "Kim de acele ederse, (*ahtae*) hata eder. (*Ev kâde*) Veyahut hata edeyazar, etme durumuna yaklaşır."

Başka bir hadis-i şerifte de buyrulmuş ki:[43]

---

[42] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XVII, s.310, no:858; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.300, no:3220; Kudài, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.231, no:362; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.VIII, s.44, no:12655; Ukbetü'bnü Àmir RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafa*, c.IV, s.151; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.99, no:5678; *Keşfü'l-Hafa*, c.I, s.295, no:943; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.131, no:21696.

[43] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.247, no:4256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.89, no:4367; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.104, no:20057; Hàris, *Müsned*, c.III,

اَلْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ (ت. طب. عد. عن سهل بن سعد ؛
ع. هب. ق. عد. عن أنس)

(*El-aceletü mine'ş-şeytàn*) "Acele şeytandandır."

Acele ettirir ki, o acelecilik telaşı arasında bir günaha bulaştırsın da Âdemoğlu cehennemde yansın. Şeytan, kendisi cehenneme gidiyor, ötekisinin cennete gitmesine haset eder.

Onun için, düşüne taşına iş yapın, ihtiyatlı olun! Günahlara batmamaya gayret edin! *Teenni* rahmânîdir.

f. Cenaze Namazı ve Defin

Bu da cenazeye karşı vazifemizle ilgili bir hadîs-i şerîf. Sevban RA'dan rivayet edilmiş. Başka râvileri de var. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[44]

مَنْ تَبِعَ جَنَازَةً حَتَّى يُصَلَّى عَلَيْهَا ، كَانَ لَهُ مِنَ الأَجْرِ قِيرَاطٌ ؛ وَمَنْ
مَشَى مَعَ الجَنَازَةِ حَتَّى تُدْفَنَ ، كَانَ لَهُ مِنَ الأَجْرِ قِيرَاطَانِ ؛ وَالْقِيرَاطُ

---

s.387, no:857; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkıh*, c.III, s.287, no:1159; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.78, no:2440; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.151; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.310, no:2358; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.428, no:494; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.367, no:2012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.122, no:5702; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.374; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.241, no:1076; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.343; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.98, no:5674, 5675; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.56, no:1713; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.42, no:10212 ve s.390, no:11041; RE. 197/7.

[44] Nesei, *Sünen*, c.VII, s.18, no:1914; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.294, no:18619; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.I, s.631, no:2067; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.72, no:7998; Bera' ibn-i Azib RA'dan.

Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.22, no:9010; Ebu Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, müsned, c.IV, s.86, no:16844; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.462, no:3179; Abdullah ibn-i Mugaffel RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.590, no:42317; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.134, no:21704.

مِثْلُ أُحُدٍ (حم. ن. عن البراء ؛ حم. م. ه. عن ثوبان)

RE. 411/15 (*Men tebia cenâzeten hattâ yusallâ aleyhâ, kâne lehû mine'l-ecri kırâtun; ve men meşâ mea'l-cenâzeti hattâ tüdfene, kâne lehû mine'l-ecri kıratâni; ve'l-kıratu mislü uhudin.*)

"Kim bir cenazenin peşinden vazifesini yapmaya giderse." Ne zamana kadar? (*Hattâ yusallâ aleyhâ*) "Cenaze namazı kılıncaya kadar."

Bir cenaze gördü, takıldı peşine, namaz kılma yerine gidinceye kadar, musalla taşına konulup da dört tekbir alınıp, cenaze namazı kılınıncaya kadar.

Ne olur ona? (*Kâne lehû mine'l-ecri kırâtun*) "Ona ecirden bir kırat verilir. Bir kırat ecir verilir. (*Ve men meşâ mea'l-cenâzeti hattâ tüdfene*) "Kim de cenaze defnolununcaya kadar yanında yürüyüp de, defin vazifesinde bulunursa; (*kâne lehû mine'l-ecri kıratân*) ona iki kırat ecir verilir."

Kırat nedir, ne ölçüsüdür? Kocaman bir dağ uzanır ovanın orta yerinde, arkası ova, önü ova, sağı ova, solu ova; ortada tek durur. Onun için *ehad* kelimesiyle ilgili adı, *Uhud* Dağı. Uhud Dağı görünüyor, Peygamber Efendimiz demek ki ashabına onu göstermiş oluyor. "İşte kırat bu kadardır, Uhud Dağı gibidir." diye göz önündeki bir şeyden, onlara bu işin ehemmiyetini anlatmış.

Bizim ölen kardeşimize böyle vazifemiz var, yaptığımız zaman böyle ecir alıyoruz. "Eh, ölsün de yapalım!" diye düşüneceğimize, hayattayken hizmet etsek ya... Yok.

"—Ya öl de bilem kıymetini, ya git de bilem..."

"—Şimdi bilmem senin kıymetini. Şimdi seni üzeceğim; seni yerden yere çalacağım; senin hakkını çiğneyeceğim, verebileceğim üzüntü kadar sana üzüntü vereceğim; öldüğün zaman namazını kılarım, cenazeni…"

Sağken yap mübarek, sağken yap da daha çok ecir olsun. Ölüsüne Allah bu kadar ecir verirse, dirisine ne ecirler verir...

Müslüman müslümanı kollamalı, canını, gönlünü hoş etmeye çalışmalı!

Müslümanın gönlü Kâbe gibi muhteremdir.

“—Aman hocam, sözünü ihtiyatlı söyle!”

Rasûlüllah söylemiş de oradan naklediyorum, korkmam! Kâbe gibi muhteremdir müslümanın gönlü. Kır bakalım...

Kazmayı alıp Kâbe’yi kırabilir misin, çıkabilir misin, yıkabilir misin? Yıkamazsın!

Kâbe’nin duvarları çatlamış da Kureyşliler korkmuşlar. Daha iman yok, Peygamber Efendimiz peygamberlikle vazifelenmemiş ama deneye deneye biliyorlar. Çocuk bile sobanın yanına yanaşıp da eli yandı mı, yaktığını bilir. Yıkacaklar, tamir edecekler, yeniden yapacaklar, iyi niyetliler… Ama hiç kimse tamirine yanaşmıyormuş. Bir tanesi demiş ki:

“—Yahu iyi niyetliyiz; yıkalım, duvarının çatlayan yerini tamir edip yeniden yapalım! Yoksa devrilecek.”

Hiç kimse yanaşmamış da, nihayet bir kişi çıkmış. Yalnız kalmış ama düşünmüş:

“—Yaptığım şey yanlış değil.”

Eline kazmayı almış, bir taş indirmiş, o gece herkes beklemiş, “Bakalım bu adamın başına taş mı yağacak, evinde ne olacak, sabaha sağ mı çıkacak?” diye.

Ertesi gün bakmışlar, adam sağ çıkmış. Birkaç tane daha vurmuşlar, duvarı indirmişler, öyle tamir etmişler.

Kureyş'in müşrikleri, daha henüz imanı öğrenmemiş cahilleri, Kâbe'nin hürmetini bu kadar bilirlermiş de, Kâbe'ye böyle hürmet ederlermiş de, sen müslüman kardeşinin Kâbe'den daha muhterem olan gönlüne nasıl hücum eder, kırarsın, çatır çutur ayaklar altına alırsın?

O zaman demek ki, sen Kureyş'in İslâm'ı öğrenmemiş müşrikleri gibi cahilsin. Bilmiyorsun bu işi… O kalp yıkmanın cezasını ve kalp yapmanın mükâfatını bilmiyorsun, cahilsin de ondan yapıyorsun. Ekseriyetle böyleyiz.

Bak, bizim bu cami en muhabbetli bir camidir el-hamdü lillâh… Türkiye'nin başka yerlerini dolaş, cami içindeki cemaatlere bak, insanlara bak, sor soruştur; gör, insanlar İslâm'dan uzaklaşınca ne durumlara düşerlermiş. Gel de bir de burayı gör, buraya da bir bak...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi ilmimizle, öğrendiklerimizle amel eden, ilmiyle âmil kimselerden eylesin…

"—Hadisleri duyuyoruz, güzel… Hoca da güzel söyledi, tatlı tatlı şeyler anlattı, fıkralar da anlattı, hikâyeler de anlattı, kinayeli de konuştu, tamam…"

Değil! Bileceksin. Bildiğini kendin tatbik edeceksin. Başkasına da öğreteceksin. Öyle yaparsak, Allah alimlerle beraber haşr eder.

Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihyâ etmeyi bizim şu mübarek topluluğumuza nasib eylesin… Sünnetinin yolundan ayrılmamayı, iltifatına, şefaatine ermeyi nasib eylesin... Cennette de komşu eylesin... Havz-ı Kevser'inden de doya doya nûş etmeyi nasib eylesin…

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

04. 11. 1984 - İskenderpaşa Camii

05. İLİM ÖĞRENMENİN FAZİLETİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ تَرَكَ بَعْدَهُ كَنْزًا ، مُثِّلَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُجَاعًا ، أَقْرَعُ لَهُ زَبِيبَتَانِ يَتْبَعُ فَاهُ ، فَيَقُولُ لَهُ : وَيْلَكَ مَا لَكَ ؟ فَيَقُولُ : أَنَا كَنْزُكَ الَّذِي تَرَكْتَهُ بَعْدَكَ . فَلاَ يَزَالُ يَتْبَعُهُ ، حَتَّى يُلْقِمَهُ يَدَهُ فَيَقْضَمَهَا ، ثُمَّ يُتْبِعُهُ بِسَائِرِ جَسَدِهِ

(البزار ، خز. والرويانى ، ع. حب. طب. حل. كر. ض. عن ثوبان)

(*Men tereke ba'dehû kenzen, müssile lehû yevme'l-kıyâmeti şücâan, akrau lehû zebîbetâni yetbeu fâhu, feyekùlü lehû: Veyleke mâ leke? Feyekùlü: Ene kenzüke'llezî terektehû ba'deke. Felâ yezâlü yetbauhû hattâ yülkımehû yedehû feyakdamühâ, sümme yetbeuhû sâire cesedihî*)

Sadaka rasûlü'llàh, fîmâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri ibadetlerinizi, taatlerinizi kabul eylesin… Dualarınızı, dileklerinizi ihsan ve ikram eylesin…

Peygamber SAS Hazretlerinin mübarek hadîs-i şeriflerinden bir miktar okuyup, anlayıp anlatmaya çalışacağız.

Bu hadîs-i şeriflerin izahına başlamadan önce, evvelen ve hâsseten efendimiz, Peygamberimiz, rehberimiz, başımızın tâcı Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-i pâkine hediye olsun diye; sonra onun cümle âlinin, ashâbının, etbâının ve ahbâbının ruhlarına;

Cümle evliyâullahın, sâir enbiyâ ve mürselînin ve hâsseten verese-i enbiyâ ulemâ-i izâmımız, meşâyih-i kirâmımız, sahâbe-i kirâmdan müteselsilen Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhlarına ve onların hulefâsının, tâbîlerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olması için;

Hâsseten okuduğumuz eseri telif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün râvilerin, alimlerin, hadis alimlerinin ruhları için; bu camiyi bina eden İskender Paşa'nın ruhu için, buradan güzerân eylemiş olan imamların, müezzinlerin, hatiplerin, cemaatlerin ruhları için; çevresinde medfun bulunan mü'minlerin ruhları için, bu beldedeki sahâbe-i kirâmın ve onlardan tanıdığımız başta medâr-ı iftihârımız Ebû Eyyûb el-Ensarî Hazretleri'nin ruhu için, sâir tâbiîn ve evliyâullahın ruhları için;

Uzaktan, yakından şu hadisleri dinlemek üzere buraya gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye; biz sağ müslümanların da Mevlâmız'ın rızasına uygun ömür sürüp, dîn-i mübîne güzel hizmet eyleyip, sàlih ameller işleyip, onun huzûr-u âlîsine sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım, buyurun:

……………………………..

a. Allah Yolunda Harcanmayan Para

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Dersimizin başında Arapça mukaddemeden sonra okuduğumuz hadîs-i şerif para biriktirmek, onu gömmek mevzuunda bir hadîs-i şeriftir ki Sevban RA rivayet eylemiştir. İbn Hibban, Taberânî'de

ve daha başka hadis kitaplarında zikredilmiş, hasen bir hadîs-i şeriftir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[45]

مَنْ تَرَكَ بَعْدَهُ كَنْزًا ، مُثِّلَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُجَاعًا ، أَقْرَعُ لَهُ زَبِيبَتَانِ يَتْبَعُ

فَاهُ ، فَيَقُولُ لَهُ : وَيْلَكَ مَا لَكَ ؟ فَيَقُولُ : أَنَا كَنْزُكَ الَّذِي تَرَكْتَهُ بَعْدَكَ .

فَلاَ يَزَالُ يَتْبَعُهُ حَتَّى يُلْقِمَهُ يَدَهُ فَيَقْضَمُهَا ، ثُمَّ يُتْبِعُهُ بِسَائِرِ جَسَدِهِ

(البزار ، خز. والرويانى ، ع. حب. طب. حل. كر. ض. عن ثوبان)

RE. 412/10 (*Men tereke ba'dehû kenzen*) "Kim kendisinden sonra geriye bir *kenz* terk ederse, bırakırsa..."

Kenz ne demek? (*Mâlun medfûnun*) Toplanmış, biriktirilmiş para veyahut toplanmış, saklanmış, toprağın altına gömülmüş para… Yani hazine dediğimiz şey...

Ne olur?

(*Müssile lehû yevme'l-kıyâmeti şücâun akrau lehû zebîbetâni*) "Bu hazine; biriktirdiği, Allah yoluna sarf etmediği bu paralar kıyamet gününde ona ok gibi fırlayan bir zehirli yılan şekline getirilir."

Şucâ'; atlayan, süvariye bile yetişen zehirli yılanmış. Sonra nasıl?

Akra; başı çıplak. Yaşlılığından, zehirinin adamakıllı çok olmasından dolayı başında bir şey yok, başı kaygan... Böyle bir yılan...

(*Lehû zebîbetâni*) "Gözlerinin üstünde iki kara beneği var." Zehirlilik alâmeti... Veyahut diyorlar ki; "Bu, 'iki taraftan iki uzun dişi var' mânasına gelir."

---

45 Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.546, no:1434: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.91, no:1408; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.11, no:2255; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.119, no:4154; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.202, no:4340; Sevban RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, ss.489, no:10349; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.307, no:15812; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XLI, s.167, no:13324.

Böyle bir yılan tarzında ona temsil olunur, o halde gösterilir. Ve o yılan ağzını açar, ona yönelir, hamle eder, mal sahibinin peşine takılır.

(*Feyekùlü lehû*) "Yılan ağzını açıp, peşine düşüp onu kovalayınca mal sahibi ona der ki: (*Veyleke, mâ leke?*) 'Yazıklar olsun! Yahu sana ne oluyor?'"

(*Feyekùlü*) Yılan ona der ki: (*Ene kenzüke'llezî terektehû ba'deke*) "Ben senin geriye bıraktığın kenzinim; depo ettiğin, harcamadığın paraların, malların, mülklerin..."

(*Felâ yezâlü yetbauhû hattâ yülkımehû yedehû*) "Peşine takılmaya devam eder, nihayet o Allah yolunda parayı vermeyip de tuttu elini ya, ilk önce vermekte kullanmadığı elini kapar."

Mâlum, yılan bir şeyi kaptı mı yavaş yavaş, hamle hamle içine çeker, ondan sonra onu dişleriyle, ağzının iki tarafıyla iyice tutturur.

"—Sonra diğer cesedini yutar." diye bildirmiş Peygamber Efendimiz.

Ne anlaşılıyor? Gayet âşikâr. Hadis de hasen hadistir. Birçok hadis kaynaklarında zikri geçmiş. Bu mallar ile vazifemiz ne ise onu yapacağız. Bu malları depo etmekte, istif etmekte vebal var.

Kenz; evet, toprağı kazıp küpün içinde paraları gömmek, tamam, bu alışılmış şekil. Ama isterse küpün içinde gömmesin de bir başka yerde saklasın, kasada saklasın; depo ediyor ya, Allah yolunda vermiyor ya, mühim olan işin o tarafı... Var, mevcut, ihtiyacından fazla; fakat vermiyor. İşte o böyle bir canavar şeklinde kıyamet gününde o zâtın peşine takılacak da o vermediğini onun burnundan getirecek.

Dikkat edilirse Peygamber Efendimiz; "Yılan önce elini yutar." diyor.

"—Hangi âzân ile vermedin sen?"

Elinle vermedin. Önce elinden başlar, ondan sonra yutar. Azabı bu tarzda olur.

Ne yapacağız? Allah yolunda paralarımızı sarf edeceğiz.

İnsan, Allah kendisine mal vermiş, mülk vermiş, zekâtını bile vermiyor; nekes, cimri adam! Mevlâ o kadar mal vermiş de o çıkartıp zekâtını vermiyor. Pinti, nekes, cimri adam...

Kim verdi sana bu malı? Allah verdi. Versene! Allah-u Teàlâ Hazretleri kırkta birini istemiş, “Kullarıma harca.” diye, seni imtihan etmek için... İstersen verme! Vermezsen başına bu hal gelir.

Onun için, bu cömertliği öğreneceğiz. Cömert cennete yakındır. Cömertlik insanı cennete götüren bir huydur. Elimizi sıkmayı bırakacağız.

Allah yoluna sarf edilmedik parayı ben ne yapayım, vebal olduktan sonra? Vebali bana kalıyor, sefası mirasçılara...

Hayatta iken çalış, gayret sarf et, sadaka-i câriye yap, hayr u hasenât yap, malınla ilgili vazifelerini yap; âhirette rahat et.

İlk önce kazanırken hırsla kazanıyor, haramdan kazanıyor, aldırmıyor. İnsanın ihtiyacı mahdut, belli bir şeyden sonra gerisi depo etmeye gidiyor.

Bu hususta çok söz söylenebilir. Allah yolunda paraları harcamazsak insanın başına çok dertler gelir, âyet-i kerîmede de bunu teyit edici bilgiler var.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلاَ يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ (التوبة: ٣٤)

(*Ve'llezîne yeknizûne'z-zehebe ve'l-fıddate ve lâ yunfikùnehâ fî sebîli'llâhi ve beşşirhüm bi-azâbin elîm*) “Altını ve gümüşü depo edip saklayıp da Allah yolunda sarf etmeyenleri elim, feci bir azap ile korkut!' Sizin başınıza o gelecek!' diye onları bildir, ikaz eyle, ihbar eyle!” (Tevbe, 9/34)

يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ (التوبة: ٣٥)

(*Yevme yuhmâ aleyhâ fî nâri cehenneme fetükvâ bihâ cibâhuhüm ve cünûbühüm ve zuhûruhüm*) “O günde ki o depo

ettikleri mallar cehennem ateşinde kızdırılacak; yüzleri, alınları, yanları ve sırtları o ateşlerle dağlanacak.” (Tevbe, 9/35)

Böyle şiddetli...

Onun için, sahâbe-i kirâm, evliyâullah, akıllı din alimleri, kendini bilen insanlar Allah yolunda malını sarf etmiş. Yeri gelince malını sarf etmiş, yeri gelince canını vermiş.

Geçenlerde bizim köye gittim. Köylüler diyor ki;

“—Bu televizyonlar millette altın bilezik de bırakmadı.”

“—Renkli televizyon alacağım.” diye o bizim beğenmediğimiz köylü bileziği satmış, o renkli televizyonu almış. Renkli televizyonu karşısına koymuş.

Keyif olduğu zaman, zevk olduğu zaman nasıl paralar harcanıyor.

Allah yolunda bak burada bir mektep açacağız, bu hadîs-i şerifleri öğreteceğiz, bu hadisleri öğretecek ulemâ yetiştireceğiz, Allah’ın izniyle... Göreceğiz bakalım, kimde ne kadar para varmış... Kim kârını zararını bilirmiş, belli olacak. Biz söyleyeceğiz, bildireceğiz.

Hiç ardıma bile bakmayacağım. “İşte böyle bir şey yapılıyor.” diyeceğim; veren verecek, vermeyen vermeyecek. “Ben bildirdim yâ Rabbi!” diyeceğim.

İnsan yeri geldiği zaman canını da verecek... Mal neymiş, insan fî sebîlillah, Allah yolunda zamanı geldiği zaman canını verecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

إِنَّ اللهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَموالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

(التوبة: ١١١)

(*İnna’llàhe’şterâ mine’l-mü’minîne enfüsehüm ve emvâlehüm bi-enne lehümü’l-cenneh*) [Allah müminlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine verilecek cennet karşılığında satın almıştır.] (Tevbe, 9/111)

Satın aldı. “Haydi bakalım, verin malınızı, verin canınızı; ben de size mukabilinde cenneti vereyim!” diye...

Bu dünya hayatı imtihansız olmaz. Herkes en zorlandığı yerden imtihana tâbi olacak. Çare yok. Malı seven maldan imtihan olacak. Başkası başka şeyden imtihan olacak. Herkes bir çeşit imtihan olacak. Nihayet işin sonunda hakiki müslümanlar ile sahtekârlar, hâlis muhlisler ile gerçekler ortaya çıkacak. Çare yok...

İnsan Allah yolunda sevdiklerini infak etmedikçe birr ü takvâ derecesini elde edemez. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ (آل عمران:٩٢)

(*Len tenâlü'l-birre hattâ tünfikù mimmâ tuhibbûn*) “Sevdiğiniz malları, paracıkları; o biriktirdiğiniz altınları, gümüşleri, elmasları, zînetleri Allah yolunda infak etmedikçe müttakî kul, birr ü takvâ sahibi kul sıfatına sahip olamayacaksınız.” (Âl-i İmran, 3/92)

Sevdiklerinizden seve seve vereceksiniz. Elinizdeki şeyi beğeniyorsunuz, seviyorsunuz; onu çıkartıp çıkartıp Allah yolunda vereceksiniz. “Bana verin!” demiyorum, Allah yolunda, neredeyse... Ben de vereceğim, herkes verecek. Tâ ki İslâm yayılacak... Tâ ki evlâtlar müslüman yetişecek... Tâ ki şu beldede ezanlar inleyecek.

Şu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli!

Bu ezanlar susmayacak. Bu cemaatler bitmeyecek. Bu camiler boş kalmayacak. Bu evlatlar, bu torunlar müslüman yaşayacak, müslüman olacaklar; şerefle yaşayacaklar, âhirette de Allah'ın cennetlik kulları olarak cennete girecekler. Bizim vazifemiz.

Bizim dedelerimiz canlarını verdi, bu toprakları bize emanet etti. Medreseler bıraktı; mezbele hâline getirdik. Kütüphaneler bıraktı; kitaplarını leblebi külâhı yaptık. Camiler bıraktı; camileri yıktık, depo yaptık, sattık, attık, koruyamadık... Olmaz böyle şey! Böyle müslümanlık olmaz!

İster kızın ister darılın, ister küsün... Müslümanlık böyle değil, bunların hesabı sorulur. Allah-u Teàlâ Hazretleri bu dünya

hayatında ne yaptıysak hepimize soracak. Neye gücümüz yetiyorsa onu yapacağız, yapmazsak soracak.

"—Hocam işte ne güzel, rahat rahat hem işime gidiyordum, hem para kazanıyordum, hem televizyon seyrediyordum, hem kahvemi höpürtediyordum, hem de pikniğe gidiyordum, yazlığa gidiyordum, deniz kenarında da yerim vardı... Şimdi böyle sıkıcı sözlerin sırası mı?"

Ben şimdi bu hadisleri atlaya atlaya mı gideyim?

"—Bu hadis geldi, bunu atla, cemaat darılmasın, öbür hadise geç... Olur mu?"

Olmaz! Ne geldiyse söyleyeceğiz. Hepimiz kendimizi buna göre ayarlayacağız. Allah'ın rızasını kazanmaya çalışacağız, terleyeceğiz, uğraşacağız, zahmet çekeceğiz, gözyaşı dökeceğiz, sıkıntılara gireceğiz; Allah sevsin diye. Hepimiz böyle bir fedakârlık içinde olacağız. Dinimiz için çalışma gayret içinde olacağız.

Başkaları bizden çok daha fazla para sarf ediyorlar. Biz bir şey yapıyoruz; derme çatma kulübe gibi... Onlar bir şey yapıyorlar; saray gibi, 20 katlı, 30 katlı... Onlar dini yıkmak istiyorlar. Bu milleti içten çürütmek istiyorlar. Bu ümmeti darmadağın dağıtmak istiyorlar. Şehid kanlarıyla sulanmış şu toprakları bize zehir zindan etmek istiyorlar. Bizim elimizden almak istiyorlar. Parayı döküyorlar... Çünkü harp etseler daha çok para verecekler. Parayı döküyor; seni ananın, babanın, dedenin yolundan ayırıyor. Seni birbirine düşman ediyor. Seni birbirine kırdırıyor. Arkadan gülüyor. Çok paralar harcıyorlar, günde milyonlar gidiyor...

Müslüman? Müslümanın işi var, dükkâna gidecek, para kazanacak, gelecek...

"—Çocuklar ne olacak?"

Çocuklarını emanet etmiş. Kime emanet ettiği belli değil. Çocuklar komünist mi olur, dinsiz mi olur, imansız mı olur, ajan mı olur, âlet mi olur, memlekete faydalı mı olur, zararlı mı olur, belli değil. Kimisi de evlâdının ne olduğunu, nereye gittiğini biliyor. Ama çare bulamıyor. Geliyor, yalvarıyor, bize söylüyor.

Geçen gün bir tanesi geldi:

"—Hocam, oğlum köyümde bana pusu kurdu, çifteyi patlattı, parama el koymak için beni öldürmek istedi. Şimdi hapiste." dedi.

Bak, İslâmî terbiye olmayınca evlat nasıl yetişiyor?

İşte o evlatlar müslüman yetişecek, başka çare yok! Uğraşacağız, didineceğiz, o evlatları Allah'tan korkan insanlar yetiştireceğiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emrine mutî insan yetiştireceğiz.

"—Yâhu, iki paralık dünya metâı için insan babasını öldürür mü?"

Babası sakallı müslüman adam... O da kâfir değil ki, iyi bir insan.

"—Hocam kulak asma, evlatlarım böyle çıktı..." diyor.

"—Ne yaptın ya, sen nasıl yetiştirdin bunu?" dedim.

"—İmam-hatip okuluna verdim; kaçtı, okumadı." diyor.

Demek ki daha çok çalışacağız, daha başka şeyler yapacağız. Evlatlarımıza sahip olacağız.

Bu da böyle olmuyor.

İşte bak, şu cami olmasa şurada toplanamazdık. Şu hoparlör olmasa öbür taraftaki bu konuşmayı dinleyemez. Gerekiyor. Çeşitli âletlere, edevâta ihtiyaç oluyor. Bunları biz okumasaydık, okutulan yerler olmasaydı bunları biz size anlatamazdık. Biz burada yetişmişiz. Arapça'yı öğrenmeseydik bunları biz size nasıl anlatacaktık?

Yetişecek. Bundan sonra da yetişecek... Onlar Kur'an'ı öğretecekler, hadisi öğretecekler... "Allah'ın rızası bu taraftadır, gazabı bu taraftadır. Şu tarafa git, bu tarafa gitme!" diyecekler... Bunları yetiştireceğiz.

Çocuklara bakın, gençliğe bakın... Bu sene 330 bin tane genç üniversiteye gitti. Evvelce girenleri de düşünün... Bu gençler nasıl oluyor, bir bakın. Dolaşın, etrafınızdaki gençlere bir bakın. Geceleyin nârâ mı atıyor? Sinemaya mı gidiyor? Keyfe mi gidiyor? Safaya mı gidiyor? Nasıl yetişiyor?

Bu gençlere ben bir şey demeyeyim, siz de cemiyetin içindesiniz, bu halkın arasındasınız, görün. Bunun çaresi neyse gelin elbirliğiyle, paraysa para, gayretse gayret, kuvvetse kuvvet, hepsini ortaya koyalım; temiz pak müesseseler yapalım, çocuklarımızı kendimiz gibi yetiştirelim.

Bir adam iyi alim, okutacak, öğretecek; ama onun okutması için para lazım. Beri tarafta talebe okuyacak; ama karnı doymazsa nasıl okusun?

Ona da, “Al parayı, otur şuraya, şu ilmi öğren!” demek lâzım.

İmâm-ı Âzam Hazretleri bir keresinde bakıyor, zeki birisi gidiyor. Soruyor:

“—Nereye gidiyorsun?”

“—Kuyumcunun yanına çırak gidiyorum.”

“—Ne kadar alıyorsun?”

“—Şu kadar.”

“—Ben sana o kadar para vereyim, gel bu ilmi oku!” demiş. “Şurada otur, oku, o kadar parayı ben sana vereceğim.” demiş.

Ondan sonra o bizim mezhebimizin büyüklerinden birisi oluyor. Kuyumcuya çıraklıktan ilme çıraklığa dönüyor.

Öyle olacağız. Zeki bir insanı gördüğümüz zaman:

"—Oğlum, maddî bakımdan endişe etme! Otur şuraya, Allah'ın yolunu öğren. Paraysa, parayı da ben sana vereceğim. Aklını sâlim tut!" dersek yetişir.

Demezsek gidiyor. Demezsek bu nesilden sonraki nesil ne olur, bilmiyoruz. Bundan öncekinden şimdi nasıl farklıysa... Görülüyor; babası sakallı, oğlu tıraşlı, torunu zibidi... Anası çarşaflı, kızı mantolu, torunu açık saçık, japone kollu...

Dün bir dükkâna gittim, adam sakallı… "*Selâmün aleyküm!*" dedim. "*Ve aleyküm selâm!*" dedi. Yanında karısı var, başörtülü, kapalı kadın. Yanında bir kız var, levent gibi, 17-18 yaşında, sırma saçları omuzlarına dökülmüş, kırmızı, çekici renkte pantolon giymiş. O da onların kızıymış. Onlara anne diyor, baba diyor.

Bak, nereye gidiyor, gör! Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir. Ondan sonra o kız anne olacak, evlat yetiştirecek, onun evlatlarının nasıl olacağını bir kapat gözünü, düşün bakalım...

Onun için, bu paralar sarf edilecek, çare yok. Sarf edilmezse yine gidecek bu paralar, belki gelip düşman alacak.

Yunan kuvvetleri Polatlı'ya kadar yaklaşmış, Ankara'dan top sesleri duyulmaya başlanmış. Askerin parası pulu yok, cephaneliği az, teçhizatı yok. Askerler Ankara çarşısında dolaşıyorlarmış, esnaftan para, malzeme topluyorlarmış ki cepheye yetiştirsinler de bir işe yarasın... Bir tanesine gelmişler:

"—Oğlum, şu dükkânda ne görüyorsan al, cepheye götür."

"—Baba, o kadar istemiyoruz, birazcık..."

"—Oğlum, biraz sonra Yunanlı gelecek, nasıl olsa o yağmalayacak..."

Eğer çalışmazsanız öyle olur.

"—Hocam artık olmaz."

Anlaşma mı var? Düşman Trakya'ya kadar geldi, bu tarafa gelmeyecek diye söz verdi; sen de ona itimat mı ediyorsun?

Tuna vilâyetin gitti, Mora vilâyetin gitti, Kırım vilâyetin gitti, Kafkas vilâyeti gitti de "Artık Anadolu'ya bakmayacağız." diye anlaşma mı var?

İçten gidiyor! Dışarıdan gitmesine lüzum yok, içten gidiyor...

Allah bize uyanıklık versin…

b. Üç Cuma'yı Terk Eden Kimse

Başka bir rivayette de buyurmuş ki:[46]

مَنْ تَرَكَ ثَلاَثَ جُمُعَاتٍ مِنْ غَيْرِ عُذْرٍ ، كُتِبَ مِنَ الْمُنَافِقِينَ

(طب. قط. عن أسامة ، وفيه جابر الجعفي ضعيف)

RE. 412/11 (*Men tereke selâse cumuàtin min gayri uzrin, kütibe mine'l-münâfikîn.*) "Bir kişi üç cumayı özür olmadan terk ederse, —burada peş peşe sözü yok— münafıklardan yazılır, münafık insan olur. İyi müslüman olmak vasfını kaybetmiş olur."

Şimdi bazı ilgili kardeşlerim iyi dinlesinler!

Bu hadîs-i şerif kimdenmiş? Taberânî'den, Dârekutnî'den, Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan rivayet edilmiş. Arkasında sahih hadîs-i şerif diye izah etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*Men tereke selâse cumuâtin*) "Üç Cuma'yı terk eden kimse… (*Min gayri uzrin*) Mazeretsiz olarak üç Cuma'yı terk eden kimse, (*kütibe mine'l-münâfıkîn*) münafıklardan olarak yazılır."

"—Mazeretsiz üç Cuma'yı terk eden kimse münafıklardan olarak yazılır."

Altındaki hadis de yine Cuma ile ilgili:[47]

---

[46] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.170, no:422; Şevkànî, *Neylü'l-Evtàr*, c.III, s.272; Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.491, no:258; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.176, no:1857; Ebü'l-Ca'd ed-Damrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.729, no:21135; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.422, no:3178; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.149, no:21750.

[47] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.300, no:22611; İmâm Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.111, no:246. Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.530, no:3811; Ebû Katâde RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.357, no:1126; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.332, no:14599; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.430, no:1081; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.175, no:1856; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.91, no:273; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.247, no:5781; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.102, no:3004; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.516, no:1657; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.194, no:2689; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ مُتَوَالِيَاتٍ، مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةٍ، طَبَعَ اللهُ عَلٰى قَلْبِهِ (حم . ك. ض. عن أبي قتادة؛ حم . ن. ه. ع. ك. ق. ض. عن جابر)

RE. 412/12 (*Men tereke'l-cumuate selâse merrâtin mütevâliyâtin, min gayri darûratin, tabaa'llàhu alâ kalbihî.*)

Bu da Câbir ibn-i Abdillah el-Ensârî Hazretlerinden rivayet edilmiş. Ahmed ibn-i Hanbel'de, Müstedrek'de, İbn Mâce'de, Beyhakî'de ve daha başka kaynaklarda var. Bu hadîs-i şerif de hasen bir hadîs-i şerif olarak rivayet edilmiş.

(*Men tereke'l-cumuate selâse merrâtin mütevâliyâtin*) "Kim cuma namazını peş peşe, arka arkaya üç defa terk ederse..." Yâni bu cuma kılmamış, hemen onun arkasındaki cuma yine kılmamış, onun arkasındaki cuma yine kılmamış...

(*Min gayri darûrâtin*) "Zarûret, mecburiyet, elinde olmayan sebepler, mânîler filân yok iken, eğer üç cumayı terk ederse..." Ne olur? (*Tabaa'llàhu alâ kalbihî*) "Allah onun kalbini mühürler, kapatır." Kalbi, gönlü çalışmaz, işlemez hale gelir. Yâni, Allah tarafından kendisine hayırlar gelmemeye başlar, çok kötü duruma düşer.

Tirmizî, Sünen, c.II, s.327, no:460; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.440, no:1115; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.26, no:2786; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.176, no:1857; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.175, no:1600; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.176, no:975; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.366, no:917; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.172, no:5356; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.193, no:2688; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.154, no:5576; Ebü'l-Ca'd ed-Damrî RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.154, no:5579; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.102, no:2712; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.413, no:464; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.1251, no:21136; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.141, no:21729.

"—Kim peş peşe üç Cuma'yı zaruret olmadığı halde terk ederse, Allah onun kalbini mühürler, işlemez hâle getirir."

Gönlünü karartır, kapatır, çalışmaz hâle getirir, mühürler. Kapısı kapandı mı, üstüne kırmızı mühür vuruldu mu nasıl dükkân çalışmıyor; kalbi mühürlenir, hayrı göremez, hakkı göremez, doğru yolda yürüyemez.

(*Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl ev kemâ kàl*) "Rasûlallah SAS ne doğru söylemiş!" Görüyoruz ki bazı kardeşler Cuma kılmamak işinden başladı, bir içtihatla bir şeyler tutturdular. Şimdi vakit namazlarını kılmıyorlar! Kalp mühürlendi, istediğin kadar uğraş! Kalp mühürlendi mi gidiyor...

Onun için, müslümanların birliği cuma günü görülecek; gelecekler, hocalarını dinleyecekler, dinimizi emirlerini öğrenecekler. Topluca cemaatle namazı kılacaklar, birbirlerine merhaba diyecekler, el sıkışacaklar, tebessüm edecekler, işlerini görecekler. Cuma'da müslümanların birliği var.

Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere'ye gelmeden önce Cuma kılındı. İstanbul Bizans'ın elindeyken, Cenevizlilerin elindeyken Galata'da, Arap camiinde Cuma kılındı. Almanya'da hâlen kılınıyor. Burada niye kılınmasın?

c. Kim Yöneticiye Dalkavukluk Ederse

Ebû Hüreyre RA'dan bir hadîs-i şerif. Deylemî isimli hadis alimi kitabında kaydetmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[48]

مَنْ تَضَعْضَعَ لِذِى سُلْطَانٍ أَرَادَ دُنْيَاهُ أَعْرَضَ اللهُ عَنْهُ بِوَجْهِهِ فِي

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ (الديلمى عن أبى هريرة)

RE. 413/1 (*Men teda'daa li-zî sultânin erâde dünyâhu, a'rada'llàhu anhu bi-vechihî fi'd-dünyâ ve'l-âhireti*)

(*Men teda'daa*) *Teda'du*, tevâzu mânasına… "Kim tevâzu ederse, boyun bükerse, dalkavukluk ederse, alçalırsa..."

---

48 *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.160, no:21781.

Kime karşı? (*Li-zî sultanin*) “Güç kuvvet, iktidar sahibi bir kimseye karşı...”

“—Saltanat, güç kuvvet sahibi bir kimseye arz-ı hürmet edip boyun büker, tabasbus ederse...”

Neden? (*İrâdete dünyâhu*) “Onun dünyasını isteyerek.”

“—Bu adamın parası var. Bu adamın sözü geçer. Bu adamın mevkii yerindedir. Hele ben şuna bir yanaşayım, kendimi şirin göstereyim. O zaman neler gelir bana neler...” diye düşünerek öyle yaparsa, ne olur?

(*A'rada'llàhu anhu bi-vechihî*) “Allah ondan, o şahsın yüzünü döndürtür.”

Sen Allah'ı bırakıp da onun gönlünü çeleceğini mi sanıyordun? Ona mı meylettin? Allah onu ona sevdirtmez.

Bu hadîs-i şerifte (*a'rada'llàhu vechehû*) deseydi; (*a'rada'llàhu anhu vechehû*) “Allah yüzünü ondan döndürür.” demek olurdu. *Bi-vechihî* diyor; burada bir tâdiye, müteaddîlik oluyor. “Allah o saltanat sahibi kimsenin yüzünü ondan döndürtür.”

Yani ona da yaramaz, dünyalığa da yaramaz. Yaptığı iş Allah'a yaramadı. Dünyalık elde etmek için Allah'ın rızasına aykırı bir iş yaptı. Ama yine de o şahsa yaranamaz.

O zaman nasıl olacağız? Allah'ın rızasına riayet edeceğiz, onu gözeteceğiz. Konuşurken, susarken, severken, kızarken, yürürken, otururken, kalkarken, yaptığımız şeylerde hep Allah'ın rızasını düşüneceğiz. “Bunu ben böyle yaparsam şöyle olur, yapmayayım. Bunu böyle yaparsam böyle olur...” Dünya hesabı yapmayacağız, âhiret hesabı yapacağız.

“—Bunu ben söylesem mi söylemesem mi? Söylesem Allah seni sever mi?”

“—Sever.”

O zaman söyle!

“—Bunu ben böyle yaparsam Allah kızar mı?”

“—Kızar.”

O zaman söyleme!

Ölçü böyle olacak. Kim Allah rızası için böyle yaparsa işte onun imanı sağlamdır. Gerisi çürüktür. Allah'ın rızasını düşünmüyor da başka hesaplar yapıyorsa, olmaz.

Dünyada da âhirette de Allah onun yüzünü çevirttirir. Yani dünyada da âhirette de o adam bir hayra nâil olamaz.

Hürmet edeceksen, Allah'a hürmet et! Sözünü dinleyeceksen, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sözünü dinle! Emir tutacaksan, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emrini tut! Kul olacaksan, ona kul ol; kula kul olma! Başkasına tabasbus etme, o da senin gibi bir beşerdir.

Sen ona böyle yaptıkça, o da şişiyor, kabarıyor, başkalarının başına belâ oluyor. Eğer dalkavukların dalkavukluğu olmasa, o da belâ olamayacak, o da haddini bilecek, normal bir insan olacak.

d. Kendini Beğenmenin Zararı

İbn-i Ömer RA'dan. Bu hadîs-i şerif için Suyûtî hasen demiş. Ricâli, rivayetindeki insanlar için sahih, sağlam demiş. Bu hadîs-i şerif kendini beğenmekle ilgili.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[49]

مَنْ تَعَظَّمَ فِي نَفْسِهِ وَاخْتَالَ فِي مَشْيَتِهِ لَقِيَ اللهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ

(حم. خ. فى الأدب، طب. عن ابن عمر)

RE. 413/2 (*Men teazzama fî nefsihî, veh'tâle fî meşyetihî, lekıya'llàhe ve hüve aleyhi gadbânu*)

(*Men teazzama fî nefsihî*) "Kim kendi içinden, kendi kendine büyüklenirse..."

"—Ben ne adamım! Ne büyük insanım ben! Benim kadrim kıymetime kimse erişemez!" diye kendisini büyük görürse, tekebbür ederse...

(*Veh'tâle fî meşyetihî*) "Yürüyüş tarzında da kurum, çalım satarak yürürse..." Attığı adımdan, basış tarzından kibirli kibirli yürüyor. Böyle yaparsa... (*Lekıya'llàhe ve hüve aleyhi gadbânu*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne, Allah ona kızgın bir vaziyetteyken, gazaplı iken mülâki olur.

---

[49] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.118, no:5995; Buhari, *Edebül-Müfred*, c.I, s.193, no:549; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.I, s.283, no:356; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III. s.527, no:7746; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.164, no:21791.

Yâni, Allah ona kızmış bir vaziyette iken, Allah'ın karşısına, huzuruna çıkar. "Sen misin dünyada öyle kibirlenen? Sen misin öyle çalımlı çalımlı yürüyen?" diye Allah ona gazaplı olarak onu huzuruna alır, gazaplı olduğu zaman yaptığı muameleyi yapar.

Meselâ, bir dairede bir âmiri düşünün, bir komutanı düşünün; birisini çağırmış ama pür hiddet, ateş püskürüyor deriz. Kimse yanına girmeye nasıl korkar... "Aman! Çok sinirli, şimdi bir şey söylemeyeyim, yanına girmeyeyim!" deriz. Âhirette olacakları artık oralardan anlayın!

Allah'ın gazabına uğramış bir insan olarak huzuruna çıkmak, onun gazabına orada mâruz olmak ne kadar kötü bir şey!

O halde ne yapacağız? Tevâzu göstereceğiz. Allah rızası için halim selim olacağız, alçakgönüllü olacağız. Kendimize bir pâye verip kibirli kibirli yürümeyeceğiz. Haddimizi bileceğiz, kusurumuzu bileceğiz, eksiğimizi bileceğiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevgisini ahlâkımızı düzelterek öylece kazanmaya gayret edeceğiz.

e. Şifa Allah'tandır

Bu hadîs-i şerif de Beyhakî'de rivayet edilmiş. Ebû Hüreyre RA rivayet etmiş. Tedaviyle ilgili. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[50]

مَنْ تَعَلَّقَ شَيْئًا وُكِلَ إِلَيْهِ (حم. ت. وابن جرير وصححه ، طب. ك. ق. عن عبد الله بن عكيم ؛ ق. عن الحسن مرسلاً ؛ ابن جرير وصححه عن الحسن عن أبى هريرة)

---

50 Tirmizi, *Sünen*, c.VII, s.407, no:1998; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.310, no:18803; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.241, no:7503; Şeybani, *el-Ahad ve'l-Mesani*, c.IV, s.401, no:2576; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.IX, s.351, no:19395; Abdullah ibn-i Ukeym el-Cühenî RA'dan.

Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.IX, s.351, no:20097; Hasan-ı Basri Rh.A'ten.

Nesei, Sünen, c.XII, s.444, no:4011; Mizzi. *Tehzibü'l-Kemal*, c.XIV, s.168; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.X, s.73, no:28416; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.165, no:21792.

RE. 413/3 (*Men tealleka şey'en vükile ileyhi*) "Kim tedavi olmak için eski zaman yani cahiliye devri usullerine teşebbüs ederse, tedavi olacağım diye şifayı ondan umarsa... (*Vükile ileyhi*) O hâline bırakıverilir."

Sen mi Allah'tan şifayı istemedin de, "Şöyle yapınca, böyle yapınca böyle olacak..." diye bâtıl cahiliye âdetlerinden medet umdun? Haydi bakalım, ne hâlin varsa gör... Allah şifasını vermez.

"—İnsana şifayı kim verir?"

Allah-u Teàlâ Hazretleri verir.

"—Nasıl verir?"

Nasıl dilerse öyle verir. İsterse bir anda hastalıktan kurtarır. İsterse bir ilaç vasıtasıyla kurtarır. İsterse duayla kurtarır. Nasıl isterse öyle verir, şifa ondandır.

"—Cahiliye tedavi âdetlerinden birisiyle Allah'tan gayriden bir şey uman kimse, kendi hâline terk ediliverir." diyor Peygamber Efendimiz.

Ne tavsiye etmiş oluyor?

"—Allah'a dayanın, Allah'a yönelin, şifayı da Allah'tan isteyin!" demiş oluyor.

Peygamber SAS Efendimiz'in duaları vardır. Sonra tavsiyesi vardır:

"—Allah hastalığı da indirmiştir, şifayı da indirmiştir. Hastalığınıza ilaç kullanın ama haram ile tedavi olmayın!"

Ben hatırlıyorum, bir tanıdık rahatsızlandı da, bazı doktorlar diyordu ki:

"—Çok zayıf düşmüş. Kanyak içsin, güçlensin, kuvvetlensin."

Kanyak haram, içmemesi lazım!

"—Pekmez iç!" desene! Hem kan yapar hem hararet verir, güçlenir, kuvvetlenir. Niye pekmez demiyorsun da kanyak diyorsun?

"—Vebali bana ait."

Doktor öyle diyor. Onlar hakkında da Kur'ân-ı Kerîm buyuruyor ki;

"—-Böyle diyenlere Allah yüklenmek istedikleri vebali de yükleyecek, ötekilerden bir şey eksilmeden..."

Sen misin "Onun vebali bana ait." diyen? O yine günahı işlerse o vebali taşır; ama o öyle diyen edepsize de o kadar vebal daha üstüne yüklenecek. Ayet-i kerimede:

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالاً مَّعَ أَثْقَالِهِمْ (العنكبوت:١٣)

(*Ve leyahmilünne eskàlehüm ve eskàlen mea eskàlihim*) [Elbette kendi yüklerini (veballerini) ve kendi yükleriyle birlikte nice yükleri taşıyacaklar.] (Ankebut, 29/13) buyruluyor.

Helâl ile tedavi olacak, haram ile tedavi olmaya kalmayacak. Allah'ın çeşit çeşit helâlleri vardır, o helâllerle Allah'tan şifayı isteyerek tedavi olacağız. Tedavi de hadîs-i şerifte tavsiye edilmiş bir şeydir. Haramla tedavi yok, yanlış yolla tedavi yok.

f. Hadis Öğrenmenin ve Öğretmenin Fazîleti

Bundan sonraki hadîs-i şerife gelelim. Sizin ve bizim hâlimize uygun düştüğü için hoş bir hadis. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[51]

مَنْ تَعَلَّمَ حَدِيثَيْنِ اثْنَيْنِ يَنْفَعُ بِهِمَا نَفْسَهُ، وَيُعَلِّمُهُمَا غَيْرَهُ، وَيَنْتَفِعُ بِهِ، كَانَ خَيْراً لَهُ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً (الديلمي عن البراء)

RE. 413/4 (*Men tealleme hadîseyni'sneyni yenfau bihimâ nefsehû, ve yuallimühümâ gayrahû, ve yentefiu bihî —yüntefau bihî* de okunabilir— *kâne hayran lehû min ibâdeti sittîne seneh.*)

Deylemî, Berâ ibn-i Âzib RA'dan rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

---

[51] Suyûtî, *Miftâhu'l-Cenneh*, c.I, s.67; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VII, s.142, no:40536; Hatîb-i Bağdâdî, *Şeref-i Ashàb-ı Hadîs*, c.I, s.205, no:165; Berâ' ibn-i Àzib RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.293, no:28849; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.169, no:21806.

(*Men tealleme hadîseyni'sneyni*) "Kim iki hadîs-i şerif öğrenirse..."

Bir oturuşta biz burada aslında her gün on tane filan okuyoruz. Belki zamanına göre daha fazla okuyoruz.

Niçin? (*Yenfeu bihimâ nefsehû*) "Onlar sayesinde kendi nefsine fayda sağlamak için."

Dinleyecek, Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerifine uygun hareket edecek, sevap kazanacak, kendisi faydalanacak. (*Ve yuallimuhümâ gayrahû*) "Bu iki hadisi gidip başkasına da öğretecek."

"—Hanım, ben bugün İskenderpaşa Camii'ne gittim. Sahih hadislerden hoca efendi şunu şunu söyledi. Bak sana da tebliğ ediyorum..." Veyahut; "Çocuğum otur, bak şu hadisleri duydun mu?" Veyahut amcazâdesine veya amcasına, komşusuna böyle öğretmek için... Kendisi faydalanmak için, başkasına öğretmek için...

(*Yentefiu bihî*) "Çeşitli tarzda istifade olsun diye... (*Kâne hayran min ibâdeti sittîne seneten*) Bu kendisine altmış yıllık ibadetten daha hayırlı olur."

Bu iki hadîs-i şerifi öğrenip tatbik etmeye çalışması, başkasına öğretmeye çalışması, kendisine altmış yıllık ibadetten daha hayırlı olur.

Hadîs-i şerifleri ona göre dinleyin! Mümkünse yazın. Yazdığınızı ezberleyin! Ezberlediğinizi başkasına öğretin ki, altmış yıllık ibadetten daha hayırlı oluyor, sevabı çok oluyor. Can kulağıyla dinleyin!

g. İnsanları Etkilemek İçin İlim Öğrenmek

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[52]

مَنْ تَعَلَّمَ صَرْفَ الْكَلاَمِ لِيَسْبِيَ بِهِ قُلُوبَ النَّاسِ ، لَمْ يَقْبَلِ اللهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا وَلاَ عَدْلاً (د. هب. عن أبى هريرة)

RE. 413/5 (*Men tealleme sarfe'l-kelâmi li-yesbiye bihî kulûbe'n-nâsi, lem yakbeli'llâhu minhü yevme'l-kıyâmeti sarfen ve lâ adlâ*)

(*Men tealleme sarfe'l-kelâmi*) "Kim çeşitli söz söyleme tarzlarını, söz hünerleri, söz cambazlıkları, güzel konuşma yollarını, metotlarını öğrenirse..."

Neden? (*Li-yesbiye* —veyahut *yüsbiye*— *bihî kulûbe'n-nâsi*) "İnsanların gönüllerini onunla esir etmek için, kazanmak için, çelmek için... (*Lem yakbeli'llâhu minhü*) Allah ondan kabul etmez. (*yevme'l-kıyâmeti*) kıyamet gününde; (*sarfen ve lâ adlen*) farzını, nafilesini, tevbesini, ibadetini, fidyesini kabul etmez."

Bu neyi gösteriyor? Bu şunu gösteriyor ki, müslümanlık'ta söz cambazlığı hüner değildir. Müslümanlıkta her şey sadedir, açık saçıktır, dobra dobradır.

Dün akşam bir arkadaşın camisine gittik. Kur'ân-ı Kerîm'i öyle sade okuyor ki söze, hünere boğmadan ciddi ciddi okuyor.

---

52 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.193, no:4353; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.252, no:4974; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.X, s.194, no:29022; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.170, no:21809.

Peygamber Efendimiz konuşurken sade sade, tane tane konuşurdu. Gösteriş için değil… Müslümanın işi sade sadedir. Yaptığı işler Allah rızası içindir.

Çeşitli söz hünerleriyle, cambazlıklarla, şiirlerle, nüktelerle ve saire ile insanların kalbini çekiyor, kendisine bağlıyor, esir ediyor. Öyle şey yok. İnsan açık, net, dobra dobra olacak. İnsanları kandırmayı esas almayacak. Neyse o hâlini ortaya tabiî olarak koyacak. İslâm bunu seviyor.

h. İlmi Allah Rızası İçin Öğrenmek

Birkaç hadîs-i şerif peş peşe ilimle ilgili gelecek. Bunlardan birincisi bu. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[53]

مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا لِغَيْرِ اللهِ ، أَوْ أَرَادَ بِهِ غَيْرَ اللهِ ، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

(ت. حسن غريب عن ابن عمر)

RE. 413/6 (*Men tealleme ilmen li-gayri'llâhi, ev erâde bihî gayra'llàhi, fe'l-yetebevve' mak'adehû mine'n-nâr.*)

Hasen hadîs-i şerif. Tirmizî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Başka rivayetler de var:

(*Men tealleme ilmen*) "Kim bir ilim öğrenirse..." Neden? (*Li-gayri'llâhi*) Allah'tan gayrisi için öğrenirse... (*Ev erâde bihî gayra'llàhi*) Bu ilmi öğrendiği zaman, Allah'ın rızasından gayri bir şeyi elde etmekte kullanacaksa…"

Allah rızası için öğrenmiyor. Başka bir şey için öğrenirse... (*Fe'l-yetebevve' mak'adehû mine'n-nâr*) "Cehennemde oturacağı yeri hazırlasın! Cehenneme girip de o yere oturmaya hazırlansın!"

Ne olacak? İlim, bilgi, öğrenilen şeyler Allah rızası için öğrenilecek. Allah yolunda kullanılmak için öğrenilecek. Allah'ın yolu bulunsun diye öğrenilecek. Ma'rifetullah için öğrenilecek. İnsan Allah-u Teàlâ'nın rızasını kazanmak için öğrenecek.

---

[53] Tirmizi, *Sünen*, c.IX, s.256, no:2579; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.III, s.457, no:5910; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.X, s.202, no:29062; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.170, no:21810.

İlmin gayesi var. O gaye nedir? Allah'ın sevgisini, rızasını kazanmaktır. Allah'ın istediği yolda o ilmi kullanmaktır.

Allah yolunda kullanılmıyor, başka maksatlar için öğreniliyorsa, onun bir faydası yoktur.

Evet, ilmin İslâm'da kıymeti var ama gayesine göre... Gayesi yüksek olursa kıymeti var, yüksek olmazsa kıymeti yok.

O halde, niyetimizi düzeltip ilmi Allah rızası için öğrenmeye çalışmalıyız.

Kimler? Bilhassa çocuklarınıza bunu öğretin ki:

"—İlim Allah rızası için öğrenilir, bilgiler Allah yolunda kullanılmak için öğrenilir. Aman evlâdım! Bu niyetini sapıttırma, şaşırttırma. Para kazanmayı hedef alma, yükselmeyi hedef alma, mevkii makamı hedef alma. Aman niyetine dikkat et!" deyin.

i. Kötü Niyetle İlim Öğrenmek

Diğer hadîs-i şerif. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş. Tirmizî'de ve Mişkât'te var. İbn-i Ömer RA'dan ve Ka'b RA'dan rivayet edilmiş. Yine ilimle ilgili.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[54]

مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ لِيُبَاهِيَ بِهِ الْعُلَمَاءَ وَيُمَارِيَ بِهِ السُّفَهَاءَ وَيَصْرِفَ بِهِ وُجُوهَ النَّاسِ إِلَيْهِ أَدْخَلَهُ اللهُ جَهَنَّمَ (طس. وابن أبى عاصم ، قط. في الأفراد ، ض. عن أنس)

RE. 413/7 (*Men tealleme'l-ilme li-yübâhiye bihi'l-ulemâe, ve yümâriye bihi's-süfehâe, ve yasrife bihî vucûhe'n-nâsi ileyhi edhalehu'llàhu cehenneme*)

---

[54] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.303, no:256; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.32, no:5708; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.438, no:864; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.194, no:29021; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.167, no:21800.

(*Men tealleme'l-ilme*) "Kim ilmi öğrenirse..." Hadis, tefsir, fıkıh okuyor. İlim öğreniyor. Niçin? (*Li-yübâhiye bihi'l-ulemâe*) "Ulemâya onunla övünmek için…"

"—Ben şu kadar ilim okumuşum, şunları bilirim, bunları bilirim..." diye böbürlenmek için.

Başka? (*Ve yümâriye bihi's-süfehâe*) "Bu öğrendiği ilimlerle akılsız, beyinsiz adamlarla münâkaşa etmek için." Allah korkusu olmayan, takvâsı olmayan insanlarla çene çalıp münâkaşa etmek için, böbürlenmek için...

(*Ve yasrife bihî vücûhe'n-nâsi ileyhi*) "Ve insanların teveccühlerini, yüzlerini kendisine döndürmek, toplamak için."

İnsanların teveccühlerini toplamak için değil, Allah rızası için öğrenecek, o zaman fayda verir.

Böyle bir ilim nasıl bir fayda verir?

j. İlimden Bir Bölüm Öğrenmenin Sevabı

Şimdi altındaki o hadisi okuyalım:[55]

مَن تَعَلَّمَ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ ، عُمِلَ بِهِ أَوْ لَمْ يُعْمَلْ بِهِ ، كَانَ أَفْضَلَ مِنْ صَلاَةِ أَلْفِ رَكْعَةٍ ؛ فَإِنْ هُوَ عَمِلَ بِهِ أَوْ عَلَّمَهُ ، كَانَ لَهُ ثَوَابُهُ وَثَوَابُ مَنْ يَعْمَلُ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (خط ، وابن النجار عن ابن عباس)

RE. 413/8 (*Men tealleme bâben mine'l-ilmi, amile bihî ev lem ya'mel bihî, kâne efdale min salâti elfi elfi rek'atin fein hüve amile bihî ev allemehu kâne lehû sevâbuhû ve sevâbu men ya'melu bihî ilâ yevmi'l-kıyâmeti.*)

(*Men tealleme bâben mine'l-ilmi*) "Kim ilimden bir bab öğrenirse..." Niyeti güzel, Allah rızası için bir bab öğrenirse...

---

[55] Hatib-i Bağdadi, *Tarih-i Bağdad*, c.VI, s.50, no:3074; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.X, s.164, no:28852; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.169, no:21805.

İyi niyetle öğrenilen ilmin tadı bakın ne kadar güzel, faydası ne kadar çok... Ne olur? (*Amile bihî ev lem ya'mel bihî*) "İster o ilmi tatbik etsin, ister etmesin." Ama iyi niyetle öğrendi. Ne olur?

(*Kâne lehû efdale min salâti elfi rek'atin*) "Bin rekât namazdan daha hayırlı olur." İlimden bir bölüm öğrenmesi, ister tatbik etsin ister etmesin, bin rekât namaz kılmaktan daha üstün olur.

Demek ki önce dinimizin inceliklerini bab bab öğrenecekmişiz; namazdan da üstünmüş, ilim kıymetliymiş.

(*Fein hüve amile bihî*) "Ama o şahıs böyle yapmaz da bir de bildiğini tatbik ederse... (*Ev allemehû*) Veyahut başkasına öğretirse..."

O zaman sevabı ne olur? (*Kâne lehû sevâbuhû, ve sevâbu men ya'melu bihî, ilâ yevmi'l-kıyâmeti.*) "Kıyamete kadar kendisinin sevabı ve onu işleyenlerin sevabı ona devam eder durur." Yani öğrettiği kimseler onu yaptıkça onun sevabı ona gelir.

Şimdi biz bu hadisleri okuyoruz ya, bize bunları kim öğretmişse, biz bunları tatbik ettikçe bizim sevabımızdan onlara bir nüsha, bir misli veriliyor. Bizden bir şey eksilmeden onlar bize sebep oldular diye veriliyor. Siz de böyle yaparsanız, öğretirseniz, sizin öğrettiğiniz de tatbik ederse, siz de o ecri alırsınız. Kıyamete kadar sevabı öğretene gelir.

k. Gençlikte ve Yaşlılıkta Kur'an'ı Öğrenelim!

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[56]

مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ فِي شَبِيبَتِهِ ، اِخْتَلَطَ الْقُرْآنُ بِلَحْمِهِ وَدَمِهِ ؛ وَمَنْ تَعَلَّمَهُ فِي كِبَرِهِ ، فَهُوَ يَتَفَلَّتُ مِنْهُ ؛ وَهُوَ يَعُودُ فِيهِ ، فَلَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ (خ. ك. في تاريخهما ، والمرهبي في فضل العلم ، وأبو نعيم ، هب. عد.

2[56] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.330, no:1952; Beyhakî, *Sünenü's-Sağîr*, c.I, s.543, no:989; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.47; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.829, no:2381; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.66, no:1757; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.168, no:21803.

وابن النجار عن أبي هريرة ؛ عد. عن علي)

RE. 413/9 (*Men tealleme'l-kur'âne fî şebîbetihî, ihtelata'l-kur'ânü bi-lahmihî ve demihî; ve men teallemehû fî kiberihî, fehüve yetefelletü minhü; ve hüve yeùdü fîhî, felehû ecruhû merreteyn.*)

Kur'an öğrenmekle ilgili bir hadîs-i şerif.

(*Men tealleme'l-kur'âne fî şebîbetihî, ihtelata'l-kur'ânü bi-lahmihî*) "Kim Kur'an'ı delikanlılığında, şebâbetinde öğrenirse Kur'an onun etiyle karışır. Kur'ân-ı Kerîm'i gençliğinde öğrenirse Kur'ân-ı Kerim etinin içine işler; (*ve demihî*) ve kanının içine..."

O gençliğinde öğrendiği Kur'ân-ı Kerîm, onun etinin, kanının içine işler. Tabii çok sevap alır.

(*Ve men teallemehû fî kiberihî*) "Kim de yaşlılığında Kur'an öğrenirse, (*ve hüve yetefelletü minhü*) ihtiyarlığında öğrenirken zorlanıyor, öğreneyim derken sıkışıyor. Ona öğrenmek dar bir elbise giyiyormuş gibi zor geliyor. (*Ve hüve yeùdu fihî*) Tekrar edip duruyor."

"—Ah! İyi öğreneyim, hatırımda kalmıyor!" diye zorlanıyor.

(*Felehû ecruhû merreteyni*) "Allah ona iki misli ecir verir."

Çünkü herkes gençliğinde İslâm'ı idrak etmez ki, kimi İslâm'la daha yaşlı zamanlarda karşılaşıyor. Onun da İslâm'a öğrenmesi gerekiyor. Onun öğrenmesi kolay olmaz. Delikanlı bir defa dinledi mi, şıp hafızasına alır. Ötekisi zorluk çeker, zorlanır, tekrar tekrar okur, unutur, atlar... Böyle bir sıkıntı çeke çeke yapınca, ecri iki katı olur. Çabalıyor diye, zahmet çekiyor diye Allah ecrini iki kat verir.

l. Kırk Hadis Öğrenmenin Mükâfâtı

Bu hadîs-i şerif de kırk hadis ezberlemekle ilgili. Hazret-i Ali Efendimiz'den Ebû Nuaym el-Isfahânî rivâyet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[57]

---

[57] İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1081; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.483, no:8840; Nüveyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.294, no:28853; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.166, no:21794.

مَنْ تَعَلَّمَ أَرْبَعِينَ حَدِيثًا اِبْتِغَاءَ وَجْهِ اللهِ ، لِيُعَلِّمَ بِهِ أُمَّتِي فِي حَلاَلِهِمْ وَحَرَامِهِمْ ، حَشَرَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمًا (أبو نعيم عن علي)

RE. 413/10 (*Men tealleme erbaîne hadîsen ibtiğâe vechi'llâh, li-yuallime bihî ümmetî fî helâlihim ve harâmihim, haşerahu'llàhu yevme'l-kıyâmeti àlimâ.*)

"—Kim 40 hadis ezberlerse, öğrenirse..."

Yani on hadisten bir ay gelse burada onu yazsa öğrenebilir...

"—40 hadis öğrenirse..."

Neden? (*İbtigàe vechi'llâhi*) "Allah'ın rızasını kazanmak için... (Li-yüallime bihî ümmetî fî halâlihim ve harâmihim) Haramları, helâlleri ümmete öğretmekte kullanmak üzere bu hadisleri öğrenirse..."

(*Haşerahu'llàhu yevme'l-kıyâmeti àlimen*) "Allah onu kıyamet gününde alim olarak haşreder."

"—Gel bakalım, sen İslâm'ın alimlerinden o zümrede haşrolacaksın." diye onların gördüğü iltifatı görür.

40 hadis... Senede insan bir hadis öğrense, 40 senede bu işi başarır.

Alim olarak haşrolmak çok büyük bir imtiyaz. Allah'ın alim kabul edip de alim muamelesi yaptığı kimse çok büyük hayırlara erecek.

Hadîs-i şeriflere ehemmiyet verin! Bu hadîs-i şerifleri bize bu kitabı yazan hocalarımız âdet, töre olarak emretmişler. Buyurmuşlar ki;

"—Bunlar hep böyle okunacak."

Eskiden tabii herkes Arapça bildiğinden bunlar hızlı hızlı okunurmuş, Kur'an okunur gibi... Dinleyenler de ellerinde bir kitap, hatim olsun diye okurlarmış. Şimdi biz Arapçasını okuyoruz, bir de izah etmek zorunda kalıyoruz. Eskiden hepsi bilirlermiş. Lüzum yok diye bu kürsülerde hızlı hızlı devrederlermiş. Bu

eskiden bizim yolumuzda böyleymiş. Hepsi alimmiş, hepsinin elinde kitaplar, kalemler, öyle yaparlarmış.

Şimdi işler böyle döndü. Öğreneceğiz. Öğrenince çok fayda var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri biraz gayretli eylesin… Sadece duyup gidenlerden eylemesin…

İnsan bir müzeyi geziyor. "Aa! Şurada elmaslar var, burada zümrütler, burada yakutlar var..." görüyor, gidiyor. Görüp gidiyor, öyle oluyor. Biraz da yanına alsa ya, cepleri elmasla altınla dolsa daha iyi olmaz mı?

Şimdi burada dinliyoruz, biraz sonra unutuluyor. Yazsak, kendimize mâl etsek, başka yerde de söylesek ya... Bundan sonra inşaallah o tarzda öğrenelim!

m. Boş Sözler Öğrenmek

Bakın, Arapça'yı iyi bilmeyenlerin şaşıracağı bir hadîs-i şerif geldi. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[58]

مَنْ تَعَلَّمَ الْأَحَادِيثَ لِيُحَدِّثَ بِهِ النَّاسِ ، لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الجَنَّةِ ، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ (الديلمى عن أبى سعيد)

RE. 413/11 (*Men tealleme'l-ehàdîse li-yühaddise bihi'n-nâse, lem yerih râyihate'l-cenneti, ve inne rîhahâ leyûcedü min mesîreti hamsimieti àmin.*)

(*Men tealleme'l-ehàdîse li-yühaddise bihi'n-nâse*) "Kim sözleri insanlara laf olsun diye anlatmak üzere öğrenirse..." Çeşitli söz hünerlerini demek. Çeşit çeşit laflar, fıkralar, cambazlıklar, madrabazlıklar öğreniyor, insanlara onları anlatıyor. (*Lem yerih râyihate'l-cenneti*) "Böyle boş sözler öğrenirse, Allah o kimseye cennetin kokusunu koklattırmaz."

Peygamber Efendimiz arkasından da buyuruyor ki:

---

[58] *Kenzü'l-Ummal*, c.X, s.203, no:29065; *Camiu'l-Ehadis*, c.XX, s.166, no:21795.

(*Ve inne rîhahâ leyûcedü min mesîreti hamsimieti âmin*) "Halbuki 500 yıllık mesafe yoldan cennetin kokusu insanın dimağını tatlandırır, duyulur."

Ama Allah onu bile duyurmaz. Değil cennete girmek, 500 yıllık mesafe yakınına dahi gelemez de cennetin kokusunu koklattırmaz.

Kime? Boş sözlerle, söz hünerleriyle, madrabazlıklarla onları öğrenmekle vakit geçiren kimseye…

Burada *ehàdîs* sözü geçiyor, bu ehàdîsten maksat, söz hünerleri, tekellüflü söz cambazlıkları demek.

İşte İslâm bunu sevmiyor. Söz cambazlığını sevmiyor. Dobra dobra sade olmayı seviyor. İslâm boş, malayani sözleri sevmiyor.

"—Bir insanın karnının irin dolması, şiir dolmasından daha hayırlıdır." diye buyurmuş Peygamber Efendimiz. O şiiri ezberlemiş, bu şiiri ezberlemiş, karşına geliyor çeşit çeşit cambazlıklarla, şiirlerle, nüktelerle hakikati ters gösteriyor, Allah'ın yolunca gitmiyor; kıymeti yok!

Öğrendiğimiz şeyi bize yarayacak diye öğreneceğiz, laf olsun diye öğrenmeyeceğiz.

n. İlim Öğreneni Allah Affeder

Şu hadîs-i şerifi de okuyuvereyim, sonuncu hadîs-i şerif olsun. Hz. Ali Efendimiz'den rivayet edilmiş Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[59]

مَنْ تَعَلَّمَ حَرْفًا مِنَ الْعِلْمِ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ أَلْبَتَّةَ ؛ وَمَنْ وَالَى حَبِيبًا فِي اللهِ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ ؛ وَمَنْ نَامَ عَلَى وُضُوءٍ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ ؛ وَمَنْ نَظَرَ فِي وَجْهِ أَخِيهِ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ ، وَمَنِ ابْتَدَأَ بِأَمْرٍ وَقَالَ بِسْمِ اللهِ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ

[59] *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.294, no:28854; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.169, no:21807.

(الرافعي عن علي)

RE. 413/12 (*Men tealleme harfen mine'l-ilm*) "Kim ilimden bir harf öğrenirse, (*gafara'llàhu lehû*) Allah onu mağfiret eder." Yani az bir şey öğrense bile demek. İlimden azıcık bir şey bile öğrense, Allah onu mağfiret eder.

Estağfiru'llah ne demek?

"—Yâ Rabbi! Sen beni afv u mağfiret eyle!" demek.

"—Tevbe yâ Rabbi!" ne demek?

"—Yâ Rabbi! Sen benim tevbemi kabul eyle, beni günahtan döndür!" demek.

Mağfiret istemek değil mi?

Onun yolu var. İşte yolunu görün:

"—Kim ilimden bir harf öğrenirse Allah onu mağfiret eder."

İlim öğrenin, Allah affetsin, bir. Hatırınızda tutun.

(*Gafera'llàhu lehû elbettete*) "Kim ilimden bir harf öğrenirse, Allah onu muhakkak ve muhakkak mağfiret eder." demek.

Şimdi bir şeyler öğrendik mi? Mevlâmız'dan umarız ki Allah bizi mağfiret eylesin. Bir pazar gününde insan ne güzel kârlara eriyor.

İkinciye çok dikkat edin! Aslında bu hadisi geniş geniş uzun anlatmak lazım!

(*Ve men vâlâ habîben fi'llâhi gafera'llâhu lehû*) "Kim Allah uğrunda bir kimseyi sever, dostluk ederse, bir kimseyle Allah için arkadaş olur dostluk ederse, Allah onu mağfiret eder."

İşte burada da tarikat dediğimiz şeyin kârı ortaya çıkıyor.

Eskiler birbirleriyle âhiret kardeşi olmuşlar, ihvan, kardeş olmuşlar, birbirlerini Allah rızası için kardeş edinmişler. O kâr ortaya çıkıyor. Neden öyle yaptıkları ortaya çıkıyor.

"—Kim bir sevdiğini, dostunu Allah rızası için sever, onunla dostluk ederse Allah onu afv u mağrifet eder."

Bak Allah nasıl teşvik ediyor bizi birbirimize dost olalım diye... Düşmanlıkta bir kâr yok; ama dostlukta kâr var. Birbirini Allah için sevenleri Allah mağfiret eder.

(*Ve men nâme alâ vudûin gafera'llâhu lehû*) "Kim abdestli olarak uyursa Allah onu mağfiret eder."

Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun, hocalarımız bize emretmişti; “Abdest alın da öyle yatın.” demişlerdi. Şimdi anlaşıldı. Demek ki her gece abdestli yattıkça Allah afv u mağfiret ediyor.

Rasûlüllah hak sözü doğru söylememiş mi? Abdestli yatınca afv u mağfiret oluyor. Abdestli yatmaya da dikkat edin.

(*Ve men nazara fî vechi ahîhi gafera'llâhu lehû*) “Kim kardeşinin yüzüne nazar ederse Allah onu afv u mağfiret eder.”

Ama nasıl nazar etmek? Sevgiyle nazar etmek... Kızgınlıkla bakana bir şey yok da, sevgiyle bakarsa bir bakışa bile Allah afv u mağfiret eder. Müslüman kardeşinin yüzüne sevgiyle bakarsa…

.

(*Ve men ibtedee bi-emrin ve kàle bi'smi'llâhi gafera'llàhu lehû*) “Kim bir yeni işe başlarsa ve başında *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* derse, Allah onu mağfiret eder.” buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Hz. Ali RA ve KV Hazretleri rivayet eylemiş.

Mevlâmız'ın yolunca yürüyen insana Allah'ın mağfiretini kazanmak da kolay, sevapları kazanmak da kolay, iki cihanda saadete ermek de kolay...

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

18. 11. 1984 - İskenderpaşa Camii

06. HADİS ALİMLERİNİN TİTİZLİĞİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîn… Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ تَعَمَّدَ عَلَيَّ كَذِبًا ، أَوْ رَدَّ شَيْئًا قُلْتُهُ ، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

(خط. في الجامع عن ابي بكر)

RE. 413/13 (*Men teammede aleyye kizben, ev redde şey'en kultühû, fe'l-yetebevve' mak'adehû mine'n-nâr*)
Sadaka rasûlü'llah, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun…

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinden okuyup izahına başlamadan evvel; evvela ve hâsseten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri için; sonra onun cümle âl, ashâb, etbâ ve ahbâbının ruhları için; cümle sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve hulefâsının, müridlerinin, muhiblerinin, müntesiblerinin ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâullahın ruhları için;

Şu okuduğumuz kitabı te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed

Ziyâeddîn Efendi Hocamız'ın ve kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid ibn-i İbrahim el-Bursevî Hazretleri'nin ruhu için; bu okuduğumuz hadislerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan râvilerin ve alimlerin ruhları için;

Şu içinde ibadet ettiğimiz camiyi bina etmiş olan İskender Paşa'nın ve çevresinde medfun bulunan mevtânın ruhları için; bu camiden güzerân eylemiş olan imamların, hatiplerin, müezzinlerin, cemaatlerin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün yakınlarının ve sevdiklerinin ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzur-u âlisine sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım:

....

a. Hadis Uydurmanın Cezası

Efendimiz SAS buyuruyor ki:[60]

مَنْ تَعَمَّدَ عَلَيَّ كَذِبًا ، أَوْ رَدَّ شَيْئًا قُلْتُهُ ، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

(خط. في الجامع عن ابي بكر)

RE. 413/13 (*Men teammede aleyye kizben*) "Kim bana yalan bir söz isnad etmeye kalkarsa, onu ben söylememişim de ben söylemişim gibi yalandan, 'Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu.' diye bir söz ortaya atarsa..."

Veyahut bunun aksine; (*Ev redde şey'en kultühû*) "Benim hakikatte söylemiş olduğum bir şeyi 'Olmaz öyle şey!' diye reddederse; 'Hayır söylememiştir!' derse, 'Kabul etmiyorum!' derse; (*fe'l-yetebevve' mak'adehû mine'n-nâr*) o zaman cehennemde oturacağı yeri hazırlasın, orada oturmaya hazır hâle gelsin."

"Benim hadislerimi inkâr edenler ile benim söylemediğim sözleri hadismiş gibi söyleyenler cehennemliktir." demek. Her ikisi

---

[60] *Kenzü'l-Ummal*, c.X s.235, no:29239; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.171, no:21814.

de cehennemliktir.

İşte hadis ilminin mensuplarının, alimlerin titrediği bir hadis-i şerif. Bu hadisten dolayı Peygamber Efendimiz'in hadislerini öyle dikkatle dinlemişler, öyle dikkatle rivayet etmişler, öyle sağlam tenkit etmişler, öyle incelemişlerdir ki... Hadis alimleri, "Aman Rasûlüllah'ın söylemediği bir sözü söylemiş gibi ortaya atanları ayıralım. Öyle uydurma şeyleri hadis-i şeriflerin içine katmayalım. Aman Rasûlüllah'ın söylemiş olduğu bir şeyi değiştirmeden nakledelim, bir değişikliğe uğramasın, aynen fem-i saadetinden, mübarek ağzından nasıl çıkmışsa öyle rivayet edelim." diye titremişler, öyle çalışmışlardır.

O kadar incelemişlerdir ki bu hadisleri rivayet eden adamların, hadis ricâlinin isimleri bellidir, hayatları bellidir, hayatlarının safhaları bellidir.

"—Evet, şu râvi doğru sözlü, dürüst, takvâ ehli, dindar bir alim idi ama 70 yaşından sonra hafızası zayıfladı da hadisleri birbirine karıştırmaya başladı. Birincisinin başını başlıyor, sonra sonunu getiremiyor, ötekisiyle karıştırıyor. Karıştırma yaptı. Onun için bunun durumu şudur. Onun rivayet ettiği hadis budur.

Falanca adam yalancıdır. Onun sözüne güvenilmez. Falanca adam şöyledir. Bu hadis-i şerif böyledir. Bu hadis-i şerif hasendir, sahihtir. Bu hadis-i şerif zayıftır." diye hepsini inceden inceye incelemişlerdir.

Dünya üzerinde hiçbir zât-ı muhteremin sözleri bu kadar dikkatli, bu kadar titiz bir tarzda tespit edilmemiştir. Bunu Avrupalılar söylüyorlar.

"—Ben dünya üzerinde bir başka şahsın hayatının bu kadar ince, bu kadar sağlam bir tarzda tespit edildiğini görmedim." diyor Avrupalı alimlerden birisi.

Peygamber Efendimiz'i böyle incelemişlerdir. Onun için, Allah cümlesinden razı olsun…

Rivayet ederler ki, hadisleri toplamak için diyar diyar dolaşırlardı. Mesela duyardı, kendisi Horasan'da oturuyor; Mısır'da bir zât-ı muhterem sahih senetle kendisine gelmiş olan hadis mâlumâtını başkasına öğretiyor. Horasan'dan kalkıp Mısır'a giderlerdi. Mısır'dan kalkıp Hicaz'a gelirlerdi. Hicaz'dan kalkıp

Irak'a giderlerdi.

Böyle hadis alimlerinden birisi vefat etmiş. *Şerefü Ashâbi'l-hadis* isimli Hatîb-i Bağdâdî'nin eserinde naklediliyor. Bir arkadaşı rüyada görmüş, demiş ki;

"—Mevlâ sana ne muamele etti?"

"—Rabbim beni afv u mağfiret eyledi."

"—Ne sebeple?"

"—Hadis toplamak için diyar diyar gezmemi rahmetine vesile etti. O hadisleri toplayacağım diye diyar diyar dolaştım, onların bereketine beni affeyledi."

Öyledir. Bu hadisler böyle mübarektir.

Biz şimdi burada oturmuşuz, rahatça söylüyoruz çünkü önümüze yazılmış, kaynaklardan alınmış, kaynakları da yazılmış buraya "Şu rivayet etmiş, bu rivayet etmiş..." diye. Biz rahat ediyoruz ama Peygamber Efendimiz'den bunların yazılı hâle gelinceye kadarki devrede ulemâ çok iyi çalışmışlar.

Rivayet ederler ki, hadis alimlerinden, toplayıcılarından bir tanesi duymuş; "Filanca şahıs hadis rivayet ediyormuş." Yanına kadar gidiyor. Soruyor, evinden diyorlar k:

"—Tarlada, istersen oraya git, istersen bekle."

Gidiyor, tarlada görüyor uzaktan, işte o adam. Hayvanı kaçmış elinden, eline bir avuç ot almış; "Gel, gel, gel..." diye otu tutuyor; hayvan da o otun yeşilliğine, güzelliğine imrenip yavaş yavaş geliyor. Yularından yakalamış, otu da vermemiş.

Diyor ki:

"—Haydi dönelim, bu adamdan hadis yazmayalım. Çünkü hayvanı aldattı. 'Gel, gel...' dedi, otu verecekmiş gibi yaptı, otu vermedi. Bundan hadis almayalım."

Ne kadar uzak yollardan geldikleri halde dönmüşler gitmişler.

Mâlikî mezhebinin kurucusu İmam Mâlik, Mâlik ibn-i Enes Rh.A, kendisine kapıyı çalıp da geldikleri zaman gelenlere sorarmış:

"—Fıkıh meselesi mi soracaksın?"

"—Evet."

"—Sorun."

Sorarlarmış. O da fetvayı verirmiş. "Sizin sorduğunuz

meselenin cevabı şudur.” diye.

“—Efendim, biz fıkıh meselesi sormaya gelmedik, zât-ı âliniz hadis rivayet ediyorsunuz ya; sizden hadis telakki etmeye, hadis naklen almaya geldik.”

“—Ha, girin içeri.” dermiş, içeri alırmış.

Kendisi gidermiş, içeride gusül abdesti alırmış. En güzel elbiselerini giyermiş. Başına en temiz yeni sarığını sararmış. O misafirlerin oturduğu odaya başka işte kullanmadığı güzel rahlesini koydurturmuş. Orayı buhurlarla, güzel kokularla kokulattırırmış. Ondan sonra edeb ve terbiye ile, sevgi ve saygıyla gelir, “Rasûlüllah SAS Efendimiz şöyle buyurdu, ondan şu râvi işitmiş, o şuna nakletmiş, o şuna nakletmiş, o şuna, o bana nakletti, ben de size naklediyorum.” diye nakledermiş ve kontrolünü yaparmış.

İmam Mâlik, Harun-u Reşid’in zamanındaymış. Harun-u Reşid demiş ki;

“—Yâ imam!”

İmam ne demek? Önder, reis demek, bir kavmin başında giden demek…

“—Yâ imam, hadis kitabı yazıyormuşsun duyduğuma göre...”

“—Evet, yazıyorum.”

“—Eh, hadi bize de oku da, o hadislerin okunmasından biz de şereflenelim!”

“—Pekiyi.” demiş. “Ama Peygamber Efendimiz buyurdu ki; ‘İlmi ayağınıza getirmeyin, ilme siz gidin!’ Onun için hadisi burada okutmayayım, gel benim evimde oku!” demiş.

Halifeye, meşhur Harun-u Reşid var ya, Abbasi halifesine...

“—Burada okutmayayım, çünkü ilmi ayağa getirmek doğru değil.” demiş.

İlim çok kıymetli bir şey. Sen ilmin ayağına gideceksin; attığın her adımda ecir var, sevap var…

Kardeşlerimiz kalkıyorlar, Yalova’dan, başka şehirlerden, başka kazalardan, başka semtlerden geliyorlar; attıkları her adım, her dakika, her zahmet için ecir var.

“—Pekiyi.” demiş Harun-u Reşid, “Olur, öyle yapalım!” Elini çırpmış, hizmetçileri koşup gelmişler, “Buyur efendim.” demişler.

“Atları hazırlayın, imamın evine gidiyoruz.”

“—Efendim” demiş İmam Mâlik yine, “Bu ilim yoluna gittiğiniz için atla gitmeyin, yürüyerek gidin; her adımınıza büyük ecir var.”

“—Pekiyi, olur, yürüyerek gidelim!” demiş

Halife, imam, adamları yürüye yürüye gitmişler. İmam Mâlik’in evine gelince, halife geçmiş başköşeye kurulmuş, şiltelerin, minderlerin üstüne...

“—Efendim bu ilimdir, şöyle edeb ve tevazu ile, hürmetkâr bir şekilde diz çöküp okumak lazım, dinlemek lazım! Peygamber Efendimiz’in hadisidir, oyuncak değil. Şöyle buyursanız, rahlenin önüne diz çökseniz daha iyi olur.” demiş.

Abbasi halifesi, ona da pekiyi demiş, diz çökmüş önünde. O da ne okutacaksa okutmuş.

Okuttuktan sonra çok memnun kalmış:

“—Allah senden razı olsun yâ imam! Kitabın adını ne koydun?”

“—Efendim, başından beri dikkat ediyorum, o kadar yumuşak davrandınız ki, ne dersem ‘Pekiyi, öyle olsun.’ dediniz. Sizin bu yumuşaklığınızın hatırasına, bu kitabın adını *Kitâbu’l-Muvatta’* koydum. Çiğnenmiş, yumuşamış, ezik, mütevazı mânasına, ondan bu ismi böyle koydum.” demiş.

Bir kitapta böyle okumuştum, bilmiyorum oldu mu olmadı mı ama içindeki şeyler güzel…

Hadisler böyle işte. Onun için bu hadisleri böyle okuyoruz.

Bu hadisleri yazan, bu kitabı yazan Gümüşhaneli Hocamız hicrî 1311 yılında vefat etmiş, Süleymaniye’de medfun, Kânûnî türbesinin yanında. O zamandan beri bizim burada töredir bu, âdettir; bu hadis-i şerifler okunur, devreder, yine okunur, yine okunur, yine okunur. Devredilir bu.

Ama eskiler nasıl okurmuş? Eskilerin her birisi —dinleyenler de, okuyanlar da— kitabı eline alırlarmış, hani sabahları mukabele oluyor ya, Kur’ân-ı Kerîm okunuyor, öyle okunur, öyle geçilirmiş.

Ama şimdi kaç kişi dinleyebilir öyle, hızlı hızlı okusak, kaç kişi anlar? Anlayamaz. Biz işi değiştirdik; okuyoruz, izah ediyoruz, ağır gidiyor.

Yoksa bunun böyle çabuk çabuk devretmesi lazım. İnşaallah sizler de ilimde ilerlersiniz, Arapça’yı öğrenirsiniz de biz de

hocalarımızın o usulüne döneriz. Her birinizin elinde Râmûz kitabı, hızlı hızlı okuruz, senede bir, altı ayda bir hatmederiz.

Evet, hadis ilmi böyle… Hem de bu hadis-i şerifin râvisi başımızı tâcı Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'miş.

b. Nehir Suyunu Kirleten Kimse

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[61]

مَنْ تَغَوَّطَ عَلٰى ضُفَّةِ نَهْرٍ يُتَوَضَّأُ مِنْهُ وَيُشْرَبُ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ (خط. عن أبي هريرة)

RE. 413/14 (*Men tegavveta alâ duffeti nehrin yütevaddau minhü ve yüşrebu, fealeyhi la'netu'llàhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn.*)

İnsanlık ilerledi, binalar yükseldi; şimdi 80 katlı, 100 katlı bina yapılabiliyor. Asırlar önce taştan koca binalar yapılmış, biz altında namaz kılıyoruz. Kubbesine kadar kesme taştan. Ama Peygamber Efendimiz'in zamanında orada çok sadeydi; hurma dallarından gölgelikli, hurma kütüklerinden direkli binalardı, gayet basitti.

Acaba Peygamber Efendimiz'in mescidinin zemini hangi cins halılarla kaplıydı; Hereke halısı mı, Isparta halısı mı?

Ne halısı; kumdu, kumluktu... Sadeydi her şey. Dalları birbirlerine ördürtüp, üstünü kireçle, çamurla sıvayıverirlerdi. Kireç de var mı, yok mu onu da bilmiyoruz. İşte öyle bir yer olurdu. Odalar, odalar, odalar, evleri böyle büyük binalar değildi.

O zamanı, o hâli hatırlayın. İnsancıklar fukaraydı. Nasıl olduklarını anlayın:

Sabah namazından sonra sahabeden bir zât-ı muhterem duayı beklemez, hemen hop kalkar gidermiş. Bir gün, iki gün, üç gün...

---

[61] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.355, no:4456; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.363, no:26479; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.172, no:21815.

Ötekiler kendi aralarında;

"—Şu mübarek adamcağız duayı beklese ne olur. Namazı kılıyor, hemen kalkıp gidiyor. Bu kadar acele etmese… Pek iyi yapmıyor..." demişler.

Bir tanesi çekmiş kenara, demiş ki;

"—Efendi, sen niye böyle yapıyorsun? Biraz dur, dua et, tesbih çek. Bak, başkaları namazda kalıyor, camide kalıyor."

Ezilmiş, büzülmüş, pek hık mık söylemek istememiş.

"—Söyle, nedir sebebi?"

Demiş ki;

"—Evde bir tek giyim var… Ben burada Peygamber Efendimiz'in mescidinde bu namazı kılıyorum, güneş doğmadan alelacele evime gidiyorum da, hanım giyiniyor, o da namaz kılıyor."

Öyle bir yerde olmuş İslâm, gelişmiş. Tabii yüznumaralar yok, su yok, her şey kıt...

Diyor ki Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifte:

(*Men tegavveta alâ duffeti nehrin*) "Kim bir nehrin kenarına büyük abdestini yaparsa."

Nasıl bir nehir? Öyle şaldır şaldır akan Kızılırmak filan gibi bir şey düşünmeyin, yani akar bir su.

(*Yütevaddau minhü ve yüşrebu*) "Oradan, o su akıntısından abdest alınıyor ve içiliyor, istifade ediliyor."

"Kim bunun kenarına böyle bir abdest bozma işini yaparsa; (*fealeyhi la'netu'llàhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn*) onun üzerine Allah'ın laneti olsun, meleklerin laneti olsun, insanların laneti olsun!"

(*Fealeyhi*) "Olsun!" mânasına da gelebilir, "Olur" mânasına da gelir. Yani öyle yaparsa lanete uğrar, mutlaka lanet gelir, onu bulur mânasına da gelir. Peygamber Efendimiz beddua etmiş de olabilir. Demek ki içilen, kullanılan, abdest alınan sular temiz tutulacak.

Teknik Üniversite'nin Çevre Mühendisliği bölümü başkanı gelsin, duysun bu hadis-i şerifi. Teknik Üniversite Çevre Mühendisliği var. Yani insanoğullarının yaşadığı yerlerin muhitinin nasıl olması lazım, hava nasıl bozulmaz, su nasıl bozulmaz, ağaçlar nasıl korunur, yeraltı suları vs. vs. Yerleşmenin nasıl olması lazım... Bak, nasıl esaslar koyuyor Peygamber

Efendimiz; nasıl her şeyi belli esaslara göre şey yapıyor.

Onlar nasıl insanlardı? Cahil insanlardı. Bir kısmı çölde deve güderdi. Şehirde olanların da okuma yazma bileni azdı. Peygamber Efendimiz'in zamanında Medine'de saymışlar, okuma yazma bilen 20 kişiden azmış. Bedir harbi olmuş, müşriklerden bir kısmını yakalamışlar, esir getirmişler.

"—Para verelim, hürriyetimizi bize verin!" diyenler var.

Bazısı da okuma yazma bilirmiş. Peygamber Efendimiz onlara diyor ki;

"—Sen benim sahabemden 10 kişiye okuma yazmayı öğret, hürsün."

Öyle öyle öğrenmişler. Yani sıfırdan başlamışlar ama sonra ilim bakımından dünyaya hâkim olmuşlar. Sinüsü hesaplamışlar, kosinüsü hesaplamışlar, arz dairesini, meridyeni, paraleli hesaplamışlar, dünyanın yuvarlaklığını göstermişler, dünyanın güneş etrafında döndüğünü göstermişler. Yani ilerlemişler. Avrupalılar ta kaç asır sonra bulmuş.

Bizim dinimiz böyle.

Bir şeyin, bir işin büyüklüğü nasıl anlaşılır?

Başlangıcına bakarsın, sonuna bakarsın; ne kadar büyük yapılmış iş, ne kadar zamanda yapılmış, öyle çıkar. Zaten çok güzel, çok mütekâmil bir şey devralınmışsa, eh, o da üstüne azıcık bir ilave yapmışsa çok mühim değil. Adam gitmiş, Mercedes almış, araba zaten mükemmel, üstüne bir boya vurdurmuş, gidiyor.

"—Aa, ne güzel! Adamın Mercedes'i var!"

Mühim bir şey değil, o zaten hazır alındı. Yani onun övünülecek bir şeyi değil. Ama müslümanlar sıfırdan başlayıp da koca bir medeniyet kurmuş. Dünyanın her tarafına hâkim olmuşlar.

Her türlü ilmin temeli bizde...

Avrupa müslümanlarla karşılaştığı zaman aklını başına devşirmiş de; "Aa, bizim bu ilimlerimiz hep saçma sapan şeylermiş!" demiş, bir uyanma başlanmış, Rönesans demişler ona, yeniden uyanma diye. Ama bizim kitaplarımızda Rönesans'ı, Reform'u anlatırlar da bunun müslümanların tesiriyle olduğunu söylemezler.

Olur mu? Mertlik mi yani bu?

Neden reform yapmış hıristiyan dininde?

Hem Rönesans yapmış hem de Reform yapmış, dininde değiştirme yapmış, değişiklik yapmış. Yani “Olmaz böyle, üçlü tanrı olmaz, onun aslı şudur, budur...” demiş.

Neden demiş? Müslümanlardan… Müslümanlar söyleyip durmuşlar; “Olur mu böyle şey?” demişler. “Olmaz böyle bâtıl inanç!” demişler.

Luther çıkmış, papazlara çatmış, Papa’ya çatmış;

“—Hz. İsa böyle altınların, gümüşlerin içinde miydi?” demiş, “Böyle şaşaa, tantana içinde miydi?” demiş. “Nedir bu sizin yaptığınız?” demiş.

Çatıyor, ağır hakaretâmiz sözler söylüyor.

“—Olmaz böyle. Allah üç olamaz. Siz orada yanılıyorsunuz.” demiş.

Neden? Osmanlılardan öğrenmiş de ondan.

Ama bunu söylemiyorlar.

Aşıyı, çiçek aşısını bizim mahalledeki yaşlı hacı ninelerimiz yaparmış, olur bitermiş. Ondan Avrupalılar görmüşler, ilk önce korkmuşlar, ondan sonra İngiltere’de kraliçe demiş ki:

“—Ölüm mahkûmlarından dört tanesinde deneme yapın; bakalım ölürse zaten ölüm mahkûmu, ölür gider.”

Deneme yapmışlar; tamam, çiçek hastalığından kurtuluyor. O zaman da Avrupa’da bir şehre çiçek salgını geldi mi, şehrin yarısını alır götürmüş, salgın halinde ölümlere yol açarmış. Kolera filan gibi, çok tehlikeli bir hastalıkmış. Ondan sonra mahkûmlarda denemişler, ondan sonra kendi şehzadelerinde, kendi şeylerinde denemiş. Deneme değil artık, denedikten sonra kendi çocuklarını aşılatmış ki çiçek salgını olunca ölmesin diye.

Adamların evlerinde yüznumara yokmuş. Senede bir silinirlermiş, yıkanmazlarmış, vaftizin bereketi gitmesin diye.

Bereketi yok ya... Silinirlermiş, yıkanmazlarmış.

Okuduğum seyyahların kitapları var; bizim ecdadımız hamamlar yapıp da şakır şakır sabah akşam, hiç olmazsa haftada bir, güzel güzel yıkandığı zamanda;

“—Bu müslümanların işine akıl ermez, bunlar sabah akşam yıkanırlar, hasta olacak bu adamlar.” diyor.

Kitabında öyle yazmış. Akılları ermiyordu o zaman.

Bileceğiz, yani özü bizde. Onlar akıllarını başına devşirdiler, ilerlediler. Biz de bir ara harpten, darpten geri kaldık. Cümle cihan halkı bizimle uğraştı, üstümüz başımız yırtıldı, evimiz harap oldu, yumruk yedik, bıçak yedik filan ama kendimizi toparlayacağız. Onlara bizim ecdadımız öğretmişti.

Biz şimdi her tarafı kapatsak, bütün hudutları kapatsak, fabrika da yaparız, uçak da yaparız, gemi de yaparız, her şeyi yaparız. Bizim bu millet isterse gemilerinin halatlarını ibrişimden, yelkenlerini atlastan yapabilir.

Sadrazam Sokollu Mehmet Paşa, gelen Avrupalı elçiye öyle demiş:

"—İnebahtı'da siz bizim donanmamızı yakmakla, sakalımızı tıraş ettiniz, tıraş edilen sakal daha gür çıkar. Kıbrıs adasını almakla, biz sizin kolunuzu kestik, kesilen kol bir daha çıkmaz." demiş.

Bu millet her şeyi yapabilir ama bu milletin özündeki o imana

dokunmayacaksın, o imana zarar vermeyeceksin.

Zarar verdin mi ne olur?

Ölür. Gider İngiliz'i, Fransız'ı taklit eder. Bari iyi tarafını taklit etse; gider hippileri taklit eder. Kız evinden kaçar, hippi olur, erkek arkadaşıyla mağarada yaşar.

Yirminci Yüzyıl'da bu mu medeniyet?

Neden? Sen o çocuğun imanını öldürdün. O çocuğu sen mahvettin! "Dinin, imanın aslı yok." dedin, "gericilik" dedin, ilerici yaptın çocuğu, o kadar ileriye gitti ki, şimdi erkek arkadaşlarıyla mağarada yaşıyor. O kadar ileri gitti!

Doğru sözü söyleyince kimse kızmasın.

Çok sözler söylemek lazım ama, ârife işaret kâfi...

c. Allah'ın Dinini Öğrenen Kimse

Öbür hadise geçelim!

Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş. Buhârî'de, İbnü'n-Neccâr'da varmış, daha başka râviler de rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerifinde buyurmuş ki:[62]

مَنْ تَفَقَّهَ فِي دِينِ اللهِ ، كَفَاهُ اللهُ هَمَّهُ ، وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ

(الرافعي عن أبي يوسف عن أبي حنيفة عن أنس ؛ خط. وابن النجار عن أبي يوسف عن أبي حنيفة عن عبد الله بن جزء الزبيدي)

RE. 414/1 (*Men tefakkaha fî dîni'llâhi, kefâhu'llàhu hemmehû, ve razekahû min haysü lâ yahtesib*)

Sadaka rasûlü'llah.

(*Men tefakkaha fî dîni'llâh*) "Kim öğrenirse, taallüm ederse, tefakkuh ederse, fakihlik tahsili yaparsa, dinin inceliklerini öğrenme çalışması yaparsa, Allah'ın dininde ilim tahsil ederse; (*kefâhu'llàhu hemmehû*) Allah onun tasasını gidermeye kâfi gelir. Ona yardımcı olur. Onun tasasını, üzüntüsünü alır, sıkıntısını

---

62 *Kenzü'l-Ummal*, c.X, s.165, no:28855; *Camiü'l-Ehadis,* c.XX, s.172, no:21816.

defeder. (*Ve razekahû min haysü lâ yahtesib*) Hiç ummadığı yerden, hiç ummadığı bir şekilde, maddî ve mânevî olarak onu rızıklandırır.” Aç da kalmaz, açık da kalmaz.

“—Çocuğunu nereye vereceksin?”

“—Doktor yapacağım, mühendis yapacağım, şunu yapacağım, bunu yapacağım...”

“—Efendim İmam-Hatip okuluna…”

“—Yoo, oraya vermem.”

“—Neden?”

“—E, oraya verirsem çocuk ne yiyecek, ne içecek?”

İşte bak, bu hadis-i şerifte cevabı var, ne yiyecek. ne içecekse dinle:

“—Kim Allah’ın dinini tahsil ederse, Allah’ın dininde bilgi sahibi olursa, ilim tahsil ederse, Allah onun tasalarını, sıkıntılarını karşılamaya kifayet eder ve onu ummadığı yerden rızıklandırır; ne aç kalır, ne açık kalır.”

Ben de çok korkuyordum. Ben liseyi Vefa Lisesi’nde bitirdim. Vefa Lisesi’nin fen bölümünü okudum. Bütün arkadaşlarımın hepsi iyi derecelerle Teknik Üniversite’ye girdiler. Bizim sınıf çalışkan bir sınıftı. Ben Edebiyat Fakültesi’ne gittim.

“—Yahu Edebiyat Fakültesine de gidilir mi? Ne yiyecek, ne içecek?”

El-hamdü lillâh, sağım işte, ölmedim. Çok da memnunum, el-hamdü lillâh; Arapça öğrendik, Farsça öğrendik, tarihimizi öğrendik, dinimizi öğrendik; daha iyi oldu. Hiçbir arkadaştan bir eksik yanımız yok... Allah ev verdi, araba verdi, el-hamdü li’llâh. Yâni, bu hadisin izahı sadedinde söylüyorum. Başkasını söylesem, “Ne mâlum?” dersiniz. Kendimden söylüyorum ki el-hamdü lillâh hiçbir ihtiyacım yok… Allah’a hamd ü senâlar olsun, şükrünü ödemekten âcizim.

Demek ki, biz dinimizi öğreneceğiz, Allah için çalışacağız, Allah yardım eder. Çocuklarınızı işte bu hadise göre yetiştirin!

d. Kader Hakkında Konuşmak

Bu hadis-i şerif Ebû Hüreyre RA’dan. Kader hakkında...

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[63]

مَنْ تَكَلَّمَ فِي القَدَرِ فِي الدُّنْيَا ، سُئِلَ عَنْهُ يومَ الْقِيَامَةِ ؛ فَإِنْ أَخْطَأَ ، هَلَكَ ؛ وَمَنْ لَمْ يَتَكَلَّمْ ، لَمْ يُسْئَلْ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (قط. في الأفراد عن أبي هريرة)

RE. 414/2 (*Men tekelleme fi'l-kaderi fi'd-dünyâ, süile anhu yevme'l-kıyâmeti; fein ahtaa, heleke; ve men lem yetekellem, lem yüs'el anhu yevme'l-kıyâmeti*)

"Kim dünyada kader hakkında 'Şöyledir, böyledir...' diye konuşursa, kıyamet gününde ona; 'Söyle bakalım, kader nedir?' diye sorulur. Kaderden ona sorgu sual açılır. (*Fein ahtaa, heleke*) Eğer hatalı cevap verirse, helâk olur. (*Ve men lem yetekellem, lem yüs'el anhü yevme'l-kıyâmeti*) Kim konuşmazsa, kıyamet gününde ona öyle bir sorgu sual olmaz."

Konuşana, "Gel bakalım, söyle bakalım kader nedir?" diye sorulur. "Hık mık..." filan derse, helâk olur.

Kader nedir?

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kaderi... Hepimizin kaderi var. Allah-u Teâlâ Hazretleri ömrümüzü, rızkımızı, başımıza neler gelecek ve saire, takdir eylemiş.

Takdir etmiş mi?

Etmese olmaz. Etmese her şey birbirine girer.

Dört yol ağzında dört tane yolun arabalarını da serbest bırak, "Nasıl isterseniz öyle yapın!" de; olur mu?

Olmaz, hepsi birbirine çarpar, o kavşak tıkanır, bir adım öteye gitmez, karmakarış olur. Dört yol ağzı değil de sekiz yol ağzı olsa, altı yol ağzı olsa daha beter karışır. Bir intizam olacak ki, "Sen dur, sen geç; sen dur, sen geç!" diyeceksin ki, işler muntazam gidecek.

Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyi takdir eylemiştir. Kadere inanmak, imanımızın esaslarından biridir.

---

[63] İbnü'l-Cevzî, *İlel*, c.I, s.155, no:233; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.I, s.131, no:616; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.76, no:21829.

"—Allah bir şey takdir etmemiştir."

Öyle şey olur mu? Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyi takdir eylemiştir.

"—E kader, o halde takdir ettiyse..." ve saire, uzun boylu sözler... Bu hususta konuşmayı Peygamber Efendimiz uygun görmemiş. Çünkü konuşur, Allah'ın sıfatlarını reddetme durumuna düşer. Konuşur, kulluk vazifelerini yapmama tembelliğine düşer. Onun için bu hususta fazla konuşma yasaklanmış.

Ama;

آمَنْتُ بِاللّٰهِ ، وَمَلاَئِكَتِهِ ، وَكُتُبِهِ ، وَرُسُلِهِ ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، وَبِالْقَدَرِ ،

خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰى

(*Âmentü bi'llâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rusulihî ve'l-yevmi'l-âhiri ve bi'l-kaderi hayrihî ve şerrihî mina'llâhi teâlâ*)

Hayır da şer de Allah'tandır. "Başınıza bir hal geldiği zaman; 'Keşke şöyle yapsaydım da, şöyle olsaydı da böyle olsaydı...' demeyin!" diyor Peygamber Efendimiz.

"Öyle demeyin de; *kaddera'llàh* 'Allah böyle takdir eylemiş, ne yapalım, benim yazım böyleymiş.' deyin.' Eğer şöyle yapsaydım, eğer böyle yapsaydım...' sözü şeytanın işine yarar, onun yolunu açar, seni gelir kandırır." diyor Peygamber Efendimiz.

Çok hadis-i şerif var. Her şey Allah'ın takdiri ile oluyor.

Cümle işler Hâlik'ındır, kul eliyle işlenir.
Hakk'ın emri olmaz ise sanma bir çöp deprenir.

Her şey Allah'ın takdiri ile oluyor.

"—Benim takdirime rıza göstermeyen, kendisine benden ayrı bir Rab arasın!" buyruluyor.

"—Benim takdirime rıza gösterin; göstermeyen kendisine başka rab bulsun, defolsun, benim mülkümden çıksın!"

Çıkamayız ki, başka yer yok ki… İnanmamız lâzım geldiğini öyle bildiriyor, Peygamber Efendimiz hadis-i şerifinde bize bildirmiş. Kadere iman, dinimizin esaslarından…

مَنْ آمَنَ بِالْقَدَرِ ، أَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ.

(*Men âmene bi'l-kader, emine mine'l-keder*) "Kadere inanan rahat olur, kederden emin olur." Vakti gelmedikten sonra, eceli gelmedikten sonra ölmek yok; başı dik durur.

"—Ben hakkı söylerim, başıma ne gelirse gelir, Mevlâ takdir ediyor, hayır olur inşaallah." der, sağlam yürür.

Bizim başarımız, muvaffakiyetimiz, Balkanlar'ı almamız, Tuna'ya varmamız, Avusturya'ya girmemiz, Viyana'yı kuşatmamız, Almanya'da, Bavyera'da dolaşmamız hep imanımızın eseridir.

Kadere iman...

Barbaros Hayreddin'in ağabeyi Oruç Reis, kaptan:

"—Gazaya çıkacağım!" demiş.

Kardeşi Barbaros Hayreddin Paşa da demiş ki:

"—Ağabey bu mevsimde çıkma, şimdi müsait değil."

Çıkmış. Gemilerle gitmişler, bir kaleyi kuşatmışlar. Harp darp şiddetli olmuş. Oruç Reis'in de kolu, bacağı kopmuş. Dönmüş gelmiş. Barbaros Hayreddin hatıralarında yazıyor.

Dedim ki:

"—Ağabeyciğim, işte bak ben sana başında söyledim, sözümü dinleseydin bak bu kolun, bacağın kopmazdı." diyor.

Demiş ki;

"—Kardeşçiğim, sen bilmez misin ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri ne yazdıysa insanın başına o gelir. Sen niye böyle söylüyorsun?" diye bir izahat vermiş, din alimi gibi...

Barbaros Hayreddin diyor ki:

"—Ağabeyim benden daha fakihti, dinî bilgisi daha kuvvetliydi, beni mahcup etti." diyor.

Allah ne takdir etmişse o olacak. Kolu gitmiş, bacağı gitmiş... E Allah yolunda gitmiş! Üzülmüyor. Allah yolunda gitmiş, ne olacak?

Şairin dediği gibi:

Neyleyim neyleyim, dalları neyleyim;
Yâr yoluna dökülmedik dilleri neyleyim?

Allah yoluna feda olmuş. Üzülmüyor ki ona, kardeşini teselli

ediyor. “Kardeşim sen bilmez misin, Allah ne takdir ettiyse o olur.” diyor.

İşte Osmanlı bundan başardı, sen niye düşman oluyorsun?

Ama ben başarı sağlayayım diye bunu böyle öğretmeye çalışsan olmaz. Bu tabiî olur; iman kendiliğinden gelişir, iman insana o işleri yaptırtır. İmanını alırsan, o zaman o temiz aile kızları hippi olur, mağarada yaşar. O öyle, imanla oynamaya gelmez.

Çok kıymetli bir saatin olsa, arkasını açıp kurcalar mısın?

“—Yok hocam, olur mu? Yüz bin lira para verdim. Saatçi bakar.” dersin.

E peki bir güzel jet motoru, çok kıymetli bir otomobil, Rolce Royce almışsın, açıp tornavidayla sağını solunu karıştırır mısın?

“—Yapar mıyım hocam, şu kadar milyon lira para...”

Yapmazsın. Peki, bu kadar kıymetli olan bu dinin, bu imanın ahkâmına niye böyle baltayla, kazmayla giriyorsun? Ormana mı giriyorsun? Olur mu böyle şey?

O iman nâzenin bir çiçek gibidir.

e. Kâhinlik Yapmanın Cezası

Bu kâhinlikle, falcılıkla ilgili bir hadis-i şeriftir. Râvisi Ebü'd-Derdâ RA... İbn-i Hibban rivayet eylemiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[64]

مَنْ تَكَهَّنَ ، أَوْ تَقَسَّمَ ، أَوْ تَطَيَّرَ طِيَرَةً تَرُدُّهُ عَنْ سَفَرٍ ، لَمْ يَنْظُرْ إِلَى الدَّرَجَاتِ مِنَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (هب. عن أبي الدرداء)

RE. 414/4 (*Men tekehhene, ev tekasseme, ev tetayyere tıyeraten terüddühû an seferin, lem yenzur ile'd-deracâti mine'l-cenneti yevme'l-kıyâmeti.*)

(*Men tekehhene*) “Kim kâhinlik yaparsa.”

Kâhinlik; gaybdan haber vermek. Bilmem şöyle yapıyor, böyle

---

64 Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.64, no:1177; Ebü'd-Derda RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.VI, s.744, no:17655; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.177, no:21833.

yapıyor, ne usulle yapıyorsa, “Şöyle olacak, böyle olacak…” filan diyor.

(*Ev tekasseme*) *“Kasâme* denilen bir cahiliye âdeti var, o da ona benzer bir şey, onu yaparsa.

(*Ev tetayyere tıyereten*) “Veyahut da bir şeyde şomluk farz ederse.”

“—Önümden bir kuş uçtu, karga öttü; çaylak, baykuş şöyle yaptı, binaen aleyh ben bu işi yapmayayım. Çünkü öttü. Olur mu, artık uğursuz oldu.” filan diye bir uğursuzluk telakkisi, tefsiri içinde... (*Terüddühû an seferin*) “Gideceği yola gitmezse...”

Böyle bir kâhinlik veyahut böyle bir uğursuzluk telakkisi veyahut öyle bir cahiliye âdeti tesiriyle seferden dönerse ne olur? (*Lem yenzur ile’d-deracâti mine’l-cenneti yevme’l-kıyâmeti*) “Kıyamet gününde cennetteki derecelere bakamaz.”

Bu da bir önceki kader hadis-i şerifiyle bir bakıma ilgili. Çünkü her şey Allah’ın takdiriyle oluyor. Adam kuşa bağlıyor.

“—Baykuş cıyak cıyak öttü; köpek uzun uzun uludu; şu şöyle oldu, bu böyle oldu... Yıldıza ben baktım ki şöyle olacak. Falanca gazetenin bilmem ne burcunda şöyle dedi de böyle olacak. O zaman neme lazım, çıkmayayım.” diyor.

Olmaz. Kim kâhinleri tasdik ederse, kâfir olur. Hadis-i şerif var. Öyle şey yok! Allah ne takdir etmişse o olur. Allah’ın takdir ettiği olur. Kadere iman böyle…

“—Allah ne yazmışsa, sâbıka-i ezelde ne yazdıysa o olur; başa o gelir, başka bir şey gelmez.” diyecek insan.

Öyle öteki türlü telakkiler doğru değil…

Allah’a inanacak, Allah’ın kaderine inanacak; böyle uğursuzluk, yıldız, kuş ötmesi, baykuş çağırması, köpek uluması vesaire, onlara itibar etmeyecek insan… İmanın gereği bu oluyor. Onlara itibar eden cennette, cennetin derecelerine bakamaz.

Cennet mertebe mertebe, kademe kademedir, köşkleri vardır, pencere penceredir; onlara uzaktan bile bakamaz. Yani öyle bir insan cennet yüzünü göremez, cennete giremez.

Bir de bir tarih kitabında okuduğum hikâyeyle bu mevzunun yanlışlığını şöyle zihinlerde kalacak şekilde anlatayım:

Hint taraflarında, padişahın birisi ava gitmek istemiş. Atlarını,

adamlarını hazırlatmış. Torbalar, atlar hepsi hazır; adamlarıyla sabahleyin haydi sarayın kapısını açmışlar, atlarla koştura koştura şehrin sokaklarından geçerken sokağın bir yanından öbür tarafına; “ Aman, padişahın adamları gelmeden şöyle geçeyim.” diye bir fakircik, hırpâni kılıklı bir fukaracık geçivermiş. Geçiverince padişah veyahut oranın hükümdarı demiş ki;

“—Yakalayın şu adamı, şu uğursuz herifi. Hırpâni kılıklı adam önümüzden geçti, yakalayın uğursuz adamı! Eğer biz ava gittiğimiz zaman av bulamazsak, işimiz ters giderse bunun uğursuzluğundandır, akşam kellesini uçuracağım bunun; hapsedin bunu!” demiş.

Almışlar yaka paça, götürmüşler sarayın zindanına, atmışlar aşağıya. Ötekiler yoluna devam etmiş. Kırlara çıkmışlar, çayırlara varmışlar, subaşlarına gelmişler, keklik vurmuşlar, geyik vurmuşlar, avlanmışlar, kebap etmişler, yemişler, içmişler, gülmüşler eğlenmişler; akşama neşeli neşeli gelmişler.

Birisi demiş ki:

“—Efendim, falanca hırpâni derviş, fukarâ aşağıda hapiste bekliyor.”

“—Ha, çağırın!” demiş.

Çağırmışlar, padişahın huzuruna getirmişler. Padişah demiş ki:

“—Bak, hadi bugün iyi gitti işimiz, demek ki uğursuz değilmişsin. Av bulduk. Hadi bakalım bir daha bizim önümüze gelme, önümüzden geçme, seni affettim, kafanı kesmiyorum, hadi evine gidebilirsin, demek ki uğursuz değilmişsin.”

Adamcağız söyle bakmış, demiş ki;

“—Gideceğim ama, müsaade edersen bir şey söyleyeyim de öyle gideyim.” demiş.

“—Olur, söyle bakalım!” demiş.

“—Efendim, sen sabahleyin sarayından çıktın, benimle karşılaştın. Ben yolundan bu tarafa geçtim diye bunu uğursuzluk telakki ettin, ondan sonra beni hapsettirdin. Ava gittin. Ama ben uğursuz değilmişim; çok av buldun, eğlendin, keyfin yerinde, akşam sağ salim keyifli döndün.

Ama bir de benim tarafımdan düşün; ben de sabahleyin evimden çıktım, sana rastladım, hapse girdim, akşama kadar ecel terleri döktüm. Ondan sonra acaba sağ mı kalacağım, gelip de padişah benim kafamı mı kesecek filan diye... Şimdi gidiyorum. Söyle

bakalım: Sen mi uğursuzsun, ben mi uğursuzum?" demiş.

f. Allah İçin Mütevazi Olmak

Bu da tevazu hakkında bir hadis-i şeriftir. Bu hadis-i şerifi Hz. Ömer RA rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[65]

مَنْ تَوَاضَعَ لله رَفَعَهُ اللهُ ، فهو في نفسه صَغِيرٌ ، وَفِي أَعْيُنِ النَّاسِ عَظِيمٌ ، وَمَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللهُ ، فَهُوَ فِي أَعْيُنِ النَّاسِ صَغِيرٌ ، وَفِي نَفْسِهِ كَبِيرٌ ، حَتَّى لَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِمْ مِنْ كَلْبٍ أَوْ خِنْزِيرٍ (أبو نعيم عن عمر)

RE. 414/5 (*Men tevâdaa li'llâhi rafeahu'llàh, ve hüve fî nefsihî sağîrun, ve fî a'yüni'n-nâsi azîmün; ve men tekebbera vedaahu'llàh, fehüve fî a'yüni'n-nâsi sağîrun, ve min nefsihî kebîrun, hattâ lehüve ehvenü aleyhim min kelbin ev hınzîr*.)

(*Men tevâdaa*) "Kim tevazu ederse..." Neden? (*Li'llâhi*) "Allah için."

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin dini öyle öğretmiş diye, Allah kibri sevmez diye. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin büyüklüğünü biliyor, lütfunu biliyor, her şeyin ondan geldiğini biliyor. Ne diye övünsün, ne diye tekebbür etsin? Sonra, ötekiler Allah'ın mahlûkatı… Yaradılanı Yaradan'dan ötürü hoş görmek varken ne diye öyle tekebbür etsin de onlara böyle burnunu kaldırıp büyüklensin?

"Allah rızası için kim tevazu ederse, (*rafeahu'llàh*) Allah onu yükseltir." O alçak gönüllülük yapıyor, boyun büküyor, kendisini alçaltıyor ama Allah onu yükseltir.

(*Ve hüve fî nefsihî sağîrun, ve fî a'yüni'n-nâsi azîmün*) "O kendi

---

[65] Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.276, no:8140; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.219, no:335; Hatib-i Bağdadi, *Tarih-i Bağdad*, c.II, s.110, no:504; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.VII, s.129; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.216, no: 5737; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1442, no:2445; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XX, s.179, no: 21842.

gözünde küçüktür ama, insanların gözünde büyük olur, ulu olur.”

(*Ve men tekebbere*) “Kim tekebbür ederse...” Kendisini büyük sayıyor, herkesten üstün görüyor, burnu havada... (*Vadaahu'llàh*) “Allah onu aşağıya indirir, alçaltır.”

(*Ve hüve fî a'yüni'n-nâsi sağîrun, ve min nefsihî kebîrun*) “Kendi nefsinden gelen bir duyguyla kendisini büyük görüyor ama, halkın nazarında Allah onu küçük göstertir.”

Sevdirtmez yani. O kadar ki; (*Hattâ ve hüve ehvenü aleyhim min kelbin ev hınzîr*) “O şahıs, halkın nazarında köpekten, domuzdan daha ehven, daha hor, daha aşağı görülür.”

Kibir göstereni, kibirlilik edeni Allah o duruma düşürür; tevazu edeni yükseltir.

O halde haddimizi bileceğiz, boynumuzu bükeceğiz, tevazu sahibi olacağız.

Başka bir ülkeye gitmiştim de, orada iki tane şahısla tanıştım. Kuveyt'ten gelmişler. Dediler ki;

“—Bunların her ikisi de bakanlık yapmıştır. Evkaf bakanı olmuşlar.”

Baktım çok bilgili insanlar, konuştular, kibar kibar gayet güzel şeyler söylediler. Ama çok mütevazı… Çok da zengin insanlar ama mütevazı... Ne güzel! Allah mevki vermiş, şımarmamışlar; Allah bilgi vermiş, şımarmamışlar; Allah para vermiş, şımarmamışlar. Ne güzel!

Ekseriyetle insan ya parası olunca şımarır, ya bilgisi artınca şımarır, ya da bir mevkiye getirdiğiniz zaman şımarır. Alçak tabiatlı bir insana biraz bir yüksek mevki verdin mi, babasını asmaya kalkar.

Allah öyle şımarmayıp da onun sevdiği huylarla huylanmayı nasib eylesin…

g. Abdest Aldıktan Sonra Okunacak Dua

Sıra abdest almakla, abdestten sonra yapılacak duayla ilgili bir hadis-i şerife geldi.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[66]

مَنْ تَوَضَّأَ فَأَسْبَغَ وُضُوءَهُ ، ثُمَّ قَالَ عِنْدَ فَرَاغِهِ مِنْ وُضُوءِهِ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَشْهَدُ أَنَّ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ؛ خُتِمَ عَلَيْهَا بِخَاتَمٍ ، فَوُضِعَتْ تَحْتَ الْعَرْشِ ، فَلَمْ تُكْسَرْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (أبن السني عن أبي سعيد)

RE. 414/6 (*Men tevaddaa feesbağa vudùahû, sümme kàle inde ferâğıhî min vudùihî: Sübhàneke'llàhümme ve bi-hamdike, eşhedü en lâ ilâhe illâ ente estağfiruke ve etûbü ileyke; hutime aleyhâ bi-hàtemin, fevudıat tahte'l-arşi felem tükser ilâ yevmi'l-kıyâmeti*)

"Kim abdest alırsa ve abdestini çok güzel bir tarzda, itinalı bir tarzda mükemmel yaparsa, eksiksiz yaparsa..."

Yani abdest alıyor da insanlar... Aceleye getirmeyelim!

Bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyurmuş. Bu bizim kafamızın içine yazılsın, esas hareket tarzımızın temel prensibi olsun:[67]

---

66 İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.54, no:30; Ebu Said el-Hudri RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IX, s.297, no:26080; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.194, no:21878.

67 Müslim, *Sahîh*, c.X, s.122, no:3615; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.485, no:2342; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.295, no:1329; Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.394, no:4329; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.125, no:17179; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.112, no:1970; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.199, no:5883; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.62, no:4494; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.274, no:7115; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.482, no:11071; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.60, no:15856; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.411; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.III, s.184, no:4650; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.48, no:7738; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.421, no:28508; Abdürrezzak, *Musannef*, c.IV, s.492, no:8604; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.14, no:3468; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.192, no:1262; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.565, no:2069; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.152, no:1119; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.173, no:648; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.278, no:2774; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.386, no:640; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.262, no:15609; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.107, no:6933.

إِنَّ اللّٰهَ كَتَبَ الْاِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ (م. د. ت. ن. حم. حب. عن شداد بن أوس)

(*İnna'llâhe ketebe'l-ihsâne alâ külli şey'in*) "Allah müslümanlara her şeyde güzelliği yazmıştır."

Her şeyi güzel yapmalarını ister. "Hatta" diyor Peygamber Efendimiz, "Kurban keserken bile bıçağı iyi bileyin ve kurbanı çarçabuk iyi kesin!" diyor. Yani her şeyde... Sadece mesela yazı yazarken güzel yazı yazacak filan değil; sadece namaz kılarken güzel namaz kılacak değil; her sanatta, her meslekte, her işte en güzeli yapacağız.

(*Men tevaddaa feesbağa vudùahû*) "Kim abdest alırsa ve abdestini güzel, tamam, eksiksiz alırsa..."

Bazen bakıyoruz; arkasından sanki düşman kovalıyormuş gibi veyahut müsabakaya girmişler de bakalım kaç saniyede abdesti bitirecekmiş gibi şapur şupur, şaldır şuldur, yani yüzüne gözüne, üstüne başına saçılarak, yarısı yapıldı, yarısı yapılmadı...

"—Yahu dirseğine su gitmedi?"

Hiç aldırmıyor. Hemen, tamam bitti, ceketi omuzunda içeri geliyor. Dur bakalım, ağır ağır...

Bak, *isbâğu'l-vudù* diye bir bahis var; abdesti güzel güzel yapmak. Tamamen, böyle suyu her tarafına vardırtarak... Yüzünü yıkıyorsun, gözlerinin pınarlarına varacak; sakalın varsa sakalını hilâlleyeceksin, su sakalının altına gidecek. Her tarafını üç defa yıkayacaksın. Bileklerini, kolunu yıkarken dirseklerinin arka tarafını çevireceksin, oraya gitmez umumiyetle, orada deri buruşuktur, orasına su gitmez. Halbuki o dirseğin üst tarafına kadar yıkanması lazım. Abdesti güzelce alacaksın. Her âzâyı yıkarken dualarını yapa yapa, Allah'tan hayırlar isteye isteye yapacaksın. Güzelce yapacaksın.

Namaz, abdest almaktan başlar. Abdesti güzel almazsa insanın namazı güzel olmaz. Onun için Fatih camiinde mi bir yerde gördüm, şadırvana:

"—Çok kimse gafildir namazın buradan başladığından." diye

yazmışlar.

Namaz oradan başlar, abdesti güzel almaktan başlar.

Peygamber Efendimiz:

"Kim abdest alırsa ve abdestini de kâmil bir tarzda, olgun, eksiksiz yaparsa... (*Sümme kàle inde ferâğıhî min vudùihî*) Abdestinden fariğ olduktan sonra, abdestini bitirdikten sonra şöyle derse..."

Bakalım ne diyecek, ondan sonra derse ne olacak, mükâfatı onu söyleyelim. Önce sözünü, duasını okuyalım:

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَشْهَدُ أَنَّ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ؛

(*Sübhaneke'llàhümme ve bi-hamdik, eşhedü en lâ ilâhe illâ ente, estağfiruke ve etûbü ileyk*)

Abdestini bitirdikten sonra böyle derse ne olur?

(*Hutime aleyhâ bi-hâtemin*) "Bu sözleri ve bu abdestinden hâsıl olan sevabı bir şeye konulur, bir mühür basılır, muhafaza altına alınır. (*Fevudıat tahte'l-arşi*) Arş'ın altına konulur. *(Felem tükser ilâ yevmi'l-kıyâmeti*) O sevap orada kıyamete kadar dağılmaz, kırılmaz, parçalanmaz."

Kıyamette lâzım olacak ya insana, hesabın başında lâzım olacak ya; Arş-ı Âlâ'nın altında muhafaza altına alınır. Bir özel mühürle mühürlenir, alınır. Hani merkez bankasından para torbaları dolduruluyor, kimse açmasın diye mühürleniyor, zırhlı araçlarla hadi filanca şehre, hadi filanca şehre, hadi filanca şehre götürülüyor ya; kıymetli şey, mühürleniyor, kimse karıştırmasın, kurcalamasın, açıp dağılmasın diye. Onun gibi bu güzel dua, bu abdestin sevabı böyle bir mübarek mahfaza içinde ağzı güzelce kapatılıp mühürlenir, Arş-ı Âlâ'nın altında kırılmadan, bozulmadan kıyamet gününe kadar mahfuz kalır. Âhirette de insan o abdestin hayrını görür.

Şimdi görelim mânasını, ne demekmiş:

(*Sübhaneke'llàhümme ve bi-hamdike*) "Ey benim Rabbim,

Allah'ım, sen her türlü noksandan münezzehsin, her türlü kemâlât ile muttasıfsın. Sana hamd ederim. Dilimin övebildiği kadar seni överim. Her güzellik, her kemâlât sende... Hiç bir işin eksik değil. Her sıfatın güzeller güzeli...” diye ilk önce Allah'a böyle eksiksizliğini, güzelliğini, kemâlini bildiren bir cümle ile, onu övdüğünü bildiren bir cümle ile başlıyor. Sonra;

(*Eşhedü en lâ ilâhe illâ ente*) “Yâ Rabbi, ben şehadet ederim ki senden başka mâbud yok; bir sen varsın. Sen yarattın bu dünyayı. Sadece sana ibadet edilir. Sensin ilâhımız, mâbudumuz.”

(*Estağfiruke ve etûbü ileyk*) “Yâ Rabbi, beni mağfiret etmeni dilerim ve sana tevbe ederim.”

“Mağfiret etmeni dilerim.” ne demek? Yani benim suçum, kusurum çoktur, bunları bağışlamanı isterim.

(*Ve etûbü ileyke*) “Ve sana teveccüh ederim, dönerim.”

Tevbe ne demek? Yanlış yolu bırakıp hak yola dönmek demek.

İşte bu sözlerin güzelliğinden dolayı mükâfatı çok oluyor.

(*Sübhàneke*) ne demek? “Yâ Rabbi, sen her türlü kemâlât ile muttasıfsın, her şeyin tamdır, güzeldir, hiç eksiğin, hiç hikmetsiz işin yoktur, her şeyin güzeldir.” demek. *Sübhàneke*'nin mânası o kadar güzel!

Bir insan ne zaman *Sübhàna'llah* veya *Sübhàneke* der?

Çok mükemmel bir şey gördüğü zaman, hiç kusursuz olduğu zaman *Sübhàna'llah* der. Hayranlık ve şaşkınlık ifade eden bir sözdür bu.

“—*Sübhana'llah*, Allah ne kadar güzel yaratmış şu Boğaz'ı, ortada masmavi su akıyor. *Sübhàna'llah*, iki tarafında güzel güzel çamlar, insanlar köşkler yapmışlar. Şu manzaraya bak, *sübhàna'llah*... Allah Allah, gökyüzüne bak, ne güzel yıldızlar... Şu mehtaba bak, gökyüzünde kandil gibi yeryüzünü ne güzel aydınlatıyor, *sübhàna'llah*...”

“—Aman yâ Rabbi, şu çiçeğe bak, ne kadar güzel. Şu renge bak, hangi fabrikada boyandı bu? Şu kara topraktan bu renk nasıl çıktı? Aman yâ Rabbi, bu koku ne, hangi laboratuvarda yapılmış? *Sübhàna'llah*...”

Yani böyle her güzellikte insanın hayranlığını ifade eden bir sözdür, *sübhàna'llah*.

(*Ve bi-hamdik*) ne demek? "Yâ Rabbi! Sana hamd ederim."

Her güzel şey övülür. O güzellik, o kemâlât karşısında da insan "Sana hamd olsun yâ Rabbi!" diye Allah'a hamd eder.

Sonra; "Yâ Rabbi, senin birliğini tasdik ederim; senden gayri ilâh olmadığını, mâbud olmadığına şehadet ederim, bilirim, bildiririm. Ve senden affımı, mağfiretimi dilerim. Sana tevbe ederim." Söz bu…

İşte bu sözler çok kıymetli sözler. Yani biz bu dilimizle söylediğimiz bu sözlerin mânasını şöyle gönlümüze bir yerleştiriversek, mânası bizim oluverse, dilimizin ucundan dökülüp gitmese, mânası kalbimize yerleşse, tamamen öyle olsa, her yere baktığımızda ibret gözüyle bakıp Yaradanı bilip de ona hayranlığımızı sürdürsek, Mevlâ'ya övgümüzü, saygımızı, methimizi, hamdimizi içimizde canlı tutsak, kusurumuzu bilip de ondan af ve mağfiret dilesek, ona yönelsek; işte en güzel şey bu…

Böyle güzel abdest aldı mı insan, günahlarından tertemiz olur. O dökülen sularla, damlalarla beraber her âzâsının günahları, isleri, pasları gider; insan temiz, pak olur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri her ibadetimizi böyle şuur ile güzel yapmayı bizlere nasib ve müyesser eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

25.11.1984 - İskenderpaşa Camii

07. ABDESTİ GÜZEL ALMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvan... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ تَوَضَّأَ ، فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ، ثُمَّ رَفَعَ بَصَرَهُ إِلَى السَّمَاءِ ، فَقَالَ : أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ؛ فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ ، يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ (ن. ه. ك. عن عمر)

RE. 414/7 (*Men tevaddaa, feahsene'l-vudùa, sümme rafea basarahû ile's-semâi, fekàle: Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû; futihat lehû ebvabü'l-cenneti, yedhulü min eyyihâ şâe.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kema kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun... Peygamber SAS Hazretleri'nin hadîs-i şeriflerini, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının *mim* bâbından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamadan önce evvelen ve hasasaten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS hazretlerinin ruhu için ve onun âlinin, ashâbının etbâının,

ahbâbının ruhları için;

Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-i aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için ve hassaten eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki bilgilerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvîlerin cümlesinin ruhları için:

Uzaktan, yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, akrabasının ruhları için; biz müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerif okuyup ruhlarına hediye edelim, ondan sonra başlayalım, buyurun!

……………………..

a. Abdest Alınca Okunacak Dua

İlk sırada olan birkaç hadîs-i şerif abdest almakla ilgili... Metnini mukaddemede okuduğumuz hadis-i şerif Ukbetü'bnü Âmir tarafından nakledilmiş, Ahmed ibn-i Hanbel Müsned'inde kaydetmiş, daha başka hadis kitaplarında da mevcut. Peygamber SAS buyurmuş ki:[68]

مَنْ تَوَضَّأَ ، فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ، ثُمَّ رَفَعَ بَصَرَهُ إِلَى السَّمَاءِ ، فَقَالَ : أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ؛ فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ ، يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ (ن. ه. ك. عن عمر)

RE. 414/7 (*Men tevaddaa, feahsene'l-vudùa*) "Kim abdest alırsa

[68] Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.25, no:9912; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.196, no:716; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.213, no:249; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.61, no:242; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.295, no:26074; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.187, no:21860.

ve abdestini güzel yaparsa…" Abdestin hakkını vererek, farzlarına, sünnetlerine, âdâbına riayet ederek, dikkatli bir tarzda abdest alırsa…

(*Sümme rafea basarahû ile's-semâi, fekàle*) "Sonra gözünü göğe diker de şu sözleri söylerse…(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerike leh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlüh.*)

Bildiğimiz bir söz, *kelimeteyni şehâdeteyn:* "Allah'tan gayri ilâh olmadığına, onun şerîki olmadığına, onun tek olduğuna ve Muhammed'in onun kulu ve elçisi olduğuna şehadet ederim."

Güzelce alınan abdestin akabinde bunu söylersek ne olur?

(*Fütihat lehû ebvabü'l-cenneti*) "Cennetin sekiz kapısı buna açılır, (*yedhulu min eyyihâ şâe*) neresinden isterse oradan dâhil olsun diye."

Mirasyediler gibiyiz. Yani kendimiz emek çekerek kazanmadık da babadan, dededen geldiği için elimizde bulunan nimetlerin nasıl kıymetli nimetler olduğunu bilmiyoruz. Babadan görmüşüz, mahiyetini bilmiyoruz. Abdest denilen ibadetin hazırlığı ve alınışı ne kadar güzeldir, ne kadar güzel ve mânalı bir harekettir. İnsanı hem maddî bakımdan temizliyor hem de mânevî yönü var. Elini, yüzünü âzâsını yıkadıkça dökülen sularla beraber mânevî kirlerden de arınıyor. O sularla beraber mânevî kirler de, günahlar da gidiyor; insan pak oluyor. Hem sembolik, hem hakiki… Hem maddeten insanın tozunu toprağını gideriyor hem de mânevî bakımdan içinin kirini, pasını gideriyor.

Dikkat edin, kontrol edin, siz de deneyin! Sıkıntılı, sinirli, üzüntülü veya yorgun olduğunuz zamanda bir abdest alın bakalım; insanın her şeyini alır götürür, tertemiz ve pak eyler.

Şu namaz ne güzel ibadettir! İçinde ne güzel fiiller var. İnsan rükû ediyor, secde ediyor; o mübarek, güzel ve kıymetli uzvu olan alnını, o şerefli alnını yerlere, topraklara koyuyor. "Yâ Rabbi! Sen âlemlerin sahibisin, ben senin önünde eğiliyorum." diyor. Ne derin mânalar var ki, insanı eritir. Ne kadar güzel!

İşte insan duasına dikkat ederek besmeleyle başlayıp, güzelce abdest alıp, gözünü göğe kaldırırsa…

"—Niye göğe kaldırılıyor?"

Çünkü rahmet gökten iner. Çünkü insan sanki; "Yâ Rabbi! İşte

abdestimi aldım; senin rahmetini, bereketini umuyorum, gelişini gözlüyorum.” demiş gibi oluyor. Hepimizin yapabileceği bir dua şeklidir, hatırınızda tutun!

Kim abdest alır da abdestini güzel yaptıktan, güzel eyledikten, tamamladıktan sonra gözünü semaya kaldırıp: “*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llàhu vahdehû lâ şerîke leh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*” der de imanını dille ikrar ederse, ona mânevî bakımdan çok kârlar geliyor. “Buyur hangisinden istersen gir!” diye, cennetin sekiz kapısı kendisine açılıyor.

b. Abdestten Sonra Yüzünü Silmek

Diğer hadîs-i şerif:[69]

مَنْ تَوَضَّأَ ، فمسح بثوب نظيف فلا بأس بِهِ ، وَمَنْ لَمْ يَفعَلْ فهُوَ أَفضَلُ ، لأَنَّ الْوُضُوءَ يُوزَنُ يَومَ الْقِيَامَةِ مَعَ سَائِرِ الأَعْمَالِ (تمام ، كر. عن أبي هريرة)

RE. 414/8 (*Men tevaddaa femeseha bi-sevbin nazîfin, felâ be’se bihî; ve men lem yef’al fehüve efdal; lienne’l-vadùe –veyahut vudùe- yûzenü yevme’l-kıyâmeti mea sâiri’l-a’mâl.*)

Ebû Hüreyre radıyallahu anh’ten rivayet edilmiş bir hadis. Abdest almanın esrarından bir sırrı bize açıklıyor. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

“Kim abdest alır, ondan sonra yüzünü bir temiz bez ile silerse; (*felâ be’se bihî*) bunda bir beis yoktur.”

Havluya, bir beze, temiz bir kumaş parçasına kurularsa beis yoktur. Ama eğer iklim, mevsim, şartlar müsaitse... (*Ve men lem yef’al fehüve efdal*) “Yapmazsa, suyu olduğu gibi üstünde kalırsa, o daha efdaldir. (*Li-enne’l-vudùe*) Çünkü abdest veyahut (*vadù*)

---

[69] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.380, no:7812; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.144, no:645; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.307, no:26139; *Camiü’l-Ehàdis*, c.XX, s.199, no:21889.

okunursa abdest alınan su, kıyamet gününde diğer amellerle beraber teraziye konur, o da tartılır." O bakımdan Peygamber Efendimiz, "Kendi haline bırakıp da kurumasını sağlarsa daha iyi olur." buyurmuş.

Tıbbî bakımdan diyorlar ki;

"—Su insanın âzâsında kendisi buharlaştığı zaman, mikropları da öldürür."

Öyle bir faydası da varmış. Hakikaten temizleyici, dezenfektan bir hareket olmuş oluyor.

c. Abdest Alıp Namaz Kılmak

Yine abdest almakla ilgili bir hadîs-i şerif:[70]

مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوئِي هٰذَا ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ، لاَ يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ ؛ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ (حم. ق. د. ن. عن عثمان)

RE. 414/9 (*Men tevaddaa nahve vudûî hâzâ, sümme sallâ rek'ateyni, lâ yuhaddisü fîhimâ nefsehû; gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihî.*)

Buhârî, Müslim ve birçok sahih hadis kitaplarında rivayet edilmiştir, sahih bir hadîs-i şerîftir. Peygamber SAS buyurmuş ki:

"Kim şu benim aldığıma benzer bir tarzda abdest alırsa..."

Demek ki yüzünü, elini nasıl yıkadığını göstererek abdest almış.

"Kim bu tarzda abdest alır, sonra iki rekât namaz kılarsa..."

Buna, müstehab olan abdest namazı yani abdestten sonra kılınan namaz derler.

Gümüşhanevî Hocamız şerhte; "Ama ona vakit olmaz da doğrudan doğruya hemen farz namazı kılarsa, yine sevabı hâsıl

---

[70] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.277, no:155; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.9, no:332; Neseî, *Sünen*, c.I, s.152, no:83; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.59, no:418; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.186, no:3071; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.85, no:102; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.53, no:247; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.188, no:693; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.344, no:1060; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.4, no:3; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.202, no:652; Hz. Osman ibn-i Afvan RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.438, no:26870; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.204, no:21900.

olur.” diye açıklamış.

İki rekât kılınan bu namazda ne yapacak? (*Lâ yuhaddisü fîhimâ nefsehû*) “Nefsiyle bu namazda konuşmazsa…”

Namaza uygun olmayan fikirler kafasından geçmezse, aklı dünya işlerine takılmazsa, huşû ve hudû ile kendini tam vererek namazı kılarsa…

(*Gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihî*) “O zaman geçmiş günahları, segairi affolunur.”

Abdesti illa namaz vaktinde almak şart değil. İnsan fırsat olduğu zamanlar erken de alabilir. O zaman abdestin arkasından “abdest namazı” denilen iki rekât namazın kılınması afv u mağfiret olmaya sebep oluyor.

İnsan bir hadîs-i şeriften bir fazilet duyduğu zaman, onu tatbik etmeli!

d. Abdesti Alıp Camiye Gitmek

Namazla ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[71]

مَنْ تَوَضَّأَ لِلصَّلاَةِ فَأَسْبَغَ الْوُضُوءَ ، ثُمَّ مَشٰى إِلَى الصَّلاَةِ الْمَكْتُوبَةِ

فَصَلاَّهَا مَعَ النَّاسِ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ ذُنُوبَهُ (حم. م. ن. عن عثمان)

RE. 1414/10 (*Men tevaddaa li’s-salâti, feesbağa’l-vudùa, sümme meşâ ile’s-salâti’l-mektûbeti, fesallâhâ mea’n-nâsi, gafera’llàhu lehû zünûbehû*)

(*Men tevaddaa li’s-salâti*) “Kim namaz için abdest alır da, (*feesbeğa’l-vudùa*) “Bütün âzâsını dikkatli bir şekilde yıkarsa…”

Hiç ıslanmamış yer bırakmadan güzelce ıslatarak abdest

---

[71] Müslim, *Sahîh*, c.II, s.19,no:341; Neseî, *Sünen*, c.III, s.376, no:847; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.82, no:390; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.182, no:1455; Hz. Osman RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.295, no:18953; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.201, no:21895.

alırsa… Çünkü bu işlerin inceliklerini bilmeyen kimseler şaldur şuldur abdest alıyorlar, dikkat etmiyorlar. Gözleri, alnının üst tarafı, yüzünün yan tarafları, dirseklerinin alt tarafı vb. bazı yerlerine su varmıyor. Acele etmekten ve bu işin ehemmiyetini bilmemekten abdest eksik kalabiliyor.

"Her tarafını güzelce ovuşturarak suyu vardırtır, gözlerinin yuvalarına filan gayet güzel bir tarzda suyu gidererek abdest alır, (*sümme meşâ ile's-salâti'l-mektûbeti*) sonra farz bir namazı kılmaya yürürse… Evinde abdesti aldı, abdestli olarak camiye namaz kılmaya doğru yürürse…"

(*Fesallâhâ mea'n-nâs*) "Ve o namazı insanlarla birlikte kılarsa; (*gafera'llàhu lehû zünûbehû*) Allah onun günahlarını afv u mağfiret eder."

İnsanoğlu çok hatakârdır. Hatası, cahilliği çoktur, nefsi kuvvetlidir. Şeytan gelir, iyi insanı da kötü insanı da aldatır, hatalara düşürür. Nefis, şeytan, dünya zevkleri, lezzetleri ve saireler ayağını sürüştürür. Ama bu alınan abdestler ve bu kılınan namazlar günahları affettiriyor. Yoksa biz mahvoluruz, başımıza taş yağar.

İki namaz, aradaki günahları affettiriyor. Abdestler, oruçlar, Ramazanlar, haclar aradaki günahları affettiriyor. Biz tekrar tekrar günahlardan temizleniyoruz. Yoksa mümkün olur mu? Linyit yakılan bir soba düşünün... O sobanın boruları hiç temizlenmese ne olur? Dolar, tıkanır.

İçinden kireçli su akan bir boru zamanla ne olur? Tıkanır! Her şey böyle zamanla tıkanıyor. Bizim de günahlarımız bizden silinmese taş oluruz. Tepeden tırnağa her tarafımızı kireç bağlar, taş kesiliriz; hiçbir işe yaramaz hâle geliriz. Abdestler, namazlar ve böyle işler, her birisi günahlarımızı affettiriyor.

Cemaatle namaz kılmanın çok fazileti var. Camiye yürümenin çok faydası var. Cemaatin içindeki insanların birbirlerine çok faydası var. Hadîs-i şerifler, "İki müslüman karşı karşıya geldiği zaman, birisinden Allah mutlaka ötekisini faydalandırır." buyuruyor.

Caminin içinde ağzı dualı, mübarek, beyaz sakallı bir ihtiyar, Allah'ın sevdiği bir halis ve sàlih kimse hürmetine, onunla beraber

namaz kılmış herkesin namazı kabul oluyor. Ama evinde o garanti yok. Evinde belki namazın kabul olmayacak, “Kıldın ama kabul etmedim, ey kulum!” veya “Çalın bunu yüzüne!” deyiverse Allah-u Teâlâ Hazretleri! Buruşuk bir elbise gibi insanın yüzüne çarparlar.

Geçen akşam hadîs-i şerifte okuduk ki, bir insan usulüne ve erkânına riayet ederek güzelce namaz kılarsa, namaz ona dua edermiş; “Sen beni nasıl koruduysan, eksiksiz kıldıysan Allah da seni hıfz eylesin, korusun.” dermiş. Onun üzerine melekler, o namazın sevabını alır, dergâh-ı İzzet’e götürürlermiş. Yani dergâh-ı İzzet’e yükselirmiş.

Eğer namazı doğru kılmazsa… (*Dayyi’ke’llàhu kemâ dayya’tenî*) “Sen beni nasıl mahvettiysen, zayi ettiysen, elden kaçırdıysan, düşürdüysen, berbat ettiysen Allah da seni zayi etsin.” diye beddua edermiş. İşte o beddua ettiği zaman, namaz buruşturulmuş bir elbise gibi yapılır ve namaz kılanın yüzüne çarpılırmış. Hadîs-i şerîfte böyle bildiriliyor.

Demek ki abdesti güzel alacağız. Bileceğiz ki ibadetlerin çok sırları vardır. Yavaş yavaş öğreneceğiz; hadisleri ve âyetleri okudukça, zikir ve ilim meclislerine geldikçe öğreneceğiz. “Meğerse bilmediğim daha çok şey varmış, ben de kendimi bir şey biliyorum sanıyordum. Yavaş yavaş öğreneceğim.” diyeceksiniz. Esrârını öğrendikçe hatırınıza yerleştireceksiniz.

Abdesti güzel güzel alacaksınız; aceleye getirmeyecek, üstünüze sıçratmayacak, suyu âzâlarınıza güzelce yayacaksınız. Dualarını ede ede güzelce abdest alacaksınız. Sekînet ve vakar ile, efendi efendi, vakur bir kimse olarak camiye geleceksiniz. Yolda gördüklerinize selâm vereceksiniz. Zikir ve tesbihle yürüyeceksiniz. Camiye gireceksiniz ve camide insanlarla namaz kılacaksınız.

Adam hiç kimseyi beğenmiyor, beğenmediği için evinde yalnız kılıyor. Seni ne yapalım?

Kusursuz kul olmaz! Allah-u Teâlâ Hazretleri bunca kusurlarıyla kullarına bakıyor, hiç ibret almıyor musun? Sen, gökten melek gibi mi indin? Kusursuz kul olmaz. Kul kimseyi beğenmiyor, camiye gelme lüzumunu duymuyor. Allah tevfîkini kesiyor da, şeytan onu camiye gelmekten ayırıyor, koparıyor. Yani

onu sürüden çalıyor.

Camiye gelecek!

Camiler Allah'ın kaleleridir, buraya gelen kurtulur. Çok çok faziletleri vardır, farkına varmazsın.

"—Bugün sabahtan beri bir hayır, bir bereket! Allah Allah! Yemekler tatlı, evde bir bereket var, hanımın muamelesi güzel, çocuğun hâli güzel, dükkânda alış verişler tatlı…"

Neden? Bilmezsin işte. Bu işlerin hepsini yapan, yaratan Allah-u Teâlâ hazretlerine sen iyi kulluk edince her şeyin böyle rast gider. Evinde hayır bereket kaynar, nereden geldiğini, nasıl olduğunu anlayamazsın.

"—Ben dokuz bin lira maaş alıyorum. Bu para nasıl yetiyor, ne oluyor?" dersin…

Ankara'da geçen senelerde birisi geldi, adını hatırımda iyi tutamadım. O zaman dokuz bin lira alıyordu ama yine çok düşük bir maaştı. Şimdi artık dokuz bin lira talebeye filan verilen bir para oldu da... Dokuz bin lira alıyormuş, gecekonduda oturuyormuş, evi de kiraymış. Söz arasında bir mesele sordu bana da, bir de baktığı bir kimse varmış. Yani üç-dört çocuklu ailesi var bir de fukaradan, duldan bir yardıma muhtaç kimseye hayır olsun diye bakıyor.

"—Bu para yetmez!" diye düşündüm ama Allah bir bereket veriyor. O kadar para; kiraya mı, yol parasına mı, gıdaya mı, ekmek almaya mı yetecek? Mümkün değil! Allah hayır bereket verdi mi, insan hayrını bereketini görür. Hayır bereket vermezse milyonları olsa Allah yetirmez.

İbret alın ki mesela Topkapı'dan çıkıp ileriye Bakırköy'e doğru giderken Merter Sitesi diye bir site vardı, kocaman bir mahalle oldu. O arazilerin, mülklerin sahibini akrabasından bir kimse, belki çocuğu öldürdü. Eski senelerde gazeteler yazdı. İşte bu hayırlılık ve hayırsızlık denilen şey... Yani insan hayrını göremiyor.

Bu esrârı biz farkında olmadan, mirasyedi gibi kullanıyoruz. Şuurunda değiliz ama hadisleri okudukça şuuruna ereceğiz. Yaptığımız şeyi şuurla yapacağız. Namazımıza; "Huzûr-u Rabbi'l-âlemin'e durdum." diye duracağız, tüylerimiz diken diken olacak. Âyetleri okurken gözlerimiz yaşaracak. Rükû ve secde ederken kendimizden geçeceğiz.

Namazı öyle kılacağız. Öyle şuurla kılmalıyız. “Kimin huzurundayım.” diye düşünmeliyiz.

e. Abdest Almak Günahları Affettirir

Önceki mânânın güzel bir tarzda ifadesi… Ahmed ibn-i Hanbel ve Müslim’de geçen bir hadîs-i şerif. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[72]

مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ، خَرَجَتْ خَطَايَاهُ مِنْ جَسَدِهِ ، حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَظْفَارِهِ (حم. م. عن عثمان)

RE. 414/11 (*Men tevaddae feahsene’l-vudùa, harecet hatâyâhu min cesedihî, hattâ min tahti ezfârihi*)

(*Men tevaddae feahsene’l-vudùa*) “Kim abdest alırsa ve abdestini güzel edâ eylerse; (*harecet hatâyâhu min cesedihî*) onun hataları, günahları vücudundan çıkar, sıyrılır gider; (*hattâ min tahti ezfârihi*) “Tırnaklarının altından çıkıp gidinceye kadar…”

Demek ki abdest güzel alındığı zaman günahlar vücudun uç kısımları olan ayak ve el tırnaklarından sıyrılıp çıkar gider. İşte biz, böyle mânası derin ibadetler yapan bir ümmetiz. Dünyanın başka milletlerinde bu dinin güzellikleri yok. Dünyada çok çeşitli yol tutturmuş insanlar var ama o dinlerin kimisi hak din de olsa, zamanında bir peygamber öğretmiş de olsa, o öğretilen şeyler unutulduğu için bu incelikler yok. Abdest yok, namaz yok, oruç yok, hac gibi güzel bizimkine benzer tarzda ibadet yok. Bizim ibadetlerimizin her birisinin hikmetine mütefekkirler, filozoflar hayran kalıyorlar.

Günde beş vakit namaz; yılda bir kere hac, zekât, oruç… Ne kadar kıymetli ibadetler! Orucu perhize, haccı ziyarete çevirmişler; mukaddes yerlerden başka yerlere döndürmüşler. Hayrı, hasenâtı,

---

[72] Müslim, *Sahîh*, c.II, s.46, no:361; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.66; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.12, no:2731; Ebû Avâne. *Müsned*, c.I, s.194, no:615; Hz. Osman RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.285, no:26034; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.191, no:21871.

sadakayı ters tarafa çevirmişler.

Namaz denilen ibadet, oruç denilen ibadet daha eski ümmetlerde de emredildiği halde çığırından çıkartılmış. El-hamdü lillah, bizim yolumuz çok güzel. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, bu güzel İslâm'ın güzelliklerini bilerek yaşatsın. İslâm'dan bizleri ayırmasın. İmandan sonra küfre düşürmesin, izzetten sonra zillete indirmesin, kabulden sonra reddeylemesin...

f. Abdestte Burun Temizliği

Diğer hadîs-i şerîf:[73]

مَنْ تَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْثِرْ ، وَمَنِ اسْتَجْمَرَ فَلْيُوتِرْ (حم. ق. ن. ه. عن أبي هريرة ؛ م. عن أبي سعيد)

RE. 414/12 (*Men tevaddae fe'l-yestensir. ve meni'stecmere fe'lyûtir*)

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

"Kim abdest alırsa, burnunu iyice temizlesin!" Hınkırsın, temizlensin. Çünkü maddî bir kir de kalmayacak. Mânevî kirler, hatalar, günahlar sıyrılıp gidiyor da maddî bir kir, toz, toprak da kalmayacak. Burnunu güzelce temizlesin.

Temizliğe riayet etmek lazım… Şimdi el-hamdü lillâh evlerimiz var, Terkos tesisatına bağlı sularımız var; şaldır şaldır akıyor. Yüznumaralar beyaz fayanslarla döşenmiş filan, el-hamdü lillâh güzel yani.

"—Pekiyi 14 asır evvel nasıldı? Çölde nasıldı?"

Bu imkânlar eski devirlerde yoktu. Biz ne kadar şükretsek azdır. Eski insanlar çok sıkıntı çekerlerdi. Hatta ben hatırlarım; çocukluğumda, bizim beldemizde evlere sırtta su taşınırdı, "Aman

---

[73] Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.279, no:156; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.32, no:350; Neseî, *Sünen*, c.I, s.160, no:87; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.496, no:403; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.518, no:10729; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.83, no:95; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.454, no:527; Rebi', *Müsned*, c.I, s.51, no:81; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.363, no:2238; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.304, no:26117; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.198, no:21887.

su zayi olmasın!" denirdi. İnsanın evinde musluk olsun, herkesin musluğundan şaldır şaldır su aksın; bu büyük bir gelişme...

Hele Arabistan diyarında suyu nereden bulacaksın? Çok zor. Yapılmış kesme taş binalar, onlar sonradan oldu. Osmanlılar, padişahlar geldi; cihadlar ettiler, zenginlikler oldu, paralar kazanıldı, hayır sahipleri hayırlar yaptılar…

Ondan evvel müslümanlık, Hicaz yarımadasında diyar-ı gurbetteki mahzun insanlar gibi, boynu bükük olarak, yoksul bir tarzda doğdu. İnsancıkların üstlerinde elbiseler yoktu, koyunlardan yüzülmüş derileri üstlerine örterlerdi. Yağmur yağdığı zaman üstleri ağıl gibi kokardı ama kalpleri altın gibiydi. Evet, üstünde İngiliz kumaşı yoktu, tertemiz değildi ama ne yapsın? Başka kıyafetleri yoktu, koyun derisine bürünmüşlerdi.

Hurma dallarından gölgelenmiş evlerde otururlardı. Hurma dallarının arasını çamurla sıvarlardı. Altı toprak üstü dal… Bu durumda temizlik nasıl olacak? Dağda, bayırda, çölde… İşte o insancıklar bütün bu imkânsızlıklara rağmen pırıl pırıl, tertemiz insanlardı. Büyük abdest için de taş toplarlar, taşlarla temizlenirlerdi. Peygamber Efendimiz o temizliği de hepsine öğretmiştir. Küçük abdesti olduğu zaman nasıl olacak? Büyük abdesti olduğu zaman nasıl temizlenilecek? Tırnaklar nasıl temizlenilecek? Vücudun biriken kılları nasıl temizlenecek? Erkeklerde de kadınlarda da koltuk altında kıllar vardır; uzar, terler kurur, terler kurur… İnsan tekeden beter kokar. Onlar temizlenecek…

"—Hocam! Jileti takarız cırt temizleriz."

O zaman jilet fabrikası mı var?

Kitaplarda, "Koltukaltını yolmak." diyor. Yolacak yolacak, orayı öyle temizleyecek. Mesela bıyıklar azaltılıyor, ince oluyor.

Çok olsa ne olur? Yukarıdan gelen akıntılar, bunların arasında kalır, temizlik tam olmaz. Sakal uzatılacak da Peygamber Efendimiz, "Bıyıkları kesin!" buyurmuş. Temizlik olsun diye bıyıklar azaltılacak, tırnaklar kesilecek.

Neden? Uzadığı zaman insanın yüzünü yırtar, altına pislik birikir ondan. Temizlik olsun diye koltukaltlarındaki kıllar giderilecek. İnsanın kasıklarında Allah yaratmış, o kıllar giderilecek. Ağzı, burnu, kulağı temizlenecek. Zaman zaman vücut

yıkanacak.

Bizim dinimiz bize günde beş defa yıkanmayı emretmiş. Eskiden insanlarda yoktu. Hâlâ da dünyanın birçok yerinde yoktur. Mesela geçen gün gazetede okudum, hayret ettim. “Yirminci Yüzyıl’da Fransızlar çok az yıkanırlar.” diye yazıyor. Siliniverirlermiş, olur bitermiş. Sonra bir kabı getiriyor ortaya, herkes dalıyor çıkıyor, dalıyor çıkıyor, elini daldırıyor… Öyle yıkanmak mı olur? Yıkadığın akacak gidecek, yeni gelen su temizleyecek.

On dördüncü, On beşinci Asırlarda Avrupa’dan gelen seyyahlar, bizim büyüklerimizi hamamlarda yıkanırken görünce, “Ya bu adamlar ne biçim adam! Her gün yıkanıyorlar! Bunlar hasta olacak, ölecekler.” diye korkarlarmış. Yani kafaları öyleymiş. Fransızların parfümlerinin ve parfüm sanayilerinin çok ilerlemesi o kokuları bastıracak kuvvetli kokular bulmak içindir. Adamlar yıkanmıyorlar. Sarayda yüznumara yokmuş. Allah Allah! Yüznumara olmayınca ne olur, gerisini artık siz anlayın. Biz “leb” diyelim gerisini siz bilirsiniz. Evi arıyorsun, tarıyorsun, yüznumara yok. Ne olacak? Ayıkla pirincin taşını…

Bu izahattan sonra bir daha bu hadîs-i şerîfi düşünürsek… Peygamber Efendimiz; “Abdest aldığınız zaman burnunuzu iyice temizleyin, pislik kir kalmasın. Büyük abdestten sonra taş kullandığınız zaman da taşları bir, üç, beş, yedi gibi tek yapın.” buyurmuş.

Bak, Peygamber Efendimiz şefkatli bir mürebbi –terbiyeci- olarak her şeyi öğretmiş, tepeden tırnağa her bakımdan insanı yetiştirmiş. Namazı nasıl kılacak, abdesti nasıl alacak, nasıl temizlenecek?.. Hiçbir eksik yok.

İnsanı maddesiyle mânasıyla, içiyle dışıyla, dünyasıyla âhiretiyle bir bütün olarak düşünüp de her bakımdan yardımına yetişen bir başka sistem yok. Bizim dinimiz böyle bir din. Biz bunun kadr ü kıymetini bilmiyoruz.

Neden?

Mirasyediyiz. Bunları çalışıp bulmadık ki… Öbür milletlerin halini bilmiyoruz ki… Ankara’da, İstanbul’da yaşadık; köyümüzdeydik, şehre geldik filan… Dünyadan haberimiz yok. Her

tarafı böyledir hatta daha ileri sanıyoruz. Mukayeseyle anlaşılır, geziyorsun görüyorsun.

g. Abdest Alıp Kardeşini Ziyaret Etmek

Enes ibn-i Mâlik RA'dan başka bir abdest hadisi. Ama bakın, Peygamber Efendimiz'in bu hadîs-i şerîfi bizi ne kadar güzel bir şeye götürüyor:[74]

مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ، وَعَادَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ مُحْتَسِبًا ، بُوعِدَ مِنْ جَهَنَّمَ مَسِيرَةَ سَبْعِينَ خَرِيفًا (د. عن أنس)

RE. 414/13 (*Men tevaddae feahsene'l-vudûa, ve àde ehâhü'l-müslime muhtesiben, bûide min cehenneme mesîrete seb'îne harîfen*)

"Kim abdest alırsa, sonra abdestini güzel eylerse…" Hoş, güzel bir tarzda alırsa… Abdestini hani hemen, alelusul, almış olayım, paldır küldür filan değil de, güzel bir tarzda alırsa…

(*Ve àde ehâhü'l-müslime*) "Müslüman kardeşini ziyarete giderse…"

Şu inceliğe bakın! Müslüman kardeşini ziyarete gidecek, abdest almayı söylüyor Peygamber Efendimiz. Dikkat ediyor musunuz? Namaz kılmaya değil, müslüman kardeşini ziyarete giderse…

Neden? (*Muhtesiben*) "Sevabını Allah'tan bekleyerek."

Biz bir kardeşimizi neden ziyaret ederiz?

"—Yanında menfaatim var. Gittim mi cebim para dolacak."

Hayır! Allah rızası için ziyaret edecek. Ziyaretler Allah rızası için, almak ve vermek Allah rızası için, namaz ve cihat Allah rızası için, ölmek ve yaşamak Allah rızası için… Kardeşini ziyaret ediyor.

Neden? (*Muhtesiben*) Dünyevî bir menfaat, garaz ve maksat için değil, Allah'tan sevabını bekleyerek ziyaret ediyor. Ve gittiği yere

---

[74] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII. s.347, no:2693; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.169, no:9441; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.93, no:25131; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.192, no:21873.

abdestli gidiyor.

Buyurun bakalım; yirminci yüz yıldayız, şu incelik hangi kültürde var? Hint kültürü, Çin kültürü, Avrupa kültürü, Amerika kültürü, ay kültürü, Merih kültürü… Kâinâtın başka yerlerinde arayın bakalım, bu incelik hangi dinde var?

Müslüman, müslüman kardeşini ziyarete gidiyor. Efendimiz ziyarete gidiş sebebini bir kelimeyle söylüyor; (*muhtesiben*) sevabını Allah'tan hesap edip umarak; başka bir maksatla değil...

Nasıl? Abdest alarak ve abdesti güzel alarak... Düşün, tertemiz olacaksın; tozun terin gidecek, elin yüzün yıkanacak... Doktorların bu hadis karşısında bir feryat edip, sırt üstü düşüp bayılması lazım! "Ne dinmiş yâ Rabbi!" deyip, bütün doktorların sıraya girip müslüman olması lazım! 1400 yıl önce, o çöl kanunu işte bu! Buyur… Var mı senin başka bir yerde gördüğün, bir başka medeniyette rastladığın böyle bir şey?

Şu güzelliğe bakın! *El-hamdü lillâhi alâ ni'meti'l-islâm*. İslâm nimetine ne kadar şükretsek azdır. Allah bizi bu nimetten ayırmasın, mahrum etmesin.

(*Àde ehâhü'l-müslim*) "Müslüman kardeşini ziyaret ederse…"

Tekrar tekrar yapılan ziyaretlere tekerrür ettiğinden *âde* diye bu fiil kullanılır, fakat daha ziyade hasta ziyareti için kullanılır. Hasta ziyareti için *iâdetü'l-marid* diye, bu kelimenin mastarı iâdet gelir. Bu kelime daha ziyade hasta ziyaretinde müstamel olmuştur. O zaman, umumi mânasıyla bir ziyaret değil de, belki bir hasta kardeşini ziyaret mânasına olur; o da güzel bir şey. İnsan hastalandı mı, en zayıf olduğu zaman kapıya bakıyor, "bir kardeşim gelse" diye teselli bekliyor.

Almanya'ya veya başka memleketlere gidiyorsunuz; papazlar hastanelerde karargâh kurmuş. Hatta hastaneleri kendileri yapmış, rahibeleri hasta bakıcı yapmışlar.

Neden?

İnsanın en duygulu olduğu zaman, oradan etkileyecek. Bizim de öyleydi, her camimizin yanında, külliyesinde bir dârü'ş-şifa, şifa evi vardı. Bakarsın cami burada, medrese şurada, dârü'ş-şifa burada, aş evi burada, yetimhane burada… Külliyede her şey vardı. Tabi

biz o eski şeylerin hepsini unuttuk.

Bize dedelerimiz kötülendi, kötülendi, kötülendi… O dedelerin torunu olmaktan utanacak hâle geldik. Cahillik zor şey! İnsanı cahil bırakıp beynine de yalan yanlış şeyleri tekrar tekrar söyledin mi… Kırk gün bir adama "sen delisin" desen deli olurmuş derler. Bizi de, "Senin anan baban şöyle, senin anan baban vahşi, senin anan baban barbar…" diye diye inandırdılar. Çok kimse inanıyor şimdi. Şu caminin dışına gidin, müslümanları barbar sanıyorlar.

Barbar Avrupa!

İtalyanlar Libya'ya geldiği zaman nüfusun yüzde ellisini kesmiş. Her iki kişiden bir tanesi gitmiş. İnsan bu; kuş değil, sinek değil, insan! Medeniyet mi bu?

Cezayir'de Fransızlar çok şiddet kullanmışlar, nüfusun üçte birini katletmişler. Her üç kişiden bir tanesi gitmiş. Medeniyet mi?

Medeniyet bizdeymiş; biz esir aldığımız, bizimle çarpışmış komutana bile izzet etmişiz. Esir aldığımız komutana bile bizim

padişahımız, “Olur böyle şeyler. Asker bazen kazanır, bazen kaybeder. Müsterih ol. Haydi seni memleketine gönderiyorum. Hem seni gönderirken, ‘Bir daha benim karşıma çıkıp savaşmayacaksın.’ diye şart da koşmuyorum. Yine adam topla, yine gel. Bana bir zafer daha kazandırırsın, bir şeref daha eklenir şerefime.” demiş.

İnsanlık bu! Bunu başkaları anlayamaz. Biz o dedelerin torunlarıyız da mazimize düşmanız. İngiliz, Fransız, Alman ve İtalyanlarla omuz omuza vermişiz, veryansın Osmanlı’ya çatıyoruz.

Osmanlı kim?

Benim dedem Osmanlıydı, senin deden de... Yani şimdi değişti; adam dedene çattırtıyor da kimse bir şey yapmıyor, kılı kıpırdamıyor. Vur, tamam, “Vay hain padişahlar vay…”

İstanbul’u kim aldı? Fatih’e bir teşekkür etmek gerekmez mi? Bu kadar güzel şehir dünyanın neresinde var?

مَنْ لَمْ يَشْكُرُ النَّاسَ ، لَمْ يَشْكُرُ اللهَ

(*Men lem yeşkürü’n-nâse lem yeşküru’llàh*) “İnsanlara şükretmesini, teşekkür etmesini bilmeyen, Allah’a hiç teşekkür edemez.”

İnsanların da yaptığı iyiliğin kadrini bileceksin.

Hiç ziyaret ettin mi Fatih Sultan Mehmed’i? Hiç ruhuna Fatiha okudun mu?

Biniyorsun vasıtaya, gidiyorsun geliyorsun, Edirnekapı surundan geçiyorsun. Bu sur neymiş, bu surdan nasıl bu tarafa gelmiş, bu dağların üstünden gemileri nasıl kaydırıp da öbür tarafa indirmiş? Ne azim!

Peygamber Efendimiz:[75]

---

[75] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.335, no:18977; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.II, s.38, no:1216; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.468, no:8300; İbn-i Esîr, *Üsdü’l-Gàbe*, c.I, s.118; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.308, no:684; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.II, s.81, no:1760; İbn-i Asâkir, *Tàrih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.34; Abdullah ibn-i Bişr el-Ganevî, babasından.

Kenzü’l-Ummâl, c.XIV, s.252, no:38462; *Mecmaü’z-Zevâid,* c.VI, s.323, no:10384; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVII, s.339, no:18311.

لَتُفْتَحُنَّ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ ، فَلَنِعْمَ الأَمِيرُ أَمِيرُهَا ، ولَنِعْمَ الجَيْشُ ذٰلِكَ الجَيْشُ (حم. طب. ك. عن بشر الغنوي)

(*Letüftehanne'l-kostantîniyyetü*) "*Kostantıniyye* mutlaka, kesin olarak fetholunacaktır. (*Feleni'me'l-emîri emîruhâ)* Onu fetheden komutan ne güzel komutandır, (*ve leni'mi'l-ceyşi zâlike'l-ceyş*) onu fetheden asker ne güzel askerdir." diye asırlar önceden söylemiş, sen ona düşman oluyorsun. Bir köprüye adını koyup da, "Fatih Köprüsü" diyemiyorsun. Cennet mekân bize şehri vermiş, beldeler kazandırmış; böyle centilmenlik mi olur?

Adam, "Buyurun efendim." diye sana yol verse, "Teşekkür ederim." diyorsun. Koca beldeler vermiş, teşekkür etmiyorsun, aleyhinde konuşabildiğin kadar konuşuyorsun. Kendi deden, kendi deden! İnsan aslını inkâr eder mi?

Kim abdest alırsa, abdestini güzelce tamamlarsa, sonra müslüman kardeşini hastayken ziyaret ederse… Belki o mânaya geliyor, dedik.

Bu işi Allah rızası için yaparsa ne olur? (*Bûide min cehenneme*) “Cehennemden uzaklaştırılır.”

Ne kadar hocam?

(*Seb'îne harîfen*) “Yetmiş sonbahar mesafe uzağa gider.” Yetmiş yıllık uzaklığa uzaklaştırılır.

Düşünün! Şimdi sanki karşımda beyazlar giymiş bir doktor, bir hastabakıcı duruyor gibi geliyor bana.

“—Aman hastanın yanına temiz gidin, üstünüz başınız tozlu topraklı olmasın. Aman elinizi yüzünüzü güzelce yıkayın, çünkü elini sıkacaksınız, ‘geçmiş olsun’ diyeceksiniz, mikrop bulaşmasın vesaire…”

Yirminci Yüzyıl’da böyle bir şey denilebilir. Bunu Peygamber SAS Efendimiz 1400 yıl evvel demiş. Akıllı insana bir işaret kâfidir.

العارف يكفيه الإشارة

(*El-àrifu yekfîhi'l-işâreh*) “Àrife bir işaret kâfidir.” deniliyor.

İslâm nasıl bir medeniyet getirmiş; şu hadisi ezberle, bu işaret sana yeter.

“—Kim abdesti güzel alırsa...” Abdest, ibadet için yapılan bir hazırlıktı. “Kim abdestini güzel alır, müslüman kardeşine Allah rızasını düşünerek, Allah’ın ecr ü sevabını umarak ziyarete giderse, hastayken veya başka bir sebeple, cehennemden yetmiş yıllık mesafe uzağa uzaklaştırılır.”

Gör bakalım, bu zarafet başka yerde var mı?

Zarafet, kanatlı kuyruklu elbise giymekte, başına tüylü şapka takmakta değil ki… İnsanın kalbi güzel olacak. İç âlemi nuranî ve zengin olacak.

h. Gusülden Sonra Abdest

Başka bir hadîs-i şerîf… Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş

ki:[76]

مَنْ تَوَضَّأَ بَعْدَ الْغُسْلِ فَلَيْسَ مِنَّا (طب. عن ابن عباس)

RE. 415/1 (*Men tevaddae ba'de'l-gusli feleyse minnâ*) "Gusülden sonra abdest alan bizden değildir."

Bu ne demek?

Gusül, büyük abdest demektir. Abdest almanın büyüğü ve daha şümullüsü demektir. Tepeden tırnağa yıkanıyorsun. Ona gönlün mutmain olmuyor da bir daha abdest almaya kalkıyorsun. Ne bu tereddüdün? Guslün en büyük temizlik olduğuna itimadın yok mu?

Bir de vesveseyi def etmek için, böyle bir vesvese, bir suizan olmasın diye Peygamber Efendimiz, "Gusülden sonra abdest alan bizden değildir." buyurmuş.

Gusül yeter! Üç kere ağzına su, üç kere burnuna su, tepeden tırnağa hiçbir yerinde kuruluk kalmayacak gibi yıkanırsın; işte gusül oldu. İnsan cünüplükten kurtulur, abdest almış olur. Onunla namaz kılınır, her şey olur. Ama evvelinde, yani gusül abdesti almadan önce abdest almak var, mezhebimizde söylenmiş, öyle alırsa iyi olur.

Vesvese yapmayacağız.

Akşam konuşuyoruz… Kardeşlerimiz, kara zeytin yemiyormuş.

"—Neden?"

Zeytincilerle konuşmuş da içine, havuzlarına hayvan düşebiliyormuş… Yahu faraziye, böyle şey olur mu?..

"—Ya benim kullandığım suyun içine hayvan düştüyse… Ya benim abdestim olmadıysa…"

Bu işle bir yere çıkılmaz ki. Böyle vesveseler insanın aklını oynattırır, deli eder.

Görmediğin takdirde bir şeyin asıl olanı, esası, kökü nedir? Aslolan temizliktir. Eşyada aslolan temizliktir.

"—Hocam senin şu oturduğun minder, şu bizim namaz

---

[76] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.267, no:11691; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.610, no:1484; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.293; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mizan*, c.III, s.72, no:272; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.325, no:26249; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.180, no:21846.

kıldığımız halı, üstünde oturduğumuz hasır, acaba kirli mi temiz mi? Tereddüdüm var, içime sinmedi, namaz kılmaya rahat edemedim."

"—Ne var, üstünde bir kir görüyor musun? Bir pislik emaresi görüyor musun?"

"—Görmüyorum ama ya görmediğim zaman üstüne bir şey dökülmüşse."

"—Vesveseyi bırak! Bu din oyuncak değil; görmüyorsan temizdir, kıl namazı!"

"—Hocam, ben abdest almıştım. Kaçırdığımı bilmiyorum ama kaçırdım gibi geliveriyor."

Abdestte seni vesveseye düşürüp de, baştan çıkartmak isteyen vazifeli özel şeytan var. "Olmadı abdestin!" diyor, bir daha alıyorsun. "Olmadı yine!" diyor, bir daha alıyorsun. Karşına geçip "Müslümanların şu haline bak, maskara ettim." diye kıs kıs gülüyor. Alacaksın, bitti, tamam… "Almıştım ama kaçırdım mı ki?" diye bir tereddüt geldi.

"—Aldığını iyi biliyor musun?"

"—İyi biliyorum."

"—Kaçırdığını?"

"—İyi bilmiyorum, tereddütlüyüm."

"—Abdestin var, git namazı kıl!"

i. Abdestten Sonraki İki Rekât Namaz

Bir diğer hadîs-i şerîf:[77]

مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ ، ثُمَّ صَلَّى صَلاَةً غَيْرَ سَاهٍ وَلاَ لاَهٍ ،

كُفِّرَ عَنْهُ مَا كَانَ قَبْلَهَا مِنْ سَيِّئَةٍ (ص . حم . طب . عن عقبة

[77] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.158, no:17485; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.54, no:53; Rûyânî, *Müsned*, c.I, s.318, no:268; Ukbetü'bnü Âmir RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XX, s.193, no:21876.

(بن عامر)

(*Men tevaddaa feahsene vudûahû, sümme sallâ salâten gayra sâhin ve lâ lâhin; küffira anhu mâ kâne kablehâ min seyyietin*)

Bu da Ukbetü'bnü Âmir'den rivayet edilmiş, yine abdestle ilgili bir hadîs-i şerîf:

"Kim abdest alırsa ve abdestini güzel tamamlarsa..."

Bakın, güzel tamamlamak arkasından hep te'kiden, te'yiden söyleniyor. Yani burada bize, "Abdesti paldır küldür almayın! Aman dikkatli alın!" diye bir işaret var.

"Kim abdest alır da, abdestini de güzelce yapmış olur, sonra namaz kılarsa…"

Nasıl? (*Gayru sâhin*)"Şaşırmadan, aklı başında olarak." Mevlâ'nın huzurunda durduğunu biliyor. "*Allàhu ekber!*" deyince dünyayı arkasına attı, huzûr-u Rabbü'l-İzzet'e durdu. Kendinden geçti, güzelce namaz kılıyor ama rekâtlarına vâkıf. Hata etmeden, gevşek ve dalgın olmadan güzelce kılıyor.

(*Ve lâ lâhin*) "Kalbi de oraya buraya dağılmış değil, huşu ve hudu içinde."

Böyle namaz kılarsa ne olur? (*Küffira anhu mâ kâne kablehâ min seyyietin*) "Üzerinde günah bâbından, günah cinsinden daha evvelce neler varsa hepsi mağfiret olunur, Allah örter." (*Küffira*) Örtülür demek. Güzel namaz kılındı mı üstüne bir perde çeker, örter, "Haydi affettim kulum." der.

Camilere gelen insanlar içinde öyle insanlar vardır ki; birisi bir alır gider, birisi bin alır gider. Hadîs-i şerîflerde daha önceden geçti.

Bin alan nasıl bin alıp gidiyor?

Namazı güzel ve şuurlu kılıyor. Yaptığı ibadete kendisini tam veriyor, şuuruna vakıf… Aklı yerinde ve dikkatli bir tarzda kılıyor.

j. Allah'a Tevekkül Edene Allah Kâfîdir

Şimdi geldik bir başka mevzuya. Bu hadis-i şerif tevekkül etmek, Allah'a dayanmak, Allah'ı vekil etmek, Allah'a güvenmek; işini, işlerini yaparken işlerini Allah'a ısmarlamak mânâsına, tevekkül üzerine bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz

buyuruyor ki:[78]

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ ، كَفَاهُ اللّٰهُ مُؤْنَتَهُ ، وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ ؛

وَمَنِ انْقَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا ، وَكَلَهُ اللّٰهُ إِلَيْهَا (الديلمي عن عمران)

RE. 415/3 (*Men tevekkele ale'llàhi, kefâhu'llàhu meûnetehû, ve razekahû min haysü lâ yahtesib; ve meni'nkataa ile'd-dünyâ, vekelehu'llàhu ileyhâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu da tevekkülle ilgili bir hadîs-i şerîf.

Biz sabahları *Evrâd-ı Şerîfe*'yi okuruz. O evradın içindeki dualar, ibareler; hadislerden, âyetlerden toplanmıştır. Onlar büyüklerimizin eserleridir. Onların kökleri, Bahâeddin-i Nakşibend Efendimiz'e, *Evrâd-ı Bahâiye*'ye, Abdülkàdir-i Geylânî Efendimiz'e kadar gider. Hocamız'ın da ilaveleri vardır. Günlere göre tertip edilmiştir, her birinin çok fazileti, çok sevabı vardır. Orada bir günün âyetleri tevekküle aittir. Pazartesi gününün evradı hep tevekkülle ilgilidir.

Âyetlerde geçiyor:

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ (آل عمران:١٥٩)

(*İnna'llàhe yuhibbü'l-mütevekkilîn*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri kendisine tevekkül edenleri sever." (Âl-i İmrân, 3/159)

Allah'a tevekkül edeceğiz. Bizim mü'min olarak düşünüş tarzımızdan birisi Allah'a tevekkül olacak.

"—Birinci kat evde oturuyorum da, camın demiri yok da ve saire…"

---

78 Lafız farkıyla: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.346, no:3359; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.201, no:321; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.120, no:1351; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.298, no:493; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.196, no:3658; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.IV, s.137; İmrân ibn-i Husayn RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.546, no:18189; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.202, no:5693 ve s.407, no:6273.

Allah'a tevekkül et, gelsin bir şey içeri girsin, göreyim bakalım... Mümkün mü girmesi? Sen Allah'a dayanırsan mümkün mü?

"—İşte hocam, yapayalnız şuraya gideceğim de… Şu olacak da… Karanlık da, düşman çok da, bilmem ne de…"

Allah'a tevekkül et! Bizim imanımız zayıf. Mevlâmız ile kulluk muamelemizin nasıl olacağından haberimiz yok ki... Dayan bakalım Mevlâ'ya.

Allah'a dayan, say'e sarıl, hikmete râm ol.
Yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol.

Allah'a dayanma, tevekkül… Say'e sarılma, esbâba tevessül ederek çalışıp çabalamak yani oturmamak, sırt üstü yatmamak, gevşeklik ve tembellik etmemek...

Hikmete râm olmak? Hikmet; ilim, âyet, hadis…

Şu hikmetlere baksanıza… Okuduğumuz hikmetler; 1400 yıl önce, üniversite olmayan bir zamanda, Allah'ın mübarek beldesi ama ekin yok, ağaç yok, orman yok… Çöllerin arasından fışkırmış. O kumların arasından çıkmış bu elmaslar, inciler, mercanlar, yakutlar, zümrütler... Hikmete râm olacağız, teslim olacağız. Bunlar ne güzel şeyler, hayatımızı bunlara göre tanzim edeceğiz.

Kim Allah'a tevekkül ederse ne olurmuş; bu hadîs-i şerîf onu bildiriyor.

(*Ve men tevekkele ale'llah*) "Kim ki Allah'a tevekkül eyledi; (*kefâhu'llàhu mü'netehû*) "Allah onun sıkıntısına yeter, kifayet eder." Bir çare bulur, derdi neyse, derdine Allah deva verir.

Nâçâr olacak yerde
Nâgâh açar ol perde
Derman irişür derde,
Mevlâ görelim neyler
Neylerse güzel eyler.

"Hiç çarem kalmadı, bir şeyim kalmadı, bittim." dediğin yerde, tevekkül edersen imdada yetişir. Allah'a kim ki tevekkül eyledi, Allah onun sıkıntısını, üzüntüsünü, derdini giderir, onu karşılar.

(*Ve razekahû min haysu lâ yahtesib*) "Ummadığı bir taraftan onu ikrama erdirir, rızıklandırır." Maddî ve mânevî rızka erdirir.

(*Ve men inkataa ile'd-dünyâ*) "Kim de dünyaya bağlanırsa…"

Allah'ı bırakmış, bütün mânevî bağlarını kesmiş, koparmış; dünyaya sımsıkı sarılmış. Dünya dünya dünya, mal mal mal, ticaret ticaret ticaret, kazanç kazanç kazanç… Ona rarılmış, âhiret hiç hesapta yok. Öteki güzel şeylerin hepsinden koptu, kesildi sadece dünyaya bağlandı. Kim böyle dünyaya bağlanırsa; (*Vekelehu'llàhi ileyhâ*) "Allah onu dünyaya teslim eder."

Haydi, ne halin varsa gör bakalım!

Kazancı sen kendin mi kazanıyorsun? Haydi bakalım, kazan da görelim!

Sen işleri kendin mi düzeltiyorum sanıyorsun? Düzelt bakalım işini...

Kendi haline bırakır.

Onun için, müslüman Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tevekkül edecek. Önce bir işe niyet edecek, ondan sonra istişare edecek.

"—Şu işi yapsam galiba sevaplı ama bir de bilenlere sorayım." diyecek.

Ona sordu, buna sordu, "iyi olur" dediler ama bazı müşkülleri de var. Tevekkül edip işe girecek. Müslüman'ın işi cesarettir. Korkak tüccar ne kâr eder, ne ziyan. İslâm'da pintilik, gevşeklik, tembellik, ürkeklik yok…

Müslüman'ın alnı açık, işi sağlamdır. Bir işi düşünür:

"—Şu iş galiba hayırlı olacak, yapayım! *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahim*. Yâ Rabbi, sen bana yardım eyle!" der, girişir işe. Müslüman böyle aktiftir.

Şimdi ben müslümanları öyle görmüyorum. Şimdiki müslümanlar kusurlu, hasta… İnşâallah iyi olacaklar; ilaçlarla, tedavilerle kalkacak, sıhhat bulacaklar. Göreceksin onları. Ama şimdi hepsi hastanede yatıyor, yataklara uzanmış zavallılar. Hasta hepsi, nefes almaktan aciz durumda... Dinini bilmiyor ki, hikmetlerle şifa bulmamış ki, okumamış ve öğrenmemiş ki… Dünyaya sarılıyor.

Nasıl sarılıyor? Âhiretini ihmal ederek, unutarak. Allah'tan, hesaptan korkmuyor. Peygamber'den utanmıyor. Mahşer halkının huzurunda bir gün gelip de mizanın karşısında bu dünyada yaptıklarından hesap vereceğini düşünmüyor. Yaptığı her işin -

zerre kadar hayır, zerre kadar şer- amel defterlerine melekler tarafından yazılıp, tescil edilip damgalandığından haberi yok.

"—Haberi var hocam, olmaz olur mu? Müslüman! *Âmentü bi'llâhi* diyor, âhiret gününe iman ettim diyor, hesaba kitaba inanıyor."

İnansa böyle mi yapar? Âhirette hesap var. İnanan böyle mi yapar? Haramı, helali bilmez mi?

Âhirette hesap var; hiç aldırmıyor, dere tepe dümdüz, tank gibi… Haram helal demeden homur homur, hınzır gibi yiyor.

Olur mu? Nerede kaldı senin imanın? Senin imanın evin duvarına astığın levha mı?

Uygulayın! Herkes uygulasın! Herkes önce kendisinde uygulayacak, imanını yaşayacak.

"—Ben mü'minim. Bir şey bilmiyorum, cahilim. Hiç bilgim yok. Bugün geldim, üç beş tane hadis duydum."

Haydi bunları tatbik et! Kendisi tatbik edecek; evinde, mahallesinde, işinde tatbik edecek. Öğrendiği bilgisini hayatına tatbik eden kimseye, Allah bilmediği şeyleri ikram eder. Öğrendiği şeyi tatbik etmeyen bu hale düşer. Müslüman öğrendiğini tatbik edecek.

"—Hoca güzel söyledi, 15 tane hadîs-i şerîf okudu. İyi şeyler…" de, geç televizyonun başına, kahveni höpürdet, ezan çağırdığı zaman camiye gelme, ticaretini yine bildiğin usullerle devam ettir.

Olmaz! İnsan bildiğini tatbik edecek. Müslüman, hayatı değişen insan demektir.

"—Tevbe yâ Rabbi!" dedin.

Ne demek?

"—Yâ Rabbi! Senin yoluna döndüm, senin güzel dininin ahkâmını kabul ettim, bundan sonra ona göre yaşayacağım." demek. Müslümanlık bu!

Çocuk geliyor; "Hocam! İçimde bir bezginlik, bıkkınlık, hevessizlik var." diyor. İmanlı insan hevessiz olur mu?

Arif Nihat Asya ne güzel söylemiş:

İçsen bu sudan, dostum bir daha susamazsın;
Bir hal gelir; ağlayamazsın, susamazsın!

Ağlasan ağlayamazsın, sussan susamazsın. Bir hal gelir, iman ehli insana yerler dar gelir.

Ebû Eyyûb el-Ensârî RA:

“—Getirin bana zırhımı!” demiş. Haliç’te camisi var.

“—Dede, sen ihtiyarsın. Biz senin yerine cihad ederiz, sen evde otur.” demişler.

“—Kur’ân-ı Kerîm, cihad edin diyor, ihtiyarları istisna ediyor mu? Getirin bana zırhımı, ben Allah yolunda cihad edeceğim!” demiş.

Kalkmış, Medine-i Münevvere’den İstanbul’a gelmiş. Kabri Haliç’in kenarında...

“—Uçakla mı geldi?”

Adım adım… O ihtiyar zât-ı mübarek buraya adım adım geldi. Azme bak!

Hangi sahabe kendi yurdunda? Kaç tanesi?

Adedi 124 bin kadar deniliyor. Kaç tanesi Medine’de kaldı? Çok azı… Ekseriyetle cihanın her bir tarafına dağıldılar.

Bir tanesi bir güzel vadide bir güzel nehir, güzel bir pınar gördü;

“—Şuraya yerleşeyim de bundan sonraki ömrümü Rabbime ibadetle geçireyim.” dedi.

Geldi, Peygamber Efendimiz’e sordu;

“—Yâ Rasûlallah! Güzel bir su, tenha bir yer, çekileyim, orada ibadet edeyim mi?”

İslâm’da terk-i dünyâ yok.

Dedi ki:

“—Hayır, tavsiye etmem. Allah yolunda cihad etmen, şu kadar daha hayırlıdır.”

Müslüman gayretli olacak, çalışacak, uğraşacak, parasını verecek.

“—Hocam! Para çok sevgili şey, çok zor kazanılıyor.”

İşte o sevdiklerinizden infak etmedikçe birrü takvâ mertebesine ulaşamazsınız ki infak edeceksiniz.

“—Hocam ‘Şunu şöyle yapma, bunu böyle yapma!’ diyorsunuz, zor bunlar.”

Cennet de ucuz bir mükâfat değil ki… Cennet bu; âhiret, ebedî saadet… Köşkler, huriler, ırmaklar; (*ve rıdvanün mina’llàhi ekber*)

ve Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rıdvân-ı ekberi... Daha ne istiyorsun?

Müslümanlar ölüyor mu ya? Müslümanca yaşayınca insan nefes alamaz duruma mı geliyor? Müslümanca yaşa! Birazcık fedakârlık yapacaksın, almayacak etmeyeceksin, helâllerle iktifa edeceksin.

Allah'ın helâlleri bizi haramlardan müstağni kılacak kadar bol, ne diye haramlara düşeyim? Bu kadar helal varken o harama zıkkıma mı kaldım?

Birazcık fedakârlık edeceksin. Allah seni imtihan ediyor, elbette biraz zorlanacaksın.

"—Çok da canım istemişti hocam."

İşte o canının istediği şeyi almayacaksın, yapmayacaksın da Allah ecir yazacak.

"—Hocam bu emrettiğin şey, biraz ağırca geliyor."

Elbette o ağır işi yapacaksın da kazanacaksın.

Talebeler 20 yıl okuyorlar da bir diploma alıyorlar. İnsan askerde iki sene çalışıyor, icabında ölmek var, hudutta sınırda çarpışmak var. Tüccar, sabahleyin gün ağarırken işine gidiyor, akşam geç vakit elinde fileler otobüslerde vs. sıkışarak eve geliyor.

Kolay mı? Hangi şey kolay? Cennet kolay mı? Elbet çalışacak herkes… Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, sevdiği işleri öğretip, sevdiği şeyleri yapmaya muvaffak eylesin, yardım eylesin.

Eğer ondan yardım gelirse ne âlâ, gelmezse halimiz harap olur.

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

02. 12. 1984 – İskenderpaşa Camii

08. CENNETE GİRDİREN AMELLER

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvan… Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ تَوَلَّى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، لاَ يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَدْلٌ وَلاَ صَرْفٌ (م . د. عن أبى هريرة)

RE. 415/4 (*Men tevellâ kavmen bi-gayri izni mevâlîhi fealeyhi la'netu'llàhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn, lâ yukbelu minhü yevme'l-kıyâmeti adlün veya sarfün*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kema kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun… Mevlâmız yaptığınız ibadetleri, taatleri kabul eylesin… Dualarınızı, dileklerinizi ihsan ve ikram eylesin…

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadislerinden bir demet *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli hadis kitabından okuyarak sizlere nakletmeye çalışacağım.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamadan önce, evvelen ve hasasaten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS

hazretlerinin ruhu için ve onun âlinin, ashâbının etbâının, ahbâbının ruhları için;

Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-i aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için ve hassaten eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki bilgilerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvîlerin cümlesinin ruhları için;

Uzaktan, yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, akrabasının ruhları için; biz müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerif okuyup ruhlarına hediye edelim, ondan sonra başlayalım, buyurun!

……………………..

a. Efendisinin Rızası Olmadan Dost Edinmek

Dersimizin başında metnini okumuş olduğumuz ilk hadîs-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[79]

مَنْ تَوَلَّى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، لاَ يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَدْلٌ وَلاَ صَرْفٌ (م . د. عن أبى هريرة)

---

[79] Müslim, *Sahih*, c.VIII, s.22, no:2773; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.317, no:4450; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II. s.398, no:9162; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.241, no:4818; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhârî, *Sahih*, c.VI, s.420, no:1737; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.126, no:1037; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.254, no:296; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.323, no:29620; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.210, no:21917.

RE. 415/4 (*Men tevellâ kavmen bi-gayri izni mevâlîhi, fealeyhi la'netu'llàhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn, lâ yukbelu minhü yevme'l-kıyâmeti adlün veya sarfün*)

Tevellâ, velî ittihaz etmek, velî edinmek.

(*Men tevellâ kavmen*) "Kim bir kavmi dost ve velî ittihaz ederse, kendisine velî edinirse…" Nasıl? (*Bi-gayri izni mevâlîhi*) "Kendi mevlâlarının izni olmadan dost ittihaz ederse… (*Fealeyhi la'netu'llàhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn*) Allah'ın, meleklerinin ve insanların lâneti onun üzerine olsun veya onun üzerine olur. (*Lâ yukbelu minhü yevme'l-kıyâmeti adlün ve lâ sarfün*) Allah-u Teàlâ Hazretleri kıyamet gününde onun farzını, nafilesini, bizzat yaptığı ibadeti, yerine ikàme ettiği bedelini kabul etmez."

Bu ne demek?

Eskiden kölelik vardı. Köleleri âzat ederlerdi ama bir anlaşmaya bağlanırdı. Onun için kölenin efendisine mevlâ derler. Aslında anlaşma olan, bağlantı olan, işine bakan, iş alâkası bulunan demek. O bakımdan mevlâ kelimesinin mânası çok geniş. Hem sahip, efendi, seyyid mânasına geliyor; bir taraftan da, köle efendisine bağlı olduğu için ona da mevlâ deniliyor. O bakımdan da köle mânasına geliyor.

"Şu şu şartlarla durumu şudur." diye anlaşma yapılmış. Ondan sonra bir kimse kendisinin anlaşma yaptığı mevlâlarının, sahiplerinin, efendilerinin izni olmadan gidiyor, başka bir kavim ile onları dost edinip anlaşma yapıyor. Halbuki hukuki bakımdan statüsü ona bağlı. İşte böyle yapan kimse ahdini bozmuş, ahdine riayet etmemiş oluyor.

Ötekisi onu, ona göre bir şarta bağlamış. O zaman ortada hukuk diye bir şey kalmaz. Anlaşmalar çiğnenir, ahitlere riayet olunmazsa hukuk diye bir şey kalmaz. O zaman orman kanunu denilen durum olur; herkes ne yaparsa, ne alırsa, ne çalar çırparsa kârdır. Hiç kimse kimseye hakkını vermez, cemiyetin nizamı olmaz. Halbuki İslâm intizam, temizlik, güzellik ve ahde vefa dinidir.

Namazda bile Peygamber Efendimiz, "Sen geri git, sen öne gel." diyerek safları düzeltmez miydi?

Neden? Şeklini düzeltirse insanın içine de tesir eder, içi de düzelir. "Namazınız, saflarınız eğri büğrü oldu mu, kalbiniz de eğri

büğrü olur.” derdi.

Onun için Peygamber Efendimiz hakka, hukuka, imzaya, anlaşmaya verilen ehemmiyetten dolayı böyle buyurmuş. Ahdine vefa gösterecek, bağlı olduğu yere bağlılığını devam ettirecek. İmzasını koyduğu şeyi çiğnemeyecek. “Şimdi artık sana ihtiyacım yok, ne istersem onu yaparım.” diye eski iyilikleri reddetmeyecek. Öyle olursa Allah-u Teàlâ Hazretleri kabul etmez.

İslâm’da kölelik müessesesi var.

“—Nasıl olur? Köleliği nasıl kabul eder?”

İslâm’da müslüman, köle olmuyor ama gayrimüslimle harp ettiğin zaman, istersen harpte öldürürsün, istersen esir edersin. O esir ama öldürülmemiş, hayatı bağışlanmış bir insan oluyor. Çünkü o esirin aslında gücü yetseydi harpte bu müslümanı öldürecekti. Öyle değil mi? Normal olarak düşünürsek, müslümanı öldürmeye karşısına gelmiş de, müslüman onu kıskıvrak yakalamış. İstese öldürür ama merhametinden hayatını bağışlıyor, esir oluyor. Esirlik bu, yoksa müslümanın esir edilmesi yok.

Şimdi esirliğin aleyhinde konuşan insanlar var. Çok acıklı edebiyatlarla konuşuyorlar, “Esirlik olur mu?” filan diye. Pekiyi olmazdı da, niye bütün Afrika’nın ahâlilerini, köylerini basıp basıp da aldınız götürdünüz kendi memleketlerinizde esir yaptınız? Soruyoruz! Dünyanın en medenî ülkeleri; Avrupa, Amerika! Niye o zenciler Afrika’dan oraya getirildi? Onlara köpek diye hitap ediyorlardı:

“—Köpek gel, köpek git, köpek bana su getir...”

Romalılarda ve sairede gördük, değil mi?

İslâm müslümanın köleliğini kabul etmiyor. Kendisinin canına kasd etmiş kimsenin lütuf olarak hayatını bağışlıyor, esir oluyor, çalışıyor. Artık o kadar da olacak değil mi yani? Normal...

Köle âzat etmek sevap, köleye yediğinden yedirmek, giydiğinden giydirmek sevap... Şu kefarette köle âzat etmek var, bu kefarette köle âzat etmek var. Müslümanlık yavaş yavaş köleleri hürriyetine kavuşturmaya müteveccih hukuk koymuş. O da güzel! Bak, ne kadar güzel, hepsi güzel!

Şimdi bu kadar güzellikler olup dururken, bir köleye diyorsun ki;

"—Anlaştım, tamam! Sen ticaretini yap, el sanatını kullan, para kazan, bedelini öde. Bu şartlarla şöylesin böylesin, sen benim mevlâmsın."

Anlaşmalı ama anlaşmaya riayet etmiyor. Olmaz!

İslâm, hukuka, haklara ve anlaşmaya riayet dinidir. O senin hayatını, sonra da hürriyetini bağışladı ama şarta bağladı, sen dinlemiyorsun.

"—Şu kadar para verirsen, ben sana şu şeyi satarım." dedin.

Parayı veriyor ama vermiyorsun meselâ, olmaz! Hukuk olmazsa cemiyet hayatı yıkılır. Hukuka, anlaşmaya, ahde riayet olacak. Ahitten insan mesuldür. Onun için bu hadîs-i şerîf böyle vârid olmuş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi ahdine sadıklardan eylesin...

b. Azadlı Köleyi Ayartmak

Bu hadîs-i şerîf de yine mevlâlık denilen meseleyle ilgili. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[80]

وَمَن تولَّى مولًى قَوْمٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِم ، أَوْ آوَى مُحْدَثًا فَعَلَيْهِ غَضَبُ اللهِ ، وَلاَ يُقبَلُ مِنْهُ صَرْفًا ، وَلاَ عَدْلاً (ابن جرير عن جابر)

(*Men tevellâ mevlâ kavmin bi-gayri iznihim, ev âvâ muhdesen —veyahut muhdisen— fealeyhi gadabu'llàhi, ve lâ yakbelu minhu sarfen, ve lâ adlâ*)

(*Men tevellâ mevlâ kavmin*) "Kim bir kavmin âzatlısını, anlaşmalısını, mevlâsını kendisine mevlâ edinir, dost edinirse, kendisine çekmeye çalışırsa; (*bi-gayri iznihim*) ötekilerin izni olmadan..."

Dur bakalım, onun anlaşması var. Nikâhlı bir hatuna bir başkası nikâh teklif edebiliyor mu? O bir anlaşmayla bağlı, sen onun izni olmadan onunla nasıl bir anlaşma kurarsın? Bir kavmin

---

[80] Taberî, *Tehzîbü'l-Âsar*, c.IV, s.328, no:1588; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.327, no:29652; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.327, no;29652.

mevlâsının, kavmin izni olmadan dost edinilmesi doğru bir şey olmuyor.

Kim böyle yaparsa... (*Ev âvâ muhdesen*) "Veyahut insan, bir kötülük yapmış, cinayet işlemiş, bir hadise meydana getirmiş suçlu, sabıkalı bir kimseyi barındırırsa..."

Öbür kabilede adam öldürmüş, bu tarafa kaçmış, sen onu koruyorsun. Suçlu, o adamcağızı boş yere öldürdü, muhakeme edilecek. Böyle barındırırsa... (*Fealeyhi gadabu'llàhi*) Allah'ın gazabı barındıran kimsenin üzerine olur."

İzni olmadan öteki mevlâyı, âzatlıyı ayartan, onunla anlaşma yapmaya kalkan kimseye Allah'ın gazabı olur.

İslâm'da açıkgözlülük, başkasının anlaşmalı kölesini ayartmak, anlaşmaları hiçe saydırmak, suçluyu desteklemek yok. Her şey usulüyle olacak.

(*Lâ yakbelu minhu sarfen ve lâ adlâ*) "Allah onun sarfını, adlini kabul etmez." Hakiki ibadetini, bedel olarak ödediğini, farzını nafilesini kabul etmez, mânalarına geliyor.

Bu iki hadîs-i şerîften anladığımız; mevlâ olunca, anlaşmalı olunca, âzatlı olunca o hukuka riayet edilecek. Her hukuka, her anlaşmaya, her söze riayet edildiği gibi ona da riayet olunacak.

c. Beş Şeyi Yapan Kimse Cennete Gider

Bu hadîs-i şerîf, yapabilene müjdeli bir hadis. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[81]

مَنْ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِخَمْسٍ ، لَمْ يُصَدَّ وَجْهُهُ عَنِ الْجَنَّةِ: النُّصْحُ لِلّٰهِ ، وَلِدِينِهِ ، وَلِكِتَابِهِ ، وَلِرَسُولِهِ ، وَلِجَمَاعَةِ الْمُسْلِمِينَ (ابن النجار عن تميم الداري)

RE. 415/5 (*Men câe yevme'l-kıyâmeti bi-hamsin, lem yusaddû*

[81] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.413, no:7202; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.216, no:21929.

vechuhû ani'l-cenneti: En-nushu li'llâhi ve li-dînihi —veyahut bi-hamsin'den geldiğine göre— en-nushi li'llâhi, ve li-dînihî, ve li-kitâbihî, ve li-rasûlihî, ve li-cemaati'l-müslimîn.)

"Kıyamet gününde şu beş şeyi getiren..."

Ba ile *tadiye*, *b* harfiyle *müteaddi* olmuş. (*Men câe yevme'l-kıyâmeti bi-hamsin*) "Şu beş şeyle gelen..." mânasına geldiği gibi, "Kıyamet günü şu beş şeyi beraberinde getiren…" mânasına da gelir.

"Şu beş şeyi yapan kimsenin, (*lem yusadde vechuhû ani'l-cenneti*) cennetten yüzü döndürülmez."

Cennete gider. Gidip dururken oradan yüzü çevrilmez. Kendisine, "Seni oraya sokmuyorum, sen bu tarafa gideceksin." denmez, cennete girer.

Neymiş o sahibini cennete götürecek beş şey:

1. (*En-nushi li'llâhi*) "Allah'a karşı samimi bir bağlılık."

İçten, hulus-i kalb ile samimi bağlılık. Bir insanın Allah'a böyle bir bağlılığı varsa, o kimsenin yüzü cennetten döndürülmez, cennete girer.

Başka?

2. (*Ve li-dînihî*) "Dinine karşı samimi bağlılığı varsa."

3. (*Ve li-kitâbihî*) "Allah'ın kitabına, Kur'an'a karşı samimi bağlılığı varsa…"

4. (*Ve li-rasûlihi*) "Allah'ın elçisine, Hz. Muhammed AS'a bağlığı varsa."

5. (*Ve li-cemaati'l-müslimîn*) "Müslümanlar topluluğuna karşı samimi bağlılığı varsa."

Allah'a, dinine, kitabına, rasûlüne, cemaate olmak üzere beş bağlılığı, beş samimi irtibatı olan kimsenin yüzü cennetten döndürülmez.

Nusuh, açık kalplilik ve samimiyet demek. İnsan bir kimseyi kenara çekiyor:

"—Kardeşim ben senin şöyle halini gördüm, etme eyleme, bu iyi olmaz, bundan zarar görürsün." diyor.

Buna da *nusuh* çünkü açık kalplilikle ona içinden geçenleri söylüyor ve iyiliğini istiyorsun. "İyiliğini istemek, açık kalplilikle, ihlâsla, samimiyetle bağlı olmak" demek.

Eğer bir insan, Allah'a hakikaten samimi olarak, içten bağlıysa, bu samimi bağlılık emrettiği şeyi yapmayı, yasak ettiği şeyi bırakmayı gerektirir. Allah ne buyurmuş:

"—İçki içme!"

"—Baş üstüne…"

Allah ne buyurmuş:

"—Faiz yeme!"

"—Baş üstüne..."

Allah ne demiş:

"—Zina etme!"

"—Baş üstüne…"

Allah ne demiş:

"—Haram yeme!"

"—Baş üstüne..." diyecek, tutacak yani.

"—Namaz kılın, oruç tutun, hacca gidin!" demiş, baş üstüne...

Emrettiğini yapacak, yasakladığından kaçacak. Samimi bağlılık böyle olur, ötekisine lafta bağlılık derler.

Ne tarafa gidiyor?

Nefsin peşinde, şeytanın yolunda gidiyor, "Allah'a bağlıyım." diyor. O yalan. Sevseydi Allah'ın yolunda giderdi. Allah'ın yolunda giden halinden belli olur.

Nereye gidiyorsun?

"—Küçücük, avuç içi kadar mayo aldım. Kadınla erkeğin beraber denize girdiği Florya'daki filanca plaja gidiyorum."

Ne?

"—İşte plaja gidiyorum."

"—Sen nasıl gidersin ya?" Mesela, "Olur mu, bu sakalınla nasıl gidersin?" filan der insan.

Yani özü başka sözü başka olmayacak, samimi olacak.

İkincisi; (*ve li-dînihi*) "Dinine samimi bağlılığı olacak."

İnsan, "Ben bu dine mensubum, ben bu dine yardım etmeliyim, ben bu dinin mensubu olduğuma göre, bu dinin ahkâmına uymalıyım." diyecek.

(*Ve li-kitâbihi*) "Kur'ân-ı Kerîm'i sevecek."

Nereden belli sevdiğin?

"—Çok seviyorum Kur'ân-ı Kerîm'i. Çok yaldızlı bir Kur'ân-ı

Kerîm aldım; Almanya'da basılmış, 150 mark eder. Bir de hocam kutusu var, o da yaldızlı, kütüphanemin başköşesine koyuyorum."

Başköşeye konmak ve ölülere okunmak için inmedi ki… Dirilerin hayatı tanzim olsun diye geldi o! Sen onun içini oku, içindeki ahkâma uy.

Peygamber Efendimiz, "Çocuklarınızı üç esasa göre yetiştirin." diyor. "Bir, benim muhabbetim üzerine. Çocuklarınız beni sevsin, bilsin, tanısın. İki, benim ehl-i beytime, varislerime, benim yolumun yolcularına, benim izimi takip edenlere sevgi. Üç, Kur'ân-ı Kerîm okumaya..."

Kur'an okumayı bilmez, Kur'ân-ı Kerîm neyin nesidir bilmez, içinde neler anlatılır bilmez, ahkâmı nedir, kıymeti nedir bilmez… Bilmez ama Avrupa'da, Amerika'da okumuş, İngiliz'den, Amerikalı'dan, Fransız'dan farkı kalmamış.

Olmaz! Kitabına samimi bağlılık böyle olmaz. Samimi bağlıysan, aç da bir gör bakalım içinde ne var, güzelce bir oku. Hele sen güzel hafızların bantlarını dinliyor musun, aşk ile gözün yaşarıyor mu? Kitabına bağlılık böyle olacak.

(*Ve li-rasûlihî*) "Rasûlullah'a bağlı olacak, sevecek."

Sünnetini okuyacak, hayatını öğrenecek, her şeyini ezbere bilecek. "Böyle bir hal olmuştu da Efendimiz şöyle yapmıştı." filan diye, her şeyinde Peygamber Efendimiz'i nümune alacak.

(*Ve li-cemaati'l-müslimîn*) "Bütün müslümanlara karşı iyi duygular besleyecek, içinde sevgi olacak."

Şu kâfirlerden ibret almıyor musunuz?

Yunanistan'la aramızda münazaa var. Mâlum anlaşmaları çiğniyor; Limni adasını, 12 adayı silahlandırmaması lazım. İyi kötü bir anlaşma yapmış, imzalamışız. Anlaşma tenkit edilebilir ama silahlandırmaması lazım, silahlandırıyor. İsviçre oradan kilometrelerce uzakta, 26 bin kişilik ordusuyla:

"—Yunanistan'la Türkiye arasında harp çıkarsa Yunanistan'ı nasıl desteklerim?" diye tatbikat yapıyor.

"—Siyasî rezalet! Skandal!" diyor.

Skandal ne demek, rezalet demek... Siyasî rezalet ama, o rezalete filan bakmıyor, "Eğer Türkiye Yunanistan'la bir harbe

girerse ben Yunanistan'ı nasıl desteklerim?" diye şimdiden tedbirini alıyor.

Müslümanlar, aklınızı başınıza toplayın! Şimdiden tedbirini alıyor, bunun çok derin bir mânası var. Bu sözün, bu fiilin, bu düşüncenin arkasında çok şey var. Yarın öbür gün kışkırtacak kışkırtacak kışkırtacak, saldırtacak demek. Hazırlanmamız lazım! Milletçe kenetlenerek hazırlanmamız lazım. Her çeşit hazırlanmamız, yedek gıdamızı bile koymamız lazım.

Adam tatbikat yaptırıyor. İsviçre nerede, Yunanistan nerede… Teferruatına bakmadım ama, dünkü gazetelerde göz ucuyla okudum.

Onların Yunanistan'la ne ilgisi var? Yunanistan'ı kendisine yakın, bizi de düşman hissediyor.

Biz 50-60 senedir Batı'ya bağrımızı açmadık mı? Onların bağrı yanık âşıklısı değil miyiz? Ne derlerse yapmıyor muyuz? İsviçre'nin kanununu aldık, medenî kanunumuz İsviçre medenî kanunu… Kıyafetlerimizi beğenmiyorlardı kıyafetlerimizi benzettik, harflerimizi değiştirdik… Her türlü şeyi yaptık. Niye razı olmuyorlar hâlâ bizden?

Ne yapsan razı olmazlar aziz kardeşim. Kur'ân-ı Kerîm bize bildirmiş:

وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ

(البقرة:١٢٠)

(*Ve len terdà anke'l-yehûdü ve le'n-nasàrâ hattâ tettebia milletehüm*) "Yahudiler ve Hristiyanlar, sen onlara tâbi olmadıkça, ağzınla kuş tutsan razı olmazlar." (Bakara, 2/120)

Senin kıtır kıtır kesildiğini görse, bir şey demez. Ötekisine yan baksan, "Niye yan bakıyorsun?" der. Adalet madalet yok! İtalya Libya'ya saldırmış, yüzde ellisini kesmiş; Fransa Cezayir'e saldırmış, yüzde otuz üçünü kesmiş. Medenî... Amerika, İngiltere, Hollanda Afrika'ya saldırmış, ahâlisini almış, esir etmiş. İşin edebiyatına gelince medeniyet, insaniyet, insan hakları ve saire

filan, ama işe bak.

Onlardan ibret almıyor musun?

O ona yarsıyıp da onu kolluyorsa… Ta İsviçre'den, "Acaba bir harp olursa ben Yunanlı kardeşimi nasıl kollarım?" derse… Senin müslüman cemaate bir sevgi, bir bağlılık düşünmen;

"—Afganistan'daki zavallılar bu soğuk havalarda, karda, buzda kendi memleketlerini istila etmiş adamlarla ne yapıyorlar?" diye düşünmen hakkın değil mi?

"—Benim Iraklı, İranlı kardeşlerimin akılları ne zaman başına gelecek?" diye düşünmek olmaz mı?

Ne zaman aklı başına gelecek?

Bizim dostumuz kim?

Yarın Yunanlıyla bir harp patlarsa ne olacak?

Fransa'ya gideceğiz, "Harp ediyoruz, biraz para lazım, biraz da silah ver." diyeceğiz. Verecek mi?

"—Vermez!"

Yap silahını o zaman. Şimdiden silahını yap!

"—Efendim, işte teknoloji bilmem ne..."

Kur teknolojini! Kuru ekmek yemeye razıyız. Yarın, öbür gün düşman istila etse daha mı iyi olur?

"—Fransızlar'ın uçakları çok ileri; miraj uçakları bir saldırdı mı şöyle yapıyor, böyle yapıyor."

Daha güzelini yap!

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ (الأنفال:٦٠)

(*Ve eiddû lehüm mesteta'tüm min kuvveh*) "Gücünüz yettiğince onları, sizin ve Allah'ın düşmanı olan o insafsızları, zalimleri, kâfirleri korkutacak güç kuvvet hazırlayın!" (Enfal, 8/60) diyor.

Biz şimdi bir otomobil yapmak istesek yapamaz mıyız? Ne diye ithaldi, şuydu buydu filan diye uğraşıyoruz. Yapalım. Adam yarın-öbür gün vermeyiverir. Tedbirimizi alalım, çalışalım, birbirimizi sevelim, sımsıkı birbirimize sarılalım, bağlanalım. Her şey lazım!

Müslümanın derdi çoktur. Hocaya bak, kürsüden neler söylüyor diyeceksiniz. Müslümanın derdi çoktur.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[82]

أَعْظَمُ النَّاسِ هَمًّا الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَهْتَمُّ بِأَمْرِ دُنْيَاهُ وَآخِرَتِهِ

(حل. ابن ابي الدنيا عن أنس)

(*A'zamu'n-nâsi hemmen el-mü'minü*) "İnsanların dert bakımından en çok dertlisi müslümandır. (*Ellezî yehtemmü bi-emri dünyâhu ve âhiretihî*) Çünkü o hem dünya için hem ahiret endişelenir."

Neden? Hem dünya, hem âhiret lazım! Öteki kâfir sadece dünyayı düşünüyor. Ben hem dünyayı hem âhireti düşüneceğim; iki kat, katmerli benim işim. Ben onun için dertliyim.

Sonra öteki müslümancıklara acıyorum, her insana acıyorum. Dünyanın neresinde olursa, bir müslüman bir gadre uğradı ve boynu büküldü mü yüreğim sızlıyor. Afrika'da, Amerika'da, dünyanın neresinde olursa olsun. Zalimlerin insanları birbirlerine kırdırmasına içim razı gelmiyor.

Ey müslümanlar! Onlar birbirleriyle yardımlaşırlar da siz niye birbirinizle çekişirsiniz?

Para ver, yok; çalış, yok; oku, yok; öğren, yok; dinimiz emretmiş, malınla canınla cihad et, yok…

Bileziğini satıyor, televizyon alıyor; sabahtan akşama televizyonun başında ömür çürütüyor. Senin yapacak çok işin var, sen eğlenceyle vakit geçirecek durumda değilsin. Yarın yumurta kapıya geldiği zaman ne yapacaksın?

Yunanlı şu kadar nüfuslu, yani elimizin tersiyle şey yapsak işi bitecek ama, çatıyor, "Ben Türkiye'yle çarpışabilirim." filan diyor. İşte NATO'dayız, ittifaktayız ama yine oyunlar ediyor. Demek ki milletçe bir ve beraber olacağız.

Hazır ol cenge, eğer ister isen sulh u salah.

---

[82] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.52; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidal*, c.IV, s.418, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Hemmü ve'l-Hüzn*, c.I, s.75, no:109; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.316, no:1272; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.359, no:1449, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Sen kuvvetli oldun mu, o zaman herkes "Ağam, paşam!" demeye başlar. Müslümanlar zayıf. Dedelerimiz camiler yapmış, bir badanasını yaptıracağız; üç hafta oldu, iskelesi duruyor.

On kişi çalıştırırız, biter…

"—Biter ama hocam, para lazım, şunu lazım, bunu lazım."

Olmuyor! Bu camiler yapılmasaydı biz burada toplanamazdık. Onun için İskender Paşa'ya dua ediyorum. Açıkta mı sohbet yapacağız? Kışın soğuk diye kimse gelmez, herkes kaloriferli dairesinde oturur. Gelip ne yapacak... İyi ki yapmışlar koca koca camileri. Kesme taşlardan yapmışlar, ahşap olsaydı üç yüz - beş yüz yılda çürürdü. Allah razı olsun.

Müslüman müslümanın derdiyle dertlenecek. Böyle olmamız lazım! Allah'a samimi bağlanacağız. Dinine içimiz sımsıkı, sıcak duygular duyacak; kitabına candan bağlanacağız, öpeceğiz, başımıza koyacağız ve ona göre hayatımızı tanzim edeceğiz.

Rasûlullah deyince yüreğimiz ağzımıza gelecek, Rasûlullah dendi diye bir hoş olacağız. Müslümanların cemaatine karşı, hepsine karşı böyle olacağız.

"—Hocam! Müslümanlar tahsilsiz, fakir fukarâ..."

Sen biliyor musun ki rızkını, nusret-i ilâhiyeyi onların hürmetine alıyorsun. Senin beğenmediğin, o çuvalın içindeki fukarâcık, Allah diyor boynunu büküyor, Allah onun hürmetine acıyor.

Hadîs-i şerifte buyruluyor ki:[83]

إِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنْصَرُونَ بِضُعَفَائِكُمْ (ت. د. حم. عن أبي الدرداء)

(*İnnemâ turzakùne ve tünsarûne bi-duafâiküm.*) [Sizin

---

[83] Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.290, no:1624; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.162, no:2227; Neseî, Sünen, c.X, s.262, no:3128; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.198, no:21779; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.157, no:2641; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.345, no:6181; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.117, no:4139; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.179, no:6048; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.119, no:181; RE. 8/8

rızıklanmanız ve zafer kazanmanız zayıflarınız sebebiyledir.]

Zayıflarınız hürmetine, boynu bükükler hürmetine rızıklandırılıyorsunuz, başka bir sebepten değil…

"—Hocam o hiçbir işe yaramaz, sakat bir adam; kenarda oturmuş, Allah der."

İşte sen, onun Allah demesi hürmetine burada yaşıyorsun. Her şeyi Allah vermiyor mu?

Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte böyle buyurmuş:

(*İnnemâ*) "Ancak ve ancak, (*tünsarûne*) yardım görürsünüz, nusret-i ilâhiyeye mazhar olursunuz; (*ve turzakûn*) ve rızıklandırılırsınız; (*bi-duafâiküm*) zayıflarınızın duaları berakâtıyla…"

Hastadır, zayıftır, yoksuldur, boynu büküktür, felâketlere uğramıştır, Mevlâm'dan geldi diye sabreder. Derbeder gibi görünür ama gönlü zengindir, hoştur, Allah'ın sevdiği bir kuldur. Allah-u Teàlâ Hazretleri onun duası hürmetine tutar. Yoksa, senin o koca göbekli, vurdumduymaz, namaz kılmaz, ibadet yapmaz, günahların her çeşidine koşan adamların mevkiine, makamına mı bakıyor Allah-u Teàlâ Hazretleri?

Allah-u Teàlâ Hazretleri şekle, surete, mevkiye, makama bakmaz; gönle, niyete bakar.

d. Üç Şey Kimde Yoksa O Cennete Girer

Diğer hadîs-i şerîf Sevban RA'dan. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[84]

مَنْ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَرِيئًا مِنْ ثَلاثٍ ، دَخَلَ الْجَنَّةَ: الْكِبْرِ ، وَالْغُلُولِ ، وَالدَّيْنِ (حب . عن ثوبان)

RE. 415/7 (*Men câe yevme'l-kıyâmeti berîen min selâsin,*

[84] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.427, no:198; Sevbân RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.848, no:43369; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.216, no:21930.

dehale'l-cenneh: El-kibru, ve'l-gulûlü, ve'd-deyn.)

(*Men câe yevme'l-kıyâmeti berîen min selâsin*) "Üç şeyden berî olarak kıyamet gününe gelen kimseye ne var? (*Dehale'l-cenneh.*) O kimse cennete girer." Üç şeyden berîyse, üzerinde o üç şey yoksa, o kimse cennete girer.

Dur bakalım bizde var mı yok mu?

Birincisi, (*el-kibr*) "Kibir varsa cennete girmeyecek, kibir yoksa cennete girecek."

Kibir var mı sende? Ölç, biç; kibirli misin, değil misin, ona göre kendin kararını ver. Varsa, o zaman kendini ondan kurtarmaya gayret et!

İkincisi, (*ve'l-gulul*) *Gulül*, ganimet malından taksim edilmeden evvel hıyanetle mal almak, çalmak demek. Burada umumi mânasıyla, hıyanet, haksız kazanç mânasına gelebilir.

Bir insan eğer kibirli değilse, bir de kazancı haksız almamışsa, çalmamışsa...

Harp edince mal ortaya konulacak, gazilerin arasında şeriatin gösterdiği tarzda taksim edilecek.

"—Efendim, ben bir tane ayakkabı bağcığını beğendim. Onu taksimden evvel alıverdim, bir ayakkabı bağı."

Yok! Öyle bile olsa cehennemden bir bağ almış oluyor. Cehennemde ateşten bir bağ almış oluyor. Taksim edilmeden alamaz. Diğer şeyler de öyledir. Kul hakkı çok önemlidir. Miras, alış veriş, almalar, vermeler önemlidir. İnsan hakkı olmayan şeye elini uzatmamalı, hakkı olan helâl şeyi almalı. Bize helâl yeter. Allah bizi helâlleriyle doyurur, yaşatır, gezdirir, yükseltir; her şeyimize ereriz. Helâl bize yeter! Allah bizi haramlarına muhtaç etmesin, haramlarına döndürtmesin.

İnsan tamah ediyor. Bir şehirde bir hacı teyze dedi ki;

"—Bilmem a evladım. Param var, faiz alıyorum; ne yapayım?"

Dışarıda sonradan öğrendim ki oturduğu ev kendisininmiş, alt kat zaten kiracısının… Biz kiracının evinde oturuyorduk, yandaki iki katlı ev de yine onunmuş.

"—Hacı teyze! Bu üç-dört tane daire zaten sana bir gelir temin eder. Sen öteki şeye ne diye bakıyorsun?"

Helâlleri yeter insana, ama insanoğlu anlayamıyor.

“—El-hamdü lillâh bu kadar kira alıyorum, yeter bana...” dese, ötekisine elini uzatmasa; kurtulacak.

Üçüncüsü nedir? (*Ed-deyn*) “Borç.”

Borçlu olmak da fenadır. İnsanın başı sıkışır, kullara borçlanabilir. Ama onu kısa zamanda ödeyecek, ödemek arzusunda olacak. Kim ödeme arzusunda olur da, çırpınır ama denkleştiremezse, affolabilir.

Ama, “Ben bunun nasıl olsa bir çaresini bulurum, üstüne yatarım. O herife bu borcun parasını vermem!” diye o niyetle alırsa; yandı, o çok büyük günah... Bunun hakkında çok hadîs-i şerîf vardır; insanın namazları, ibadetleri kabul olmaz, öyle bir borçla gelen kimse cennete giremez. Onun için insan borç almamaya çalışacak, mümkün olduğu kadar aldığı borcu ödemeye halis niyetle gayret edecek.

Bu devirde adam geliyor, senetle mal alıyor. Dokuz ay, on ay, on iki ay vadeli; üç aydan sonra başlamak üzere. Daha alırken niyeti:

“—Ben bu senetleri ödemem. Bu adam beni mahkemeye verir. Ondan sonra ‘Pekiyi ödeyeceğim!’ derim. Yeniden vade senetleri yapılır. Sonra şöyle yaparım, böyle yaparım...”

Veyahut ne kadar olursa, parasına hayır demiyor, “Sen bana ver malı, ver malı…” diyor, alıyor. Dükkâna gidiyor, dolduruyor. Ondan sonra iflas etmiş gibi yapıyor, malları başkasına geçirtiyor.

“—Dükkânı kapattım, iflas ettim. Canımı mı alacaksın, ne olacak?” diyor, elini açıyor.

Haydi bakalım! Karısının veya başkasının üstüne geçirmiş, elinde bir şey bulamıyor, mal sahibi kıvranıp duruyor. “Üç sene oldu. O zaman bir takımı 20 bin liraya almıştı, şimdi çıktı 120 bin lira oldu. 20 bin lirayı şimdi verse ne işe yarayacak?” diyor, yüreği yanıyor, ah edip duruyor.

Ödemeye niyeti yok, öyle alıyor.

Şimdi ticaret bu esasa dönmüş. Yani insanlarda din, iman, Allah korkusu kalmayınca... Eskiler ölürdü, kalırdı, “Aman şu borcumu ödeyeyim de namazlarım kabul olsun. Aman ölürsem borçlu gitmeyeyim.” diye çırpınırdı.

Peygamber Efendimiz ölümde ilk önce:

“—Bunda kimin alacağı var?” diye sorardı.

Maldan önce borçları ödenir. Bütün borçları ödenecek, miras ondan sonra paylaşılacak. Borçlar ödenmeden bir şey yok.

Eğer ödeyecek parası çıkmazsa, Peygamber Efendimiz:

“—Kim bunun borcunu ödeyiverir?” derdi.

Kimse çıkmazsa, Peygamber Efendimiz kendisi ödeyiverirdi. Herkesin mevlâsı, sahibi, efendisi ya Peygamber Efendimiz… Onun için, “Mevlâsı olmayanın mevlâsı benim.” diye söylemiş zaten. “Anlaşmalısı olmayanın ben kefiliyim, ben bakacağım ona, velîsi benim.” diye öyle yapardı.

Onun için borç mühimdir, mümkün mertebe borç almayın.

Borç vermek, borcu uzatmak sevaptır. Her uzatılan gün için, insan sadaka vermiş gibi olur. Mümkünse verirsin, iyi niyetliyse. Ama gözünü de aç ki, müslümanların bu durumundan faydalanarak edepsizlikle onu dolandırmak isteyen bir kimse seni aldatmasın, ona da dikkat et.

Maalesef dinî terbiye eksik olunca kötülük artıyor. Eskiden bizim cemiyetimizde haram, helâl fikri vardı ve halk, “Helâl iyidir haram kötüdür.” diye biliyordu, harama elini uzatmıyordu. Komşunun tarlasından bir şey almıyor, izni olmadan bahçesinden geçmiyordu.

Mesela, bir genç ırmağın kenarında ders çalışıyormuş. İrmakta, suyun üstünde giden bir elma görmüş, uzanmış almış, bir ısırmış:

“—Ben bu elmayı nasıl ısırırım. Hay Allah yanlış bir iş yaptım. Dur, sahibini bulayım da helalleşeyim. Bu elma bu ırmağa nereden düşmüş olabilir?” diye ırmak boyunca yukarıya doğru gitmiş, gitmiş, gitmiş. Elma bahçesini bulmuş. Sahibine:

“—Efendim ben senin hakkını yedim, beni affeyle.” demiş.

“—Nasıl oldu?”

“—Kitap açtım, tam çayırda okurken, suyun üstünde bir elma gördüm. Beğendim, bir ısırdım, sonra aklıma geldi, yürüdüm, geldim. Senin bahçenden düşmüş galiba bu elma, beni affet, hakkını bağışla.”

Bakıyor ki pırlanta gibi bir insan karşısındaki, çok iyi niyetli… “Hakkını helal et!” deyince;

“—Etmem! Şartım var.” diyor.

“—Her şartınıza razıyım.” diyor, boynunu büküyor, hakkı

kıyamete bırakmak istemiyor.

Bahçe sahibi diyor ki:

"—Benim kör, topal, kötürüm, sakat, eksikli bir kızım var. Onu bu kusurundan dolayı kimse almadı. Sen alırsan, gönlünü hoş edersen, nikâhlarsan, o zaman seni affederim."

"—Eh, peki olsun." diyor.

Düğün günü bir de bakıyor ki, karşısına dünya güzeli bir kız çıkıyor. Bu sefer yine dönüyor, kayınpederine diyor ki;

"—Senin söylediğin gibi olmadı, bir güzel kız geldi karşıma. Halbuki sen kötürüm, kör, çolak demiştin…"

"—Evladım, o senin helâlin, Allah mes'ud etsin. Ben kör dedim, nâmahreme bakmadığı için. Çolak dedim, elini harama uzatmadı hiç, bu çocuğu böyle terbiye ettim ben. Kötürüm dedim, ayağıyla yasak yerlere gitmedi. Bu benim has kızımdır, seni sevdiğimden veriyorum." diyor.

Böyle olunca bereket olmuş, hayır olmuş.

Şimdi bu iman sistemi bozuldu. Çektik aldık...

"—Babana bile itimad etmeyeceksin. Babana bile fatura çıkartacaksın. Hiç kimseye güvenme. Para para para, ne varsa paradır…" filan, böyle bir felsefe geldi.

Batı'nın felsefesi, materyalist felsefe geldi. Biz ruhçu felsefeye sahip mü'min insanlardık, Batı'dan bize kasırga gibi bir felsefe geldi. Bizimkiler de:

"—Doğru be! Hakikaten ben ne diye sadaka, zekât vereyim, ne diye hayır yapayım. Kendim kazanırım, kendim zevkime bakarım. Bu dünyaya insan bir defa gelir, vur patlasın çal oynasın. Biraz da başkası üzülsün. Ben onun parasını alayım da o kıvransın! Herkes bana edeceğine, ben başkasına edeyim." filan diye çarpık fikirler geldi, yerleşti.

Bununla mücadele etmek lazım! Kim mücadele edecek?

Din iman vereceksin, edep ahlâk, haram helal öğreteceksin; öyle olur.

"—Ama biz onları bozduk hocam. Onlar o işe mi yarardı?"

O işe yarardı ya... O işe yarardı. Sen şimdi bu 45 milyon insanı sakatladın. Kalbi sakat, hasta... Haydi bakalım, buyur, tedavi et!

Hangi ilaç fabrikasından, nasıl ilaç yapacaksan yap bakalım. Kimsenin haram helal korkusu yok.

“—Ver bakalım 50 milyon rüşvet, şu işi öyle yapalım. Ver bakalım şu kadar, o işi yaparım.”

Rüşvetsiz iş yürümüyor. Meselâ adam:

“—Ne yapalım memur maaşı az. Bizim evimizde de çoluk çocuk var; vereceksin… Bu kadar mülk alıyorsun, elbet bu kadar rüşvet vereceksin.” diyor.

Karşılaşıyoruz, herkes karşılaşıyor, biliyoruz.

Neden? İman gitti, zedelendi. İman görünmeyen bir şey olduğu için onun zedelenmesinden ne zararlar geleceğini zedeleyenler bilemediler.

“—Batı güzelmiş. Bak, ileri gidiyorlar, havalarda uçuyorlar. Tamam, biz de onların her şeyini benimseyelim.” dediler.

Batı havaya uçarken edepsizliğinden, ahlâksızlığından uçmadı ki başka şeyden uçtu, onu araştırıp bulsana.

Adamın birisi leyleği yakalamış, bacakları uzun diye kesmiş, kanatları büyük diye kesmiş, gagası uzun diye kesmiş. “Hah, şimdi kuşa benzedin.” demiş. Hayvancağız elinden kurtulmuş, çırpına çırpına gidiyor;

“—Sen yere kon da, o zaman görürsün başına geleni.”

Ayakları yok ki hayvan yere nasıl konacak, can havliyle uçtu.

İşte kuşa döndük. Bir yere inersek o zaman anlayacağız. Başladık yavaş yavaş inmeye de, nasıl tamir edeceğiz?

Çok zor! Söğüt ağacı değil ki bu cemiyetin ahlâkı. Ağacı bir mevsimde budarsın, ondan sonra büyür daha iyi olur. Söğüt ağacını kesersin, dalları fışkırır, daha iyi olur, kökü kuvvetli diye… Sen kökünü de tahrip ettin.

Bizim Nurettin Topçu Balıkesir’de görmüş. Kenara güzel fidan dikilmiş, yolun kenarı ağaçlandırılmış. Köylü, çat diye kırmış eşeğine değnek yapmış. Yetişmiş arkasından:

“—Bu yaptığından utanmıyor musun? Yolun kenarı ağaçlandırılmış, ne güzel fidan dikilmiş. Allah’tan korkmaz mısın, peygamberden utanmaz mısın?” demiş.

Köylü ya, imanına hitap etmek istiyor.

“—Geç beyim geç. Biz onların boş olduğunu öğrendik.” demiş.

Çocuğa, “Haydi bakalım, Allah’tan şeker iste. Bak bir de benden iste. Ben isteyince veriyorum, O vermiyor demek ki yok.” diye terbiye verirsen olmaz. Bu milletin imanıyla, vicdanıyla uğraşılırsa olmaz.

Bu yapıldı, isteyerek istemeyerek… Kim yaptı, öldü gitti... Allah hepsinin hesabını biliyor. Tabii kurtarmaya çalışanlar, düzeltmeye çalışanlar, bozmaya çalışanlar oldu. Ama fiilen durumumuz bu.

Şimdi ne yapacağız biz?

“—Olan olmuş hocam! Yangın yanmış, olan olmuş.”

Biz şimdi düzeltmeye çalışacağız. Kendimiz düzeleceğiz, evlatlarımızı düzelteceğiz, dinimizin kadrini kıymetini bileceğiz. Hadislere, âyetlere sarılacağız. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin dinine yardımcı olacağız. Para istendiği zaman para vereceğiz. Mâlî destek, maddî destek istendiği zaman maddî destek...

“—Çalış, haydi bakalım. Şurada harç kar, şurada duvar ör. Haydi bakalım, burayı ağaçlandır. Şurayı temizle, şu şöyle olsun bu böyle olsun.”

Toparlamak için bedenen, mâlen, fikren, aklen dinimize hizmet edeceğiz. Ne yapalım, yangın geldi geçti...

İkinci Cihan Harbi’nde ne oldu biliyor musunuz? Almanların ülkelerine yüz binlerce ton bomba yağdı. Şehirleri hallaç pamuğu gibi atıldı. Belki resimlerini, filmlerini görmüşsünüzdür. Hallaç pamuğu gibi Almanya baştan aşağı atıldı. Gidin bir görün şimdi. Her taraf asfalt, her taraf muntazam... Yemyeşil çimenler, ormanlar; yeniden yaptılar… Ne yapalım, bombalandı diye oturup ağlamakta fayda yok ki. Allah iki eli bir baş için yaratmış, gayret, haydi bakalım!

Yangın oldu geçti ne yapalım... Geçen gün eskiciler çarşısı yandı, bilmem kaç milyar ziyan... E ne yapalım? Gökten ne yağdı da, yer kabul etmedi. Oldu, yeniden çalışırız. İki el bir baş içindir. Haydi bakalım, başını kurtarmak için çalış.

Çalışacağız. Kendimizi salıverirsek dibe batarız. Yüzeceğiz, çabalayacağız ki sahil-i selâmete çıkalım. Gayretli olacağız. Müslümanlık bu… Müslümanlık sadece Ramazan’da değil, sadece hacca gitmekte değil. Müslümanlık, her şeyiyle insanlara faydalı olmakta...

Peygamber SAS Efendimiz:[85]

خَيْرُ النَّاسِ، أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ (القضاعي عن جابر)

(*Hayru'n-nâs, enfauhüm li'n-nâs*) "İnsanların en hayırlısı, insanlara en faydalı olandır." buyurmuş.

Hepimiz faydalı olacağız. Çocuğumuza, ailemize, sülâlemize, torunlarımıza, çevremize, camimize, cemaatimize, mahallemize…

Bizim mahalleye girdin mi;

"—Ooo! Buranın iklimi başka yahu… Sokaklar da tertemiz. Allah Allah! Köşeye ne güzel çeşme yapmışlar. Allah Allah! Ne kadar tatlı... Şu evlere bak, fakir evleri ama dış tarafları bembeyaz boyanmış. Tertemiz mâşallah, hiç çöp yok, hiç dışarıya çirkef sular akmıyor…" denmeli.

"—Hocam! Sen rüya mı görüyorsun? Mikrofonun karşısında uyuyorsun galiba. Kalk bakalım. Türkiye'nin neresinde böyle bir mahalle var?"

Yok! Hayal ediyorum, tahayyül ediyorum. Ama Türkiye'nin yüzde doksan dokuzu güya müslüman. Böyle olacak işte. Hiçbir şey olmazsa, kerpiçten evinin dışını bembeyaz yapacak. Müslüman pırıl pırıl olacak. Çalışacak, çabalayacak, "Dur bakalım, şu toprağı biraz ekeyim, biçeyim." diyecek. "Benim sadık yarim kara topraktır. Mevlâ, ne ekersem veriyor." diyecek.

Bir fidan ekiyorsun, ondan sonra bir ağaç çıkıyor, küfelerle meyvesini taşımaya zorluk çekiyorsun, ıhlaya ıhlaya taşıyamıyorsun. Çalışana veriyor Mevlâ, çalışacağız.

Olan olmuş. Biz şimdi bize gelene bakalım. Bizim omuzumuza hangi yük geliyor, biz ona bakalım! Dedelerimiz, iyi çalışanlar hesaplarını güzel verecekler, gittiler. Kötü çalışanlar da, "Tüh! Haksızlık etmişim, keşke yapmasaymışım." diyecek, nedamet

---

[85] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.58, no:5787; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.108, no:129 ve c.II, s.223, no:1234; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.79, no:630; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.404; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.177, no:6549; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.240, no:679, 772; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.110, no:24435; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.234, no:1254, 2698.

duyacak, o da gitti.

Biz, bize bakalım, biz ne yapıyoruz? Sen dinine şimdiye kadar ne yaptın, söyle bakalım. 52 yaşına geldin, dinine şimdiye kadar ne yaptın? Dinî bakımdan kendine hayrın ne oldu? Ailene, çocuklarına, cemaatine, cemiyetine hayrın ne oldu?

Çalışacağız, ne yapalım... Bu paraları neden kazanıyoruz? İstif mi edeceğiz, Firavunlar gibi mezara mı sokacağız? Firavun'un odasının yanında altınlar, gümüşler, eşyası, altın leğenler, ibrikler bulunur. Firavun huyu o... Biz hayır yapacağız. Âhirete hayrımızı şimdiden göndereceğiz, çalışacağız çabalayacağız.

e. Peygamber SAS Efendimiz'i Ziyaret

Peygamber SAS Efendimiz'i ziyaret etmekle ilgili bir hadîs-i şerîf... Hz. Ömer'in oğlu Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş. Her ikisinden de, babasından da kendisinden de Allah razı olsun, şefaatlerine erdirsin… Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[86]

مَنْ جَاءَنِي زَائِرًا ، لاَ يَعْلَمُهُ حَاجَةً إِلاَّ زِيَارَتِي ، كَانَ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أَكُونَ لَهُ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ (طب. عن ابن عمر)

(*Men câenî zâiren, lâ ya'lemuhû hâceten illâ ziyâretî, kâne hakkan aleyye en ekûne lehû şefîan yevme'l-kıyâmeti.*)

(*Men câenî zâiren*) "Kim bana gelirse, beni ziyaret kasdıyla, ziyaret isteyerek gelirse… (*Lâ ya'lemuhû hâceten*) Bu gelişi bir ihtiyacı karşılamak olarak görmeden…"

"—Gideyim ticaret yapayım, oraları bir görmüş olayım. Haccedersem, ziyaret edersem, gelişte gidişte şu kadar menfaat var." filan diye bir ihtiyaç olarak değil, böyle gelmiyor.

(*İllâ ziyâretî*) "Ancak, benim ziyaretimi (yâni Peygamber

---

[86] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.291, no:13149; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.448, no:947; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.666, no:5842; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.256, no:34928; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.216, no:21932.

Efendimiz'in ziyaretini) murad ederek gelirse; (*kâne hakkan aleyye en ekûne lehû şefîan yevme'l-kıyâmeh*) kıyamet günü benim ona şefî olmam hak olur. Ben, dünyevî bir menfaat bahis konusu olmadan, beni ziyaret eden kimseye şefaatçi olurum." demek.

"Kabir ziyareti olmaz." diyen bazı müslümanlara, bu hadîs-i şerîf de bir delildir. Peygamber Efendimiz, kendi kabrini ziyaret etmek hakkında böyle buyurmuş.

"—Efendim! Olmaz, şirk olur."

Şirk olmaz. Peygamber Efendimiz Allah'ın elçisi diye sevgimizden gidiyoruz. Biz, Allah'ın varlığına, birliğine bir gölge düşürmüyoruz. Peygamber Efendimiz ziyareti istemiş.

f. İlim Öğrenirken Ölen Kimsenin Derecesi

Bu hadis, ilim öğrenmekle ilgili çok tatlı, müjdeli bir hadîs-i şerîftir ki zevkle dinleyin!

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

مَنْ جَاءَهُ الْمَوْتَ ، وَهُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ يُحْيِي بِهِ الإِسْلاَمَ ، لَمْ يكن بينه وَبَيْنَ الأَنْبِيَاءِ إِلاَّ درجةً وَاحِدَةً فِي الْجَنَّةِ (كر. والدارمي عن الحسن مرسلا)

RE. 415/9 (*Men câehü'l-mevte, ve hüve yatlubü'l-ilme yuhyiye bihi'l-islâme, lem yekün beynehû ve beyne'l-enbiyâi illâ dereceten vâhideten fi'l-cenneh*)

(*Men câehü'l-mevte*) "Her kime ki ölüm gelir." Nasıl bir halde gelir? (*Ve hüve yatlubü'l-ilme*) "O ilim peşindeyken, ilim öğrenmek isteğindeyken…" İlim talebesiyken, talebindeyken ölüm onu yakalar, yani o yoldayken ölüverir.

Niye ilim öğrenmek istedi? (*Yuhyî bihi'l-islâm*) "Onunla İslâm'ı ihyâ etmek istedi."

Bir insan; "İlim öğreneyim; Allah'ın âyetlerini, ahkâmını, hadisleri öğreneyim, İslâm yükselsin, Müslümanlık yayılsın, kuvvetlensin, güçlensin. Adam ta İsviçre'den hem Yunanlılar'a destek için manevra yapıyor hem de benim dinimi bozmak için buraya Hıristiyanlık propaganda broşürü gönderiyor. O öyle yaparken ben durur muyum, ben de İslâm'ı yaymak için çalışayım." derse, Allah'ın dinini ihyâ etmek için… Demek ki İslâm ilimle ve çalışarak ihyâ oluyor.

Ne olur? (*Lem yekün beynehû ve beyne'l-enbiyâi illâ dereceten vâhideten fi'l-cenneti*) "Cennette peygamberlerle onun arasında ancak bir derece fark olur." Yâni, derecesi o kadar yüksek olur ki, peygamberlerin derecesine yaklaşır.

Tabii onlar peygamber… Peygamber olmayanların o dereceye çıkması mümkün değil. Hemen onun altındaki derece bunların olur. İslâm dinini ihyâ etmek için ilim öğreniyor.

Demek ki ölüm vakti yaklaşmış, yaşlanmış bile olsa... Bak, bu ne büyük bir müjde! Biz deriz ki;

"—Çocuklar ilim öğrensin. Mektebe verdik, öğreniyor. Bizden geçti artık..."

Değil! Sen ilim yolunda ol, İslâm'ı ihyâ etmeye gayret et, ilim öğrenmeye niyet et. O yolda ölürsen, peygamberlik derecesiyle aranda bir derece fark oluyor. Cennette çok yüksek mertebeye eriyorsun.

Onun için, eskiden bir yaşlı kâmil zât, yani âriflerden, bir cemaatten bir kimse, Hocaefendi'nin birine gelmiş demiş ki:

"—Hocam! Bana Kur'ân-ı Kerîm öğret! Mahâric-i hurûfu, tecvidi, güzelce Kur'an okumayı öğret!"

Yanındaki, cemaatten samimi bir kimse şaka yapmış;

"—Yahu hacı amca! Bundan sonra tecvitle Kur'ân-ı Kerîm'i öğrensen ne olacak, öğrenmesen ne olacak? Bir ayağın mezar çukurunda zaten, yaşlandın." demiş.

Dönmüş şöyle bakmış ona, demiş ki:

"—Evladım, yaşlandığımı ben de biliyorum. Ölümün yakın olduğunu biliyorum ama, istiyorum ki ilim yolundayken Allah benim canımı alsın." demiş. O halde gitmek istiyor.

Onun için, siz de bir ilmin peşine düşün, onu öğrenmeye gayret edin. Sakalınız ak, beliniz kambur olsun. Ayağınız ağrısın, sızlasın ona rağmen bir hocanın peşinden ayrılmayın. Öğrenin ki cennette o yüksek dereceye nâil olabilesiniz.

Bundan sonraki hadîs-i şerîf de böyle tatlı, müjdeli... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[87]

مَنْ جَاءَهُ أَجَلُهُ ، وَهُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ ، لِيُحْيِيَ بِهِ الْإِسْلاَمَ ، لَمْ يَفْضُلْهُ النَّبِيُّونَ إِلاَّ بِدَرَجَةٍ (الخطيب عن ابن عباس)

---

[87] Dârimî, *Sünen*, c.I, s.112, no:354; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.61; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.174, no:9454; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.103, no:347; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.78, no:1056; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.559, no:5755; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.286, no:28829-28832; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.331, no:504; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1447, no:2450; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.217, no:21933, 21934.

RE. 415/10 (*Men câehû ecelühû ve hüve yatlübu'l-ilme, li-yuhyiye bihi'l-islâme*, *lem yufaddilhu'n-nebiyyûne illâ derecetin*)

İbn-i Abbas RA rivayet etmiş. Mânâsı aynı kapıya çıkıyor:

(*Men câehû ecelühû*) "Kime eceli gelirse, (*ve hüve yatlubü'l-ilme*) o ilim peşindeyken, ilim talep ederken, talebe durumundayken ona eceli gelirse…"

Neden ilim öğreniyor? (*Li-yuhyiye bihi'l-islâme*) "Onunla İslâm'ı ihyâ etmek maksadıyla ilim öğrenirken, bir kimseye eceli gelirse, (*lem yufaddilhu'n-nebiyyûne illâ bi-derecetin*) peygamberler ondan ancak bir derece yüksek olur."

(*Lem yufaddılhu*) diye harekelenmiş, okunması (*lem yafduluhü'n-nebiyyûn*) da olabilir,

"Onun derecesi peygamberlere o kadar yakın olur ki, arada ancak bir derece fark olur." diye, aynı mânâ İbn-i Abbas RA'dan böyle nakledilmiş.

g. Bilmeden Münâkaşa Etmek

Bu hadîs-i şerîf, bilgisizce münakaşaya girmenin zararı

hakkında. İnsanlar ileri geri münakaşaya girer, birbirleriyle bir konuda mücadele ederler. Ebû Hüreyre radıyallahu anh'ın bize naklettiğine göre Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[88]

مَنْ جَادَلَ فِي خُصُومَةٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللهِ حَتَّى يَنْزِعَ

(ابن أبي الدنيا في ذم الغيبة عن أبي هريرة)

(*Men câdele fî husûmetin bi-gayri ilmin. lem yezel fî sahati'llâhi hattâ yenzia*)

(*Men câdele fî husûmetin*) "Kim bir husumet, bir çekişme mevzuunda mücadele ederse, (*bi-gayri ilmin*) ilim olmadan..."

Bilgisi yok, ilmi yok; mücadele ederse... (*Lem yezel fî sahati'llâhi hattâ yenzia*) "Oradan çekilip ayrılıncaya kadar, Allah'ın gazabında olmaya devam eder. Allah'ın kızgınlığı onun üzerinde olmaya devam eder."

Bilgisizce bir münakaşaya girmek yok! Bilgin yok, bu mevzuyu bilmiyorsun; ötekisi alim, sen bir şey bilmiyorsun, ileri geri konuşuyorsun, mücadele...

Olmaz! O zaman Allah, bilmeden mücadeleye gidip taassupla münakaşa eden kimseye, ayrılıncaya kadar kızıp duruyor. O münakaşayı terk edinceye kadar Allah ona kızıyor. Allah'ın gazabı, kızgınlığı onun üzerinde oluyor.

h. Müşrikle Beraber Oturmak

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[89]

مَنْ جَامَعَ الْمُشْرِكَ، وَسَكَنَ مَعَهُ، فَإِنَّهُ مِثْلُهُ (د. عن سمرة)

---

[88] İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Gıybet ve Nemîme*, c.I, s35, no:14; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.565, no:7929; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.218, no:21937.

[89] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.445, no:2405; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.251, no:7023; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.15, no:55; Semüretü'bnü Cündeb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.383, no:11029; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.220, no:21940.

(*Men câmea'l-müşrike, ve sekene meahû, feinnehû mislehû*)

Buradaki *câmea*, bir araya gelmek, oturmak mânasına…

(*Men câmea'l-müşrike*) "Kim müşrikle bir araya gelir, toplaşır, bir arada bulunursa, (*ve sekene meahû*) onunla beraber oturursa; (*feinnehû mislehû*) o da onun mislidir, onun gibidir."

Müşrik ile toplaşıp bir araya gelen ve onunla beraber oturan, onun yanında sakin olan kimse onun misli gibidir.

Bu neyi gösteriyor? Müslümanın müslümanla ahbaplık etmesi gerektiğini, kâfirlerle, müşriklerle düşüp kalmaması gerektiğini ifade ediyor.

Dinimizde Allah için sevmek var: *El-hubbu fi'llâh*… Bir de Allah için buğz etmek var: *El-buğzu fi'llâh*…

Sonra, Kur'ân-ı Kerîm'in ayetleri bize yasaklıyor; "Allah'a harp ilan etmiş, Rasûlullah'a karşı çıkmış, Allah'ın diniyle mücadele eden kimseleri dost edinmeyin." diye... Böyle âyet-i kerîme var. Demek ki, bu durumda onlarla ahbaplık, dostluk etmek olmaz, yakışık almaz.

Müslüman bir müşrikle, bir başka kâfirle konuşup görüşebilir. İş icabı veyahut bir iş olmadan, ona İslâm'ı tebliğ etmek için konuşabilir. Ama onunla ahbaplık, dostluk ederse olmaz. Allah'ın düşmanıyla dostluk edilmez.

Senin bir kızdığın insan var. Bir arkadaş onun koluna girmiş, senli benli, elini omzuna atmış, nisbet eder gibi senin karşından geçiyor, sever misin? İnsan, "Vay! Benim can düşmanımla nasıl can ciğer kuzu sarması dost olmuş. Karşımda sarmaş dolaş duruyorlar, şuna bak!" demez mi?

O zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin düşmanını sen nasıl seversin? Nasıl onunla ahbaplık kurarsın? Senli benli, içli dışlı olursun?

i. İhtiyacını İnsanlardan Gizlemek

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[90]

---

[90] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.25, no:2358; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.141, no:214; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.215, no:10054; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.77, no:173; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.404; İbn-i

مَنْ جَاعَ ، أَوِ احْتَاجَ ، فَكَتَمَهُ النَّاسَ ، حَتَّى أَفْضٰى بِهِ إِلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ، فَتَحَ اللهُ لَهُ رِزْقَ سَنَةٍ مِنْ حَلَالٍ (عق. طس. هب. عن أبي هريرة)

RE. 415/13 (*Men câa, ev ihtâce, feketemehü'n-nâse, hattâ efdà bihî ila'llàhi azze ve celle, feteha'llàhu lehû rızka senetin min halâl.*)

Ebû Hüreyre RA'dan bir güzel hadîs-i şerîf... Musibete, hastalığa, açlığa, kıtlığa sabrı tavsiye eden bir şey...

(*Men câe*) "Kim acıkırsa, (*ev ihtâce*) veyahut bir ihtiyaç durumuna düşerse…" Kıvranıyor, ihtiyacı var. (*Feketemehu'n-nâse*) "Ama bunu insanlardan saklıyor, kimseye söylemiyor."

"—Ben açım, bana biraz para ver veyahut ihtiyacım var, yardım et biraz bana." diye söylemiyor. Kıvranıyor, ihtiyacı var, aç fakat söylemiyor.

(*Hattâ efdâ bihî ila'llâh*) "Bunu Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne arz ediyor."

"—Yâ Rabbi! Açım, açığım, perişan duruma düştüm, sen bilirsin!" diye Azîz ve Celîl olan Allah'a iltica ediyor.

Allah ne yapar? (*Feteha'llàhu lehû rızka senetin min halâl*) "Bir senelik helal rızık kapısı açar."

Beni bildi, bana döndü, benden istedi, kuldan istemedi, bana el açtı diye bir senenin helal rızkının kapısını açar. Helal rızık ona gelecek durumuna getirir.

Hac kitabında rivayetini adıyla ve kaynağını da göstererek yazmış:

Bir velî kul Medine-i Münevvere'ye geliyor. Tabi velî olunca illa kesesi altın dolu olacak değil, fukaracık. Ama âşık! Mısır'dan mı, nereden çıktıysa çıkmış, gelmiş oraya ama parası pulu yok. Zaten

---

Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.130, no:51; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.488, no:5516; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.450, no:17870; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.804, no:16782; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.220, no:21939.

para olsa bile oraları kıtlık diyarı, o zaman her çeşit gıdanın uçakla filan gittiği bir yer değil. Medine-i Münevvere de kalenin içinde, bedevîler hücum edip de yağmalamasın diye küçük bir yer o zaman. Medine-i Münevvere'ye gelmiş; orada biraz aç, açık, yoksul bir durumda kalmış. Mescid-i Nebevî'ye gelmiş, Rasûlüllah Efendimiz'e diyor ki:

"—Yâ Rasûlallah! Açım, sana misafir geldim."

Öyle duruyor. Uykuya dalmış, yani açlıktan kendinden geçmiş. Omuzuna bir el dokunuyor, elinde bir tepsi;

"—Rasûlullah'a bizi şikâyet eden sen misin? Buyur!" diyor.

Peygamber Efendimiz'in torunlarından, sülalesinden bir kimseymiş. Rasûlullah Efendimiz onun rüyasına girmiş, "Git, benim mescidde bir ziyaretçim var, aç kalmış, bakmamışsınız..." diye. O da bir tepsiyi doldurmuş, "Rasûlüllah Efendimiz'e bizi şikâyet eden sen misin? Buyur!" diyor.

İnsan Allah'a dayandı mı, tevekkül etti mi Allah-u Teàlâ Hazretleri ummadığı yerden kapılar açar. Deneyen bilir, bulur.

j. Allah'ın Himâyesindeki Kimseler

Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[91]

مَنْ جَاهَدَ فِى سَبِيلِ اللهِ ، كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللهِ ؛ وَمَنْ عَادَ مَرِيضًا ،

كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللّٰهِ ؛ وَمَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ أَوْ رَاحَ ، كَانَ ضَامِنًا

عَلَى اللّٰهِ ؛ وَمَنْ جَلَسَ فِى بَيْتِهِ ، لَمْ يَغْتَبْ أَحَدًا بِسُوءٍ ، كَانَ ضَامِنًا

---

[91] İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.375, no:1495; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.94, no:372; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.331, no:767; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.37, no:54; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.288, no:8659; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.166, no:18320; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.440; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1341, no:43518; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.220, no:21941.

عَلَى اللهِ ؛ وَمَنْ دَخَلَ عَلَى إِمَامٍ يُعَزِّرُهُ ، كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللهِ (طب.

ك. حب. ق. عن معاذ)

RE. 415/14 (*Men câhede fî sebîli'llâh, kâne dâminen ale'llàh; ve men àde marîdan, kâne dâminen ale'llàh; ve men gadâ ile'l-mecsidi ev râha, kâne dâminen ale'llàh; ve men celese fî beytihî ve lem yağteb ehaden bi-sûin kâne dâminen ale'llàh. Ve men dehale alâ imâmin yüazziruhû kâne dâminen ale'llàh*.)

(*Men câhede fî sebîli'llâh*)"Kim Allah yolunda cihad ederse, (*kâne dàminen ale'llàh*) Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda garantili bir kul olur."

"—Sen cihad mı ettin kulum? Tamam, istediğini garantili olarak alacaksın. Garantilenmiş bir kulsun, madem cihad ettin, mükâfata ereceksin." diye Allah-u Teàlâ Hazretleri onun ecrini, sevabını garanti eder.

Demek ki, Allah yolunda cihad etmek iyiymiş.

Cihad nasıl olur? Malla, parayla, bedenen olur. Canını feda edercesine savaşmak suretiyle olur. Hacca, umreye gitmek, bir

müslümanın ihtiyacını karşılamak, müslümanlara faydalı bir iş yapmak için gelme gitme, bunlar hep *fî sebîli'llah* çalışmalardır.

(*Ve men àde marîdan kâne dàminen ale'llàh*) "Kim bir hastayı ziyaret ederse, Allah onun ecrini, sevabını garantiler. (*Ve men gadâ ile'l-mescidi ev râhâ, kâne dàminen ale'llàh*) Kim sabahleyin veya akşamleyin mescide giderse, Allah onun ecrini garantiler." Giden mahrum kalmaz.

(*Ve men celese fî beytihî lem yağteb ehaden bi-sûin, kâne dàminen ale'llàh*) "Kim evinde, hiç kimse aleyhinde kötü bir sözle gıybet etmeden oturursa, Allah ona ecrini garantiler." (*Ve men dehale imâmin yüazziruhû, kâne dâminen ale'llàh*) "Kim bir idarecinin —devletin memuru, amiri, idarecisi, bir kavmin başkanı, önderi— yanına gider de onu kötülüklerden men edecek sözler söyler, nasihatler edebilirse; Allah ona ecrini, sevabını garanti ihsan eder."

Demek ki bu işleri yapmak lazım! Allah yolunda cihad, hasta ziyaret etmek, mescide sabah akşam gidip ibadet eylemek, evinde oturup hiç kimseyi gıybet etmeden vaktini geçirmek; hepsi güzel… Bir idareciye gidip de, "Öyle yapma, böyle yap! Şu günahtır, bu zulümdür! Bak, filanca yerde hizmet var, sen onu görmemişsin!" gibi kötülükten men edip, hayırları ona öğretir, nasihat ederse… İcabında da, "Bak, bunu yanlış yaptın." filan diye azarlayabilirse, o zaman Allah ona ecrini, sevabını çok verir demek.

k. Elbiseyi Yerde Sürüklemek

Sonuncu hadîs-i şerîf. Çok kaynaklarda geçmiş bir meşhur hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[92]

مَنْ جَرَّ ثَوبَهُ خُيَلاءَ ، لَمْ يَنْظُرِ اللهُ إِلَيهِ يَومَ الْقِيَامَةِ

---

[92] Buharî, *Sahîh*, c.XI, s.500, no:3392; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.343, no:1653; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.122, no:3563; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.67, no:5351; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.301, no:13178; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.243, no:3132; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.422, no:5572; Abdullah ibn-i Ömer RA

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.530, no:7758; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.222, no:21945.

(حم. خ. م. ت. طب. عن ابن عمر)

RE. 415/15 (*Men cerre sevbehû huyelâe, lem yenzuri'llâhu ileyhi yevme'l-kıyâmeh*)

(*Men cerre sevbehû huyelâe*) "Kim elbisesini çalım satarak sürükleyip giderse… Uzun eteği ile çalımlana çalımlana yürür, kurum satarak, böbürlenerek, gururlanarak, kibirlenerek giderse; (*lem yenzuri'llâhu ileyhi yevme'l-kıyâmeh*) Allah kıyamet gününde ona nazar etmez."

Kibirli, elbisesini sürüye sürüye giden kimseye Allah nazar etmez.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kötü huylardan bizleri halas eylesin… Sevdiği huylara sahip eylesin... Sevdiği amellere muvaffak eylesin… İki cihanda aziz ve bahtiyar olmayı nasib eylesin… Hakkı hak olarak görüp tâbî olmayı, bâtılı bâtıl olarak görüp ondan uzak durmayı nasib eylesin…

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

09. 12 1984 - İskenderpaşa Camii

09. DÜNYA VE AHİRET ENDİŞESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebi'ahu bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvan... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'atün, ve külle bid'atin dalâletün, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ جُرِحَ مِنْ جَسَدِهِ جِرَاحَةً ، فَتَصَدَّقَ بِهَا ، كُفِّرَ عَنْهُ مِنْ ذُنُبِهِ بِمِثْلِ مَا تَصَدَّقَ بِهِ (ابن جرير عن عبادة بن الصامت)

RE. 416/1 (*Men cüriha min cesedihî cirâhaten, fetesaddaka bihâ, küffira anhu min zünûbihî bi-misli mâ tesaddaka bihî*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Allah-u Teâlâ Hazretleri ibadetlerinizi, taatlerinizi kabul eylesin. Dileklerinizi ikram ve ihsan eylesin.
Peygamberimiz SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şeriflerinden bir miktarını size *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından okumaya devam edeceğiz.
Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamadan önce, evvelen ve hasasaten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS hazretlerinin ruhu için ve onun âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhları için;
Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve

meşâyih-i turuk-i aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için ve hassaten eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki bilgilerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvîlerin cümlesinin ruhları için;

Uzaktan, yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, akrabasının ruhları için; biz müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerif okuyup ruhlarına hediye edelim, ondan sonra başlayalım, buyurun!

……………..

a. Yaralanan Kimsenin Bağışlaması

Metnini okumuş olduğumuz hadis-i şerif, Ubâdetu'bnü's-Sâmit RA'dan rivayet edilmiş, Ahmed ibn-i Hanbel'de ve diğer kaynaklarda geçen bir hadis-i şeriftir. Râvileri sıhhatli râvilerdir, ricâli sahihtir. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[93]

مَنْ جُرِحَ مِنْ جَسَدِهِ جِرَاحَةً ، فَتَصَدَّقَ بِهَا ، كُفِّرَ عَنْهُ مِنْ ذُنُوبِهِ بِمِثْلِ مَا تَصَدَّقَ بِهِ (ابن جرير عن عبادة بن الصامت)

RE. 416/1 (*Men cüriha min cesedihî cirâhaten*) "Her kim ki vücudundan bir yara ile yaralanmışsa..."

Yara açılmışsa, birisi onu yaralamışsa, yaralayana diyet lazım gelir. Yaralayan kimsenin bir şeyler ödemesi lazım! Yaraladığı uzvuna göre, verdiği zararın büyüklüğüne küçüklüğüne göre; tam diyet, yarım diyet, dörtte bir...

Fıkıh kitaplarında "cinayetler ve diyetler bahsi" diye bir bahis vardır. O bahiste teferruatı yazar. Onları okuyun, öğrenin!

---

93 *Kenzü'l-Ummal*, c.XV, s.14, no:39860.

“Kim böyle bir yaralanma hadisesine mâruz kalır da vücudunda bir yara olursa; (*fetesaddaka bihâ*) yaralayan kimseye haydi affettim diye tasadduk ederse, diyetini bağışlarsa…”

Çünkü bağışlayabilir, hakkıdır. Bir kimse isterse hakkını bağışlayabilir. Bağışlarsa…

(*Küffira anhu min zunûbihî bi-misli mâ tesaddaka bihî*) “O tasadduk ettiği, bağışladığı gibi, günahlarından bir miktarı, o kadarı affolunur.” Ne kadarını bağışlamışsa o kadarı affolunur.

Görüyorsunuz, işin bir hak, bir de fazilet tarafı var:

Birisi birisini yaraladı mı onun karşılığı, cezası, maddî tazminatı, diyeti var. Hak çünkü… “İsterim.” dedi mi, akan sular durur. Mevlâmız:

“—Kul hakkına karışmam! Git onunla helalleş, affettir.” der.

“—Yâ Rabbi! Benim günahlarımı bağışla...”

Bağışlar.

“—Yâ Rabbi! Kullardan çok şeyler almıştım, onları da bağışla…”

“—Git onlarla helalleş, aldıklarını ver bakalım!”

Elinde o haklar duracak, aldığın şeyler duracak, sonra “Tevbe yâ Rabbi!” demekle geçmez o! Onun için İslâm böyle bir ölçü koymuş.

Bir hak tarafı var, ama bir tarafta da işin fazilet, sevap tarafı var. Kendisi hak kazanmış bir kimse, “Haydi bağışladım.” deyiverirse bağışlayabilir; onun da mükâfatı var. İslâm hakkı ortaya koyuyor, bir de fazilet tarafını da insanlara gösteriyor.

“—O senin kardeşindir, bir kaza olmuş yapmış, bir şeyler olmuş, affet!” diye Peygamber Efendimiz o tarafı da gösteriyor.

Muhabbet, sevgi, fedakârlık, dünya malına tamah etmemek, dünya malından dolayı didişmemek, birbirini yememek...

Diyetlerin bazısı bayağı zordur. Mesela hatâen adam öldürmenin diyeti 100 devedir. 100 deve ödemek kolay mı? İnsanın iflahı kesilir, biter, ödeyemez… Çok zor!

Can çok kıymetlidir. İnsana İslâm kıymet vermiş. İnsan, Allah’ın eşref-i mahlûkâtıdır; hürmet edeceksin, üzmeyeceksin, kalbini kırmayacaksın, vücudunu yaralamayacaksın, her şeyine dikkat edeceksin. Ama bazen kazara olur, oluyor işte.

Arkadaşımızın birisinin çocuğu arabayla giderken… Gelin-

kaynana iki kadın pazardan fileleri doldurmuşlar, eve gelirlerken, gelin; “Aman! Anne, dur! Gitme!” demiş ama, 76 yaşındaki ihtiyar kadın fırlamış. Bu da frene basmış ama yola fırlamış, çarpmış. Kadın devrilmiş, iki-üç gün hastanede yatmış. *İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn*... Allah rahmet eylesin, vefat etmiş. Ne yapacak şimdi? Zor!

İşin fazilet tarafı da var. Her kaza yapan zengin olmaz ki… Zengin, “Al, paranı verdim!” filan diyebilir ama karşı taraf fakir ve dindarsa ne yapacak?

“—Eyvah, çok büyük günah işledim.” diye ölüp ölüp diriliyor, bayılıyor. Ben:

“—Günah değil, isteyerek yapmadın!” dedim.

İsteyerek yapmadı ki! İnsan karşısındaki bir kimseye kötülük yapmak ister mi? O çarpılan kimse de müslümanca bir kimseymiş, namazında niyazındaymış. Allah rahmet eylesin, vefatı oradanmış. Bağışlarsa, Allah da onun günahlarını bağışlıyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri kulların arasını nasıl ıslah ediyor, nasıl kulları birbirlerine muhabbetlendiriyor? Nasıl dünyanın maddî şeylerine tamah etmekten çevirttiriyor? Yol bu! İstikamet bu! Biz de böyle yapmaya çalışmalıyız; kulların arasını ıslah etmeye çalışmak, fazilet ve fedakârlık göstermek... Her şey malla olmaz ki… Hani bir söz vardır, “Kimisinin parası, kimisinin duası.” derler. Parayla her şey alınmaz. Onun için müslüman, fazilet taraflarını da yaparsa büyük ecir alır.

b. Ahiret Endişesi

İbn-i Mes'ud RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[94]

---

[94] İbn-i Mace, *Sünen*, c.XII, s.129, no:4096; Bezzar, *Müsned*, c.I, s.274, no:1638; Şâşi, *Müsned*, c.I, s.376, no:304; Hakim-i Tirmizi, *Nevadirü'l-Usül*, c.IV, s.134; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.174; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.II, s.105; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.220, no:35454; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.481, no:3658; Beyhaki, *Zühdü'l-Kebir*, c.I, s.17, no:15; İbn-i Ebi Asım, *Zühd*, c.I, s.81, no:166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.203, no:6178; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.224, no:21952.

مَنْ جَعَلَ الْهُمُومَ هَمًّا وَاحِداً هَمَّ المَعَادِ ، كَفَاهُ اللهُ سَائِرَ هُمُومِهِ ؛ وَ مَنْ تَشَعَّبَتْ بِهِ الْهُمُومُ مِنْ أَحْوَالِ الدُّنَيا ، لَمْ يُبَالِ اللهُ فِي أَيِّ أَوْدِيَتِهَا هَلَكَ (ه. الحكيم ، والشاشي ، هب. عن ابن مسعود)

RE. 416/2 (*Men ceale'l-humûme hemmen vâhiden hemme'l-meâdi, kefâhu'llàhu sâire humûmihî; ve men teşa'abet bihi'l-humûmu min ahvâli'd-dünyâ, lem yubâli'llàhu fî eyyi evdiyetihâ heleke*)

(*Men ceale'l-humûme hemmen vâhiden*) "Her kim ki tasalarını tek bir tasa, endişelerini tek bir endişe, düşüncelerini tek bir düşünce, dertlerini tek bir dert haline getirirse..."

Ne demek, bir sürü derdi tek bir dert haline getirmek?

Arkasından izah ediveriyor: (*Hemme'l-meâdi*) "Dönüp de varacağımız yerin tasası... O tasa haline getirirse…"

"—Ben nereye varacağım? Nereye dönüp gideceğim? Bu hayattan sonra gideceğim yer nedir?" diye, tasası, düşüncesi, endişesi, fikri, derdi o olursa… Bütün dertleri bir tarafa koyup bu derde yönelir, asıl bunun peşinde koşarsa, demek.

Ne yapar Allah? (*Kefâhu'llàhu sâire humûmihî*) "Diğer dertlerine Allah kifayet eder, karşılar."

"—Bu kulum ahiret derdine düştü, ben onun dünyasını da, ahiretini de ıslah ederim." diye vazgeçtiği, peşinden düşünmekten döndüğü dertlerini de Allah tedavi eder.

Her şeye kàdir değil mi? Kuldan bir işaret, bir güzel hal; ondan sonra Mevlâ'dan sonsuz beşaret, müjde, ikram...

(*Ve men teşa'abet bihi'l-humûm*) "Her kimin de dertleri dallanıp budaklanırsa..."

O derdi var, bu derdi var… Deniz kenarında bir arsası var da, tecavüz etmişler de, gidip onlarla uğraşması lazım! Karadeniz'de gemileri var, iki tanesi batmış… Filanca yerde ağaçları var, falanca işi var, borçları ödenecek, bir sürü dertleri var, dallı budaklı...

(*Teşa'abet bihi'l-humûm*) "Bir insanın dertleri dallanıp

budaklanmışsa…"

Onların peşinde koşuyor.

"—Namaz kıl."

"—Yahu, çok işlerim var."

"—Camiye gel."

"—İşleri daha bitiremedim."

"—Cuma'yı kıl."

"—Alacaklılar, borçlular kapıda bekliyor."

"—Pazar günü gel."

"—Dün çok yoruldum, eve defterleri getirdim onları kontrol edeceğim de bilmem ne..."

Pekiyi, öyle dertler dallanıp budaklanırsa ne olur?

(*Min ahvâli'd-dünyâ*) "Dünya hallerinden dertleri dallanıp budaklanır, insan başına onları dert ederse…" Ne olur? (*Lem yubâli'llâh*) "Allah ona aldırmaz. (*Fî eyyi evdiyetihâ heleke*) O dertlerin hangi vadisinde ölecek bakalım."

O dertlerin, üzüntülerin, endişelerin, gamların, dünya tasalarının hangisinin vadisinde helâk olacak; aldırmaz. Bakalım arsa işinin peşinde koşarken mi, bankadaki hesabı için mi, alacakları için mi, borçları için mi koşarken; nerede ölecek, bakalım. Yani, "Allah ilgilenmez." diyor, mübâlat eylemez, aldırmaz.

Buradan anlaşılıyor ki, insanın asıl âhiret tasasını çekmesi lazım.

Mead, dönüp avdet edeceğimiz yer, avdet etmek yeri, avdet yeri... Demek ki biz oradan gelmişiz, oraya döneceğiz. Tabii ya, burası senin asıl yurdun değil ki! Küçük bir çocuk olarak geldin, büyüdün, yine gideceksin. Burası asıl yurt değil. Asıl yurt öbür taraf, *mead*, dönüp gideceğiz oraya… Oradan geldik, tekrar oraya gideceğiz.

Burada 80 yıl yaşarsan, "Eh bayağı yaşlandı." derler. 90 oldun mu, "Maşaallah maşaallah." derler. 100'ü geçtin mi, herkes şaşırır… Öbür taraf; (*hüm fîhâ hâlidûn*) cennet ehli de, cehennem ehli de orada ebedî olacaklar. Öteki hayat ebedî, bununki gibi muvakkat değil.

Akla, mantığa sığıyor mu; 80 yıllık hayatın peşinden koş, ebedî hayatı unut! Şuradaki elmas sandığını bırak, üç kuruşun peşinden

koş! Elmas ve zümrüt dolu sandık duruyor, açık, görüyorsun, varsan alacaksın; bu tarafta üç kuruşun peşinde...

Ya bırak o üç kuruşu, burada elmaslar var, onlardan kaç tanesini alır! Asıl âhiret tasasını çekmesi lazım!

Nedir âhiret tasası?

Âhiret için iki büyük tasamız var: Birisi yüreğimizi ağzımıza getiriyor ki, ya Mevlâ'mız bize:

Ben buyurdum, buyruğumu tutmadın!
Derse Mevlâm, ben ne cevap vereyim?

Âhirette halim ne olacak? Ya cehennemine savurup atarsa, zebaniler yakamdan yakalayıp, saçımdan sürüklerse...

فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِى وَالْاَقْدَامِ (الرحمن:٤١)

(*Feyu'hazü bi'n-nevâsî ve'l-akdâm*) [Suçlular, perçemlerinden ve ayaklarından yakalanırlar.] (Rahmân, 55/41)

Saçından veya ayağından diyor. Nereden rast gelirse yakalayacak, hor bir şekilde sürükleyip atacak… Dikkat mi ederler yani, el üstünde mi götürürler. Ucundan sopayı taktırtır, sürükler, atar götürür.

Peygamber SAS Efendimiz:

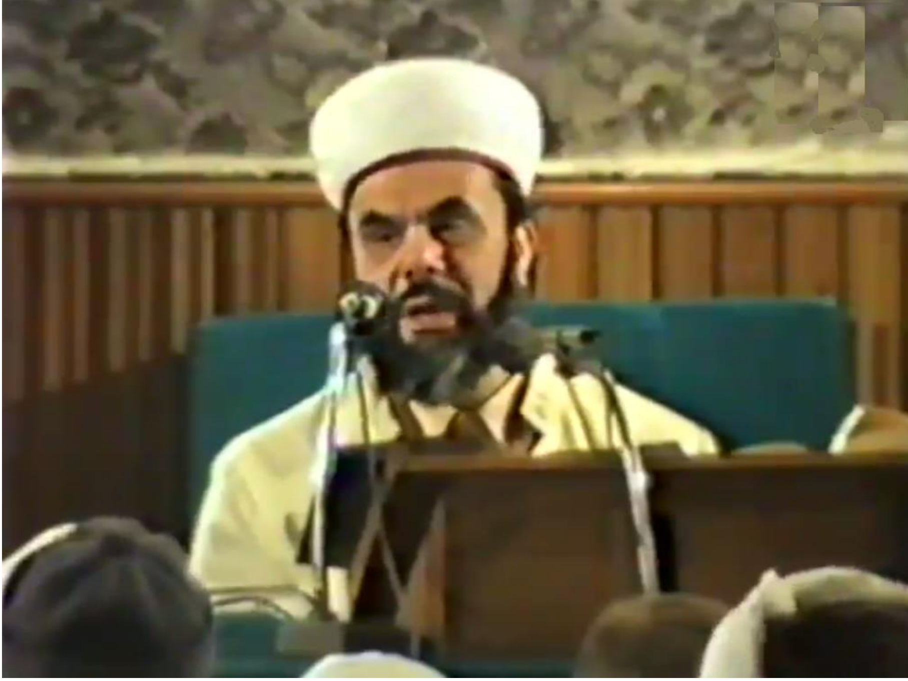
"—Sakın cehenneme düşmeyin! Çünkü giren en aşağı bir kaç hukub kalacak." buyuruyor:[95]

وَاللهِ لاَ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ ، مَنْ دَخَلَهَا حَتَّى يَكُونُوا فِيهَا أَحْقَابًا ؛ وَالْحُقُبُ بِضْعٌ وَثَمَانُونَ سَنَةً ، وَالسَّنَةُ ثَلاَثُمِائَةٍ وَسِتُّونَ يَوْمًا ، كُلُّ يَوْمٍ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ (الديلمي عن ابن عمر)

---

[95] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.358, no:7029; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.106, no:350; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.725, no:18632; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.633, no:39543; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.430, no:25239.

RE. 456/3 (*Vallàhi lâ yahrucü mine'n-nâri, men dehalehâ hattâ yekûnû fîhâ ahkàben*) "Vallahi cehenneme bir adam girmeye görsün, kim oraya girerse, orada *ahkàben* kalmayınca çıkamaz. (*El-hukubü bid'un ve semânûne seneh*) *Hukub*, seksen küsur senedir. (*Ve's-senetü selâsü mieti ve sittûne yevmen*) Bir senesi üç yüz altmış gündür; (*küllü yevmin keelfi senetin mimmâ teuddûn*) ve her bir günü ise, sizin bildiğiniz bin senedir." buyuruyor.

Hukub ne demek? 80 küsur sene demek. Bir insan cehenneme bir defa düştü mü, en aşağı bir kaç 80 sene kalacak. Demek ki üç tanesi olsa, Arap dili kaidelerine göre muhakkak ikiden fazla olur, 240 küsur sene kalacak, ama dünya senesi değil âhiret senesi... Âhiret senesinin de bir günü dünyanın bin yılı gibi... O zaman artık kaç milyon sene kalacağını anlayın! Cehenneme bir düştün mü? Gel de tasalanma, gel de bunun derdini çekme, gel de insanın bundan dolayı uykusu kaçmasın?

İbrahim ibn-i Edhem, Belh padişahıyken derviş olan şahıs. Gece birisi ziyaretine gelmiş, misafiriyle aynı odada yatmışlar. Saray

değil ki, bir sürü odası olsun. Misafir arada bir uyanıyormuş, bakıyormuş. İnsan oradan oraya döner, bir tarafa yatınca kolu acır, öbür tarafa yatar...

Bakıyormuş İbrahim ibn-i Edhem hüngür hüngür ağlıyor, namaz kılıyor, dua ediyor, ibadet ediyor. Yine dalarmış, yine öbür tarafına dönerken uyanırmış, yine bakarmış İbrahim ibn-i Edhem namazda, duada, tesbihte, zikirde, ibadette... Gece sabaha kadar kaç defa uyandıysa onu ağlayıp ibadet ederken görmüş. Sabahleyin de dayanamamış demiş ki:

"—Yâ İbrahim! Ben senin gecen gibi gece görmedim. Nasıl gece geçirdin, sabaha kadar uyumadın, namaz kıldın durdun, hüngür hüngür ağladın..."

Biz olsak böyle bir söz karşısında koltuklarımız kabarır;

"—İyi bak, yaptığım ibadeti gördü, benim ne kadar abid bir kul olduğumu anladı." deriz.

Yani çoğu kimse, yaptığı ibadete şımarır. Halbuki ne olacak, Allah kabul etti mi, etmedi mi belli değil!

Diyor ki İbrahim ibn-i Edhem KS, Allah şefaatine erdirsin:

"—Ben de senin gecen gibi gece görmedim. İnsanın önüne cehennem ateşi gibi bir ateş yakarlar da, insan gece nasıl uyur?"

Geçmeyecek miyiz üstünden?

وَاِنْ مِنْكُمْ اِلاَّ وَارِدُهَا كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا (مريم:٧١)

(*Ve in minküm illâ vâriduhâ kâne alâ rabbike hatmen makdıyyâ*) [İçinizden, oraya uğramayacak hiçbir kimse yoktur. Bu, Rabbin için kesinleşmiş bir hükümdür.] (Meryem, 19/71) buyruluyor. Herkes geçecek.

"—Öyle bir ateş varken insan nasıl uyur?" diyor. Onun da muhakeme tarzı o. Uyku tutar mı; dertli, âhiretin derdi var.

Bir bu!

Bir de düşün ki Hocaefendi'yi severdim, Peygamber Efendimiz'i severim, falancayı severim, filanca cömert kimseyi severim… Rahmetli nenemi, mübarek annemi severim; hep namaz başörtüsüyle gözümün önüne gelir… Bütün sevdiklerini düşün. Onlar ehl-i cennetin amellerini işlediler, Allah'ın mükâfatına

erdiler, cennete gittiler.

Sen de cennete gidemedin, bütün dostlardan ayrıldın. Bütün hasımlar, düşmanlar, kâfirler, müşrikler, katiller, caniler, hırsızlar, arsızlar, edepsizlerin yanına düştün. Dayanılır bir hasret mi? Aman cennetlik olayım, diye insan tasa çekmez mi? Aman dostlarımdan ayrılmayayım, aman Allah'ın sevgili kullarıyla beraber o nimetlerin içinde olayım diye uğraşmaz mı?

Nimetleri ayrı bir şey tabii, onu anlatmaya insanın gücü yetmez.

Peygamber Efendimiz diyor ki;

"—Cebrail AS beni aldı götürdü. Sidretü'l-Müntehâ'ya geldik. Bir de baktım ki yaprakları fil kulağı kadar, meyveleri kılal gibi…" Yani iri ve güzel meyveleri var demek istiyor.

"—Sonra Mevlâ bir tecelli eyledi. Renkleri öyle değişti, öyle değişti ki tarifi mümkün değil."

Artık o cennetin nimetleri, lezzetleri, güzellikleri, Tuba ağacı, Arş-ı Âlâ'nın altındaki köşkler, zebercetler, huriler, gılmanlar, saraylar…

İnsan onları kaçırır mı, onları kaçırmak ister mi?

Şimdi köprüyü sattılar, Keban'ı satacaklar. Millet şimdiden hazırlık yapıyor, bir şeylerin değeri düşmüş, mülklerin ve sâirelerin filan… Paraları biriktirecek, oraya yatırım yapacak diye.

Neden? Oradan fayda gelecek diye önceden tedbir alıyor.

Pekiyi, bu kadarcık bir menfaat için tedbir alırsın da, âhiretin saraylarını, cennetini kazanmaya bir tasan yok mu hiç?

Ne kadar akılsızız değil mi? Ne kadar akılsız şu insanlar!

Biraz da onun tasasını çekmek lâzım. İnsan;

"—Biraz değil hocam! Öyle bir şey olduktan sonra her şeyimi veririm." der.

Peygamber SAS Efendimiz'e birisi geldi. Müslüman değil daha, ayyaşın biriydi, içki içerdi, ömrünü müşriklikle geçirdi, dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah! Ben şu savaşta müslümanların arasına katılsam, müslüman olsam da çarpışsam, ölsem, cennete girer miyim?"

"—Girersin." dedi.

"—O halde şehadet ediyorum ki Allah'tan başka ilâh yok, sen de

onun elçisisin!” dedi, kelime-i şehadet getirdi.

Aldı eline silahını, girdi er meydanına, şehid oldu. Daha bir tek rekât, bir vakit namaz kılmamış. Önünde harp var, aldı eline silahı, girdi; daha bir namaz kılmamış, cennetlik...

Verir insan canını… Verir, ne olacak? Geceleyin rüyanda gördün, çok mübarek bir zât, “Gel, haydi cennette seni bekliyoruz...” diye müjdeledi. Ölümü düşünür mü insan o zaman? “Sabah olsa da ölsem de öbür tarafa göçsem.” der.

Allah bize akıl fikir versin.

c. Ahireti Dert Edinen Kimse

Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet edilmiş. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[96]

مَنْ جَعَلَ الْهُمُومَ هَمًّا وَاحِداً ، كَفَاهُ اللهُ مَا أَهَمَّهُ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ ؛ وَمَنْ تَشَاعَبَتْ بِهِ الْهُمُومُ ، لَمْ يُبَالِ اللهُ فِي أَيِّ أَوْدِيَةِ الدُّنْيَا هَلَكَ (ك. عن ابن عمر)

RE. 416/3 (*Men ceale’l-humûme hemmen vâhiden, kefâhu’llàhu mâ ehemmehû min emri’d-dünyâ ve’l-âhireti; ve men teşâabet bihi’l-hümûmu, lem yubâli’llàhu fî eyyi evdiyeti’d-dünyâ heleke*)

(*Men ceale’l-humûme hemmen vâhiden*) “Her kim ki dertlerini tek bir dert haline getirirse…” Bir derdi var, onu burada söylemiyor ama âhiret derdi.

“Kim dertlerinin hepsini bir tarafa koyar da, zihnine âhiret tasası koyarsa…” Ne olur? (*Kefâhu’llàhu mâ ehemmehû min emri’d-dünyâ ve’l-âhireti*) “Allah ona dünyanın ve âhiretin kendisine tasa veren her işine kifayet eder, yardım eder, ikram eder.”

Hem dünya, hem âhiret! Dikkat edin, âhirete yönelenin dünyası harap olmuyor; dünyası da, âhireti de mâmur oluyor. Dünyaya

---

[96] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.364, no:7934; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan. *Kenzü’l-Ummal*, c.III, s225, no:6269; *Camiü’l-Ehadis*, c.XX, s.224, no:21951.

yönelenin dünyası da, âhireti de gidiyor. Bir iman meselesi, şu kadarcık bir fark... Bıçak sırtı gibi, o taraf öyle, bu taraf böyle… İmanın eseri, tesiri ile âhirete yönel; dünya da geliyor.

Hocalar, şeyhler, àbidler, zâhidler, Allah'ın sevgili kulları aç mı kalmış, açlıktan mı ölmüşler?

(*Ve men teşâabet bihi'l-hümûmu*) "Kim de dünya kaygılarını çoğaltırsa, (*lem yubâli'llàhu fî eyyi evdiyeti'd-dünyâ heleke*) dünyanın hangi vadisinde helâk olursa olsun, Allah ona sahip çıkmaz."

Burada (*evdiyeti'd-dünyâ*) diye zikretti. Dünyanın hangi vadisinde ölecek bakalım diye hiç aldırmaz, bırakır kendi haline uğraşsın dursun...

d. Denizde Nöbet Beklemenin Sevabı

Ebü'd-Derdâ RA'dan bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[97]

مَنْ جَلَسَ عَلَى الْبَحْرِ اِحْتِسَابًا ، وَنِيَّةَ اِحْتِيَاطًا لِلْمُسْلِمِينَ ، كَتَبَ اللهُ لَهُ بِكُلِّ قَطْرَةٍ فِي الْبَحْرِ حَسَنَةً (طب. عن أبي الدرداء)

RE. 416/4 (*Men celese ale'l-bahri ihtisâben, ve niyyete ihtiyâtan li'l-müslimîne, keteba'llàhu lehû bi-külli katretin fi'l-bahri haseneten.*)

(*Men celese ale'l-bahri*) "Her kim deniz üzerine oturursa... Neden? (*İhtisâben*) Sevabı Allah'tan bekleyerek, Allah rızası için… Allah bana ecir verecek diye sevabı Allah'tan bekleyerek denizde oturursa…

(*Ve niyyete ihtiyâten li'l-müslimîn*) "Niyeti de müslümanları ihtiyat etmek, yani korumak."

"—Buradan düşman gelebilir, ben burada durayım, müslümancıklar rahat etsin…" gibi, müslümanları korumak

---

[97] Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.V, s.523, no:9491; Ebü'd-Derda RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.IV, s.334, no:10767; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.227, no:21958.

arzusuyla oturursa, Allah-u Teâlâ Hazretleri ne yapar, bakın!

(*Keteba'llàhu lehû bi-külli nazretin fi'l-bahri haseneten*) "Denize her baktığında Allah ona bir hasene yazar."

Çok büyük sevap yazar!

Denize oturmak tabiri biraz izaha muhtaçtır. Buhârî'de geçiyor ki, (*rükûbu'l-bahr*) yani gemiye biniyor, gemide nöbet tutuyor. Hani gümrük muhafaza memurluğu, sahil koruma teşkilatı gibi... Gemide, sahilde, gelecek düşmana karşı hazırlıklı nöbetçi duruyor.

Niyeti ne? Allah'tan ecir beklemek, müslümanları korumak. Müslüman kardeşlerini seviyor.

Kendisi tehlikede…

Olsun! Müslüman kardeşleri arkada rahat etsin.

"—Ölürsen?"

"—Allah'tan ecrimi bekliyorum..."

Ölümden korkmuyor! Bütün işlerimizin sırrı ölüm korkusuna gelir, düğümlenir, toplanır. Her işimizin sırrı oradadır. Kâfirler bizim bu halimizi bilirler, onun için bizi imanımızdan ayırmaya çalışırlar. İnsan mü'min oldu mu, ölümden korkmaz.

Ne olacak!

اَلْمُؤْمِنُونَ لاَ يَمُوتُونَ ، بَلْ يُنْقَلُونَ مِنْ دَارٍ اِلَي دَارٍ

(*El-mü'minûne lâ yemûtûn, bel yünkalûne min dârin ilâ dârin*) "Müslümanlar ölüp yok olmaz; bir evden öteki eve gider."

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى (الاعلى:١٧)

(*Ve'l-âhiretü hayrun ve ebkà*) [Ahiret daha hayırlı ve daha devamlıdır, ebedîdir.] (A'lâ, 87/17)

Ben dünyada ne yapayım? İnsanın dönüp de bakası gelir mi? Müslüman korkmaz, korkmayınca da kâfirlerin iflâhı kesilir.

"—Korkmuyor, bu adam ölümden korkmuyor. Ben buna ne yapayım?" der, biter.

Ne elektronik beyin, ne atom silahı, ne başka bir silah işler, biter.

Onun için ilk işi, müslümanı imanından ayırmak. İmanından ayırdı mı, içine dünya zevki, sevgisi koydu mu, müslümanın işi biter.

"—Bak, ne güzel arabalar, ne güzel kızlar, ne güzel köşkler, ne güzel plajlar var. Kaliforniya'nın sahilleri, Okyanus'un Havai adaları var. Uçaklar var, iltifat var, alkış var..."

Dünyayı sevdirtir. İnsan dünyayı sevdi mi ayrılmak istemez ki…

"—Haydi gel harbe! Haydi gel cihada! Haydi biraz masraf et!"

Kim uğraşacak şimdi onlarla... Havai adalarında ılıman bir iklimde, hurma ağaçlarının yanında, pırıl pırıl güneşin altında, tertemiz, havalı bir yer. Deniz var, eğlence var, denizin üstünde kaymaca, dalgaların üstünde dalmaca var… Bilmem ne... Kim uğraşacak şimdi...

Dünyayı sevdi mi ölümden korkar!

İki tane sarhoşluk sarınca müslümanların hâli haraptır.

Birisi cahillik, *cahillik sarhoşluğu*...

Bu nasıl izale olacak? İşte onun için hadis okuyoruz. Peygamber Efendimiz her şeyi bize öğretiyor. Onun için ilim öğreniyoruz. Cahillik sarhoşluğu geldi mi, müslümanın kafası bozulur.

İkincisi, *sekretü'l-ayş*, *yaşam sarhoşluğu*... Konfor, zevk, sefa geldi mi o zaman rahatını bozmak istemez.

"—Kalk namaz kıl."

"—Uykumu alamadım daha. Gece televizyonda çok güzel program vardı, geç vakte kadar seyrettim, uykumu alamadım."

"—Haydi kalk, bugün gidelim, filanca yerde bir hayırlı çalışma yapalım! Fukaracığın evini yapalım! Dul var, yetim var, irşad edelim..."

"—Yahu bütün hafta çalışıyorum. Elimde bir pazar günüm var. Bırak da şurada keyfimi süreyim, kahvemi yudumlayayım, gazetemi okuyayım, karşımda renkli televizyon..."

Renkli televizyon deyince aklıma geldi. Söyleyeceğim, çünkü aklımda kurdum. Renksiz televizyonlar 15-20 bin veya 30 bin liraymış, renklileri 300 bine kadar çıkıyormuş. Ankara'da dediler ki:

"—Hocam, bir kamyon televizyon getir, bir saat içinde satılır.

Milletin öyle iştihası var.”

“—E para?”

“—Bu millette para kıtlığı mı var! Sen zevkten, keyiften haber ver hocam! Bir şeyin çok güzel, çok keyifli olmasını bir hissettiriver. Bak, paralar nerelerden çıkar.”

Para camiye gelmez, hayra gelmez. Filanca şarkıcı filanca yerde konser verecek, o zaman stadyumu tutarlar. 20 bin kişilik stadyum dolar. Filanca meşhur şarkıcı gelecek, konuşacak diye herkes orada toplanır. Ama Allah rızası için bir şey söylesen beli, bacağı, başı ağrır, yorgun düşer, ödenecek borcu vardır, parası olmaz, bilmem ne...

Köylü kadınların hepsi renkli televizyon alacağız diye bileziklerini satmışlar. “Köyde artık eskisi gibi altın, beşibiryerde filan yok!” diyorlar. Para var bu memlekette, ama Allah hayra sarf ettirmiyor. Para yok değil, hayra sarf ettirmiyor. Hele bir yılbaşı olsun, bir geceliğine ne kadar yerler tutarlar… Hangi yerde kaç tane güzel şarkıcı var... Yılbaşı yakın, on beş gün kaldı. Bakalım, en lüks yerde en güzel eğlence nerede olacak. Takip edin gazeteleri, bakalım bir geceliğine ne kadar para verecek…

Burada, “Camiye yardım!” deyince meselâ, müslüman kardeşlerimiz veriyor.

Geçen gün bir tıbbiye talebesi geldi. Ambalajı açılmamış mikroskop getirmiş.

“—Hocam bunu al!..”

“—Oğlum sen talebesin, bizim sana yardım etmemiz lazım. Senden yardım istediğimiz yok ki bizim istediğimiz yardım patronlardan. İsterse bir tanesi bir cami yapar. Sen talebesin, biz sana yardım edelim!”

“—Bu mikroskoba benim ihtiyacım yok. Bu 300 defa büyütüyor, bizim derslerde en aşağı 600 defa büyüten lazım. Bunu satın!” dedi.

“—Pekiyi!” dedim ben de, kitabevine gönderttim ve altına yazın, dedim:

“—Bir üniversite talebesi camiye yardım olsun diye bu mikroskobu getirdi. Satılacak ve parası camiye gidecek.”

Allah bir insanın hayrını murad etti mi onu hayırlara muvaffak

eder. Bir insanın hayrını murad etmedi mi parası oraya gider buraya gider, bu dünyada keyif ve sefa sürer ama 80 sene... 80 sene bile değil! İnsanın 80 senesi tamamen keyifle mi geçiyor? Bir kere yarısı uykuyla geçiyor. 70'ten sonra ihtiyarlıyor, kemikleri erimeye başlıyor, eklemlerinde ağrılar sızılar başlıyor. Yani toplasan hakiki bir zevk, sefa süresi birkaç seneyi ancak doldurur. Ona öyle koşturuyor, beri tarafa bakmıyor.

Ne yapalım, şeytan bağlamış. Şeytan insanın âzâlarına düğüm atar; gözüne, kulağına, diline düğümleri atar. Gece uyandırırsın uyanmaz.

"—Kalk teheccüd kıl!"

Kalkamaz ki kalkması mümkün değil, şeytan âzâlarını düğümledi. Onun için o olmuyor.

"—Param gitmedi, yanımda kaldı."

Yahu senin paranın gitmemesi mi iyi gitmesi mi iyi, bir düşün bakalım.

Peygamber Efendimiz eve geldi, sordu;

"—Sabahleyin kestiğimiz koyunu ne yaptınız?"

"—Yâ Rasûlallah! Hepsini tasadduk ettik, bize bir budu kaldı."

Peygamber Efendimiz:

"—Demek ki bir budu hariç hepsi bizim olmuş." dedi.

İnsanın tasadduk ettiği kendisinin oluyor, âhirete geçiyor, âhiret defterine kaydediliyor. Bir koyunun öbür taraflarını tasadduk ettik, kaldı bir tanesi… Burada yediğin deftere geçmiyor, yaptığın hayır geçiyor. Yaptırdığın cami, hayır, baktığın hasta, gelin ediverdiğin çocuk, yetim çocuk, dul kadın, cihada sarf ettiğin, harcadığın para... Bu hayırlar geçiyor, onlara harcayacaksın tabi...

"—Ne kadar ekmek yersin bir günde? On tane ekmek getireyim?"

"—Yok, istemem hocam! Ben günde yarım ekmek yiyorum."

"—Gördün mü ya, yarım ekmek yersin. Başka?"

"—İşte küçükten beri iyi geçinmeye alıştım, biraz da et isterim."

"—Al, şu kadar et, şu kadar peynir… Sonra? Hadi biraz daha ye."

"—Yok hocam, doydum el-hamdü lillâh! Doktor zaten fazla yeme, dedi."

İşte insanın ihtiyacı bu kadar… Midesi doldu, evi de var, sırtı da örtülü; tamam daha ne! Gerisini hayra sarf et ki âhirete gitsin! Biriktir, biriktir, biriktir, tam ölüm vakti gelince, "Malımın şu kadarı şuna, şu kadarı şuna..." der.

"Evet, tamam tamam, sen üzülme babacığım. Üzülme yaparız, yaparız..." derler, yapmazlar. Görürsün yapar mı!.. Sen uyanıkken yapsana!

Demek ki müslümanların iyiliği için gemide seyahat edip bekçilik yaparsa Allah denize her bakışı için Uhud Dağı gibi sevaplar veriyormuş. Büyük sevaplar veriyor.

Bu ibarede, (*rakibe'l-bahri*) demiyor, (*men celese ale'l-bahri*) diyor, "Denize kim oturursa…"

Bu, deniz sahiline oturmak mânâsına da gelebilir. Yani sahilde, bir kalede, mesela Anadolu Hisarı, Rumeli Hisarı, Çanakkale'de Aziziye tabyası, Bodrum'da kale, Alanya'da kale vs… O da olabilir, Allahu a'lem... Deniz kenarına oturmuş, düşman gelmesin, bu tarafa geçmesin diye denize bakıyor.

Çanakkale'den düşmanı geçirmediler ya! 250 bin kişi mi, 500 bin kişi mi ne orada şehid oldu. Biz burada rahat edelim, dinimize imanımıza bağlı yaşayalım diye şehadet şerbetini şıkır şıkır içtiler.

Şu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli,
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli!

diye orada şehid oldular. Şimdi millet ezan okununca, "Uykumuz kaçıyor!" filan diye ezanı bıraktırıyor.

Kâfir, arka taraftan dolaşıyor. Çanakkale'den giremedi, tepeden geldi. Bizim çocuklarımızı Avrupa'da tahsile aldı, zevke sefaya göre yetiştirdi. Sonra onlar bize karşı çıkıyor. Şimdi ezan, namaz, ibadet rahatsız ediyor. İslâm batıyor, rahatsız ediyor. Eski tarihimiz, mefahirimiz, kültürümüz; hepsi zor geliyor, hazmedemiyor!

Sen İngiliz misin, Türk müsün, müslüman mısın, nesin sen, aslın ne?

"—Aslım öyle ama işte dedelerim bilememiş, medeniyet oradaymış…"

Sen görürsün medeniyetin nerede olduğunu!

e. İşrak Vaktine Kadar Camide Beklemenin Karşılığı

Enes b. Mâlik RA'dan… Bu hadis-i şerif, bu caminin sabah namazı cemaati müdavimlerine müjdedir. Bu caminin müdavimlerine: çünkü her camide böyle olmuyor. Onun için bilhassa buradakilere müjdedir.

Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[98]

مَنْ جَلَسَ فِي مُصَلاَّهُ حَتَّى يُصَلِّيَ الضُّحٰى ، غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ وَإِنْ كَانَ

مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ (ابن شاهين عن معاذ بن أنس)

RE. 416/5 (*Men celese fî musallâhu hattâ yusalliye'd-duhâ, gufire lehû zenbühû ve in kâne misle zebedi'l-bahr*)

"Kim namaz kılma yerinde Duhâ'yı kılıncaya kadar bekler, oturursa, günahları denizin köpükleri kadar çok da olsa, Allah onu mağfiret eder."

"—Hocam! *Duhâ* kelimesini açıklarsan anlayacağım. *Duhâ*'ya kadar beklemek, ne demek? *Duhâ* ne demek?"

Duhâ bir vaktin adıdır. Günün evvel vaktine verilen bir isimdir. Bu vaktin üç kısmı vardır:

Birinci kısma Türkçe'de *genç kuşluk* derler. Kuşluk vakti ama genç kuşluk vakti… Arapça'da *dah, dahiyye* veya *dahve* derler. Güneş ufuktan yükseldi, ortalık aydınlandı, güneş karşımızda görünüyor; *İşrak* namazı kılınacak vakit. *Dah* kelimesinin cem'ine de *duhâ* diyorlar. Yani bir rivayete göre o vakitler mânasına, çoğuluna *duhâ* diyorlar.

İkincisine Türkçe'de *orta kuşluk* diyorlar. Biraz daha vakit ilerlediği zaman… Arapça'da da *duhâ* derler, sonu *ye* ile yazılır; o da biraz daha vaktin ilerlemiş zamanıdır. Güneş doğmasından

---

[98] İbn-i Şâhin, *et-Tergib fi Fadàili'l-A'mâl*, c.I, s.140, no:122; Muaz ibn-i Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.809, no:21514; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.228, no:21963.

batmasına kadar olan kısma Arapça'da *nehâr* deniliyor ya, *nehâr*'ın dörtte biri filan geçtiği zamanki vakte derler.

Diyelim ki güneş 07:00'de doğuyor, 17:00'de batıyor. 07:00'den 12:00'ye kadar beş saat, 12:00'den tekrar 17:00'ye kadar beş saat… Demek ki bu vakitte *nehâr* on saatmiş. On saatin dörtte biri, iki buçuk saat eder. 07:00'ye iki buçuk saati ekleyelim, 09:30 civarı *duhâ vakti* oluyor.

Bir de *dahâu*, elif-i memdûde ile son vakti vardır ki, o da öğleye yakın zamanıdır. Türkçe'de ona da *koca kuşluk* diyorlar.

Bunların hepsi bu vakte ait çeşitli ince isimlerdir. Yani Türkçe'de kuşluk; genç kuşluk, orta kuşluk, koca kuşluk diye üçe ayrılmış. Ortaya, *kaba kuşluk* da derler. "Kaba kuşluk vaktinde çıktı geldi." gibi… Genç kuşluk, kaba kuşluk, koca kuşluk.

Arapça'sında da *dahve, dahiyye* ilkine; duhâ ikincisine; *dahâu* üçüncüsüne derler.

Buradaki maksat Allahu a'lem ilki... Ama ikincisine kadar ibadet ederse, o sevabı mutlaka fazlasıyla alır. Çünkü daha uzun bir zaman ibadet etmiş oluyor. Kim sabah namazını kıldıktan sonra İşrak vaktine kadar oturur, ibadet eder, vaktini ibadetle geçirirse —camide yatıp uyuyacak değil ya— günahları denizlerin köpüğü kadar çok olsa bile affeder.

Hay Allah razı olsun büyüklerimizden... Allah hocalarımıza rahmet eylesin... Biz bilmiyorduk, bizi alıştırdılar. Gözlerimizi oğuştura oğuştura zor yapıyorduk. Sabah namazından sonra herkes pabucunu kapıp, "Eve gidip biraz daha yatayım!" derken, burada oturup zikrediyor, Yâsîn okuyor, tesbih çekiyor, Evrad'ı okuyorduk. Ne iyi yapıyormuşuz! Meğerse hadis-i şerife uygunmuş. Bizim büyüklerimiz hadis-i şerifleri hazmetmişler; tavsiyeleri, hadis-i şeriflerin içinden çıkan mânâlar.

Bu hadis-i şerif bize, İşrak namazımızın ve günün evvelinde ibadet etmenin ne kadar kâr sağladığını gösterdi. İnsanın vakti olunca böyle şeyleri yapmalı.

"—İşçiyim, erkenden gidiyorum hocam. Sabah namazını bile fabrikada kılıyorum." diyenler var.

Eh kabul! Sen de pazar günü yap, bir göreyim! Bakalım, elinde imkân varken yapacak mısın, yapmayacak mısın? Bir tatil gününde göreyim… O bahane de, o bahane hakiki mi değil mi? Elinde fırsat

olduğu zaman yap!

f. Toplulukta Oturma Âdâbı

Bu da oturma âdâbıyla ilgili bir hadis-i şerif olarak karşımıza çıktı. Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[99]

مَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ قَوْمٌ ، فَلاَ يَقُومْ حَتَّى يَسْتَأْذِنَهُمْ ؛ وَمَنْ رَأَى اثْنَيْنِ جَالِسَيْنِ ، فَلاَ يَجْلِسْ إِلَيْهِمَا حَتَّى يَسْتَأْذِنَهُمَا ؛ وَلاَ يُفَرِّقْ أَحَدٌ بَيْنَ رَجُلَيْنِ فَيَجْلِسْ بَيْنَهُمَا ، حَتَّى يَسْتَأْذِنَهُمَا (إبن لال عن إبن عمرو)

RE. 416/6 (*Men celese ileyhi kavmün, felâ yekum hattâ yeste'zinehüm; ve men rae'sneyni câliseyni, felâ yeclis ileyhimâ hattâ yeste'zinehümâ; ve lâ yüferrik ehadün beyne racüleyni, feyeclis beynehümâ hattâ yeste'zinehümâ.*)

(*Men celese ileyhi kavmün, felâ yekum hattâ yeste'zinehüm*) "Bir kimseye ki, bir grup insan kalkar gelir yanına oturur, o kimse onlardan izin almadan oturduğu yerden kalkıp gitmesin."

"—Nasıl olur bu?"

Diyelim ki siz bir kıraathânede veyahut kırda, bayırda bir münasip yerde oturuyorsunuz. "Selâmün aleyküm hacı efendi!" dedi, birkaç kişi geldi, senin yanına oturdu. İşte bir kimsenin yanına bir grup insan gelirse, onlardan izin almadan kalkıp gitmesin. Âdâb-ı muaşeret... Peygamber Efendimiz bize edep öğretiyor.

Onlar senin yanına geldiler, senin hatırın için oturmuyorlar mı?

"—Evet."

---

[99] *Kenzü'l-Ummal*, c.IX, s.145, no:25438.

Tamam! Sen de, “Allah razı olsun…” filan biraz konuştuktan sonra dersin ki, “Kusura bakmayın, vapura yetişecektim, şu kadar işim vardı, çok da memnum oldum görüştüğümüze ama artık vaktim daraldı, müsaade ederseniz ben gideyim...”

Peygamber Efendimiz işte böyle istiyor. Senin yanına birkaç kişi gelip oturdu mu, onlardan izin almadan kalkma! Bir edep bu…

Bir başkası:

(*Ve men rae’sneyni câliseyni*) “Her kim ki iki kişiyi oturmuş görürse, (*felâ yeclis ileyhimâ hattâ yeste’zinehümâ*) onların yanına gelip oturmasın, onlardan izin almadıkça...”

Bak, ne edep! Hani çöl bedevisiydi? İşte o çöl bedevisini Peygamber Efendimiz, nûr-ı vahy ile, nûr-ı nübüvvetle, edepli edepli, öğrete öğrete insanların en zarifi haline getirdi. En zarif insanlar, âdâb-ı muaşereti en yüksek insanlar haline geldiler.

İki kişi otururken üçüncüsü, “Müsaade ederseniz ben de yanınıza oturabilir miyim?” diyecek.

Neden? Özel konuşuyorlardır, işleri vardır, mahrem bir şey anlatmaları gerekiyordur. Ondan. Edep bu! Buna edep derler, âdâb-ı muaşeretten bir ince edep. Oturursan, adamlar susup kalacak, senin yanında konuşamayacaklar.

(V*e lâ yüferrik ehadün beyne racüleyni, feyeclis beynehümâ hattâ yeste’zinehümâ*) “Bir kimse aralarına oturmak için izin almadıkça, iki kimseyi birbirinden ayırmasın.”

“—Hele durun bakalım, ben de aranıza geleyim!” deyip cup diye arasına oturuyor.

Olmaz! Bir izin al bakalım. İki kişi yan yana duruyor, Peygamber Efendimiz, “Arasını ayırmasın!” diyor. “Müsaade eder misin, şuraya oturabilir miyim?” diye izin alsın, ondan sonra izin verirlerse otursun... Bunlar edeplerle ilgili üç tavsiye olmuş oldu.

g. Mescidde Namazı Beklemenin Karşılığı

Bu hadis-i şerif, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edilmiştir.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[100]

مَنْ جَلَسَ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُ الصَّلاَةَ، فَهُوَ فِي صَلاَةٍ؛ وَ الْمَلاَئِكَةُ تَقُولُ: اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ، اَللَّهُمَّ ارْحَمْهُ، مَا لَمْ يُحْدِثْ (ابن جرير عن أبي هريرة)

RE. 416/7 (*Men celese fi'l-mescidi yentazırü's-salâte, fehüve fî salâtin, ve'l-melâiketü tekùlü: Allahü'mma'ğfir lehû, allàhü'mme'rhamhu, mâ lem yuhdis*.)

(*Men celese fi'l-mescid*) "Her kim ki mescidde oturursa..." Niçin? (*Yentazırü's-salâte*) "Namaz vakti gelecek, namazı bekliyor. Namazı bekleyerek mescidde her kim oturursa, (*fehüve fî salâtin*) o, namazda sayılır."

"—Namaz kılmıyor hocam!"

Biliyorum kılmadığını… Oturuyor ve namazı kılmak için bekliyor ya… Namazı kılmak için bekleyen kimsenin namazdaymış gibi sevabı işler. Taksimetre çalışıyor, namaz kılıyormuş gibi sevabı gelir durur...

Mescid bu, Allah'ın mübarek ibadethânesi… Allah'ın rahmet nazarıyla baktığı yer. Küçümseme! Onun için abdestini önceden al, camiye erken gel, otur. İlla ezan okunacak, sünnet kaçacak, imama zor yetişecek, ondan sonra da dua etmeden pabucunu alıp kaçacak.

Yahu sen sevap kazanmak istemiyor musun?

"—İstiyorum."

Erkenden gel, biraz tesbih çek, Kur'an oku!..

Sonra devam ediyor: (*Ve'l-melâiketü tekùlü*) "Melekler der ki: (*Allàhümma'ğfir lehû*) 'Yâ Rabbi! Sen buna mağfiret eyle! (*Allàhümme'rhamhu.*) Yâ Rabbi! Sen buna rahmet eyle!' derler." Melekler öyle yapan bir kimseye dua ederler.

Onun için akıllı ve uyanık bir müslüman bu sevaplardan almak

---

[100] *Kenzü'l-Ummal*, c.VII, s.323, no:19079; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.228, no:21961.

ve melekleri kendisine dua ettirtmek için namaza erken, ezan okunmadan evvel gelir. Sen kendin dua edersin:

"—Yâ Rabbi! Sen beni affeyle, mağfiret eyle, bana rahmetini ihsan eyle!" dersin ama, melekler dedi mi, onlar Allah'ın günah işlememiş, mübarek, ruhanî varlıklarıdır, onların duasını Allah reddetmez.

Camiye erken gelmek bir İslâmî edeptir, kazançlı bir şeydir. Ama bir şartı var: (*Mâ lem yuhdis*) "*Hades*, yani abdest kaçıracak bir şey veyahut fazileti izale edecek konuşma yapmadıkça."

Yuhaddis de okunabilir, *yuhdis* de okunabilir. Yani diliyle günah işlemedikçe veyahut abdestini kaçırmadıkça namazda gibidir ve melekler ona, (*Allàhümma'ğfir lehû, allàhümme'rhamhu*) "Yâ Rabbi! Buna mağfiret eyle. Yâ Rabbi! Buna rahmet eyle!" diye dua ederler.

h. Dünya ve Ahiretin Hayrı

Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[101]

مَنْ جَمَعَ اللهُ لَهُ أَرْبَعَ خِصَالٍ ، جَمَعَ اللهُ لَهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ: قَلْبًا شَاكِرًا ، وَلِسَانًا ذَاكِرًا ، وَدَارًا قَصْدًا ، وَزَوْجَةً صَالِحَةً (ابن النجار عن أنس)

RE. 416/8 (*Men cemea'llàhu lehû erbaa hısâlin, cemea'llàhu lehû hayran beyne'd-dünyâ ve'l-âhireti: Kalben şâkiren, ve lisânen zâkiren, ve dâren kasdan, ve zevceten sàlihaten*.)

(*Men*) "Her kim ki, (*cemea'llàhu lehû erbaa hısâlin*) Allah ona şu dört şeyi vermiştir." Başına, bu dört şeyi toplamış, dört şeyi nasib etmiştir.

---

[101] *Kenzü'l-Ummal*, c.XV, s.875, no:43477; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.230, no:21968.

Ne demektir bu? (*Cemea'llàhu lehû hayren beyne'd-dünyâ ve'l-âhireti*) "Dünya ve âhiretin hayırlarını ona toplamış demektir." Onun hem dünyası, hem âhireti mâmurdur ve o kimse dünya ve âhiret hayırlarına ermiş demektir.

Nedir bu dört şey?

1. (*Kalben şâkiren*) "Şükredici bir gönül, kalp."

Kalbin Türkçesi gönüldür. Şükredici bir gönlü var mı tamam, güzel.

2. İkincisi: (*Ve lisânen zâkiren*) "Zikredici bir dil."

Allah Allah, Lâ ilâhe illa'llah, Sübhana'llah, El-hamdü lillâh, Allahu ekber, yâ Rabbi yâ Rabbi, yâ Hay, yâ Hû, yâ Kayyûm... Yani zikir ile meşgul kalbi, iki.

3. (*Ve dâren kasden*) "Orta halli, mutedil bir ev."

Vermişse ne mutlu!

4. (*Ve zevceten sàlihaten*) "Ve sàliha bir hatun, eş, hanım vermişse…"

Kimde bu dört şey varsa ona hem dünyanın hem âhiretin hayırlarını toplayıvermiş demektir.

Bir daha izah edelim:

(*Kalben şâkiren*) Mü'minin kalbi şükredici olmalıymış.

"Bir insanda böyle bir şey varsa hayra ermiş bir kimse demektir." dediğine göre biz buradan ibret çıkartıyoruz; kalbimiz şükredici olacak. Yani gönlümüzden, "Yâ Rabbi! Bana şu nimeti verdin çok şükür. Şuna da erdirdin çok şükür. Buna da erdirdin çok şükür." diye Allah'ın nimetlerini düşüneceğiz, şükredici olacağız. Allah'ın bin bir tane nimeti vardır, insanoğlu nankördür, bir gün birazcık başı ağrır hepsini siler;

"—Zaten ben bu dünyada bir gün yüzü mü gördüm." der.

Gördün tabii, sıhhattesin, afiyettesin, sağsın, esensin!..

Komşumuz Irak'a bak! Iraklı birisi;

"—İnsanlar petrol için kuyruğa girip kavga ediyorlar. Petrol Irak'tan çıkıyor. Petrol çıkan memlekette insanlar petrol alacağız diye birbirleriyle kuyrukta kavga ediyorlar. Gıda yok bir şey yok…" diyor.

Bak, senin burada yediğin önünde, yemediğin ardında… Çarşı pazar dolu; istersen hamsi istersen palamut alırsın, istersen et istersen ciğer alırsın. Her şey var, bol… Meyveler, sebzeler… Kimse

kırmızı kırmızı elmaların, üzümlerin vesairenin yüzüne bakmıyor.

Kış geldi, Ankara'ya kar yağıyor. Salkım salkım üzümler her yerde var. "Çok şükür yâ Rabbi!" de, nimetleri bir düşün bakalım! Parayla almak isteseydin, elinde bulunan nimetlerin hepsini parayla temin edebilir miydin? Sıhhatin var, Allah seni müslüman yaratmış, evin barkın var… Ona da gelecek ya sıra… Nimetleri düşünecek, şükredici olacak.

Birisi çıplakmış, bir şeyi yokmuş, kendisini beline kadar kumla örtmüş. Musa AS geçiyormuş, şikâyet etmiş, demiş ki;

"—Yâ Musa! Hiç bir şeyim yok. Bak! Açlıktan, açıklıktan üstümü örtecek bir şey de yok da kumla örtündüm."

"—Şükreyle haline." demiş Musa AS.

"—Neyim varmış ki neyime şükredeyim?" demiş.

Bir rüzgâr esmeye başlamış, kumlar da gitmiş… Haydi bakalım! İşte kumun vardı, hiç olmazsa örtüyordu seni. Biraz sonra, sabretseydin, Allah başka şey de verecekti belki. Edepsiz!..

İçinde bulunduğumuz durumda kendimizden aşağıdakilere bakarsak şükrümüz artar. Kendimizden yukarıya bakarsak olmaz.

Vehbi Koç'un şu kadar fabrikası var, falancanın Mercedes 500'ü var, filancanın deniz kenarında yalısı var.

Sen bir de şu gecekonduya gel bakalım. Gecekondusu yok, kirayı vermek için uğraşıyor, kiralığı da bulamıyor; bir de ona bak bakalım. Biraz da halden haberin olsun.

Yolcunun birisi gelmiş hancıya;

"—Hey hancı, gel buraya..." demiş. Gelmiş;

"—Buyur efendi." demiş.

"—Kahvaltı istiyorum; kızartma olsun, taze ekmek olsun…"

Demek ki cebinde parası, kesesinde altınlar var anlaşılan.

"—Yağ olsun, zeytin olsun, peynir olsun, kaymak olsun; baldan da haberin var mı?" demiş.

Bal da istiyor yanında… O da biraz sonra getirmiş önüne, bir kuru ekmek, biraz da zeytin koymuş,

"—Bak yolcu efendi! İşte peynir, işte zeytin, işte ekmek… Biraz da halden haberin olsun!" demiş.

"—Baldan değil, biraz da halden haberin olsun." demiş.

Aşağı bakanın şükrü artar, şükreci bir kalbimiz olacak; bir.

Başka neyimiz olacak? Zikredici bir dilimiz olacak. Dilimiz zikredecek. Zikir de kolay; elhamdülillah, eş-şükrü lillâh, lâ ilâhe illallah, Allah Allah... En kolayı Allah, Allah, Allah… Gayet rahat diyebilirsin. Yolda gidiyorsun, vasıtaya bindin, dükkândasın müşteri gelmedi, çalışıyorsun, çabalıyorsun; olur. Onu da yapabiliriz.

Şükredici bir gönlümüz olabilir, yapabiliriz; dilimiz de zikirde olabilir.

Üçüncüsü: (*Ve dâren kasden*) "Mutedil bir ev."

Ne kadar hikmetlidir Peygamber Efendimiz'in sözleri. Mutedil ev ne demek? Çok dar olsa, çocuklar başka yerde, anne baba başka yerde yatacak. Bir iki odası olsa iyi olur doğrusu. Ama çok da geniş, şatafatlı filan olmasını söylemiyor.

Suudi Arabistan'da bizim mühendis arkadaşlar var. Rakamını unuttum da birisi onlara ısmarlamış, köşk yaptıracak; dört bin metrekare sahası... Dört dönümlük ev yaptırıyor, daire!

"Mutedil bir ev" demiş. (*Ve zevceten sàlihaten*) Saliha bir zevcesi oldu mu, o da çok güzel. Bakın, "saliha bir zevce" diyor, güzellik müsabakasına girmiş de kazanmış bir kadın demiyor. Sàliha diyor, sàliha! Yani müslüman, mütedeyyin, Allah'ın sevdiği sıfatlara sahip bir hatuncağız… Namazını kılıyor, itikadı yerinde, tesettürlü. Efendisi evde yokken malında ona hıyanet etmiyor. Namusunu hıfzediyor, koruyor, kolluyor. İşte sàliha bir hatuncağız! Hanımlarımızın kıymetini bileceğiz.

O artist gibi olamaz, o artistler süsleneceğiz, güzelleşeceğiz diye yüz binlerce lira para harcıyorlar. Sen onunla onu ne kıyas ediyorsun! Bunun içinde öyle bir süs var ki iman süsü, hiç kimse erişemez ona. Ona kıyas ediyor zavallı müslümancıklar. Dışarıda gördüklerine kıyas ediyor, eve geliyor kavga ediyor. Sen onun öteki güzelliğini gör bakalım. Ya senin kavuğunu yere eğdirseydi!..

Onun için saliha bir hatunu, orta halli bir evi, zikredici bir dili, şükredici bir gönlü oldu mu Allah demek ki o kimseye dünyanın ve âhiretin hayırlarını vermiş demektir. Çünkü evi var, hanımı da kendisine yardımcı; illa şunu isterim, bunu isterim demiyor. Gönlü de müsait, ibadetini yapar âhiretini de kazanır.

Kimisi de insanı dinden imandan çıkartır, Allah korusun…

i. Gaziyi Techiz Eden Kimse

Gaza ile ilgili bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[102]

مَنْ جَهَّزَ غَازِياً فِي سَبِيلِ اللهِ فَقَدْ غَزَا ، وَمَنْ خَلَّفَ غَازِياً فِي سَبِيلِ اللهِ فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا (حم ق. عن زيدبن خالد)

RE. 416/9 (*Men cehheze gàziyen fî sebîli'llâh, fekad gazâ; ve men hallefe gàziyen fî sebîli'llâhi fî ehlihî bi-hayrin, fekad gazâ.*)

Gaza, cihad etmek, Allah yolunda düşmanla çarpışmaya girmek demek. Müslümanlıkta Allah yolunda cihadın çok büyük sevabı vardır. Can tehlikesi var; mal da gidiyor, tabii can da gidebilir. Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki, bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

(التوبة:١١١)

(*İnna'llàhe'şterâ mine'l-mü'minîne enfüsehüm ve emvâlehüm bi-enne lehümü'l-cenneh*) "Allah müslümanlardan canlarını ve mallarını, mukabilinde cenneti vererek satın almıştır." (Tevbe,

---

102 Buhari, *Sahih*, c.IX, s.438, no:2631; Müslim, *Sahih*, c.IX, s.488, no:3511; Tirmizi, *Sünen*, c.VI, s.174, no:1553; Ebu Davud, *Sünen*, c.VII, s.27, no:2148; Nesei, *Sünen*, c.X, s.254, no:3129; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.116, no:17086; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.III, s.30, no:4389; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.V, s.244, no:5225; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.IX, s.28, no:17619; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.X, s.490, no:4631; Ebu Avane, *Müsned*, c.IV, s.479, no:7403; Tayalisi, *Müsned*, c.I, s.189, no:1330; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.117, no:277; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.V, s.513, no:9459; İbn-i Adiy, *Kamil fi'd-Duafa,* c.II, s.417; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.LVI, s.286; Zeyd ibn-i Halid el-Cüheni RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IV, s.292, no:10553; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.232, no:21976.

9/111)

Âyet-i kerîme, sanki bir alışveriş gibi anlatıyor.

"—Al cenneti, ver bunları!" der gibi, bir pazarlık gibi anlatıyor.

Dedelerimiz hep öyle geçti, bir rahat vakit görmediler. Bu diyarlara geldiler, gelmeden önce de hep cihad cihad, hücum hücum… Allah bize yardım etti, biz buralara öyle geldik. Düşmanlar Haçlı orduları tertip etiler, tâ Kudüs'ü aldılar. Kadın, ihtiyar, yaşlı hepsini yaktılar, yağmaladılar. Allah, Selahaddin-i Eyyûbî gibi kahramanlarla yine müslümanları kurtardı.

Geçen gün Cezerî Hazretleri'nin *Hısnü'l-Hasîn*'inin mukaddimesini okuyordum. O güzel kitapta duaları toplamış. Çok güzel dualar olan bir kitap! Diyor ki;

"—Bu duaları toplamaya, okumaya, yazmaya başladım; düşman çevremde... Düşman şehri sardı. Yazmaya perşembe günü başladım, pazartesi günü defoldular, el-hamdü lillâh."

İşte ne olduysa, kuşatmayı kaldırıp firar edip gitmişler.

Biz böyle çok dert çektik. Peygamber Efendimiz'in Mekke devrinde öyle olmadı mı?

Mekke'den dışarı çıkarttılar, Habeşistan'a ve Medine'ye gittiler. Medine'de, "Orada onları öldürelim!" diye olaylar oldu...

Bu iş böyle gelmiş, ne yapalım? İnsan doğru olduğu, herkese iyilik istediği, boynu bükük durduğu zaman yine rahat etmiyor. Dünyanın hâli böyle… Edepsiz yine edepsizliğini yapabiliyor.

Meselâ, Yunanistan'ın yaptığına bakın! Onun için, kàide şudur:

Hazır ol cenge, eğer ister isen sulh u salâh.

Cenge hazır olur, güçlü kuvvetli olursun; o zaman kimse sataşamaz. Sen de dobra dobra, alnın açık yaşarsın. İnsan bir kere ölecek. Ölecekse ölür, göreceğiz, ne yapalım! Birisi gelirse kaçacak mıyız? Kaçmayız, mü'min kaçmaz!

(*El-firârü yevme'z-zahfi*) "Savaş günü cepheden kaçmak büyük günahtır."

Bizim dinimizde kebâirdendir, büyük günahlardandır. Biz kaçmayız, dururuz. Ne yapalım, kalırsak gazi, ölürsek şehid oluruz. Bizim başarımız imanımızdan… Şimdi çok kimse bunun bundan

olduğunu bilmiyor. Bizim dedelerimiz kahramanmış; nereden almış kahramanlığı, onu bilmiyorlar.

Gaza ile ilgili hadis-i şerif… Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Men cehheze gàziyen*) "Kim bir gaziyi cihazlandırırsa…"

"—Al evladım ok; al sana halis, güzel çelikten yapılmış kılıç; al evladım makineli; al evlâdım Kalaşnikof…"

Zamana göre tabii... O zaman öyleydi.

"—Al evladım, geri tepmesiz top, bazuka… Bunu bir tanka bir tane patlattın mı, tank da, içindekiler de gider."

Bir insan bir gaziyi böyle teçhiz eder, silahlandırırsa… Veyahut devesini, vasıtasını verir;

"—Al, haydi! Cihada gideceksin, yürüme, yorulma, orada sana güç, kuvvet lâzım!" diye techiz ederse… Allah yolunda, fî sebîlillah… Hem techiz eden, hem giden, gaza yapan kimse Allah yolunda olacak.

Git, müslümana saldır, olur mu o zaman? Fena olur!

Peygamber Efendimiz:

"—İki müslüman silahla karşı karşıya geldiler mi, ikisi de cehennemde…" diyor.

Neden? Birisi de ötekisini öldürmek istiyordu. Ölen de öldüren de tehlikede... Onun için, fî sebîlillâh şartı var. Allah yolunda, Allah'ın istediği istikamette olacak. Hak galip gelsin de batıl, edepsizlik yeryüzünden silinsin, Allah'ın dini yayılsın diye olacak.

İnsan böyle şartlara uygun bir tarzda gaziyi teçhiz ederse ne olur? (*Fekad gazâ*) "Kendisi gaza etmiş gibi olur."

Yaşlı, kendisi gidemedi, parası var, aldı âlet edevatı gence verdi… Tamam, gaza etmiş gibi sevap alır.

(*Ve men halefe gàziyen fî sebîlillâh, fî ehlihî bi-hayrin fekad gazâ*) "Her kim de Allah yolunda gazaya çıkmış olan bir kimsenin ailesi efradına arkadan iyi tarzda bakıverirse, onların işlerini görüverirse…

Mâlum, asker gazaya gidiyor, geride ne kalıyor? Mesela icabında yeni evli taze gelin ile kucağında bir tane yavrusu kalıyor. Onun çarşıdan yiyeceğini alıverirsen, işini kollayıverirsen, evine

bakıverirsen, hıfz u himaye edersen, kem gözlerden muhafaza edersen… (*Fekad gazâ*) "O zaman da öyle yapan kimse gaza etmiş olur."

Çünkü gazinin gözü arkada kalmıyor, emniyetli… O öbür tarafa Allah yolunda savaşa gitti, beri tarafta evini hırsızlar, hayırsızlar yağmalarsa ne olur?

O da, koruyan da gaza etmiş gibi olur. Gazinin ailesini koruyup kollayan da, gaziyi silahlandıran, teçhizatını sağlayan da cihad etmiş, gaza etmiş gibi olur.

j. Beş Vakit Namaza Devam Eden Kimse

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[103]

مَنْ حَافَظَ عَلَى الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ الْمَكْتُوبَةِ عَلَى رُكُوعِهِنَّ ، وَسُجُودِهِنَّ ، وَوُضُوئِهِنَّ ، وَمَوَاقِيتِهِنَّ ، وَعَلِمَ أَنَّهُنَّ حَقٌّ مِنْ عِنْدِ اللهِ ، دَخَلَ الْجَنَّةَ ؛ أَوْ قَالَ: وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ (حم . طب . هب . وأبو نعيم عن حنظلة بن الربيع الكاتب)

RE. 416/12 (*Men hâfeza ale's-salavâti'l-hamsi'l-mektûbeti alâ rukûihinne, ve sucûdihinne, ve vudûihinne, ve mevâkîtihinne, ve alime ennehünne hakkun min indi'llâhi, dehale'l-cennete; ev kàle: Vecebet lehü'l-cennetü*)

(*Men hâfeza ale's-salavâti'l-hamsi'l-mektûbeti*) "Her kim beş vakit kendisine farz kılınmış olan namaza devam ederse…"

---

[103] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.267, no:18371; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.IV, s.12, no:3494; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.46, no:2824; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.III, s.90, no:835; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.II, s.16, no:1598; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.IV, s.329. no:1095; Hanzala el-Kâtip RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.316, no:19051; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.235, no:21982.

Beş vakit namaza müdâvemet ederse... Nasıl ederse? (*Alâ rukûihinne, ve sucûdihinne, ve vudûihinne,*) "Rükûlarına, secdelerine, abdest alışına hakkını vererek..." Cambur cumbur, paldur küldür sıçratarak, yarım yamalak, ine kalka, jimnastik yapıyor gibi değil; hakkını vere vere...

(*Ve mevâkîtihinne*) "Zamanlarına da hakkını vererek." Evvel vaktinde kılarak, bu beş vakti kim kılarsa...

(*Ve alime ennehünne hakkun min indi'llâhi*) "Bu Allah indinden gelmiş bir hak vazifedir, ben bunu yapacağım, diye bilerek beş vakit namazı kılarsa... (*Dehale'l-cennete*) Cennete girer."

Beş vakte müdavim olan kimse cennete girer. Bir başka rivayette de demiş ki: (*Vecebet lehü'l-cennetü*) "Cennet ona vacib olur, mutlaka cennete girer."

k. Kim Duhà Namazına Devam Ederse

Bu hadis, Duhâ namazıyla ilgili bir hadis-i şeriftir:[104]

---

[104] Tirmizi, *Sünen*, c.II, s.291, no:438; İbn-i Mace, *Sünen*, c.IV, s.291, no:1372; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.443, no:9714; İshak ibn-i Rahaveyh, *Müsned*,

مَنْ حَافَظَ عَلَى شُفْعَةِ الضُّحَى ، غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ (حم. ت. ه. عن أبي هريرة)

RE. 416/13 (*Men hàfeza alâ şuf'ati'd-duhâ, gufiret lehû zunûbuhû ve in kânet misle zebedi'l-bahri.*)

"Her kim Duhâ'nın iki rekâtına devam ederse, iki rekât Duhâ namazı kılmaya devam ederse, onun günahları denizin dalgalarının köpükleri kadar olsa bile gene afv u mağfiret olur."

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi ibadetlerimizi tadına vara vara, güzel güzel yapanlardan eylesin... Rızasına erenlerden eylesin... Cennetini, cemâlini görenlerden eylesin…

Bi-hürmeti esmâike'l-hüsna, ve rasûlike'l-müctebâ, ve bi-hürmeti hatme-i tehlil, ve bi-hürmeti hatmi'l-kur'ani'l-azîm, ve bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-fâtihah!

16. 12. 1984 – İskenderpaşa Camii

---

c.I, s.338, no:329; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.II, s.406, no:7868; İbn-i Adiy, *Kamil fi'd-Duafa*, c.VII, s.59; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.806, no:21501; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.236, no:21985.

10. YEMİN VE KEFFARETİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ حَجَّ وَاعْتَمَرَ فَمَاتَ مِنْ سَنَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ مَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ غَزَا فَمَاتَ مِنْ سَنَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ (الديلمى عن أبي سعيد)

RE. 417/1 (*Men hacce va'temere, femâte min senetihî, dehale'l-cenneh; ve men sâme ramazâne, sümme mâte, dehale'l-cenneh; ve men gazâ, femâte min senetihî, dehale'l-cenneh*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun... Peygamber SAS Hazretleri'nin hadîs-i şerîflerinden bir demet Hocamız'ın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddîn Hazretleri'nin telif eylemiş olduğu Râmûzü'l-Ehâdîs isimli hadis kitabından sizlere okumaya devam edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve açıklanmasına başlamadan önce, evvelen ve hasasaten, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için; onun âlinin, ashâbının etbâının,

ahbâbının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için; cümle hakka yakın kulların ruhları için; hassaten ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Hocamız'ın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için; onun talebelerinin hocalarının ruhları için; şu okuduğumuz eserin içindeki malumatın, hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün âlimlerin, râvilerin, gayretli kulların, himmetli kulların, hatta basılmasına, ciltlenmesine çalışanların ruhları için;

Uzaktan, yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere Rasûlüllah SAS Efendimiz'e bağlılığından ve muhabbetinden dolayı şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, ruhları için; biz hayattaki müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için; buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup, öyle başlayalım!

………………..

a. İnsanı Cennetlik Eden Ameller

Dersimizin başında metnini okumuş olduğumuz ilk hadîs-i şerîf hac ve umre, Ramazan orucu, gaza ve cihad hakkında… Ebû Saîd el-Hudrî RA Hazretleri'nden Deylemî'nin rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[105]

مَنْ حَجَّ وَاعْتَمَرَ فَمَاتَ مِنْ سَنَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ مَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ غَزَا فَمَاتَ مِنْ سَنَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ (الديلمى عن أبي سعيد)

[105] *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.15, no:11846.

RE. 417/1 (*Men hacce va'temera*) "Kim ki hac eder ve umre yapar, (*femâte min senetihî*) ve o senesinde vefat ederse; (*dehale'l-cenneh*) cennete girer." Kim hac ve umre yapar, o senesinde ölürse, cennete girer.

(*Ve men sàme ramadàne sümme mâte dehale'l-cenneh*) "Kim Ramazanı tutar, ondan sonra vefat ederse, cennete girer." Burada (*min senetihî*) kelimesi geçmiyor.

(*Ve men gazâ femâte min senetihî*) "Kim gazaya, cihada giderse ve o senesinde ölürse; (*dehale'l-cenneh*) o da cennete girer."

Üç müjdeli cümle!

(*Men hacce va'temere*) dediğine göre, hacceden veya umre yapan değil de, haccedip bir de umre yapan mânası var. İbareden o anlaşılıyor. Demek ki, mümkün oldukça hacca giden kardeşlerimiz, o esnada umresini de tamamlayıvermeli.

Şimdi bizim vazifeliler gidenlere yol gösterecek. Neyiz biz? Hanefiyiz! Şu şöyleymiş, bu böyleymiş. Bırak, başka mezhepleri karıştırma! Bana Hanefî mezhebinin hükmünü söyle!

Hanefî mezhebinin hükmüne göre en sevaplı hac hangisi? *Hacc-ı kıran*. Umreyi ve haccı bir ihramda beraberce çıkarmak, hacc-ı kıran. En sevaplı hac bu! Vazifeli olarak gittiğin için diyeceksin ki;

"—Kardeşlerim! Bizim mezhebimize göre en sevaplı olan hac hacc-ı kırandır. Onu yaparsan sevabın daha çok olur."

Ondan sonra orta derecelisi, *hacc-ı temettû*. Bu da sevaplı tabii ama biraz daha ötekisinden geride geliyor. Umre yaparsın, ihramını çıkartırsın, ondan sonra hac zamanına kadar beklersin. Yeniden ihrama girersin, haccını da tamamlarsın, işte umre ve hac beraber oldu. Hacc-ı temettûye, arada ihramdan çıkıp da ihramsız rahat dolaştığın için, yani sıkı rejimden serbestliğe geçmiş olduğun için temettû diyorlar. Arada rahatlıktan istifade etmiş olduğu için hacc-ı temettü diyorlar.

En geride gelen hac şekli, *hacc-ı ifrad*… Gittiği zaman insanın sadece haccedip dönmesidir. İnsan oraya gider de, umre yapmak imkânı da varken, yapmadan gelir mi! Elbette hepsini yapsa iyi olur ama bu insanların hesapları doğru değil.

Hesapları nasıl yapıyorlar?

Kalbinde Allah korkusu, takvâsı olan insan normalde böyle diyecek. Ama hacca gidene diyorlar ki;

"—Kardeşim, hacc-ı ifradda, sadece hac yapmakta kurban kesmek mecburiyeti yok. Keserse keser, sevap olur da kurban kesme mecburiyeti yok. Gel sen hacc-ı ifrad yap!"

Ne akıl öğretiyorsun sen! Doğru bir akıl mı öğrettiğin? Ne olur kurbanı da kesse, daha çok sevap kazansa? Hacca gidiyor, ömründe bir defa gitmiş, bir de umresini yapsa daha iyi değil mi? Maddî hesap, şeytan orada da yine insana laflar söylettiriyor.

Birisi, kendisinden ders öğrendiği hocanın kötü bir durumda olduğunu anlamış. Gitmiş hocanın karısını sıkıştırmış;

"—Söyle bakalım hocamın hâli nasıldı?"

O da;

"—İyiydi evladım." deyince;

"—Ben bir şeyler biliyorum, Allah aşkına doğru söyle." demiş.

"—İyiydi, hoştu da yıkanmaya gelince, gusle gelince, 'Ah şu yıkanma da olmasa...' derdi."

Demek kötü duruma düşmesi ondanmış. Allah'ın farzlarından bir farza, gusle laf söyledi, olur mu? Allah'ın emirlerinin hepsi güzel… Böyle şey olur mu, öyle mantık olur mu? İnsan yıkanmasa teke gibi kokar. "Bir de şu yıkanmak olmasa." der mi insan? Allah'ın her emrinin hikmeti var.

Şaşkın adam şaşkınlığının cezasını çekmiş, hıristiyan mezarlığına gömmüşler. Mânevî bakımdan götürmüşler, oraya gömmüşler. Allah'ın emrine karşı gelmek olmaz.

Muhakememize dikkat edeceğiz. Ne zaman bir maddî hesap yaparsak Allah boşa çıkarır. Ben kendi hayatımdan da bilirim. Mânevî hesap yapacaksın, Allah'ın rızasını düşüneceksin. Daima, her şeyde, "Evet, şöyle yaparsam biraz daha sıkıntılı ama Allah'ın rızası burada… Evet, şöyle yaparsam başım rahat olmayacak ama Allah'ın rızası burada." diye hep onu tercih edeceğiz. Yol çatallaştığı zaman keyif tarafını, rahat tarafını, maddî menfaat tarafını değil, Allah'ın rızası tarafını tercih edeceksiniz.

"—Evet, yol çatallaştı hocam. Bu taraftan gidersem avucuma bir şey girmiyor ama Allah'ın rızası yolu burası... Öbür taraftan gidersem haram ama elime çok para geçecek. Ben o paralarla neler

yaparım…”

Başına çalınsın o! Sakın ha camiye filan da yardım diye getirme! Haramdan hayır olur mu? Hiç o tarafa yanaşmayacaksın, hayır tarafını seçeceksin. Sana ilk başta faydasız, menfaatsiz gibi bile görünse de fayda, menfaat o tarafta… Onun için hesabı öyle yapacağız.

“—Bir kurban kesmekten kurtulayım.”

Yahu kurbanın parası 150 riyal, 200 riyal, 300 riyal… Feda olsun! Biraz cömert olsana… Hacca gidiyorsun be adam, biraz daha şu nefsini ıslah etsene... Şair diyor ki:

Neyleyim neyleyim, malları neyleyim…
Yar yoluna dökülmedik, dilleri neyleyim.

Allah yoluna sarf edilmedik parayı ne yapayım ben! Allah’ın yolunda sarf etmedikten sonra kavanozun içine, sirkenin içine koyup da turşusunu mu kuracaksın? Hacca gitmişsin, Allah rızası için kurban keseceksin… Ne akıllar var, bak! Ne kadar edepsizlik yaptığının farkında değil. Allah kalbini görüyor, biliyor, kalbinden geçen niyeti biliyor.

“—Hacc-ı ifrada niyet et.”

Neden?

“—Kurban kesmek yok.”

Fesübhanallah! O para cebinden düşer, kuşağından çalarlar. Bir jilet atarlar:

“—Aaa, 300 riyalimi hırsızlar çaldı.”

Sen hak ettin! Sen onu hak yola harcamaktan kıskandın, Allah oradan aldı, götürdü. O hesap, mânevî hesap işte… Allah bize akıl versin. Bu hataları hep yapıyoruz. Hep yaptığımız için canlı canlı anlatıyorum. Bu hataları yapmayalım, hesabı Allah’ça yapalım. Allah rızasını kazanmak yolunda yapalım, öteki hesaplar yanlış hesaptır.

“—Ben filanca adamdan borç alayım, nasıl olsa aldatırım, vermem, geçer. İhtiyar, zaten ölür, iki üç sene salladım mı para yanıma kalır.”

Çok yanlış hesap yapıyorsun. Sen ölürsün, o adam kalır, başına

çok da işler açılır.

Bizim akrabadan birisinin çocuklarının ikinci annesi, kendi öz kızını kayırmış, mirası kendi öz kızına kaçırmış, öteki hak sahiplerine verdirtmemiş.

“—Kendi kızım biraz rahatsız. Çolak, topal, yazık, ihtiyacı var…” demiş.

Yazıklığına yazık ama, Allah’ın emri neyse o... Allah’ın taksimi; ölüm hak, miras helâl. Öteki zavallılara da para gidecek.

Kaçırmış, kaçırmış; mallar mülkler kendi çocuğuna gelmiş, tamam. Kendi çocuğu da evvelden ölüvermiş, faydalanmamış. Dönmüş, dolaşmış yine ötekilere gitmiş.

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللّٰهُ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ (آل عمران:٥٤)

(*Ve mekerû ve mekera’llàh*) “Onlar bir tuzak kurdular, Allah da bir tuzak kurdu. Allah tuzak kuranların hayırlısıdır.” (Âl-i İmran, 3/54)

O akılsızlar, beyinsizler, yanlış yolda gidenler bir hile yapar Allah da bir başka hile yapar. Hile yapar ama ceza o. Allah onun hilesini, hile tarzındaki ceza ile cezalandırıyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri *Deyyan*’dır. *Deyyan* ne demek? Haklıya hakkını verir, suçluya suçunun cezasını çektirir; her şeyin karşılığını verir. Münâfık, riyakâr adam dünyada boynunu büktü, yalancıktan ağladı. İnsan münâfıklıkta zirveye çıktığı zaman, gözüne hâkim olurmuş. İstediği zaman ağlıyor, istediği zaman ağlamıyor; musluklar elinde. Münâfıkların şâhı oldu, karşında hüngür hüngür ağlar. Münâfık, biraz sonra güler. Burada aldanırsın.

Cezası nasıl olacak?

Allah-u Teàlâ Hazretleri cennetin yakınına getirecekmiş, getirecekmiş… Cennetin sarayları göründü, kokusu duyuldu, insanın iştiyakı arttı, giriyorum galiba dedi. “Dur!” denilecek, surlardan, gerisin geriye...

“—Aman yâ Rabbi! Hiç olmazsa göstermeseydin de öyle atsaydın beni cehenneme.”

“—Sen de dünyada böyle riya ettin, gösteriş yaptın. Ben de sana

cenneti gösterdim, vermiyorum. Haydi cehenneme…”

الجزاء من جنس العمل.

(*El-cezâu min cinsi'l-amel*) “Karşılık, işlenen işin cinsine göre verilir.”

Allah'ın kanun-ı ilâhisi böyle. Onun için hesabı Allah'ın rızasına göre yapın, dünya hesabı yapmayın. Şöyle yaparsam daha çok para geçer ama rızâ-i ilâhîye aykırı.

O tarafını hesap etmez misin?

“—Etmem.”

Sen bilirsin. O zaman ben hiçbir şey demem. Senden korktum, ödüm patladı, ne yaparsan yap. Paldır küldür, tepe taklak nereye gidersen gidersin.

Hadis-i şerif var:[106]

إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ، فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ (خ. ه. حم. عن أَبي مسعودٍ)

(*İzâ lem testahyi, fa'sna' mâ şi'te*) “Mâdem ki hayâ etmiyorsun, utanmıyorsun, ar damarın çatlamış; ne işlersen işle, serbestsin.”

Her türlü hainliği, mel'aneti yapmakta serbestsin. Allah gönlümüze saflık, temizlik, berraklık versin. Gözümüzden perdeyi kaldırsın…

Müslümanlık temiz kalpliliktir. Kimi kime aldatıyorsun, neyle

---

[106] Buhàrî, *Sahîh*, c.XI, s.302, no:3224; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.221, no:4173; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.121, no:17131; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.209, no:597; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.371, no:607; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.11, no:2311; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.143, no:7733; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.192, no:20576; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.86, no:621; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.72, no:1327; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.336, no:25857; Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.143, no:20149; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.286, no:582; Ebû Mes'ud RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.IX, s.273, no:8403.

aldatıyorsun? Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[107]

إِنَّ اللهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ ، وَلَكِنْ إِنَّمَا يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ (م. ه. حم. عن أبي هريرة)

(*İnna'llàhe lâ yenzuru ilâ suveriküm ve emvâliküm*) "Allah sizin boyunuzun posunuzun güzelliğine, endâmınızın mütenâsib olmasına, elbisenize bakmaz; paranıza bakmaz, maddî mevkiinizin, makamınızın yüksek olmasına bakmaz. (*Velâkin innemâ yenzuru ilâ kulûbiküm ve a'mâliküm*) Lâkin gönüllerinize ve amellerinize bakar."

Öyle yaparsan iyi müslümansın, gerisi salata, boş laf.

"—Bu kadar namaz kılıyorum hocam. 90 defa sarığı doladım, kuyruğunu tâ topuklarıma kadar uzattım..."

Ne yaparsan yap! Kalbin pak değilse, saf değilse, bunları öğrenemediysen dış görünüşün kıymeti yok.

"Kim haccederse ve umre yaparsa..." sözünde arada ve demeseydi de ev deseydi, o zaman başka bir müjde çıkacaktı; ya hac yapan, ya umre yapan diyecektik ama öyle dememiş. Peygamber Efendimiz'in sözü bu...

"—Kim hac ve umre yapar da o senesinde ölürse cennete girer."

---

[107] Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.427, no:4651; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.173, no:4133; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.284, no:7814; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.120, no:394; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.328, no:10477; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.272; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.369, no:379; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.140, no:264; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.166, no:614; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.70, no:69; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.326; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müteferrik*, c.III, s.217, no:1352; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.98; Ebû Hüreyre RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.540, no:1544; Yahyâ ibn-i Ebî Küseyr Rh.A'ten.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.193; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.23, no:5262; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.143, no:6995; RE. 92/4.

Bu hadîs-i şerîfi duyduğunuza göre, hacca giderseniz haccı da umreyi de aradan beraberce çıkartın. Bir kurbanlığın ince hesabına girmeyin, cimrileşmeyin. Hak yolunda harcanan paraların, 700 misli ecri var.

İki: (*Ve men sâme ramadàne sümme mâte dehale'l-cenneh*)

Başındaki ve sonundaki cümleye göre burada da (*min senetihî*) deseydi... Ama o ibare yok. Hadis alimleri neyse onu bize bildirmişler, yazmışlar, koymuşlar.

Altına da izahat vermiş, demiş ki: (Leyse hünâ min senetihî) "O senesinde ölürse kaydı burada yok." Nedenini bilmiyoruz. Hikmetini belki çok düşünürsek ve Allah buldurursa buluruz.

"—Kim Ramazanı tutarsa sonra ölürse cennete girer."

Ne mutlu! Allah sıhhatli, afiyetli, güzel Ramazanlara erdirsin... Salavâtlarla, tekbirlerle, hatimlerle teravih namazlarını kılmak nasib etsin... Camimizi de hazırlıyoruz; seviniyorum, hoşuma gidiyor, Allah cümlenizden razı olsun. Hanımlar öbür tarafta kılar, biz burada kılarız. İnşaallah, tatlı tatlı ibadetler yapmak mümkün

olur.

(*Ve men gazâ femâte min senetihî dehale'l-cenneh*) "Kim gaza eder de, cihada çıkar da o sene ölürse, cennete girer." Düşmanla cihad etmeye gidiyor.

Babam sarık sarmış, Mehmed Zahid Kotku Hocamız sormuş:

"—Bununla kefen olur mu?"

Eskiden kefeni başına sarık sararlarmış, gazaya öyle giderlermiş. Şehid elbisesiyle gömülür; çıkartılmaz, kefenlenmez. Kefenlenmesine, yıkanmasına lüzum yoktur da olur ya hani yolda, şurada, burada ölürüm" diye kefenini de hazır ediyor.

O da bir işaret! "Ben canımı vermeye zaten razıyım. Ne olacak! İstersem gazi olarak dönerim ama canımı vermeye baştan zaten pazarlıkta razı gelmişim. İşte kefenim başımda!" demek o.

Üç güzel fiil! Buyur, işleyeceğini işle. Kim hac ve umre yapar, o sene ölürse cennete girer. Kim Ramazan'ı tutar, ölürse cennete girer. Kim gazaya gider, o sene ölürse cennete gider.

"—Hocam nerede gazaya gideyim?"

Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin.

"—Ah bir harp çıksa da gaza etsem..."

Yok! Öyle değil. Peygamber Efendimiz, "Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin." diyor ama, gelirse de geri durmak, kaçmak yok.

En büyük günahlardan biri nedir:[108]

اَلْفِرَارُ يَوْمَ الزَّحْفِ

(*El-firâru yevme'z-zahfi*) "Savaş günü cepheden kaçmaktır."

Sen günahı sadece içki içmek, kumar oynamak mı sanıyorsun? Kâfirin karşısında duracaksın. Allah'ın dini bahis konusu; karşısında duracaksın. Ölürsen ölürsün...

هُوَ يُحْيِ وَيُمِيتُ (الأعراف:١٥٨)

---

108 Neseî, *Sünen*, c.XII, s.361, no:3944; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.413, no:23553; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.178, no:1144; Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan.

(*Hüve yuhyî ve yümît.*) [O diriltir ve öldürür.] (A'raf, 7/158)

Yaşatan da Allah, öldüren de Allah… Ne var yani! Sanki canı sen kendin mi buldun? Pazardan mı aldın?

Canı cânân dilemiş vermemek olmaz ey dil
Ne nizâ eyleyelim ol ne senindir ne benim.

"Ey gönül! Canı cânân dilemiş, ver canını. Vermemek olmaz, vereceksin. Ne diye çekişip duruyorsun, senin mi can? O ne senindir, ne benim!" diyor.

Kendi malın değil ki ne çekişiyorsun. Can Allah'ın! O verdi, O istediği zaman alır.

Otuz sene önce, üniversite talebeleri olarak Cevat Rıfat Atilhan'ın[109] evine gittik. İstiklal Harbi gazisiymiş; madalyaları, kitapları vs. olan meşhur bir insan. Alt katta oturuyor, balkonun

---

[109] Cevat Rıfat Atilhan (1892-1967) İstanbul'da doğdu. Babası Rifat Paşa Şam mutasarrıfıydı. Çocukluğunun ilk yılları Şam'da geçti. Daha sonra İstanbul'a gelerek burada ilkokula başladı. İlkokulu bitirmesinin ardından Kuleli Askeri Lisesi'ne girdi. Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması ile birlikte Mersinli Cemal Paşa'nın emrine verilen Atilhan, Sina ve Filistin Cephelerinde bulundu. Türk Kurtuluş Savaşı'nda Zonguldak-Bartın ve Havalisi Cepheleri kumandanlığına tayin edildi. Türk Kurtuluş Savaşı'nın ardından ordudan ayrılarak yazı hayatına başladı. 1942 yılında dönemin hükümeti, bir darbenin hazırlandığı düşüncesindeydi. Atilhan'da tutuklandı ve 11 ay hapsedildi. Fevzi Çakmak'ın yaptırdığı inceleme sonucunda Atilhan serbest bırakıldı. Ancak 1952 yılında Malatya'da Ahmet Emin Yalman'a yapılan suikastin ardından tekrar tutuklandı ve 11 ay 15 gün tutuklu kaldı.

Tek parti döneminde Türkçülük ideolojisine yakın olan Atilhan 1946 yılından itibaren İslami düşüncenin en önemli iki fikir dergisi olan Sebilürreşad ve Büyük Doğu'da yazılar yazdı. Gerek yazıları gerekse siyasal etkinliğiyle o dönemde güç kazanmakta olan İslami hareketi büyük oranda etkiledi. 1945 yılında Milli Kalkınma Partisi, daha sonra 1947'de kurulan Türk Muhafazakar Partisi ve de İslam Demokrat Partisi'nin kurucuları arasındaydı.

1964 yılı Ağustos ayında Somali'de toplanan İslam Devletleri Kongresi'ne davet edildi. Kongrenin İcra Komitesi Başkanlığı'na seçildi. Bu görev onun son göreviydi. Atilhan, 4 Şubat 1967 tarihinde geçirdiği kalp krizi sonucu hayata gözlerini yumdu.

kocaman bir camı var. Arkadaşlardan bir tanesi dedi ki;

"—Üstad! Buradan hırsız girer, katil girer. Senin düşmanın çoktur; herkese kaleminle yazı yazıyorsun, hainleri vs. kitaplarında bildiriyorsun."

Dedi ki:

"—Çocuklar bir şey söyleyeceğim. Ben, Cihan Harbi'ne katıldım. Filistin cephesinde çarpıştım. Birlikler arasında haberleşme subayıydım. Çantamın içine evrakı, haberi alır, bir birlikten öteki birliğe giderdim. Kurşunlar vız vız geçerdi. Öbür tarafa gider, haberi verir; oradan haberi alır, bu tarafa getirirdim. Allah öldürmeyince öldürmüyor…" dedi.

Allah rahmet eylesin… Bak, ne güzel!

Öldüren kim? Allah!

"—Filanca katil hücum etti de, vurdu da öldürdü…"

Vadesi yetmiş ondan. Allah öldürmeyince ölmez. Kurşunu atarsın, beyninin kemiğine takılı kalır, ameliyatla çıkartırlar, yine yaşar. Yaşatan ve öldüren Allah'tır. Eli seker, vuramaz; kader fetva vermiyor. Çekmiş tabancayı, öldürecek, atıyor, tutturamıyor…

Neden? Kader fetva vermiyor yani. Allah nasib etmemiş, yaşayacak. Demek daha yapacağı işler var, kader fetva vermiyor.

Rahmetli bir bunu dedi, bir de efelik yaptı;

"—Benim düşmanlarım beni bilir. Bir kurşunu attım mı sekmez, şıp diye vururum!" dedi.

Lafın arasında da bir şey demedik tabii. Gazi, iyi, mâşallah, pekâlâ… Tabii müslüman atmayı filan öğrenecek, o da iyi bir şey...

Düşmanla kapışmayı arzu etme!

"—Pekiyi, bu adam bana sataşıp duruyor."

Limni adasını silahlandırdı, 12 adayı silahlandırdı. Anlaşmalara göre silahlanmamak lazımdı.

Süleyman Demirel'e sormuşlar, gazetede okuyorum:

"—Niye müsaade ettiniz?"

"—Ne yapalım, savaş mı edeceğiz?" diyor.

Ederiz, ne olacak! Neden yaşıyoruz yani… Sen savaştan geri durdun mu o, bacak kadar boyuyla edepsizlenir. Sen savaşa hazır olursan, ödü patlar.

Hazır ol cenge eğer ister isen sulh u salâh

Sulh, sükûnet, salâh-ı hâl istersen cenge hazır ol! Silahın korkutsun karşı tarafı…

“—Onlara dokunmaya gelmez. Adamlar dinamit deposu gibidir; bir yerinden dokunursan patlayıverir.” diye ödü patlasın, yanına yanaşmasın.

12 adayı, Limni adasını silahlandırıyor. Limni adasından İstanbul’u, Boğazlar’ı vurur.

Makaleleri okuyorum, generaller öyle diyor. Onun için orayı silahlandırıyor.

Hazır olacağız, hepimiz hazır olacağız. İnsan bir defa ölür, bir canı var bir defa verecek. Bir defa ölüm! Yaşarsak şerefle yaşarız, ölürsek şerefle ölürüz…

Ne yani, vatan toprağı satılır mı, kâfire verilir mi? Onun kabadayılığından korkulur mu?

Biz korkmayız! Ama dansa, zevke, içkiye, kumara alışmış adam, yılbaşı masasını şimdiden ayırtmış adam, “Ah keyfim kaçacak” diyebilir, ona bir şey demem.

Biz müslümanlar korkmayız, korkmamamız lazım! Kim şehidlik istemezse? Kim şehitlik istemezse münafıklıktan bir çeşit üzere ölür, haberiniz olsun.

“—Bir canım var Rabbime hak yolunda nisâr olsun, feda olsun.” diye şehidliği temenni edecek.

“—Kim şehidliği temenni eder de harp olmadı, darp olmadı, yatağında ölürse; Allah yatağında ölse bile onu şehitlerin mertebesine ulaştırır.” Hadîs-i şerîf…

Gönlünü derle toparla, aklını başına devşir, niyetini hàlis tut. Niyetin iyi olursa, yatağında ölürsün, şehid sevabı alırsın; niyetin kötü olursa harp meydanında ölürsün, şehidlik sevabı alamazsın, cehennem leşi olursun. Her şey niyetle… Ameller niyetlere göre mükâfatlandırılır veya cezalanır. Niyetinizi iyi tutun!

Gaza olursa gideriz olmazsa çok şükür yâ Rabbi! İşte rahatız, eseniz, başımız dinç, geliyoruz gidiyoruz memleketimiz güzel… Allah ecdadımızdan razı olsun.

Dersin başında Fatih Sultan Mehmed’e niye Fâtiha okudum?

Allah insaf versin. Çarpışmış çabalamış, uğraşmış şu güzel beldeyi almış… Bir teşekkür de etmeyelim mi yani? Şu güzel beldeyi fethetmişler, bir teşekkür etmeyelim mi, bir Fâtiha okumayalım mı?

Adamcağız parasını ayırmış, şu camiyi yapmış, içinde biz de oturuyoruz. Teşekkür borcumuz yok mu? İçinde oturuyoruz işte, yağmur başımıza yağmıyor. Allah razı olsun.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız, rahmetullâhi aleyh, çok vefalıydı. Ankara'ya gelirdi, Konya'ya giderdi, Adana'ya giderdi, Medine'ye giderdi; Medine'de hatm-i hâcegân yapardı, dua ederken, "İskender Paşa'nın ruhuna da yâ Rabbi!" diye dua ederdi.

Bilmiyorum ama bu İskender Paşa ne mübarek adammış ki böyle dua aldı. İkinci Bayezid, Sultan Bayezid-i Velî- İstanbul'dan bir yere gittiği zaman, "Al, şehir sana emanet." diye İstanbul şehrinin korunmasını bizim İskender Paşa'ya bırakırmış. İtimatlı bir zâtmış demek ki. Mekânı cennet olsun, Allah razı olsun...

Duvarları taştan yaptırmış, kubbesi sağlam…

b. Anne veya Babası İçin Hac Yapmak

Bu hadîs-i şerîf, İbn-i Asâkir'de ve daha başka kaynaklarda geçmiş. Hacla ilgili Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[110]

مَنْ حَجَّ عَنْ وَالِدَيْهِ بَعْدَ وَفَاتِهِمَا ، كَتَبَ اللّٰهُ لَهُ عِتْقًا مِنَ النَّارِ ؛ وَكَانَ لِلْمَحْجُوجِ عَنْهُمَا أَجْرُ حَجَّةٍ تَامَّةٍ ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقَصَ مِنْ أُجُورِهِمَا شَيْءٌ ؛ وَمَا وَصَلَ ذُو رَحِمٍ رَحِمَهُ بِأَفْضَلَ مِنْ حَجَّةٍ يُدْخِلُهَا عَلَيْهِ بَعْدَ مَوْتِهِ فِى قَبْرِهِ ؛ وَمَنْ مَشَى عَنْ رَاحِلَتِهِ عَقَبَةً فَكَأَنَّمَا أَعْتَقَ رَقَبَةً (هب. كر. عن عبد العزيز بن عبيد الله بن عمرو عن أبيه عن جده)

(*Men hacce an vâlideyhi ba'de vefâtihimâ, keteba'llàhu lehû ıtkan mine'n-nâr; ve kâne li'l-mahcûci anhümâ ecrü haccetin tâmmetin, min gayri en yenkasa min ucûrihimâ şey'ün; ve mâ vasale zû rahimin rahimehû bi-efdale min haccetin yudhiluhâ aleyhi ba'de mevtihî fî kabrihî; ve men meşâ an râhiletihî akabeten fekeennemâ a'teka rakabeten*)

(*Men hacce an vâlideyhi ba'de vefâtihimâ*) "Kim ana ve babası nâmına, onların vefatlarından sonra haccederse..."

Anası babası nâmına, onların vefatlarından sonra haccederse ne olur? (*Keteba'llàhu lehû ıtkan mine'n-nâr*) "Anası babası nâmına hac eden kimseye Allah cehennemden bir âzatlık beratı yazar."

"—Haydi, sen âzat oldun. Cehennemden uzak olacaksın, sokulmayacaksın, çıkacaksın!" diye cehennemden âzatlık berati verir.

---

[110] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.205, no:7912; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.299, no:7342; Abdül'aziz ibn-i Ubeydullah ibn-i Amr (veya Ömer) babasından, o da dedesinden.

(*Ve kâne li'l-mahcûci anhümâ ecrü haccetin tâmmetin min gayri en yenkasa min ucûrihimâ şey'ün*) "Hem haccedene, hem nâmlarına haccedilen kimselere, hiçbirinin ecrinden eksiltilmeden hepsine ecir verilir."

Yani hacceden de ecir alır, nâmına haccedilen ana baba da aynı ecri eksiltilmeden alır. Allah, ona da bir parça vereceğiz diye oradan çıkartmaz. Fazl u kereminden bu tarafa da, öbür tarafa da verir. Onun için anne baba da, evlat da kâr eder.

Nasıl? (*Ecrü haccetin tâmmetin*) "Tam, eksiksiz bir hac sevabı verilir."

Burada ibarede sanki, (*kâne li'l-mahcûci anhümâ ecrü haccetin tâmmetin min gayri en min ucûrihî şey'en olsa*) yani ikisinde de tesniye zamiri olmasa, birisinde müfred zamiri olsa daha iyi, mâna bakımından öyle olması gerekiyor. Rivayetlerde o hususta bir başka açıklama görmedim.

Sonra: (*Ve mâ vasale zû-rahimin rahimehû bi-efdale min haccetin yudhiluhâ aleyhi ba'de mevtihî fî kabrihî*)

"Bir insan akrabasına bir iyilik, sıla-i rahim yapacak; en üstün sıla-i rahim yapma şekli nedir? O zât nâmına haccediverip, sevabını ölümünden sonra kabrine hediye etmektir. Daha güzel bir suretle sıla-i rahim yapamaz."

Diyelim ki dayın, amcan, halan, teyzen, akrabandan birisi; ona en iyi sıla-i rahim, akraba yardımı nasıl olur? Bundan daha faziletlisi mümkün değildir. Onun nâmına haccedip, onun vefatından sonra kabrine onun sevabını gönderirsin, o olur. Bir insan bir ecirli iş yapıp da vefat etmişlere verdi mi, sevabı onlara gittiğinin alameti bu... Hadîs-i şerîf, onun alameti. Akraba nâmına da demek ki haccediliyor.

Sonra: (*Ve men meşâ an râhiletihî akabeten fekeennemâ a'teka rakabeten*) "Her kim ki akabede, yokuşun aşılacak yerinde yani yokuş kısmında bineğinden inip yürürse, sanki bir köle âzat etmiş gibi ecir kazanır."

Şimdi otomobillerle gidenler bilmez de, eskiden ata, eşeğe binenler bilir. Hayvan yukarıya doğru yürüdüğünde, yokuşta zorlanır. Onun da canı var. Allah bizim istifademize vermiş ama onu da canının ciğeri var. Onun da ağrısı sızısı var. Müslümanlık

merhamet dinidir. Hayvanın yükü de olur bazen, adam da üstüne biner. Hayvan yokuşu çıkacak, öbür tarafa aşacak geçecek. O beli aşıncaya kadar üstünde durabilir ama; üstünde durmaz da inip yürüyüverirse, o zorlu yerde hayvana merhametinden dolayı, sanki bir köle âzat etmiş gibi sevap kazanır.

İşte müslümanlık böyle! Müslümanlığın aslı, özü, esası insanlara sevgi, hayvanlara merhamet, mahlûkâta şefkat, herkese iyilik, temiz kalp…

İşte müslümanlık! Gelsinler de, çöl kanunu diyenler dinlesinler. Evet, zaten en büyük mucize olma tarafı çölden çıkıp da bu kadar güzel olması... En medenî yerden gelseydi kim bilir ne laflar, iftiralar uydururdun, neler söylerdin… "Eskilerden öğrenmiştir." derdin.

İşte bak, çölden çıktı. Şu nezaket kaidelerine bak!

Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini yazan kitapları buradan doldursan, üst üste koysan kubbeye kadar çıkar. O kadar sözü ümmî bir peygamber söylemiş, düşünsene! O kadar güzel, hikmetli sözleri… Her birini yudum yudum içiyoruz da çay yudumlar, şerbet içer gibi tadına doymuyoruz. Bunların hepsini o zât-ı muhterem, o ümmî peygamber söylemiş.

Hiç aklın kesiyor mu? Allah tarafından peygamber gönderilmese, ümmî bir insandan bu kadar güzel hikmetler mümkün mü? Yetmez mi sana bu delil?

c. Hayırsız Yeminden Dönmek

Ahmed b. Hanbel'de, Müslim'de, Tirmizî'de ve daha büyük kaynakların hepsinde olan yemin etmekle ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[111]

---

[111] Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.448, no:3115; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.6, no:1450; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.190, no:4349; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.232, no:18634; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivayet-i Muhammed), c.III, s.142, no:752; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.450, no:3117; Neseî, *Sünen*, c.XII, s.90, no:3725; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.256, no:18277; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.127, no:4727; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.243, no:2345; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X,

مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ ، فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا ، فَلْيَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ ، وَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ (حم. م. ت. عن أبى هريرة)

(*Men halefe alâ yeminin, feraâ gayrehâ hayran minhâ, fe'l-ye'ti'llezî hüve hayrun, ve'l-yükeffir an yemînihî*)

(*Men halefe alâ yeminin*) "Kim bir meselede yemin ederse..." Şöyle böyle diye yemin etti. (*Feraâ gayrehâ hayran minhâ*) "Öyle yapacağım diye yemin etti ama, öyle yapmamanın daha hayırlı olduğunu sonradan gördü."

Ne yapacak? Yemin ettim bir kere mi diyecek? Peygamber Efendimiz diyor ki:

"—Eğer yapmamak yemininden daha hayırlıysa, o zaman onun daha hayırlı olduğunu görünce, o hayırlı olan işi yapsın da, yeminine de kefaret versin!"

Yemin kefareti nedir? 10 tane miskini sabahlı akşamlı doyurmak.

Doyuruver, yemin etmeseydin. Müslüman diline sahiptir; doyuruver, sevap olur. Onun nâmına, o yemini yapmamak için kefaret ödüyorsun. 10 fakir istifade edecek veyahut bir fakire 10 gün vereceksin. Netice itibariyle 10 tane olacak; 10 kişi de olabilir, bir kişiyi 10 gün de olabilir. Sabahlı akşamlı doyurursun. "Al bunu, yemek ye!" diye parasını verirsen, yemez de sigaraya harcarsa; kitap, olmaz diyor.

Ne yapacaksın o zaman? Lokantacıyla anlaşacaksın; "Bu adam

---

s.32, no:19636; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.37, no:136; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.41, no:5957; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.138, no:1027; Adiy ibn-i Hatem RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IX, s.96, no:2849; Neseî, *Sünen*, c.XII, s.90, no:3721; İbn-i Mâce, Sünen, c.VI, s.313, no:2102; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.185, no:6736; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.127, no:4723; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.33, no:19644; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.310, no:519; Tayâlisî, *Müsned*, c.IV, s.18, no:2373; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.34, no:5931; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.188, no:4377; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.42, no:5959; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.310, no:518; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

10 gün gelsin, senden yesin, para alma bundan. Bedava olsun. Al parasını...” diyebilirsin veyahut her gün iki kilo un veya ona mukabil şey verirsin, öylece yemine kefaret olur.

Efendimiz SAS:

“—Yemin ettim diye hayırsız olan işte inat etme, hayırlı olan işi yap; yeminin de kefaretini ver!” diyor.

d. Mescid-i Nebevî’de Yalan Yere Yemin Etmek

Peygamber Efendimiz’in adına yalan uydurmakla ilgili bir hadîs-i şerîf. Ebû Hüreyre RA rivayet etmiş ki, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[112]

مَنْ حَلَفَ عَلٰى مِنْبَرِي وَلَوْ عَلَى قَضِيبٍ سِوَاكٍ أَخْضَرَ كَاذِبًا ، كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ (قط. في الأفراد عن أبي هريرة)

(*Men halefe alâ minberî —ve lev alâ kadîbi sivâkin ahdara— kâziben, kâne min ehli’n-nâr*.)

(*Men halefe alâ minberî*) “Kim benim şu minberimde yemin ederse...”

Demek ki, Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere’de minberini göstermiş.

“Kim benim şu minberimde yemin ederse; (*ve lev alâ kadîbi sivâkin ahdara kâziben*) isterse bir yeşil misvak dalı için bile olsa... Yani bir ağacın bir dalı, kökü veyahut yeşil bir misvak dalı parçası için bile olsa, kim benim bu minberimde yalan yere yemin ederse; (*kâne min ehli’n-nâr*) cehennem ehlinden olur.”

Orası Peygamber Efendimiz’in makamı, Peygamber Efendimiz’in mescidi, minberi... Orada yalan olmaz.

Şimdi kimse gık diyemiyor tabii. Hoca minbere çıkıyor, dinle imanla ilgisi olmayan adamın nâmına mecburen hutbede dua ediyor, onu methediyor. Tarih boyunca da olmuş, şimdi de oluyor.

---

112 *Kenzü’l-Ummâl*, c.XVI, s.698, no:46393; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.263, no:22069.

Minbere çıkacak, ciğeri beş para etmez adamın nâmına hutbe okuyacak. Okumasa maaşı, mesleği gidecek. Korkuyor, bilmem ne… Çok zor, çok zor...

Allah bizi doğrudan ayırmasın, böyle zilletlere düşürmesin, dobra dobra hakkı söylemek nasib etsin.

Peygamber Efendimiz'in minberinde bir yeşil misvak dalı kadar küçük, ehemmiyetsiz bir şey için bile olsa, yalan yere yemin eden cehenneme gider. Bu hadîs-i şerîften o anlaşılıyor.

e. Yanlış Bir Yemin Etme Şekli

Yeminle ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[113]

مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ ، فَهُوَ كَمَا حَلَفَ ؛ إِنْ قَالَ هُوَ يَهُودِيٌّ ، فَهُوَ يَهُودِيٌّ ؛
وَإِنْ قَالَ هُوَ نَصْرَانِىٌّ ، فَهُوَ نَصْرَانِىٌّ ؛ وَإِنْ قَالَ هُوَ بَرِىءٌ مِنَ الإِسلاَمِ ، فَهُوَ
بَرِىءٌ مِنَ الإِسلاَمِ ؛ وَمَنْ ادَّعَى دَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ ، فَإِنَّهُ مِنْ جُثَا جَهَنَّمَ ،
وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى (ك . عن أبى هريرة)

(*Men halefe alâ yemînin, fehüve kemâ halefe; in kàle hüve yehûdiyyün, fehüve yehûdiyyün; ve in kàle hüve nasrâniyyün, fehüve nasrâniyyün; ve in kàle hüve berîün mine'l-islâmi, fehüve berîün mine'l-islâmi; ve meni'ddeà da've'l-câhiliyyeti, feinnehû min cüsâ cehenneme, ve in sàme ve sallâ.*)

(*Men halefe alâ yemînin*) "Kim yemin edilecek bir meselede yemin ederse… (*Fehüve kemâ halefe*) Yemini hangi niyetle etmişse, o olur, o duruma düşer. (*İn kàle hüve yehûdiyyün, fehüve yehûdiyyün*) 'Yahudi olayım ki bu böyle.' dese, yemin etse yahudi olur. (*Ve in kàle hüve nasrâniyyün, fehüve nasrâniyyün*) 'Nasranî

---

[113] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.331, no:7817; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.705, no:46438; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.271, no:22081.

olayım ki böyle.' diye yemin etse, nasranî olur. (*Ve in kàle hüve berîün mine'l-islâmi, fehüve berîün mine'l-islâmi*) 'İslâm'dan berî olayım, İslâm'dan çıkmış olayım ki bu böyle.' diye yemin etse, İslâm'dan çıkar. (*Ve men'iddeâ da've'l-câhiliyyeti*) Kim cahiliye iddiasında bulunursa, (*feinnehû min cüsâ cehenneme*) o cehennemin kütüklerinden bir kütük olur; (*ve in sàme ve sallâ*) eğer oruç tutsa, namaz kılsa bile…"

Peygamber SAS Efendimiz; (*ve meni'ddeâ da've'l-câhiliyyeti*) "Cahiliye devri iddialarından bir iddiada bulunsa" diyor. Cahiliye devri, İslâm'dan önceki devreye denir. Cahiliyenin örfü, âdeti, huyu, ahlâkı, sistemi İslâm'dan ayrıdır. İslâm gelmiş, cahiliye devrinin hepsini yıkmıştır. İslâm pırıl pırıl bina edilmiştir, taptaze ve yepyenidir.

Eski iddiaları, kanaatleri, fikirleri, örfleri, âdetleri yaşatmak isteyen kimse ne olur? Cehenneme kütük olur.

Kendisine:

"—İslâm geldi, haberin yok mu senin? Onun hükmü kalmadı, İslâm'ın ahkâmına tabi olacaksın!" denir.

(*Ve in sàme ve sallâ*) "Eğer oruç tutsa ve namaz kılsa bile…" İşte nazik bir nokta burası! Yani sırf namaz kılıyor görünmek, sırf oruç tutmak işi halletmiyor, İslâm ince. Hem ince, hem de bir yekpare bütün.

"—Bana işimden evime gidip gelmek, köyümden şehre inmek zor oluyor. Bir araba tekerleği alayım, gideyim."

Sen aklını muayene ettir. Bir araba tekerleğiyle senin işin hallolmaz ki, sana dört tekerlekli bir araba lazım. Her şeyi tamam olacak. Dört tane tekerleği, motoru, şusu busu olacak. İçine girdiğin zaman çalışacak, götürecek.

Bir tekerini alsan olur mu? Bir direksiyon simidini alsan olur mu? Olmaz!

İslâm da böyle! İslâmiyet bir bütündür, birazını al birazını bırak olmaz.

أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ (البقرة: ٨٥)

(*Efetü'minûne bi-ba'di'l-kitâbi ve tekfurûne bi-ba'd*) "Allah'ın kitabının bir kısmına inanacaksınız da, bir kısmını red mi edeceksiniz? Öyle şey olur mu?" (Bakara, 2/85)

İnsan hepsini birden tutacak. Onun için namaz kılsa da, oruç tutsa da, cahiliye örfüne, âdetine bağlı olursa, yine cehennemin kütüğü olur. İş ince!

"—Demek ki ben, İslâm'ı bütün olarak öğrenmek zorundayım. Yarım yamalak öğrenirsem, bir tekerlek alınca olmadığı, iş görülmediği gibi olmaz. Yalnız namaz kılsam, olmaz. Allah'ın öteki emirlerini de öğreneceğim."

Ha şunu bileydin! Hele şükür öğrendin. İslâm bir bütündür, her şeyini öğreneceksin.

"—Hocam! Şimdi sen benim başıma büyük iş açtın."

Âhirette hesaba çekildiğin zaman, çok büyük bir durumla karşılaşsan daha mı iyi? Şimdiden aklını başına devşir. Git, Diyanet'in neşrettiği, Ahmed Hamdi Aksekili'nin bir parmak kalınlığındaki *İslâm Dini* kitabını al, oku, öğren! Bir ehliyet almak için direksiyon imtihanı vs. var; nasıl öğreniyorsun? Cennete girmek için çalışmak gerekmez mi?

İslâm Dini kitabını al, oku! Akaid, ibadet vs. hepsini yazıyor, her şeyi başından sonuna… İslâm'ın, İslâm hukukunun bütün bahislerini ihtiva eden bir kitap al. Mesela namazı, orucu, haccı anlatıyor da diğerini kesti, olur mu? Şıp diye kesildi, olur mu? Din bundan ibaret mi? Değil... O zaman bütün bahisleri tamam olan bir kitap alacaksın. İlmihal alırsan, fıkıh kitabı alırsan, tamamını yazan bir kitap al!

Yeminin ahkâmını aradığın zaman orada bul.

"—Ben filanca yere yemin ettim."

"—Ben bir trafik kazası yaptım, başım derde girdi. Dinî bakımdan ne olacak?"

Bulacağın bir kitap al! Miras taksimi, içki, eğlence, bağ, bahçe, öşür, zekât… Hepsini ihtiva eden bir kitap alacaksın. Yarısını al, yarısını bırak; olmaz. Sorarsın kitapçılardan, her şeyi tamam olan bir kitabı alırsın, İslâm'ın bütün bahislerini öğrenirsin. Gece uyuma, gündüz durma, o bahisleri tamamla, İslâm'ın bütününü bir öğren. Çünkü cebinin altı delik, sen boyuna para koydum sanıyorsun, gidiyor.

Bak, adam, “Ah şu yıkanmak olmasa!” demiş, hıristiyan mezarlığını boylamış. Bilmeden yapıyor. “Cahil daima can incitir.” derler, çok hatalar yapar.

Tam bir din kitabı, ilmihal kitabı al, baştan sona her bahsi öğren. Çoluk çocuğuna da öğretmek senin borcun, vazifen… O senin şimdi yüzüne gülen evladın var ya, kıyamet gününde yakana yapışacak, soracak, diyecek ki:

“—Yâ Rabbi! Bu babam bana dini öğretmedi.”

Onun için âhirette baba evlattan, karı kocadan, kardeş kardeşten kaçacak. Sen burada öğret de yarın yakana yapıştığı zaman, “Öğrettim yâ Rabbi!” de. Sen Allah’ın emirlerini okut, baştan sona tam olarak öğret! Yarım bırakma, ortasından kesik bırakma!

f. Başkasının Malını Almak İçin Yemin Etmek

Bu iki hadîs-i şerîfin mânaları birbirine yakın… Birinci hadis-i şerifte, bir kimse mal devşirmek, para kazanmak, arkadaşının malını cebine indirmek için yalan yere yemin ederse cehennemlik olur, onu anlatıyor. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[114]

مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينِ صَبْرٍ ، يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ ، هُوَ فِيهَا فَاجِرٌ ، لَقِيَ اللهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ (ط. عبد. حم.

[114] Buhàrî, *Sahîh*, c.XIV, s.18, no:4185; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.335, no:197; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.323, no:6915; Şeybânî, *el-Âhàd ve’l-Mesânî*, c.IV, s.265, no:2426; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.I, s.235, no:644; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.4, no:22586; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.485, no:5088; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.328, no:7806; Eş’as ibn-i Kays RA’dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.XX, s.369, no:6183; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.335, no:197; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.442, no:4212; İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.III, s.140, no:873; Şeybânî, *el-Âhàd ve’l-Mesânî*, c.IV, s.265, no:2426; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.253, no:20993; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.1, no:22580; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.61, no:1178; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.691, no:46354; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, no:263, no:22070.

خ. م . د. ت. ن. ه. خز. وابن الجارود ، حب . عن الأشعث
بن قيس وعبد الله بن مسعود معًا ؛ حم . طب . ك . عن معقل
بن يسار ؛ طب. عن وائل بن حجر)

RE. 417/6 (*Men halefe alâ yemîni sabrin yaktetiu bihâ mâle'mriin müslimin, hüve fîhâ fâcirün. lakıya'llàhe yevme'l-kıyâmeti ve hüve aleyhi gadbân*)

(*Men halefe alâ yemîni sabrin*) "Kim sabır yemini eder, (*yaktetiu bihâ mâle'mriin müslimin*) onunla bir müslümanın malını koparıp alırsa…"

Yemin ediyor, malını alıyor. (*Hüve fîhâ fâcirün*) "Ama yemini yanlış, yalandan yemin ediyor. Hak yemin değil, yalancı şahitlik, yalandan yemin ediyor. (*Lakıya'llàhu yevme'l-kıyâmeti ve hüve aleyhi gadbân*) Yarın huzûr-u Rabbi'l-âlemin'e gittiği zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni kendisine karşı gazaplı bulur. Allah ona gazaplı bir haldeyken onun huzuruna varır."

Geçen gün bir yüksek memur arkadaşı gördüm, diyor ki:

"—Bakan beyin yanına akşam gidersem, barut gibi oluyor. Ben de sabahtan gidiyorum."

Akşama yoruluyor, sinirleri gevşiyor, küçük şeyden sinirleniyor. Bir dünya mevkiinin adamı sinirlendiği zaman, insan yanına girmeye korkar. Talebeler bilirler, hoca bir talebeyi bağıra çağıra imtihandan kovar, arkasındaki talebe başlar titremeye…

"—Ne oluyorsun, sana bağırmadı ki…"

"—Hoca sinirli! Şimdi ben yanına gittiğim zaman, kim bilir bana ne yapar?" diye titrer.

Allah-u Teàlâ Hazretleri gazaplı olduğu halde onun huzuruna varacak. Neden? Başkasının malını almak için yalan yere yemin etti.

Hem de nasıl yemin etti? (*Yemînî sabrin*) "Sabır yemini ile…"

Bu Araplarda, "Benim dediğim doğru çıkıncaya kadar beni bağlayın, ben orada durayım." diye bir yemin tarzı. Yani kuvvetli bir yemin. Neden bu yalan yemini ediyor? Müslüman kardeşinin malını almak için bu yalan yemini ediyor. İmza taklit edersin,

yalancı şahit getirirsin, filancanın malını alırsın; al al, cehennemden ateş alıyorsun.

Diğer hadîs-i şerîf:[115]

مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ مَصْبُورَةٍ بِاللهِ كَاذِباً مُتَعَمِّداً لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ أَخِيهِ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ (حم. د. ك. عن عمران بن حصين)

RE. 417/7 (*Men halefe alâ yemînin masbûretin bi'llâhi, kâziben müteammiden, li-yaktaa bihâ mâle ahîhi, fe'lyetebevve' mak'adahû mine'n-nâr*.)

(*Men halefe alâ yemînin masbûretin*) Bu da yine bağlanıp da, "Sözüm yerine gelinceye kadar durmuş olayım ki" filan diye yemin etmek. Bir çeşit kuvvetli yemin...

(*Kâziben*) "Yalandan yemin ediyor. (*Müteammiden*) Kasden... (*Li-yaktaa bihâ mâle ehîhi*) Bunu müslüman kardeşinin malını koparmak için yapıyor. (*Fe'lyetebevve' mak'adehû mine'n-nâr*) Cehennemdeki oturacağı yere hazırlansın."

Cehennemin katranları, irinleri, akrepleri, yılanları, çıyanları, dumanları, azapları, işkenceleri, zebanileri arasında yerine hazırlansın.

Aklı başında bir insanın, "İstemem öyle malı, aman aman ben helalini isterim." demesi lazım!

Ben öyle insan bilirim ki vefat etmiş, erkek kardeşi:

"—Abla! Senin çoluk çocuğun çok, sana şu usulle taksimat yapalım." diyor.

"—Yok, ben Allah'ın emri neyse öyle taksimat isterim." diyor.

"—Abla, çoluk çocuğun çok... Sana biraz daha fazla gelir lazım, böyle taksimat yapalım."

"—Olmaz, az da olsa Allah'ın taksimini istiyorum. Sonunda azap getirecek malı alıp da ne yapayım."

---

[115] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IX, s.54, no:2821; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.441, no:19981; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.148, no:319; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.327, no:7802; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Ne yapar insan?

g. İnşâallah Diyerek Yemin Etmek

Yine yeminle ilgili bir hadîs-i şerîf. Bu da bir başka tarafına ışık tutuyor, başka tarafı aydınlatıyor:[116]

مَنْ حَلَفَ عَلٰى يَمِينٍ فَاسْتَثْنٰى ، ثُمَّ أَتَى مَا حَلَفَ ، فَلاَ كَفَّارَةَ عَلَيْهِ

(حل. خط. كر. عن ابن عمر)

(*Men halefe alâ yeminin fe'stesnâ, sümme etâ mâ halefe, felâ keffârete aleyhi*)

(*Men halefe alâ yeminin*) "Kim yemin edilecek bir meselede yemin ederse... (*Fe'stesnâ*) Ama istisna ederse..."

İstisna etmek; "inşaallah" diye işi Allah'ın meşiiyyetine bırakmak, demek. Yani, "Allah dilerse şöyle yapacağım." demek.

(*Sümme etâ mâ halefe*) "Sonra o yemin ettiği ve yapmayacağım dediği şeyi yapmak durumuna gelirse; yemin etti ama yine yaparsa... (*Felâ keffârete aleyhi*) Ona kefaret gerekmez."

Neden? "İnşaallah, Allah dilerse böyle yapacağım." dedi, şarta bağladı, istisnası var. Onun için ona kefaret gerekmez.

h. Dine, İmana Yemin Etmek

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[117]

مَنْ حَلَفَ بِالأَمَانَةِ ، فَلَيْسَ مِنَّا ؛ وَمَنْ خَبَّبَ زَوْجَةَ امْرِئٍ أَوْ مَمْلُوكَهُ ،

---

116 Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.257, no:3075; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.88, no:2483; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVI, s.452; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.79; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XX, s.265, no:22072.

117 Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.30, no:19621; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.355, no:1145; Büreyde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.689, no:46341; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.260, no:20331.

فَلَيْسَ مِنَّا (البيهقى عن بريدة)

(*Men halefe bi'l-emâneti, feleyse minnâ; ve men habbebe zevcete'mriin ev memlûkehû, feleyse minnâ*) "Kim emanete yemin ederse, bizden değildir. Kim kadını kocasına veyahut köleyi efendisine karşı kışkırtırsa, bizden değildir."

Emanete yemin etmek ne demek?

Emanet, farzlar demek. "Farzlara yemin ederse..." mânasına gelir diye açıklamış, (*ey el-ferâiz*) diye izah etmişler. Bir de iman mânasına gelir demişler. Yani, "Dinime, imanıma and olsun." demiş ve yemin etmiş gibi oluyor; "O bizden değildir." diyor. Peygamber Efendimiz, "Böyle yemin etmeyin!" diye buyurmuş.

Peygamber Efendimiz, "Kim emanete yemin ederse, bizden değildir." diyor, öyle etmememiz lazım!

Kim bir kocanın zevcesini, karısını, hatununu kışkırtır, fışkırtır, aleyhinde tahrik eder, aklını çeler, bozarsa... Veyahut köleyi efendisine karşı fesatlarsa, o da bizden değildir. Demek ki aile saadetini bozacak iş, kadının yanına girip, konuşup da kocasıyla arasını bozmak, çok kötü bir şey... Demek ki köleyle efendisinin arasını bozmak da çok kötü bir şey...

Bunu neden yaparlar? Bunu bazen kadına göz koyar birisi, evlenmek için yapar. Ondan boşansın da, sonra ben alayım diye... Veyahut o köleyi o satsın da ben alayım diye... İşte böyle fasit fikirlerle yaparlar ama Peygamber Efendimiz diyor ki;

"—O bizden değildir."

Haydi bakalım, Peygamber Efendimiz kovdu, nereye giderse gitsin.

i. Kur'an'a Yemin Etmek Câiz Değil

Yeminle ilgili diğer bir hadîs-i şerîf:[118]

---

[118] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.43, no:19683; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.
Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.690, no:46347; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.261, no:22063.

مَنْ حَلَفَ بِسُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ ، فَعَلَيْهِ بِكُلِّ آيَةٍ كَفَّارَةٌ ؛ إِنْ شَاءَ بَرَّ ، وَإِنْ شَاءَ فَجَرَ (ق. عن مجاهد مرسلاً ؛ الديلمي عن ابي هريرة)

RE. 417/10 (*Men halefe bi-sûretin mine'l-kur'âni, fealeyhi bi-külli âyetin keffâretün, in şâe berre, ve in şâe fecere*)

(*Men halefe bi-sûretin mine'l-kur'âni*) "Kim Kur'an'dan bir sûre adına yemin ederse…"

"Yâsîn Sûresi'ne and olsun ki! Fâtiha Sûresi'ne and olsun ki!" filan gibi Kur'an'dan bir sûreye and içerse, yemin ederse; (*fealeyhi bi-külli âyetin keffâretün*) onun her ayeti için bir kefaret lâzım gelir. (*İn şâe berre, ve in şâe fecere*) İsterse yeminini tutsun, isterse tutmasın."

Demek ki Kur'an'a yemin etmek yok. Peygamber Efendimiz;

"—Doğru da olsa, eğri de olsa kefaret gerekir." diyor.

Demek ki öyle başka başka şeye yemin etmek, Kur'an'ı filan karıştırmak yok. Şiddetli bir yasak bu…

j. Çeşitli Yeminlerin Keffareti

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[119]

مَن حَلَفَ بِالْمَشْيِ ، أَوْ بِالْهَدْيِ ، أَوْ جَعَلَ مَالَهُ فِى سَبِيلِ اللهِ وَفِي الْمَسَاكِينِ ، أَوْ فِي رِتَاجِ الْكَعْبَةِ ، فَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ (الديلمي عن عائشة)

RE. 417/11 (*Men halefe bi'l-meşyi, ev bi'l-hedyi, ev ceale mâ lehû fî sebîli'llâhi ve fi'l-mesâkîni, ev fî ritâci'l-kâ'beti fekeffâretuhû keffâretü yeminin*)

"Kim yürümeye yemin ederse; 'Kâbe'ye şunları hediye edeceğim'

---

[119] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.65, no:19821; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.707, no:46450; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.261, no:22062.

diye yemin ederse; 'Malımı Allah yolunda sarf edeceğim' diye yemin ederse veyahut 'Miskinler yolunda sarf edeceğim' diye yemin ederse..."

Burada ritâc demiş, şerhte riyah demiş, ibarede fark var. Bu ritâc daha esastır, diyor. Ritâci'l-Kâ'be, "Ben malımı Kâbe'nin imarına sarf edeceğim, ona tahsis edeceğim." gibi bir mânaya geliyor.

Kim bu tarzlarda yemin ederse, (*fekeffâretuhû keffâretü yeminin*) yerine getiremeyeceği şeylere yemin ederse, yemin kefaretini verir."

Hepsini yapamayacak tabii, yapamayacağı şeyler söylenmiş oluyor. Peygamber Efendimiz, "Yeminini bozma kefareti verir." buyurmuş.

k. Cenazeyi Taşımanın Mükâfatı

Son iki hadîs-i şerîf cenaze taşımakla ilgili... Birisi Vasiletü'bnü Eskà RA'dan, diğeri de Enes ibn-i Malik RA'dan...

Peygamber SAS Efendimiz ilk hadîs-i şerîfte buyurmuş ki:[120]

مَنْ حَمَلَ بِجَوَانِبِ السَّرِيرِ الأَرْبَعِ غُفِرَ لَهُ أَرْبَعُونَ كَبِيرَةً

(كر. عن واثلة)

RE. 417/12 (*Men hamele bi-cevânibi's-serîri'l-erbai, gufire lehû erbaûne kebîreten*)

(*Men hamele bi-cevânibi's-serîri'l-erbai*) "Cenaze tabutunun dört bir tarafını kim taşırsa..."

Hani, (*Bismi'llâhi alâ milleti rasûli'llah*) deyip cenazenin bir tarafından başlıyoruz, arkaya geçiyoruz. Öbür tarafından başlıyoruz, arkaya geçiyoruz.

"Kim dört tarafından böyle cenazeyi taşırsa, (*gufire lehû erbaûne kebîreten*) Allah onun 40 büyük günahını affeder."

(*Gufire lehû*) "Onun için affolunur, mağfiret olunur, (*erbaûne*

---

[120] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.81, no:3186; Vâsiletü'bnü Eska' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.593, no:42338; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.276, no:22096.

kebîreten) kırk büyük günahı affolunur."

Diğer hadîs-i şerîfin ifadesi şöyle:[121]

مَن حَمَلَ قَوائِمَ السَّرِيرِ الأَرْبَعَ إِيمانًا واحتِسابًا ، حَطَّ اللّٰهُ عَنهُ أَرْبَعِينَ كَبِيرَةً (ابن النجار عن أنس)

RE. 417/13 (*Men hamele kavâime's-serîri'l-erbaa îmânen va'htisâben, hattallâhu anhu erbaîne kebîreten*)

(*Men hamele kavâime's-serîri'l-erbaa*) "Tabutun dört ayağını kim taşırsa, (*îmânen va'htisâben*) Allah'a inanmış olarak ve sevabını Allah'tan bekleyerek... (*Hatta'llàhu anhu erbaîne kebîreten*) Allah onun 40 büyük günahını üzerinden siler, düşürür."

Bu da neyi gösterir? Cenazelere karşı vazife yapmanın insana ne gibi sevaplar kazandıracağını gösterir.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

23. 12. 1984 – İskenderpaşa Camii

---

[121] İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.104; İbnü'l-Cevzî, *İlelü'l-Mütenâhiyye*, c.II, s.898, no:1499: Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.598, no:42366; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.279, no:22102.

11. ALLAH RIZASI İÇİN İLİM ÖĞRENMEK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ حَمَلَ مِنْ أُمَّتِي دَيْناً ، وَجَهِدَ فِي قَضَائِهِ ، فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يَقْضِيَهُ ،

فَأَنَا وَلِيُّهُ (حم. ق. وابن النجار عن عائشة)

RE. 418/1 (*Men hamele -ev hummile- min ümmetî deynen, ve cehede fî kadàihî, femâte kable en yakdıyehû, feene veliyyühû.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selamı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun. Allah-u Teàlâ Hazretleri kıldığımız namazları, yaptığımız ibadet ve taatleri kabul eylesin... Rahmetine, mağfiretine vesile eylesin...

Sevgili Peygamberimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek ehadîs-i şerîfesinden bir miktar *Râmûzü'l-Ehâdis* kitabından, mim bâbından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve açıklanmasına başlamadan önce, evvelen ve hasasaten, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için; onun âlinin, ashâbının etbâının, ahbâbının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle

evliyâullahın ervâhı için; cümle hakka yakın kulların ruhları için; hassaten ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Hocamız'ın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için; onun talebelerinin hocalarının ruhları için; şu okuduğumuz eserin içindeki malumatın, hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün âlimlerin, râvilerin, gayretli kulların, himmetli kulların, hatta basılmasına, ciltlenmesine çalışanların ruhları için;

Uzaktan, yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere Rasûlüllah SAS Efendimiz'e bağlılığından ve muhabbetinden dolayı şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, ruhları için; biz hayattaki müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için; buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup, öyle başlayalım!

………………..

a. Borçlu Ölenin Velîsi Benim!

Peygamber SAS Efendimiz metnini okumuş olduğumuz ilk hadîs-i şerifte buyuruyor ki:[122]

مَنْ حَمَلَ مِنْ أُمَّتِي دَيْنًا ، وَجَهِدَ فِي قَضَائِهِ ، فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يَقْضِيَهُ ، فَأَنَا وَلِيُّهُ (حم. ق. وابن النجار عن عائشة)

(*Men hamele —ev hummile— min ümmetî deynen*) "Benim

[122] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.74, no:24499; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.440, no:1522; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.403, no:5551; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.VII, s.22, no:12976; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.134, no:9338; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.224, no:15447; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.279, no:22105.

ümmetimden bir şahıs ki sırtına borç yüklenmiştir.” veyahut “Onun boynuna borç yükletilmiştir.” Yani borçlu bir müslüman…

(*Ve cehede fî kadàihî*) “Bu borcunu ödemeye cehd sarf etmiştir.” “Ödeyeyim, şu borcumdan kurtulayım.” diye uğraşmış, çabalamış, didinmiştir. (*Femâte kable en yakdıyehû*) “Ama o borcu ödemeden önce vefat etmiştir. (*Feene veliyyühû*) Onun velîsi benim.”

Peygamber Efendimiz, “Alacaklı gelsin, benden o parayı istesin. Ben onun borcunu öderim.” buyuruyor.

Neden?

Peygamberimiz bizim. Bize analarımızdan, babalarımızdan, sevdiğimiz her şeyden daha sevgili ve daha yakın. Peygamber Efendimiz, bütün mü’minlerin velisidir.

Ayet-i kerimede buyruluyor ki, *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm:*

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ (الأحزاب:٦)

(*En-nebiyyü evlâ bi’l-mü’minîne min enfüsihim*) “Peygamber SAS mü’minlere kendi canlarından bile daha yakındır, daha dosttur, daha velîdir, daha sahiptir, halleriyle daha ilgilenir.” (Ahzâb, 33/6)

Peygamber Efendimiz himayesini hepsinin üstüne germiştir. Onun için buyurmuştur ki:

“—Benim ümmetimden kim vefat etmiş ve miras bırakmışsa o mirasçıların. Ama borcu varsa ve kimsesi yoksa, ben onun velîsiyim, ben öderim.”

Neden? Âhirete borçlu gitmek çok kötüdür. Borçlunun hâli çok fenadır. Allah bizi alnımız açık yaşatsın, kimseye borçlu eylemesin. Borçlu olmak zordur, borçlunun çok tehditleri vardır, durumu çok kritiktir. İnsan sıkışıyor da ondan borç alıyor ama, hemen ödemeye gayret etmelidir. Borcunu ödeyinceye kadar biraz lüks yaşayışını kesmesi ve çarçabuk ödemeye girişmesi gerekir. Öyle yapmadığı ve iyi niyetini izhar etmediği takdirde, duasının kabul olmama tehlikesi vardır. Dua eder ama duasının kabul olmama tehlikesi vardır. Onun için borçlu, borcunu hemen ödemeye gayret etmeli!

Ama bir kimse çok iyi niyetle borç almış, ödemeye gayret etmiş, ödeyememişse… İşte Peygamber Efendimiz, “Ben onu öderim.”

diyor. Hepimize şefkati ve himayesi var. Hepimizin büyüğü, başımızın tâcı... Bizi seviyor. Hatta bizim hakkımızda hadîs-i şerifte buyurmuş ki:[123]

مَتٰى أَلْقٰى إِخْوَانِي ؟ قَالُو: أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ ؟ قَال: بَلْ أَنْتُمْ أَصْحَابِي ؛ وَ إِخْوَانِي ، الَّذِينَ آمَنُوا بِي ولَمْ يرَوْنِي ، أَنَا إِلَيهِمْ بِالأَشْوَاقِ (ع. و أبو الشيخ عن أنس)

RE: 390/2 (*Metâ elkà ihvânî*) "Ah, ah şu kardeşlerime bir mülâki olsaydım, bir kavuşsaydım kardeşlerime!"

Böyle bir hasretli söz söyledi Peygamber Efendimiz. (*Kàlû*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llàh, elesnâ ihvânek*) "Yâ Rasûlallah, bizler senin kardeşlerin değil miyiz? İşte karşındayız ya! Kimlere kavuşmak istiyorsun sen?"

(*Kàle: Bel entüm ashâbî*) "Sizler benim ashâbımsınız. (*Ve ihvânî ellezîne âmenû bî ve lem yeravnî*) Benim ihvânım, benden asırlar sonra, yıllar sonra gelip de, beni görmedikleri halde, bana iman edip de yolumca yürüyenlerdir. (*Ene ileyhim bi'l-eşvâk*) Ben onları iştiyakla bekliyorum." dedi.

Başka müjdeli hadîs-i şerîfler de vardır.

Bir insan borcunu ödemeye niyet eder, o niyetle borç alır, çırpınır çabalar da ödemeden ölürse, Allah onu telafi ettirir. O borçluyu razı eder, ondan onu kurtarır. Ama başından:

"—Ben bu borcun nasıl olsa üstüne yatarım, ödemem, bir çaresini bulurum. Adam ihtiyar, ölür gider, mirasçılarına vermem. Veyahut dükkânı değiştiriveririm." filan gibi hileli düşünüyorsa,

---

[123] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.155, no:12601; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.341, no:5494; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.118, no:3390; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.336, no:34583; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.53, no:16697; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.348, no:20940.

ebediyen çok büyük felaketlere uğrar.

Bu devirde çok yapılıyor. Çok canlı bir tarzda, herkes ticarî taktiğini bu esasa göre kurmuş. Bir yerden borç alır. Kerata, ihtiyacın yok niye alıyorsun?

“—Ben buradan borç alsam, götürsem bankaya versem, faiziyle bile o borcu öderim.” diyor.

Adamın kafası bozuk! O adam kendi parasını işletmesini bilmez mi? Sen onun iyilik hissini istismar ediyorsun.

Sonra o dükkândan, bu dükkândan, şu dükkândan mal alıyor… Haydi, aradınsa bul ondan sonra. Ortada yok! Ondan sonra ortaya çıkıyor; malları yakınının, karısının, çocuğunun vs. üstüne geçirmiş.

“—Param yok, canımı mı alacaksınız? Öderim, senede bağlayın!” diyor.

Yeniden senede bağlıyorsun filan… Senin o eski zamanda verdiğin para kuşa dönüyor, hiç kıymeti kalmıyor. Ondan sonra ödüyor ama başına çalınsın.

“—Ödeme mi oldu? Ben sana bir iyilik yaptım, burnumdan fitil fitil getirdin. Bir daha ben bir kimseye borç para verir miyim? Tövbeler tövbesi!” diyor, hayırlı bir iş yapmaya tövbe ediyor.

Günaha tövbe edilir, hayırlı şeye tövbe edilmez ama o işi beriki adam yaptırdı.

Şimdi ticarî hayat böyle gidiyor. Ahlâk, namus, dürüstlük… Böyle bir şey söylediğin zaman insanlar gülüyor. Hiç öyle şey kalmamış.

Borcu yazacak tabi… Senet olsun, olmasın. Senet kaybolsun, yansın, bilmem ne...

Bir şehre giriyoruz, yanda bir fabrika var, bir şey imal etmiş. “Güzel imal etmiş.” dedim, arkadaş dedi ki;

“—Hocam! Bu adam benim babamdan iki defa senedinin parasını aldı.”

Bir kere parayı ödemiş, allem etmiş kallem etmiş, “Senedi veririm, bilmem ne yaparım.” diye geciktirmiş. Parayı ödediği zaman vermemiş. Ondan sonra da, “Sen bu parayı ödemedin, öde!” diye icraya koymuş. 600 bin lira bir almış, sonra 600 bin lira daha almış.

Fabrika kurmuş. Onun temeli günah üzerine kurulmuş bir fabrika. Oradan geçerken çocuğunun yüreğinden, içinden ah dediği zaman ateş çıkıyor.

Bu adam sahtekâr! Fabrikatör ama sahtekâr!

"—Babamdan iki defa aynı senedin parasını tahsil etti." diyor.

Utanmıyor insanlar… Müslümanlar ne yapacak? Müslüman o zaman bu gibi utanmazların çok olduğunu bilecek, tedbir alacak.

Bir de çarşıya çıkarken diyecek ki:

"—Yâ Rabbi! Beni hayırlı kimselerle karşılaştır. Hayırlı kimselerle alışveriş yapayım. Param hayırlı kimseye gitsin. Üç vereceksem beş vereyim, beş vereceksem yedi vereyim, hayırlı olsun. Beni aldatmasın."

Diyorum ki;

"—Ben şu maldan istiyorum, başkası dokunuyor, hastayım… Şöyle olursa olur, olmazsa her tarafımda kaşıntı oluyor."

Eve geliyorum, yine başka türlü çıkıyor...

Üst tarafında güzel mallar, altında çürük mallar meselâ...

Allah iyilerle karşılaştırsın...

Bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz'in şefkatini gördünüz, bütün müslümanlara sahip çıkıyor, borçlarını ödeyiveriyor.

b. Müslümanı Gıyabında Korumak

İkinci hadis-i şerife geçiyorum. Râvîleri çok: Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Taberânî, İbn-i Mübârek ve İbn-i Ebi'd-Dünyâ Sehl ibn-i Muaz ibn-i Enes'ten, o da babasından rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[124]

مَنْ حَمَى مُؤْمِنًا مِنْ مُنَافِقٍ يَغْتَابُ بِهِ ، بَعَثَ اللّٰهُ مَلَكًا ، يَحْمِي

[124] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.687, no:4883; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.441, no:15687; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.194, no:433; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.109, no:7631; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.188; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.151, no:248; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.239, no:686; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.377, no:1195; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.328; Muaz ibn-i Enes el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.749, no:7222; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.280, no:22107.

لَحْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ ؛ وَمَنْ رَمَى مُسْلِمًا بِشَيْءٍ يُرِيدُ

شَيْنَهُ بِهِ ، حَبَسَهُ اللّٰهُ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ ، حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ

(حم. د. طب. وابن المبارك ، وابن أبي الدنيا عن سهل بن

معاذ بن أنس عن أبيه)

RE. 418/2 (*Men hamâ mü'minen min münâfikın yağtâbü bihî, bease'llàhu meleken yahmî lahmehû yevme'l-kıyâmeti min nâri cehennem; ve men ramâ müslimen bi-şey'in yürîdü şeynehû bihî, habesehu'llàhu alâ cisri cehennem, hattâ yahruce mimmâ kàl.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Mânası şu:

(*Men hamâ mü'minen*) "Kim bir mü'mini himaye ederse, korursa..." Kimden koruyacak? (*Min münâfikın yağtâbü bihî*) "Onu gıybet eden, çekiştiren, kötüleyen bir münafığın karşısında durup, o mü'mini himaye ederse..."

(*Beasa'llàhu meleken yahmî lahmehû yevme'l-kıyâmeh*) "Allah ona, böyle kardeşini gıyabında aleyhinde konuşan münafığa karşı savunan, koruyan kimseye, mükâfat olarak bir melek ba'seder, tayin eder, halk eder, gönderir. Ne zaman?.. Kıyamet gününde... (*Min nâri cehennem*) O melek o kişiyi, onun etini, vücudunu cehennem ateşinden korur."

Neden? O, kardeşini dünyadayken münafığa karşı korudu diye.

(*Ve men ramâ müslimen bi-şey'in*) "Bir kimse ki bir müslümana iftira attı; (*yürîdu şeynehû bihî*) Onunla onu lekelemek, alçak düşürmek için bir iftira attı. (*Habesehu'llàhu alâ cisri cehenneme*) Allah onu cehennemin köprüsü üstünde hapseder, durdurur."

Sonra? (*Hattâ yahruce mimmâ kàle*) "Dediğinden sıyrılıp çıkıncaya kadar orada durdurulur."

Sen ne demiştin ona? Haksız yere bir iftira atmıştın.

"—Hayır, ben öyle demedim, öyle değilmiş…"

Artık hasmının ona şefaat etmesine kadar, hasmı razı oluncaya ve o günahından sıyrılıncaya kadar, günahı kadar azap çeker durur, ondan sonra gider.

Bu hadisten ne anlıyoruz? Yanımızda bir mü'min kardeşimize gıybet edildiği zaman ona yardım edeceğiz.

Nasıl yardım edeceğiz?

"—Yoo! Onun hakkında böyle laf söylemeyin. Şu sözünü hemen kes! Ya bir başka mevzuya dön, ya da ben kalkıp gidiyorum. O benim müslüman kardeşim, aleyhinde konuşmanı istemiyorum. Dinimizde gıybet yasak!" diyecek, durduracağız.

Bir münafık ki onu kötülemek istiyor, gıybet ediyor, ona karşı müslüman kardeşini korursa; Allah da ona kıyamet günü vazifeli bir melek gönderir. O melek onu himayesine alır, cehennemin ateşinden korur.

"Kim bir Müslümanı, onunla lekeleyip kadrini düşürmek için iftiraya uğratırsa; Allah da onu cehennemin köprüsünde hapseder, geçirmez."

Kendisi de demek ki müslüman, cennete girecek ama gıybet etti, kötüledi, iftira etti diye cezasını çekinceye kadar, hasmı ona şefaat edinceye veyahut hasmı razı oluncaya kadar orada durur, cennete giremez, ondan sonra geçer. Yani gıybet ettiği kimsenin önünde boynu bükük kalacak, ona muhtaç olacak, durumu onun şefaatine bağlı olacak. Yoksa, cehennemden kurtulamaz.

Aklınızı başınıza toplayın, dilinizi ona göre kullanın! Dilinizi bir müslümanın aleyhinde kullanmayın! Millet o hale gelmiş ki oturuyor, hocasını bile çekiştiriyor.

Hasan-ı Basrî Hazretleri birisinin kendisini gıybet ettiğini duymuş, ona bir tabak meyve göndermiş.

"—Duydum ki sen iyiliklerini, hasenâtını bana hediye ediyormuş, benim günahlarımı yükleniyormuşsun. Sana verecek başka bir şeyim yok, bir tabak meyve gönderiyorum. Buyur, kabul eyle!" demiş.

Kim kimi gıybet ederse, o gıybet ettiği kimseye iyilikleri gider.

"—Ben şu kadar namaz kılmıştım, hacca gitmiştim, ne oldu?"

Kaydı gitti elinden öbür tarafa…

"—Sabahları hep burada evrad okumaya, işrak namazı kılmaya

kalıyordum."

Sen onları öbür tarafa kaydırdın, gıybet ettin.

"—Neden bu kadar kötü bu gıybet?"

Ahbaplıklar bozuluyor, muhabbetler zedeleniyor, insanlar birbirlerine hasım oluyor. Müslüman cemiyet, müslüman cemaat parçalanıyor. Allah celle celâlüh Hazretleri müslümanların birbirlerini sevmesini istiyor. Müslümanlar birbirlerini zedelemeyecek, müslümanların cemaati çatlamayacak, parçalanmayacak. Müslümanlar birbirleriyle yekvücut olacaklar, el ele tutuşacaklar, birlikte hareket edecekler. Bu birliği kim bozarsa, kim çelmelerse, kim sabote ederse, başına çok belâ gelir.

Kendisine bu zulüm yapılan kimse zarar etmez, kâr eder. Büyüklerimizden birisi, "Benim ipliğimi sarıyor o." demiş. Yani bana iyiliklerin hepsini veriyor, benim işim büyüyor, benim yumağım büyüyor; kendisi zarar ediyor.

Onun için, eğer elimizdeki hasenâtımızı başkasına kaçırtmak, kaptırtmak; başkasının vebalini yüklenmek, gıybet ettiğimiz kimsenin karşısında mahcup kalıp da cehennemin köprüsü üstünde durmak istemiyorsak, dilimize sahip olalım!

Düşün, seni boğaz köprüsünün üstünde durdurdular. Aşağısı 60-70 metre yüksek, yüzme bilmiyorsun, tehlike var, seni aşağıya da atabilirler… Makineli tüfekli 20 kişi, "Dur!" dediler, sen de durdun. "İn aşağı!" dediler, indin…

İnsan ne olur? Bir köprüden aşağı bakar, bir karşısındaki adamların yüzüne bakar; perişan olur. Aşağı atmasalar bile, o gün kalpten gidebilir.

Cehennemin köprüsü üstünde, "Sen gıybet ettin, dur!" diye Allah durduracak. Altında katranlar fokur fokur kaynıyor, alevleri yukarıya yukarıya saldırıyor… Orada insan, gelsin de gıybet ettiği şahıs kendisini affetsin, ona şefaat etsin diye bekleyecek; ne kadar fena bir durum… Onun için aklımızı başımıza toplayalım, dilimize sahip olalım; Allah bizi hıfz eylesin.

c. Allah'tan Korkandan Her Şey Korkar

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum, sevgili kardeşlerim:[125]

مَنْ خَافَ اللّٰهَ ، أَخَافَهُ اللهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ ؛ وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللهَ ، أَخَافَهُ اللهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ (أبو الشيخ عن واثلة ، والرافعي عن ابن عمر)

RE. 418/3 (*Men hàfe'llàhe, ehàfehu'llàhü minhü külle şey'; ve men lem yehafi'llàhe, ehàfehu'llàhü min külli şey'.*)

Ebü'ş-Şeyh Vàsile RA'dan, Rafiî de İbn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş bu hadis-i şerifi. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men hàfa'llàh*) *Havf*, korkmak demek... "Kim Allah'tan korkarsa, (*ehàfehu'llàhu minhü külle şey'*) Allah her şeyi ondan korkar duruma getirir, her şey o mü'minden korkar." Yâni o Allah'tan korkan sağlam, salâbetli, has, hakîkî mü'minden herkes korkar, her şey korkar. (*Külle şey'*) diyor, yâni sadece insanlar değil, başka mahlûklar da korkar. Şimdi misâlini de vereceğim.

Bizim padişahlardan IV. Murad var, padişahlar içinde ilk defa şeyhülislâm asmış şahıs. Âhirete göçtü gitti, vebali kendisine ait… Evliyâullahtan bir zâta da kastediyor ama o hiç geri adım atmıyor. Celalli, mert, dobra dobra...

"—Ey sultan! Şöyle yap, böyle yap." diyor, ötekisi karşısında büzülüp kalıyor.

İnsan Allah'tan korktu mu, herkesi Allah ondan korkutur.

Ama aksine: (*Ve men lem yehafi'llàh*) "Eğer bir insan Allah'tan korkmuyorsa, Allah'tan korkmaz, utanmaz bir adamsa, (*ehàfehu'llàhu min külli şey'*) Allah da onu her şeyden korkutur, her şeyden korkar duruma getirir, hayatını korkularla zehir eder

---

[125] Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.265, no:429; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.496, no:5539; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.191; Hz. Ali RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.540, no:972; Ömer ibn-i Abdü'l-Azîz Rh.A'ten.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVIII, s.406; Fudayl ibn-i Iyad Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.282, no:5915; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1476, no:2479 ve s.1782, no:2785; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.283, no:22112.

onun...”

Allah’tan korkmuyor, edepsiz. Günah, kusur, kabahat ve saire korkmadığının alâmeti… Yaşayış tarzından belli... Kim Allah’tan korkmazsa, Allah onu her şeyden korkutur. Çevresindeki her şeyden korkar, ödü patlar. Çocuğuna, karısına, tezgâhtarına, ticaretine itimadı olmaz… Gece karanlıkta duramaz...

Kitap yazmış, Allah’ın varlığını birliğini inkâr etmiş bir profesörün yanına gidenler, görenler son zamanlarını anlattılar. Akşam vakti yanına giden çocuklara, “Ne olur gitmeyin, kalın yanımda!” diye yalvarırmış. Gece olunca korkuyor.

Sen çok cesur adamdın ya, Allah’ın varlığını bile inkâr ettin, kitap yazdın da öyle dolaştın, şimdi ne oluyor sana?

Ödü patlarmış küçük çocuk gibi… Küçük çocuk korkar. “Şuraya git!” dersin, “Karanlıktan korkarım.” der. Koca adam, yaşlanmış, emekliye ayrılmış; korkarmış. Allah’tan korkmayan her şeyden korkar. Hiçbir şeye itimadı kalmaz, perişan olur.

Allah’tan korkan kimse de kimseden korkmaz.

“—Allah’tan korkuyorum, korursa Allah korur. Gelirse Allah takdir etmiştir, başıma ondan gelecek.” der.

Herkes, her şey ondan korkar.

Abdullah ibn-i Ömer’in RA hadîs-i şerîfi var... Bir gün Hz. Ömer’in oğlu Abdullah bakmış, kalabalık toplanmış, titreşiyorlar. Demiş ki:

“—Ne bekleşiyorsunuz?”

“—Kabilemize, köyümüze gideceğiz, çıkıp gidemiyoruz. Çöl arslanı yolda duruyor, gidersek üstümüze atlar, saldırır, parçalar. Baksana…” demişler.

Bakmış, arslan yatmış yollarına, öyle duruyor… Sahih hadîs-i şerîf.

Abdullah ibn-i Ömer RA arslanın üstüne yürüyüp gitmiş, kulağından keçi kaldırır gibi tutmuş, arslanı yolun kenarına çekmiş. Keçi ısırmaz ya, kulağını veya varsa boynuzunu tutarsın. Kulağından tutmuş, kışalamış, gitmiş hayvan... Ondan sonra dönmüş, gelmiş, “Haydi yolunuzu açtım, varacağınız yere varın.” diye halka haber vermiş. Ondan sonra da demiş ki;

“Rasûlüllah SAS buyurmuştu: ‘Âdemoğlu eğer Allah’tan gayrı

bir şeyden korkmasaydı hiçbir şey ona zarar veremezdi.'"

Bir kul neden korkarsa, Allah o korktuğu şeyi ona musallat eder. Eğer Allah'tan gayrı hiçbir şeyden korkmasaydı hiçbir şey ona zarar veremezdi. Bu bir ince mânevî kaidedir. Allah'tan korkmaz, dünyanın edepsizliğini eder; başına çeşitli haller gelir. Ama Allah'tan korkan bir insana Allah öyle bir huzur verir, onu öyle bir korur ki hiçbir zarar olmaz. Bu bir mânevî kaidedir, kendi hayatlarımızda da denenebilir. Denerseniz görürsünüz.

d. Korkulu Bir Yolda Arkadaşlık Etmek

Enes ibn-i Mâlik'ten bir hadîs-i şerîf:[126]

مَنْ خَرَجَ مَعَ أَخٍ لَهُ فِي طَرِيقٍ مُوحِشَةٍ ، فَكَأَنَّمَا أَعْتَقَ رَقَبَةً

(الديلمي عن أنس)

RE. 418/4 (*Men harace mea ahin lehû fî tarîkın mûhışetin, fekeennemâ a'teka rakabeten.*)

"Her kim ki bir kardeşi ile beraber yola çıkarsa…" Ama nasıl bir yol? Korku verici bir yol. Tehlikeli bir yolda arkadaşına yoldaş olmak için onunla beraber yola çıkarsa… (*Fekeennemâ a'taka rakabeten*) Sanki bir köle âzat etmiş gibi sevap kazanır."

Neden? Müslüman kardeşine muhabbeti var, tek başına göndermeye kıyamıyor.

"—Aman yol kardır, buzdur, kurtlar çıkar, tehlikelidir, belki bir şeyler olur. Dur ben sana yoldaş olayım, sonra dönerim!" diye ona yoldaş oluyor, götürüveriyor, getiriveriyor. Durumu serbest, onunla beraber gidiyor, geliyor.

Öyle bir kimse sanki bir köle âzat etmiş gibi ecir kazanır. Çünkü kardeşine muhabbeti var, kardeşe yardım etmek var. Allah muhabbeti, yardım etmeyi seviyor. Senin durumun müsait, sen ona yoldaş oluveriyorsun, öylece gidiyorsun.

---

[126] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.481, no:5491; Enes ibn-i Malik RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.VI, s.439, no:16435; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.288, no:22130.

e. İlim Öğrenmenin Sevabı

İlim öğrenmekle ilgili bir hadîs-i şerîf. İlim öğrenmekte niyet mühim! Ne niyetle ilim öğreniyor, Peygamber Efendimiz izah ediyor:[127]

مَنْ خَرَجَ يَطْلُبُ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ، لِيَرُدَّ بِهِ بَاطِلاً مِنْ حَقٍّ أَوْ ضَلاَلَةً مِنْ هُدًى، كَانَ كَعِبَادَةِ مُتَعَبِّدٍ أَرْبَعِينَ عَامًا (الديلمي عن ابن مسعود)

RE. 418/5 (*Men harace yatlubü bâben mine'l-ilmi, li-yerudde bihî bâtılen min hakkın ev dalâleten min hüden, kâne keibâdeti müteabbidin erbaîne àmen.*)

(*Men harece yatlubu bâben mine'l-ilmi*) "Kim ilimden bir bahis, bir bâb öğrenmek için yola çıkarsa, evinden çıkarsa..." İlmin bir çeşidini öğrenmek için yola çıkarsa...

Neden öğreniyor bunu? (*Li-yerüdde bihî bâtılen min hakkın*) "Bunu öğrenip de haktan bir bâtılı def etmek için."

Hakkı koruyacak, öğrendikten sonra bâtılı yok edecek, defedecek. Bâtıla karşı hakkı savunacak, (*ev dalâleten min hüden*) veyahut hidayetten dalâleti def etmek için."

Allah'ın hidayet yolunu tutacak, dalalet tarafını müdafaa ederek hidayeti koruyacak. Böyle bir maksatla kim ilim öğrenirse; (*kâne keibâdeti müteabbidin erbaîne âmen*) kırk yıl ibadet eden âbid bir kimsenin ibadeti kadar sevap kazanır."

İlmi öğreneceğiz, ilmi öğrenirken niyetimize de dikkat edeceğiz. Bir çocuk ilme başlarken mutlaka onun niyetini sormalı, niyetini tashih ettirmeli... Çocuklara soruyorsun:

"—Ne yapıyorsun? Okuyacaksın ne olacaksın?"

"—Doktor olacağım, mühendis olacağım veyahut paşa olacağım, filan olacağım." diyor.

Bir de neden diye sorun bakalım:

---

[127] *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.288, no:28835; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.294, no:22143.

“—Olacaksın, iyi! Neden olacaksın?”

“—Onun arabası var, berikisinin fiyakası var, ötekisinin bilmem nesi var.” filan…

Böyle sebeplerle olmaz, hiç kıymeti yok!

İnsan neyi öğrenirse, neye gayret ederse, niyetinden ecir kazanır.

İlim öğrenecek:

“—Çok alim olayım, herkes bana alkış tutsun, herkes beni beğensin.”

Hiç işe yaramaz, ömrün heba oldu, boşa gitti. Kötü bir niyetle başladın işe…

Neden öğrenecektin? Hakkı bâtıla karşı, hidayeti dalâlete karşı korumak için ilim öğrenecektin. Dine hizmet etmek, insanlara faydalı olmak, Allah’ın rızasını kazanmak için… Dinini tanımak, öğrenmek, kendi yolunu bulmak için öğrenecektin; böyle yapmadın.

“—Mevkim, param, itibarım çok olsun. Ömrümün sonunda rahat edeyim…”

Bunların hepsi yanlış! İyi niyetle olacak. İyi niyetle olduğu zaman, Allah ilimden bir bahis öğrenmeye giden insana bile kırk yıl ibadet etmiş gibi sevap veriyor.

"—Dur, şu feraiz ilmini iyi bilmiyorum. Fatih camiinde falanca hoca var, okutuyormuş. Üç ay yanında durayım, öğreneyim, geleyim."

Üç ayda kırk yılın sevabını alır gider.

"—Kur'ân-ı Kerîm bizim üzerimize nâzil olmuş. Hakkında bir bilgim yok. *Tefsîr-i Celaleyn*'i filanca okutuyormuş. Haftada üç akşam muntazaman oraya gideyim. İki senede biter."

Tamam, kırk yılın ibadet sevabını kazanabilirsin. Oradaki öğrendiği ilimleri tatbik edince ne ecirler kazanır, o da ayrı. Orada bulunduğu zaman ne ecirler kazanır, o ayrı. Melekler tavana kadar yığılır. Gökyüzüne kadar melekler kanatlarını gererler. Gökteki kuşlar, denizdeki balıklar ilim öğrenene dua ederler; hadîs-i şerîfte böyle deniliyor.

İlim öğrenmenin sevabının nihayeti yok ama iyi niyetle… Para kazanmak niyetiyle değil. Niyete çok dikkat edin!

Tesbih çekiyoruz; *Lâ ilâhe illa'llah, Lâ ilâhe illallah, Allah, Allah, Allah…*

Hocalarımız diyor ki:

"—100 defa deyince dur, *İlâhî ente maksûdî ve rıdàke matlûbî* de!"

Ne demek?

"—Yâ Rabbi! Benim maksudum sensin, ben senin rızanı istiyorum. Şunu yapmaktan maksadım keşif keramet sahibi olmak, şöhret kazanmak, mevki makam sahibi olmak, insanların kalbini tarafıma çektirmek, gösteriş, riya değil. Ben, sen razı ol diye yapıyorum."

Ne zaman söyleyecek? Arada, zihnine havâtır geldiği zaman söyleyecek ki, sırf Allah rızası için olsun. Yaptığı iş süzme bal gibi, katıksız sade tereyağı gibi, kaymak gibi olsun diye öyle söylemesi gerekiyor.

Allah bize, kalbimizi kontrol etmeyi öğrenmeyi nasib etsin… Kalbini kontrol etmedin mi, işler boşa gidiyor.

Düşünün; bir terzi kumaşı almış, kesmiş, dikmiş. Sırtına hiç gelmedi, ne olacak?

İşe yaramadı, sök, yeniden yap! Kumaş da bozuldu. Haydi, yeniden kumaş al, işe yaramadı.

Demek ki, iyi niyetli olmadığı zaman ameller işe yaramıyor. Niyetimizi o halde çok kontrol edeceğiz. Her işimizin başında evvela tashîh-i niyet edeceğiz:

"—Ben bu işi ne niyetle yapıyorum?"

Gözünü kapat, bir kurcala bakalım.

"—Yahu ben bu işi Allah rızası için yapmıyorum. Nefsim kabarmış, kızgınlığımdan yapıyorum."

Hemen bırak o işi. Anlaşıldı ki nefsin tatmin olması için oluyor. Veyahut:

"—Bu işi Allah rızası için yapmıyorum, dünya için yapıyorum."

Terk et! Allah rızası için olmasını sağla veyahut yanlış yolsa bırak, doğru yola git.

"—Falanca yere gideceğim, eğleneceğim, gecesine 20 bin lira verdim, bir masa tuttum, arkadaşları da çağırdım. Çok iyiliğini, arkadaşlığını gördüğüm arkadaşı..."

Sen iyiliğini gördüğün arkadaşına, şimdi günah işlettiriyorsun. 20-30 bin lira da vereceksin, gel bu işten vazgeç! En iyisi vazgeçmek!

Böylece insan her yaptığı şeyi başında bir düşünecek, niyetini tashih edecek yani bozuksa düzeltecek. İşi bozuksa yönünü değiştirecek, "Bu taraf yanlışmış." diye rotayı doğru tarafa çevirecek, gidecek. Yanlış tarafı bırakacak.

Demek ki her işimizin başında niyetimizi düşüneceğiz. Nasıl olur bu? Besmele çekme zamanında olur. Besmele zaten işin başında oluyor ya, Besmele çekme zamanına kadar düşüneceksin, kötüyse bırakacaksın.

f. Haram Para İle Haccetmek

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:[128]

---

[128] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.295; İbnü'l-Cevzî, *İlelü'l-Mütenâhiyye*, c.II, s.566, no:930; Hz. Ömer RA'dan.

مَنْ حَجَّ بِمَالٍ حَرَامٍ فَقَالَ: لَبَّيْكَ ، اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ ! فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ: لاَ لَبَّيْكَ وَلاَ سَعْدَيْكَ ، وَحَجُّكَ مَرْدُودٌ عَلَيْكَ (الشيرازي في الألقاب ، أبو مطيع فى أماليه عن عمر)

RE. 418/6 (*Men hacce bi-mâlin harâmin fekàle: Lebbeyk, allahümme lebbeyk. Kàle'llàhu azze ve celle: Lâ lebbeyke ve lâ sa'deyke, ve haccüke merdûdün aleyke*)

"Her kim ki haram bir mal ile haccederse, sonra da hacca gidince ihramı giydi mi, "*Lebbeyk, allàhümme lebbeyk!*" diye bağırmaya başlarsa…

"—Yâ Rabbi! Buyur, ferman senindir. Ben senin fermanını tutmuşum, işte senin hac emrini tutmaya buraya geldim. Emir ferman senindir, emrindeyim buyur yâ Rabbi!" diye kulluğunu izhar ediyor, lebbeyk çekiyor.

Allah-u Teàlâ ne der ona?

(*Kàle'llàhu azze ve celle*) "Azîz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri der ki: (*Lâ lebbeyke ve lâ sa'deyk*) Sana lebbeyk ve sa'deyk yok! (*Ve haccüke merdûdün aleyk*) "Haccın da sana reddolunmuştur. yüzüne çarpılmıştır."

"—İstemem senin haccını, senin haccın makbul değil." demek oluyor.

O halde haccı helâl parayla yapmak, malın haram olmamasına çok dikkat etmek lazım! Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde ticaretin bazı şartlarını söylüyor, o şartlara riayet etmek, ticareti Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emirlerine uygun, ahkâmına muvafık tarzda yapmak lazım! Faiz ve yalan karıştırmamak, aldatmaca yapmamak, kendi malının ayıbı varsa ayıbını söyleyip satmak lazım! Alacağı varsa borçlusuna müşfik olması, borcu varsa çarçabuk ödemeye telaş etmesi lâzım!

Kendisi mal alacaksa, "Bunun tutulacak yanı yokmuş. Şurası fena, burası fena, rengi de soluk…" diye kötülememesi lazım!

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.27, no:11900; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.240, no:21998.

Niye bu kadar kötülüyor? Mal o kadar kötü değil ama fiyatı kırdırmak için, olmadık kusur buluyor. Etrafında dolaşıyor dolaşıyor:

"—Şurası da şöyleymiş, burası da böyleymiş…"

Ama kendisi bir mal satacağı zaman, "Bu çok güzel bir maldır, harikadır, bilmem nedir..." Övüyor, bitiriyor.

Hiç de öyle değil. Eve gidiyorsun, kullanılmıyor mesela. İşte böyle olmayacak, haram karışmayacak. Kazancın içine gasıp malı, yetim malı karışmayacak; zekâtı verilecek.

Birisini anlattılar, çok acı bir şey; tepemden aşağıya kaynar sular dökülmüş gibi oldu. Birisi haramdan para kazanmış, kazanmış, kazanmış… Yerli yerinde kullanmamış, işi karmakarışık… Sonra birisi takmış, 20 milyonunu almış götürmüş.

Eski kitaplarda okumuştum, bir sütçü sütüne su katarmış.

Süte su katılmaz! Sen sütü tam verirsin; alan onu kaynatır, isterse on kova su katar, isterse katmaz. İsterse çok kaynatır yoğurt yapar, isterse su katar nasıl içerse içer. Ama sen satarken memeden çıktığı gibi satacaksın, öyle hile yapamazsın. Veyahut, "Bu, kaymak makinesine girmiştir. Yüzde şu kadar kaymağı alınmıştır, şu kadar yağlı bir süttür. Onun için fiyatı şu kadar değil de bu kadardır. Başkaca bir ayıbı yoktur." diye söyleyeceksin.

İşte birisi güğümün içine su katarmış. Bir gün bir sel geliyor, sürüsünün hepsini alıp götürüyor. O zamanın âriflerinden, kâmil zâtlardan birisi demiş ki:

"—Senin sürünü dağdan gelen sel götürmedi."

"—Ne götürdü hocam?"

"—Sütün içine kattığın sular götürdü." demiş.

Çünkü haramdan oldu. Haramdan olan şey de gümbürtüye gitti, hayır gelmedi. Yangın olur, zelzele olur, başka sıkıntı olur, dolandırıcı gelir, dolandırır gider.

Birisinin malına bir zarar gelmiş, oturuyor, üzülüyor.

"—Niye üzülüyorsun ya, Allah'tan gelmiş." filan diyorlar.

Diyor ki;

"—Mala gelenden üzülmüyorum, Allah şahit! Niye bu mala böyle oldu, acaba bu malda haram bir şey mi var, diye ona üzülüyorum."

Asıl üzüntüsü o.

Onun için, bir insan haramla haccetti mi?

"—Hacca da gideyim. Hacda günahlar affolurmuş. Allah Arafat'ta yapılan duaları kabul edermiş. Müzdelife'ye geldiği zaman birazı daha affolurmuş. Mina'ya geldiği zaman deveciler dahil hepsi affolurmuş. Gideyim, haccedeyim, affettireyim, bütün günahlarım silinir."

Allah onu peşinen reddediyor:

(*Lebbeyk Allahümme lebbeyk*) deyip ihramı giyince; (*Lâ lebbeyke ve lâ sa'deyke ve haccüke merdûdün aleyke*) "Senin haccın sana reddolunmuş, yüzüne çarpılmıştır. Boşuna… Kimi aldatıyorsun, kim kimi aldatıyor?"

Onun için takvâ ehli insanlar da "Acaba bilmeden, hatalı bir şey oldu mu?" diye malından şüphe eder. Kitaplarda okudum ki bu işin bir çaresi varmış.

Sözümü iyi anlayın! Karıştırıp, yarısını öğrenip yarısını sonra unutup da "Hoca borç parayla hacca gidin." dedi, demeyin.

Hacca gidecek kimse, zengin, kendisine hac farz olmuş kimse gidip bir tanıdığından, ahbabından borç alacak. Borç para helaldir. Parayı buraya koyacak. Ondan sonra kendi malından o parayı götürecek ödeyecek, o parayla hacca çıkacak. Bilmiyorum bir çare olur mu ama, böyle bir çare kitaplarda söylüyorlar. Çünkü karz-ı hasen ile alınmış para o kişiye sağlam bir paradır. O da:

"—Şu kadar şeyden sonra ben bu borcu ödeyeceğim." der.

Borç almak caiz; "O zaman para sağlam olur, şaibeli olmaz." diyorlar.

Böyle ince ince şeylere dikkat etmişler.

Bir de mezhebimizin imamı İmâm-ı Âzam Hazretleri'nin meşhur bir hikâyesi vardır, onu da anlatıvereyim. Hikâyeler hatırda iyi kalıyor, ibret oluyor. Horasan'dan birisi İmâm-ı Âzam Hazretleri'nin methini duymuş.

"—Çok büyük bir alim var, Kûfe'de yaşıyor. Etrafında talebeleri var. Cömert bir zengin insan, halkın malında gözü yok. Fıkıh bilgisi çok derin, takvası çok yüksek, bir büyük kâmil zât." diye Horasan'dan methini duymuş.

"—Madem öyle mübarek bir şahıstır, gideyim şunun hizmetine

gireyim. İlim de öğrenirim, âhir ömrümü onun yanında da geçiririm. Onun yanında da vefatım olursa, o mübarek zât beni yıkar, kefenler, namazımı da o kılar. Âhirete öyle bir mübarek insanın hayır duasıyla varmış olurum.” diye düşünmüş.

Demek ki durumu müsait bir kimseymiş, çıkınını çıkınlamış, çarığını ayağına geçirmiş, Kûfe’ye gelmiş. Kûfe Irak’ta, kendisi İran’dan, o zamanın Horasan diyarından gelmiş. Kûfe’de:

“—Burada Numan b. Sâbit isminde ‘Ebû Hanife’ diye bir büyük alim varmış. Nerede bulunur?” diye çarşıda sormuş.

Dükkâncı:

“—Sen yabancısın galiba. İşte şu karşıdaki gelen adam odur.” demiş.

Dönmüş gösterilen yere bakmış ki, bir adam geliyor. Gayet güzel, temiz, sarıklı, cübbeli, pırıl pırıl bir insan…

İmâm-ı Âzam, çok zengin bir kimseydi. O, yamalı hırkaları olan, bembeyaz sakallı, beli iki kat kambur olmuş bir pîr-i fâni düşünüyormuş. Gördüğü yakışıklı, bir ciddi insan…

“—Bu dışını çok süslemiş.” demiş, dışı biraz hoşuna gitmemiş.

Gözüyle İmâm-ı Âzam’ı takip etmiş. İmâm-ı Âzam, manav dükkânının önüne gelmiş. Dükkânın önünde sekiz-on tane üzüm küfesi varmış. Üzüm küfesinden bir kaç tane almış, yandaki küfeden birkaç tane almış. Bir oradan, bir oradan koparıyor… Öteki küfeden almış, arka sıraya geçmiş oradaki küfelerden almış. Adam;

“—Üzüm alacak, bakacağım derken karnını doyurdu. Takvâ bu adamın neresinde? Ne biçim adam.” demiş.

Oradan da bir notunu kırmış.

Sonra İmâm-ı Âzam içeri girmiş, çıkmış, bir şey de almamış. Adam:

“—Dışarıda o kadar yedi yedi, içeriden üzüm de almadı, çıktı. Fena! Takvâ ehli değil, korkmuyor. Herkes gelip de o kadar üzümünü yerse manavın üzümü mü kalır?” demiş.

İmâm-ı Âzam dışarı çıkmış, biraz yürümüş, yandaki sokağa girmiş. Adam da sokağın hizasına gelince, dönmüş bakmış ki sokakta köşe başında bir kadınla konuşuyor. Bu ne biçim şey! Hem de hiç çekinmeden, gayet serbest, senli benli konuşuyormuş.

“—İnsan yabancı bir kadınla hiç çekinmeden konuşur mu? Başını yana çevirir, gözünü yere indirir, öyle bakar. Ben bu adamın yanına hiç uğramayayım, yanlış karar vermişim, tekrar Horasan’a, memleketime döneyim. Orada başka bir hayırlı iş bakayım kendime.” demiş.

Dönerken İmâm-ı Âzam Hazretleri uzaktan ismiyle hitap etmiş:

“—Dur filânca efendi, bekle!” demiş.

Tabii ismiyle hitap edilince şaşırmış. Tanışmıyorlar ki daha o Horasan’dan yeni geldi, İmâm-ı Âzam’ı yeni görüyor.

“—Gel!” demiş, yan yana gelmişler.

Daha hiçbir şey demeden:

“—O üzüm küfeleri benim bağımdan toplanmış üzümlerdir. Benim bağlarım var. Adamlarıma, ‘Sakın gök üzüm, ekşi üzüm koparmayın! Üzümlerin hepsi olgun olsun. Ticaretimize gölge düşmesin, haram karışmasın.’ diye tembihledim. Onun için her küfeden tadına, çeşnisine baktım. Bakalım ekşi koparmışlar mı, diye… İçeride de adamlarıma onun talimatını verdim.” demiş.

Adam tabii mahcup olmuş. İnsan kendi üzümünü yer. Hele helâl olsun diye, takvâ ile bakıyor; beğenmiş, mahcup olmuş. Zaten ismiyle de hitap ettiğinden şey yapıyor. Sonra:

“—Bu konuştuğum kadın benim ailem.” demiş.

Oradan da bir mahcup olmuş. Elbette insan ailesiyle konuşur.

“—Ona Horasan’dan bir misafirimiz var akşama, biraz yemek hazırla dedim.” demiş.

O zaman artık adamın başından kaynar sular dökülmüş.

“—Üstümdeki kıyafetlere gelince, hadîs-i şerîfte geçiyor ki Allah-u Teàlâ Hazretleri, verdiği bir nimetin eserini kulu üzerinde görmeyi sever.” demiş.

Zenginlik vermiş, biraz zengin gibi giyin de fukarâ etrafına toplansın, sadaka ver. Fakir gibi yamalı elbise giyeceksin, fukarâ sana çıkartıp para verecek. Allah sana zenginlik nimeti vermiş, görülecek. Zenginlik vermiş, sadaka ver diye.

“—Ondan böyle yapıyorum. Sen kalbe bak, içe bak!” demiş, açmış içini göstermiş. Tabi adam elini bırakmış ayağını öpmüş, ömrünün sonuna kadar hizmetine girmiş.

Çok hoşuma giden bir hikâye… Neden hoşuma gider?

İlk bakışta insanların halleri kötü görünebilir. Dur, hemen karar verme, iyice bir araştır, bak. Üç tane şey kötü göründü ama aslı incelenince kötü olmadığı çıktı ortaya.

İkincisi, İmâm-ı Âzam Hazretleri ne kadar titizmiş. Derler ki bir keresinde de kumaş sattırıyormuş, demiş ki;

"—Bak, kumaşın şu topunun şurasında bir arıza var. Müşteriye bunu göstereceksiniz. Bu kumaşın arızası var, şu kadar tenzilat ile satılıyor." diye müşteri bilecek. Sıkı sıkıya tembihlemiş.

"—Olur efendim!" demişler.

Sonra gelmiş, sormuş;

"—Hani o arızalı top ne oldu?"

"—Efendim onu sattık."

"—Söylediniz mi?"

"—Unuttuk efendim."

Kumaş satışından hâsıl olan bütün şeyleri tasadduk etmiş. İşin içine biraz şey girdi, iş karıştı diye hepsini tasadduk etmiş.

"—Bunlar tarihte hocam, biraz masal gibi. Şimdi öyle şey yok."

Hayır! Evvelki senelerde, bizim burada demir tüccarlığı yapan bir kardeşimiz vardı. Demir ticaretinde basküller üç ayda, altı ayda bir kontrol edilir ve mühürlenirmiş. Bir mühürletmiş, malı satmış. İkinci mühürlemede bakmış ki terazi biraz kendi lehine tartıyormuş. Yani mesela 100 kilo gösterdiği zaman 88 veya 98 kilo… Diyelim ki iki kilo satıcının lehine.

"—Eyvah! Ben şimdi her satış yaptığım insana daha az mal verdiğim halde yüzde iki kadar fazla parasını almışım." diye düşünmüş.

Fatura defterini eline almış:

"—Benim baskülüm şu tarihte tamir olmuştu. O zamana kadar iyiydi, ondan sonra bozuldu." diyerek kime ne satmışsa hepsinin ağırlıklarından hesabını çıkartmış, hepsine postalamış.

"—Size benim şu kadar daha borcum kalmış. Şu kadar daha borcum kalmış…"

Bu zamanda da var böyle iyi insanlar. Yani her zaman da olur.

"—Allah'ın iyi kulları kalmadı." diyen insan gitsin aklını muayene ettirsin. Her zamanda iyi insan olur.

Sen öteki insanların hepsini nereden bileceksin, keramet sahibi misin?

Kalpleri Allah biliyor. İyi insan gelip de sana, “Ben şöyle iyiyim böyle iyiyim.” diye böbürlenmez ki! Sorarsın, “Ben Allah’ın en günahkâr kuluyum.” der, boynunu büker, hüngür hüngür ağlar.

“—Allah’a bir güzel kulluk edemedim. Benim kalbim katı. Ben ne zaman adam olacağım?” der.

Sabahleyin perişan olur.

“—Niye, ne oldu? Ne günah işledin geceleyin; hırsızlık mı yaptın, adam mı öldürdün, zina mı işledin? Niye böyle ağlıyorsun?”

O gece teheccüd namazına kalkamamış, ağlar.

İyi insan, “Ben kendim iyiyim.” diye söylemez ki… Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin dergâhının azametini, orada işin ne olacağının belli olmadığını bilir, korkar. Korktuğu için de böbürlenmez.

فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ (آل عمران: ١٨٥)

(*Femen zühziha ani’n-nâri ve udhile’l-cennete fekad fâz*) “Kim cehennemden kurtulursa, cennete dâhil olursa, işte o kurtuldu.” (Âl-i İmran, 3/185)

Bu işin sonucu ne zaman belli olacak? Kim cehennemden âzat olduysa, cennete sokulduysa, işte o zaman iş kurtuldu. O zaman gül, yoksa şimdi gülecek zaman değil.

Demek ki Allah’ın iyi kulları her zaman olurmuş. Helâl ile yaşamaya çalışalım. Helâl az bir mal, haramla karışık çok maldan çok daha tatlıdır, çok daha sefalıdır, çok daha güzeldir, çok daha hoştur. Aman dikkat edin, eve haram lokma götürmeyin!

“—Hocam! Bizim bu çocuk haylaz, adam olmuyor.”

Öyle uzun bir iş söyledin ki… Ne zamandan başlıyor biliyor musun o iş? Sen daha besmeleyi çekip hanımının yanına vardın mı, o zamandan başlıyor o iş.

Ondan sonra ona nasıl süt emzirdin, nasıl gıdayla büyüttün, nasıl terbiye ettin? Oralara kadar gidiyor. Şimdi büyümüş, 18 yaşına gelmiş, sen;

“—Çocuk bana âsi geliyor, sözümü dinlemiyor.” diyorsun.

Terbiyesi o zamanlardan, neredeyse ana karnından başlıyor.

Allah bizi hep helallerle beslenen kimse eylesin. Haramlardan bizi uzak eylesin. Elimizi uzattırmasın, erdirtmesin, uzansa bile elimiz yetişmesin…

g. Mekke'den Yaya Haccetmek

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[129]

مَنْ حَجَّ مِنْ مَكَّةَ مَاشِيًا ، حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَكَّةَ ، كَتَبَ اللهُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ سَبْعَمِائَةِ حَسَنَةٍ مِنْ حَسَنَاتِ الْحَرَمِ . قِيلَ: وَمَا حَسَنَاتُ الْحَرَمِ ؟ قَالَ: بِكُلِّ حَسَنَةٍ مِائَةُ أَلْفِ حَسَنَةٍ (قط . طب. ك. خز. هب. ق . وضعفه عن ابن عباس)

RE. 418/7 (*Men hacce min mekkete mâşiyen hattâ yercia ilâ mekkete keteballâhu lehû bi-külli hatvetin seb'amieti hasenetin min hasenâti'l-harem. Kîle: Ve mâ hasenâtü'l-harem? Kàle: Küllü hasenetin mieti elfi hasenetin.*)

Haccın yapılış tarzıyla ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Men hacce min mekkete mâşiyen*) "Kim Mekke'den yürüyerek haccederse…"

Yani Mekke'den Terviye günü çıktı, Mina'ya yürüyerek vardı, Mina'dan Arafe günü çıktı, yürüyerek Arafat'a vardı. Arafe günü akşam güneş battıktan sonra Arafat'tan yürüyerek Müzdelife'ye döndü. Sabah namazı vaktinde de Müzdelife'de vakfesini yaptı, vakfeden sonra yürüdü Mina'ya geldi. Sonra taşlama işlemini yaptı,

---

[129] İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.244, no:2791; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.631, no:1692; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.105, no:12606; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.122, no:2675; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.431, no:3981; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.331, no:8429; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.397, no:1211; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.42, no:11894; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XX, s.244, no:22008.

farz tavafını yapmak üzere Harem'e geldi. Harem-i Şerîf'ten, Mekke-i Mükerreme'den Arafat'a kadar yürüyerek gidip gelerek hac vazifelerini yaptı.

"Kim Mekke'den yürüyerek haccederse... (*Hattâ yercia ilâ mekkete*) Mekke'ye tekrar dönünceye kadar bu işi tamamlarsa... (*Ketebe'llàhu lehû bi-külli hatvetin seb'amieti hasenetin*) Allah her bir adımına 700 hasene verir."

Bir adım atıyor, bir adım atıyor, bir adım atıyor... Her adımına 700, 700, 700 hasene verilir. (*Min hasenâti'l-haremi*) "Harem-i şerîf hasenelerinden 700 hasene verilir."

(*Kîle*) "Onun üzerine sahabe-i kiram dediler ki: (*Ve mâ hasenâtü'l-harem*) "Harem-i şerîf haseneleri ne oluyor yâ Rasûlallah? Ne cins bir hasene? Öteki hasenelerden farkı ne?"

(*Kàle*) SAS Efendimiz miktarını söyledi: (*Küllü hasenetin. mietü elfi hasenetin*) Her bir Harem hasenesi yüz bin hasenedir."

700'le yüz bini çarparsak 70 milyon eder. Her adımına 70 milyon hasene alıyor. Yani insan burada bir iyilik yaptığı zaman bir hasene alıyor, orada bir adım attığı zaman 70 milyon hasene...

Allah-u Teàlâ Hazretleri güzel haclar yapmayı nasib etsin, sevaplara erdirsin...

Bu hadîs-i şerîf Dârekutnî'de, Taberânî'de, Müstedrek'te, İbn Hibban'da, Beyhakî'de var. Ve da'afahû diyor, Beyhakî'nin ifadesinden sonra. İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş.

h. Peygamber Efendimiz'in Kabrini Ziyaret

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[130]

مَنْ حَجَّ فَزَارَ قَبْرِي بَعْدَ وَفَاتِي كَانَ كَمَنْ زَارَنِي فِي حَيَاتِي

(أبو الشيخ ، طب ، عد ، ق . عن ابن عمر)

RE. 418/8 (*Men hacce fezâre kabrî ba'de vefâtî, kâne kemen*

[130] Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.XII, s.406, no:13497; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.278, no:192; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.135, no:12368; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.242, no:22005.

zârenî fî hayatî) “Kim haccederse, sonra benim kabrimi ziyaret ederse, benim vefatımdan sonra sanki beni hayatımda ziyaret etmiş gibi olur.”

“—Hocam oraya gitmişken Peygamber Efendimiz’in kabrini ziyaret etmeden yapar mıyız?” dersiniz değil mi?

Siz elbette öyle dersiniz. Biz Osmanlıyız. Bizim dedelerimiz bizi hadislerle büyütmüşler. Bizim her işimizin, örfümüzün, âdetimizin üstü çamurludur, tozludur ama kabuğunu sıyırdın mı, sildin mi altından altın çıkar. Kurcalarsın hadîs-i şerîf, âyet-i kerîme, dinî bir edep çıkar.

Bizim işimiz öyledir ama öyle mezhepler var ki;

“—Hayır! Yasak! Gitme! Kabir ziyareti olmaz, haram!” der.

Anlatıyorlar; Peygamber Efendimiz’in türbesini yıkmaya kalkanlar vardı, türbeyi düzleyeceklerdi.

Haccedenler bilir, Baki kabristanı etrafı duvarla çevrilmiş boş bir yerdir. Boş değildi ki orada Fatımatü’z-Zehra Hazretleri’nin türbesi, kabri vardı. Bizim bildiğimiz, Eyüp Sultan türbeleri gibi… Hz. Osman-ı Zinnûreyn’in türbesi vardı. Aşere-i Mübeşşere’den insanların, sahâbe-i kirâmın belli belli türbeleri vardı. Hepsini dümdüz ettiler.

Kabir ziyareti olmazmış.

Evet, Peygamber Efendimiz bir ara, “Kabirleri ziyaret etmeyin!” dedi ama sonradan buyurdu ki:[131]

كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ ، فَزُورُوا الْقُبُورَ ، فَإِنَّهَا تُزَهِّدُ فِي الدُّنْيَا ،

وَتُذَكِّرُ الآخِرَةَ (ه. عن ابن مسعود)

(*Küntü neheytüküm an ziyâreti’l-kubûri el-âne fe-zûru’l-kubûr*) “Ben sizi kabir ziyaretinden men etmiştim ama şimdi ziyaret edin! (*Feinnehâ tüzehhidü fi’d-dünyâ, ve tüzekkirü’l-âhireh*) Muhakkak ki o dünyaya rağbeti azaltır ve ahireti hatırlatır.”

---

131 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.45, no:1560; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.646, no:42554; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.130, no:2010; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XV, s.412, no:15839.

Başka hadisler var. İnsan bir hadisi duyup öteki hadisi duymazsa olmaz ki!

Fıkıh ne demek? Allah bizi dinde fakih eylesin, bilgili eylesin, anlayışlı etsin… Bir tarafını biliyorsun, öbür tarafını dinlemiyorsun. Bektaşî'nin işine benzer.

Bektaşî'ye demişler:

"—Niye namaz kılmıyorsun be adam?"

Demiş ki;

"—Kur'ân-ı Kerîm, kılma diyor, ondan kılmıyorum."

"—Sübhanallah! Nerede diyor, getir bakalım!" demişler.

Eliyle tutarak, (*Lâ takrabu's-salâte*) âyetini göstermiş:

"—Kur'ân-ı Kerîm'de, 'Namaza yaklaşmayın!' diyor." demiş.

Hakikaten o âyet-i kerîmede 'Namaza yaklaşmayın!' diyor.

Tutmuş:

"—Çek elini oradan, arkasından ne diyor?" demiş.

(*Ve entüm sükâra*) "Sarhoşken namaza yaklaşmayın!" diyor.

Olur mu şimdi! O tarafını kapat, bu tarafından 'Namaza yaklaşma!' diyor de.

"—İçkiyi bırak!"

İçkiden vazgeçmiyor, "Sarhoşken namaza yaklaşmayın!" dediği için, namazı da kılmıyor. Ona benzer. Böyle şey olmaz!

Fıkıh alimi nedir? Mesela İmâm-ı Âzam Hazretleri, İmam Şâfiî Hazretleri, İmam Mâlik Hazretleri, Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri ne yapmışlar?

Hadislerin ve âyetlerin hepsini biliyorlar.

İmam Şâfiî Hazretleri bir gece boynunu bükmüş, oturduğu yerde bağdaş kurmuş, yatsıdan sabah namazına kadar oturmuş. Sonra namaza kalkmış.

Demişler ki;

"—Yâ imam, ne oldu?"

"—Filanca âyeti düşündüm, ondan 50 tane hüküm çıkardım." demiş.

Öyle çalışmış onlar. Onlar bizim bildiğimiz âyetlerin, hadislerin hepsini biliyorlar. Onlar kadar bilgin yüksek olsun, o zaman sen de dinî meselede, "Şu hususta şu şöyledir." diye bir söz söyle. Ama onların sözlerini bile anlamayacak kadar bilgin kıtsa. insafa gel,

onların hocalığını kabul et de onlara talebe ol! İnsafa gel!

Bu hadîs-i şerîf, "Peygamber Efendimiz'in kabrini kim ziyaret ederse, sanki hayatında ziyaret etmiş gibi olur." buyuruyor. Demek ki ziyaret edeceğiz, ziyaret edilmesini istiyor.

i. Konuşurken Hapşırmak

Abdullah ibn-i Ömer RA rivayet etmiş; Taberânî'de, Beyhakî'de, Dârakutnî'de var:[132]

مَنْ حَدَّثَ بِحَدِيثٍ فَعُطِسَ عِنْدَهُ فَهُوَ حَقٌّ (الحكيم عن أبى هريرة)

RE. 418/9 (*Men haddese bi-hadîsin featese indehû, fehüve hakkun*) "Kim bir söz konuşursa ve o esnada hapşırırsa, o sözü haktır."

j. Yalan Hadis Rivâyet Eden Kimse

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[133]

---

[132] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.33, no:9365; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.316, no:6509; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.234, no:6352; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.114, no:12913; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.III, s.5; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.402; İbn-i Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, c.X, s.199; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.160, no:25524; *Keşfü'l-Hafâ,* c.II, s.75, no:1793; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.245, no:22015.

[133] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.44, no:38; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.123, no:621; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.429, no:365; Hz. Ali RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.266, no:2586; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.47, no:41; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.255, no:18266; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.422, no:1021; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.114; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.93, no:541; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.94, no:690; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.407, no:26128; Muğîretü'bnü Şu'be RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.19, no:20234; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.213, no:29; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.152, no:4536; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.407, no:26129; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.184, no:356; Semüretü'bnü Cündeb RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XX, s.247, no:22019.

مَنْ حَدَّثَ بِحَدِيثٍ ، وَهُوَ يَرَى أَنَّهُ كَذِبٌ ، فَهُوَ أَحَدُ الْكَاذِبِينِ

(ع. وابن جرير ، ه. عن على ؛ ط . حم . م. ه. حب . عن

سمرة ؛ حم. م . ت. ه. وابن جرير عن المغيرة)

RE. 418/10 (*Men haddese bi-hadîsin, ve hüve yerâ ennehû kezibün, fehüve ehadü'l-kezzâbîne*) "Kim benden bir söz söylerse ve onun yalan olduğuna kàni olarak söylüyorsa, o zaman o da yalancılardan bir tanesidir."

Bu söz İbn-i Mâce rivayetinde, (*Men haddese annî bi-hadîsin*) diye geçmiş, "Peygamber Efendimiz'den kim bir söz naklederse, ama onun Peygamber Efendimiz'in sözü olmadığını biliyor, o zaman o da yalancılardan biridir."

Yalancıya ceza ne? Cehenneme girecek. Nakleden de girer, çünkü yalancıya yardım etmek olur. Yalan sözü söyleme, sağlam söz söyle! Sözün sağlamını ara, âyet, sahih hadis ara! İlmini artır, olur olmaz sözü söyleme! Çünkü bu dinin düşmanları Peygamber Efendimiz'in zamanından beri çok. Onun için gözümüzü açacağız.

Düşman çeşitli yönlerden bize zarar vermeye, her işimizi karmakarış etmeye çalışır. Onun için ulemâmız bu hadisleri hemen duydukları gibi nakletmemişler. Uzun uzun tetkik etmiş, hadis ricalini nakletmiş, tenkit etmişler. Hangisi neyin nesidir, her hadisin kaynağını göstermişler. Ondan sonra incelemişler, kitaplarına öyle yazmışlar.

Biz de söylediğimiz söze dikkat edeceğiz. İlmi kimden öğrendiğinize bakın çünkü bu, dinin hükümleridir, insan yanlış şey öğrenirse cehenneme gider.

Şimdi bazı insanlar bazı hocalara tabi oluyor. "Meşâyihten falanca zâta tabi oldum." veyahut "Alevî dedesi filancaya tabi oldum." diye tabi oluyorlar.

Ne olur? Nasranîlerin durumu gibi olur:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ (التوبة: ٣١)

(*İttehazû ahbârahüm ve ruhbânehüm erbâben min dûni'llâhi.*) "Onlar Allah'ı bırakıp da onun karşısında hahamlarını, papazlarını rab edindiler." (Tevbe, 9/31)

Bunu okurken sahabeden birisi girmiş;

"—Yâ Rasûlallah! Biz hahamları rab edinmezdik, tapınmazdık." demiş.

"—Hayır! Siz âdetâ rabmiş gibi onların sözlerine girerseniz, dışarı çıkmazsanız, onların peşinden giderseniz, hakkı kabul etmezseniz, o duruma gelmek olur." diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için, insan Hakk'a tabi olacak. Hz. Ali Efendimiz'in çok güzel bir sözü var. Alevîsi de sünnîsi de Hz. Ali Efendimiz'i seviyor. Herkes bunu dinlesin, kabul etsin. Buyurmuş ki:[134]

إنَّ الحقَّ لا يعرف بالرجال ، اعرف الحقَّ تعرف أهله.

(*İnne'l-hakka lâ yu'rafü bi'r-ricâl*) "Hakikat adamlarla bilinmez, adamlarla ölçülmez. (*İ'rifi'l-hakka ta'rif ehlehû*) Sen önce hakkı bil, tanı; sonra hangi adamın hak adamı, hangi adamın bâtıl adamı olduğunu o teraziyle tartar, anlarsın."

"—Bu adam yanlış!"

Nereden bildin?

"—Çünkü şöyle şöyle şöyle dedi. Bu hadise aykırı, bu âyete aykırı..."

Tamam! Ama âyet ve hadis bilmezsen, adamın sakalının beyazlığına, dış görünüşünün şekline, lafının çokluğuna aldanırsın, bir yanlış yola girersin, sapıtıp gidersin.

Hak neyse herkesin hakka uyması lazım! Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne çok yalvarmak gerekiyor. Biliyorum bütün bu sözlerin faydası yok, çünkü Allah bir insana nur vermedi mi, sapıtır gider.

وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُوراً فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ (النور: ٤٠)

---

[134] Gazâlî, *İhyâü Ulûmi'd-dîn*, c.1, s.53; *Ebcedü'l-Ulûm*, c.1, s.126.

(*Ve men lem yec'ali'llâhu lehû nûran femâ lehû min nûrin*) [Bir kimseye Allah nûr vermemişse, artık o kimsenin aydınlıktan nasibi yoktur.] (Nûr, 24/40)

Bir edepsizlik yaptı da ondan öyle oluyor.

Allah'a:

"—Yâ Rabbi! Sen bize hakkı göster. Aman yâ Rabbi! Beni bir göz yumup açıncaya kadar kendime bırakma. Aman yâ Rabbi! Yanlış yollardaysam döndür. Aman yâ Rabbi! Hakkı göster. Aman yâ Rabbi! Rızandan ayırma." diye çok yalvaracağız. Ola ki rahmet ede ve doğru yolu göstere…

Sapıtmış, dalalette olan insan hidayeti bulamaz. Herkes hakikate teslim olacak.

Öyle olmamız lazım!

Allah bize hakikat sevgisini versin, hakikate uydursun, yanlış işler yaptırmasın…

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

30.12.1984 - İskenderpaşa Camii

12. YUMUŞAKLIK VE TEVÂZU

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirin seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ حَدَّثَ عَنِّي مَا لَمْ أَقُلْ ، أَوْ قَصَّرَ عَنِّي شَيْءً أَمَرْتُ بِهِ ، فَلْيَتَبَوَّأْ بَيْتًا فِي النَّارِ (العقيلى عن أبى بكر)

(*Men haddese annî mâ lem ekul, ev kassara annî şey'en emertü bihî, fe'lyetebevve' beyten fi'n-nâr.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fi mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri yolunda dâim, zikrinde kàim eylesin… İbadetlerinizi, dileklerinizi, taleplerinizi kabul eyleyip revâ eylesin...

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyup izah etmeye başlamadan önce, evvelen ve hasseten Peygamber SAS Hazretleri'nin ruhu için, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhları için; cümle evliyâullahın, sâir enbiyâ ve mürselînin ruhları için ve hassaten sahabe-i kirâmdan (*rıdvânu'llàhi teàlâ aleyhim ecmaîn*)

müteselsilen bize kadar güzerân eylemiş olan sadât ve meşâyih-i turuk-ı aliyyemizin ve halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhları için, Hocamız Muhammed Zahid-i Bursevî'nin ruhu için;

Okuduğumuz kitabı te'lif eylemiş Gümüşhaneli Ahmed Ziyaüddin Efendi Hocamız'ın ruhu için, bu kitabın içindeki bilgilerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün ulemanın, râvilerin ruhları için:

İçinde âsûde, rahat yaşadığımız şu beldeyi Allah Allah diye diye fethetmiş olan, canını Allah rızası için ortaya koymuş olan mücahidlerin, gazilerin, şehidlerin, muvahhid askerlerin ruhları için, Fatih'lerin ruhları için;

Cümle ashâb u hayrât ve hasenâtın ve bilhassa şu içinde ders yaptığımız camiyi bina etmiş olan İskender Paşa'nın ruhu için, bu camiyi zaman zaman yenilemiş, tamir etmiş olanların, tamirine para sarf etmiş, emek sarf etmiş olanların cümlesinin geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadisleri dinlemeye teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, biz yaşayan müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp huzuruna yüzümüz ak alnımız açık sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım:

....

a. Hadis-i Şerifi Yanlış veya Eksik Nakletmek

Bu hadîs-i şerîf, hadis nakli ile ilgili. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor k*i:*[135]

مَنْ حَدَّثَ عَنِّي مَا لَمْ أَقُلْ ، أَوْ قَصَّرَ عَنِّي شَيْءً أَمَرْتُ بِهِ ، فَلْيَتَبَوَّأْ

بَيْتًا فِي النَّارِ (عق. عن أبى بكر)

(*Men haddese annî mâ lem ekul, ev kassara annî şey'en emertü*

[135] Ukayli, *Duafâ*, c.I, s.203; Hz. Ebû Bekir RA'dan.
Kenzü'l-Ummal, c.X, s.235, no:29245; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.248, no:22022.

bihî, fe'lyetebevve' beyten fi'n-nâr.)

(*Men haddese annî mâ lem ekul*) "Her kim ki benim söylemediğim bir sözü, sanki söylemişim gibi benden naklederse…" Söylemedim öyle bir şey, uyduruyor.

"Kim benden, benim söylemediğim bir sözü uydurma olarak naklederse… (*Ev kassara annî şey'en emertü bihî*) Veya benim emretmiş olduğum şeyden bir şeyi kısar, benim söylemiş olduğum bir şeyi eksik söyler, saklarsa… (*Fe'lyetebevve' beyten fi'n-nâr*) Cehennemde kendisine ateşten bir ev edinir."

Kendisini hazırlasın, gideceği yer orası. Böyle yapmakla hazırlıyor demek…

İşte bu hadîs-i şerîfler ve buna benzer tavsiyeler bizim ulemâmızı tir tir titretmiştir. Onun için öyle kimseler var ki, Rasûlüllah SAS'in meclisinde bulunmuş, hadisini dinlemiş ama "Ya eksik söylersem, ya biraz hatalı olursa…" diye ömrünün sonuna kadar kendisini tutmuş, söylememiş.

İki ateş arasında; söylese yanlış olsa cehenneme girecek, söylemese söylememek hakkında da hadîs-i şerîf var:[136]

---

[136] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.345, no:3658; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.29, no:2649; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.98, no:266; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.499, no:10492; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.297, no:95; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.181, no:344; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.330, no:2534; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.335, no:3322; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.112, no:160; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.268, no:6383; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.316, no:26454; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.275, no:1743; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.266, no:432; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.66, no:256; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.IV, s.331; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.268; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.76; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.97, no:264; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.355; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.312; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.449; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.298, no:96; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.182, no:346; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.186, no:5027; Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.119, no:399; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.38; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.145, no:11310; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.458, no:2585; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.159; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, c.IV, s.206; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIII, s.541; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

مَنْ كَتَمَ عِلْمًا يَعْلَمُهُ، أُلْجِمَ يومَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنَ النَّارِ

(د. ت. ه. حم. حب. طب. ك. حسن صحيح عن أبي

هريرة؛ طب. عن ابن عباس)

RE. 440/15 (*Men keteme ilmen ya'lemühû, ülcime yevme'l-kıyâmeti bi-licâmin mine'n-nâr*)

Diyor ki Peygamber SAS:

(*Men keteme ilmen ya'lemühû*) "Bildiği bir ilmi saklayan, söylemeyen kimsenin, (*ülcime*) ağzına gem vurulur (*yevme'l-kıyâmeti*) kıyamet gününde ağzı gemlenir, dizginlenir; (*bi-licâmin mine'n-nâr*) ateşten bir gemle, ateşten bir dizginle ağzı dizginlenir."

Söylemedi, o ilmi başkasına öğretmedi, nakletmedi. Atın nasıl ağzına dizginlemek için gem vuruluyor. Ama cehennemde her şey ateşten... Ateşten gemlerle ağzı gemlenir. "Niye gizledin, niye söylemedin, o ilmi niye insancıklara öğretmedin, niye sende kaldı da seninle beraber mezara götürdün?" diye.

Öyle de ceza var.

Haydi bakalım, buyur! Ölümlerden ölüm beğen. Söylemese bir türlü, söylese bir türlü...

Müslümancıklar ne yapar? Allah korkusundan yüreği titreye titreye Rasûlüllah ne söylemişse, söylediğini can kulağıyla dinler.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.102, no:10089; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.356, no:5540; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.455; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.183, no:3921; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.371, no:500; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IL, s.219; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.334, no:8251; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihàb*, c.I, s.267, no:433; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.353, no:182; Kays ibn-i Talak, babasından.

İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.147; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.91; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.400, no:741-745; *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.190, no:29001; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.254, no:2505; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XX, s.364, no:22350.

Rasûlüllah SAS'in sözünü can kulağıyla nakleder, can kulağıyla rivayet eder.

İşte bu korkudan çok güzel bir şey hasıl olmuştur; hadis ilmi. Hadîs-i şerîfler ciltlerle, kitaplarla bize kadar gelmiştir.

Ashâb-ı kirâm, Rasûlüllah'ı başlarının üstünde bir kuş konmuş da kıpırdasalar uçacakmış gibi dikkatle dinlerdi. Tarife bakın:

"—Biz Rasûlüllah'ı böyle dinlerdik." diyor.

Şu tariften güzel bir tarif olur mu?

İnsanın başına bir kuş konsa... Kıpırdasa, ürkek kuş kaçacak ama korkuluk gibi… Nefes alırken bile canlı olduğunu belli etmeyecek, nefesi kesilmiş bir tarzda, o kadar candan, kendisini öyle vermiş dinliyor ki kuş geliyor, konuyor… Sanki korkuluk gibi… Kıpırdasa kuş pırrr diye uçup kaçacak… Ama hiç kıpırdamazlarmış. Rasûlüllah'ı can kulağıyla dinleyip, can kulağıyla anlayıp, can diliyle söylerlermiş. Bu hadisler bize öyle gelmiş.

Biz de öyle dinleyelim. Öyle dinleyince hayrı, bereketi çok olur. Rasûlüllah şöyle buyurmuş deyip de filanca adamın sözünü karıştırmayın. Hz. Ali Efendimiz, Ebû Bekir Efendimiz, evliyâullahtan filanca söylemiş olabilir; sakın "Ben bir hadis işittim." demeyin. Söylediğiniz sözün hadis olup olmadığını bilin. Rasûlüllah'ın hadisini can kulağıyla dinleyin, kelimesine dikkat edin.

Bir baba evladına, "Oğlum, git çarşıdan çorbalık pirinç al!" dese, gidip pilavlık pirinç alsa olur mu? Olmaz.

"—E baba pirinç al dedin ya…"

"—Evladım, pirinç al dedim ama çorbalık al dedim. Bu pilavlık pirinç, çorbaya gelmez. Kırık pirinç olacak, çorbaya ötekisi gelir, o lazım! Sana çorbalık pirinç dedim."

"—Ben ona dikkat etmemişim."

Öyle olmaz!

Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfini bir pirinci almayı dinlerken dinlediğimizden daha dikkatli dinleyeceğiz. Dünya işi olduğu zaman çorbalık pirinç mi, pilavlık pirinç mi, persani mi, maratelli mi dedi; hepsini güzel ayırt ediyoruz da bu âhiret işi. Yanlış söylersek cehennem var! Hadîs-i şerîfte gelecek, güzel

söylersek de Allah alimlerle beraber haşr edecek.

Peygamber Efendimiz'in mübarek hadislerinden 40 tane hadis bilse de ümmete naklediverse;

"—Gel bakalım. Sen alim değilsin ama 40 tane hadis rivayet ettin. O hadislerin bereketine ulemânın şerefli mevkiinde sen de onlarla beraber bulun." diye mahşer yerinde alimlerle haşrolunacak.

Onun için can kulağıyla, dediğini tutmak üzere dinleyelim, ciddiyetini bilelim.

Daha önceki derslerde söyledim; eski hadis râvileri hadisi nasıl dikkatle dinlerler, nasıl alırlar, nasıl yazarlarmış.

"—Bir zât bir zâttan hadis naklediliyor." diye duyunca diyar diyar dolaşırlardı.

"—Sen buradan kalkıp Kars'a, birisine bir şey sormaya gider misin?"

"—Gitmem, çok uzak yol. Dünyanın parası, üstelik kış günü; gitmem. Ama onlar Kars'a değil, Horasan'dan Irak'a, Irak'tan Hicaz'a, Yemen'e, Yemen'den Mağrip'e giderlerdi. Bir hadis aşkına…"

Onlardan bir tanesi vefat etmiş de arkadaşı rüyada görmüş;

"—Sana Mevlâ ne muamele eyledi?" demiş.

"—Beni mağfiret etti Rabbim." diyor.

"—Neyle?" diye soruyor;

"—Hadisleri toplamak için yaptığım seyahatler bereketiyle…"

Öyle giderlerdi. "Filanca adam hadis rivayet ediyormuş." diye duyunca giderler, ondan dinlerler, yazarlar, hadîs-i şerîfi öğrenirlerdi. Öyle titizlerdi.

Allah bizi böyle ciddi, titiz, dininin aslını güzel öğrenenlerden eylesin…

b. Sahilde Nöbet Tutmanın Sevabı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[137]

---

[137] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.267, no:4283; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III. s.478, no:5478; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.526, no:9497; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXI, s.48; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

مَنْ حَرَسَ لَيْلَةً عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ ، كَانَ أَفْضَلَ مِنْ عِبَادَةِ رَجُلٍ فِي أَهْلِهِ أَلْفَ سَنَةٍ ، السَّنَةُ ثَلاثُمِئَةٍ وَسِتُّونَ يَوْمًا ، كُلُّ يَوْمٍ أَلْفُ سَنَةٍ

(ع. كر. عن أنس وفيه محمد بن شعيب بن شابور عن سعيد بن خالد بن أبى طويل)

(*Men harese leyleten alâ sâhili'l-bahri, kâne efdale min ibâdeti racülin fî ehlihî elfe senetin, es-senetü selâsümietin ve sittûne yevmen külle yevmin elfe senetin.*)

Geçen gün İbrâhim ibn-i Edhem (*kaddesa'llàhu sırrahu'l-aziz*) Hazretleri'nin hayatını okuyordum. Biliyorsunuz, İmâm-ı Âzam'ın muasırı, çok eskiden yaşamış bir velî kul. Padişahlığı bırakmış ama neden bırakmış?

Allah sevmiş de ona işaret etmiş, Hızır AS'ı göndermiş.

Rivayetlere göre, atlas döşeklerin içinde yatarken sarayının çatısında yukarıdan tangırtı duymuş, kızmış. Yahu padişahın yatak odasının üstünde geceleyin dolaşılır mı? Padişah uyumaya çekilmiş, yukarıda damda birisi gürültü yapıyor. Camı açmış, hışımla:

"—Ne arıyorsun yukarıda?" diye bağırmış.

Yukarıdan bir ses:

"—Devemi kaybettim, onu arıyorum." demiş.

Çatıda, kiremitlerin arasında, sarayın üstüne deve çıkabilir mi? Orada deve aranır mı?

Demiş ki:

"—Adam! Sen deli misin? Sarayın damına deve çıkar mı? Deve damda aranır mı?"

Zaten o da o cevabı bekliyor. Yapıştırmış;

"—Pekiyi, atlas döşeklerin içinde Allah celle celâlüh aranır da bulunur mu?"

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.324, no:10718; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.248, no:22024.

Aklı allak bullak olmuş.

“—Gidin şu adamı bulun, bana getirin.” demiş.

Adamı bulamamışlar. Ertesi gün divan kurulmuş ama keyfi yok. Gece uykusu kaçtı, aklına da bir şey girdi, zihnini burgu gibi oyuyor.

“—Atlas döşeklerin içinde Allah aranır mı? Dünya nimeti, lezzeti arasında Allah aranır da bulunur mu?”

Zihnini kurcalayıp duruyor.

Padişah, vezirler, komutanlar, bekçiler salonda duruyor. Salonun kapısı var, kapısında da bekçiler duruyor. Sarayın da kapısı var ama bir heybetli adam gelmiş, yürümüş, kimse “dur” diyememiş. Herkesin eli kolu bağlanmış, bir hal olmuş. Yürümüş, içeri kadar gelmiş. Padişahın toplantı yaptığı salona kim girebilir? Girmiş! Girince herkes dönmüş bakmış;

“—Bu adam kimdir? Nereden geliyor? Pervasız bir kimse…”

Sakallı, heybetli bir zât-ı muhterem geçmiş, bir kenara oturmuş. Otur filan demeden oturmuş.

“—Efendi! Sen ne arıyorsun burada?” demişler.

“—Hiç! Yolcuyum, dinlenmeye geldim. Burası kervansaray, han değil mi?” demiş.

İbrâhim ibn-i Edhem;

“—Be adam! Sen deli misin? Burası benim sarayım.” demiş.

“—Senin sarayın mı?”

“—Benim sarayım.”

“—Pekiyi, senden önce kimindi?”

“—Babamındı.”

“—Babandan önce kimindi?”

“—Dedemindi.”

“—Yahu, pekiyi dedenden önce kimindi?”

“—Büyük dedemindi.”

“—Pekiyi, onlar nereye gittiler?”

“—Âhirete gittiler.”

“—Pekiyi, birisinin gelip konduğu biraz sonra kalkıp gittiği yere kervansaray demezler de ne derler?” demiş.

Yürümüş, gitmiş. “Tutun, durdurun!” falan demeye kalmadan, kimsenin gücü yetmeden yürümüş gitmiş. Tutulmuş kalmışlar.

İçine bu sefer bir başka yangın düşmüş. Demiş ki:

"—Artık toplantı yapamayacağız. Bugün biraz kırlara çıkalım da temiz hava alalım, avlanalım."

Elini şaplatmış; hizmetçiler, "Buyurun efendimiz!" diye gelmişler.

"—Hazırlayın atları, ava gidelim. Keyfimiz kaçtı."

Ava gitmişler. At sürerken, kulağına ses geliyormuş;

"—*İntebih, intebih, intebih*..."

Arapça, "uyan" demek. Uyanık, atın üstünde ama o uyanıklık başka uyanıklık.

Hz. Ali Efendimiz buyurmuş ki:

الناس نيام واذا ماتوا انتبحوا

(*En-nâsü niyâmü*) "İnsanlar hep uykudadır. (*Ve izâ mâtû*) Öldükleri zaman, (*intebehû*) o zaman uyanacaklar."

"—Biz şimdi uykuda mıyız?"

Eğer hayatın esrârını göremediysen, şu hayatın fâniliğini anlayamadıysan, bir gün gelip de o kara toprağa düşeceğini düşünemiyorsan, ondan sonraki âhiret hayatı için şimdiden hazırlık yapamıyorsan; uyuyorsun.

"—Hocam! Gözlerim manda gözü gibi açık!"

O gözlerin açıklığının kıymeti yok. Akıl, ilerideki tehlikelere karşı insanı korumaya sevk eder.

Korunuyor musun?

"—Ne korunması?"

Cehennem ateşi var. Yolunun üstünde cehennem ateşi var. O ateşin yakıtı da benzin, gaz, fuel oil, kömür, odun değil; insanlar ve taşlar. Allah'a âsi olanların ceza görecekleri yer.

Korkmaz mısın? Hazırlanmaz mısın? O tehlike hazırlanmaya değmez mi?

"—Hocam! Belki olacak ama çok uzakta."

كُلُّ آتٍ قَرِيبٌ

(*Küllü âtin karîbun*) “Her gelecek yakındır.” Şıp diye geliverir.

Kaç yaş yaşadın?

“—45, 48 filan.”

Ne anladın?

“—Hocam! Laf aramızda hiçbir şey anlamadım. Geldi geçti şu benim ömrüm, rüzgâr esmiş gibi. Geldi geçti, anlayamadım. Bir ara çocuktum, bir de baktım evlenmiş, çoluk çocuğa karışmışım. Bir de baktım belim ağrıyor, dizim tutmuyor. Ben bu hayattan hiçbir şey anlamadım.”

Sen anlayamazsın tabi. Nuh AS 950 sene yaşamış, o bile fâni… O da gelip geçmiş. Bir şekilde kimse kalmamış. Akıllı insan ileriye göre tedbir alır.

“—Göreyim de öyle tedbir alayım.”

O zaman iş işten geçer. Derler ya hani, herkesin o zaman aklı başına gelir ama iş işten geçer. O zaman çare yok! Gördüğün zaman pişmanlık var. Göreceksin; “Tüh! Yanlış oldu, yanlış yapmışım.” Telafi imkânı yok. Hayat elden gitti, öldün, âhirete göçtün. Orada gördün ama…

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki: [138]

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ (القضاعي عن عقبة بن عامر)

(*Şerrü’n-nedâmeti yevme’l-kıyâmeti*) “Pişmanlıkların en fenası kıyamet gününde duyulan pişmanlıktır.”

Pişman oldun ama çok geç oldu.

Allah’a hamd ü senâlar olsun. Çok şükür yâ Rabbi; bize bu tehlikeleri önceden haber veren bir haberci gönderdin. Yâ Rabbi! Çok şükür. Ya biz bilmeseydik de ölünce orada birden karşılaşsaydık. El-hamdü lillâh ki bize Peygamber Efendimiz’i

---

[138] Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü’bnü Àmir RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hàlid el-Cühenî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

gönderdin. Beşîr ve nezîr olarak, “Şu tehlikeler var!” diye bize bildirdi; hadislerinden okuyoruz. “Şu mükâfatlar var!” diye onları da bildirdi. Onlar için de yüreğimiz hoplayıp duruyor:

“—Ah cennetine girsem, cemalini görsem, Rasûlüllah’a komşu olsam.” diye heves edip duruyoruz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi gözleri açıklardan eylesin…

İbrâhim ibn-i Edhem isimli padişaha, avcılıkta uyan diyorlar. Yine uyanmamış da bir geyiğin peşine takılmış. Geyik kaçmış o kovalamış, o kaçmış o kovalamış… Bir yere gelince geyik durmuş, dönmüş, pervasız demiş:

أَلِذٰلِكَ خُلِقْتَ ، أَمْ بِذٰلِكَ أُمِرْتَ ؟

(*E li-zâlike hulikte, em bi-zâlike ümirte*) “Sen bu iş için mi yaratıldın, yoksa sana hayatta bu mu emredildi?”

“—Hocam! Geyik konuşur mu?”

Konuşmaz, senin kadar ben de biliyorum. Belki kendi aralarında konuşuyorlar da benim anladığım dilden konuşmuyor. Ama Allah, Kur’ân-ı Kerîm’de buyuruyor ki; “Eller, ayaklar, deriler aleyhte insana şahitlik edecek.”

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (٢٤)

(*Yevme teşhedü aleyhim elsinetühüm ve eydîhim ve ercülühüm bimâ kânû ya’melûn*) (Nur, 24/24)

Âyet-i kerîmede, bütün âzâlaramız bizim aleyhimizde konuşacaklar, şahadet edecekler diye bildirmiyor mu? Bildiriyor.

Sübhanallah! Bu eli, ayağı, dili, deriyi konuşturan Allah, dilerse oradan ses duyurur.

Peygamber Efendimiz’e geçtiği ağaçlar, taşlar, “*Es-selâmu aleyke yâ rasûlallah!*” demez miydi? Diyordu.

Evliyâullah kalbini sâfileştirdikten sonra, ilerleyince etrafındaki eşyanın tesbihâtını duymuyor mu?

Duyanlar var. Baş kulağıyla duyanlar var.

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لاَ تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

(الاسراء: ٤٤)

(*Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamdihî velâkin lâ tefkahûne tesbîhahüm*) "Allah'ı tesbih etmeyen hiç bir şey yoktur ama, siz onların tesbihlerini anlayamazsınız." (İsrâ, 17/44)

Âyet-i kerîme böyle bildiriyor.

"—Hocam! Demek ki benim şimdiye kadar alıştığım duymak, görmek hikâyeleri biraz daha başka türlüymüş."

Mübarek olsun! Bu hayatın daha senin görmediğin, benim bilmediğim çok tarafları var. Allah konuşturursa konuşturur, duyurursa duyurur…

Öyle gelir ona.

Zaten duyma dediği şey nasıl? Madem sen fizikti, kimyaydı gördün. Ben de fizikle, kimyayla konuşayım... Nasıl konuşuyor, nasıl görüyorsun sen?

"—Hocam dışarıdan gözüme ışık geliyor. Sonra gözümün merdüm denilen, merdümek denilen göz bebeğinden ışık kırılarak içeriye geçiyor. Tıpkı bir mercek gibi kırılıyor geçiyor."

İyi! Mâşallah! Sonra ne oluyor?

"—Göz yuvarlak ve içi boş bir fotoğraf makinesi… Gözün arka tarafındaki hassas noktaya görüntü düşüyor."

Sonra ne oluyor?

"—Görüntü oradan beyne gidiyor."

Dur! Görüntü gitmiyor, görüntü oraya düşüyor, düştüğü yerde kalıyor. Oradaki sinirler düşen ışıktan tesir alıyorlar, irkiliyorlar. Sinirler irkiltiyi beyne getiriyorlar. Görüntü beyne gitmiyor, beyin de görüntüyü görmüyor ama kendisine gelen sinirlerden irkiltiler, bazı irkilmeler alıyor. O irkilmeleri —sübhanallah— akıl ermez bir tarzda değerlendiriyor da "Dışarıda şu var, bu var!" diyor.

Beyin elektrik sinyallerini değerlendiriyor. Sinirinden beyne elektrik sinyali gidiyor. Senin, benim anlamadığımız tarzda titreşimlerle oraya işaret gidiyor. İşaret gibi bir şey ama o işaretlerden beyin, "Dışarıda şu var, bu var, şudur, budur…" diye anlıyor. Beynin içinde de anlayan bir başka şey var.

Anladın mı, görüntü gitmiyor.

Demek ki o zaman, bir başka yerden bir başka sinyalleri Allah getirtir, beyne verirse, o zaman beyin öyle şeyleri görmüş gibi olur. Onun için pek ukalalık etmeye gelmez. Fiziği öğren, kimyayı öğren ama o ilimlerin ne kadar aciz olduğunu da öğren!

Git bir doktora sor. Çok büyük bir doktorsa, profesörse boynunu büküyor, el pençe divan duruyor. Soruyorum;

"—Şu hastalığın devası yok mu?"

"—Hocam! Tıp çok aciz." diyor.

"—Sen profesör değil misin?"

"—Profesörüm ama tıp çok aciz, çok az şey biliyor. Bu hastalığın sebebini bilmiyoruz. Bu hastalığın tedavisini bilmiyoruz. Bu neden oluyor, bilmiyoruz."

Profesör öyle diyor, aşağıda onun seviyesine ulaşamamış ukala ahkâm kesiyor. Sen git o profesörden ilk önce bu ilimlerin, bilgilerin, insanların acizliğinin itirafnâmesini bir işit bakalım.

Allah duyurursa duyurur. İlla olmuş demiyorum ama olabilir. Benim talebelerim bana mektuplar getirirler; size bazılarını okusam yerinizden kalkar, feryadı basarsınız. Millet neler duyuyor, neler görüyor, başlarına neler geliyor, bir bilseniz. Bir sen varsın, bir ben varım; görmeyen duymayan… Başkaları neler görüyor, neler duyuyor...

"—Bunun için mi yaratıldın? Allah sana bunu mu emretti bu hayatta?" deyince, bir seri ikazdan sonra:

"—Bu atlas döşekte Allah aranılmazsa, atlas döşek eksik olsun." demiş, bırakmış. "Bu padişahlıkla bu iş olmazsa, padişahlık eksik olsun." demiş, bırakmış. "Bunun için yaratılmadıysam, neden yaratıldım?" diye, "Allah bana ne emretti?" diye düşünmeye başlamış. Kulluğunun yoluna girmiş.

En sonunda nasıl ölmüş?

İbrahim ibn-i Edhem Hazretleri deniz kenarında nöbetçi iken ölmüş. İslâm hududunda, deniz kenarında, İslâm âlemini nöbetçi olarak beklerken vefat etmiş. Allah bu büyük velînin şefaatine erdirsin…

Bu hadisi bu hikâyenin arkasına kendin dinle, kendin bağla… Bakalım ne bağlantı var:

مَنْ حَرَسَ لَيْلَةً عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ ، كَانَ أَفْضَلَ مِنْ عِبَادَةِ رَجُلٍ فِي أَهْلِهِ أَلْفَ سَنَةٍ ، السَّنَةُ ثَلاَثُمِئَةٍ وَسِتُّونَ يَوْمًا ، كُلُّ يَوْمٍ أَلْفُ سَنَةٍ

(ع. كر. عن أنس وفيه محمد بن شعيب بن شابور عن سعيد بن خالد بن أبى طويل)

(*Men harese leyleten*) "Kim bir gececik beklerse, bekçilik yaparsa..." Nerede? (*Alâ sâhili'l-bahri*) "Her kim ki denizin sahilinde bir gececik beklerse... (*Kâne efdale min ibâdeti racülin fî ehlihî elfe senetin*) Bu onun için, bir adamın ailesi yanındaki bin yıllık ibadetinden daha hayırlı olur."

Ailesinin yanında, memleketin iç tarafında, rahat, huzur içinde evi var, barkı var. Adam da dindar adam, gafil değil, ibadet ediyor. Onun evindeyken bin yıl ibadet etmesinden, sahilde düşmanı gözleyerek beklemesi daha hayırlıdır.

Deniz kuvvetlerine müjde yazın. Kara kuvvetlerine de, hava kuvvetlerine de hadîs-i şerîfler gelir. Bu hadîs-i şerîfi tesbit edin, bunu deniz kuvvetlerine müjde yazın! Peygamber Efendimiz, "Deniz kenarında bir adamın bir gececik beklemesi, evinde bin yıllık ibadet etmesinden hayırlıdır." buyurmuş.

Hadîs-i şerîf devam ediyor: (*Es-senetü selâsümietin ve sittûne yevmen*) "Bir yıl takriben 360 gündür." Mâlum, kamerî sene olursa 354 küsur gündür. Şemsî olursa 365 küsur gündür. Takriben 360 gündür.

(*Ve külle yevmin elfe senetin*) "Her gün de bin yıldır."

Bu nereden çıkıyor? Âyet-i kerîme var:

وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ (الحج:٤٧)

(*Ve inne yevmen inde rabbike keelfi senetin mimmâ teuddûn*) "Rabbinin katında, indinde, huzûr-ı ilâhîde bir gün, sizin

saydıklarınızdan bin yıl kadar gibidir.” (Hac, 22/47)

Demek ki, Allah’ın indinde günlerin değeri başka türlü oluyor. 360 günü binle çarptığınız zaman, 360 bin eder. Sonra da 360 bini tekrar bir senenin günleriyle, 360 ile çarpacaksınız. Şu kadar milyon, milyar neyse… Onu da bin seneyle çarpacaksınız, şöyle bir rakam çıkacak. Şu anda artık ben ucunu kaçırdım. İnsan o kadar sevap kazanmış oluyor.

Bak, o mübarek nasıl anlamış;

أَلِذٰلِكَ خُلِقْتَ ، أَمْ بِذٰلِكَ أُمِرْتَ ؟

(*E lizâlike hulikte, em bi-zâlike ümirte?*) “Sen bunun için mi yaratıldın yâ İbrahim? Yoksa sana bu mu emredildi?” deyince, aklını başına devşirmiş.

“—Yahu ben neden yaratıldım? Allah bana ne emretti?”

Ne emrettiyse onu yapmış… Nasıl kârlı işlerin peşine koşmuş, nasıl ömür geçirmiş!

Biz ne biçim insanlarız; bize hadisler, âyetler okunur; dinleriz, torbamıza atarız, geçeriz.

Allah uyanıklık nasib etsin… Sevdiği ameller neyse onları yapmamızı nasib etsin... Sevdiği yol hangisiyse o yolda yürümeyi nasib etsin… Bizi gafletten uyandırsın. İnsanların alkışının kıymeti, dünya hayatının bekàsı yok. Bağlasan durmuyor, günler uçup gidiyor. Allah rızası yolunda ömrümüzü geçirmek için bizi gafletten uyandırsın…

اِنْتَبِهْ ، اِنْتَبِهْ ! اِنْتَبِهْ ، اِنْتَبِهْ ! اِنْتَبِهْ ، اِنْتَبِهْ !

(*İntebih, intebih! İntebih, intebih! İntebih, intebih!*) Uyan, uyan! Uyan, uyan! Uyan, uyan!”

İnsan askerliği iman ile yaptı mı ne kadar sevap kazanacak?

Şimdi o sevabı biraz düşünelim. Sahilde insan müslümanları korumak için bekliyor, sevap kazanıyor. İşin iç yüzünde sevgi var. Evet, savaşmak için bekliyor ama buradaki kardeşleri sevdiğinden

düşmana karşı duruyor. Sevgi, muhabbet, fedakârlık var. Kendi canını ortaya koyuyor.

Neden yahu, senin canın kıymetli değil mi?

"—Ziyanı yok, ben ecrimi, sevabımı Allah'tan bekliyorum. Varsın benim canım kardeşlerime feda olsun."

Bu duygu nerede, bizim bugünkü kardeşliklerimiz nerede... O insanların hallerine bak, şu bizim halimize bak. Onlar mezardan çıksa;

"—Siz misiniz müslüman? Höt, defolun." diye, sopayı alır kovalar bizi. Biz de onları görsek;

"—Bu adamın aklı yok." deriz.

Öyle diyorlar zaten…

Müslüman haram yemiyor;

"—Sen o yemediğin haramı bana ver, ben yiyeyim." diyor.

"—Aklın yok mu senin? O parayı bana ver." diyor.

Milletin haramdan filan korktuğu yok. Eskileri deli sanıyor ama yarın rûz-ı mahşerde anlaşılacak kim akıllı, kim deli! Kim doğru yolda, kim eğri yolda! Kim haklı, kim haksız! O zaman anlaşılacak. Sakın ha, onların sözüne aldanmayın. Yolumuz doğru, el-hamdü lillah…

Paramız az olsun, ne olacak, parayla her şey halloluyor mu?

Hallolmuyor... İnsana bir hastalık, bir bela, evladından, ailesinden bir sıkıntı veriyor; hadi bakalım, ayağı yanık tavuk gibi dolaş dur. Yani Allah bu dünyada insanı rahat ettirmemeyi murat etti mi cümle cihan halkı başına toplaşsa, def çalsa o kimseyi mesut edemez. Allah bir insanın hayrını murat etti mi, onun mahrumiyeti baklava börek, bal kaymak olur.

Hz. Meryem validemiz ibadet için bir kenara çekilmiş; türlü türlü meyveler, nimetler, rızıklar odasına yağıyor. Odasına kimse girmiyor ki! Kilitli, kapalı, anahtarı Zekeriyya AS'ın elinde...

Nereden geliyor onlar? Allah indinden geliyor. "Dilediğini böyle rızıklandırır." deniyor.

Sahabe hatunlardan bir tanesi hicret ederken, yol arkadaşından bir karı koca yahudi varmış. Kendisi oruçluymuş, yanında akşam orucunu açacak bir şeyi yok. Hicret ediyor, bir şey yok, mahrum…

Yahudi, karısına tembihliyor;

"Bak, sakın ha buna bir yiyecek verme. Yahudi olsun, dinini terk etsin, dönsün, o zaman vereyim. Şimdi verme."

Geceleyin rüya görmüş. Kendisine rüyada su vesaire ikram etmişler. Hiç susuzluk, ızdırap, açlık vs. kalmamış. Ertesi gün tok, doymuş, kanmış olarak uyanmış. Yahudi diyor ki karısına;

"—Yoksa sen mi verdin?"

Kimse vermedi. Allah dilediğini böyle rızıklandırır. Sen de o ihlâsla olsan, sana da verir. O ihlâsla değiliz de şüpheyle, edepsizlikle, itirazla ömrümüz geçiyor. Zaten yediğimiz lokmalar haram, ondan insanın gözü açılmıyor. Bir şeyden anladığı yok! Kendisinin gözleri görmediği için öbür tarafı da yok sanıyor.

c. Yumuşak Huylu Olmak

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[139]

مَنْ حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الرِّفقِ ، فَقَدْ حَرَّمَ اللهُ حَظَّهُ مِنْ خيرِ الدُّنْيَا
وَالآخِرَةِ ، وَ مَنْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرِّفْقِ ، فَقَدْ أَعْطَى حَظَّهُ مِنَ
الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ (الحكيم عن عائشة)

418/13 (*Men hurime hazzahû mine'r-rıfkı, fekad harrama'llàhu hazzahû min hayri'd-dünyâ ve'l-âhireti; ve men u'tiye hazzahû mine'r-rıfkı, fekad a'tâ hazzahû mine'd-dünyâ ve'l-âhireti*.)

Hz. Aişe-i Sıddîka Validemiz, SAS Efendimiz'den naklederek buyurmuş.

Bu hadîs-i şerîf, *rıfk* denilen güzel huyla ilgili. *Rıfk* ne demek? Türkçe mülayimlik demek. Yumuşak olmak, demek.

---

139 Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.25, no:4530; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.274, no:444; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn bi-Isbahan*, c.I, s.18362, no:85575; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.46, no:5409; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.231, no:706; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.250, no:22026.

“Bir kimsenin nasibi rıfktan mahrum edilmişse…” Bir kimsenin yumuşaklıktan nasibi yoksa… (*Fekad harrama'llàhu hazzahû min hayri'd-dünyâ ve'l-âhireti*) “Allah demek ki onun nasibini dünyanın ve âhiretin hayırlarından mahrum etmiş demektir.”

Bir adam yumuşak değil, tatlı dilli değil, halim selim değil, boynu bükük değil, insanın sevdiği sokulgan bir halde değil… Haşin, şiddet ile muttasıf bir kimse, barut gibi… Peygamber Efendimiz, “O dünyanın ve âhiretin hayırlarından yana nasipsiz kılınmış, çok mahrumiyetli bir kimse demektir.” diyor.

Bundan ne anlıyoruz? Bu sözün altında yatan mâna şu ki:

“—Ey Müslümanlar! Rıfkta yani yumuşaklıkta, halim selimlikte dünyanın ve âhiretin hayırları vardır, rıfk sahibi olun. Yumuşak olun, sert olmayın, haşin olmayın.”

Devamı: (*Ve men u'tiye hazzahû mine'r-rıfkı*) “Kime de Allah rıfktan, yumuşaklıktan nasibini vermişse…”

“—Al, senin bu güzel huydan kısmetin budur. Bu da senin olsun.” diye kendisi halim selim olmuşsa…

U'tiye'nin nâib ani'l-fâili men zamirine râci hüve'dir. Onun için haz kelimesi mef'ul olarak, mansub okunacak.

(*Ve men u'tiye hazzahû mine'r-rıfkı*) “Kimin yumuşaklıktan nasibi Allah tarafından kendisine ihsan buyrulmuşsa; (*fekad a'tâ hazzahû mine'd-dünyâ ve'l-âhireti*) Allah ona demek ki dünyadan ve âhiretten nasibini vermiş.”

Çünkü yumuşak, tatlı dilli… İşte böyle, bu tarzda olmamız lazım! Müslüman budur!

Hadîs-i şerîfte gördüğümüz gibi müslüman kardeşlerimize sevgili, şefkatli, fedakâr olacağız. Öyle olamıyoruz, küçücük bir şeyden kavga çıkartıyoruz.

Diyelim ki camide Kur'an okutmak hayır değil mi? Tamam, çocuklarımızı toplayalım; Kur'an okutalım, dinimizin bahislerini açalım, kitaptan okuyalım. Onlar da öğrensinler.

İki kadın saç saça, baş başa giriyor, birbirleriyle kavga ediyor, vücutlarını yara bere içinde bırakıyorlar.

Neden yaptınız bunu?

“—Kur'an'ı sen okutacaksın, ben okutacağım.”

Allah size akıl fikir versin. Hiç yumuşaklık diye bir şey

duymadınız mı? *Rıfk* denilen bir şey duymadınız mı? Halim selimlik, mülayimlik, şiddetli olmamak…

Yapacağın şey ne?

Kur'an öğreteceksin. Kur'an öğretmek için "Sen öğreteceksin, ben öğreteceğim…" diye insan kavga eder mi?

"—Eder hocam!"

Şeytan insanın tepesine biner, ondan sonra kamçısını eline alır da bacaklarına bacaklarına kırbacı şaklatırsa… "Yürü bakalım, deh!" diye karnını da mahmuzlayıverirse, o zaman insanın şeytanın idaresi altında, nereye saldıracağı hiç belli olmaz. Şeytan tepesine binmiş, kamçılıyor; nereye götüreceği belli olmaz.

Ne yapacak o zaman?

(*Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm. Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*) diyecek. Allah'a sığınacak, "Aman yâ Rabbi!" diyecek, rıfk ve güzel huy sahibi olacak··· Allah güzel huy sahibine çok hayırlar veriyor.

. Kavga, gürültü, bağırma çağırma, azar vs.

"—Yahu sen çok mu matah bir adamdın?"

"—Hocam! Hiç kimse duymasın, ben benim ne olduğumu bilirim, çok berbat bir insanım."

Ha şunu bileydin. Ben senden daha berbatım. Herkes kusurludur. Biz kuluz, bizim işimiz şaşmak, biz beşeriz şaşarız. Aklımız bir gelir bir gider. Bir namaz kılarız, bir günah işleriz. Allah bizi affetsin! Bizim bir tutulacak yanımız yoktur. Bir kağıdı temiz bir ucundan tutuyorsun ya, bizim tutulacak yanımız yoktur. Bizim halimiz Rabbimiz'in rahmetine kalmıştır. Rahmet yağmuru şakır şakır yağacak, bizim pisliklerimiz üstümüzden gidecek de tutulacak bir hale gelecek.

Bizim övünecek halimiz var mı?

Sen kendini bilirsin, ben de kendimi bilirim. Hz. Âdem AS'dan beri insanoğlunun yapısı da belli. Âdem AS'ın bir oğlu kurban etmiş, bir oğlu da bir başka kurban etmiş; birisininki kabul olmuş, ötekisininki kabul olmamış. Kabul olmayan, kabul olana diyor ki:

قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ (المائدة:٢٧)

(*Kàle leaktülenneke*.) “Seni muhakkak ve muhakkak öldüreceğim.” (Mâide, 5/27)

“—Ben sana ne yaptım, bir şey yapmadım ki! Sen de bir kurban ettin, ben de bir kurban kestim. Benimkini Mevlâ kabul etti, seninkini kabul etmemiş. Mevlâ’ya yalvar, ben ne yapayım?”

“—Seni öldüreceğim!”

لَئِن بَسَطتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ ،

إِنِّي أَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ (المائدة:٢٨)

(*Lein basatte ileyye yedeke li-taktülenî, mâ ene bi-bâsitın yediye ileyke li-aktüleke*) “Bak kardeşim! Sen beni öldürmek için bana elini uzatsan bile, ben sana karşı koymak için elimi uzatmam. Ne yaparsan yap. Ben, alemlerin rabbi olan Allah’tan korkarım.” (Mâide, 5/28)

Güzel huya bak; kötü huya bak:

“—Ben kardeşime el kaldırmam.” diyor.

Ötekisi de:

“—Ben seni öldüreceğim!” diyor, öldürüyor.

Mi’rac’da Peygamber Efendimiz anlatıyor:

Hz. Âdem Atamız sağına bakıyor, bir kalabalık; gülüyor. Soluna bakıyor, bir büyük kalabalık; ağlıyor. Âdem Atamız, dedemiz hüngür hüngür ağlıyor.

“—Buraya bakınca niye güldün? Buraya bakınca niye ağladın?” denilince:

“—Bunlar cennetlik evlatlarım, bunlar da cehennemlik…”

Baba kalbi dayanır mı? Allah bize yumuşak kalplilik ve güzel huylar nasip etsin, yolundan ayırmasın.

d. Kabir Kazmanın Sevabı

Hz. Âişe Validemiz’den, mezar kazmakla ilgili bir hadîs-i şerîf.

“—Yok hocam! Ben mezar kazmam. Mezarı mezarcı kazsın, bana ne. Ben kravatlı, ütülü pantolonlu, arabası, köşkü, sarayı olan

bir insanım; ben kazmam."

Sen ister kaz ister kazma! Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[140]

مَنْ حَفَرَ قَبْرًا اِحْتِسَابًا كَانَ لَهُ مِنَ الأَجْرِ كَأَنَّمَا أَسْكَنَ مِسْكِينًا فِي بَيْتٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (الديلمي عن عائشة)

(*Men hafere kabren ihtisâben, kâne lehû mine'l-ecri ke-ennemâ eskene miskînen fî beytin ilâ yevmi'l-kıyâmeti*)

(*Men hafere kabren*) "Kim bir kabir kazıverirse…"

Kime? Neden? (*İhtisâben*) "Allah'tan sevabını bekleyerek…"

Allah'tan sevabını bekleyerek kabir kazıveriyor.

Sonra? (Kâne lehû mine'l-ecri) "Bundan bir ecir kazanır ki, (*keennemâ eskene miskînen fî beytin ilâ yevmi'l-kıyâmeti*) Sanki kıyamete kadar bir miskin fukarâcağı bir evde misafir etmiş gibi." O kadar sevap kazanır.

Biz her işi ücrete dökmüşüz. Ver mezarcıya iki bin lira, beş bin lira; ne kadarsa kazsın kabri…

Bak, Peygamber Efendimiz ne diyor? Demek ki müslümancık fırsat bulursa gidecek, kardeşinin kabrini kazıverecek ki oraya yatsın. Kardeşinin yatacağı bir yer için Allah, sanki bir miskini eve almışsın, oturtmuşsun, "Al bu evceğizi de sen otur!" diye kıyamete kadar onu misafir etmişsin, ağırlamışsın gibi ecir veriyor. Çünkü o kazdığın kabre bir kardeş yatırılacak. Senin o arkadaşın kıyamete, insanlar kabirden ba's oluncaya kadar orada kalacak.

Bu da hatırınızda olsun. Bir kardeş için böyle yaparsanız iyi olur.

İnsan bir hadisi duyunca hiç olmazsa ömründe birkaç defa, üç defa yapmalı…

e. Kırk Hadis Öğrenen Kimse

---

140 *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.608, no:42412; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.252, no:2203.

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[141]

مَنْ حَفِظَ عَلَى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا فِيمَا يَنْفَعُهُمْ مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ ، بُعِثَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْعُلَمَاءِ ، وَفَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ سَبْعِينَ دَرَجَةً ، اللهُ أَعْلَمُ فِيمَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ (ع . عد. هب. عن أبي هريرة)

(*Men hafiza alâ ümmetî erbaîne hadîsen fîmâ yenfeuhum min emri dînihim buise yevme'l-kıyâmeti mine'l-ulemâi ve fadlu'l-âlimi ale'l-âbidi seb'îne dereceten. Allàhu a'lemu beyne külli dereceteyni*)

(*Men hafıza*) "Kim ezberlerse, muhafaza ederse, hatırında tutarsa... (*Alâ ümmetî*) Benim ümmetime nakletmek üzere hafızasında ezberler, hatırında tutarsa... (*Erbaîne hadîsen*) Kırk tane hadis... Bir kimse ümmetime nakledivermek için kırk tane hadis ezberinde tutarsa..."

(*Fîmâ yenfeuhum min emri dînihim*) "Ümmetimden nakledilen kimselerin dinleri hususunda onlara fayda verecek kırk hadis naklederse..." Yani bir kimse, "Öğrensinler, dinlerini doğrultsunlar, güzel müslüman olsunlar." diye onların dinî hususta işine yarayacak kırk hadis ezberler, nakleder, muhafaza ederse... (*Buise yevme'l-kıyâmeti mine'l-ulemâi*) Kıyamet gününde alimlerden olarak ba's olunur,."

Buhârî (*rahmetu'llahi aleyh, rahmeten vasiaten*) bir milyonun üstünde hadis biliyormuş; kırk tane hadisin lafı mı olur. İşte müjde bu! Peygamber Efendimiz, "Kırk tane hadisi ümmetime dinleri düzelsin diye kim naklediverirse, Allah onu alimler zümresinden haşreder." diyor.

Ve devamında buyurmuş ki:

---

[141] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.270, no:1725; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidal*, c.III, s.595, ho:7746; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.224, no:29183; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.255, no:22043.

(*Ve fadlu'l-âlimi ale'l-àbidi*) "Alimin âbid üzerine üstünlüğü, fazileti, (*seb'îne dereceten*) yetmiş derecedir."

Birisi alim; dinini, Allah'ı, takvâyı, ihlâsı, Allah yolunda ibadet etmenin ehemmiyetini, Kur'an'ı, hadisi, edebi, Rabbine nasıl kulluk edeceğini biliyor. Ötekisi de âbid; bilgisi yok, habire namaz kılıyor, oruç tutuyor, tesbih çekiyor vs… Tabii, o da sevap kazanıyor.

"—Alimin âbid üzerine üstünlüğü yetmiş derece daha fazladır."

Alim daha kıymetli! (*Allàhu a'lemu beyne külli dereceteyni*) "Her iki derecenin arasında ne kadar büyük bir mesafe olduğunu Allah bilir." Yani yetmiş derece ama araları birer santim mi, birer metre mi; o kadar çok ki tariflere sığmaz. İki derece arasındaki farkı Allah bilir. İkisi arasında muazzam farklı yetmiş derece farkı var.

Buna benzer hadîs-i şerîfler çoktur. Bunların hepsinden çıkan bir netice var; zamanımızın bir kısmını âhiretin çok hayrına olan, kazançlı olan ilme sarf edeceğiz. Başka çare yok!

"—Sabah kaçta gidersin evden?"

"—Yedide çıkarım. Durakta yarım saat, 45 dakika beklerim. Dolmuşlar, otobüsler hep dolu geçer. Ondan sonra işime giderim, öğlene kadar çalışırım. Biraz yoruluruz, öğleyin yemek molası verilir. Zar zor yemeği yer, apar topar öğle namazımı kılarım. İkindi olur; bir ara namazımı kılar, yine çalışmaya devam ederim. Hocam, 18:00'de çıkarım ama turşu gibi..."

Sabah 07:00'de evden çıktı, tabi kaçta kalktığı mâlum. 19:00'da eve geldi, yorgun argın… Ondan sonra yemeğini yediği zaman çocuk bir şey sorsa;

"—Oğlum, biraz kenarda dur, bugün çok yoruldum. Başım biraz dinlensin."

Hanım bir şey söylese;

"—Hanım, şimdi konuşma, dur." der.

Uzanır, uyur, kalır…

"—Kalk efendi! Yatsı namazını kılmamıştın, haydi kalk bakalım, çok yorulmuşsun bugün…"

Kalkar, yatsı namazını kılar, sonra yine yatar.

Niçin yapıyor insan bunu?

Her gün bu sahne üç aşağı beş yukarı böyle. Senin için biraz farklı, benim için biraz farklı... İnsanlar böyle harıl harıl koşuyor,

gidiyor, geliyor filan. Neden yapıyor?

"—Neden yapacağız hocam? Şu ölümlü dünyada dosta düşmana muhtaç olmamak için çalışıyoruz. Dilenelim mi yani? Çalışıyoruz."

Çalış canım, dilen demiyorum da yalnız bir şeycik söyleyeyim. Dünya için bu kadar deli dolu, freni patlamış araba gibi hızlı hızlı çalışıyorsun. Âhiret için ne yapıyorsun?

"—Hocam! Emekli olacağım, emekli olduktan sonra hacca gideceğim, sakal bırakacağım. Döndükten sonra güzel bir tesbih, güzel bir takke, güzel bir pardesü… Hep namaza geleceğim, gideceğim. Bütün günahlarımı o zaman çıkartacağım."

Sen Allah-u Teàlâ Hazretleriyle ahid mi eyledin? Emekli olacağına kadar yaşayacaksın diye sana garanti belgesi mi verdiler? Bozulursan o vakte kadar, illa düzeltecekler mi? Yok öyle bir şey! Pekiyi, hiçbir şey yapamadan gidersen? Ne dünyadan eline bir şey geçti, ne ahiretten; ne olacak?

"—Hocam! Çok fena olur."

Fena olur ya... Fena olduğu için gel sen bu programı bırak. Böyle program olmaz.

"—Helâl lokma kazanayım, çoluk çocuğa yemek getireyim, rahat yaşayayım." diye dünyana da çalış, dosta düşmana muhtaç olma; âhiretin için de hayırlı, kârlı olan şeyleri biraz düşün. Onların peşinde de koş, onları da elde etmek için biraz gözünü aç.

"—Nasıl olacak?"

İlim öğren! Mesela her gün üç tane âyet ezberle. Yaz bir kağıda, mânasını da okursun, sabah veya akşam üç tane âyet ezberle.

"—Bugün bu okuduğum âyetleri en aşağı on kişiye söyleyeceğim!" de.

Bir kişiye, Ahmet Efendi'ye söyledin mi, "Dokuz kaldı." de. Veli Efendi'ye de söyledin mi, "Sekiz kaldı." de. Tebliğ olsun, emr-i mâruf nehy-i münker olsun diye…

Ondan sonra:

"—Namazlarımı camide cemaatle kılayım, 27 kat, sevabı çok." de.

"—Vazifemi yaparken dilim de 'Allah' deyiversin, kalbim de 'Allah' deyiversin!" de.

Ölümlü dünyada ne zaman öleceği belli değil. Biraz da onu

yapmaya çalış. Ne olur yani elinde çekiç “tak tak” vururken, kalbin de “Allah Allah…” dese...

Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmi KS, kuyumcular çarşısına girmiş. Kuyumcular bilezikleri takka tıkı tıkı, takka tıkı tıkı, takka tıkı tıkı dövüyorlar. O ahenkten bir ahenk kapmış, kendisini kaybetmiş, kendinden geçmiş, dönmeye başlamış. Diyor ki;

یکی کنجی بدید أمد ، در ان د کان زر کوبی ؛

زهی صورت ، زهی معنی ، زهی خوبی ، زهی خوبی.

Yekî gencî pedîd âmed, der in dükkân-ı zerkûbi
Zehî sûret, zehî ma’nî, zehî hûbi, zehî hûbi…

“Şu kuyumcu dükkânından bir hazine görünüyor. Ne güzel yüz, ne güzel iç âlemi, ne hoş hal, ne güzellik, ne güzellik.”

Yani insan Allah ehli olunca bir tıkırtıdan kalbi nelere gidiyor. O çekicin takka tıkısından bir kaptırmış, *Lâ ilâhe illa’llah* mı dedi, *Allah* mı dedi ne dediyse, kendinden geçmiş, gitmiş.

Ne olur sen de çekiç vururken *Allah* desen? Kâr olur, sevap olur. Ondan sonra birisine bir iyilik yapıverirsin.

Bak hadîs-i şerîfte geçti, hadisleri okursan o zaman bileceksin:[142]

اَلْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ (خ. م. عن ابى هريرة)

(*El-kelimetü’t-tayyibetü sadakatün*) “Güzel, hoş bir söz sadakadır.”

Evet, güzel bir söz sadakadır. Hatta senin kardeşinin yüzüne

---

[142] Buhàrî, *Sahîh*, c.X, s.163, no:2767; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.180, no:1677; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.316, no:8168; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.219, no:472; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.89, no:93; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.202, no:3325; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.229, no:5667; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.374, no:1493; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.439, no:16437; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XV, s.333, no:15634.

tebessüm ederek bakman sadakadır. Hadîs-i şerîf öyle; kardeşinin yüzüne gülersin, sadaka olur. Hatta Peygamber Efendimiz, “Senin kovandaki suyunu, ‘Ben bir daha doldururum, al sen git!’ diye kardeşinin kovasına boşaltıvermen de sadakadır.” diyor.

İslâm böyle işte. Fırsatlardan istifade et, şu ölümlü dünyada biraz âhiretini de kazanmaya çalış.

Hep dünyaya çalışıyoruz, bu dünyanın içinde olacak bu. Yoksa, “Bu dünyanın işini bitireyim de ondan sonra âhirete çalışayım, emekli olunca çalışayım.” dersen, olmaz.

Şeytan insana ilk önce şerri yaptırmak ister. Ondan sonra hayrı tehir ettirmekte bulur aldatmanın çaresini. Sana diyor ki:

“—Gece yaparsın.”

Geceleyin de bir uyku bastıracak, göz kapaklarına binecek, sen namazı kılmayacaksın. Daha yemeği yer yemez gözün kapanmaya başlayacak, cup gideceksin, ne namazı ne tesbihi… Hepsi kalır.

Onun için, eskiler bu işi çok denemişler de demişler ki:

ما مضى فاتَ ، والمؤملُ غيبٌ

ولكَ الساعةُ التي أنتَ فيها

(*Mâ madà fâte*) “Geçen geçti, elden kaçtı. (*Ve’l-müemmelü gaybün*) Gelecek zaman belli değil, ya gelir ya gelmez. (*Ve leke’s-sâatü’lleti ente fihâ*) Elinde bir şu içinde yaşadığın an var.”

Geçen geçti, gelecek belli değil, bir içinde bulunduğun an var.

“—Kolay o zaman. Ne kadar basitmiş. Hay Allah, ben de bu işi çapraşık bir şey sanıyordum. İçinde bulunduğum anda Allah rızasını düşünürüm, hep ona göre yaşamaya çalışırım.”

İşte o kadar! Müslümanlık zor olsaydı, sadece profesörler müslüman olurdu. Zor bir şey değil ki! Köylüsü de, işçisi de, çobanı da müslüman olur, cenneti kazanır. Kadını da kazanır, erkeği de kazanır. Bu basit bir şey! Ama bu basit şeyi çok münevverler anlamıyor.

f. Tevazu Alâmeti Olan Beş Şey

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[143]

مَنْ حَلَبَ شَاتَهُ ، ورقع قمِيصهُ ، وخصف نعْلَهُ ، ووا كل خادِمهُ ، وحمل مِنْ سُوقِهِ ، فَقَدْ برِئَ مِنَ الْكِبْرِ (ابن منده ، و أبو نعيم عن حكيم بن محمد عن أبيه وضعف)

(*Men halebe şâtehû*) "Kim koyununu kendisi sağarsa..." Sonra... (*Ve rakaa kamîsahû*) "Ve gömleğini yamarsa, (*ve hasafe na'lehû*) pabucunu dikerse, tamir ederse; (*ve ekele hàdimehû*) hizmetçisiyle

143 İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.465, no:1105; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.172; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.V, s.263, no:1627; Hakîm ibn-i Cuhdem babasından.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.538, no:7793; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.260, no:22057.

oturur, yemek yemeye tenezzül buyurursa, yerse; (*ve hamele min sûkihî*) çarşısından aldığı erzakı, yükünü kendisi taşıyıverirse; (*fekad berie mine'l-kibri*) kibirden berî olmuş olur."

İslâm'da en büyük kabahatlerden, kötü huylardan bir tanesi kibirdir. İnsanın kendisini beğenmesi çok büyük günahtır. Hatta Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[144]

لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ (م . عن ابن مسعود ؛ و في رواية حم . كر . هب. سَفِهَ الْحَقَّ وَغَمَصَ النَّاسِ)

RE. 486/2 (*Lâ yedhulü'l-cennete men kâne fî kalbihî miskàle zerretin min kibr*) "Kalbinde zerre ağırlığı kadar, zerre kadar kibir olan kimse cennete girmeyecek."

Kibirden beri olmak nasıl olur? Kibirden kurtulmak, beraat etmek, paçayı kurtarmak, yakayı kurtarmak nasıl olur?

İnsanın bazı alâmetleri vardır, onlardan kibirden uzak olduğu anlaşılır. Koyununu kendisi sağıyor, "Canım, ben koyun sağacak adam mıyım? Gitsin filanca sağsın." demiyor. Mütevazı, koyununu kendisi sağıyor. Elbisesine yamayı kendisi dikiyor veyahut yamalı bir elbiseyi giymekten çekinmiyor, "Ben yamalı elbise giymem!" demiyor. Ne olacak, giyiveriyor. Sonra pabucunu dikiveriyor. Kenarı, mesti yırtılmış, dikiveriyor; öyle giyiyor. "Bu artık eskimiş, ben bunu atarım." filan demiyor da öyle tamirli giyiyor.

Sonra... (*Ve vâkele hâdimehû*) "Hizmetçisiyle beraber oturuyor."

"—Gel sen de otur, beraber yiyelim!"

"—Efendiler hizmetçisiyle beraber oturur mu? O gitsin mutfakta yesin, burası efendilere mahsus masa." filân denir ya...

---

[144] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, no:91; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.361, no:1999; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.445, no:945; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:69; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.367; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.951, no:7747 ve s.959, no:7771; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.109, no:17693.

Batı’da âdet öyle ya… Öyle yapmıyor, beraber oturuyor, yiyor.

Çarşıdan filesine gıdasını doldurup geleceği zaman, kendisi getiriyor.

İşte bunlar tevazu, kibirli olmama alâmetidir. Peygamber Efendimiz, “Böyle yapan kibirden berî olmuş olur.” diyor. Bizim bugünkü halimize bakarsak, kibirli olup olmadığımız buna benzer başka şeylerden belli olur. Giyinişimizden, kuşanışımızdan, söylediğimiz sözden ve saireden anlaşılır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi kibirden berî eylesin… Sevdiği güzel huylarla muttasıf eylesin... Gafletten, cehaletten kurtarsın... Dünyasını, âhiretini kazananlardan eylesin... Âhiretini dünyasına satanlardan eylemesin… Yolunda dâim, zikrinde kàim eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

06. 01. 1985 - İskenderpaşa Camii

13. İLİM ÖĞRENMEK İÇİN EVDEN ÇIKMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ خَرَجَ من بيْتِهِ يُرِيدُ الصَّلاةَ ، فَهُوَ فِي الصَّلاَةِ ، فَاتَتْهُ أَوْ أَدْرَكَهَا

(خ. ك. في تاريخه عن أبي هريرة)

RE. 419/7 (*Men harace min beytihî yürîdü's-salâte fehüve fi's-salâti, fâtethû ev edrekehâ.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun... Rabbimiz; yapmış olduğunuz ibadet ve taatleri, kıldığınız namazları kabul eylesin... Dualarınızı, taleplerinizi ihsan ve ikram eylesin...

Sevgili Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS hazretlerinin mübarek hadislerinden bir miktar okumaya başlamadan önce, evvelen ve hasseten Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâkine hediye olsun diye; sonra onun cümle âlinin, ashâbının, etbâının ve bilhassa Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan ulemâ-i izâmımız, meşâyih-i kirâmımızın ve sâdât-ı turuk-u aliyyemizin cümlesinin ve onların halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Ahirete göçmüş olan analarımızın, babalarımızın, nine, dede,

kardeş, evlat ve sâir akraba ve dostlarımızın ruhlarına hediye etmek üzere; içinde ibadet yaptığımız şu camiyi bina etmiş olan İskender Paşa merhumun ruhuna;

Okuduğumuz eseri yazmış olan Gümüşhanevî [Ahmed Ziyâüddin] Hocamız'ın ruhuna; kendisinden feyz almış olduğumuz Muhammed Zahid Kotku Hocamız'ın ruhuna; bu hadislerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan râvilerin ve alimlerin ruhlarına;

Bu beldeleri fethetmiş olan fatihlerin, sultanların, gazilerin, kumandanların, askerlerin, şehidlerin ruhlarına hediye olsun diye; biz yaşayan müslümanların da Mevlâ'mızın rızasına uygun ömür sürüp, Peygamber Efendimiz'in şefaatine nail olup, huzûr-u Rabbi'l-izzet'e sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye, bir Fâtiha üç İhlâs-ı Şerif okuyalım:

....

a. Camiye Gitmenin Mükâfâtı

Bu hadis-i şerif namaz kılmakla ilgili. Namaz da dinin direği, çok önemli... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[145]

مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ يُرِيدُ الصَّلاَةَ ، فَهُوَ فِي الصَّلاَةِ ، فَاتَتْهُ أَوْ أَدْرَكَهَا

(ك. في تارخه عن أبي هريرة)

RE. 419/7 (*Men harace min beytihî yürîdü's-salâti, fehüve fi's-salâti, fâtethü ev edrekehâ.*)"Kim namaz kılmayı isteyerek evinden dışarı çıkarsa, ister o namaza yetişsin ister kaçırsın, namazda sayılır!"

Evinden çıkıp namaz kılmaya gidiyor, gitti. Geç kalmış, yetişemedi; namaz kaçtı. (*Fehüve fi's-salâti*) "Namazda, namaz içinde gibi ecir alır!"

Biz uzak yoldan, şehirlerarası mesafeden geliyoruz. Köprünün başına geldik, yol tıkandı. Koca köprüde 10-15 dk. bekledik,

---

145 *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.964, no:20331; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.292, no:22138.

nerdeyse buraya geç kalacağız. Demek ki namaza yetişseydik de yetişmeseydik de aynı ecri alacakmışız, el-hamdü lillâh. Dinimiz ne kadar güzel! Demek ki kalp temizliği ne kadar kıymetli bir şey, niyet halisliği ne kadar hoş bir şeymiş!

Bir başka hadîs-i şerif:

"—Kim cân-ı gönülden şehid olmayı temenni ederse Allah onu şehidlerin mertebesine eriştirir, isterse yatağında ölsün!"

Yatağında öldü; harp olmadı, burnu kanamadı, yüzü çizilmedi, tırnağı kopmadı… O kadar kolay!

Ama temenni ediyordu, şehid olmayı istiyordu, aklı fikri oydu; işte o ecri alıyor. Bizim dinimiz böyle, dinimizde kalp temizliğinin, niyetin o kadar büyük bir ehemmiyeti var ki tariflere sığmaz. İnsan neye niyet etmişse ona göre ecir alır.

Bunun ters tarafa işleyişi de var. Kötü niyetle iyi bir şey yapsa kâr etmez.

"—Camiye gideyim, oradan bir pabuç çalarım, yeni bir pabucu ayağıma giyerim, pabucumu değiştirmiş olurum…"

Geldi namaz kıldı. Allah ona o namazın sevabını verir mi?

Mümkün değil! Başka niyetle geldi.

"—Ben camiye gideyim, oradaki şahıs beni birkaç defa namaz kılarken görsün, ondan sonra dükkânına veya fabrikasına giderim, 'Bana bir iş ver!' derim. O da beni camide gördüğünden, takkeli gördüğünden, 'Tamam, bu müslüman, bana hıyanet etmez, beni aldatmaz.' der, işine alır. Onun için birkaç defa şu adamın yanında görüneyim…"

Niyeti, ona gösteriş oldu; ecir almaz!

Onun için kalbimizi pak tutacağız. Niyetimizi dümdüz, dosdoğru tutacağız, eğri büğrü olmayacak, sağa sola yamulmayacak. Niyeti pak oldu mu, insan camiye gidip evine dönünceye kadar, ilim öğrenmeye gidip dönünceye kadar Allah yolunda olmuş oluyor. Namaza yetişmek üzere evinden çıkıp gittiği zaman namaza yetişemese bile Allah, kılmış gibi ecir veriyor.

Peygamber Efendimiz bir de bize edep, terbiye öğretmiş. Diyor ki;

"—Namaza yetişemezseniz acele etmeyin!"

Bazen namaza duruyoruz, *Allahu ekber*, imam başladı. Arka

taraftan duyuyoruz; kapı bir açılıyor, pat, bir kapanıyor paldır küldür paldır küldür… Caminin zemini sarsılıyor.

Ne o? Rekâtı kaçırmayacak!

Böyle şey yok! Sekinet, vakar, ciddiyet ile Mevlâ'mın huzurundayım, Rabbim benim hâlimi görüyor… O rekâta yetişirsen yetişirsin, yetişemezsen yetişemezsin! İnsan yaptığı işi sakin sakin, ölçülü ölçülü yapacak. Kaçırsa bile Allah o ecri veriyor. Niyeti neydi, iyiydi; o iyi niyetine göre ecri veriyor.

Hatırınızda kalsın…

b. İlim Yolu Allah Yolu

Taberânî'nin Rh.A. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet ettiği ve Tirmizî'nin de kaydettiği, hasen dediği bir hadîs-i şerife göre Peygamber SAS buyurmuş ki:[146]

مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ ، حَتَّى يَرْجِعَ

(ت. حسن غريب ، ع . طب. ض. عن أنس)

RE. 419/8 (*Men harece fî talebi'l-ilmi, fehüve fî sebîli'llâhi, hattâ yercia*) "Kim ilim talep etmek için evinden, beldesinden yola çıkarsa dönünceye kadar Allah yolundadır!"

Dönünceye kadar fî sebilillâh, Allah yolunda bulunmaktadır.

Herkesin doğduğu beldede ilim olmuyor ama insan heves edince fırsat oluyor.

Okuduğumuz eseri yazmış olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız Rh.A, önce babasının yanında ticaret yaparmış. Gümüşhane'den Trabzon'a gelir gider, mal alır, ticaret yaparlarmış. Buluğ çağına erince, ticareti terk etmiş. Bir vesile ile İstanbul'a gelmiş, kalmış. Çünkü ilim öğrenmek aşkıyla kıvranıp

---

[146] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.29, no:2647; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.234, no:380; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.292, no:6520; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.290; Mizzî, *Tezhîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.212; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.213; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.446, no:2119; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.283, no:28819; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.287, no:22127.

duruyor. Sonra da memlekette haber göndermiş ki; "Babam benim kusuruma bakmasın, ben ilim öğreneceğim..." Eserlerini yazmış.

İlim talep etmek için yola çıkan bir insan, ilim tahsil edip dönünceye kadar, Allah yolunda bulunmuş bir insan olur. Çünkü ilim Allah yoludur. Hakiki bir ilim insanı Mevlâ'nın rızasına götürür! İnsan Allah'ın sevdiği şeyleri ilim ile öğrenir; sevmediği, gazap ettiği şeyleri ilim ile öğrenir, ona göre hayatını tanzim eder. Bu bakımdan ilim son derece kıymetlidir.

Bir insan bir şehirden uzak bir şehre gitmese, evinden çıksa da; "Pazar günü hadis dersi dinlemek üzere İskenderpaşa Camii'ne gideyim." dese olmaz mı? O da aynı, evine dönünceye kadar Allah yolunda, fî sebilillâh vakit geçiriyor. O kadar kıymetli!

"—Arabada, minibüste durduğu zaman da buna dâhil mi?"

Evet! Yol dâhil, araba dâhil, minibüs dâhil, oturmak, beklemek, dönmek dâhil. Ders bitti, artık ilim bitti; geri dönüyorsun [ama] hayır, evine dönünceye kadar!

Peygamber Efendimiz ne diyor? (*Hattâ yercia*) "Dönünceye kadar Allah yolundadır!"

(*Men harece min beytihî yüridi's-salâh, fehüve fi's-salâti, fâkethü ev edrekehâ*) "Evinden namaz kılmak üzere çıkan bir kimse, ister o namazı kaçırsın, erişemesin; ister yetişsin, onu cemaatle kılsın namazda sayılır, yolu da namaza dâhildir!"

Bana bir büyük alim Gaziantep'te sormuştu. Dedi ki;

"—İnsanın bir an bile Mevlâ'dan gafil olmaması gerekiyor. Bu nasıl olacak, bu nasıl sağlanacak?"

Ben de dedim ki;

"—Namaza giderken insan dönünceye kadar namazda sayılıyor ya, öyle niyetini iyi tutar, başı ortası önü sonu [iyi niyetli] olursa Allah arayı da, aradaki ufak tefek şeyleri de ona sayar, o niyetli olduğu zaman o ecri alır." diye bunu misal vermiştim.

Sağlam hadîs-i şerifler; ilimle ilgili hadîs-i şerif Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş, namazla ilgili hadîs-i şerif Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş.

c. Sefere Çıkarken Okunacak Dua

Hz. Osman RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerif. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:[147]

مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ يُرِيدُ سَفَرًا ، فَقَالَ حِينَ يَخْرُجُ : بِسْمِ اللَّهِ ، آمَنْتُ بِاللَّهِ ، وَاعْتَصَمْتُ بِاللَّهِ ، وَتَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ ، رُزِقَ خَيْرَ ذَلِكَ الْمَخْرَجِ ، وَصُرِفَ عَنْهُ شَرُّ ذَلِكَ الْمَخْرَجِ (ابن السني في عمل يوم وليلة ، خط. كر. عن عثمان)

RE. 419/9 (*Men harece min beytihî yüridü seferen, fekàle hîne yahrucu: Bi'smi'llâhi, âmentü bi'llâhi, va'tasamtü bi'llâh ve tevekkeltü ale'llah, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh. Ruzika hayra zâlike'l-mahreci, ve surifa anhu şerru zâlike'l-mahrec*)

(*Men harece min beytihî yüridü seferen*) "Kim evinden yolculuğa kasd ederek çıkarsa..." Yolculuk yapmaya çıkıyor, İstanbul'dan Ankara'ya, Adapazarı'na gidiyor, yola çıkmış.

(*Fekàle hîne yahrucu*) "Çıktığı zaman şu duayı okursa, şu ibareyi söylerse…" Ne olur? (*Ruzika hayra zâlike'l-mahreci*) "Bu çıkışın hayrı kendisine ikram olunur. (*Ve surife anhu şerre zâlike'l-mahrec*) Bu çıkışın şerri kendisinden uzaklaştırılır."

Böyle dua edip çıktığı takdirde, bu çıkıştan dolayı Allah onu başka bir insanın karşılaşabileceği birtakım şerlerden mahfuz tutar; erişilmesi muhtemel olan hayırların hiçbirisini kaçırmaz, hepsi kendine gelir.

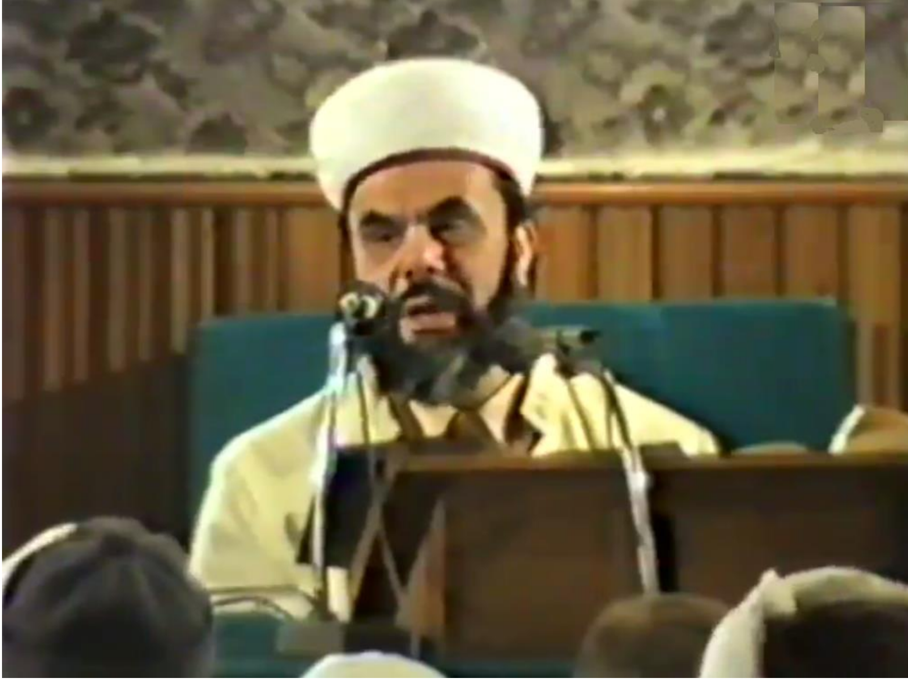
Demek ki koruyucu, hayırlara erdirici bir dua, sefere çıkan insanın yapması gereken bir güzel dua!

بِسْمِ اللَّهِ ، آمَنْتُ بِاللَّهِ ، وَاعْتَصَمْتُ بِاللَّهِ ، وَتَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ ،

---

[147] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.65, no:471; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.145, no:4757; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.302; Hz. Osman RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.713, no:17533; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.292, no:22139.

(*Bi'smi'llâh*) Allah'ın adıyla başlıyor. Sonra; (*Amentü bi'llâh*) "Ben Allah'a inandım, o benim Rabbim, kâinatın sahibi, hâlıkımız, mâbudumuz; onun adıyla başlıyorum, ben ona inandım. (*Va'tasemtü bi'llâh*) Allah'a sarıldım. (*Ve tevekkeltü ale'llàh*) Ve Allah'ı kendime vekil edindim!"

Meselâ, insan denize düşse, batmamak için korunmak için kayığa sımsıkı sarılır veyahut bir tahta parçası bulsa ona bile sımsıkı sarılır. Küçük bir çocuk önlerine doğru, kendisine doğru gelen bir hayvandan korksa, babasının bacağına sarılır, annesinin eteğine sarılır. Kuyuya düşen bir insan yukarı çıkmak için ipe sarılır, bayırdan aşağı düşecek bir insan bir dala sarılır… Sarılmak kendisini korumak için kurtarmak için olan bir sarılma…

"—Ben de Rabbime sarıldım. Rabbime sımsıkı yapıştım ve ona tevekkül ettim!"

Tevekkül etmek ne demek?

"—Yâ Rabbi, sen benim vekilim ol; benim namıma ne yapılması gerekirse yap, beni neden koruman gerekiyorsa koru!" demek.

İnsanın vekili, onun namına her şeyi yapar. Vekil Allah-u Teâlâ

Hazretleri olunca, insan ne kadar hayırlara erer, ne kadar kuvvetli olur!

"—Pekiyi, biz Allah'ı vekil edebilir miyiz?"

Biz kimiz ki… Edemezdik, öyle bir şeye gücümüz kuvvetimiz yetmezdi, edepsizlik olur diye korkardık. Öyle bir şeye kat'iyen cesaret edemezdik, tevessül edemezdik. Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ (آل عمران:١٥٩)

(*İnna'llâhe yuhibbü'l-mütevekkilîn*) "Allah kendisine tevekkül edenleri, işini Allah'a havale edenleri sever." (Âl-i İmrân, 3/159)

"—Yâ Rabbi! Sen benim vekilim oluver, sana havale ettim. Nasıl dilersen öyle yap, razıyım, sen benim nâmıma ne işlersen işleyiver…" diye Allah tevekkül edenleri sever, diyor.

(*Fetevekkelû ale'llâh*) "Allah'a tevekkül edin!" diye de emrediyor.

Baş üstüne. O zaman demek ki hiçbir mahzuru yokmuş:

"—Yâ Rabbi sen benim vekilim ol!"

حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (آل عمران:١٧٣)

(*Hasbüna'llâhu ve ni'me'l-vekîl*) "Allah bize yeter, biz ona tevekkül etmişiz; o ne iyi vekildir." (Âl-i İmran, 3/173)

O vekil oldu mu, her işin sonu hayır gelir, insan her türlü tehlikeden korunur.

İnsan demek ki, sefere çıkarken: (*Bi'smi'llâh, amentü bi'llâh*) diyor. (*Va'tesamtü bi'llâh*) "Allah'a sımsıkı sarıldım, yapıştım! (*Ve tevekkeltü ale'llâh*) Allah'a tevekkül ettim, onu vekil edindim!" diyor. Sonra:

وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ،

(*Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "Hiçbir değiştirecek güç kuvvet yoktur, her şey Allah'ladır, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin elindedir!" diyor.

Onun emri olmaz ise hiçbir şey olmaz, her şey onun emri ile oluyor:

Cümle işler Hâlik'ındır, kul eliyle işlenir;
Hakk'ın emri olmaz ise, sanma bir çöp deprenir.

Farz edelim birisi geliyor, sana bir para veriyor. Bazen, sen tam sıkıştığın zamanda; işin, müşterin az, sıkışık bir durumdasın; bir adam geliyor, sana birçok iş havale ediyor, sipariş ediyor. Sıkıntıdan kurtuluyorsun.

"—Bu iş nasıl oluyor?"

"—Allah CC gönderiyor!"

"—Pekiyi o adam?"

"—O vasıta, Allah onun da kalbine ilham ediyor; rüyasında gösteriyor, aşikâre gösteriyor, senin tarafına getiriyor, o işi yaptırtıyor. O bir sebep!"

Allah-u Teâlâ *müsebbib*, sebepleri sevk edici, *müsebbibü'l-esbâb*... Sebepleri yaratan Allah-u Teàlâ Hazretleri.

O adam sana bir iyilik yaptı, sana yaptığı iyiliğin fâili ama fâil-i hakiki Allah-u Teàlâ Hazretleri... Allah sana onun öyle yapılmasına müsaade etmeseydi, yapamazdın. Onu yaratmasaydı olmazdı, sen orada olmasaydın olmazdı. Onun senin yanına gelip de o hayrı yapabilmesi için ne kadar iş ayarlanıyor bir bilsen! Onu insanoğlu yapamaz, istese de yapamaz! Her şeyi bu tarzdadır.

Koşuşuyoruz ama her şeye gücümüz yetiyor mu? Allah'ın müsaade ettiğine yetişiyorsunuz, müsaade etmediğine olmuyor.

Demek ki: (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "Allah'tan gayri güç kuvvet yok, her türlü şey ondan!"

Allah güç kuvvet vermezse, insan ne hâlini değiştirebilir, ne de bir şeyi yapmaya güç kuvvet getirebilir. Her şey Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin elindedir.

"—Namazı duydun, saat çaldı, niye kalkamadın?"

Allah kaldırmadı!

"—Bir şeyi yapmak istedin, en son anda unuttun yapamadın, niye?"

Allah unutturdu.

Mûsâ AS ile yanındaki genç, Hızır aleyhisselam'ı aramaya gidiyorlar. Bir kayanın yanında mola veriyorlar. Balık var… Sonra kalkıyorlar, biraz daha sefere gidiyorlar. Ondan sonra:

قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا (كهف:٦٢)

(*Kàle li-fetâhu âtinâ gadâenâ lekad lekînâ min seferinâ hâzâ nasabâ*) "Mûsâ AS genç adamına: Bu yolculuğumuzda epeyce yorulduk, getir şu gıdamızı!" (Kehf, 18/62) diyor.

O yanındaki şahıs:

"—Aaa, kayanın yanına geldiğimiz zaman ben onu orada unuttum!" diyor.

"—Zaten bizim istediğimiz şey buydu, dön geri!" diyor

Orada buluşacaklar. Demek ki unutturan, hatırlatan, her şeyi yaptıran Allah celle celâlüh!

Onun için, (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "Her şey Allah'ın gücünde, kuvvetindedir. Yoksa, o dilemezse insan kendisi yapamaz.

"—Bu, Arş-ı Âlâ'nın hazinelerinden bir hazinedir!" diyor.

"—İnsan (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) sözüne devam

ederse, bu, insanın üzerinden yetmiş çeşit kötülüğü def eder, en aşağısı iç sıkıntısıdır!"

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh... İnsanın içinden yetmiş çeşit kötülüğü def eder; en aşağısı tasalanmak, gamlılık, kederlilik, can sıkıntısıdır. Devam edin, nasıl tesirini göreceksiniz; böyle kıymetli bir şey!

Yola böyle çıkan bir insana Allah o çıkışını hayırlı eder, hayırlara erdirir; şerlerden korur, mahfuz kalır.

Bir daha okuyalım:

بِسْمِ اللّٰهِ ، آمَنْتُ بِاللّٰهِ ، وَاعْتَصَمْتُ بِاللّٰهِ ، وَتَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ ،

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ ،

(*Bi'smi'llâh, amentü bi'llâh, va'tasemtü bi'llâh ve tevekkeltü ale'llah, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*)

1. *Bi'smi'llâh.*
2. *Amentü billâh.*
3. *Va'tasemtü bi'llâh.*
4. *Tevekkeltü ale'llàh.*
5. *Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh.*

Demek ki parmaklarınızın adedi kadar cümle imiş.

Bismi'llâh, amentü bi'llâh, va'tasemtü bi'llâh ve tevekkeltü ale'llàh, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh.

Hafızanızı yoklayın bakalım, akşam namazından sonra da aklınızda kalacak mı?

O insanlar, o mübarekler Peygamber Efendimiz'i böyle dinlerlermiş de bu hadisleri öyle ezberlemişler. Dinlerlermiş, hatırında kalırmış. Kendimizi böyle dinlemeye, hatırımızda tutmaya alıştıralım!

Bizim akıl dediğimiz, hafıza dediğimiz âlet de çalışınca kuvvetlenir.

Hafız; babası dört yaşında hafızlığa başlatmış. Kur'ân-ı Kerîm'in altı yüz küsur sayfasını, koca Kur'ân-ı Kerîm'i ezberlemiş. İnsan; artık bunun hafızası dolmuştur, kafasına hiçbir şey girmez sanır, yıpranmıştır der, değil mi?

Hayır hayır! Hafızlar zihni daha iyi gelişmiş oluyor. Bir şeyi duydu mu daha iyi hatırında tutar. Öteki, çalıştırmayan, hiç zihnini yormamış olan insan bir şeyi hatırında kolay tutamaz, unutur. Ama beriki, hafız kulağının ucuyla dinlediği bir şeyi tıkır tıkır hemen söyleyiverir. İnsan, "Yaa mâşaallah…" filan der.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız rahmetu'llâhi aleyh öyleydi. Bizi imtihan ederdi. İmtihan olduğumuzu bilmeden, birdenbire imtihan ederdi. Gündüz Mehmed Zahid Kotku Hocamız'la beraber cuma namazına gittik, dinledik. Akşam sorardı:

"—Söyle bakalım cuma hutbesinde hoca ne demişti?"

İnsan bazı cümleleri hatırlıyor, bazen mevzuyu hatırlayamıyor. Fakat o başından başlardı, 80 yaşında insan, başından sonuna hepsini söylerdi. O söyledikçe hatırlardık:

"—Tamam hocaefendi onu da söylemişti, onu da söylemişti, onu da söylemişti…"

O da bir defa duyuyor, ben de bir defa duyuyorum. Ben gencim, güya benim hafızam kuvvetli olması lazım, yıpranmamış olması lazım, o yaşlı güya…

Demek ki çalıştıkça kuvvetleniyor.

Demircinin pazısı nasıldır?

"—Adam balyoz sallıyor. Çok kullanıldığı için yıpranmıştır, delik deşiktir bir işe yaramaz…"

Aman sakın öyle sanıp da yanına yanaşıp kafasını kızdırma, çimentoyu sıksa ezer!

"—Neden?"

Balyoz sallaya sallaya, onun pazıları senin pazının iki misli olmuştur. Çalışınca kuvvetlendi. İşte onun gibi olur, hafıza da çalışınca kuvvetlenir. Onun için her gün birkaç âyet, birkaç hadîs-i şerif ezberleyin.

Hoşuma gitti: Adapazarı'nda hanımlar kısa kısa hadîs-i şeriflerden her gün bir hadîs-i şerif ezberleyelim diye karar vermişler. Benden de yazılmasını istediler.

İnşaallah ezberlesinler diye harekeli harekeli yazıvereceğim.

Erkekler kadınlardan geride kalırsa, yazıklar olsun! Hanımlar daha ileride olsun da, erkekler geride kalsın olur mu? Mirasın iki mislini alıyorsunuz; mirasa gelince iki misli alıyorsunuz, erkekler

kadınların iki mislini alıyor. Haydi bakalım, ilimde de iki misli, en aşağı iki misli olması lazım. Kadınlardan üstün olmanız lazım.

O zaman siz her gün bir âyet, bir hadis ezberleyin. Onlar bir hadis ezberliyorlarmış, siz bir âyet, bir hadis ezberleyin, iki misli olsun!

d. Alimler Peygamberlerin Varisleridir

Uzunca bir hadis-i şerif, ama dinlemekte, söylemekte çok faydalar var:[148]

مَنْ خَرَجَ يُرِيدُ عِلْمًا يَتَعَلَّمُهُ، فُتِحَ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ، وَفَرَشَتْهُ الْمَلاَئِكَةُ أَكْنَافَهَا، وَ صَلَّتْ عَلَيْهِ مَلاَئِكَةُ السَّمَاوَاتِ، وَ حِيتَانُ الْبُحُورِ. وَلِلْعَالِمِ مِنَ الْفَضْلِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى أَصْغَرِ كَوْكَبٍ فِي السَّمَاءِ. إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ. إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَلاَ دِرْهَمًا، وَلَكِنَّهُمْ وَرَّثُوا الْعِلْمَ. فَمَنْ أَخَذَ بِالْعِلْمِ، فَقَدْ أَخَذَ بِحَظِّهِ. مَوْتُ الْعَالِمِ مُصِيبَةٌ لاَ تُجْبَرُ، وَثُلْمَةٌ لاَ تُسَدُّ، وَ هُوَ نَجْمٌ طُمِسَ. مَوْتُ قَبِيلَةٍ أَيْسَرُ مِنْ مَوْتِ عَالِمٍ (ع. كر. عن أبي الدرداء)

RE. 419/10 (*Men harace yürîdü ilmen yeteallemühû, fütiha lehû*

[148] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.318, no:7679; Ebü'd-Derdâ RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.284, no:28823; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.293, no:22142.

bâbün ile'l-cenneti, ve fereşethü'l-melâiketü eknâfehâ, ve sallet aleyhi melâiketü's-semâvât, ve hîtânü'l-buhùr. Ve li'l-àlimi mine'l-fadli ale'l-àbidi kefadli'l-kameri leylete'l-bedri alâ asgari kevkebin fi's-semâi.

İnne'l-ulemâe veresetü'l-enbiyâi. İnne'l-enbiyâe lem yüverrisû dinâran ve lâ dirhemen, ve lâkinnehüm verresü'l-ilm. Femen ehaze bi'l-ilmi, fekad ehaze bi-hazzıhî..

Mevtü'l-àlimü musîbetün lâ tücberu, ve sülmetün lâ tüseddü, ve hüve necmün tumise. Mevtü kabîletin eyseru min mevti àlim.)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kà, ev kemâ kàl.

Bu hadîs-i şerifi duyduktan sonra, artık camideki cemaatin hepsi ilim yoluna girer.

Ebû'd-Derdâ RA rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Men harece yürîdü ilmen yetaallemühû*) "Kim bir ilmi öğrenmek için çıkarsa, (*futiha lehû bâbün ile'l-cenneti*) ona cennete doğru kapılar açılır!"

"—Nereden çıkarsa?"

Nereden çıkacağı söylenmiyor. Evinden çıkarsa veyahut beldesinden çıkarsa; her ikisi de olabilir.

"—Evinden çıkarsa ne demek?"

Evinden çıkıyor; aynı şehirde filanca camiye, filanca medreseye, filanca okula gidiyor.

"—Beldesinden çıkarsa ne demek?"

Türkiye'den kalkıyor; Suudi Arabistan'a gidiyor, Irak'a, Suriye'ye, Şam'a, Pakistan'a gidiyor…

"Kim ilim öğrenmek için çıkarsa, (*fütiha lehû bâbün ile'l-cenneh*) ona cennete doğru bir kapı açılır. (*Ve fereşethü'l-melâiketü eknâfehâ*) Melekler onun üstüne kanatlarını yayarlar!"

"—Yayarsa ne olur?"

Melek kanat yayarsa insan kötülüklerden korunmuş olur. En aşağısı; üstüne bir şey gölge olduğu zaman sen güneşin şerrinden, sıcaklığından, yakmasından, çarpmasından vs. korunuyorsun ya… Mânevî zararlar vardır, melekler senin üstünü örttüğü zaman, sen onların hepsinden korunmuş olursun. Demek ki melekler seni,

tavuğun civcivini koruduğu gibi koruyup kollayacaklar; ne güzel!

(*Ve sallet aleyhi melâiketü's-semâvâti*) "Göklerin melekleri ilim öğrenen o kimseye salât eder!" Melekler dua ederler:

"—Yâ Rabbi! Bu ilim yoluna giden insanı affeyle, mağfiret eyle, hayırlara erdir, şerlerden koru..." diye melekler dua etmeye başlarlar.

Melekler hiç isyan etmeyen Allah'ın mutî varlıklarıdır, yaratıklarıdır. Onların duası insanoğluna çok fayda sağlar.

Peygamber Efendimiz birisinin evinde yemek yedi de öyle dua etti: "Sana melekler dua etsin!" dedi. Meleklerin dua etmesi, günahkâr ağızlı bir insanın dua etmesi gibi olmaz, o çok büyük bir hayrın alameti.

Başka? (*Ve hîtânü'l-bahri*) "Denizin balıkları da dua ederler!"

Göktekiler, denizdekiler hepsi o kimse için dua ediyor. Denizdeki balıklar bile dua eder. Demek ki biz ilim yoluna girdik mi cümle âlem dostumuz oluyor. "Denizdeki balıktan bana ne, haberim yok!" dersin, denizdeki balık bile sen ilim yoluna gittin diye gökteki melekle beraber dua ediyor.

وَلِلْعَالِمِ مِنَ الْفَضْلِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ

عَلَى أَصْغَرِ كَوْكَبٍ فِي السَّمَاءِ .

(*Ve li'l-âlimi mine'l-fadli ale'l-âbidi*) "Alimin abid üzerine üstünlüğü…"

Alim; ilim öğreniyor, biliyor, hadis, tefsir, fıkıh öğreniyor, Allah'ın rızasının yollarını öğreniyor. İbadet ehli bir insan; namaz kılıyor, oruç tutuyor, tesbih çekiyor... Bakıyorsun: "Bu mübarek adamcağız, melek midir nedir, sabahtan akşama ne zaman görsem namazda niyazda…" Hep güzel hâlde görüyor. O ibadet ediyor, bu ilim öğreniyor.

İbadet edene âbid, ibadet edici derler. Öğrenene, bilene de alim derler. Alim abidden üstündür. Bir kere bunu bilin!

Ne kadar üstündür? Bu cümlede Peygamber Efendimiz

bildiriyor:

(*Ve li'l-âlimi mine'l-fadli ale'l-âbidi*) "Alimin abid üzerine üstünlüğü, (*kefadli'l-kameri leylete'l-bedri alâ asgari kevkebin fis-semâ'*) mehtaplı gecede dolunayın gökyüzündeki en küçük bir yıldıza göre nuru ne kadar üstünse o kadar daha üstündür!"

Mehtaplı bir havada gökyüzüne baktın mı zaten kolay kolay yıldız görünmez. Sadece mehtap görünür. Pırıl pırıl, insanın yolunu bile aydınlatır. Yolu görür, havuzu görür, bahçeyi, karşıdaki dağları görür, önünde deniz varsa denizi görür, gölü görür… Mehtaptan her taraf aydınlanıyor.

Öbür tarafta belki kıyıda köşede küçücük bir yıldız vardır. Senin gözüne göre işte o yıldızın ışığı ne kadar zayıf! Alimle abidin farkı o kadardır! Alim dolunay gibidir, ötekisi sönük bir yıldız gibidir. İlim çok kıymetli!

إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ . إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا ،

وَلَكِنَّهُمْ وَرَّثُوا الْعِلْمَ .

(*İnne'l-ulemâe veresetü'l-enbiyâ*) "Muhakkak ki alimler peygamberlerin varisleridir, mirasçılarıdır, peygamberlerin mirasları onlara kalır!"

(*İnne'l-enbiyâe lem yüverrisû dînâran ve lâ dirhemen*) "Muhakkak ki peygamberler dinar, dirhem, para, pul miras bırakmazlar! Onlar para toplamaya gelmemişler ki, insanlara ilim öğretmeye gelmişler. Para pul bırakmazlar."

Geride ne bırakırlar? (*Ve lâkinnehüm verresehü'l-ilme*) "İlim bırakırlar. Geriye ilim miras bırakırlar, hikmet bırakırlar, hadis bırakırlar, bilgi bırakırlar!"

Alimler, peygamberlerin bırakmış olduğu mirastan kendisine düşen hisseyi almış demektir. İlim öğrenince onun varisi olmuş oluyor. İlim bırakıyor, peygamberlerin mirası ilimdir. İlimden payı olan, nasibi olan, alan, öğrenen kimse mirasını almış oluyor.

Ben Peygamber Efendimiz'den biraz miras almışım, Allah sizlere de nasib etsin… Arapça'yı okuyabiliyorum el-hamdü lillah, çok şükür. (*Hâzâ min fadli rabbî*) Mevlâ'ma hamd ü senâvar olsun.

Demek ki varisçilerinden birisiyiz. Allah cümlemize nasib eylesin…

مَوْتُ الْعَالِمِ مُصِيبَةٌ لاَ تُجْبَرُ ، وَثُلْمَةٌ لاَ تُسَدُّ ، وَ هُوَ نَجْمٌ طُمِسَ .

(*Mevtü'l-âlimi musibetün lâ tücber*) "Alimin ölümü sarılamayacak, telafi edilemeyecek bir musibettir!"

İnsanın kolu kırılır, bacağı kırılır; sararsın sarmalarsın, iki tarafına tahta koyarlar, alçıya alırlar bilmem ne yaparlar, sarıp sarmalanır… Alimin ölümü sarılıp sarmalanmayacak, tedavi edilemeyecek bir musibettir!

"—Gitti. Eyvah... Hazine gibiydi, mübareğin ne bilgileri vardı, ne ilimleri vardı. Hay Allah... Tam da istifade edecektik, edemedik de, keşke dükkâna o kadar sık da gitmeseymişim, keşke pazar günleri gezmeye gitmeseymişim, ne diye pikniğe gittim ne diye gezmeye gittim? Hay Allah gitti…"

Öyle bir musibettir ki, alim öldü mü, o belde için telafisi mümkün olmayan bir musibettir! Çünkü bir alim nasıl yetişir?

Kırk yılda, elli yılda yetişir. O oradan oradan damla damla, kaza kaza, uğraşa uğraşa ilimleri toplar toplar; öldüğü zaman hepsi birden gider! Hazine sandığı ile yerin altına gitti, hadi bakalım! Pırlantalar, elmaslar, yakutlar, zebercetler, inciler, mercanlar… Böyle olur.

(*Ve sülmetün lâ tüseddü*) "Duvarda, surda bir gediktir ki kapatılması mümkün değil!"

"—Eyvah, bizim duvarımızda bir gedik açıldı. Bizim surumuzdan, kalemizin duvarından bir gedik açıldı ki tamiri mümkün değil!"

Selme, "gedik" demek. Surdan bir gedik açılır ki kapatılması mümkün değil!

(*Ve hüve necmün tumise*) "Alim batmış bir yıldız demektir!"

مَوْتُ قَبِيلَةٍ أَيْسَرُ مِنْ مَوْتِ عَالِمٍ .

(*Mevtü kabîletin eyseru min mevti âlimin*) "Bir kabilenin toptan

kırılıp ölmesi, bir büyük alimin ölmesinden daha hafif bir şeydir, daha basittir!”

Alim o kadar kıymetlidir. Bir kabilenin ölmesi alim ölmesinden daha hafif bir şeydir. Alim öldü mü daha büyük bir şey olur!

Allahu Teâlâ hazretleri cümlemizi onun sevdiği hakiki alimler zümresinden eylesin.

Herkes de “Ben alimim…” diye böbürlenmesin. Alim cilt cilt eser bilen demek değildi. Kalbi pak olacaktı, yemininde sâdık olacaktı, kalbi doğru olacaktı, ahlâkı güzel olacaktı, haram yemeyecekti… O şartlarla muttasıf olduğu zaman “O, ilimde rüsuh sahibidir.” diye geçmişti.

Onun için ahlâkı güzel olmayan kimse, öğrendiğini tatbik etmeyen alim o sıfatını düşürür, kaybeder, Allah korusun! Onun için öğrendiğimizi tatbik edeceğiz.

Öğrenmiş, öğrenmiş, öğrenmiş, öğrenmiş çok şeyler biliyor…

Hâli nasıl?

“—Namaz kılmaz, yalan söyler, insanları aldatır, paralarının çarçur eder. Karısına baksan bir müslüman karısı gibi değildir, çocuklarına baksan bir müslüman ailenin çocukları gibi değildir...”

Olmadı, olmadı! Böylelerine derler ki; İlmi ile âmil olmayan alim! O çok büyük bir felakete uğrayacak, çok büyük felakete uğrayacak!

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi sevdiği grup alimlerden eylesin… İlmi ile âmil olan, bildiğini tatbik eden yaşayan, ahlâkını düzeltebilmiş alim eylesin.

“—Kitap malumatı, kitap kurdu, kütüphane, çok şey biliyor...”

İmanı var mı?

“—Yok!”

İmanı olmadı mı zaten gitti, istediği kadar bilsin!

“—Efendim çok büyük bilgin, çok eser yazmış…”

Eğer bilgin olsaydı kendisini cehennemden korurdu. Aptal, kâfir olarak göçtü gitti. Bir Allah’ın varlığını anlayamadı! Kendisine bunca rızkı veren, hayatı veren, sıratı veren; kâinatı yaratan, donatan Allahu Teâlâ hazretlerini anlayamadı. Şaşkın! Alimlik onun neresinde?!.. Yerler, gökler, dağlar, denizler, çiçekler, kokular, ziynetler, süsler, ağaçlar, meyveler sahipsiz olur mu, şaşkın?!

Anlayamadı, aptal; kandı, aldandı, sapıttı. Yarım filozofların, yarım alimlerin sözlerine kandı, nefsine uydu, şeytanın kışkırtmasına kapıldı, şeytanı kendisine dost edindi, işin iç yüzünü anlayamadı. Sanki kör gibi gitti! Öbür taraftaki kör filanca adamcağız ondan daha iyi görüyor çünkü Allah'a inanmış, bu Allah'ın varlığını anlayamadı!

Onun için ilimle beraber önce iman olacak!

"—Avrupalı bir papaz var müsteşrik, büyük oryantalist, şu kadar kitap yazmış; ne olacak?"

Cehennemin dibine gidecek. Kur'ân-ı Kerîm'de Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki;

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَاراً

(الجمعة:٥)

(*Meselü'llezîne hummilü't-tevrâte sümme lem yahmilûhâ, kemeseli'l-himâri yahmilû esfârâ*) "Tevrat kendilerine öğretildiği halde Tevrat'ın ahkâmı ile hükmetmeyenler, sırtlarına kitap yükletilmiş merkeplere benzerler." (Cum'a, 62/5)

Tevrat, Allah'ın kitaplarından bir kitap idi. Tevrat kendilerine ahkâmı ile beraber yükletilmiş olan kavim yahudi kavmi.

(*Sümme lem yahmilûhâ*) "O yükletilen ahkâm ile amel etmezlerse kabul etmezlerse, sırtlarında taşımazlarsa baş tacı etmezlerse..."

Allah'ın o emirlerini, yasaklarını baş tacı etmeyen kimselerin, indirilen ahkâma uymayanların durumu neye benzer? (*Kemeseli'l-himâri yahmilu esfârâ*) "Sırtına kitap yükletilmiş merkebe benzer!"

Bu merkep alim mi? Sırtında kitap var! Semerinin bir o tarafına, bir bu tarafına konulmuş, iki tarafı kitap dolu!

Merkep, alim değil, sırtına kitap yüklenmekle alim olmaz; tatbik edecekti, yaşayacaktı, uyacaktı!

Hatta Peygamber Efendimiz'in zamanında yahudi alimlerinden bir kısmı, bir hak peygamber gelecek diye bekliyorlardı. Sanıyorlardı ki kendi içlerinden gelecek, yahudi olacak

sanıyorlardı. Ama Peygamber Efendimiz Hz. İsmâil AS'ın soyundan geliverdi. Onlar İbrâhim AS'ın soyundan geleceğini biliyorlardı da, sanıyorlardı ki başka kanaldan gelecek! Allah-u Teàlâ Hazretleri onların ummadığı İsmail AS'ın evlatlarının arasından, yine İbrâhim AS'ın zürriyetinden Peygamber Efendimiz'i getirince kıskandılar, kabul etmediler. Kendi evlatlarının kendi evlatları olduğunu bilir gibi Peygamber Efendimiz'in hak peygamber olduğunu bilenler vardı!

"—Tamam, bu hak peygamber müjdeleri var, alâmetleri var, tam kitaplarımızın yazdığı gibi çıkmış..."

Biliyorlardı. Bilmek de yetmiyor. Gelip de; "Yâ Rasûla'llah, sen peygambersin, sana tâbi olduk!" demedikleri için yine kâfir gittiler. Bilmek de yetmiyor, uyacak, tatbik edecek, ona göre amel edecek.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi bilen, imanlı, bildiğini tatbik eden, kalbi Allah rızası için hareket etmek niyetiyle dolu olan; Allah'ın azabından korkan, sevabını uman; takvâ ehli, halis, muhlis, hakiki bilgi sahiplerinden eylesin.

e. Hac ve Umrenin Mükâfatı

Bu hadîs-i şerif de hac ve umre ile ilgili bir hadîs-i şeriftir. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[149]

مَنْ خَرَجَ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا ، فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَتَّى يَؤُوبَ إِلٰى رَحْلِهِ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ ، وَ تُمْحَى عَنْهُ أَلْفَ أَلْفِ سَيِّئَةٍ ، وَ تُرْفَعُ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ دَرَجَةٍ

(كر. عن أبى هريرة وابن عباس)

RE. 419/11 (*Men harace hâccen ev mu'temiran, felehû bi-külli hatvetin hattâ yeûbe ilâ rahlihî elfe elfi hasenetin, ve tümhà anhu elfü elfi seyyietin, ve turfeu lehû elfe elfi derecat*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

---

[149] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.322, no:8325; Ebû Hüreyre ve Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.14, no:11839; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.286, no:22123.

“Her kim ki hac yapmak için hacı olarak veyahut umre yapmak için umreci olarak beldesinden çıkarsa, tekrar evine girinceye kadar her bir adımı için ona bin bin hasene yazılır!”

O diyara doğru yolu tutturmuş gidiyor, ne olur?

Bin bin ne demek? Milyon demek. Bizim dedelerimiz eskiden milyon kelimesini bilmezlerdi, milyon kelimesi başka yerden gelmedir.

“—Allah bin bin bereket versin!” demek, milyon demek.

Bin kere bin, milyon ediyor. Bin bin, milyon mânasına. Burada da *elfe elfi* diyor, demek ki Araplar’ın da söyleyiş tarzı bizim gibiymiş, bizimki de Araplar’ın gibiymiş.

“—Hacca gidenler veya umreye gidenler evine dönünceye kadar, her bir adımı için Allah bin bin hasene verir, bin bin günahını siler ve her bir adımı için bin bin derece derecesi yükseltilir!” Ne güzel!

Hac ve umre bir önceki hac ve umre ile aradaki günahların kefaretine vesiledir.

“—Hocam, 1964’de bir umreye gitmiştim; bir de el-hamdü lillâh nasib oldu, bu yıl gittim geldim, umre yaptım…”

Mâşaallah, aradaki günahlara kefaret!

"—Hocam, 1975'de bir hacca gitmiştim, bir de geçen sene gittim..."

Aradaki günahlara kefarettir, Allah affeder! Onun için o adımları, o seyahatleri insana tariflere sığmaz hayırlar getirir. O insan hayırlı bir insan olur, günahları silinir. Hayırlı bir insan da çok hayırlı işler yapar.

f. Beyaz Kılları Siyahla Boyamak

Diğer hadîs-i şerif, Ebu'd-Derdâ RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[150]

مَنْ خَضَبَ بِالسَّوَادِ ، سَوَّدَ اللهُ وَجْهَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(طب. عن أبى الدرداء)

(*Men hadaba bi's-sevâdi, sevveda'llàhu vechehû yevme'l-kıyâmeh*) "Kim siyah boya ile boyanırsa, Allah-u Teàlâ Hazretleri onun kıyamet gününde yüzünü siyahlatır."

İhtiyarlamaya başlamış, sakalında saçında biraz beyazlıklar belirmeye başlamış, onları kapatmaya çalışıyor:

Beyaz kılları koparmayı uygun görmemişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[151]

لاَ تَنْتِفُوا الشَّيْبَ ، فَإِنَّهُ نُورُ الْمُسْلِمِ (حم. ق. عن عمرو بن شعيب

[150] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.293, no:8814; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidal*, c.II, s.85, no:2918; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.222; Ebü'd-Derda' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.671, no:17333; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.295, no:22147.

[151] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.179, no:6672; Beyhakî, *Âdâb*, c.II, s.237, no:544; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.79; Amr ibn-i Şuayb Rh.A. babasından, o da dedesinden.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.43, no:7405; Muaviyetü'bnü Hayde RA'dan. Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.155, no:20186; Ebû Ca'fer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.662, no:17278; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.253, no:16974.

عن أبيه عن جد ه)

(*Lâ tentifü'ş-şeyb, feinnehû nûrü'l-müslim*) [Beyaz kılları koparmayın, çünkü onlar müslümanın nurudur.]

Kimisi eskiden yolardı:

"—Eyvah, bir tane beyazlık, aman beni ihtiyar sanırlar…" Beyaz kılını çekip kopartıyor, düşman! Öyle şey yok! Veyahut çoğaldı, yolmakla da olmaz:

"—En iyisi ben bunu boyayayım!"

Siyaha boyar. Doğru değil! Beyazsa beyaz; o nurdur, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin vermiş olduğu nurdur, ondan kaçınmayacak.

Ama savaşta boyayabiliyor! Çünkü savaşta düşman karşısında birisini gördü:

"—Aa, bembeyaz sakalı var, tamam ben bu ihtiyarın hakkından gelirim…" der. Ama simsiyah sakallı olursa "Bu delikanlı, sakalları bile beyazlaşmamış..."der, korkar, düşmana korku salmak babından savaşta siyaha boyamak müsaadesi var. Sâir zamanlarda beyaz saçla ilgili böyle bir hüküm var.

Bir de güzel, Farsça bir şiir okumuştum, çok hoşuma giderdi:

Yâ Rab, der-i halk tekyegâh hem mekünî,
Muhtâc-ı gedây u pâdşâh hem mekünî;
İn mûy-i siyah ez keremet gest sefîd,
Bâ mûy-i sefîd rû siyâh hem mekünî…

[Yâ Rab, halk kapısına beni muhtaç eyleme,
Beni dilenciye de, padişaha da muhtaç eyleme,
Bu saçım sakalım senin kereminle ağardı;
Bu ağarmış saç ve sakalımla yüzümü kara eyleme!]

Türkçe'sini söylüyorum, şair diyor ki:

"—Yâ Rabbi! Fazl u kereminden benim kara kıllarımı ağarttın… Ömür verdin; yaşadım yaşadım, evvelce karaydı, benim kara kıllarımı ak eyledin yâ Rabbim.

Beni bu ak kıllarla yüzü kara kullardan eyleme, bu ak sakalımla beni yüzü kara kullar zümresinden eyleme! Madem fazl u

kereminden bu kara kıllarımı ağarttın, yüzümü kara etme yâ Rabbi!” diye dua etmiş, hoşuma gider.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi de iki cihanda aziz eylesin, yüzümüzü kara etmesin, mahşer halkına rezil rüsva eylemesin…

g. Davetsiz Yemeğe Gitmek

Peygamber SAS’in hadîs-i şerifi Hz. Âişe Validemiz’den rivayet olunmuş. Buyuruyor ki:

مَنْ دَخَلَ عَلَى قَوْمٍ لِطَعَامٍ لَمْ يُدْعَ إِلَيْهِ فَأَكَلَ، دَخَلَ فَاسِقًا، وأَكَلَ

مَا لاَ يَحِلُّ لَهُ (ق. وابن النجار عن عائشة)

(*Men dehale alâ kavmin li-taâmin lem yüd’a ileyhi feekele, dehale fâsıkan, ve ekele mâ lâ yehıllü lehû*)

Hadîs-i şerif ziyafete gitmekle ilgili. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

“—Her kim ki yemek yemek için bir kavmin, topluluğun yanına girerse...” Evlerine, bahçelerine, avlularına, salonlarına…

“—Burada bir kalabalık var, ben de içeriye dalayım, gireyim…”

Kendisine davet verilmemiş ki! “Gel, bizim toplantımız var, ziyafetimiz var, sen de buyur!” filan denmemiş. O kendiliğinden orada onu görünce hemen içeriye dalmış. Bir de oradan yerse nasıl olur?

(*Dehale fâsıkan*) “Fasık bir kul olarak içeriye girmiş olur, fısk u fücur sahibi, fasık kul olarak, günahkâr bir kul olarak girer. (*Ve ekele mâ lâ yehıllü lehû*) Ve kendisine helâl olmayan bir şeyi yemiş kul olarak, haram yiyici olarak kalır, yemiş olur!”

Onun için davetsiz yerlere gitmemek lazım. Ev sahibinin imkânları mahduttur. Dostu çok olabilir, seni de seviyor olabilir. Belki seni de öteki hafta çağıracak, bir sıraya koyuyordur, odası dardır, hanımları öbür tarafa alacaktır, orası ancak sekiz kişi alacaktır...

“—Filanca yerden bir arkadaşları çağırsam…”

"—Biz de gidelim yemek de yememiştik, haydi yürü bakalım orada yemek var..."

Dur, seni çağırmadı, çağırmadan böyle bir yere gidip de insan yemek yerse fasık bir insan olarak girer ve kendisine helal olmayan bir şeyi yemiş olur! Bir başka hadîs-i şerifte de geçiyor ki;

"—Hırsız olarak girer, yağmacı olarak çıkar!"

Öyle şey yok! Her şeyde helâli gözleyeceğiz, açıkgözlülük yok! O açıkgözlülük değil zaten! İnsan kendisini haramdan tutmasını bilecek.

Sabrın bir çeşidi de nedir? Haramlara karşı direnmek!

"—O haram, ben onu yemem. Aç kaldım açık kaldım, olsun sabrederim, yemem!"

Hayatımızı nasıl tanzim edeceğiz?

Birisi bir haram, yasak bir şey işlemiş. Dedim ki;

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri bizim yolumuza işaretler koymuş: Şuradan git, buradan gitmek yasak, şöyle dön, buradan bu tarafa dönmek yasak, trafik işaretleri gibi işaretler… Bizim hayatımızda yapacağımız şey haramları yememektir, haramları yapmamaktır; helâlleri yapmaktır, gösterilen tarzda hareket etmektir!"

Hayatımızın esası bu: Mevlâ bizden ne istemişse onu yapmaya çalışacağız. "Helâl yeyin!" demiş.

"—Ziyafette istediğin kadar tatlı yemek olsun, helâl olmayınca ben gitmem, davet ederse giderim!"

Davet edilmemişse gitmesi doğru olmuyor, bu da böyle bir edeptir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi helâl yiyen, her işini edeple, Peygamber Efendimiz'in sünnetine uygun âdab ile yapan, Kur'ân-ı Kerîm'in ahkâmına uygun âdab ile yaşayan bahtiyar kullarının zümresinden eylesin…

Fâtiha-ı şerife mea'l-besmele-i şerife!

13. 01. 1985 - İskenderpaşa Camii

14. SOKAKTA ALLAH'IN ZİKRİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvan... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ دَخَلَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَسْعَارِ الْمُسْلِمِينَ لِيُغَلِّيَهُ عَلَيْهِمْ ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللهِ ، أَنْ يَقْذِفَهُ فِي مُعْظَمٍ مِنَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، رَأْسُهُ أَسْفَلَهُ

(ط. حم. طب. ك. ق. عن معقل بن يسار)

RE. 420/1 (*Men dehale fî şey'in min es'âri'l-müslimîne li-yugalliyehû aleyhim, kâne hakkan ale'llàhi, en yakzifehû fî mu'zamin mine'n-nâri yevme'l-kıyâmeti, re'sühû esfelehû*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun... Allahu Teâlâ hazretleri ibadet ve taatlerinizi kabul eyleyip dualarınızı, dileklerinizi ihsan eylesin... Sevgili Peygamberimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafâ (*aleyhi efdalü's-salevâti ve ekmelü't-tahiyyâti ve't-teslîmât*) Efendimiz'in ehâdîs-i şerîfesini, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından okumaya devam edeceğiz.
Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve açıklanmasına başlamadan

önce, evvelen ve hasasaten, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için; onun âlinin, ashâbının etbâının, ahbâbının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için; cümle hakka yakın kulların ruhları için; hassaten ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Hocamız'ın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için; onun talebelerinin hocalarının ruhları için; şu okuduğumuz eserin içindeki malumatın, hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün âlimlerin, râvilerin, gayretli kulların, himmetli kulların, hatta basılmasına, ciltlenmesine çalışanların ruhları için;

Uzaktan, yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere Rasûlüllah SAS Efendimiz'e bağlılığından ve muhabbetinden dolayı şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, ruhları için; biz hayattaki müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için; buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup, öyle başlayalım!

………………..

a. Fiyatları Arttırmanın Cezası

Dersimizin başında metnini okumuş olduğumuz ilk hadîs-i şerîfte Peygamber SAS buyurmuşlar ki:[152]

مَنْ دَخَلَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَسْعَارِ الْمُسْلِمِينَ لِيُغَلِّيَهُ عَلَيْهِمْ ، كَانَ حَقًّا

---

[152] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.27, no:20328; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.210, no:480; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.15, no:2168; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.30, no:10933; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.525, no:11214; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.125, no:928; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.181, no:6478; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.101, no:9737; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.300, no:22159.

عَلَى اللهِ ، أَنْ يَقْذِفَهُ فِي مُعْظَمٍ مِنَ النَّارِ يَومَ الْقِيَامَةِ ، رَأْسُهُ أَسْفَلَهُ

(ط. حم. طب. ك. ق. عن معقل بن يسار)

RE. 420/1 (*Men dahele fî şey'in min es'âri'l-müslimîn*) "Kim müslümanların aldıkları, sattıkları metaların fiyatlarında müdahalede bulunursa, onların fiyatlarıyla oynarsa..."

Nasıl oynuyor? (*Li-yugalliyehû aleyhim*) "O metaın, malın parasını daha pahalılaştırmak için, daha fazla paraya satılması için araya girer de ticarette fiyat arttırılmasına sebep olacak bir oyun oynarsa, (*kâne hakkan ale'llàh*) Allah-u Teàlâ Hazretleri üzerine hak olur; (*en yakzifehû fî mu'zamin mine'n-nâr*) onu cehennemden büyütülmüş bir azap ateşi içine atması, (*yevme'l-kıyameti*) kıyamet gününde..."

Nasıl? (*Re'sühû esfelehû*) "Başı aşağıya gelmiş olarak." Tepetaklak, baş aşağı cehennemin içinde muazzam, büyük bir şiddetli azabın içine atması Allah'ın üzerine hak olur.

"—Sen misin müslümanların malıyla, fiyatıyla oynayıp ticaretini karıştıran!" diye.

"—Allah Allah, müslümanlık ticarete ne karışıyor?"

E kardeşim, müslümanlık hayat nizamı, hayatın her şeyine karışır. Evliliğine karışır, bekârlığına karışır, ticaretine karışır, ruhî meselelerine karışır, bedenî meselelerine karışır, sıhhatine karışır, içtimaî meselelere karışır, askerliğe karışır; karışmadığı şey yok! Karışmadığı şey olsa eksik olur.

Nizam, hayat nizamı, tepeden tırnağa tam. Dolaş etrafını bak bakalım bir eksik görecek misin? Her tarafı güzel, hiçbir eksiği yok. Dört başı mamur. Hiç harap tarafı yok, eksik tarafı yok.

Dünya sistemleri eksik. İktisadî meseleyi öne almıştır, aklını fikrini oraya takmıştır; dır dır dır, vır vır vır illa onu konuşur, aşırı gider.

Cinsî meseleleri esas almıştır, Freud gibi aklını oraya takmıştır. Her şeyi o gözle görür çünkü kendi gözünü o duygular bürümüş, öyle izah eder. Ananın evlada şefkatini, evladın anasına muhabbetini bile o gözle izah eder, şaşkın adam! İslâm'ı bilmiyor, temiz duygu ne demek bilmiyor. Biliyorum sanıyor. Böyle izah eder.

Kapitalizm öyledir, komünizm öyledir, Freudizm öyledir, Makyavelizm öyledir, şu izm öyledir, bu izm böyledir; İslâm öyle değildir. İslâm tamdır, her şeyine karışır.

Çünkü bir tarafta bıraksa olmaz. Allah, her tarafında:

"—Benim rızam şu taraftadır, böyle yaparsanız sevap olur; isterseniz yapın, isterseniz yapmayın!" diye hükmünü söyleyecek.

Peygamber Efendimiz de…

Peygamber Efendimiz'in zamanında insanlar fezaya gitmemişti. Ha şimdi gittiler; o halde İslâm hukuku, fezanın hukukunu da koyar, hepsini koyar. Çare yok. Çünkü hayatın dışında bir şey olmaz. İslâm hayat demek, hayatın tarzı demek.

Komünist bir türlü yaşıyor; git Moskova'ya, git Amerika'ya. Kapitalist bir türlü yaşıyor. Avrupa'ya git, Avrupalı bir türlü yaşıyor. Afrika'ya git, Afrikalı bir başka türlü yaşıyor.

Biz müslümanız, mü'miniz, Allah'a inanmışız, bizim kendi hayat görüşümüz var. Yemek yiyişimiz bir başka türlüdür, el sıkışımız bir başka türlüdür, selâm verişimiz bir başka türlüdür.

"—Neden?"

Biz taklit etmeyiz. İki cihanın saadetini isteyen buyursun bizi taklit etsin. Çünkü Allah'ın yolunda gidiyoruz. Bu nizam, İslâm nizamı; tepesinden tırnağına, temelinden çatısına kadar Allah rızasını bulmak üzerine kurulmuştur. Fakihler onun için çalışmışlardır, alimler kitapları onun için yazmışlardır.

Gaye ne?

"—Acaba nasıl yaparsam Allah'ın rızasına uygun yaşarım? Nasıl yaşarsam tokadı yerim? Nasıl yaşarsam rıza-ı ilâhiyeyi kazanırım? Nasıl yaparsam cehenneme düşerim?"

Bütün mesele budur.

Burada büyük işaretler vardır; farzlar. Allah şuraya bir direk dikmiştir, bu farz; şuraya bir direk dikmiştir, bu farz... Buradan bu tarafa geçmeyeceksin, buradan böyle gideceksin, burası mecburi istikâmet, buradan sağa döneceksin, burada şunu yapacaksın, burada dikkat, burada dur, burada geri… Hep işaretleri vardır. O farzlara göre yaşarsan rıza-ı ilâhiyeye uygun olacak; hayat, İslâm hayatı böyle tanzim etmiştir.

İslâm'ın bütün hayat nizamı incelenirse ana esaslara

indirilebilir. O esaslardan bir tanesi; —ibret gözüyle tetkik ederse insan, İslâm'ın ruhunu anlarsa, görür ki— İslâm'da kişinin başka bir kimseye zarar vermesi yok, başka bir kimseyi zarara uğratması yok.

لاَ ضَرَرَ وَلاَ ضِرَارَ فِي الْإِسْلاَمِ .

(*Lâ darara ve lâ dırâra fi'l-islâm*) kaidedir. Mecelle'de de yazılmış. Sadece benim kendi aklımdan uydurduğum bir şey sanmayın. Hani bu hocadır, bilmem nedir düşünmüş de böyle izah ediyor.

Mecelle'ye girmiştir:[153] (*Lâ darara ve lâ dırara fi'l-islâm*) "İslâm'da zarar vermek yoktur."

Hatta bir hoca efendiyi anlatıyorlar*; rahmetu'llahi aleyhi rahmeten âmmaten…* Bir çocuk sönmüş bir ampülü almış, patlatmış.

"—O belki bir işe yarardı çünkü tepesini çıkarırsın belki bir kap olarak kullanılır, bir işe yarar. Sen yapılmış bir şeyi neden kırdın?" diye talebesinden bir kimseyi cezalandırmış.

İslâm'da zarar vermek yoktur.

"—Efendim, ben kendim para kazandım, istediğimi yaparım, sen karışma, çekil kenara! Ben bu evi yaptım, şimdi bir kibrit çakacağım, yakacağım."

"—Yapamazsın! İslâm'da yok."

Malı korumak esası vardır, nesli korumak esası vardır, canı korumak esası vardır. Böyle bir takım esaslar vardır. Mukabele bi'z-zarar da yoktur, zarara zararla mukabele de yoktur.

Filanca adam telaşlı telaşlı geldi;

"—Hocam, benim harmanıma bir kibrit çaktı, yaktı. Biliyorum o yaptı. Ben de şimdi onun harmanını yakmaya gidiyorum."

Yapamazsın! Zarar da yok, zarar vermek de yok, mukabele bi'z-zarar da yok. Zarara mukabele edemezsin.

"—Ne olacak?"

---

[153] *Mecelle, Kavâid-i Külliye*, 19. Madde: Zarar ve mukabele bi-zarar yoktur (*lâ darare ve lâ dırâr*): Zarara karşı zarar vermek yoktur.

Kadı efendiye gideceksin, diyeceksin ki:

“—Ben böyle bir zarara uğradım Allah’ın hükmünü istiyorum, mağdurum, bana adaleti sağla!”

Sağlarsa sağlar.

Sağlamadı… Allah kadıların kadısı, âdillerin âdili; sabret, bak gör, sonu ne olacak? İş mutlaka sabredenin hayrına olur.

Onun için İslâm, ticarete de karışır; haram yemeyeceksin, yalan söylemeyeceksin, malını lüzumsuz methetmeyeceksin, alırken karşıdaki malı lüzumsuz kötülemeyeceksin, kendi borcun olursa çabuk vereceksin, kendi alacağın olursa karşıdaki adam sıkışmışsa müsamaha göstereceksin; böyle esasları var.

Ticarette bakarsın on kişi şebekedir. Birisi der ki:

“—Kazak satıyorum.”

Hacı efendi görür seni, saf, sakallı, yanına gelir:

“—Hacı efendi, kazak satıyorum çok ucuz, İngiltere’den gelmiş, şu kumaşın güzelliğine bak, ne kadar güzel, kaçak mal, çok kıymetli.”

Sen de kumaş lazımsa bakarsın. Bir tanesi daha yanaşır:

“—Vay be, ne kadar güzel kumaşmış, kaça bu? Çok ucuz yahu.” der.

Halbuki o satıcının arkadaşı. Bir tanesi daha gelir:

“—Aman ya, bir tanecik mi, daha başka yok mu, ben de istiyorum.” der.

O da oradan karışır. Tabii ilk yanaşan adam bakar ki mal güzelmiş, gören herkes, beğeniyor. “Dur şunu alayım.” der. Halbuki kandırmaca. Mal yerli mal, “İngiliz malı” deniyor, kenarları kesilmiş, uydurma, aldatıyor.

İşte bu hadîs-i şerîfte anlatılan onun gibi bir şey. Müslümanların alışverişinde onların fiyatlarını arttırmak için dâhil oluyor, araya giriyor. Kendisi mal alacağından, satacağından değil. Veyahut öyle bile olsa, uygun değil.

Bir müslümancık gitti bir kıza talip oldu:

“—Allah’ın emri, peygamberin kavliyle şu kızı alacağım.” dedi.

O kızı, nikâhına müracaat etmeyi sen de istiyordun. Şimdi edemezsin artık. O kardeşinin cevabı gelinceye kadar. Bakalım o ev, o kardeşine bir cevap versin.

"—Hayır, sana vermeyi düşünmüyorum." desin, o zaman isteyebilirsin.

Yoksa daha o istemişken gidip "Ben de istiyorum." diyemezsin, Peygamber Efendimiz yasak etmiş:

"—Kardeşinizin müracaat ettiği kimseye siz de müracaat etmeyin!"

Bir cevabı versin. Öyle şey yok.

Yaparsa ne olur? Para kazanacak, ucuz şeyi pahalı satacak, fiyatı arttıracak. Araya girip de fiyat kızıştırırsa artırım yaparsa kendisi bilir. Allah onu tepetaklak cehenneme atar.

Ama nasıl? (*Fî mu'zamin mine'n-nâri*) veya (*muazzimin mine'n-nâri*) "Cehennemde büyütülmüş, azabı şiddetlenmiş özel bir yere atar. Daha şiddetli bir yere tepesi aşağı atar."

O arttırmak için yaptı, Allah-u Teàlâ öyle ceza verir.

Dürüst olacak. Ticaret dürüst olacak, karşılıklı anlaşmaya dayanacak, karşı tarafı zarara uğratmayacak, ne alan zarara uğrasın ne veren zarara uğrasın, normal bir şekilde yürüsün.

b. Sokakta Söylenecek Tesbih

Diğer hadîs-i şerîfe geçtik. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[154]

مَنْ دَخَلَ السُّوقَ فَقَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ حَيٌّ لاَ يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ كَتَبَ اللّٰهُ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ، وَمَحَا عَنْهُ أَلْفَ أَلْفِ سَيِّئَةٍ، وَرَفَعَ لَهُ أَلْفَ أَلْفَ دَرَجَةٍ، وَبَنَى لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ (ط. حم. و

154 Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.311, no:3350; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.491, no:2226; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.721, no:1974; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.379, no:2692; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.27, no:9327; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.298, no:22155.

ابن منيع ، والدارمي ، ت. غريب ، ه. ع. طب. ك. حل. ض. عن
سالم بن عبد الله عن أبيه عن جده)

RE. 420/2 (*Men dehale's-sûka fekàle: Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü yuhyî ve yümît, bi-yedihi'l-hayr ve hüve alâ külli şey'in kadîr; keteba'llâhu lehû bihâ elfe elfi hasenetin, ve mehâ anhü elfe elfi seyyietin, ve refea lehû elfe elfi derecetin, ve benâ lehû beyten fi'l-cenneh*)

Taberânî'de, Müstedrek'de, Dârimî'de geçen bir hadîs-i şerîf, Ömer ibn-i Hattab'ın torunu babasından, dedesinden rivayet etmiş. Bu hadîs-i şerîfin daha benzerleri de vardır. Çarşıya gelince yapılacak dua hakkında.

"—Çarşıya pazara girerken de dua mı olurmuş?"

Olur ya… Yüznumaraya girerken dua olur, yüznumaradan çıkarken dua olur, abdest alırken dua olur, elini yüzünü silerken dua olur, yemeğe başlarken dua olur, yemek bittiği zaman dua olur, yeni elbise giyerken dua olur, evden çıkarken dua olur, eve girerken dua olur, hanımının yanına girerken dua olur, uyurken dua olur, uyandığı zaman dua olur… Hepsinin, hepsinin duası vardır.

Bir insan çarşıya gider. (*Men dehale's-sûka*) "Kim ki çarşıya girdi, (*fekàle*) dedi ki…" Yâni, şu sözleri, şu duayı kim söylerse…

Ne diyecekmiş? Bakın hep bildiğiniz şey ama iyi hatırınızda tutun:

(*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, yuhyî ve yümît, bi-yedihi'l-hayr, ve hüve alâ külli şey'in kadîr*)

Bilirsiniz ama yazmazsanız karıştırırsınız. Hadîsi karıştırmak yok, Rasûlullah'tan nasıl duyduysan öyle ezberleyeceksin. Eklemek de yok, çıkarmak da yok. Aynen alıp yapmak uygundur.

(*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, yuhyî ve yümît, bi-yedihi'l-hayr, ve hüve alâ külli şey'in kadîr*)

"Kim böyle söylerse, (*keteba'llàhu lehû bihâ*) bu söylediği sözlere mukabil olarak Allah ona sevap yazar. Ne kadar yazar: (*Elfe elfi hasenetin*) Bin, bin hasene yazar."

Bin bin, milyon demektir. Bizim eski Türkçede de vardır; milyon kelimesi yoktu, böyle söylenirdi. Arapçada da vardır, bin bin sevap yazar, hasene yazar. Milyon, bin kere bin, bir milyon eder. Bir milyon hasene yazar.

(*Ve mehâ anhü elfe elfi seyyietin*) "Ve ondan bin bin günah siler."

Bir milyon günahını siler. Ama biz çok günah işliyoruz. "Tamam günahım kalmadı." demeyin. Harama baktık günahtır, gıybet ettik günahtır, şöyle yapmadık günahtır, böyle ters iş yaptık günahtır. İşte onlar siliniyor. Bir milyon günah silinir.

(*Ve refea lehû elfe elfi derecetin*) veya (*rufia lehû elfe elfi derecetin*) "Bin bin derecesini yükseltilir." Milyon derece yükselir.

(*Ve benâ lehû*) veya (*büniye lehû beyten fi'l-cenneti*) "Cennette Allah ona bir köşk bina eder veyahut onun için cennette bir ev bina olunur."

Çarşıya girip dua eden kimsenin hayrı, başka hadîs-i şerîflerde de var. Biliyorsunuz çarşılar insanların hırslarının coştuğu yerlerdir. Hırs var, para kazanacak.

Onun için bu hırstan dolayı aldatmacalar filan olur; yalan söylerler, yemin ederler, kötü malı iyi gösterirler, ayıbını saklarlar. Bakarsın tezgâhın önünde çok güzel meyveler vardır. Eve gelirsin, Allah Allah, hepsi çürük.

Nasıl oldu? Kese kâğıdının içinde mi vardı, yoksa şöyle el çabukluğuyla önden alır gibi yapın arkasından mı koydu? Ne yaptı? El çabukluğu, hokkabazlık onların hüneridir, bütün çürükleri doldurmuştur. Böyle çok hırslı kötü işler olduğu için haramdır. Aldatmaca yok, yanlış! Öyle çürük mal vermek yok.

İşte orada insan doğru oldu mu, gafiller arasında zâkir gibi olur, gafil insanların arasında o gaflete düşmüyor, zikrediyor, kıymeti çok fazla olur. Cepheden kaçanların arasında mücahid insan gibi olur. Herkes savaştan kaçıyor, günaha giriyor, o çarpışıyor. Öyle olur.

Onun için çarşıya pazara böyle girin!

Çarşı şeytanın çok olduğu bir yerdir. Çok dolaşır orada, hırsları körükler, insanların günahlara girmesine sebep olur.

Tabi bir de bir şeyi söyleyeyim. Kadınlar çarşılara pazarlara giderler, eğilirler kalkarlar, çok açılır saçılırlar. Kadınlar onlara

dikkat etsin. Pazarcılar onları alaya alırlar, dalga geçerler.

Şurada bira şişesi; oradan lıkır lıkır bira içer. Ondan sonra bir bağırır, bir tartar. Ondan sonra lıkır lıkır bir daha içer. Allah ıslah etsin. Böyle şeyler çok olur.

Gitmeye mecbur değilse oğlunu göndersin, kocasını göndersin. Mecbursa, tesettürüne riayet etsin, eğilirken kalkarken otururken seçerken dikkat etsin, çok günahlı şeyler olur. Şeytan orada cirit attığı için dualarla giden insanın sevabı çok oluyor. Allah'ı anarak gidiyor, Allah'a dayanarak gidiyor, Allah'ı düşünerek gidiyor.

Şimdi o sözlerin mânasına geçelim. Mânası neymiş?

(*Lâ ilâhe illa'llàh*) "Allah'tan gayrı mâbud yok. (*Vahdehû lâ şerîke leh*) O tektir, tek başınadır, mülkünde yegânedir ve şerîki nazîri yoktur, ortağı yoktur. Bu mülke bir başka ortak, bir başka ilah yoktur, tektir, bir tanedir."

"—Hocam, eski Yunanlılar Olimpos Dağı diye bir dağdan bahsediyorlar, Zeus diye bir herif orada tepede duruyormuş. Ondan sonra kadın erkek bir sürü tanrılar varmış…"

Masal! Masaldan öteye büyük günah, bir sürü şey safsata! Allah tektir!

Onlar kavga ederler, birbirlerini kıskanırlar, Zeus başına yıldırımlar yağdırırmış! Bu safsataları ne öğretirsin millete? Yunan felsefesi, yunan felsefesi, yunan felsefesi; bu mu felsefe? Olacak şey mi ya? Öğreteceksen doğru düzgün şey öğretsene millete…

Kur'ân-ı Kerîm'de buyuruluyor ki:

فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلاَّ الضَّلاَلُ (يونس:٣٢)

(*Femâzâ ba'de'l-hakkı ille'd-dalâl*) "Hakkı bırakırsa insan ne olur? Ancak dalâlete düşer, sapıtır." (Yunus, 10/32)

Haktan ayrılırsa insan nereye gidecek? Hakkı bıraktı, eline başka hak geçer mi?

İnsan İslâm'dan sırtını döndü mü Allah onu rezil kepaze eder. Masallarla uyutur insanı. Sen İslâm'dan yüz döndürürsün, Allah seni Yunan'ın sözde felsefesine mahkûm eder.

Bak ne kadar çirkef adam, ne kadar dönek! Ne ahdi var, ne bir şeyi var. Bizimkiler orada anlaşmaya gidiyor. Biz gazetelerden

okuyoruz. Gidiyoruz onun felsefesini öğreniyoruz. Hani öğrettiği şeyler bari bir şeye benzese.

Yunan felsefesi, Yunan felsefesi… Başına çalınsın felsefeleri!

Neymiş? Filozof dedikleri adamın ahlâkını okuyorsun, hayatını okuyorsun. Yüzün kızarıyor, homoseksüel bilmem ne! Bu adam mı bana rehberlik edecek? Bu adam mı benim aklıma yol gösterecek?

Tevbe estağfirullah! Bu adam benim pabucumun boyayıcısı olamaz. Uğursuz eline pabucumu değdirtmem, ne diye değdirteyim? Benim pırıl pırıl imanım var. Bak benim imanım çarşıda pazarda bile ne tavsiye ediyor?

Ben dürüst bir insanım, Allah'tan korkan insanım, âhireti düşünen insanım, pırıl pırıl insanım; benim öyle safsatayla işim yok.

Millete Yunan felsefesini, Yunan klasiklerini, Yunan tiyatrosunu dayatırlar; ondan sonra kıh kıh kıh gülerler. Yunan tiyatrosu onların dini tiyatrosudur, dini ayinlerinden çıkmıştır.

Putperestliğe mi dönüyorsun? Puta mı taptıracaksın milleti?

"—Efendim, herkes aklını kullansın, isteyen yapsın isteyen yapmasın."

Doğru, öyle ama devletin güzel şeyleri teşvik etmesi lazım; ahlâkı, âdâbı, aklı, mantığı, doğruyu, güzeli tavsiye etmesi lazım. Zaten ona zorladığın zaman bir de insanların çoğu gelmez.

Neden?

Nefis var, şeytan var. İlla birbirinin cebinden çalmak ister, öldürmek ister, almak ister, hırsızlık ister, arsızlık ister. Onları engellemek için sen bir kere devlet politikası olarak ahlâkı esas alacaksın. Öyle pırıl pırıl, temiz, saf (düsturları) esas alacaksın, halkı yetiştirmeye çalışacaksın. Kurtarabildiğini kurtarabilirsin, bir kısmı zaten yine çürük çıkar.

Ama bir de bunu esas alırsan... Bir ara öyleleri çıkmış; "Bunları esas alalım!" demiş. Öyle herifler, herif-i nâşerifler çıkmış ki;

"—Efendim Türk ırkı bozuldu, bilmem başka ırktan damızlık insan alalım!" demişler.

Demişler bunu, delillerini gösterebilirim. Bu kadar sapık insanlar çıkmış.

Bize ne düşüyor?

Biz de aptal olmayalım. Ne yapalım dünyanın her yerinde dolandırıcı vardır, dünyanın her yerinde çete vardır, mafya vardır, insanı aldatırlar. İstanbul'da da vardır. Bir dolaş Sirkeci'de, şurada burada.

Adam cüzdanı yere atıyor, köşe başında bekliyor. Anadolulu saf, geliyor bakıyor, yerde bir cüzdan var, eğiliyor alıyor. Şıp başına dikiliyor. "Cüzdanı aldın!" diyor, "Ver, benim cüzdanım o." diyor. Tabi kızarıyor, utanıyor. Yerden aldı.

Sana ne? Senin olmayan şeyi ne alıyorsun?

İslâm'da öyle bir şey yok. Ancak gelen birisine diyecek ki; "Bak burada bir şey var." Alırsa, ancak ehline teslim etmek üzere olabilir. Tabi utanıyor bu. "Çıkar onu." diyor. İşte çıkarsa bile yok. "Başka şey de vardı, dur arayacağım." diyor.

İki üç kişi başına toplaşıveriyorlar. Ondan sonra aramak bahanesiyle adamın cüzdanı da gidiyor. Bir deyim vardır; "boynuz umup kuyruktan olmak" diye. "Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak" diye.

Yerde bulduğu cüzdandan bir şey alayım, derken ceza olarak

kendi cüzdanı da gidiyor. Aldatan çoktur, aldanma!

Bu dünyada felsefî bakımdan aldatan çoktur, fikrî bakımdan aldatan çoktur, ticarî bakımdan aldatan çoktur. Gözümüzü açacağız!

Hayat mücadeledir, doğru. Bu mücadelenin en büyük kısmı fikrî plandadır. Şimdi düşman devletler bize doğrudan doğruya gelse dese ki; "Ben sana para vereceğim, sen Rusya'nın ajanı ol." Adamın kanına dokunur, yapmaz, "Ben ajan mıyım?" der.

Ama o adamlar düşünürler derler ki;

"—Ortaya bir felsefe koyalım, birazcık tutar tarafı olsun, o felsefeyi telkin edelim, adamı kazanalım, fikren kendimize benzetelim, çalıştırırız."

Beyinlerini yıkar, öğretir. Öyle işte bak:

"—Patronlar işçileri istismar ediyor, kapitalistler şöyle, bilmem neler böyle. İşçiler birleşiniz!" bilmem ne filan, tatlı gelen şeyler.

Derken adam tabi onun bir numaralı taraftarı olur. O zaman ona para da verirler, memleket karmakarış karışır.

Bak biz hiç kimsenin hakkı geçmesin istiyoruz, "Aldatmaca yok." diyoruz.

Peygamber Efendimiz SAS;

"—İşçi çalıştığı zaman, akşam alnındaki teri kurumadan hakkını verin!" diyor.

İşçinin daha teri kurumadan; "Al paranı kardeşim." diyecek. Vereceğini önünden konuşacak, akşam verecek; İslâm böyledir. Çalışmak şerefli bir hizmettir.

الْكَاسِبُ حَبِيبُ اللهْ .

(*El-kâsibü habîbu'llàh*) "Kesbeden, çalışan insan Allah'ın sevgili kuludur."

Bizim dinimiz öyle. Başkasının sırtından geçinmek kötüdür. Dilenmek fena bir şeydir. Çalış, istersen yük taşı ama alnının teriyle kazan.

Bizim dinimizde işçiliğin de hukukuna dair güzel fikirler en kârlı şekilde mevcuttur, en dengeli şekilde patronu da hizaya

getirir işçiyi de. Her bakımdan güzeldir.

İşte onları bırakırlar; onları bırakınca gider bir örümceğin ağına tutulur gibi tutulurlar. Pır pır, pır pır şaşkın kelebek avare gezerken o örümceğe yem olur.

Gözümüzü açalım. Gözümüzü açmak da tabi kolay değil de... Önce ihlâs ile Allah'a dua edelim. Bak "hacet namazı" diye bir namaz var. Abdest alırsın, iki rekât namaz kılarsın, Peygamber Efendimiz'e salât u selâm getirirsin, dua edersin:

"—Yâ Rabbi! Ben senden şunu diliyorum." diye, dileğini söylersin.

Hiç kıldın mı bu namazı?

"—Kılmadım."

Senin hiç ihtiyacın yok mu, dileğin yok mu?

"—Olmaz olur mu hocam, bir dakika içinde bin tane dilek geçiyor içimden, ne ihtiyaçlarım var..."

E usûlü ile Allah'tan istesene.

"—Önce neyi isteyelim?"

"—Yâ Rabbi! Bana hakkı hak olarak göster, beni hakka uydur. Bâtılı bâtıl olarak göster, beni bâtıldan koru." de.

Çünkü bâtıl boyanır süslenir, takar takıştırır, sürer sürüştürür, çıkar karşına. Bakarsın, uzaktan hoşuna gider, doğru sanırsın. Hak dobra dobra, dosdoğru durur, tenezzül etmez; herkes onun kıymetini anlayamaz.

Onun için Allah'tan isteyin ki hakkı göstersin. İnsan şaşırdı mı din yolunda bile şaşırıyor kardeşlerim.

Doğru yolda gidiyorum sanırken bile yanlış yol tutturur. Şunu yaparken yapmamaya başlar, bu vazifeyi ihmale başlar, ana yoldan sapar.

Onun için önce Allah'a yalvaralım:

"—Yâ Rabbi! Benim ön fikrim yok, peşin fikrim yok, nefsimin bir ihtirası yok. Senin rızanı istiyorum, senin rızan neredeyse hak neredeyse bana onu göster, beni ona uydur. Bâtıl neyse ben de ondan uzak durmak istiyorum. İçindeysem bile çıkacağım yâ Rabbi! Göster, anlayayım, çıkacağım."

Böyle yapmamız lazım.

Demek ki insan çarşıya girince *Lâ ilâhe illa'llah,* "Allah'tan

gayrı ilah yoktur, O'nun şerîki, nazîri yoktur, ortağı yoktur." diyecek.

Ortağı yoktur sözünden bak bu kadar söz çıktı. Yanlışları izah edelim derken, Başka şerik koşanların, şirk koşanların durumlarını anlatalım derken, Yunan felsefesi filan derken iş böyle geçti.

(*Lâ şerîke leh*) "Allah'ın o ulûhiyette ortağı yoktur." İki tane değildir, üç tane değildir, beş tane değildir, on tane değildir; tektir.

هُوَ اللهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ (الزمر:٤)

(*Huva'llàhü'l-vâhidü'l-kahhâr*) [O, tek ve kahhâr olan Allah'tır.] (Zümer, 39/4)

قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ (الإخلاص:١)

(*Kul hüva'llàhu ehad.*) "De ki o Allah bir tektir. Hiç bir yönden şerîki nazîri yoktur. Hiç bir şekilde başka birlere de benzemez. Bir tektir, biricik tektir." (İhlâs, 112/1)

Öyle bir ki başka birlere benzemez. Çünkü bölünmez. Biri bölersin yarım olur, bir daha bölersin dörtte bir olur; öyle bir, bir değil… Bölünmez, tek, yegâne, eşsiz, emsalsiz, misalsiz, vezirsiz, müşirsiz, şeriksiz Rabbimiz.

(*Lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamd*) "Mülk onundur, hamd onundur."

Mülk ne demek? Allah'ın bir sürü emlâki var mı demek?

O basit bir mâna… Ne demek?

Mülk egemenlik demek. Egemenlik Allah'ındır, hâkimiyet Allah'ındır. Hak, mülkünde tasarruf eder. *Keyfe mâ yeşâ*, isterse yok eder, isterse var eder. Allah mülkünü istediği gibi çeker çevirir yönetir.

وَلاَ يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا (البقرة:٢٥٥)

(*Ve lâ yeûdühû hıfzuhümâ*) [Onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez.] (Bakara, 2/255)

Yönetmek de zor gelmez. Bunca milyonlarca mahlûkatın hepsinin hâcetini duyar, hepsinin hâcetine erişir, hepsinin rızkını verir, yaşatır öldürür. Var eder, yok eder. Her şey ondan. Hiç zor gelmez.

(*Lehü'l-mülk*) Mülk onun; egemenlik, hâkimlik, hükümranlık onundur, o yapıyor. Her şeyi o yapıyor. O dilemezse sen elini kaldıramazsın, gözünü kırpamazsın, böyle kalırsın, mahvolursun, varlığını bile sürdüremezsin. Birden yok olursun.

Ol dedi bir kerre var oldu cihan;
Olma derse, mahvolur ol dem hemân.

"—Hocam, demek egemenlik onun mu? Aman o zaman onun emrini tutayım, ona uygun hareket edeyim!"

Öyle ya... Bir polisten korkuyorsun, Allah'tan korkmuyorsun! Bir düşmandan korkuyorsun, bir hastalıktan korkuyorsun, bir mikroptan korkuyorsun, iğne ucu kadar bir mikroptan korkuyorsun ama Allah'tan korkmuyorsun.

Vasıtadan iniyoruz, kibar bir aile önde kadın kürklü, çocuk kürklü.

"—Şimdi seni akrabalarımız karşılar çocuğum." diyor, anne.

"—Ellerini sıkmayayım, mikrop olur değil mi?" diyor, mikroptan korkuyor küçük çocuk.

Akrabasının elini sıkmayacak, öpmeyecek. Hastalığı veren de sıhhati veren de Allah'tır. O kadar da korkma. Allah bu makineyi öyle yaratmış ki bu vücut makinesi neler çekiyor.

Şu bizim teneffüs ettiğimiz havada, köprü üstündeki bir cm3 havada, tırnak kadar havada beş milyon mikrop saymışlar. Allah onlara fırsat verse, sen bir dakika duramazsın. Allah onları yenecek kuvveti de veriyor. Öyle o kadar titizlenme, akrabaya muhabbetini o kadar zedeleme, çocuğun zihninde büyütme! Evet, pisliğe basma ama bir el sıkmaktan, el öpmekten de hemen hastalık gelip insanı kemirip götürmez.

"—Hastalığın bizâtihî sirayeti yoktur." diyor, büyüklerimiz.

Ne demek?

“—Allah dilerse hasta eder, dilemezse etmez.” demek.

Tedbire riayet edeceğiz ama o kadar da korkma! O zaman doktorların hepsinin ölmesi lazımdı; hastalarla uğraşıyor, ölmüyor işte.

(*Lehü'l-mülk*) “Mülk onundur. (*Ve lehü'l-hamd*) Hamd ona aittir.”

“—Hocam, her şey ondan olunca, o zaman anladım ki bana gelen her türlü nimet de ondan...”

Maşaallah! On üzerinden on aldın. Tabii her şey ondan, o zaman ona hamd edeceksin. Hamd onun, el-hamdü lillah, övgüler onun.

Yâ Rabbi! Ne nizam koymuşsun. Bunu hangi mühendis yapabilir? Mühendislerin aklı bile yetmiyor. Şu küçücük sinek, bir dakikada kanadını kaç bin defa çırpıyor. Nerede bunun motoru nerede, makinesi nerede, dişli çarkı nerede? Benzini nereden alıyor? Süper benzin mi alıyor normal benzin mi alıyor?

Bu balıklar bu suyun içinde nasıl yaşarlar? Suyun içinde havayla yaşıyor, sübhânallah!

Balık suyun içinde nasıl yaşıyor? Hava ile. Ama havada ölüyor. Sübhânallah! Gel bu işe akıl erdir.

Midene et yiyorsun âfiyet olsun, miden de etten; ama et eti öğütüyor, hazmediyor.

Sübhânallah! Bu işleri aklım almadı. Etten mide, yediğin eti öğütüyor. Nasıl yapmış? İncelersen biliyorsun tabi. Tam yemek yiyeceğin zaman mide bir salgı salgılıyor, bütün duvarlarını badanalıyor. Ondan sonra ikinci bir salgı salgılıyor. Laboratuar orası, küçük görme, Refik Saydam Hıfsısıhha Enstitüsü gibi.

Ondan sonra oraya bir salgı daha salgılıyor; asit, gelen gıdaları eritiyor. O asitli ilk salgı salgılanmasa, etrafı boyamasa, kaplamasa, o mideyi kemirir.

“—Ülser oldum, gastrist oldum.”

Hasta olur insan. Bak ne nizam...

(*Lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamd*)

El-hamdü lillah yâ Rabbi! Ben hasta değilim, çok şükür, el-hamdü lillah. Hasta olanlara da şifa versin Allah. El-hamdü lillah, memleketimizde harp darp yok… Harp olanlar da sulha ersin…

Memleketleri istilaya uğrayanlar da kurtulsun... Düşünsek bak hamd edilecek nelerimiz var…

El-hamdü lillah, kapalı bir yerde oturmuşuz. Ya oturacak bir yerimiz olmasaydı ayakta kalsaydık? Ya yağmurun altında kalsaydık? Burasının iklimi yumuşak. Ya eksi otuz derece sıcakta sıfırın altında olsaydık, yakacağımız olmasaydı?

Karnımız tok da şimdi oturuyoruz, karnımız aç olsaydı hiç bu laflar kulağa girmezdi ki. İnsanın aklında baklavalar, börekler, tavuklar uçuşur. Karnımız tok el-hamdü lillah... Aç bile olsan dersin ki; "Ben şuradan çıkarım, şurada kebapçı var, bir kebap yerim, bir lahmacun yerim."

Ya olmasa? Ya kıtlık olsa?

Bak bir zaman olmamış da badem kabuklarını öğütmüşler, onları yemişler.

Benim amcalarım Kafkasya'ya harbe giderken, yolda aç açık kalmışlar, çarıklarını pişirmişler, yemişler.

"—Bayağı da tatlı oluyor ya molla Mehmed!" demiş birisi ötekisine.

Çarık yemişler. Çarıkta et yoktur, biliyorsunuz deri. Sığır ayaklarının bastığı birikintilerden suları içmişler. Şimdi biz çeşme beğenmeyiz, su beğenmeyiz. İnsanlar ne sıkıntılar çekmiş…

Filistin cephesinde birisi portakal yemiş, kabuğunu yere atmış. İki gözü âmâ bir kadın, bir şey atıldığını anlamış, gelmiş, el yordamıyla onu bulmuş. Anlatıyor, kitabına yazmış.

Eline almış, portakal kabuğu. Portakal kabuğu olduğunu anlamış; çiğnemiş, çiğnemiş.

Sen hiç portakal kabuğu yedin mi? Acı olur. Çiğnemiş çiğnemiş de kendisi yutmaya kıyamamış, kendisi yese ihtiyacı var ama kucağındaki yavrusuna vermiş. Ne sıkıntılar çekmişler. Biz şimdi ne nimetler içindeyiz…

Bize nimet fazla geldiğinden azıyoruz. Azgınlık!

"—Filanca gazete cebinde, aç bakalım!"

"—Aman hocam, açılır mı burada, burası cami…"

"—Ne var onun içinde?"

"—Hocam, ne sen sor, ne ben söyleyeyim."

"—Neden orada?"

Karnı tok, sırtı pek, nefsi Hacıvat Karagöz gibi onu ortaya itiyor:
"—Yar bana bir eğlence!"
Kendisine eğlence arıyor. Karnı tok, sırtı pek, dertsiz gamsız…

Evet, mülk onundur, egemenlik onundur, hamd onundur. (*Yuhyî ve yümît*) "Hem yaşatır hem öldürür. Yaşatan da odur, öldüren de odur. Hayatı veren de o, ölümü nasip eden de o…" Vadesi yettiği zaman insanı öldüren de odur. Her şeye kàdirdir.

(*Bi-yedihi'l-hayr*) "Hayır onun elindedir, ekseriyetle hayır işler." Kul cezayı hak ederse, o zaman cezalandırır. *Erhamü'r-râhimîn'*dir, çok *Sabûr*'dur.

Sabûr ne demek? Allah CC çok sabredicidir. Kâfire birden yumruğunu vurup onu ezmez.

Senin elinde bir sineklik olsa, sinek de tam senin masanın üstüne konsa; "Sen misin demin beni ısıran, çat!" öldürürsün. Tamam, masanın üstüne resmini çıkardın.

Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeye kàdir, dilerse günah işlediğin zaman olduğun yerde senin resmini çıkarır. Ama *(bi-yedihi'l-hayr)* hayırlar elindedir, merhameti çoktur.

Şer de elindedir ama niye *bi-yedihi'l-hayr* diyor? Merhametinin çok olduğunu göstermek için. Hayra da şerre de kàdirdir. Dilerse kâinatı bir anda yok eder. Dilerse kahreder ama hayır elindedir. Hayrı gàliptir, hayrı çok eder.

(*Ve hüve alâ külli şey'in kadîr.*) "Onun her şeye kudreti yeter, hiçbir şeyden acizliği yoktur."

Neden pekiyi kâfirlere fırsat veriyor? Madem gücü yetiyor; şu edepsizlere, şu âsilere, şu münkirlere, şu Allah'a sövenlere bir ceza verse ya…

Verecek merak etme! Verecek de onları da nümune olarak tutuyor, eşantiyon. Onları da tutmasının hikmeti var.

İşte bak bunlar kâfir, işte bu kâfirlerin felsefesi bu… İşte bunlar mü'min, işte mü'minlerin imanı bu… Cihan halkı her ikisini de görüyor. Beğenip bir tarafa gidecek. Hayra giderse Allah ecir verecek, şerre giderse ceza verecek. Yoksa şerri istemeseydi yaratmazdı, şeytana fırsat vermezdi.

Şeytan dedi ki:

قَالَ اَنْظِرْنِي اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ (الأعراف:١٤)

(*Kàle enzırnî ilâ yevmi yüb'asûn*) "Yâ Rabbi! Bu insanların tekrar kabirden kalkıp baas olacakları zamana kadar bana imkân tanı, ben bunları aldatacağım." dedi. (A'raf, 7/14)

قَالَ اِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ (الأعراف:١٥)

(*Kàle feinneke mine'l-munzarîn*) [Allah, Haydi, sen mühlet verilenlerdensin!' buyurdu.] (A'raf, 7/15)

"—Haydi bakalım, sana imkân verdim, aldat aldatabildiğini..." dedi.

İsteseydi vermezdi. O zaman insanlar hiç aldanmazdı. Hep doğru yolda yürürlerdi ama şeytan var ortada, melek var. Hayır var, şer var. İyilik var, kötülük var. Kâfir var, mü'min var. Her şey zıddı ile zâhir olur.

Kötülük olmasa insan iyiliğin kıymeti bilmez. Kıtlık olmasa bolluğu anlamaz, hastalık olmasa sıhhati anlamaz. "Kullar her şeyi görsünler." diye, bu kâinatın düzenini, nizamını Allah öyle kurmuş. Eşantiyonu var, camekânda hepsi var. Allah-u Teâlâ hazretleri herkesi bir sebebe bağlamış, herkesin önünde ibretleri sermiş, serbest de bırakmış.

"—Nasıl istersen öyle işle kulum; istersen bana hamd et, istersen mü'min ol, istersen kâfir ol, sen bilirsin! Ama kâfir olursan, cehenneme kadar yolun var. Mü'min olursan, cennetime, cemalime erdiririm." buyurmuş.

"—Anladım, o zaman hepsinin yeri varmış hocam."

Kötülükleri engellemeye çalışmak, iyilikleri hâkim kılmaya çalışmak... Gafilleri ikaz edeceğiz, cahillere öğreteceğiz, kâfirlere imanı telkin edeceğiz, Allah'ın dinini yeryüzünün her yerine yaymaya çalışacağız. Bizim de vazifemiz o.

Eğer kâfir olmasaydı, ben kime ilây-ı kelimetullah yapacaktım, kime tebliğ yapacaktım? Bak bana da bir imkân çıktı. Hani dükkâncılar yazıyor ya:

"—Müşteri velinimetimdir."

Neden? Müşteri olmasa dükkânın ne kıymeti var? Her şeyin yeri var.

Her şeye kàdir olduğu halde kâinatı böyle yapmış; hepsi hikmetli… Çekil bir kenara, arkanı da şöyle bir daya, bak kâinatın hadiselerine! Hepsi hikmetli, hepsi güzel!

Ey lütfu çok, kahrı güzel,
Lütfun da hoş, kahrın da hoş.

Gelse celâlinden cefâ,
Yahut cemâlinden vefâ,
İkisi de câna safâ;
Lütfun da hoş, kahrın da hoş!

Hepsi güzel… Allah Allah, ne güzel kahrediyor kâfiri! Mütemerrid, alçak herif, ne kadar şöyle şöyle yaşadı, şu son hâline bak! Allah Allah, Allah Allah...

İnsan hayretler içinde kalıyor, her şeyin yerli yerinde olduğunu görüyor.

(*Ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) "Onun her şeye kudreti yeter, hiçbir şeyden acizliği yoktur."

(*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü yuhyî ve yümîtü, bi-yedihi'l-hayr ve hüve alâ küllî şey'in kadîr*)

Ne güzel mânaları varmış, sevabı ondan çok oluyor.

c. Kim Hayra Davet Ederse

Diğer hadîs-i şerîfe geldik.

İbn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş. Bu hadîs-i şerîfte Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[155]

---

[155] Müslim, *Sahih*, c.XIII, s.164, no:4831; Ebu Davud, *Sünen*, c.XII, s.214, no:3993; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.397, no:9149; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.I, s.318, no:112; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.XI, s.373, no:6489; Begavi, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.103; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.780, no:43077; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.302, no:22165.

مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى ، كَانَ لَهُ مِنَ الأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ ، لاَ يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا ؛ وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلاَلَةٍ ، كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ ، لاَ يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا (حم. م. د. ت. ه. عن أبى هريرة . الطبرانى عن ابن عمر)

(*Men deâ ilâ hüden, kâne lehû mine'l-ecri misle ücûri men tebiahû, ve lâ yenkusu zâlike min ücûrühüm şey'â; ve men deâ ilâ dalâletin, kâne aleyhi mine'l-ismi mislü âsami men tebiahû, ve lâ yenkusu zâlike min âsamihim şey'â*)

(*Men deâ ilâ hüden*) "Kim bir hidayete çağırırsa, davet ederse…" Sàlih amele, Allah'ın rızasına uygun bir işe, dinin kabul ettiği hoş bir meseleye, bir güzel işe kim çağırırsa...

"—Ey cemaat-i müslimîn, gelin şöyle yapalım! Şöyle yapın, böyle yapmayın; helâl yeyin, haram yemeyin; insanlara kötülük yapmayın, iyilik yapın; kimseyi aldatmayın, kendiniz aldanırsınız. Kimseye zulüm etmeyin; zulüm kıyamet gününde zulümattır, karanlıklara gömülür gidersiniz. Kendinizi aldatırsınız, riya etmeyin…" gibi güzel şeylere kim davet ederse, kim de onu dinlerse...

Davet ettin, karşı taraf da kabul etti.

"—Gelin filanca köyde bir mescid yapalım."

"—Haydi yapalım."

"—Yaptık."

"—Ne oldu şimdi?"

"—Dediğini yaptık."

(*Kâne lehû mine'l-ecri misle ücûri men tebiahû*) "Ona tâbi olanların ecirleri kadar ecri o kazanır."

"—Herkes köyünde bir çeşme yaptırmaya kalksın." dedik, herkes de yaptırdı.

Hepsi sevap aldı mı? Aldı.

Söyleyen de hepsinin sevabı kadar sevabı yine aldı.

(*Ve lâ yenkusu zâlike min ücûrühüm şey'â*) "Ama onun aldığı ecir

ötekilerden keserek değil; ötekilerin ecrinden hiçbir şey eksilmeden bu da ecri aldı.”

“—Hocam, o zaman tamam, ben mesleği seçtim.”

Ne yapacaksın?

“—Ben bundan sonra insanları hidayete, doğru yola çağıracağım. Kolay; onlar ne kadar hayır işlerse, benim defterime de yazılır.”

Tabii, eskiler öyle yapmış. Zaten ekseriyetle dinimizi güzel öğrenmiş akıllı insanlar, insanları doğru yola çağırmış, hayatını hayırlarla doldurmuş. Şu memlekete şöyle bir bak, gör:

Çeşmeler hayırdır, camiler hayırdır, hamamlar hayırdır, hanlar hayırdır, her taraf hayır doludur. Hayrât u hasenât doludur.

Bak kesme taştan şu camiyi yapmış; kurşunlu kubbesi, minaresi, son cemaat yeri. Kaç asır önce… İkinci Bayezid zamanından bu tarafa kadar dört asır yaşamış, dört yüz sene yaşamış. Ne güzel!

Eğer bu cami olmasaydı... İstanbul’da bütün binalar var; biz de bu mahallede oturuyoruz, cami yok, ne yapacaktık?

“—O zor hocam, o zaman hepimiz bir dernek kuracaktık, derneğe üye bulmaya çalışacaktık, üyeliğe kapı kapı dolaşacaktık; ‘Aman biraz para ver, ne olur bir arsa alalım.’ Arsayı aldık, ondan sonra; ‘Aman bir inşaat yapmamız lazım, para verin.’ Ondan sonra kurşun alacağız, kilosu bu kadar. Taşçı şu kadar istiyor, boyacı bu kadar istiyor…”

“—Bir tamir yapalım.” dedik, değil mi? Cami güzelleşti, boyandı. Kenarları tahta oldu, içi dışı boyandı, maşaallah, güzel bir şeyler oldu.

O kadar kolay olmuyor. Bir tamir edilen bir şeyi, bir de bunun yeniden yapılmasını düşünün. Demek ki yapılmış.

İşte bunların yaptırılmasına kim sebep oluyorsa, o yaptıranlar da yapanlar kadar ecir alır. Memleketimiz hep böyle hayır doludur.

Hem yalnız bizim memleket değil, bizim dedelerimiz Allah’ı düşünüp de yaşadıkları için, bizim memleketimizin dışında kalan yerlerde de dedelerimizin eserleri doludur:

Libya’ya gittim, iftihar eyledim.

“—Türk müsün?” dediler.

“—Türküm.” dedim.

Irkçılık yapmak değil de, Libyalılar başka ırktan ya, Arap ya;

“—Türk müsün?” dediler.

“—Türküm.” dedim.

“—Burası sizin eserlerinizle dolu.” dediler.

Müzeye gittik, muhtelif ırklardan insanlar var:

“—A işte bu sizin eseriniz, bu sizin eseriniz, bu sizin eseriniz...”

El-hamdü lillâh, Şam öyle, Bağdat öyle, Hicaz öyle, Belgrad öyle, Sofya öyle, Selanik öyle, Atina öyle... Her tarafa hayrât yapmışlar.

Neden?

Allah’a inanmış; sevap kazanayım diye yapıyor.

Bunun aksi de doğrudur. Hadîs-i şerîfin öbür kısmı:

(*Ve men deâ ilâ dalâletin*) “Kim bir dalâlete çağırırsa.”

“—Gelin, düğünden gelini kaçıralım!”

Sapık bir işe çağırıyor. Arkadaşları, on kişi katıldılar.

Veyahut birisi:

“—Bundan sonra bu memlekette töre olsun ki herkes düğünde beş kasa rakı alsın, dağıtsın, herkes içsin!” dedi.

“—Olur, bundan sonra hep böyle yapalım!” diyorlar.

O köyde ondan sonra hep böyle yapılmaya başlanıyor. İşte çeşit çeşit şeyler olabilir.

“—Dansöz oynatalım, sünnet düğününü falanca yerde yapalım da şöyle şaşaalı olsun.”

Kim bir yanlış işi, sapıklık işini böyle ortaya koyarsa, insanları davet ederse, insanlar da ona uyarsa, günaha girerler. Ama o günaha girenlerin günahları kadar bir misli de o dalalete ilk çağırana gider.

Onun için dikkat edin, eski köye yeni âdet çıkarıp ortaya sapık sapık şeyler getirmeyin.

Neden?

Siz ölür gidersiniz, mezarda size boyuna günah gelir.

“—Nereden geldi? Ben öldüm, defterim kapandı.”

Kapanmadı! Sen o kötülük âdetini yaydın, oraya koydun. Senden sonra hep onlar işleniyor, işlendikçe sana daha çok kötülük yığılacak. Kıyamete kadar böyle mezarının üstü göklere kadar

kötülük dolacak, sen hesapta gününü göreceksin.

Onun için kötü bir şeye yol açmayın, kötü bir âdet çıkarmayın. Hidayeti yaymaya çalışın; dalalet yaymaya çalışmayın, sapıklık yaymaya çalışmayın.

Bazı kimseler bu milleti dininden döndürmek istedi. Yabancı damızlık şey aşılamaya çalıştılar, Yunanlıların bâtıl dinini aşılamaya çalıştılar.

Ne oldu?

Bu dünyada kimse bâki değil, hepsi göçtü. Onların peşinden giden; dinini, imanını, milliyetini, âdetini, örfünü unutan insanların hepsinin vebali onlara hâlâ yazılıp duruyor.

Nurettin Topçu merhum kitabında yazıyor. Adamın birisi Balıkesir'de önden gidiyormuş, Nurettin Topçu da arkadan geliyor. Yolun kenarına bir fidan dikilmiş, adam eşeğiyle gidiyor. Gitmiş fidanı kırmış, dallarını yolmuş, eşeğe vurmak için değnek yapacak.

Nurettin Topçu merhum kızmış, yetişmiş arkasından demiş ki:

"—Ya bu yaptığın günah değil mi, Allah'tan korkmaz mısın?"

Bunu köylüye diyor.

Köylü bakmış:

"—Geç beyim, geç! Biz onların boş olduğunu anladık!" demiş.

Sen, "Din, iman, ahlâk, âdâb boştur, hurafedir, din afyondur." diye öğretir misin? Bak fidan bile yetişmez. Kibriti çakıyor; "Tarla yapacağım." diye ormanı yakıyor.

İman olmadı mı, ne fidan kalır, ne orman kalır, ne para kalır ne pul kalır; rüşvetlerle memleket satılır. Memleket satılır da şaşar kalırsın.

Din gitti mi her şey gider, hiç bir şey kalmaz. İnsanlık gider, fazilet gider, ahlâk gider. O tutuyor, milletin haberi yok. Sanıyor ki şunu alıversem iyi olacak. Ya sen onu alıverdin mi, altından her şey gidecek.

İbadetler zor geliyor da yapmak istemiyorlar. Şehvetli şeyler de karşılarında tatlı tatlı duruyor, onları da canları çekiyor.

Arada bir mâni var. Nedir? Din.

Bu dini kaldırdık mı o şehvetli şeylere kavuşuruz. Vur patlasın çal oynasın bir ömür süreriz ki, oh gel keyfim gel...

Ama öyle değil. Sen öne birazcık sürersin ama memleket çürür, ahâli çürür, ondan sonra ayıkla pirincin taşını.

“—Harp et.” dersin, harp etmez.

“—Memleketi koru.” dersin, korumaz.

“—Rüşvet yeme.” dersin, engelleyemezsin.

“—Haram yeme.” dersin, engelleyemezsin.

Her şey hile hud’a. Senet verir, senedini ödemez. Borç edinmiştir, borcunu vermez. İşler böyle gider.

Allah bizi dinsizlik felaketine uğratmasın. Dinimizin kadr u kıymetini bilip, dinimize sarılıp, dünyamızı âhiretimizi kurtarmak nasip etsin… Cemiyetimizi mes’ud bahtiyar cemiyet eylesin…

Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin yolunca yürümeyi, iman-ı kâmil ile göçmeyi, cennetine cemâline ermeyi cümlemize nasib eylesin…

Fâtiha-i şerife mea’l-besmele!

20. 01. 1995 - İskenderpaşa Camii

15. MÜSLÜMAN KARDEŞİMİZE DUA

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn… Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ دَعَا النَّاسَ إِلٰى قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ وَلَّمْ يَعْمَلْ هُوَ بِهِ ، لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللهِ
حَتَّى يَكُفَّ أَوْ يَعْمَلَ بِمَا قَالَ ، أَوْ دَعَا إِلَيْهِ (طب. حل. عن ابن عمر)

RE. 420/4 (*Men dea'n-nâse ilâ kavlin ev amelin ve lem ya'mel hüve bihî, lem yezel fî sahati'llâhi hattâ yeküffe ev ya'mele bimâ kàl, ev deà ileyhi)*

Sadaka rasûlü'llah, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Cenâb-ı Mevlâ'nın selâmı, rahmeti, bereketi, cümlenizin üzerine olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri ibadet ve taatlerinizi kabul eylesin… Rahmetine gark eylesin… Dileklerinizi, taleblerinizi ihsan eylesin…

Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ (*aleyhi efdalü's-salevât ve ekmelü't-tahiyyât vet-teslimât*) Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şeriflerinden bir miktarını size *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli

hadis kitabından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce evvelen ve hasasaten Peygamber Efendimiz'in ruh-u pâki için¸ sonra onun âlinin, ashâbının etbâının, ahbâbının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselînin, cümle evliyaullahın ve hasseten Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan ulema-i izam ve meşayih-i kiramımızın; silsilemize mensub sâdâtmızın, hocalarımızın, onlara bağlı olan halifelerin, talebelerin, müridlerin, muhiblerin ruhları için;

Şu okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ruhu için; kendisinden feyz aldğımızı Muhammed Zahid Kotku Hocamız'ın ruhu için, bu eserin içindeki hadislerin ve bilgilerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvîlerin cümlesinin ruhları için:

Uzaktan, yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin de iki cihan saadetine ermeniz ve geçmişlerinizin ruhlarının şad olması için; içinde ibadet ettiğimiz, hadis kitabını okuduğumuz mescidi bina etmiş olan İskenderpaşa'nın¸bina edilmesinden bugüne gelinceye kadar temiz, pak ayakta durmasına yardımcı olan her şahsın cümlesinin geçmişlerinin ruhları için ve bizzat ahirete göçmüşlerse kendilerinin ruhları için, içinde asude ibadet ve taat edip rahat bir şekilde yaşadığımız şu beldeleri, şu diyarları Allah Allah diye diye fethetmiş olan, canını ortaya koymuş olan o gazi, şehid fatih ecdatlarımızın ruhları için; sair mü'minin m mü'minat, müslimin ü müslimatın da ervahı için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerif okuyup ruhlarına hediye edelim, ondan sonra başlayalım, buyurun!

……………………

a. Yapmadığına Davet Etmek

Dersin başında metnini okumuş olduğum hadis-i şerif, insanın bildiğiyle amel etmesi, ilmi ile amil olması meselesiyle ilgili bir hadis-i şeriftir. Taberanî'nin bize naklettiğine göre Abdullah ibn-i

Ömer RA rivayet etmiş, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[156]

مَنْ دَعَا النَّاسَ إِلَى قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ وَلَّمْ يَعْمَلْ هُوَ بِهِ ، لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللهِ حَتَّى يَكُفَّ أَوْ يَعْمَلَ بِمَا قَالَ ، أَوْ دَعَا إِلَيْهِ (طب. حل. عن ابن عمر)

RE. 420/4 (*Men dea'n-nâse ilâ kavlin ev amelin ve lem ya'mel hüve bihî, lem yezel fî sahati'llâhi hattâ yeküffe ev ya'mele bimâ kàle, ev deà ileyhi)*

Sadaka rasûlü'llah fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

(*Men dea'n-nâse ilâ kavlin ev amelin*) Her kim ki insanları bir söze veya işe çağırır; "Gelin şöyle diyelim! Haydin şöyle yapalım!" diye çağırır ama, (*ve lem ya'mel hüve bihî*) kendisi o çağırdığı güzel şeyi icra etmez, yapmazsa; (*lem yezel fî sahati'llâhi*) daima Allah'ın gazabı altında, kızgınlığı altında olur. Ne zamana kadar? (*Hattâ yeküffe*) Kendisini bu durumdan çekip sıyırıncaya kadar, bu halden vaz geçinceye kadar. (*Vv ya'mele bimâ kàle ev deà ileyhi*) Veya söylediği veya davet ettiği iş ile kendi amel edinceye kadar Allah'ın gazabında durur, gazabında olmakta devam eder.

Bu hadis-i şeriften anlıyoruz ki, kuru sözün kıymeti yoktur. Yani insan güzel söz söylüyor, tamam; amma kendisi de tatbik edecek, ilmiyle amil olacak.

العِلْمُ بلاَ عَمَلٍ وَبَالٌ

(*El-ilmü bi-lâ amelin vebâlün*) "Amel etmeden, tatbikatı olmadan sadece lafla, kuru sözle ilim insana vebaldir.

İlim öğrenmek cennet yolu oluyor da, neden ilim vebal olsun?

Yakasına yapışıp soracaklar:

"—Niye bildiğini tatbik etmedin?"

O halde biz duyduklarımızı ma'lûmat olsun diye dinlemiyoruz. Şu okuduklarımızı size ma'lûmat verelim diye okumuyoruz.

---

[156] Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.II, s.7; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.VII, s.543, no:12183; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.X, s.210, no:29108; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.303, no:22166.

"İnşaallah, gücümüz yettiğince Rasûl-i Edîbinin yolunda yürüyelim, tatbik edelim!" diye okuyoruz.

Yâni ne buyurmuşsa Rasûlüllah, onu tutayım; eğer bir hatam varsa düzelteyim. Eğer bir eksikliğim varsa gidereyim!" diye bu tarzda okuyacağız.

O bakımdan, yanımızda bir kâğıt kalem de olur da not alırsak, daha iyi olur. "Rasûlüllah SAS Efendimiz böyle buyurmuş, aman kaydedeyim, ben de böyle yapayım!" diye.

Yalnız, *Tenbihü'l-Gàfilîn* isimli güzel bir eser vardır, tavsiye ederim. Büyüklerimiz de okunmasını tavsiye ederlerdi. Orada diyor ki:

"—Emr-i ma'ruf nehy-i münker yapacak; yani iyiliği emredecek, şeriatın hoş görmediği şeyi de men edecek, yaptırmayacak. Gücü yeterse, zorla yaptırmayacak. Gücü yetmezse, nasihat ederek yaptırtmayacak. Ona da gücü yetmezse, içinden buğz edecek!" diyor.

Emr-i ma'ruf, nehy-i münker farz hepimizin boynuna…

Emr-i ma'ruf, nehy-i münker farzını, "Ben tam tatbik edemiyorum, onun için söylemeyeyim!" demeyecek insan, ihmal etmeyecek. Eğer kendisi yapmıyor bile olsa, yine emr-i ma'ruf nehy-i münker vazifesini ifa edecek. Hadisi şerifte o bildirilmiş, *Tenbihü'l-Gàfilîn*'de var.

"—Ben daha tam kâmil insan olmadım, her şeyi tam yapamıyorum. Eksiğim kusurum çok, ben söyleyemem!" demeyecek. Yine hak bildiği şeyi söyleyecek.

"—Ey kardeşler! Her ne kadar ben de kusurlu bir insan isem de, bu işin aslı şöyledir. Ben filanca yerde şöyle okumuştum. Dinimiz şunu emrediyor, şunu yasaklıyor. Binaen aleyh, şöyle yapın, böyle yapmayın!" diyecek.

Bir taraftan da her söylediği şeyi kendisi de tatbike çalışacak, candan bir gayret içinde olacak. "İnşaallah hep söylediklerimi yapacağım!" diye düşünecek.

Böyle olmazsa, Allah'ın kızgınlığına maruz kalıyor, Allah'ın kızgınlığında ömrü geçiyor. Allah kendisine gazab etmiş, kızmış bir vaziyette yaşamak ne kadar kötü, ne kadar acı bir şey…

Allah-u Teàlâ bizi duyduğumuzu öğrenen, anlayan; anladığını

tatbik eden, yaşayan has, hakiki Müslümanlardan eylesin…

b. Kardeşinin Gıyabında Dua Etmek

Bu hadis-i şerif de dua hakkında. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[157]

مَنْ دَعَا لأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ، قَالَ الْمَلَكُ الْمُوَكَّلُ بِهِ: آمِين، وَلَكَ مِثْلِهِ

(م. د. عن أبي الدرداء)

RE. 420/5 (*Men deà li-ahîhi bi-zahri'l-gaybi*, *kàle'l-melekü'l-müvekkelü bihî: Amîn, ve leke mislihî*)

(*Men deà li-ahîhi bi-zahri'l-gaybi*) "Kim kardeşine gıyabında dua ederse, (*kàle'l-melekü'l-müvekkelü bihî*) kendisine müvekkel kılınmış, vekil tayin edilmiş vazifeli melek der ki: (*Amîn, ve leke mislihî*) Amîn, sana da bir misli verilsin! Mevlâm sana da o istediğini versin!" der.

Melekler Allah'ın mutî kulları oldukları için, duaları reddolunmaz. Buradan anlaşılıyor ki, insan kardeşlerinden kime hayır dua ederse, o kendisine de gelir.

Şimdi *ahîhi* diyor. Buradaki kardeşten murat din kardeşidir. İlle aynı anadan babadan gelme şartı yok, bütün müslümanlar birbirlerinin kardeşidir.

"—Kim yapmış bu kardeşliği?"

Allah-u Teàlâ Hazretleri…

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Mü'minler ancak ve ancak birbirleriyle kardeştir." (Hucurat, 49/10)

Bu ayet-i kerimede bir incelik var ki, *innemâ* edat-ı tahsisi ile gelmiş. Yani, "Ancak ve ancak, sadece ve sadece müslümanlar

---

[157] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.270, no:4913; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.331, no:1311; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.353, no:6224; Ebü'd-Derdâ' RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.98, no:3311; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.306, no:22172.

birbirlerinin kardeşidir, başka bir şey değildir.” demek.

O halse insan öz kardeşini nasıl seviyorsa, koruyup kolluyorsa, müslüman kardeşini, iman kardeşini de aynı mevkide, makamda tutacak demektir. O müslüman kardeşine bir de arkasından, o yokken, onun gıyabında ona dua ederse, bu da daha güzel bir şey olur.

Çünkü yüzüne karşı herkes herkese karşı dua eder. Çünkü onun kalbini çekmeyi ister:

“—Allah ömürler versin efendim!”

“—Allah afiyet versin efendim!” diye herkes dua eder yüze karşı…

Asıl mühim olan, onun arkasından dua edecek mi?

Kapıdan çıkar çıkmaz:

“—Allah belâsını versin!”

“—Allah kahretsin!” bilmem ne filân demek, ikiyüzlülük güzel bir şey değil.

Ama arkasından hayır dua etti mi, demek ki seviyor, hakikaten samimi, has bir kardeşliği var ki, o karşısında olmadığı halde o duayı yapabiliyor. Müslüman böyle olacak.

Bu duayı Allah-u Teàlâ Hazretleri reddetmez.

Başka bir hadis-i şerifte geçiyor ki:

“Üç tane dua vardır, Allah o duaları reddetmez. O duaların bir tanesi de müslümanın müslüman kardeşinin gıyabında, o yanında yokken, arkasından onun için yaptığı duadır. O duayı da reddetmez Allah…

Güzel bir duygudan doğuyor, iyi bir duygudan doğuyor, temiz pak bir kardeşliğin eseri… Onun için dualarımızda kardeşlerimize yer ayıracağız:

“—Yâ Rabbi, bana da, kardeşlerime de hayırlar ihsan eyle… Onları da afv ü mağfiret eyle…”

Veyahut Ali kardeşime, Veli kardeşime, Receb kardeşime, filanca kardeşime… Onu sıkıntılı halde görüyorum, sıkıntısını feraha çevir!

“—Yâ Rabbi, filanca kardeşimin kızı amansız bir hastalığa tutulmuş. Yâ Rabbi, şifa ver… Filanca kardeşim hastanede üç aydır, beş aydır yatıyor; boğazına boru takmışlar, ağzıyla konuşamıyor zavallı… Yâ Rabbi, şifa ver!” gibi böyle dua edecek

Müslüman kardeşine…

Ebü'd-Derdâ RA:

—"Ben duamda yetmiş seksen kardeşimi ismen sayarım!" diyor. Şu kardeşime şöyle, bu kardeşime böyle diye dua etmek kıymetli bir şeydir.

Hem kendiniz başkasına dua edin; hem de sevdiğiniz, itimad ettiğiniz, dostluğunuzun kavi olduğu müslüman kardeşlerinizden de "Bana benim gıyabımda dua et!" diye dua isteyin! O dua da reddolunmaz.

Burada reddolunmayacağını bir başka şekilde anlatmış Peygamber Efendimiz. Ebü'd-Derdâ RA bu hadisin ravisi:

"—Vazifeli melek "*Amîn!*" der. Bir kere senin ettiğin duayı tasdik eder. Ondan sonra da, (*ve leke bi-mislihî*) "Sana da dua ettiğin şeyin bir misli verilsin!" diye dua eder.

Yani melek de sana dua eder. Meleğin ettiği dua reddolunmaz. O bakımdan sen de o işe erersin, o duruma gelirsin Allah'ın lütfu keremiyle…

Biliyorsunuz, Hz. Ömer RA İslâm'ın can düşmanlarındandı. Hatta kimse cesaret edemezken, Peygamber SAS Efendimiz'i öldürmeğe büyük mükâfatlar koymuşlardı: Yüz deve, şu kadar para, bu kadar pul…

"—Bu işi ben yaparım!" dedi, kalktı.

Kılıcını kuşandı, öldürmeğe gidiyor. Çünkü babayiğit, güçlü kuvvetli bir kimse… Öldürmek için onun yerini aramağa çıktı. Ama Peygamber Efendimiz dua etmişti:

"—Yâ Rabbi, iki Ömer'den biriyle bu dini takviye eyle!" diye.

Gönlü Ömer ib-i Hattab'a meyilli idi. O olsun gibilerden… Ebû Cehil'e değil de ona meyilli idi. Allah Peygamber Efendimiz'in duasını kabul etmiş ki, yarı yoldan döndü o… Bu sefer Peygamber Efendimiz'in yanına güzel niyetlerle geldi, kelime-i şehadet getirdi ve müslüman oldu.

Dua Allah'ın saf saf dizilmiş mânevî ordularından bir ordudur. Senin emrinde bir ordu olsa, "Hücum! Şu kaleyi alalım!" desen alınır mı? Dua ile alınır. Allah'ın saf saf orduları gibi kıymetli bur şeydir dua…

Dua ibadetin özüdür, iliğidir. Allah-u Teàlâ Hazretleri kendisine dua etmeyen kuluna kızar, dua etmesini ister. Duayı candan istemeyi sever, ısrarla istemeyi sever.

"—Hatta, ahir zamanda, dünyanın sonu yaklaştığında insanlar o hale gelecek ki, ancak boğulan insanın dua ettiği gibi dua eden kurtulacak." diye bir hadis-i şerif okudum.

Bunun mânâsı şu ki, insan boğulurken nasıl dua eder: "Aman yâ Rabbi, canımı kurtar!" diye can pazarı, çırpınır. Suyun içinde boğulmayayım diye, nasıl candan dua ederse, öyle dua edecek. İşte duamızı öyle candan yapalım!

Her çeşit şeyi isteyebiliriz, dünyanın ve ahiretin hayırlarından… Allah-u Teàlâ Hazretleri ihsan eder. Amma, duayı arkadaşlarımıza yaptırtabilirsek, daha da kârlı olur. Çünkü senin kendi hakkındaki duan ya kabul olur, ya kabul olmaz. Arkadaşının sana yaptığı dua kabul olur.

Eski zamanda vezirlerden bir tanesi fukaraya borç para verirmiş, "Ne zaman ödeyeceğiz efendim borcumuzu?" diye sorduklarında, "Padişah öldüğü zaman…" dermiş.

Gitmişler padişaha, şikâyet etmişler:

"—Efendim, senin vezirin senin ölümünü istiyor. Borç para veriyor, 'Padişah öldüğü zaman verirsiniz.' diyor." demişler.

Padişah kızmış, "Vay nankör!" demiş. Çağırmış vezirini:

"—Bre nankör, ben seni şu mevkie getirdim, sana şu kadar nimet verdim, şu kadar izzet ettim. Seni yakınlarımın arasına aldım. Sen neler yapıyorsun?" demiş.

Vezir:

"—Ben ne yapmışım efendim?" demiş.

"—Sen borç para veriyormuşsun başkasına, ondan sonra da ben ölünce o parayı geri vermelerini söylüyormuşsun. Borcun vadesini öyle tayin ediyor muşsun?"

"—Doğru efendim." demiş.

"—Vay, bir de itiraf mı ediyorsun?"

"—Doğru ama ben onu hasımlarımın dediği gibi kötü bir maksatla yapmadım ki… Ben istedim ki, fakircikler sizin ömrünüz uzun olsun diye boyna dua etsinler…"

Fakir tabii, borcu geç ödemek için ne diyecek:

—"Aman yâ Rabbi, padişahımıza ömür ver! Aman yâ Rabbi,

padişahımıza ömür ver!” diyecek.

“—Haa, o zaman çok memnun kaldım.” demiş.

İşin latife tarafı bu da, yâni başkalarına dua ettirmek lâzım!

“—Hastayı ziyarete gittiğiniz zaman, siz hastaya dua edin; siz de hastadan dua isteyin!” buyruluyor. Hadis-i şeriflerde o da geçiyor, biliyorsunuz.

Kardeşlerinizden de dua isteyin! Bizi de duadan unutmayın! Biz de sizi duadan unutmayalım, inşâallah…

c. Kötü Lakapla Çağırmak

Bu hadis-i şerif kısa. Umeyr ibn-i Saad’dan naklolunmuş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[158]

مَنْ دَعَا رَجُلاً بِغَيْرِ اسْمِهِ ، لَعَنَتْهُ الْمَلاَئِكَةُ (ابن السني عن عمير بن سعد)

RE. 420/6 (*Men deà racülen bi-gayri’smihî, leanethü’l-melâikeh*)

(*Men deà racülen bi-gayri’smihî*) “Bir kimse ki bir adamı isminden gayri bir şeyle çağırır, (*leanethü’l-melâikeh*) melekler ona lânet eder.”

Bu nedir? İnsanları hor hakir görecek, küçültecek bazı isimler takarlar bazıları… O tarzda çağırırlar. Hakàretâmiz bir lakap takar ona, kötü bir lakapla çağırır.

Öyle isminden gayri kötü bir lakap takarak çağıran kimseye melekler lânet ederler. Şahısları güzel isimlerle çağırmak lâzım, hayırlı isimlerle çağırmak lâzım ve onun hoşuna gidecek bir şeyle çağırmak lâzım!

Geçen gün uçakta duydum, birisi ötekisine:

---

[158] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.552, no:5727; İbn-i Sinnî, *Amelü’l-Yevm ve’l-Leyleh*, c.II, s.250; İbn-i Kàni’, *Mu’cem*, c.IV, s.411, no:1154; Umeyr ibn-i Saîd RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.420, no:45211; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.305, no:22170.

"—Bana akıl oyunları yapma hınzır!" diyor.

Güya sevgisinden söylüyor. Muhabbeti fazla ama hayvan ismi takarak söylüyor. Olmaz öyle şey… Güzel şeyler olacak.

Peygamber SAS Efendimiz, yanına gelen insanların isimleri kötü ise değiştirirdi.

Bazı isimler vardır, hakikaten kötüdür. Mânâsını düşündüğün zaman ya bir canavar adıdır, ya da başka bir şeydir. Onları güzel isimlerle değiştirirdi Peygamber Efendimiz…

Bir keresinde Hazret-i Ali Efendimiz gelmiş, mescide yatmış. Onu uyandırdı. Biraz topraklara bulanmıştı Hz. Ali Efendimiz. "Kalk ey *Ebâ Turâb*!" dedi. *Ebâ Turâb*, toprak babası demek. Latîfe yollu ona öyle söylemişti Peygamber Efendimiz. Onu çok sevmişti Hz. Ali Efendimiz. Ömrünün sonuna kadar kendisine onunla hitab edilmesini severdi.

Demek ki kalp kırmamak lâzım, başkasına hakaret etmemek lâzım! Gönlünü yıkacak tarzda hitab etmemek gerekiyor.

d. Davetin Âdâbı

Bu da dâvet âdabıyla ilgili bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[159]

مَنْ دُعِيَ فَلَمْ يُجِبْ، فَقَدْ عَصَى اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ؛ وَمَنْ دَخَلَ عَلَى غَيْرِ دَعْوَةٍ، دَخَلَ سَارِقًا وَخَرَجَ مُغِيرًا (د. ق. عن ابن عمر)

RE. 420/7 (*Men duiye felem yücib, fekad asa'llàhu ve rasûlehû; ve men dehale alâ gayri da'vetin, dehale sârikan ve harace muğîran*)

(*Men duiye*) "Kim bir ziyafete çağrılırsa; ister düğün ziyafeti olsun, ister bir güzel arkadaş toplantısı olsun… (*Felem yücib*) Davete icabet etmiyor, gitmiyor yâni. Kim çağrılır da gitmezse,

---

[159] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.179, no:3250; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.68, no:13190; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.314, no:528; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.390; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.II, s.13, no:139; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.256, no:25925; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.308, no:22179.

(*fekad asa'llàhu ve rasûlehû*) Allah'a ve Rasulüne isyan etmiş olur."

Bu neden böyle? Allah-u Teàlâ Hazretleri müslümanların arasında muhabbeti seviyor. Bir araya gelmelerini seviyor. Birbirleriyle hoş halli olmalarını seviyor. Husumet, kızgınlık, kırgınlık vs. olmasını sevmiyor.

Şimdi o çağırmış, bir kardeşlik göstermiş, ondan çağırıyor:

"—Gel benim evime, kuzu kestik, ziyafet çekiyoruz. Sen de buyur kardeşim aramıza!"

O da nefsânî, şeytànî bir sebepten inad ediyor, kırgınlık gösteriyor:

"—Hayır, gelmeyeceğim!" diyor.

O zaman Allah'a ve Rasûlüne âsî olmuş olur.

Peygamber SAS Efendimiz buyururdu ki:

"—Beni bir deve paçasına bile davet etseler giderim." derdi.

—"Ben peygamberim, bana muhteşem ziyafet çekmeniz lâzım!" demezdi.

Fukaranın birisi çağırmış, bir sirke koymuş önüne... Başka yiyecek bir şey yok ki evde. Ekmeği sirkeye banmış, yemiş

"—Sirke ne güzel gıdadır." diye onun gönlünü de hoş etmiş,

"—Bir devenin bir bacağı bir kabın içine konsa, fokur fokur kaynasa, biraz yağı çıksa, başka bir şey yok. Öyle bir paça yemeğine çağrılsam, yine giderim." diyor Peygamber Efendimiz.

Davete icabet sünnettir, gitmesi lâzım, muhabbete vesile olun diye. Eğer orada Allah'ın emirlerine aykırı işler olacaksa, o zaman da gitmemesi gerekir.

İçki içilecek.

"—Kat'iyyen gidilmez."

Kadın oynatılacak.

"—Gidilmez."

Münkerat, menhiyat yapılıyorsa, o zaman gidilmez. Önleyebilecekse, gider. Sayılan bir insan… O gidince yapmayacaklarsa, o zaman gider. Ama önleyemeyeceği bir menhiyat olursa, gitmemek daha uygun olur.

Normal hallerde çağrıldığımız ziyafete gideceğiz.

"—İki kişi birden çağırdı, ne yapayım?

Önce çağırana gidersin. Ötekisine de:

"—Kusura bakma kardeşim, o gün için beni filânca çağırdı. Bir

başka zaman da sana gelirim.” dersin.

Ziyafetin öteki yönüne gelince: (*Ve men dehale alâ gayri da'vetin*) “Davet edilmeden bir kimse ziyafet verilen eve girerse; (*dehale sârikan*) hırsız olarak girer, (*ve harace muğîran*) yağmacı olarak çıkar.”

Davetsiz de gitmek yok… Adamcağızın yeri dardır, sayarak çağırmıştır. Sevdiği halde öteki kardeşlerini çağıramamıştır. Oraya davetsiz olan gitmeyecek.

Bazıları da gönül koyuyor, darılıyor.

“—Filancayı çağırmış da beni çağırmadı.”

Yâhu hüsn-ü zan et! Belki bir hafta sonra da seni çağıracak. Yeri dardır. Belki şu sebep vardır, bu sebep vardır. Darılmaca da yok. Davet edilmediği zaman, onu bir kavga gürültü meselesi de yapmaması lâzım insanın… Davet edilmeden de bir yere gitmemesi lâzım insanın.

Ama bazan öyle oluyor ki, bir şahıs seni çağırmış meselâ… Senin de yanında misafirin var.

“—Haydi kalk gidelim beraber!” diyorsun.

Kapıda ev sahibine soruyorsun:

“—Misafirim var, eviniz müsait mi?” diye.

“—Müsait, buyurun!” diyor, beraber giriyorsunuz.

Yani sorarak, müsaade alarak götürüyorsun.

Bazan da oluyor ki, o arkadaş senin orada olduğumu bilmez. Bilmediği için çağırmamıştır. İçinden zannın var ki, gitsen memnun olacak. Tamam o zaman gidersin, kapıda yine dersin:

“—Kardeşim, ben çağrılmadan geldim ama yerin müsait değilse geri gidebilirim?” dersin.

Hasılı bu davet işinin de böyle adabı, incelikleri var… O inceliklerden iki tanesi bu hadis-i şerifte anlatıldı. Birisi: Davet edildiği zaman Müslüman, mümkün mertebe müslüman kardeşinin davetine gidecek. İkincisi: Davet edilmediği halde ziyafetin yemeklerinden, tatlılarından ben de çöpleneyem filan diye giderse; o zaman hırsız olarak girer, yağmacı olarak çıkar.

Egare-yugiru, gàret etmek demek. Birkaç atlı bir araya gelir, bir kabileyi basarlar, mallarını yağmalarlar, çalarlar çırparlar, kaçar giderler. Yağmacı denir böyle kimselere…

Davetsiz yemeğe giden de hırsız olarak girer, yağmacı olarak çıkar. Onun için davetsiz yere gitmemek lazım!

e. Üç Çocuğu Vefat Eden Kimse

Vâsile Hazretleri'nden rivayet edilmiş diğer bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[160]

مَنْ دَفَنَ ثَلاَثَةً مِنَ الْوُلْدِاحْتَسَبَهُمْ ، حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ النَّارَ

(طب. كر. عن واثلة)

RE. 420/8 (*Men defene selâseten mine'l-vüldi ihtesebehüm, harrama'llàhu aleyhi'n-nâr*)

(*Men defene selâseten mine'l-vüldi*) "Her kim ki evlâtlarından, sahip olduğu çocuklardan üç tanesini defnederse..." Yani sağlığında evlat acısı görüyor. Evlâdı vefat ediveriyor. Üç yaşındaydı zavallıcık, iki yaşındaydı zavallıcık... Beş yaşına yeni girmişti derken bir hastalık, bir kaza; vefat ediveriyor.

"Üç tane çocuğunun böyle vefatını görürse, (*ihtesebehüm*) sabredip sevabını Allah'tan beklerse... 'Yâ Rabbi, bu musibeti bana gönderdin ama, ne yapayım, alan da sensin, veren de sensin! Sabredenlere de ecrini bol bol verirsin.' diye Allah'tan sevabını umarsa, (*harrama'llàhu aleyhi'n-nâr*) Allah o kimsenin üzerine cehennemi haram kılar. Yani o kimse cennetlik olur."

Demek ki, Allah hikmetine mebni evlat verir. İsterse evladı erkek yapar, isterse kız yapar; isterse sağlıklı yapar, isterse hastalıklı yapar. İsterse evlat vermez. İsterse verdiği evladı şu yaşta alır, bu yaşta alır; hikmetinden sual olmaz. Yaşatan o, öldüren o...

Ama kul onun Allah'tan olduğunu bilip de sabredebilirse, bu acıdan bile kendisine kâr çıkar. Allah onu affeder, cehenneme onu haram kılar. O şahıs cehenneme girmez, cennetlik olur. Bu da

---

160 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.96, no:231; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.88, no:3979; Vâsile RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.281, no:6556; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.308, no:22180.

büyük bir tesellidir. Evet, evlat acısı çok büyük bir acıdır ama, insanın yüreği yanar, acısı bir türlü aklından gitmez, hatırladıkça gözleri dolar ama, Allah o acıya, kendi takdirine rıza gösterip de sabrettiği için o kimseyi de cennetle müjdeliyor.

O küçük evlatları da mahşer yerinde kendisine su ikram ederler. Herkesin susadığı zamanda dolaşırlar, dolaşırlar, önce kendi annelerine, babalarına olmak üzere su ikram ederler.

Birisi rüyasında görmüş. Eski kitaplarda okudum. Kıyamet kopmuş, mahşer yerinde insanlar toplanmış; küçük küçük çocuklar, ellerinde su kapları, susayanlara su dağıtıyorlar. Yanından geçenlerden ısrarla istemiş, "Bana da su verin!" diye. Ona vermemişler.

"—Niye vermiyorsunuz?" demiş.

"—Senin çocuğun yok!" demişler.

O bekâr yaşıyormuş. "Çok ibadet edeyim, çoluk çocuk geçindirmek zordur, vebaldir." diye evlenmiyormuş. Ertesi gün gitmiş, derhal evlenmeğe teşebbüs etmiş. Çoluk çocuk sahibi olmak için evlenmeğe koşmuş.

Peygamber Efendimiz böyle bir hadis-i şerifi söylediği zaman, bir zat kalktı:

"—Yâ Rasûlallah, iki çocuğu ölen kimse için de böyle midir durum, o da cennetlik olur mu?" diye sordu.

"—Evet!" dedi Peygamber Efendimiz.

Sonra birisi daha kalktı, dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah, bir çocuğu ölen de böyle olur mu?"

Ona da "Evet…" dedi.

Demek ki insanın bir evlâdı vefat etmiş olursa, sabredecek, boynunu bükecek.

Bizim köyde bir imam varmış, doğan çocuğu ölürmüş, doğan çocuğu ölürmüş. Perişan, gözyaşlarından bitab olurmuş. Bir gün bir başka hocaefendi gelmiş. Tam o sırada çocuğu vefat etmiş, o da hüngür hüngür ağlıyormuş.

"—Sana bu evlatları kim veriyor?" demiş.

"—Allah veriyor." demiş.

"—Kim alıyor?" demiş.

“—Allah alıyor.” demiş.

“—O zaman sana ne oluyor?” demiş.

Veren de Allah, alan da Allah… Düşünmüş, doğru. Boynunu bükmüş. Ondan sonra da çocukları olmuş.

f. Oruçlu İken Kusan Kimse

Bu hadis-i şerif de oruçlu iken midesi bulanan kimse hakkında… Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[161]

مَنْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ وَهُوَ صَائِمٌ فَلَيْسَ عَلَيْهِ قَضَاءٌ ، وَمَنِ اسْتَقَاءَ عَمْداً فَلْيَقْضِ (د. ت. غريب ، ه. ك. ق. عن أبي هريرة)

RE. 420/9 (*Men zereahü’l-kay’u ve hüve sàimün feleyse aleyhi kadàün, ve meni’stekàe amden felyakdı*)

(*Men zereahü’l-kay’u ve hüve sàimün*) “Kime oruçlu iken mide bulantısı galebe çalarsa ve kusarsa; (*feleyse aleyhi kadàün*) orucu bozulmaz, kaza etmesi gerekmez.”

(*Ve meni’stekàe amden felyakdı*) “Her kim ki boğazını gıcıklatıp kasdî olarak kendisini kusturursa, o zaman bozduğu orucu kaza etmesi gerekir.” Kendiliğinden kusarsa, gerekmez.

Bu oruçlu iken kusmanın fıkıh kitaplarında uzun tafsilatı vardır. Bir kere adam orucunun farkında mı, değil mi? İkincisi, ağız dolusu mudur, ağız dolusundan az mıdır; bu önemli… Ağız dolusu ise, geriye gitmiş midir, yoksa gitmemiş midir? Kendisi mi yutmuş, kendiliğinden mi gitmiş?

Ağız dolusu olmazsa, kendisi istemeden kusarsa, orucu bozulmaz, kaza etmesi gerekmez.

---

[161] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.162, no:653; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.186, no:1666; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.498, no:10468; İbn-i Hibban, *Sahîh*, c.VIII, s.285, no:3518; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.219, no:7817; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.185, no:22; Tahâvî, *Şerhü’l-Maânî*, c.II, s.97, no:3161; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.257; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.226, no:1961; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XI, s.482, no:6604; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.IV, s.235, no:1457; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.VII, s.143, no:1446; Ebû Hüreyre RA’dan.

Câmiü’l-Ehàdîs, c.XX, s.311, no:22189.

g. Allah Korkusundan Ağlayan Kimse

Diğer hadis-i şerif… Bu hadis-i şerif Enes ibn-i Mâlik RA'dan. Zikir esnasında ağlamakla ilgili. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[162]

مَنْ ذَكَرَ اللهَ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ، حَتَّى يُصِيبَ الأَرْضَ مِنْ دُمُوعِهِ، لَمْ يُعَذِّبْهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (ك . عن أنس)

RE. 420/10 (*Men zekera'llàhe fefâdat aynâhu min haşyeti'llâhi, hattâ yusîbe'l-arda min dümûihî, lem yuazzibhu'llàhu yevme'l-kıyâmeh*)

(*Men zekera'llàh*) "Kim Allah'ı zikrederse, (*fefâdat aynâhu min haşyeti'llâh*) Allah korkusundan gözleri dolarsa, ağlarsa yâni, (*hattâ yusîbe'l-arda min dümûihî*) gözlerinden yaşlar şıpır şıpır dökülür de yere değerse, (*lem yuazzibhu'llàhu yevme'l-kıyâmeh*) Allah o kimseyi kıyamet gününde azaba giriftar eylemez, azaplandırmaz."

Bu Enes ibn-i Malik RA'dan rivayet edilmiş, Hàkim'in *Müstedrek*'inde kayd edilmiş. Daha başka hadis-i şeriflerde de buna dair bilgi vardır. Allah'ı zikrederken Allah korkusundan, Allah sevgisinden gözün yaşarması, çok kıymetli bir sıfattır. Ya sevgiden ağlıyor, gözyaşlarını tutamıyor veyahut saygıdan, Mevlâsına saygısından gözyaşlarını tutamıyor veyahut eski günahlarını anıyor, Allah'ın azametini düşünüyor, Allah'ın nimetlerini düşünüyor, Allah'ın azabını, ikàbını düşünüyor, nettim neyledim diye kendisini tutamıyor, ağlıyor. İşte bu ağlama makbul bir ağlamadır.

Böyle gözleri Allah korkusuyla ağlayan kimse hakkında başka

---

[162] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.289, no:7668; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.178, no:1641; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.425, no:1830; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.312, no:22191.

hadis-i şeriflerde geçiyor ki:[163]

عَيْنَانِ لاَ تَمَسُّهُمَا النَّارُ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ، وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ (ت. عن ابن عباس)

(*Aynâni lâ temessühüme'n-nâr*) "İki göze cehennem ateşi değmeyecek, temas etmeyecek. İki gözün sahibi hiç cehenneme girmeyecek:

1. (*Aynün beket min haşyeti'llâh*) "Allah korkusundan ağlayan göze cehennem ateşi değmeyecek." Allah korkusundan, Allah sevgisinden ağlıyor. Toplu iğne başı kadar bile gözü ıslansa, o ecri alır insan…

Onun için Allah'ın zikriyle meşgul olmak lâzım, tefekkür etmek lâzım! Allah'ın nimetlerini düşünmek lâzım, Allah'ın azabını düşünmek lâzım! Dünyayı, ahireti, önü, sonu düşünmek lâzım!

2. (*Ve aynün bâtet tahrusü fî sebîli'llâh*) "Bir de, Allah yolunda, İslâm ülkesini korumak için hudutta nöbet tutan göze, hudutlarda bekçilik yapan askerin gözüne cehennem ateşi değmeyecek."

İbrâhim Edhem'i biliyorsunuz, hudutta nöbet beklerken vefat etmiş. "En sevaplı iş nedir?" diye araya araya, en iyilerini buluyor mübarekler.

"—Ağlamayan, yaşarmayan gözden, katı kalpten sana sığınırım

---

[163] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.175, no:1639; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.488, no:796; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.337, no:2427; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.211, no:320; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.446; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.307, no:4346; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.119; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.IV, s.231, no:2624; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.360, no:867; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.233; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.345, no:1952; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.92, no:2431; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.16, no:4235; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.422, no:1447; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.48, no:4125; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.285; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.268, no:5875; RE: 320/9; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.523, no:9489; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.335, no:14418.

yâ Rabbi!" diye duası var Rasûlüllah Efendimiz'in.

Müslüman hassastır. Bak o Hazret-i Ömer, bileğini bükecek yiğit yoktu zamanında... Ağlamaktan gözyaşları yanaklarında iz yapmıştı Hazret-i Ömer'in... O kadar babayiğit bir insan...

"—Erkek adam ağlar mı?"

Müslüman erkeği ağlar. Allah korkusundan ağlar. Düşmanın karşısında gık demez, ölse gam yemez ama Allah korkusundan seccadesinde ağlar.

Osmanlı padişahlarından birisinin hat çalışması hatırıma geliverdi. Güzel ta'lik bir hatla yazmış, farsça bir beyit:

"—Eğer gündüz sana padişahlık lâzımsa, geceleri fukaralar gibi aşk ile gözyaşı dök!" diyor.

Hakiki padişahlığı kasdediyor, dünya padişahlığını demiyor. Yâni mânevi sultanlık...

Emir Sultan demişler meselâ, Burs'anın meşhur evliyası...

Emir Sultan bir kişidir hû...
Ak sakallı pir kişidir hû...

"—Niye sultan demişler, hoca işte?"

Öyle ama mânevi sultan... Mânevi bakımdan kemâlâtı tahsil etmiş, Allah'ın sevgisini ve rızasını kazanmış kimselere de o unvanları veriliyor.

Aşık Paşa demişler, neden? Paşalık mı almış, beylik mi almış?

Hayır, mânevi mertebesinin yüksekliğinden öyle demişler.

Hacı Bayram Sultan diyorlar, Taceddin Sultan diyorlar. Allah şefaatlerine nâil eylesin...

Öyle padişahlık lâzımsa sana... Onlar bir bakıma padişah gibidir, düşünecek olursak... Tasarruf eder. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne dua eder. Onlar Allah'ın nazlı kulları olduğu için, dualarını geri çevirmez Allah... Dediğini yapar. O zaman hüküm sürüyor işte...

"—Şöyle olsun yâ Rabbi, böyle olsun yâ Rabbi!" dediği zaman, Allah onun hatırını kırmaz.

Hadis-i şerifte geçiyor:[164]

رُبَّ أَشْعَثَ أَغْبَرَ ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللهِ لأَبَرَّه (م. حب. ك. هب. عن أبي هريرة ؛ طس. هب. حل. عد. خط. عن أنس)

(*Rubbe eş'ase ağbera*) "Nice saçı başı dağınık, üstü başı tozlu topraklı kimseler vardır ki, öteki insanlar onun kadrini, kıymetini bilmez de, söz söylese sözünü dinlemezler. Kız istemeğe kalksa, kız vermezler. (*Lev aksame ale'llàhi leeberrehû*) Ama eğer bir şeye yemin etse, Allah onun yemini doğru çıksın diye, o işi öyle yapar. İstediği şeyi yapar.

Allah'ın böyle sevgili kulları vardır, elini kaldırır kaldırmaz, istediğini ihsan eder. İşte o da bir nevi padişahlık oluyor.

"—Pekiyi, öldükten sonra da olur mu?"

Diyor ki şair:

Dû cihanda tasarruf ehlidir rûh-u velî,
Deme kim mürdedir, bundan nice derman ola?

Evliyânın ruhu iki cihanda, hem bu dünya hayatında, hem de öldükten sonraki hayatta tasarrufta bulunur. Yâni canlı iken de, vefatından sonra da keramet gösterir. "Ölmüştür, bundan ne fayda

---

164 Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2024, *Birr ve Sıla* 45/40, no:2622; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s:403, no:648٣; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.364, no:7932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.331, no:10482; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.7; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.219; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.173, no:573; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.264, no:861; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.288, no:6459; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.331, no:10482; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.350; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.370, no:1236; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.108; İbn-i Hibbân, *es-Sikàt*, c.III, s.27, no:93; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.314; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.203, no:1247; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.178, no:578; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.267, no:3245; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.466, no:17918;*Kenzü'l-Ummâl,* c.III, s.286, no:5924, 5925; *Câmiu'l-Ehàdîs,* c.XIII, s.96, no:12646-12648; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.512, no:1364.

olacak?" deme, öldükten sonra da te'sir eder.

Ruh şemşîr-i hüdâdır, ten gılâf olmuş ona,
Daha âlâ kâr eder, bir tığ ki uryan ola!

"Ruh, Allah'ın kılıcı gibidir, vücut da onun kını gibidir. Ölünce kılıç kınından çıkar. Bir kılıç kınından çıkıp uryan olduğu zaman, yalın kılıç olduğu zaman, daha iyi keser."

"—Niye hayattayken yapmaz da ölümünden sonra yapar?"

Hayattayken çekinirler, keramet göstermekten sakınırlar. Çünkü keramet göstermek şöhrettir. Nefsin hoşuna da gider. Bazı mahzurları olduğu için, büyükler keramete rağbet etmemişler. Hatta kerametlerini saklamağa çalışmışlar. Kemâlâtını gizlemeğe çalışmışlar, kendilerini kusurlu göstermek istemişler.

Açın menkıbe kitaplarını bakın:

"—Allah'ın fakir, muhtaç, biçâre, zavallı kulu filan diye öyle anlatırlar kendilerini, böbürlenerek anlatmazlar. "Ben yaparım, ederim, asarım, keserim!" demezler.

Bu hadis-i şeriften ve emsâlî hadisi-i şeriflerden anlaşılıyor ki, zikrullah çok kıymetli bir ibadettir. Zikrullah insanın gönlünün pasını giderir, gönül çalışmaya bağlar. Ma'rifetullahla mânevi hayatı canlanır, yeşerir, tazelenir. O zaman hakiki müslüman olur insan…

Onun için, zikrullahı Kur'an-ı Kerim bize pek çok yerde emretmiştir. Hadis-i şeriflerin çoğunda zikre teşvik vardır. Onun için Allah bizi kendi zikrinden gafil etmesin… Zikrinden geri durdurmasın, şükründen geri durdurmasın… Daima zikriyle, şükrüyle, güzel ibadetiyle meşgul bahtiyarlardan eylesin…

h. İyi Rüyâ, Kötü Rüyâ

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[165]

---

165 Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.332, no:2138; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.400; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Câmiü'l-Ehàdîs, c.XX, s.324, no:22226.

مَنْ رَأَى خَيْراً فِى مَنَامِهِ ، فَلْيَحْمَدِ اللهَ وَلْيَشْكُرْهُ ؛ وَمَنْ رَأَى غَيْرِ ذٰلِكَ ، فَلْيَسْتَعِذْ بِاللهِ ، وَلاَ يَذْكُرْهَا ، فَإِنَّهَا لاَ تَضُرُّهُ (قط . فى الأفراد عن ابن عمر)

RE. 4201/11 (*Men raâ hayran fî menâmihî, felyahmedi'llâhi velyeşkürhu; ve men reâ gayri zâlike, felyestaiz bi'llâhi, ve lâ yezkürhâ, feinnehâ lâ tedurruhû*)

(*Men raâ hayran fî menâmihî*) "Kim rüyasında hayırlı bir şey görürse..." Havuz görmüş, derya görmüş, deryanın içine girmiş, balık tutmuş, başına taç konmuş vs. güzel şeyler görmüş. (*Felyahmedi'llâhi velyeşkürhu*) "Allah'a hamd etsin ve şükretsin."

(*Ve men reâ gayri zâlike*) "Kim de hoşa gitmeyen bir şeyler görmüşse, (*felyestaiz bi'llâhi*) Allah'a sığınsın!"

"—Yâ Rabbi, bir rüya gördüm, içim allak bullak oldu. Bu rüyanın şerrinden, kötülüğünden sana sığınırım." desin.

(*Ve lâ yezkürhâ*) "Kimseye onu söylemesin. (*Feinnehâ lâ tedurruhû*) O zaman rüya ona zarar vermez."

Sol tarafına üç defa püf, püf, püf diyecek, Allah'a sığınacak, başkasına söylemeyecek.

Rüya zâten laubali insanlara söylenmez. Rüyanın ciddiyetini bilen, inceliklerini bilen, güzel tabire salâhiyetli, muktedir, iyi insanlara söylemek lâzım! Çünkü karşıdaki ters bir yorum yaparsa, o zaman insanın başı derde girer.

Bizim Osmanlı padişahlarından birisi[166] bir rüya görmüş. Rüyasında Avusturya kralıyla karşı karşıya gelmişler, güreşe tutuşmuşlar. Avusturya kralı çalmış bunu yere, çıkmış üstüne, sırtını yere getirmiş. Rüya bu... Haydi bakalım nasıl tefsir edersiniz, nasıl tabir edersiniz?

Padişah çok üzülmüş, Avusturya kralı kendisini yeniyor. Güreş yapıyorlar, üstüne çıkıyor, padişahın sırtı yere geliyor. Çok üzülmüş, perişan olmuş.

---

[166] Sultan III. Mehmed (1595-1603)

Kendisi zamanın kutbu, meşâyih-ı kiramdan Aziz Mahmud-u Hüdâyî Hazretleri'ne gitmiş. Rüyasını ona anlatmış:

"—Hocam böyle bir rüya gördüm." demiş.

"—Mâşâallah, ne mutlu, çok güzel! Yer kuvveti temsil eder. Sırtını kuvvetli yere dayamışsın, Allah'ın izniyle Avusturya kralını yeneceksin!" demiş.

Hakîkaten de yapılan savaşı[167] kazanmış, Avusturya ordusunu yenmiş.

Kötü bir rüya görünce kimseye söylememek daha iyidir. Söylemezsin, Allah'a sığınırsın. Söylenmeyen o rüya insana zarar getirmez.

Birisi geldi, Rasûlüllah Efendimiz'e… Perişan, üzülmüş, korkmuş. Dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah, rüyamda gördüm, başımı kesmişim, elime almışım."

Rasûlüllah Efendimiz dedi ki:

"—Eline aldıysan, hangi gözünle gördün o halini? Şeytanın maskarası olma!" dedi.

Şeytan üzmek için rüya göstertir insana…

Hakikaten rüyaların bir kısmı şeytanîdir, bir kısmı Rahmânîdir. Böyle gider bu işler…

i. Nazara Karşı Dua

Bu hadis-i şerif de nazar değmesiyle ilgili bir hadis-i şeriftir. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[168]

مَنْ رَأَى شَيْئاً يُعْجِبُهُ، فَقَالَ: مَا شَاءَ اللهُ، لاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ؛ لَمْ تَضُرَّهُ الْعَيْنُ (ابن السني فى عمل يوم وليلة عن أنس)

RE. 420/12 (*Men raâ şey'en yu'cibuhû, fekàle: Mâ şâa'llàh, lâ*

[167] Haçova Savaşı, 1596.

[168] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.90, no:4370; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.746, no:17670; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.324, no:22228.

kuvvete illâ bi'llâh; lem tedurruhu'l-ayn)

(*Men raâ şey'en yu'cibuhû*) "Kim hoşuna giden, hayran kaldğı bir şey görürse beğendiği bir şey görürse ve beğendiği şeyin karşısında, (*fekàle: Mâşaa'llàh, lâ kuvvete illâ bi'llâh*) derse, ona nazar değmez."

Nazar haktır. Bazı kimselerin nazarı değer. Kendisinin de kendisinin bazı eşyasına nazarı değebilir. Bazı kimselerin nazarı çok değer. "Kem gözlerden Allah korusun!" derler ya…

Ama insan böyle bir şeyi beğendiği zaman, "*Mâşaa'llàh, lâ kuvvete illâ bi'llâh*" derse, o zaman nazar değmez.

Bir şey yapacağınız zaman ne diyeceksiniz?

(*İnşâallah*) [Allah isterse] diyeceksiniz.

"—Yarın inşallah saat birde buluşalım!"

Çünkü Allah dilemezse buluşamazsınız.

Bir şey beğendiğiniz zaman ne diyeceksiniz?

(*Mâşaa'llàh, lâ kuvvete illâ bi'llâh*) diyeceksiniz.

"—Aman ne kadar güzel bir bahçe… *Mâşaa'llàh, lâ kuvvete illâ bi'llâh*!"

"—Aman elbisen ne kadar güzel, çok yakışmış… *Mâşaa'llàh, lâ kuvvete illâ bi'llâh*!"

"—Aman tıraşın çok güzel olmuş… *Mâşaa'llàh, lâ kuvvete illâ bi'llâh*!"

"—Aman ne akıllı çocuk… *Mâşaa'llàh, lâ kuvvete illâ bi'llâh*!"

Bunu diyeceğiz. Demezsek, nazar eğer. Bu da İslâmî bir terbiye olarak hatırınızda kalsın! Beğendiğiniz şeylere dâima *mâşâallah* deyin ki, göz değmesi olmasın!

Çok beğendiğim bir arabam vardı; mavi, pırıl pırıl, geniş tekerlekli… Boyatırdım tertemiz, yolun kenarına koyardım; gelir birisi toslardı. Gelir çocuğun birisi çizer, öbür tarafa kadar giderdi.

Babam dedi ki:

"—Oğlum, bir tarafı ezik kalsın şu arabanın! Şöyle hoşa gitmeyecek bir tarafı olsun. Nazar değiyor." dedi.

Hakîkaten ben de bir tarafı yırtık, bir tarafı eğri kullandım; bir daha çarpan, çizen pek olmadı.

j. Belâ Karşısında Allah'a Hamd

Sonuncu hadis-i şerif… Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:[169]

مَنْ رَأَى صَاحِبَ بلاءٍ ، فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلاكَ بِهِ ، وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلاً ، عُوفِيَ مِنْ ذَلِكَ الْبَلاءِ كَائِنًا مَا كَانَ (ت. عن عمر)

RE. 420/13 (*Men raâ sàhibe belâin, fekàle: El-hamdü li'llâhi'llezî àfânî mimme'btelâke bihî, ve faddalanî alâ kesîrin mimmen haleka tafdîlen, ùfiye min zâlike'l-belâi kâinen mâ kân*)

(*Men raâ sàhibe belâin*) "Her kim ki belâ sahibi bir kimse görürse…"

Belâ nedir? Hastalıktır, sıkıntıdır, derttir. Karşısındaki acıklı, yürek parçalayan bir durumda… Böyle bir kimseyi görürse, (*fekàle*) onu gördüğü zaman desin ki:

(*El-hamdü li'llâhi'llezî àfânî mimme'btelâke bihî*) "'Seni bu derde mübtelâ eden, beni sâlim kılan Allah'a hamd olsun ki, senin bu uğradığın derde beni uğratmadı, (*ve faddalanî alâ kesîrin mimmen haleka tafdîlâ*) ve beni yarattığı birçok mahlûkattan üstün kıldı.' derse; (*ùfiye min zâlike'l-belâi kâinen mâ kân*) bu belâdan korunmuş olur. Her ne çeşit belâ olursa olsun, ne kadar yaşarsa yaşasın, o belâ ona gelmez."

Gördünüz, ber amansız hastalığa tutulmuş bir kimse… Gördünüz, gemileri batmış bir adam, saçını, başını yoluyor. Gördünüz, dükkânı yanmış, eşyalar perişan, dükkânın önünde oturuyor. Yâni belâya uğramış bir adam gördünüz, ne diyeceksiniz:

(*El-hamdü li'llâhi'llezî àfânî mimme'btelâke bihî*) "Seni bu derde mübtelâ eden Allah'a hamd olsun ki, senin bu uğradığın derde beni

---

[169] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.316, no:3353; *Müsnedü'l-Hàris*, *Zevâidü'l-Heysemî*, c.II, s.956, no:1056; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.142, no:3512; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.324, no:22229.

uğratmadı, (*ve faddalanî alâ kesîrin mimmen haleka tafdîlâ*) ve beni yarattığı birçok mahlûktan üstün kıldı.” diye hamd edecek.

Kendisiyle mukayese edecek: Bakacak ki o perişan, bakacak ki kendisi nimetler içerisinde… O nimete hamd edecek.

“—El-hamdü lillâh yâ Rabbi, ben sâlimim… El-hamdü lillâh benim dükkânım yanmış değil… El-hamdü lillâh benim vücudum afiyette…” gibi sözlerle Allah’a hamd ederse, her ne belâ olursa olsun Allah onu hıfz eder.

Bu hadis-i şeriflerin çoğunu şöyle mütâlea ettiğimiz zaman öyle anlaşılıyor ki, insan Mevlâsına bağlanırsa, ağzı dualı olursa, dili zikirli olursa, edepli, terbiyeli olursa, pek çok şeyden kurtuluyor, çok sevaplar kazanıyor.

Bizim dinimiz çok güzel bir dindir, çok kolaylık dinidir.

Allah bize hayırlı ilimler nasib etsin… Şu bilgileri zihnimize yerleştirip de her anımızda, her halimizde, Rasûlüllah’ın bize öğrettiği tarzda yaşamayı, konuşmayı, söylemeyi nasib eylesin… Peygamber Efendimiz’in şefaatine ermeyi cümlemize nasîb eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

27. 01. 1985 - İskenderpaşa Camii

16. PEYGAMBER SAS EFENDİMİZ'İ RÜYADA GÖRMEK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirin seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ ، فَكَأَنَّمَا رَآنِي فِي الْيَقَظَةِ ؛ فَمَنْ رَآنِي فَقَدْ رَآنِي
حَقًّا ، إِنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَمَثَّلَ بِي (طب. عن ابن عمرو ؛
كر. عن ابن عمر ؛ ه. ع. طب. عن أبي جحيفة)

RE. 421/1 (*Men reânî fi'l-menâmi fekeennemâ reânî fi'l-yakazati, femen reânî fekad reânî hakkan, feinne'ş-şeytàne lâ yestatîu en yetemessele bî*)

Sadaka rasûlü'llàh, fi mâ kàl, ev kemâ kàl

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri ibadet ve taatlerinizi kabul eylesin... Dileklerinizi, taleplerinizi ihsan ve ikram eylesin…

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyup izah etmeye başlamadan önce, evvelen ve

hasseten Peygamber SAS Hazretleri'nin ruhu için, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhları için; cümle evliyâullahın, sâir enbiyâ ve mürselînin ruhları için ve hassaten sahabe-i kirâmdan (*rıdvânu'llàhi teàlâ aleyhim ecmaîn*) müteselsilen bize kadar güzerân eylemiş olan sadât ve meşâyih-i turuk-ı aliyyemizin ve halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhları için, Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhu için;

Okuduğumuz kitabı te'lif eylemiş Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hocamız'ın ruhu için, bu kitabın içindeki bilgilerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün ulemanın, râvilerin ruhları için:

İçinde âsûde, rahat yaşadığımız şu beldeyi Allah Allah diye diye fethetmiş olan, canını Allah rızası için ortaya koymuş olan mücahidlerin, gazilerin, şehidlerin, muvahhid askerlerin ruhları için, fatihlerin ruhları için;

Cümle ashâb u hayrât ve hasenâtın ve bilhassa şu içinde ders yaptığımız camiyi bina etmiş olan İskender Paşa'nın ruhu için, bu camiyi zaman zaman yenilemiş, tamir etmiş olanların, tamirine para sarf etmiş, emek sarf etmiş olanların cümlesinin geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadisleri dinlemeye teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, biz yaşayan müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp huzuruna yüzümüz ak alnımız açık sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım:

……………………………

a. Peygamber Efendimiz'i Rüyada Görmek

Metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîf ve onun arkasından gelen üç hadîs-i şerîf, Peygamber Efendimiz SAS'i rüyada görmek mevzuu ile ilgili.

Gül yüzünü rüyamızda,
Görelim yâ Rasûlallah.

Ne güzel ilâhi değil mi?

O rüyada görmek mevzuu ile ilgili, Peygamber Efendimiz'in kendi ifadeleri. SAS Efendimiz buyuruyor ki:[170]

مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ، فَكَأَنَّمَا رَآنِي فِي الْيَقَظَةِ؛ فَمَنْ رَآنِي فَقَدْ رَآنِي حَقًّا، إِنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَمَثَّلَ بِي (طب. عن ابن عمرو؛ كر. عن ابن عمر؛ ه. ع. طب. عن أبي جحيفة)

RE. 421/1 (*Men reânî fi'l-menâmi*) "Kim ki beni uykuda görmüşse, (*fekeennema reânî fi'l-yakazati*) sanki beni uyanıkken görmüş gibi olur." Canlıyken uyanıkken görmüş gibi olur. Rüyası fark etmez, o da o kadar kıymetli.

(*Femen reânî fekad reânî hakkan*) "Kim beni rüyada görmüşse, bilsin ki başkasını değil, hakikaten beni görmüştür." Garantili, şekke, tereddüde lüzum yok. (*Feinne'ş-şeytàne lâ yestatîu en yetemessele bî*) Çünkü şeytan benim yerime görünmeye güç yetiremez."

Rasûlüllah'ın şekline girip de insanları kandırsın, mel'unun takati mi var, mümkün değil, onu yapamaz. Kim Rasûlüllah'ı görürse rüyada, o Rasûlüllah'tır.

Öbür hadisleri de okuyalım, izahını topluca sonra yaparız. Onun arkasından gelen hadîs-i şerîf:[171]

مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَآنِي، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَتَمَثَّلُ بِي، وَمَنْ رَأَى

---

170 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.379, no:39894; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.111, no:279; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c,XIII, s.418, no:6053; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.IV, s.295, no:2880; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIII, s.140; Ebû Cuhayfe RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVI, s.322; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.376, no:11758; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.383, no:41481; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.321, no:22219.

171 Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.333, no:4428; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.635, no:5990; Huzeyfetü'bnü Yemân RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.383, no:41484; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.320, no:22215.

أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيق فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَآهُ ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَتَمَثَّلُ بِهِ (خط. والديلمي عن حذيفة)

RE. 421/2 (*Men reânî fi'l-menâmi fekad reânî*) "Kim beni rüyada görmüşse, beni görmüştür; (*feinne'ş-şeytàne lâ yetemesselü bî*) çünkü şeytan benim suretime giremez."

Buradaki hadis biraz daha kısa, ravisi farklı, devam ediyor, bu hadîs-i şerîfin bir ilavesi var: (*Ve men reâ ebâ bekrin sıddîka fi'l-menâmi fekad raâhu, feinne'ş-şeytàne lâ yetemesselu bihî*) "Kim Ebû Bekr-i Sıddık'ı da rüyada görmüşse, o da Ebû Bekr'i görmüştür. Çünkü şeytan onun suretine de giremez."

Bu ikinci hadîs-i şerîf Huzeyfe Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Geçen hadîs-i şerîf İbn-i Ömer radıyallahu anhümâ ecmaîn ve Ebû Cuhayfe'den rivayet edilmiş.

Üçüncü hadîs-i şerîf:[172]

مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ ، فَإِنَّهُ لاَ يَدْخُلُ النَّارَ (كر. عن أنس)

RE. 421/3 (*Men reânî fi'l-menâmi, feinnehû lâ yedhulu'n-nâr*)

"Kim beni rüyada görmüşse, işte o kimse cehenneme girmeyecek." Rasûlüllah'ı görmek büyük bir iltifat oluyor. Bu, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Dördüncü hadîs-i şerîf:[173]

مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَآنِي ، فَإِنِّي أَرَى فِي كُلِّ صُورَةٍ
(أبو نعيم عن أبي هريرة)

---

[172] İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XXIII, s.385, no:2833; İbn-i Adiy, *Kamil fi'd-Duafa*, c.III, s.388; İbn-i Hacer, *Lisanü'l-Mizan*, c.III, s.45, no:173; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.384, no:41487; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.316, no:22205.

[173] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.636, no:5991; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XV, s.384, no:41488; *Camiü'l-Ehadis,* c.XX, s.320, no:22216.

RE. 421/4 (*Men reânî fil-menâmi fekad reânî*) "Kim rüyada beni görürse, bilsin ki beni görmüştür. (*Feinnî erâ fî külli sûretin*) Çünkü ben her sûrette görünürüm."

Peygamber Efendimiz'i görmekle ilgili dört hadîs-i şerîf şimdi bitti. Bir insan Rasûlüllah'ı görmüşse tamam, o Rasûlüllah'tır. Ama şöyle bir durum da olabiliyor, ben Şemâil-i Şerîfesini okumuştum. Rasûlüllah Efendimiz'in sakalında biraz beyazlık vardı ama 20'den az, 13-14 beyaz kıl vardı. Siyah sakallıydı.

"—Ben rüyada ak pak, nuranî bir kimse olarak gördüm."

Mesela insan böyle diyebilir. Veyahut birisi rüyada mescitte Peygamber Efendimiz'i bir köşede vefat etmiş görmüş. Rivayet edilen şekilden başka bir şekilde görülmüşse de, şeytan Peygamber Efendimiz'in suretine giremez, gördüğü Rasûlüllah ama o görünüşünde bir sebep var. Te'vil gerekiyor, rüyanın te'vili lazım geliyor. Diyorlar ki;

"—Mescidin kenarında Rasûlüllah'ı vefat etmiş mi gördün? Ha o mescidin orasını haram para ile yapmışlar, orada Rasûlüllah sanki vefat etmiş gibi oluyor. o tarafından hoşnut değil, ona işaret…"

Böyle durumlar te'vile salahiyetli, bilgili bir kimsenin izah etmesi gereken bir şey olur.

Peygamber Efendimiz'i birisi görmüş, siması yok. Evet Rasûlüllah, tamam ama yüz hatları yok.

"—Sen sünnette kusur ediyorsun da onun için teferruatını göremedin."

Böyle şeyleri var. Demek ki rüyanın esrarı ile ilgili bazı sırlar var. Ama Rasûlüllah'ı gören, Rasûlüllah'ı görmüştür. Tereddüte lüzum yok. Şeytan onun yerine girip de kandıramaz.

Rasûlüllah'ı görmek için ne yapmak lazım?

Rasûlüllah'ı hoşnut etmek lazım. Uzun sözün kısası bu. Rasûlüllah senden hoşnut değilse, gören de cennetlik olacak, cehennem haram olacak, görünür mü?

Görünmez. Onun hoşnutluğunu kazanmak için dolaşacaksın, çareler arayacaksın. Birisi sormuş:

"—Hocam, Rasûlüllah'ı rüyada görmek için ne yapayım?"

Hocası:

"—Geceleyin aç yat" demiş.

Akşam yemeğini yemeden yatmış. Ertesi gün gelmiş hocanın yanına:

“—Hocam, aç yattım ama hep tavuklar gördüm, kızartmalar gördüm, köfteler gördüm.” demiş.

Hocası demiş ki:

“—İnsanın yemeğe iştahası, şevki olunca rüyada nasıl onları görüyor? Senin de Rasûlüllah’a şevkin o yemeğe iştahın kadar olsa, o zaman görürsün.”

Köfte kadar kıymeti yok mu? Kızarmış tavuk kadar kıymeti yok mu? Alışmamış, gönüller sevmeye alışacak.

Birisi gelmiş:

“—Hocam beni dervişliğe kabul et.” demiş.

Sormuş:

“—Evlâdım sen yemeklerden hangisini seversin?”

“—Fark etmez efendim.”

“—Evlâdım hani insan bir yemeği biraz daha çok sever.”

“—Hiç fark etmez efendim, ne olsa yerim.”

“—Çiçeklerden hangisini seversin evlâdım?”

“—Fark etmez efendim.”

“—Evlâdım hani bazısı sümbüle hayrandır, bazısı lâleyi çok sever, bazısı gülü ister.”

“—Fark etmez efendim.”

“—Kokulardan hangisini seversin?”

“—Fark etmez efendim.”

Oradan yoklamış, buradan yoklamış; hiçbir şey fark etmiyor.

“—Git, git. Sen bir şeyi sevmeyi öğren, öyle gel! Onu sevdiğinden daha çok bunu sevmen lazım diye, ben sana oradan anlatayım.” demiş.

Sevmeyi de öğrenmek lazım. Sevmeyi bilmiyor insanlar. Sevmeyi bilmiyor, sevdiğine muameleyi de bilmiyor.

Al işte burada dervişler var. Dervişlik öyle oyuncak değil ki! İnce bir iş, edep, sevgi, muhabbet, erkân…

Bilmiyor. Dere tepe dümdüz. Hocasına bir ön safı ikram edecek kadar fedakârlık yapamayan, onun vasıtasıyla cenneti istiyor. Vermeyene verirler mi?

Küçük bir şey bak, küçücük bir şey. Sen ona küçücük bir

fedakârlık yapamıyorsun. Yok ben cenneti kazanacağım, bilmem ne… Daha çok sevap kazanacağım... O fedakârlığı yapamıyorsun. Olur mu?

Vermeyi, cömertliği, sevmeyi, fedakârlığı öğren; sen de fedakârlık gör. Deneniyorsun, hep imtihan oluyor.

Pekiyi nasıl olacak bu iş?

Bu işin başlangıcı salât ü selâmı çokça etmektir. Çokça salât ü selâm edersin. Çünkü her salât ü selâm Rasûlüllah'a bir melek tarafından anında naklolunur. Allah-u Teàlâ Hazretleri Rasûlüllah'a ruhunu iade eder.

Huzurunda selam verirsin:

"—*Es-salâtu ve's-selâmu aleyke yâ rasûla'llah!*"

Rasûlüllah Efendimiz cevap verir:

"—*Ve aleyke's-selâm*."

Onun için Rasûlüllah kendisine salât ü selâm edildikçe; hayy, diri bir başka mânevî canlılıkla diri. Evet vefat etti ama, kabri Medine-i Münevvere'de ama, salât ü selâm edildikçe diri…

Sonra uzaktan Rasûlüllah'a salât ü selâm edildikçe melek gelir:

"—Yâ Rasûlallah, İstanbul'dan Hasan oğlu Ali, filanca yerli, Kütahyalı sana salât ü selâm etti." der.

Peygamber Efendimiz diyor ki:

"—Ben de onu yanımdaki bir sahîfe-i beyzâya, nurdan bir sayfaya kaydederim." buyuruyor.

Böylece bilişme oluyor, tanışma oluyor. Rasûlüllah Efendimiz biz hizmetkârını tanıyor. Salât ü selâm edince; "Bak çokça salât ü selâm göndermeye başladı." diyor, alâka kuvvetleniyor. Böylece rüyada görülür.

Bazen de başka sebeplerle görünür. Sevdiği bir kulu darıltırsın, o zaman görünür.

Birisi Abdülkàdir-i Geylânî Hazretlerinin mescidine şeyh olmuş. Bağdat'ta… Abdülkàdir-i Geylânî Hazretleri'nin tarikatından, o tekkeye şeyh olmuş. Cemaati var, ihvanı var, dervişleri var. Halife onu yemeğe çağırmış:

"—Efendim dervişlerinizi toplayın, bu akşam bizim saraya buyurun, iftarı beraber edelim." demiş.

O da:

"—Olur." demiş.

Akşam namazını kılmışlar. Cemaate dönmüş demiş ki;

"—Ey cemaat! Bizi halife çağırdı. Davete icabet sünnettir. Kalkın gidelim, iftarı orada edelim. Beraberce hepiniz davetlisiniz. Benim davetlimsiniz."

Köşeden esrarengiz bir adam demiş ki:

"—Ben gelmiyorum, sen biraz bana asîde tatlısı getir, sonra nereye gidersen git!" demiş.

Allah Allah, ne biçim adam, davet ediliyor gelmiyor, bir de şeyh efendiye emir buyuruyor.

Asîde, hurmayla, unla yapılan bir tatlıymış. Tabi o zaman şeker fabrikası yok. Tatlılar neden yapılacak? Tatlı bir meyve karıştırılarak balla, pekmezle, hurmayla, üzümle filan yapılır o zaman. Asîde öyle bir tatlıymış. Asîde tatlısı istiyor.

Edep, edep yâ Hu! Edep nerede kaldı. Kurulmuş kenara:

"—Asîde tatlısı getir bana, sen nereye gidersen git!" diyor.

Herhalde aklından biraz zoru var diye düşünmüş. İhvan ile beraber kalkmışlar gitmişler. Halifenin sarayında güzel ziyafet olmuş. Yemişler, içmişler, gelmişler. Herhalde yatsıyı da orada kıldılar. Şeyh efendi namaz kılmış, abdestli yatmış.

Rüyada bir mübarek kalabalık görmüş. Sormuş:

"—Kim bu mübarekler?

"—124 bin peygamber." demişler.

"—Şu mübarek kim?"

"—O Rasûlüllah SAS..."

Hiii!! Aklı gitmiş, koşmuş, Rasûlüllah'ın eteğine sarılacak, nurâni bir zât... Rasûlüllah Efendimiz şöyle yüzünü döndürmüş, biraz kırgın…

"—Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Ne ettim, kabahatim ne?" demiş.

"—Benim sevdiklerimden birisi sana geldi, bir asîde tatlısı istedi, vermedin." demiş.

"—Aaah!.."

Bir feryad etmiş. Üzüntüsünden kahrolacak, uykudan uyanmış. Bakmış daha yeni yatmış.

"—Aman!" demiş, hemen yataktan fırlamış, kapıyı açmış. Evi

camiye yakın. Camiye koşmuş. Bakmış ki ay aydınlığında, camiden de o şahıs çıkmış, öbür uca doğru gidiyor;

"—Hey! Efendi dur, asîde tatlısı vereceğim, gitme bekle…"

Arkasından bağırarak böyle, ihtiyar haliyle yetişmeye çalışıyor Rasûlüllah'tan bir azar işitti ya rüyada, koşup yetişmeye çalışıyor.

Adam orada uzakta, köşede durmuş:

"—Yaaa! Demek ki sana fukaranın birisi gelecek, bir şey isteyecek, 124 bin peygamberi şahit getirmeyince vermeyeceksin öyle mi?" demiş, öbür tarafa dolanıvermiş.

Koşmuş ama arkasından, yakalayabilirsen yakala...

"—Bir kere elime bir akdoğan, şahin geçti, onu da kaçırdım." diyor.

Bazen işte öyle olur. Müslüman nasıl olacak?

Bizim büyüklerimiz bunları bildiği için, demişler ki:

"—Her geceni Kadir bil, Kadir gecesi bil, ihyâ et! Her gördüğünü Hızır bil, hürmet et!"

Belli olmaz ki, Allah'ın kulları, evet boynu büküktür, fukara giyimlidir ama gönlü Allah'ladır, Rasûlüllah'ladır, mâmurdur, âriftir, kâmildir. Allah seviyordur. İnsan Allah'ın kimi sevdiğini bilmez ki.

Hani eski hikâyelerde de geçer ya, Mûsâ AS ile Mevlâ arasında ahid, anlaşma olmuş;

"—Yâ Mûsâ sana geleceğim."

Mûsâ AS ziyafet hazırlamış, kazanlar kaynamış. Allah-u Teàlâ Hazretleri teşrif edecek, nasıl teşrif edecek, ne olacak diye bekliyor. Şu vakitte gelinecek diye yemekler hazır bekliyorlar. Fukaranın birisi kazanların başına gelmiş;

"—Karnım çok acıktı, bana şundan verin!" demiş.

"—Çekil! Şimdi mühim işimiz var." demişler, itelemişler, kakalamışlar.

Beklemişler beklemişler, gelen yok, giden yok. Musa AS:

"—Yâ Rabbi! vaad eyledin, vaadinde hulf yoktur, teşrifini bekledik, bekledik, bilemedik." demiş münacaatında…

Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurmuş ki;

"—Yâ Mûsâ! Hani bir itelediğiniz, kakaladığınız fukaracık vardı ya, ben onun gönlünde tam o vakitte gelmiştim ama itelediniz,

kakaladınız.” demiş.

Bilemezsin kimin gönlünde kim var. Onun için hürmet edeceksin. Sevgi göstereceksin. Kalp yıkmayacaksın. Edebe dikkat edeceksin. Uyanık olacaksın. Yunus Emre’nin tabiriyle “Gönül, Çalab’ın tahtı…” diyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin nazargâh-ı ilâhîsi, gönül yıkmaya gelmez.

Evet, insanın işte böyle aşkı, şevki olursa görür. Sünnetine uyarsa görür. Ümmetine hizmet ederse, bir güzel makbul iş yaparsa görür.

“—Sen benim sevdiğim filanca kimseye izzet eyledin!” denir, görür.

Birisi yerde bir yazılı Kur’an parçası görmüş, öpmüş. Çamurlanmış, silmiş, temizlemiş, başına koymuş, izzet, ikram etmiş. Rüyasında demişler ki kendisine;

“—Sen Allah’ın kelâmına izzet eyledin, sen de izzet buldun.”

Demek ki bu böyle, bedavadan olmuyor. İnsanın içinin değişmesi lazım. Rasûlüllah’ın muhabbetiyle saygısıyla gönlü dolması lazım. Dili Rasûlüllah’ın salât ü selâmıyla meşgul olması lazım. İşi de Rasûlüllah’ın yolunda yürümek olması lazım.

Bir yol tutturmuş;

“—Efendi sen bu gidişle hacca varamazsın.”

“—Niye?”

“—Yolunu Moskova’ya dönmüşsün. Kâbe o tarafta değil. Dön bu tarafa gel, şu tarafa gideceksin. Ters yol tutturmuşsun, olmaz. Yoluna girersen olur.”

Karıncaya sormuşlar:

“—Nereye gidiyorsun?”

“—Hacca gidiyorum” demiş.

Karınca konuşur mu? Konuşur, duyan duyar. Süleyman AS kuşların, karıncaların konuşmasını duymuş. Allah duyurursa duyurur. Ama temsil de olabilir, karınca küçük ya, ufacık kara karınca, küçücük bir karınca.

“—Nereye gidiyorsun?”

“—Hacca gidiyorum.” demiş.

Demişler ki:

“—Bu adımcıklarla hac yolu biter mi?”

Hacca gidecek karınca…

“—Ziyanı yok, ben yolunda olayım da isterse öleyim.” demiş.

“Yolunda olayım da…” Yolunda ölse haccetmiş olur. İsterse Kâbe’ye varmasın. Yoluna çıkıp da köşe başında ölse haccetmiş gibi olur. Allah’ın lütfu çok, hüküm öyle.

Rasûlüllah’ın yolunda olmak lazım!

Kardeşimiz yazmış diyor ki:

“—Peygamber Efendimiz’in sünnetini yerine getirmek için sakal bıraktım, duasını yapmak istiyorum.”

Allah Rasûlüllah’ın şefaatine erdirsin, iki cihanda aziz eylesin. Öteki sünnetlerini de yapmak nasip etsin. Onlara da uymak nasip etsin. Ümmetine güzel hizmet etmek nasip etsin.

“—Hocam şimdi o Pakistanlılar, o Afganlılar da ümmeti mi?”

“—Ümmeti, ne sandın ya?”

“—Onları da mı acıyacağım, seveceğim?”

Tabi seveceksin. Bak Ruslar hücum etmiş, başı sıkıntıda…

Afrika'daki aç kardeşler var. Onlar da ümmetinden. İçinde o sevgi de olacak, gözünü açacaksın. Afrika'yı dinleyeceksin, Asya'yı dinleyeceksin. Herkese kulak vereceksin, çalışacaksın. Böyle yan gelip yatmakla insan yağ bağlar, yağların üstü de yemyeşil küflenir, bir işe yaramaz.

Allah bizi uyanık, içi dışı nurlu müslüman eylesin... Rasûlüllah'ın cemaliyle de yüzümüzü, gözümüzü şenlendirsin. İki cihanda yanından ayırmasın. Havz-ı Kevseri'nin başında beraber olmayı nasip etsin…

Bir hadîs-i şerîf çok dokunmuştu bana… Diyor ki Peygamber Efendimiz:

Âhirette ümmetimden bazılarını havzımın başında beklerim. Karşıdan görürüm gelecek diye heveslenirim, melekler yolda çevirirler. 'Ya o benim ümmetimdi' derim. 'Yâ Rasûlallah, senden sonra onlar neler ettiler biliyor musun?' derler."

Demek ki onun zamanında, onun tanıdığı kimselerden bile, havza gelecekken yolu döndürülecekler var.

Onun için bu dünyaya aldanmamak lazım, çok dikkatli olmak lazım. Bu yolun sonunda çok kâr var, çok büyük mükâfatlar var, çok güzel nimetler var, çok güzel bir diyar var. Her tarafı nur, her tarafı çiçekler, nehirler, hoşluklar, güzellikler, nimetler, lezzetler… İnsan orayı kaçırır mı?

Oraya varmak için fedakârlık yapmak lazım, çalışmak lazım. Allah bizi gayretli, has halis müslüman eylesin… Yeri gelince can verilecek, yeri gelince mal verilecek. Ne candan geçiyor, ne maldan geçiyor, ne rahatından geçiyor.

Olmaz ki! Olmaz! Çalışacaksın da sen âşık mısın, sâdık mısın, kâzib misin, yalancı mısın anlayacaklar. Çalışmandan anlayacaklar. "Koşturuyor, koşturuyor zavallıcık, bu koşturmasıyla bir şey yapacağı yok ama gayret etti, hadi verelim…" diyecekler.

Biz ne yapacağız, ne yapabiliriz? Ateş olsak cirmimiz kadar yer yakarız. Ne olur? Bir şey olmaz. Ama gayret edeceğiz, yolunca olacağız. Gayret edince Mevlâ, azımızı çoğumuza sayar, hayırlar ihsan eder.

Bu hadîs-i şerîfler bize ders olarak yeter. Rasûlüllah'ı rüyada görürse insan, cehennem değmeyecek. Rasûlüllah öyle bir kimse,

öyle mübarek bir zât... Onu görene cehennem yok. Onu görmek için de yolunca yürümek, ümmeti için çalışmak, sevgi dolu olmak, Rasûlüllah'ın sünnetine uymak lâzım! Salât ü selâmı çokça etmek lâzım!

b. Hz. Ebû Bekir'in ve Hz. Ömer'in Aleyhinde Konuşmak

Geldik öbür hadîs-i şerîfe… Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri buyurmuşlar ki:[174]

مَنْ رَأَيْتُمُوهُ يَذْكُرُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ بِسُوءٍ ، فَاقْتُلُوهُ ، فَإِنَّمَا يُرِيدُنِي وَ الإِسْلاَمَ (أبو نعيم ، وابن قانع عن أبى هريرة ؛ ابن منبه بن الحجاج السهمى عن أبيه عن جده ، وفى سنده مجاهيل)

RE. 421/ (*Men raeytumûhu yezküru ebâ bekrin ve umera bi-sûin, faktulûhu, feinnemâ yurîdunî ve'l-islâm*)

Bu bir hadîs-i şerîf'. İzahında diyor ki: (*Ve fî senedihî mecâhil*) "Senedinde meçhul kimseler var."

Mânası şöyle:

(*Men raeytumûhu yezkuru ebâ bekrin ve umera bi-sûin*) "Kimi ki görürsünüz, Ebû Bekr'i ve Ömer'i kötülükle anıyor, aleyhinde konuşuyor, (*faktulûhu*) onu öldürün! (*Feinnemâ yurîdunî ve'l-islâm*) Çünkü o kötü sözleriyle beni ve İslâm'ı kasdediyor. Beni ve İslâm'ı istemiyor." Çünkü onlar Rasûlüllah'ın candan arkadaşı.

Kabirde, kabir komşusu eğer azap görüyorsa, bu taraftaki o azaptan müteezzi olurmuş. Melekler kırbacı basıyorlar. Kabrinin içi ateş dolu, bu tarafta da bir iyi insan var. Çığlığını feryadını duyuyor, bu da yanındaki kabirdeki muazzeb oluyor.

İnsanın kabir yoldaşını iyi seçmeye çalışması lâzım! Tamam mı,

---

[174] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.557, no:5748; İbn-i Kànì', *Mu'cemü's-Sahabe*, c.II, s.69, no:341; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.114, no:345; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.244 Huccâc es-Sehmî babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.564, no:32667; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.328, no:22238.

tamam. Gerçek mi, gerçek. Her şeyi, her delili bir tarafa bıraksak Rasûlüllah Efendimiz'in kabir arkadaşı lalettayin bir kimse olur mu? Mümkün mü? Akıl, mantık kabul eder mi?

Mümkün değil. Rasûlüllah'ın kabir arkadaşlığına Allah lalettayin insanı nasib etmez. Rasûlüllah Efendimiz'in kabirde arkadaşı kim?

Rasûlüllah Efendimiz'in kabrinde, onun biraz gerisinde, arkada biraz daha sağa doğru kaymış, Ebû Bekr-i Sıddîk Hazretleri'nin kabri… Onun biraz daha gerisinde, yana kaymış durumda Ömerü'l-Farûk Hazretleri'nin kabri…

Rasûlüllah SAS Efendimiz'in ikisi de kayın pederi, biliyor musunuz?

Kızlarıyla evlendi. Akraba, dünür, kayınpeder, yakınlık, ilk müslüman olmuş kimseler. Ondan sonra birinci halife Ebû Bekr-i Sıdîk, ikinci halife Hz. Ömer… Peygamberimiz'in makamına, yerine kàim oldular. Ondan sonra, bu kimselere insan nasıl kıyar da söz söyler?

Ebû Bekr-i Sıddîk gibi bir insana, olur mu, söylenir mi? Ömerü'l-Farûk gibi bir insana söz söylenir mi?

Söz söylenmez. Kim söyler? Rasûlüllah'a hasım olan, İslâm'ı sevmeyen kimse söyler.

Ümmet ittifak etmiştir ki, Ümmet-i Muhammed'in Hz. Peygamber'den sonra en üstünü kimdir?

(*Efdali'l-ümmeti â'let-tahkik ebû bekr-i sıddîk*) Hz. Ebû Bekir'dir." Hilafet sırası, fazilet sırası…

Hz. Ebû Bekir, Hz. Peygamber'in sağlığında mihraba geçti, namazı kıldırdı da Rasûlüllah Efendimiz hasta hasta geldi. Arkasında ittiba etti, namaz kıldı. Eh bu mübarek zatın aleyhinde konuşulmaz.

"—Niye söylüyorsun hocam, zaten hepimiz seviyoruz?"

Konuşanlar var da ondan söylüyorum. Hadis şimdi çıktı karşımıza, hâl-i hazırda konuşanlar var.

Hz. Ebû Bekir yaşadı, vefat etti. Hz. Ömer yaşadı, âhirete göçtü. Hayatları ortada… Aradan bu kadar asır geçmiş. Ne bu husumet? İnat, tutturmuş bir yol gidiyor. Olmaz, olmaz!

Ebû Bekr-i Sıddîk RA, bizim silsilemizin de başıdır. El-hamdü lillâh…

c. Verilen Rızka Razı Olmak

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[175]

مَنْ رَضِيَ مِنَ اللّٰهِ بِالْيَسِيرِ مِنَ الرِّزْقِ ، رَضِيَ اللّٰهُ مِنْهُ بِالْقَلِيلِ مِنَ الْعَمَلِ

(هب. والديلمى عن على ، زاد : وانتظار الفرج من الله عبادة)

(*Men radıye mine'llàhi bi'l-yesîri mine'r-rızkı, radıya'llàhu minhu bi'l-kâlîli mine'l-ameli*)

Mânası: "Kim Allah'tan rızkının az da olmasına, biraz kıt kanaatte geçinmesine razı olursa, Allah da onun az bir ibadetle bile ibadet etmesine razı olur."

Bir rivayette de arkasından şu kelimeler gelmiş:

(*Ve'ntizàru'l-ferece mina'llâhi ibadetün*) "Allah'tan sıkıntısının feraha tebdil olacağını, neşeli halin geleceğini umarak beklemek de ibadettir."

Sen; "Ben çok sıkıntıdayım hocam, bugün içim daralıyor, derdim çok. Karadeniz'de gemilerim battı. Sürülerim dağıldı. Şöyle oldu, böyle oldu..."

İnşaallah iyi günler gelecek, bu sıkıntı geçecek. Onu bekliyorsun. Bu da geçer yâ Hu... Bu da geçer, geçecek. Güzel günler gelecek. O fereci beklemek, o ferahı beklemek ibadettir.

Şu anda sıkıntıda olabilirsin ama kimin hali aynı hal üzere kaldı?

Bu dünya imtihan dünyasıdır. Allah bazen yoklukla imtihan eder, bazen çoklukla... Bazen bolluk verir, şaşırırsın, sapıtırsın. Sapıtacak olduktan sonra daha fena... Çocukların *blue-jean* pantolon giymeye, kız arkadaşlarla gezmeye başlar. Hepsinin ayrı arabası vardır. Atlar arabaya, sabah çıkar, akşam gelir.

"—Kerata çalışsana biraz."

"—Babamın parası var, ne çalışayım?" diyor.

---

175 Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.139, no:4585; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.400, no:7140; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX s.339, no:22271.

“—Okusana...”

“—Babamın parası var, ne okuyayım?”

“—Haylaz, işe yara biraz!” dersin.

“—Aman, bu dünyaya bir defa geldim. Bu yalan dünyayı ben mi düzelteceğim?” der.

Kafası bozulmuş.

Fakircik olsaydı, işine gidecekti gelecekti. Mazbut bir hayatı olacaktı. Evli adam bile biraz zengin oldu mu, parası oldu mu, gözü sağa sola kaymaya başlar. Onun için her şeyin hayırlısını istemek lazım. Allah paranın da hayırlısını versin.

Fuzulî'nin güzel bir duası vardır. Ters dua gibi, biraz acayip geliyor ama diyor ki:

Ben bilmezem bana gereken, sen hakimsin;
Men eyle, verme, her ne gerekmez bana bana!

“—Yâ Rabbi! Ben bana neyin gerektiğini bilmem ama sen Hakimsin. Her şeyi yerli yerinde yaparsın. Her şeye vakıfsın. Her işin iç yüzünü biliyorsun. Yâ Rabbi! Bana ne gerekmiyorsa onu bana verme, istesem de verme! Yalvara yakara, ağlaya sızlaya istesem de onu bana verme yâ Rabbi!”

Neden? “Yaramayacağını biliyorsan, verme. Ben istesem de verme!” diyor. Güzel, yanlış değil, dua yerinde. Hayırlısını istemek lazım.

“—Yâ Rabbi! Vereceksen hayırlısını ver. Hayırlı evlat ver…”

Bir evlat vermiş ki baş belâsı, katil, zorba, babasını sopayla döver.

“—Ver parayı, çıkar!”

Anasının beşibiryerdesini alır, bileziğini götürür, meyhanede içer, kumarda kaybeder. Yine gelir.

“—Ver şu evin, arsanın tapusunu, satacağım…” bilmem ne.

“—Evladım git, bir arsamız kaldı.”

Çat küt pat… Olmaz olsaydı daha iyiydi. Başında ne diye bunu istedin, “Ah bir evlatçığımız olsaydı” diye diyar diyar dolaştın, hoca hoca dolaştın, istedin.

İsterken hayırlısını isteyeceğiz:

“—-Yâ Rabbi, evlâdın hayırlısını ver! Yâ Rabbi, paranın hayırlısını ver! Yâ Rabbi, mevkinin hayırlısını ver!”

Kürklerin içinde yaşamak hüner değil ki, Allah’ın rızasını kaybettikten sonra cehenneme kadar yolu var. Hiç kıymeti yok. Paranın pulun kıymeti yok. Çünkü hepsi geçecek. İnsanın ortalama ömrü yetmiş sene. Zaten yarısı geçmiş oluyor. Yarısı uykuda gidiyor. Birazcık bir sefa sürecek. Ondan sonra ebedî cehennem azabı.

Rasûlüllah Efendimiz diyor ki:

“—Sakın cehenneme düşmemeye bakın! Gayret edin, cehenneme düşmemeye çalışın! Çünkü insan cehenneme bir düştü mü ahkâben kalacak.”

Ahkâben ne demek? Hesabı yapıyoruz. Bilmem kaç milyon sene kalacak. En aşağısı iki buçuk, üç milyon sene kalacak.

Çeker misin iki buçuk, üç milyon sene azabı?

Cehennem akreplerinin sokmalarını, kızdırılmış şişleri, azapları, irinleri, zakkumları...

“—Cehennemin zakkumundan bir damla dünyanın denizlerine damlasa bütün dünya denizlerinin sularını bozardı.”

Cehennemdeki insanların yiyeceği olacak, ne damlaması, cehennemde zakkum yedirecekler onlara.

“—Ölür kurtulurlar.”

Yok…

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ

عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا (فاطر:٣٦)

(*Ve’llezîne keferû lehüm nâru cehenneme lâ yukdà aleyhim feyemûtû*) [Kâfirlere de cehennem ateşi vardır. Öldürülmezler ki ölsünler, cehennem azabı da onlara biraz olsun hafifletilmez.] (Fâtır, 35/36) Ölmeyi temenni edecekler cehennem ehli, ama cehennemde ölmek yok. Azabı devamlı tatmaları için, ölmek orada bahis konusu değil...

Ne olacak? Tekrar tekrar:

كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُوداً غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ا

(النساء: ٥٦)

(*Küllemâ nadicet culûdühüm beddelnâhum culûden gayrahâ li-yezûku'l-azâb*) "Derileri çatır çatır yanıp, vıcır vıcır böyle yağları fışkırdığı zaman Allah tekrar değiştirecek, tazeleyecek derilerini, azabı tekrar çeksinler diye yine yakacak." (Nisâ, 4/56)

Neden?

"Asi oldular hocam. Bunlar şu kâinatın sahibine, şu nimetleri veren Mevlâsına, o nimetlerin karşılığında ibadet etmesi gerekirken edepsizlik ettiler hocam. Reva bunlara! Allah her şeyi yerli yerinde yapıyor."

وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ (ق: ٢٩)

(*Vemâ ene bi-zallâmin li'l-abîd.*) "Ben kullara asla zulmedici değilim!" (Kaf, 50/29)

Kim yaptı bu zulmü, niye cehenneme gidiyor insan?

وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (يونس: ٤٤)

(*Velâkinne'n-nâse enfüsehüm yazlimûn.*) "Bu insanlar kendileri kendilerine zulmediyorlar." (Yunus, 10/44)

O adamı öldürdü, bu adamı kesti, içkiyi içti, afyonu sattı, afyonu içti, insanları dolandırdı, kadınları dul bıraktı, birçok kimsenin ocağını söndürdü, hırsızlık etti, arsızlık etti, edepsizlik etti. Kimse başa çıkamaz.

"Kabadayı, hocam yanına yanaşılmaz, hükümet başa çıkamaz, bu mafya çetesinin reisi."

Allah-u Teàlâ Hazretleri ona gösterir. O zaman insan anlıyor ki, cehennem de lazım yâ Hu... Cehennem de lazım. Adaletinin iktizası, hikmetinin iktizası cehennem de lazım.

d. Dünyaya Önem Vermemek

İbn-i Abbas RA'dan bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[176]

مَنْ رَغِبَ فِي الدُّنْيَا ، وَأَطَالَ فِيهَا رَغْبَتَهُ ، أَعْمَى اللهُّ قَلْبَهُ عَلَى قَدْرِ رَغْبَتِهِ فِيهَا ؛ وَمَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا ، وَقَصَّرَ فِيهَا أَمَلَهُ ، أَعْطَاهُ اللهُّ عِلْمًا مِنْ غَيْرِ تَعَلُّمٍ ، وَهُدًى بِغَيْرِ هِدَايَةٍ (السلمى فى كتاب المواعظ والوصايا عن ابن عباس ؛ أبو نعيم عن أبي هريرة)

(*Men ragibe fi'd-dünyâ, ve etâle fîhi rağbetehû, a'ma'llàhu kalbehû alâ kadri rağbetihî fîhâ; ve men zehede fi'd-dünyâ, ve kasara fîhâ emelehû, a'tahu'llàhu ilmen min gayri teallümin, ve hüden min gayri hidâyetin*)

(*Men ragibe fi'd-dünyâ*) "Kim dünyaya heveslenir, dünya metaına rağbet ederse, (*ve etâle fîhi rağbetehû*) bu dünyaya rağbetini de upuzun uztırsa…"

Eee çok uzattın ya, uzatıyor, çok rağbet ediyor. Dünyaya bayılıyor, mevki sahibi olacağım, para sahibi olacağım, bir mercedesim olacak, aklı fikri tarlalar, apartmanlar …" bilmem ne...

"—Ya namaz? Cuma, bayram, zekât?"

"—Hepsi bir tarafa. İlle dalmış oraya…"

"—Ne olacak şimdi bu adam?"

(*A'ma'llàhu kalbehu*) "Allah kalbini kör eder."

"—Kalbin de gözü var mı?"

"—Asıl göz o, sen bu gözü göz mü sanıyorsun?"

Bazı adamlar bakıyor da görmüyor. Gerçekleri görmüyor. Ben cahil adamım, ben anlıyorum, görüyorum da koca herif şu kadar kitap yutmuş, görmüyor. Gözleri var ama kör, çünkü kalp gözü yok.

---

[176] Ebû Nuaym, Ahbâr-ı Isfahan, c.II, s.71, no:418; İbn-i Şahin, *Et-Tergîb fî Fadàil'i-A'mâl*, c.I, s.394; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.209, no:6194; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.340, no:22275.

Kalbi kör olmuş. Dünyaya kim dalarsa, dalmasını da çok uzatırsa fazla ettin, çok uzattın diyoruz ya, çok uzattı…

Uzatınca ne olur? (*A'ma'llàhu kalbehû*) "Allah da onun kalbini kör eder."

Kalp nedir?

"—Şurada tık tık atan şey, atıyor hocam."

Yok o değil, orayla ilgili başka bir şey kalp. Kalp, insanın idraki. Cehenneme atılanlar, "Ah keşke akletseydik!" diyecekler.

Âyet-i kerimede buyruluyor ki:

لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا (الحج:٤٦)

(*Lehüm kulûbün lâ ya'kılûne bihâ*) "O insanların kalpleri var ama akletmiyorlar kalbleriyle..." (Hac, 22/46)

Demek ki kalp, akıl etme, idrak vasıtası; kan pompalama vasıtası değil. Çıkar onu, sunî kalp tak, o da pompalasın.

Hayır! Kalp, insanın idrak vasıtasıdır. Allah idrakini körleştiriyor. Dünyaya daldı. Hırsı var. Dünyalıklara meyletti, kendisini onların peşine daldırdı. Allah onun gönlünü kör etti. Gerçekleri görmez artık. Bizim bu hocaların sözlerini götürürler, bantlara okurlar, tesir etmez. Neden?

Kalbi kör, kalbi körleşti; gerçekleri görmüyor artık.

Bize acır adam:

"—Vah zavallı! Dünyadan haberi yok… Girmiş camiye namaz kılıyor. Gelsin de bir Emirgan'daki sefaları görsün. Tarabya otelinde bu akşamki programa buyursun da, görsün bakalım anlayayım onun hocalığını..."

Biz ona acıyoruz buradan, o da oradan bize acıyor:

"—Ya şu içkinin bir tadını bir tatsan..."

"—Sen de burada bu ibadetin bir tadını tatsan!"

Allah yolunda yürümenin, bir iyilik yapmanın zevkini bir tatsan. Allah'a mutî olmanın, Allah yolunda nefsinin bir arzusunu engellemenin, arkasından Allah'ın senin arzuna yaydığı o lezzeti, Allah yolundan sıcak sıcak, şıpır şıpır gözyaşı dökmeyi, eski günahları bir hatırlayıp pişmanlık duymayı, tevbe etmenin zevkini bir duysan.

Ne kadar gözlerini kör eder?

(*Alâ kadri teysiri rağbetihî fîhâ*) “Onun dünyaya rağbetinin kuvveti ne kadarsa, o kadar körlüğü artar.” Hiç görmez. İnsan bazen;

“—Sen kimsin?” diyor.

“—Görmüyor musun?”

“—Hayır. Bir insan olduğunu anlıyorum ama yüzünün hatlarını seçemiyorum.” diyor.

Bazısının gözü öyle oluyor. Bazısı ışığı fark ediyor, gündüz olmuş, gece olmuş o kadar. Gözü o kadar görüyor, o kabiliyette.

Kimisi; “Yazıyı okuyamadım, ikindi kaçta okunacak, bak bakalım.” Gözlüksüz anlayamıyor, rakamları okuyamıyor. Öbür tarafı görüyor da yazıyı görmüyor.

Demek ki, görmemenin çeşitli dereceleri olduğu gibi, Allah da dünyaya dalanın, dalmasının şiddetine, derinliğine, kuvvetine göre gönlündeki körlüğünü şiddetlendiriyor. Az dalmışsa az kör, çok dalmışsa çok kör.

O zaman ne yapacağız? Dünyaya rağbet etmeyeceğiz. Arkasından öyle anlaşılıyor, zaten hadis öyle geliyor.

(*Ve men zehede fi’d-dünyâ*) “Kim dünya konusunda müstağni davranırsa.”

Aldırmam dünyaya:

Neyleyeyim dünyâyı, bana Sübhân’ım gerek.
Gerekmez mâsivâyı, bana Rahmân’ım gerek.

Bir insan; “Ne yapayım masivâyı, dünyayı; bana Allah CC Hazretleri’nin rızası gerek!” diyorsa, dünyaya aldırmıyorsa; “Dünya malı dünyada kalacak. Ben dünya için âhiretimi satamam. Ben Allah’ın rızasını isterim.” derse, dünyaya müstağni davranırsa, gözü tok davranırsa, aldırmaz, bakmazsa…

(*Ve kasara fîhâ emelehû*) “Dünya husususundaki arzularını emellerini dizginler, kısa tutarsa, (*a’tahu’llàhu ilmen bi-gayri ta’limin*) Allah ona öğretmensiz bir ilim verir, öğretmeden onu alim yapar.” Hocaya gitmedi, mektepte medresede okumadı. Allah ona bir ilim verir ki, mektepte hocalardan öğrenilmeyen bir ilim, ledünnî bir ilim verir.

(*Ve min gayri hedyetin*) “Allah ona kılavuzsuz yol göstertir.”
“—Kapat gözünü kulum, yürü bakalım!”
“—Aaa istediğim yere geliverdim.”
“—Neden?”
Allah kılavuzu…
“—Bu adam ümmî; kitap, mektep, medrese, hoca görmemiş, hiç okumamış. Bu güzel sözleri, şekerden tatlı sözleri nereden söylüyor?”
Allah tarafından insanın gönlüne öyle bir ilim verilirse o zaman o kimsenin gönlünden diline hikmet pınarları şırıl şırıl akmaya başlar. O zaman çok tatlı sözler söyler.

Üç kişi, bir mürşid-i kâmil bulalım diye sözleşmişler, çıkmışlar yola. Yolda Şeybân-ı Râi’ye rastlamışlar.
Râi ne demek?
“—Çoban demek hocam.”
Çoban dağda okumamıştır. Okumamış ama karşılaşmışlar.
“—Şimdi nereye gidiyorsunuz?” demiş.
Çoban sanıyorlar karşısındakini. Çoban hakikaten ama lalettayin bir çoban sanıyorlar.
“—Nereye gidiyorsunuz?”
“—Bizim hidayete ihtiyacımız var. Mânevî ilim öğrenmek istiyoruz. Bir mürşid-i kâmil aramaya çıktık.” demişler.
Yerinden kalkmış, bir maşrika doğru bir mağribe doğru bakmış, bir sağa bir sola bakmış:
“—Dünya üzerinde sizi irşad edecek kendimden gayri kimseyi görmedim.” demiş.
“—Kalkıp da insan doğuyu, batıyı görür mü?”
Allah gösterirse görür.
“—Hocam bu sözler biraz hurafe gibi olmadı mı?”
Hayır!”

Hadîs-i şerîfte geçiyor:
Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne bazı kullar güzel kulluklar yapıp yapıp, yaklaşır yaklaşır sonra Allah onun gören gözü olur, söyleyen dili olur, işiten kulağı olur, tutan eli olur, yürüyen ayağı olur. Allah’la görür, Allah’la işitir, Allah’la tutar Allah’la varır. Bir anda hop Mekke’ye gider.

“Nasıl oldu?”

“Allah her şeye kâdir, o iş tarifle olmaz.” görür.

Hz. Osmân-ı Zinnûreyn RA’ın yanına birisi geldi. Hz. Osman baktı yüzüne:

“—Ben senin gözünde zina emareleri görüyorum.”

Yolda gelirken bir kadına bakmış; şöyle bir sarsıldı. Kabahat üstünde yakalandı. Dedi ki:

“—Yâ Osman! Hz. Peygamber’den sonra nübüvvet kesilmedi mi yoksa?” dedi.

Nübüvvet kesildi, Peygamberimiz hâtemü’n-nebiyyîn ama âriflik var, kerâmet var.

“—Nereden bildi o adama bakınca gözünde zina izleri olduğunu?”

Allah bildirince bilir. Böyle emareleri çok.

Hz. Ömer minberden hutbeyi kesmiş;

“—Yâ Sâriye! Dağa, dağa, dağa dikkat et!”

Sâriye de dağa doğru bakmış ki, bir düşman birliği arkadan kendisini kuşatmaya çalışıyor. Dönmüş, haklamışlar onları, zaferi kazanmışlar. Ama Hz. Ömer Medine’de, Sâriye İran’da… Şam’da veya İran’da… Arada binlerce kilometre mesafe var.

“—Arada çok büyük mesafe var, nasıl gördü?”

Allah’la gösterince görür. Medine’den 20-30 kilometre ötesi görünmez ama Allah gösterince görür.

“—Pekiyi sesi nasıl duyurdu Sâriye’ye?”

Allah duyurtunca duyurur.

Kitaplarda yazar, meşhurdur:

كَرَامَاتُ الْأَوْلِيَاءِ حَقٌّ

(*Kerâmâtü’l-evliyâi hakkun*) “Evliyâullahın, Allah’ın sevgili kullarının kerametleri haktır.”

Allah verir. Çalışırsan, sana da verir.

Benim akrabamdan birisinin motoru kuma oturmuş. Uğraş, didin… Başka motorlar gelmişler, halat bağlamışlar. Oradan

çekmişler, buradan çekmişler, makine çalıştırmışlar, yerinden kıpırdatamamışlar.

"—Ne yapacaksınız? Alın halatlarınızı, siz gidin." demiş.

"—Girdim aşağıya, kamaraya, seccadeye oturdum, namaz kıldım, açtım elimi; 'Yâ Rabbi sen her şeye kàdirsin, kurtar benim gemimi!' dedim." diyor.

"—Motorun burnundan gıcırtı gelmeye başladı." diyor.

Allah, motorların yanaşıp da halatla kurtaramadıkları kumdan kurtarmış dua ile… Allah her şeye kàdir. Sıdk ile bağlanırsan olur.

Demek ki insan dünyaya müstağni durursa, aldırmazsa, Allah ona bir ilim öğretiyor ki kitaplarda yok. Ama tâlimsiz öğretir, gönlüne verir. Ondan sonra bir yola kılavuzluyor. Hak yolu gösteriyor, kılavuzsuz buluyor yolu. Kılavuza hacet kalmadan, delile hacet kalmadan yolu buluyor.

Demek ki bu işin aslı, bu dünyaya meyletmemekmiş. Evet, doğru, hakikati anladın.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[177]

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ .

(*Hubbü'd-dünyâ re'sü külli hatîetin*) "Şu dünyalık sevgisi bütün hataların başıdır."

Onun için, kardeşler miras yüzünden birbirleriyle kavga eder. Onun için insanlar birbirlerini aldatır, oyun eder, bilmem ne yapar, günaha girer. Onun için zekât paraları çarçur edilir. Onun için şunlar bunlar olur. Her şey işte ondan yapılıyor. Ondan insanlar günahlara giriyor.

Dünyaya meyletmese, Allah'ın rızasını düşünse, ne olacak?

"—Fakir kalır hocam, dağın başında tiril tiril üstünde bir çuval, bir şeyciği kalmaz."

---

[177] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.338, no:10501; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.388; İbn-i Asàkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IIIL, s.428; Hz. İsÂ AS'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.192, no:6114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1099; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.326, no:45030.

Hayır, hayır! Öyle değil. Allah insanın rızkını taksim etmiştir. O dünyalık bu sefer onun peşinden gölge gibi kös kös gelir. Dünyalık, istemese de peşinden gelir.

Adamcağızın birisi evinde çok bolluk bereket varmış. Bir hocaya gitmiş;

"—Hocam benim evimde çok bolluk var. Şüpheleniyorum, bu acaba istidrac mı?"

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لاَ يَعْلَمُونَ . وَأُمْلِي لَهُمْ ، إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ (الأعراف: ١٨٢-١٨٣)

(*Ve'llezîne kezzebû bi-âyâtinâ senestedricühüm min haysü lâ ya'lemûn*) [Ayetlerimizi yalanlayanları, hiç bilmeyecekleri yerden yavaş yavaş helâke götüreceğiz. (*Ve umlî lehüm, inne keydî metîn*) Onlara mühlet veririm; ama benim cezam çetindir.] (A'raf, 182-183)

Allah bazen kâfirlere, gafillere fırsat verir. O dünya sanki ebediyen ona kalacakmış sanır. Dalâletinde, sapıklığında devam eder eder, Allah'ın azabı birden güm diye tepesine bir iner, bitti iş… Gafil yakalanır.

"—Acaba böyle bir mekr-i ilâhi mi, bu istidrac mı?" diye korkmuş, gelmiş bir hoca efendiye söylemiş.

Hoca efendi de bakmış ona, demiş ki:

"—Ekmek al, sokakta gezerken ye. Bir hafta sonra yine gel."

Bir hafta sonra gelmiş:

"—Hocam demiş evde bolluk kesilmedi. Yine her taraf taşıyor. Bolluk, bereket, gıda, nimet, hoşluk, güzel haller… Şüpheleniyorum."

"—Ben sana ekmek ye dedim, yemedin mi?"

"—Yedim." demiş.

"—Nasıl yedin? İnsan dışarıda, herkes görerek hart hurt ekmek yerse, göz hakkı olur. Günaha girer. Bereketi gider. Yerlere kırıklar dökülür. Başkaları basar, bereketi gider. Gitmedi mi bereket?"

"—Hocam, önüme bir önlük aldım, kapattım, hiç kırık

dökmeyecek gibi kimse görmeden ısırdım. Bir keresinde bir kırık sıçradı. Aradım taradım, kırığı bulamayınca oraya şöyle taştan bir daire yaptım."

"—Git evladım, git hadi. Seninki hayırdan, bereketten… Mekr-i ilâhi, istidrac değil." demiş.

Öyle edepli olunca, hayrı bereketi çok gelir.

Rahmetli anam anlatırdı; -Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin.-

Adamcağızın birisi işsiz, evdeki çoluk çocuk perişan, aç, yiyecekleri yok. Sabah çıkıyormuş, iş arıyormuş. Kimse iş vermiyor. Eski zaman, yer kıtlık diyar. Demek ki kolay bulunmuyor. Kimse iş vermiyormuş. Akşam eli boş dönüyor. Boynu bükük, üzgün, karısına karşı mahcup.

"—Efendi ne oldu, yiyecek yok, çocuklar ağlıyor."

Boynunu büküyor. Neyse ertesi gün yine iş arıyor. Yok… Ama işi bulamayınca camiye gidiyormuş, dua ediyormuş;

"—Yâ Rabbi bana hayırlı nasip kısmet ihsan eyle…" diye dua ediyormuş.

Akşam hanım soruyor:

"—Ne oldu?"

İş bulamamış ama diyor ki:

"—Bir yere çalıştım, daha ücretimi vermedi." diyormuş.

Allah'a dua ediyor ya camide "Daha ücretimi vermedi." diyormuş.

Üçüncü gün yine öyle gitmiş. İş aramış yine iş yok. Yine camide ibadet etmiş. Akşam yine korka korka eve geliyor. Artık çocuklar açlıktan ağlıyorlar. Tencerede bir şey yok. Eve gelmiş yine kapıdan hanım bana bağıracak diye düşünürken, bakmış ekmek kokuları geliyor.

"—Allah Allah!"

İçeri girmiş, bakmış. Çocuklar mışıl mışıl uyuyorlar, karınları doymuş. Bağıran filan yok. Hepsi bir köşeye yatmış. Keyifli keyifli uyuyorlar.

"—Hanım ne oldu? Nedir bu iş?" demiş.

"—Efendi senin üç gündür çalıştığın yerden hizmetçi geldi, bir tabağın içinde bir tabak altın getirdi. Onlarla bunları aldım."

demiş.

Adam bir yere gitmedi ki camiye gitti, ibadet etti.

Allah her şeye kàdir… Bakarsın bir zenginin gönlüne bir şey verir, ona gönderttirir. Bakarsın bir melek gönderttirir, bilemeyiz… Olmuştur, olabileceğine kanaatim var.

Onun için insan Allah yolunda giderse, Allah ummadığı, bilmediği ilimleri öğretir. Ummadığı yollara, bilmediği yollarda sağlam götürtür, kılavuzlar. Nimetlerine de mazhar eder, mahrum kalmaz.

Eski büyüklerden çok evliyâullah var, çok zengin. Nasıl oluyor? Onlar parayı istememişler ama Allah gönderiyor.

Hocamız söylerdi:

"—Sabah namazına kalan, namazdan sonra seccadesinde ibadet eden, İşrak vaktine kadar zikirle meşgul olan, ne olur? Bir hac ve umre sevabı kazanır, o gün rızkı bol olur, o gün ölecekse imanla göçmesine vesile olur…"

İşte senin sofrandaki bereketin sebebi; sen sabahleyin geldin ibadet ettin, Yasin okudun, tesbih çektin. Evde çeşit çeşit nimetler… Oh tatlı tatlı yiyorsun. Gelecek, o vaad-i ilâhi…

Allah-u Teàlâ Hazretleri yolunda gideni mahrum bırakmaz kardeşlerim. Mahrum bıraksa bile, farz edelim ki mahrum bıraktı. Ne emrediyorsa onu yapmak lazım! Çünkü ucunda ölüm bile olsa Allah'ın emri tutulur.

Neden?

Meselâ, "Cihad edin!" diyor. Ucunda ölmek var, yaralanmak var, sıkıntı var… Öyle olsa bile, "Rabbim emretmiş. Canı veren de o, malı veren de o, emretmiş yapacağım!" der, gider insan.

Gitmiyor muyuz? Gitmemiş mi dedelerimiz?

Gitmiş... Sonu kötü olsa da merak etmeyin, biz sizi teselli için yalan yanlış söylemeyiz. Bunun sonunda ölüm var ama; şehidlik…

"—Haydi bakalım şehid olmaya!"

O zaman, "Gelin şehid olmaya!" da deriz.

Sütçü imam ne demiş:

"—Bu kalede bu Fransız bayrağı dururken Cuma namazı kılınmaz ey cemaat!" demiş. Almışlar silahı, Fransızları defetmişler.

“—Ne olacak, ne arıyor bizim memlekette kerata?”

İstilaya gelmiş, bizleri gafil bulmuş istilaya gelmiş. Ama bak uyandı mı, duramıyor karşısında. Siz sağlam müslüman olursanız, kimse duramaz. Hepinizin başına bir asker mi dikecek?

Bizim kabahatimizden oluyor. Zamanı gelirse “Haydi bakalım ölmeye gidiyoruz!” deriz, düğüne gider gibi gideriz. Zamanı gelince öyle olur. Zamanı gelince boynumuzu bükeriz, gözyaşı dökeriz, ibadet ederiz, hakkı söyleriz.

Allah yolunda giden, dünyaya rağbet etmeyip âhirete rağbet eden insan, dünyalıktan mahrum olacak olsaydı; “Kardeşim öyle yaparsan biraz mahrumiyet çekersin ama sevap kazanırsın” derdik.

“—Hayır! Dünyalıktan da mahrum olmaz.” diyor.

Neye dayanarak söylüyoruz? Rasûlüllah’ın hadisine dayanarak söylüyoruz. Allah bir başka yerden denkleştirir. Üç gün aç durursun ama dördüncü gün altın tabak gelir, çalıştığın yerden hizmetçi gelir.

Kölenin birisi tarlada çalışıyor. Öbür tarafta o muhitin zengini Ebû Ca’fer hurmalığına oturmuş. Şöyle sırtını dayamış, yandaki bahçede çalışan köleye bakıyormuş. Kölenin yanına bir köpek geliyor. Halsiz, mecalsiz, dili sarkmış bir köpek. Siyah zenci kölenin, etrafında dolaşıyor. Köle gitmiş dalda asılı çıkından bir çörek çıkartmış, atmış. Köpek yemiş.

Bir defa da hemen yutmuş. Yine dolaşıyor. Gitmiş yine bir çörek daha almış. Onu da atmış. Yine böyle dolaşıyor köpek. Eh gitmiş sonuncu çöreği de atmış, çıkını silkelemiş, katlamış koymuş. Köleyi uzaktan görüyor.

O Ebû Ca’fer denilen zengin, yandaki tarlanın sahibi. Çağırmış adamı, demiş;

“—Çıkındaki öğle azığını, öğle yemeğini köpeğe verdin.”

“—Hayvancağızı yabancı bir köpek gördüm. Sahipsiz, buraların köpeği olsa, sahibi bir şeyler atar. Önüne kemik atar, bir yal atar, bir şey yer, karnını doyurur. Garip gördüm, acıdım.” demiş.

“—Sen ne yapacaksın?”

“—Ben de bugün oruç tutuveririm.” demiş.

“—Güneş var tepede, tarlada çalışacaksın akşama kadar.”

"—Ben oruç tutuveririm, ziyanı yok." demiş.

Ebû Ca'fer diyor ki;

"—Ya ben cömertlikle tanınmış bir zenginim ama bu adam benden cömert."

Neden?

"—Çünkü ben bir şey verdiğim zaman daha ambarımda, kesemde çok fazlası duruyor. İstersem yüz altın versem bile, binlercesi duruyor. Kendim bir sıkıntıya düşmüyorum ama bu köle her şeyini verdi. Bak bir şeyi kalmadı. Bu benden cömert." diyor.

İnsafa gelmiş, düşünmüş, doğru. Az veren candan verir, çok veren maldan verir, değil mi?

Ne yapmış? Gitmiş yandaki tarlanın sahibine:

"—Tarlanı bana sat, kaç para istersen al!"

Tıkır tıkır altınları saymış.

"—Orada çalışan o siyah zenci köleni de bana sat! Kaç para istersen söyle..."

"—Çok isterim."

"—Ne kadar istersen…"

Onu da almış. Köleyi de aldı, tarlayı da aldı. Gitmiş tarlaya, köleye demiş ki;

"—Ben seni sahibinden aldım. Şimdi de seni âzat ediyorum. Şu andan itibaren hürsün. Bu tarlayı da sahibinden aldım. Al bunu da sana bağışlıyorum, al tapusunu..."

Bak o oruca niyetlendi; akşam hür oldu, tarla sahibi oldu, efendi oldu. Sabah köleydi.

Allah yolunda gideni, Allah böyle bir yolda denkleştirir. Belli olmaz. Kendi hayatınızdan da bunun misalleri vardır. Benim misal vermeme lüzum yok da, ben eski kitaplardan bazı misalleri böyle bulup söylüyorum.

İnsan kendi hayatında bunun misallerini bulur. Allah yolunda bir fedakârlık yap. Öbür taraftan Allah onu kat kat mükâfatlandırır. Bu böyledir.

e. Ümmet-i Muhammed'e Güzel Davranmak

Bir hadîs-i şerîf daha okuyalım!

Hz. Âişe Validemiz'den rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[178]

مَنْ رَفَقَ بِأُمَّتِي ، رَفَقَ اللّٰهُ بِهِ ؛ وَمَنْ شَقَّ عَلَى أُمَّتِي ، شَقَّ اللّٰهُ عَلَيْهِ

(ابن أبى الدنيا فى ذم الغضب عن عائشة)

(*Men refeka bi-ümmetî, refeka'llàhu bihî; ve men şakka alâ ümmetî, şakka'llàhu aleyhi*)

(*Men refeka bi-ümmeti*) "Her kim ki benim ümmetime mülayimlikle muamele ederse..."

Başta amir olur da halka mülayim muamele eder. Bu da olabilir. Sen de tüccarsın, ümmetin diğer fertlerine karşı gelene, ümmetin fertlerine hoş muamele edersin. O da olur. İdareciler için de, diğer halk tabakaları için de bu cari.

"Kim benim ümmetime yumuşak davranırsa, rıfk ile muamele ederse, Allah da ona rıfk ile muamele eder. Kim benim ümmetime meşakkat verirse, zorluk çıkartırsa Allah da ona zorluk çıkartır, meşakkat verir."

Bu işler şöyledir; sen Allah'ın kullarına Allah rızası için güzel davranırsan, et, bul dünyasıdır. Allah hem dünyada hem de âhirette o güzel davranışına mükâfat verir. Sert davranırsan;

"—Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste..."

"—Elbette olur, ev yıkanın hanesi viran."

Sen falancanın evini yıktın, hadi bakalım bu sefer de senin evin yıkılabilir. Onun için insan rıfk sahibi olacak, mülâyim insan olacak. Allah'ın kullarına şefkat merhamet edecek.

Yunus Emre, demek ki bu hadisleri filan bilen bir mübarek kimseydi. Ondan söylemiş:

Yaradılanı hoş gör
Yaradan'dan ötürü diye.

Yine söylemiş ya:

---

[178] Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.279, no:274; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.241, no:383; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.46, no:5410; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.341, no:22279.

Derviş bağrı baş gerek,
Gözü dolu yaş gerek,
Koyundan yavaş gerek;
Sen derviş olamazsın!

İşte öyle olacak, insan yumuşak huylu olacak, güzel huylu olacak ki, Allah da onu âhirette o güzel huyundan dolayı hayırlar ihsan eylesin.

Allah bizim içimizdeki şu kötü huyları temizlesin… Kalbimizi nurlandırsın, pasını gidersin… Gönlümüzün, gözümüzün perdesini kaldırsın… Hakikatleri, âhiretin güzelliklerini görenlerden eylesin… Rızası yolunda severek çalışanlardan eylesin… Son nefeste imanla göçenlerden eylesin… Huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varanlardan eylesin…

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

03. 02. 1985 - İskenderpaşa Camii

17. MÜSLÜMANI SEVİNDİRMEK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkıhî seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l- hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنِ، خَاضَ فِى رِيَاضِ الرَّحْمَةِ، حَتَّى يَرْجِعَ؛ وَمَنْ عَادَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنِ، خَاضَ فِى رِيَاضِ الْجَنَّةِ، حَتَّى يَرْجِعَ (طب. عن صفوان بن عسال)

(*Men zâre ehâhü'l-mü'mini, hàda fî riyâdi'r-rahmeti, hattâ yercia; ve men àde ehâhü'l-mü'mini hàda fî riyâdi'l-cenneti hattâ yercia*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti ve bereketi cümlemizin üzerine olsun… Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şerîflerinden, hocalarımızın hocası Gümüşhânevî Ahmed Ziyâeddin Efendi hazretlerinin cem ve telif eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından, âdetimiz olduğu üzere bir miktar okunacak.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamadan önce, evvelen ve hasseten Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS

Hazretleri'nin ruh-i pâki için ve onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselînin ve evliyâullahın ruhları için, hassaten bu beldede medfun bulunan sahabe-i kirâmın, evliyâullahın ruhları için;

Okuduğumuz kitabı yazmış olan Hocamız'ın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için, bu hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün hadis alimlerinin, râvilerin, ulemanın, meşâyihin ruhları için;

Şu beldeleri Allah Allah diye diye, canını ortaya koyup Allah rızasını kazanmak için buralara gelmiş ve buraları fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahid askerlerin ruhları için; bütün ashâb-ı hayrât ve hasenâtın ruhlarıyla birlikte bilhassa içinde şu ibadeti yaptığımız İskenderpaşa Camisi'ni bina etmiş olan İskender Paşa'nın ruhu için ve bu caminin bu güne kadar gelmesine, bu güzel halde ayakta durmasına az veya çok yardım etmiş olan cümle kardeşlerimizin, müslüman geçmişlerimizin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadisleri dinlemek üzere şu meclise toplanmış bulunan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhları için, yaşayan biz müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emrine, rızasına, Kur'an'ın ahkâmına uygun ömür sürüp huzur-ı âlîsine sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım:

……………………………

a. Müslüman Kardeşini Ziyaret Etmek

Râmûzü'l-Ehàdîs matbu nüshanın 422. sayfası geçen hafta okunmuş. Okuyan kardeşimiz arada bir hadîs-i şerîfi atlamış, onu bana bildirdi. O hadîs-i şerîfi ben size okuyayım, mânasını söyleyeyim. Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri metnini az önce okumuş olduğum o hadîs-i şerîfinde şöyle buyuruyor:[179]

---

[179] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.67, no:7389; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.23, no:3774; Safvân ibn-i Assâl RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.20, no:24724; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.346, no:22299.

مَنْ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنِ ، خَاضَ فِى رِيَاضِ الرَّحْمَةِ ، حَتَّى يَرْجِعَ ؛ وَمَنْ عَادَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنِ ، خَاضَ فِى رِيَاضِ الْجَنَّةِ ، حَتَّى يَرْجِعَ (طب. عن صفوان بن عسال)

RE. 422/6 (*Men zâre ehàhü'l-mü'mini, hàda fî riyâdi'r-rahmeh, hattâ yercia*) "Her kim mü'min kardeşini ziyaret ederse, dönünceye kadar rahmet bahçelerine dalmış olur, gark olmuş olur."

(*Ve men àde ehàhü'l-mü'min*) "Ve her kim hasta müslüman kardeşini, hastayken gönlünü hoş etmek, halini sormak, yardımına yetişmek üzere iâdet ederse, yani onun ziyaretine giderse; (*hàda fî riyâdi'l-cenneti hattâ yercia*) dönünceye kadar cennetin bahçelerine dalar gider."

Hàda, havd, dalmak demek. Suda yürümek, suya girmek mânasına geliyor. Sanki suya dalıp da gark olmuş gibi oluyor.

Demek ki, bir müslüman kardeşini ziyaret eden kimse; Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rahmet bahçelerine dalmış, denize dalmış, gark olmuş gibi çok rahmete mazhar oluyor. Ve hasta ziyareti de hakeza cennet bahçelerine girmek gibi oluyor; dönünceye kadar... Peygamber Efendimiz, "Cennet bahçelerine girmiş olur." buyuruyor

O halde, kardeşin kardeşini ziyareti ihmal etmemesi gerekir. Biz kardeşler olarak ihmal etmeyelim. Bu ziyaret bir vazifedir. Günümüzden gün ayıralım, zamanımızdan zaman ayıralım. Eski dostları, baba dostlarını, kendi kardeşlerimizi, din kardeşlerimizi, yol kardeşlerimizi, tanıdığımız kimseleri Allah rızası için, bir maddî menfaat bahis konusu olmadan ziyaret edelim ki, Allah'ın rahmetine gark olalım!

Hasta kardeşlerimizi hastane köşelerinde boynu bükük bırakmayalım. Ziyaret edip gönlünü alalım ki, cennetin bahçelerinde dolaşıyor gibi büyük ecirler kazanalım.

Bu hadîs-i şerîf geçen sayfadan eksik kalmış olan hadîs-i şerîf idi. Şimdi geliyoruz 423. sayfanın hadîs-i şerîflerine.

b. İlmi Gizlemenin Cezası

Ebû Hüreyre RA, Peygamber SAS'in bir hadisini nakletmiş:[180]

مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكَتَمَهُ ، أَلْجَمَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنَ النَّارِ

(حم. د. ت.ه. ك. هب. عن أبي هريرة)

RE. 423/1 (*Men süile an ilmin feketemehû, elcemehu'llàhu yevme'l-kıyâmeti bi-licâmin mine'n-nâr*)

---

180 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.345, *İlim*/9, no:3658; Tirmizî, Sünen, c.V, s.29, *İlim*, no:2649; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.97, no:264; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.263, no:7561; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.181, *İlim*, no:344; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.330, no:2534; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.335, no:3322; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.112, no:160; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.268, no:6383; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.316, no:26454; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.276, no:1745; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.266, no:432; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.66, no:256; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.IV, s.331; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.268; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.76; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.213, no:1557; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.97, no:264; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.355; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.312; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.449; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.298, no:96; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.182, no:346; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.186, no:5027; Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.119, no:399; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.38; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.145, no:11310; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.458, no:2585; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.159; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, c.IV, s.206; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIII, s.541; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.102, no:10089; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.356, no:5540; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.455; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.183, no:3921; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.371, no:500; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IL, s.219; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.334, no:8251; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihàb*, c.I, s.267, no:433; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.353, no:182; Kays ibn-i Talak, babasından.

İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.147; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.91; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.400, no:741-745; *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.190, no:29001; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.254, no:2505; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XX, s.364, no:22350.

Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:

(*Men süile an ilmin*) "Kim bir bilgiden kendisine soru sorulduğu zaman ketmederse..."

Ketmetmek ne demek? Söylememek. Biliyor ama karşısındakine o bilgiyi vermiyor, söylemiyor. Ketmetmek bu. İlmini saklarsa, sorulduğu halde karşı tarafa öğretmezse, Allah ona ceza verir. (*Elcemehu'llàhu yevme'l-kıyâmeti*) "Kıyamet gününde Allah —atların ağzına gem vurulduğu gibi— onun ağzına gem vurur." Ama nasıl bir gem? (*Bi-licâmin mine'n-nâr*) "Cehennem ateşinden bir gem ile ağzını gemler."

"—Sen miydin bu ağzınla ilmi saklayan, sen miydin o soruyu cevaplandırmayan, sen miydin hakkı söylemeyen?"

Cehenneme muhakkak girecek de, cennette insanın ağzına ateşten gem vururlar mı? Cennette azap var mı? Yok. Demek ki evvela cehenneme gidecek. Bu cehennemdeki azabının şeklini bildiriyor. Sen misin söylemeyen? Cehennemdeki azaplanış şekli, ağzına ateşten gem vurulması.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri hayırlı ilimlere sahip eylesin… İlmimizi de hayırlı kimselere öğretmekten geri koymasın…

Burada bir incelik vardır, onu söylemek gerekiyor: İlmi nâehile, ehil olmayana öğretmemek lâzım!

Hırsızın birisi geliyor; "Sen usta anahtarcısın." diyor, sana anahtar yapma, anahtar açma ilminin inceliklerini soruyor. Ben aptal mıyım? Adamın niyeti kötü. Her kapıyı açacak, hırsızlık yapacak. Ona öğretilmez. Öğretilmemesi gerekir. Çünkü ilme zulümdür. Nâehile ilim öğretmek, ilme zulümdür. Lâyık değil adam, gâvur, papaz gelmiş diyor ki:

"—Bana o ilmi öğret, şu ilmi bu ilmi öğret!"

Ne yapacak? Öğrenecek, ondan sonra kazmayı alacak, başlayacak İslâmiyet'in temellerine vurmaya. Öğretilir mi? Öğretilmez. Öğretilirse vebal olur.

Hz. İsa AS buyurmuş ki, o da peygamberlerden bir peygamber:

"—Nâehile ilim öğretmek, domuzun boynuna inci takmak gibidir."

Domuz murdar bir hayvan. Onun boynuna inci ne gerek? Böyle teşbih eylemiş. Hadiste de öyle geçiyor. Bu ifade hadis kitaplarında

nakledilmiştir. Demek ki ilmi ehlinden esirgemeyeceğiz.

Konya'yı ziyarete gittik. Bir arkadaş bizi evine çağırdı. Babası da orada. Muhterem bir kimse, eli kalem tutan bir kimse.

"—Zamanın alimlerinden birine; 'Bana Arapça öğret!' dedim. 'Yok, sen evlendin, yaşın geçti, öğretmem.' dedi." diyor.

Ben de dedim ki:

"—Burada, İstanbul'da Fatih'te bir Hüsrev Hoca varmış, gelmiş geçmiş, Allah rahmet eylesin… Yakaladığı istidatlı kimseleri alıp Abdül'aziz [Bekkine] Hocaefendi'ye götürürmüş: 'İntisab et bakalım, bu ehlidir.' dermiş. Öbür tarafta bazı mutasavvıfların aleyhinde konuşurmuş. Ama tutup hakikisine getirirmiş." Dobra dobra adam.

"—Gece yarısı 'Bir şey öğret.' diye gelseler gece yarısı uykusunu terk edip öğretirdi." diyorlar.

Bazısına sabah namazında, bazısına öğleye doğru, bazısına ikindiden sonra, bazısına akşamdan sonra, yatsıdan sonra, bazısına geceleyin ne zaman gelirsen gel öğreteceğim, dermiş. Öyle duydum menkıbesini. Kendisini tanımadım ama Allah rahmet eylesin, garîk-i rahmet eylesin. Hiçbir kimseyi geri çevirmemiş. Çünkü o zaman; ilim ehlinin azaldığı, öğreteninin öğrenenin azaldığı, ilim öğrenme şartlarının çok zorlandığı bir zamandı. "İlim gizli kalmasın." diye çalışmış.

Müslüman böyle olacak. İlmi, ehline öğretecek. Ama nâehile bilhassa öğretmemek gerekiyor. Çünkü nâehil kötüye kullanacak, şerre kullanacak.

Geçen gün bir alim zât ile oturduk, konuşuyoruz. O anlattı. Ben kitaptan okumadım da, şifahen ondan duydum; ama alim bir kimse, Arapça bilen, bilgin bir kimse.

Birisi İbn-i Abbas RA'a gelmiş, demiş ki:

"—Kul tevbe ederse, Allah-u Teàlâ Hazretleri kulun tevbesini kabul eder mi?"

İbn-i Abbas RA:

"—Etmez!" demiş, adam çıkmış gitmiş.

Ondan sonra bir başkası gelip:

"—Günah işledim; tevbe etsem Allah-u Teàlâ Hazretleri kabul eder mi?" diye sormuş.

"—Eder tabii; Allah-u Teàlâ Hazretleri Tevvâb'tır, tevbeleri

kabul edicidir. Niye etmesin?" demiş.

Demişler ki:

"—Ey Abbas'ın oğlu, mübarek adam! Ötekisine etmez dedin, de buna eder dedin; niye?"

Kalp gözü açık. Peygamber Efendimiz, "Mü'minin ferasetinden korkun!" diyor ya. İbn-i Abbas RA da şöyle diyor:

"—Ferasetimle —keramet anlamında— anladım ki o adam bana şunun için soruyor: Kızdığı bir adam var. Gidip onu öldürecek. Öğrenecek, ondan sonra tevbe edecek. 'Hayır olmaz!' dedim."

Çünkü peşinen gidip öldürürse, tabii cehenneme gider. Onun için öyle. O kafada, o zihniyette insan için öyle; ona cevap o.

Endülüs, sekiz asır müslüman yaşamış. Bütün İspanya müslüman olmuş. Orada Endülüs Emevî Devleti kurulmuş. Halifeler, müslümanlar idare etmiş, Sadece Kurtuba şehrinde 1700 tane cami varmış. Şimdi o 1700 camiden bir tek kilise kulesi olarak kullanılan bir minare kalmış.

Bak bizde kiliseler olduğu gibi duruyor. Görsünler bakalım,

nerenin medeniyeti medeniyetmiş. 800 tane medrese varmış. İlme bak, ibadete bak. Sekiz asır müslüman olmuş. Sonra nasıl gümbürtüye gitmiş. Böyle dertleşiyorduk da o alim zât dedi ki;

“—Kur’an’ı öğrenmemiz lâzım, Kur’an’ı öğretmemiz lâzım! Hızlı hızlı da öğrenmemiz lâzım! Bir Fâtiha Sûresi üzerinde üç ay, beş ay durursam, Kur’an’ı öğrenmeye ömür yetmez ki… Çabuk çabuk okuyalım ki Kur’an bilgisi olsun.” demişti.

Niye “Kur’an’ı öğrenelim!” diyor? Çünkü Kur’an’ı Kerim bize her şeyi öğretiyor.

“—Ahlâkını düzelt!”

Baş üstüne; o emir var.

“—Haram yeme!”

Baş üstüne; o emir var.

“—Namaz kıl!”

O emir var.

“—Cihad et!”

O emir var.

“—Dargın gezme!”

“—İhtilaf çıkarma!”

“—Düşmana elinden geldiğince silah, güç kuvvet hazırla!”

Hepsi Kur’ân-ı Kerîm’de var. Karşına gelecek, kendini toparlayacaksın.

Yarım müslümanlık olmaz!

“—Kuzu gibi müslüman makbul mü?”

Hayır! Hayır! Kuzu gibi müslüman makbul değil.

“—Nasıl müslüman makbul?”

Yerine göre kuzu gibi, yerine göre arslan gibi müslüman makbul. Düşmanın karşısında kuzu gibi olunur mu?

Kurt parçalar. Aslan gibi olacaksın ki, kurt parçalamaktan korkacak, yanına yanaşamayacak. Yelelerini kabarttığın zaman, bir gürlediğin zaman, bir aylık mesafeden düşmanın yüreği güp güp atacak, ağzına gelip gidecek.

أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ (الفتح:٢٩)

(*Eşiddâü ale'l-küffâri ruhemâü beynehüm*) "Aralarında merhametli, kâfirlere karşı şiddetli olacak." (Fetih, 48/29)

İşte terazi bu.

"—Efendim hoşgörü iyidir, müsamaha iyidir!"

Pekiyi şurada bir adam çıkmış, öteki adamın göğsüne oturmuş, elleriyle bastırmış bastırmış, bıçağı elinde, kesiyor. Ona müsamaha mı iyi?

Olmaz! O zaman şerri engellemek lâzım. Kardeşin zulmünü engellemek ona yardımdır. Zulmü yaptırtmayacaksın. Müslüman, aktif müslümandır. Öyle kuzu gibi müslümanlık yok, pısırık müslümanlık yok!

"—Efendim geceleyin kalkar, sabahlara kadar ibadet eder."

Kim dedi sana, "Sabahlara kadar ibadet et!" diye? Peygamber SAS Efendimiz'in hayatına baksana… O öyle mi yapmış? Gecenin bir bölümünde uyumuş, bir bölümünde kalkmış ibadet etmiş; sen sabaha kadar ibadet ediyorsun, sabah namazına gelmiyorsun! Öyle müslümanlık mı olur?

Yatsıyı camide kıl! Yat uyu. Sonra teheccüde kalk. Sabah namazına gel; ondan sonra yine yatarsın. Her şey sünnete uygun olsun.

Eğri büğrü müslümanlık yok. Kendin müslümanlık çıkarma! Sen kim oluyorsun? Daha ne sağını bilirsin, ne solunu bilirsin. Yarınından haberin yok. Senin dünyanı, âhiretini Allah-u Teàlâ Hazretleri biliyor da sana şifa olacak şeyi bildirmiş.

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الأَلْبَابِ (البقرة:١٧٩)

(*Ve leküm fi'l-kısâsi hayâtün yâ üli'l-elbâb*) "Ey gönül sahipleri, akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır." (Bakara, 2/179) diyor.

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ ، وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا

وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ، وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَ هُوَ شَرٌّ لَكُمْ ، وَاللهُ

يَعلَمُ وأَنتُمْ لاَ تَعلَمُونَ (البقرة:٢١٦)

(*Kütibe aleykümü'l-kıtâlü ve hüve kürhün leküm, ve asâ en tekrahû şey'en ve hüve hayrun leküm ve asâ en tühibbû şey'en ve hüve şerrun leküm, va'llàhu ya'lemu ve entüm lâ ta'lemûn.*)

"Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Olabilir ki bir şeyi siz sevmezsiniz, hoşunuza gitmez ama o sizin için hayırlıdır. Yine olabilir ki bir şeyi siz seversiniz, hoşunuza gider ama o sizin için şerlidir. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara, 2/216)

İttibâ etsene! Doktora ittibâ ediyorsun. Hatta bıçağının altına yatmaya bile razı oluyorsun. Kesecek seni. "Kessin ya, korkma, ameliyat yapacak." diyorsun, itimat ediyorsun. Allah-u Teàlâ Hazretlerine itimadın yok mu be adam?

Allah akıl fikir versin. Ne biçim müslümansın? Böyle Müslümanlık mı olur? Teslim olsana, tevekkül etsene… Onun en iyi olduğunu bilsene. "Hızlı hızlı okuyacağız." derken biraz onu demek istiyorum. Kur'ân-ı Kerîm'i okuyacağız, ezberleyeceğiz, öğreneceğiz.

"—Efendim pek anlayamadım."

İkinci hatimde anlarsın, üçüncüde anlarsın. Kur'ân-ı Kerîm'in başını, sonunu, evvelini âhirini bir anla bakalım. Ne var ne yok; bir tanı bakalım. İkinci daha kuvvetli olur. Üçüncü, dördüncü daha kuvvetli olur. Pişirirsin, sapasağlam ehl-i Kur'an olursun. Kur'ân-ı Kerîm de sana şefaat eder: "Yâ Rabbi! Bu beni okudu, benim ahkâmıma uymaya karar verdi, hem de tatbik de etti." der.

Şimdi duvarda çiviye asmışız; güzel işlemeli cüz kesesinin içinde Kur'ân-ı Kerîmimiz duruyor. Kur'ân-ı Kerîm "duvara asılsın" diye mi indi? "Okunsun, bilinsin, tatbik edilsin." diye indi.

c. İçki İçene Kızını Vermek

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Deylemî yazmış. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[181]

---

[181] *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.357, no:13219; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.353, no:22322.

مَنْ زَوَّجَ ابْنَتَهُ أَوْ وَاحِدَةً مِنْ أَهْلِهِ مِمَّنْ يَشْرَبُ الْخَمْرَ ، فَكَأَنَّمَا قَادَهَا

إِلَى النَّارِ (الديلمى عن ابن عباس)

RE. 423/2 (*Men zevvece'bnetehû ev vâhideten min ehlihî, mimmen yeşrebü'l-hamra, fekeennemâ kàdehâ ile'n-nâr*)

"Kim kızını veyahut aile efradından bir başkasını evlendirirse..." Ne demek?

İnsanın yanında yalnız kızı olmaz ki, halasının yetimi de olur, yeğeni de olur, küçükken alıp büyüttüğü, artık kendi ailesinden sayılan bir başka kimse de olur. Sadece kızı değil kendi mes'uliyeti altında, kendisinin bakıp gözetip söz sahibi olduğu bir kimseyi, (*ev vâhideten min ehlihî*) ailesinden bir başka ferdi, (*mimmen yeşrebü'l-hamre*) içki içen bir kimseye verirse, onunla evlendirirse; (*fekeennemâ kàdehâ ile'n-nâr*) sanki o kızcağızı cehenneme atmış olur, cehenneme sevk etmiş olur."

"—Gel bakalım, haydi yürü cehenneme, ateşe doğru!" der gibi cehenneme sevk etmiş olur.

Neden? Öteki zavallı adam, devamlı sarhoş. Kendisine faydası, hayrı yok. Eve geç gelecek, parayı har vurup harman savuracak. Dini zayıf olduğu için senin kızını veya ailenden, akrabandan olan o şahsı dindarlık yoluna çekmeyecek, günahlara sevk edecek. Artık biraz aklını çalıştır da işin nerelere varacağını düşün!

"—Pekiyi Hocam, sorayım, içki içene vermeyeyim ama başka günah işleyene vereyim mi?"

Dinîmizde *kıyâs-ı fukahâ* diye bir şey var, aklını kullan. Buradan ne anlaşılıyor:

"—Senin çocuğunu dinden imandan çıkaracak gayr-i İslâmî bir hayat yaşatacaksa verme" demek.

"—Ama çok zengin!"

O zenginlik beş para etmez. Asıl zenginlik huy zenginliği, ahlâk zenginliği. Allah verir. Fukara olur sonra zengin olur. Helâlinden yer, taşmaz, azmaz.

Filanca adam milyonlara sahip oldu; elli milyon, yüz milyon, iki yüz milyon. İyi mi oldu? Gece gündüz günahta geziyor. Para

olmasaydı yapamayacaktı. Eskiden camiye gelirdi. Hatta dervişti, tesbih çekerdi. Para onu azdırdı. Allah her şeyin hayırlısını versin.

d. Huysuzluk İçin Dua

Diğer hadîs-i şerîf:[182]

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ مِنَ الرَّقِيقِ ، وَالدَّوَابِّ ، وَالصِّبْيَانِ ، فَاقْرَءُوا فِي أُذُنَيْهِ:

أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ (آل عمران:٨٣) الآية (كر. عن أنس)

RE. 423/3 (*Men sâe hulukuhû mine'r-rakîki, ve'd-devâbbi, ve's-sıbyâni, fa'krau fî üzüneyhi: Efegayra dîni'llâhi yebğûne'l-âyeh.*)

Enes ibn-i Malik RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men sâe hulukuhû*) "Her kimin ki huyu kötüdür, fenadır." Kimlerden? (*Mine'r-rakîki*) "Kölelerden, (*ve'd-devâbbi*) veya kullandığın hayvanlardan." At, deve, eşek, katır vs. (*Ve's-sıbyâni*) "Veyahut çocuklardan olsun."

"Kullandığın hayvanlar olsun, köleler olsun, bunlardan kimin huyu kötü ise; (*fakraû*) okuyunuz, (*fî üzüneyhi*) onun her iki kulağına: (*Efegayra dîni'llâhi yebğûne*) âyet-i kerîmesini.

Yazmak lazım, başka türlü olmaz. Bunu yazacaksın. Benim çocuğum serkeş, laf dinlemez kerata şu âyeti yazayım, kulağına okuyayım; bir o kulağına, bir bu kulağına… Veyahut bizim hayvan önüne gitsem ısırır, arkasına gitsem teper, huysuz. Üstüne binsem atar, daldan dala yerden yere çalar, yükleri bir tarafa dağıtır. Kulağına okumak için yazacaksın.

Nedir?

---

182 Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.27, no:64; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XV, s.91; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.56, no:12701; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.421, no:41666; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.366, no:22354.

أَفَغَيْرَ دِينِ اللّٰهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ (آل عمران:٨٣)

(*Efegayra dîni'llâhi yebğûne ve lehû esleme men fi's-semâvâti ve'l-ardi tav'an ve kerhen ve ileyhi yürceûn*) [Göklerde ve yerdekiler, ister istemez ona teslim olduğu halde onlar (ehl-i kitap), Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar? Halbuki ona döndürüleceklerdir.] (Âl-i İmran, 3/83) ayet-i kerîmesini okuya-caksınız.

Bu ayet-i kerîmenin sebeb-i nüzûlü var. Ehli kitaptan, yahudilerden bir grup gelmişler; "Biz Hz. İbrahim'in dini üzereyiz." demişler. Öteki grup gelmiş; "Hayır, siz değilsiniz. Biz Hz. İbrahim'in dini üzereyiz." demişler. Peygamber Efendimiz'e gelmişler. Efendimiz onlara; "İkiniz de yanlış yoldasınız. Doğru yol İslâm. İkiniz de yanlış yoldasınız." diyor.

(*Efegayra dîni'llâhi yebğûne*) "Onlar Allah'ın dininden gayrısını mı talep ediyorlar?"

Allah'ın dini İslâm, şurada duruyor. Maksatları, İslâm'a gelmemek:

"—Biz Hz. İbrahim'in yolundayız." diyorlar.

"—Yok biz yolundayız, siz değilsiniz."

Kendi yollarında kalacaklar. Kendi yollarını sağlammış gibi göstermeye çalışıyorlar. Değil! Orada kalmak için bahane arıyorlar, müslüman olmamak için kendilerine bahane bulmaya çalışıyorlar.

(*Efegayra dîni'llâhi yebğûn*) "O şaşkın adamlar Allah'ın hak, halis kabul ettiği dini olan İslâm'dan gayrısını mı talep ediyorlar? Onu mu elde etmeye çalışıyorlar?"

(*Ve lehû esleme men fi's-semâvâti ve'l-ardi tav'an ve kerhen*) "Her şey, göktekiler ve yerdeki her mahlukât isteyerek istemeyerek Allah'a boyun vermiştir, ona itaat etmektedir."

Ona itaatten gayri şey mi olur?

(*Ve ileyhi yürceûn*) "Bütün insanlar, bütün mahlukât ona dönüp onun huzuruna gidecek."

Ne biçim duygudur? Oyuncak mı bu din? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını aramazlar mı?

Yerdeki gökteki nice varlıkların hepsi, hatta kendinden az,

küçük gördüğün kimseler bile Allah'a itaat edip dururken, bu insanlar güya akıllıyım diye ortalıkta dolaşırlar, çalımlarından yanlarına yanaşılmaz. Bunlar Allah'ın dinine tabi olmamaktan dolayı başlarına gelecek felâketlerden korkmazlar mı? Bu âyet-i kerîme, işte bu mânaya.

Bunu okuyun. Tav'an ve kerhen her şey Allah'a itaat ediyor; siz de itaat edin. "Yâ Rabbi, bu da itaat etsin!" denmiş oluyor.

Bu âyetin okunmasıyla okuyan kimse zımnen ne demiş oluyor?

"—Yerlerdeki ve göklerdeki her şey ister istemez Allah-u Teâlâ hazretlerine itaat ediyor. Haydi bakalım, vazifeni bil de sen de muti ol, serkeşliği bırak." demiş oluyor.

Böylece o âyetin bereketinden, nurundan faydalanarak o kimsenin yola gelmesi mümkün oluyor.

e. Kulağa Ezan Okumak

Deylemî Hz. Hüseyin Efendimiz RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[183]

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ مِنْ إِنْسَانٍ أَوْ دَابَّةٍ ، فَأَذِّنُوا فِى أُذُنِهِ (الديلمى عن الحسن بن على)

RE. 423/4 (*Men sâe hulukuhû min insânin ev dâbbetin, feezzinû fî üzünihî*)

"İnsandan veya hayvandan, binekten, huyu kötü olanın kulağına ezan okuyun!"

Bu ezanda ne var? Allah'ın yoluna davet var. Allah'a ibadete, inkıyada davet var. Allah'ın azametini zikrediyorsun. Varlığını, birliğini ikrar ediyorsun. "Salâha gel, felâha gel!" demiş oluyorsun. Bu ezan o hayvanın, o çocuğun, o insanın kulağına okunduğu zaman, mânevî bakımdan bir bereket hasıl olur, nasib olur, onun hayra gelmesine, doğru yola gelmesine vesile olur.

---

[183] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.558, no:5752; Hz. Hüseyin RA'dan. *Kenzü'l-Ummal,* c.XV, s.421, no:41665; *Camiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.365, no:22353.

Onun için, biz daha doğar doğmaz çocuklarımızın kulaklarına ezan okuyoruz ki Allah'a muti kul, müslüman kul olsun, mü'min kul olsun ibadet ehli olsun. Sağına ezan, soluna kamet —o da ezan sayılır— okuyoruz. Çocuklarımızın adını bile ondan sonra koyuyoruz. Bu hadîs-i şerîften onun delili karşımıza çıktı.

f. Günah ve İman

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:*[184]*

مَنْ زَنَّى خَرَجَ مِنَ الإِيْمَانِ ، وَمَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ غَيْرَ مُكْرَهٍ خَرَجَ مِنَ الإِيْمَانِ ، وَمَنِ انْتَهَبَ نَهْبَةً يَسْتَشْرِفُهَا النَّاسَ خَرَجَ مِنَ الإِيْمَانَ (ابن قانع عن شريك غير منسوب)

RE. 523/5 (*Men zenâ harace mine'l-îmân ve men şeribe'l-hamre gayra mükrehin harace mine'l-îmân, ve men intehebe nehbeten yesteşrifühe'n-nâse harace mine'l-îmân*)

"Kim zina ederse, iman ondan çıkar gider. Kim tazyik edilmeden, zorlatılmadan içki içerse, imandan çıkar. Kim insanların teveccüh etmiş olduğu, hakkı olan, kullanmakta olduğu bir şeyi haksız olarak çalıp alır, yağma eder, gasp ederse, imandan çıkmış olur."

Burada biraz izahat vermemiz lazım.

"—Kim zina ederse imandan çıkar?"

"—Ben bu zinayı yapıyorum. Ne olacakmış yani? Alan razı, veren razı!"

Ha! Kâfir oldun sen, imandan çıktın. Artık istediğin kadar uğraş. Böyle derse olmaz. Böyle derse iman kalmaz, gider.

Ama günah olduğunu biliyor; o zaman kendisinden imanın nuru gider, hakikaten kâfir olmaz. İmanın nuru gider, münafık durumuna düşer. Günahtan dolayı münafıklık durumuna düşer. Kâfir durumuna düşmez ama kâfirliğe benzeyişi amelinin

---

[184] *Kenzü'l-Ummal*, c.I, s.265, no:1330; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.352, no:22317.

cinsinden, şeklinden dolayı oluyor.

Başka hadîs-i şerîfler de var: "O anda iman çıkar da başının üstünde durur; sonra tevbe ederse, gelir." diye de rivayetler var.

Hasılı bizim ulemâmız, bütün hadîs-i şerîfleri inceleyip de dinin inceliğine derinden vakıf olan müctehidlerimiz demişler ki; "Günah-ı kebâir, büyük günah bile insanı dinden mahrum etmez, mürted veya kâfir durumuna düşürmez; ama imanın nuru gider."

Helal sayarsa kâfir olur; hiç tereddüt yok, tamam. "Bunun bir mahzuru yoktur." derse kâfir olur. "Ne varmış yani? Bayramda tebrikleşmek için arkadaşımın evine gitmişim. Bana bir kadeh likör ikram etmiş. Ne olurmuş yani? Ne münasebet! Bunun neresi, niye günah?" derse kâfir olur.

Pekiyi, sen şu kâinatın sahibi ile harp mi edeceksin? Onun hükmüne karşı mı geleceksin?

Adam kanunun hükmüne karşı gelmiyor, gelemiyor. İsterse gelsin; polis var, mahkeme var, hapis var. Çeşit çeşit cezalar var. Ama Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden korkmuyor. Öyle diyenler var. Allah akıl fikir versin. Ne söylediğinin, ne yaptığının farkında değil. Paldır küldür cehenneme yuvarlanıyor. Sonra anlayacak, işin farkına varacak.

Demek ki zina etmek, içki içmek, mal yağmalamak, haksız mal almak, bunların hepsi imanı elinden kaçırıyor, nurunu gideriyor, insanı kötü duruma düşürüyor.

g. İmanın Alâmeti Olan Bir Şey

Bu hadîs-i şerîf de Hz. Ömer RA, Ebû Said el-Hudrî RA ve Ebû Ümâme el-Bâhilî RA tarafından Peygamber Efendimiz'den rivayet edilmiş. Muhtelif hadis kaynaklarında geçiyor; sahih bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz bize bir ölçü veriyor:[185]

---

[185] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.VIII, s.117, no:7539; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XLVI, s.49; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.X, s.527, no:18118; Ebu Ümame RA'dan.

İbn-i Hibban, *Sahih*, c.X, s.437, no:4576; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.I, s.179, no:201; Kudai, *Müsnedü'ş-Şihab*, c.I, s.249, no:404; Tahavi, *Müşkilü'l-Asar*, c.VIII, s.221, no:3139; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.144; Hz. Ömer RA'dan.

مَنْ سَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ ، وَسَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ (طب. كر. عن أبى أمامة ؛ تمام عن أبى أمامة وعمر ؛ ع. وأبو سعيد عن عمر وصحح)

RE. 423/6 (*Men sâethü seyyietühû, ve serrethü hasenetühû fehüve mü'minün*)

(*Men sâethu seyyietühû*) "Yaptığı kötülük, kendisinin fenasına giden..."

"—Tüh ya, ben bunu niye yaptım? Ne zayıf adamım. Niye şeytana uydum, nefse uydum?" diyor yani yaptığı kötülük fenasına gidiyor.

"Yaptığı kötülüğü fenasına giden, (*ve serrethü hasenetühû fehüve mü'minün*) yaptığı iyiliği de kendisini sevindiren kimse mü'min kimsedir."

Çünkü o üzülme, o sevinme imandan dolayı olur. Mü'min olmasa aldırmaz. Vur patlasın çal oynasın der; kabahatinde, kusurunda, günahında devam eder. Hiç aldırmaz.

Öbürü mü'min olduğundan günah işleyince, kusur işleyince, fenalık yapınca üzüntü duyar. Yaptı ama pişman. Pişmanlık duyuyor, fenasına gidiyor, "Bir daha yapmayayım!" diye azmediyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri tevbeyi kabul edicidir. Kulları pişman olup tevbe ettiği zaman bağışlar, günahları örter, siler, affeder; kul başkasına söylemedikçe kimseye göstermez.

Bazısı günahı işler, bir de övünür:

"—Geçen akşam bir yerde bir toplandık. Bir içtik, bir içtik!"

Kepaze! Madem o kepazeliği yaptın, sus bari, söyleme! Şahit mi topluyorsun? Yevm-i kıyamette hepsi:

"—Evet yâ Rabbi! Ben duydum; yanımda ikrar etti, içmiş." demezler mi?

Bunu mu desin? Öyle mi istiyorsun? Mahkeme-i Kübrâ'da başına belâ olacak şahit mi hazırlıyorsun?

Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.V, s.406, no:9140; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.446, no:15734; Ruyani, *Müsned*, c.IV, s.29, no:1327; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.V, s.403; Amir ibn-i Rebia RA'dan.

Camiü'l-Ehadis, c.XX, s.366, no:22357.

Belki tevbe edersen, Allah silecek.

h. Müslümanın Kusurunu Örtmek

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[186]

مَنْ سَتَرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ بِمَا يُرْضِيهِ، أَرْضَاهُ اللهُ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ

(ابن النجار عن أبى هريرة)

RE. 423/7 (*Men setera ehâhü'l-müslime bimâ yurdîhi, erdàhu'llàhu teàlâ fi'd-dünyâ ve'l-âhireh*)

(*Men setera ehâhü'l-müslime bimâ yurdîhi*) "Kim müslüman kardeşinin kabahatini, onu memnun edecek, onun hoşuna gidecek bir tarzda örterse..."

"—İyi be, aferin ya… Filanca arkadaş benim karıştırdığım haltı hiç belli etmedi, kapattı, hiç kimseye duyurmadı." diyeceği şekilde, müslüman kardeşinin bir kabahatini onun hoşuna gideceği bir tarzda, tam, dört başı mâmur, güzelce kapatırsa, örterse, hoşuna gidecek bir tarzda tevil ederse; "Yok, o öyle yapmamıştır, ben onun huyunu bilirim; o günahkâr değildir de şöyledir, böyledir." şeklinde hoşuna gidecek bir te'vil bulup, bir çare bulup kapatır, kusurunu göstermezse; Allah da onun dünya ve âhirette gönlünü razı eder, hoşnut eder.

"—Al kulum, beğendin mi? Razı mısın? Daha ister misin? Al, daha al, daha al." diye razı oluncaya kadar verir.

Bu razı etmesi çok güzel! (*Erdahu'llàh*) "Razı oluncaya kadar..."

Duhâ Sûresi'nde:

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى (الضحى:٥)

(*Ve lesevfe yu'tîke rabbüke feterdà*) "Rabbin sana verecek de sen

---

[186] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.251, no:6396; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.372, no:22376.

razı olacaksın ey Rasûlüm! Sen razı oluncaya kadar Mevlâ sana ihsan edecek, ikram edecek, istediğini lütfedecek, verecek.” (Duha, 93/5) âyet-i kerîmesi inince, sahâbe-i kirâmın en sevinçli zamanı oldu. Hepsi bayram ettiler:

“—Tamam!” dediler. Komşuda pişer, bize de düşer gibi.

Rasûlullah razı olacak ne demek? O ümmetinden de esirgemez, düşünür.

Sevinçlerinden bayram ettiler (*Allàhu ekber*) dediler. Onun için Duhâ Sûresi’nden itibaren bütün sûrelerin sonunda (*Allàhu ekber*) deniliyor. (*Lâ ilâhe illallàhu va’llàhu ekber, allàhu ekber veli’l-lahi’l-hamd*) denmesi oradan geliyor.

Allah razı ederse, ne güzel olur!

O halde ne yapalım? Kardeşimizin gönlünü hoş edecek tarzda kusurunu, kabahatini örtmeye çalışalım!

“—Ama kusuru var!”

Ört işte... Olunca örteceksin. Kusur yoksa zaten neyi örteceksin? Bir kusur var ki senin örtmen bahis konusu oluyor; kusuru örteceksin.

i. Müslümanın Sıkıntısını Gidermek

Öteki hadîs-i şerîfe geçelim. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[187]

مَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا ، سَتَرَهُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ؛ وَ مَنْ فَكَّ عَنْ مَكْرُوبٍ ، فَكَّ اللّٰهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَمَنْ كَانَ فِى حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللّٰهُ فِى حَاجَتِهِ (عبدالرزاق ، حم. وابن أبى الدنيا فى قضاء الحوائج ، وأبو نعيم ، خط. عن مسلمة بن مخلد)

---

[187] *Abdürrezzak, Musannef, c.X, s.228, no:18936; Hatib-i Bağdadi, Tarih-i Bağdad, c.XIII, s.155, no:7134; İbn-i Asakir, Tarih-i Dimaşk, c.LVIII, s.55; Müslimetü’bnü Muhalled RA’dan.*

Kenzü’l-Ummal, c.III, s.250, no:6394; Camiü’l-Ehadis, c.XX, s.374, no:22386.

RE. 423/8 (*Men setera müslimen, seterehu'llàhu fi'd-dünyâ ve'l-âhireh*) "Kim bir müslümanı örterse, Allah da onu dünyada, âhirette örter." Günahlarını örter, kabahatini göstermez.

"—İnsan çırılçıplak ortada kalsa ne olur?"

"—Eyvah! Bir örtü olsa, bari bir battaniyeye bürünsem." der. Bir yangında, bir afette; "Hiç olmazsa bir battaniyeye bürünsem, bir battaniye olsa…" der.

Kim birisinin ayıbını örterse, Allah da onun ayıbını örter; günahını, kusurunu göstermez.

Hadîs-i şerîf devam ediyor:

(*Ve men fekke an mekrûbin, fekka'llàhu anhü kurbeten min kürebi yevmi'l-kıyâmeh*) "Kim bir müslümanın üzerinden bir derdini, sıkıntısını çekip alırsa, Allah da onun kıyamet gününün dertlerinden, sıkıntılarından bir sıkıntısını alarak sevindirir."

"—Sen müslümana öyle yapmıştın, onun derdini gidermiştin, yardım etmiştin." diye mükâfat olarak böyle yapar.

(*Ve men kâne fî hâceti ahîhi, kâne'llàhu fî hâcetihî*) "Her kim bir müslüman kardeşinin ihtiyacını giderme yolunda faaliyette bulunursa, o yolda, o çalışmada olursa, Allah da onun hâcetini giderir, ona ikram eder."

Hani derler ya: (*Men dakka dukka*) "Çalma kapını, çalarlar kapını…" Yani o tersine, bu düzüne… O menfi, bu müsbet… Kötülük yapan kötülük bulur, iyilik yapan da iyilik bulur.

Kim bir müslüman kardeşini örterse, Allah da onu örtüyor. Kim bir müslüman kardeşinin üstünden sıkıntısını alırsa, ondan onu kurtarırsa, Allah da onu kurtarır. Kim bir müslüman kardeşinin işini görmeye koştururursa, ihtiyacını giderirse, Allah da onun ihtiyacını giderir.

Daha önceki vaazlarda da kardeşlerime söylemiştim. Duanın şekilleri var. Bu da fiili dua… Biz el açıyoruz:

"—Yâ Rabbi! Çok sıkıntım var, çok derdim var. Bu derdi benim üzerimden al." diyoruz.

Bu bir dua şekli. Ama gidip bir başka dertli kardeşinin, senin halledebileceğin bir derdini halletmek de bir başka dua şekli. Sen onu halledince, Allah buradan senin derdini halleder.

Hindistanlı birisiyle tanışmıştık. Islah olmaz, zıpır bir oğlu varmış. Babası müslüman, oğlu zıpır, laf dinlemez. Ne kadar söz söylese yola gelmez, haylaz bir evlat...

"—Ben müslümanlığı yayayım, öğreteyim diye, tebliğ için anlatmaya başka bir diyara gittim. Bizim evden, 'Oğlan ıslah oldu.' diye haber geldi." diyor.

İşte öyle olur. Sen öyle çalışırsan, Allah-u Teàlâ Hazretleri *Mukallibü'l-kulûb*'dür, gönülleri çevirir. Yüz seksen derece dönderir. Bak o tarafa gidiyordu, bu tarafa gitmeye başladı.

"—Kim çeviriyor?"

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri…"

Biz işleri yaptırma yerini bilmiyoruz. Kapıcıya gidiyoruz:

"—Benim için şunu yap, bunu yap!" diyoruz.

Yahu, kapıcı o işten ne anlar? Bakana çıksana, o işi yürüten genel müdüre çıksana… O işin sahibine çıksana... Kuldan bekliyoruz, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden istesene…

j. Bir Müslümanı Sevindirmek

Diğer hadîs-i şerîf yine aynı tarzda devam ediyor. İbn-i Mes'ud RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki: [188]

مَنْ سَرَّ مُسْلِمًا بَعْدِي ، فَقَدْ سَرَّنِي فِي قَبْرِي ؛ وَمَنْ سَرَّنِي فِي قَبْرِي ، سَرَّهُ اللهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ (أبو الحسين وابن النجار عن ابن مسعود)

RE. 423/9 (*Men serra müslimen ba'dî, fekad serranî fî kabrî; ve men serranî fî kabrî, serrahu'llàhu teàlâ yevme'l-kıyâmeh*)

(*Men serra müslimen ba'dî, fekad serranî fî kabrî*) "Benden sonra kim bir müslümanı sevindirirse, şad ederse, sanki kabrimde beni sevindirmiş gibi olur."

---

[188] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.674, no:16413; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.376, no:22394.

“—Ben hayatta iken kardeş olursunuz, peygamberdir diye etrafımda halkalandınız ama benden sonra gevşemeyin!” demek istiyor Peygamber Efendimiz.

(*Ve men serranî fî kabrî*) “Kim de beni kabrimde, vefat ettikten sonra sevindirirse, (*serrahu’llàhu teàlâ yevme’l-kıyâmeh*) kıyamet gününde de Allah onu sevindirir.”

“—Sen Peygamberimin gönlünü hoş etmiştin, gel bakalım kulum!” der.

Buradan ne anlıyoruz?

Müslüman kardeşlerimizin gönlünü hoş etmeye bahane arayacağız. Tilki gibi kulak kabartacağız, etrafımıza gözcü gibi bakacağız. “Acaba hangi müslüman kardeşime nasıl bir fırsat bulurum da, nasıl bir şey yaparım da gönlünü hoş ederim? ‘Allah razı olsun!’ dedirtip bir duasını alırım? Nasıl sevindiririm?” Onun çaresine bakacağız.

Biz Erenköy’de oturuyorduk. Bir sakallı amca vardı, o anlattı. Filanca aileden vefat etmiş bir kimse için diyor ki:

“—Allah rahmet eylesin! Kurban bayramında camiden çıktık. Bana, ‘Gel bakalım!’ dedi. Ben fakirim. Tuttu elimden sürünün başına gittik; ‘Bir koyun seç bakalım!’ dedi.” Hık mık... Tabi bir güzel koyun seçmiş. ‘Haydi al götür bakalım evine!’ dedi.”

O fukaracık, kurban kesecek durumda değil. Boynu bükük kalacaktı. Koçu çekmiş, götürmüş. Bak vefat ettikten sonra hâlâ candan yad ediyor. Sevindirmeye bahane aramak lazım! Müslümanlık bu…

Müzelerde, şu eski kitapların içinde, yeni kitaplarda da yok-tarihte. Suriye’de olan hadiselerin bir resmi. Hama katliamı!

“—İsrail mi girdi Suriye’ye?”

Hayır! Suriyeli Suriyeliyi yedi bitirdi. Bir ailenin içine girmiş; hanım bir tarafa serilmiş yatmış, kanlar içinde, bey bir tarafa serilmiş yatmış.

“—Kim geldi buraya? Rus mu geldi, İsrailli mi geldi?”

Hayır! Suriyeli Suriyeli’ye girdi.

“—Harpte çocuk öldürmek var mı, kadın öldürmek var mı?”

Beynelmilel kaidelere göre, uluslararası anlaşmalara göre yok. Bu ne böyle?

İşte resmi… Hunharlık, canavarlık, gaddarlık, zalimlik, hainlik, kâfirlik ne dersen de.

"—Kim müslümanın karşısına çıkar da ona kılıç çekerse, öldürürse, cehennemde ebedî olarak yerini hazırlasın! Ebedî!"

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا (النساء:٩٣)

(*Ve men yaktül mü'minen müteammiden fecezâühû cehennemü hàliden fîhâ*) "Bir müslümanı kasden, bile bile öldüren bir kimsenin cezası, ebediyyen cehennemde kalmaktır!" (Nisa, 4/93)

Ebediyyen cennete girmemek üzere gitti. O Suriye'nin idarecileri, o savaşları çıkaranlar, kışkırtanlar, emperyalistlerden o zavallı halkı birbirine düşürenler yazık etti! Kimler sebep olduysa, hepsi kıyamet gününde şöyle dizilecekler. Kafaları traşlı, boynu bükük duran herifler gibi...

"—Bu katliamı sen mi yaptın? Sen mi buyurdun? Sen mi sebep oldun?"

Hepsi hesap verecek. Bir kadıncağıza nasıl kıyar insan? Düşünün bir insan bir ailenin içine giriyor; onu öldürüyor, bunu öldürüyor. O öldürülürken ötekisinin yüreği nasıl dayanır?

Neler oluyor?

Yine en medeni devlet biz Türkleriz. Allah bizi şeytana uydurmasın! Bizim medeniyetimiz, dünyanın en olgun medeniyetidir. Buna yüzde yüz inanın.

"—Fransa çok medeniyetin beşiği!"

Şöyle külahımı ters çevirivereyim de önüme koyayım. Sen onun içine anlattığın kadar anlat. Sen benim külahıma anlat. O Fransa, o Cezayir'e gittiği zaman; "Ben onlara medeniyet götürüyorum." diye nüfusun üçte birini kesti.

Ne medeniyeti götürüyorsun? Senin Cezayir'de ne işin var? Senin diyarın mı? Niye gittin, niye kestin?

İtalya. Libya'ya geldi, nüfusun yüzde ellisini kesti, her iki kişiden bir kişiyi kesti. Niye kesiyorsun? Dur bakalım, anlayalım. Buğday ektin de orağı aldın da onu mu kesiyorsun? İnsan kesiyor. Nerede medeniyet? Bunun neresi medeniyet?

Allah insanın gönlüne iman versin, vicdan versin, merhamet versin. İnsan o zaman insan olur. Gerisi laf...

"—Kendim rahat edeceğim." diye öteki insanların başlarına basar, çatır çatır kafataslarını kırar, oturur keyfine bakar.

İnsan İslâm'dan uzaklaştı mı canavardan beter olur. İnsanı İslâm'dan ayırmak kadar büyük zulüm olmaz. En büyük zulüm odur.

"—Neden?"

İnsanlıktan ayırıyorsun, merhametten ayırıyorsun. İlerideki bütün cinayetlerin vasatını hazırlıyorsun. Bütün gaddarlıkların, bütün zalimliklerin, bütün hainliklerin, bütün fecî sahnelerin tohumu, başlangıcı oluyor. İnsan, müslüman olduğu zaman insan oluyor.

Bak insan olduğu zaman, müslüman olduğu zaman kardeşini sevindirmeye, kardeşinin işini görmeye, kardeşinin ayıbını örtmeye koşuyor. İslâm'dan ayrıldığı zaman dünyaya bakın. Haberleri zengin bir gazeteyi açın. Orta Amerika kaynıyor. Korkunç! O onu kesiyor, bu bunu kesiyor. Bilmem ne, bilmem ne! Hindistan'a, Güneydoğu Asya'ya, Filipinler'e bakıyorsun perişan.

Afrika haberlerinin gelmesinden bıktık artık. Ölenin haddi hesabı yok. Bunlar ne biçim insanlar! Bu ne biçim insanlık! Bunlar aynı ananın babanın evlatları değil mi? Bunu neden yapıyorlar ve bunun çaresi ne?

Çare Allah'tan. İslâm!

"—İşte ona razı değilim!"

Razı değilsen çekersin.

Ona razı olamıyor, neden? Düşünüyor, taşınıyor:

"—Müslümanlık gelse ben içki içemeyeceğim, zina edemeyeceğim, çalışıp alnımın teriyle kazanacağım, başkasını istismar etmek yok!"

O kötü gibi geliyor. Ama asıl kötülük, İslâm'dan uzaklaşıldığı zaman oluyor.

Adam, "Silah fabrikası çalışsın!" diye iki taraf arasında harp çıkarıyor. Biliyoruz artık, gözümüz açıldı. Silahlar birikmeye başladı mı iki devleti birbirine düşürüyor. Bir ona gidiyor bir ona gidiyor; "Bende silah var, alır mısın?" diyor, alıyor tabii, adam harbe başlamış. Öbür tarafa da gidiyor; "Bak öbür taraf silah aldı,

bundan alır mısın?" diyor, o da alıyor.

İsrail'in İran'a silah sattığını biliyor musunuz?

Para gelsin de nereden gelirse gelsin. İster kanlı ister irinli ister gözyaşlı olsun. Para gelsin, para!

"—Niye?"

Parayla her türlü sefa var, zevk var, eğlence var. Parayı cebine koyan, eğlenir. Hey insanlık hey!

Peygamber Efendimiz, Âdem atamızı şöyle görmüş: Sağına bakıyor gülüyor, soluna bakıyor hüngür hüngür ağlıyor.

"—Neden?"

Sağındaki cennetlik evlatlarını görüp, gülermiş mübarek... Solundaki cehennemlikleri, asileri, zalimleri görür ağlarmış. Hepsi onun evladı değil mi? Hepsi Âdemoğlu. Onları görünce de ağlarmış. Baba kalbi dayanır mı?

İşte böyle. Din iman gitti mi insanın insanlıktan nasibi kalmıyor; hayvanlardan aşağı oluyor, kalleş oluyor, yalancı oluyor, gaddar oluyor. Ahdine riayet yok, merhamet yok, insaf yok.

"—O paranın hayrını görür mü acaba?"

Su testisi su yolunda kırılır. O parayı yiyemeden başka zalim gelip onun başına konuyor; o da öyle gidiyor.

"—O zaman ne yapalım hocam?"

Bir kere sen müslüman ol; bir… Sonra İslâm'ı öğretmeye çalış, başkalarına İslâm'ı anlat; iki… İslâm düşmanları ıslah olmaz, iflah olmaz. Ondan sonra da onlara karşı da güçlü kuvvetli ol, hazırlık yap, sağlam ol; üç…

"—Türkiye'yi bir punduna getirsek de Balkanlar'ı, Tuna vilayetini, Mora vilayetini, Kırım'ı, Kafkasya'yı ve Afganistan'ı aldığımız gibi alsak!"

"—Alamaz!"

"—Niye alamaz?"

Niye alamasın? Öbür tarafları nasıl aldı? Eflak bizim değil miydi? Viyana'ya kadar gitmemiş miydik? Kafkaslar bizim değil miydi? Kırım bizim değil miydi? Karadeniz Türk gölü değil miydi? Bakü bizim değil miydi? Orta Asya bizim değil miydi? Nasıl aldı?

"—Onları aldı ama bizi alamaz."

Ne garantin var?

Allah'ın belâsı bir ömür sürüyorsun; içki, kumar... Allah başına taş yağdırır, ya da düşman gönderir, düşman gülle yağdırır. İlla taş mı yağacak sanıyorsun? Müslüman ol, adam ol, evladını iyi yetiştir, İslâm'ı koru kolla, karşı tarafa hazırlan:

"—Kırk beş milyon tane şehid olmaya can atan, eli silahlı, pırıl pırıl, cıvıl cıvıl insan var. Ben Türkiye'ye yan bile bakamam." desin.

O ona düşman, o ona düşman; ırkçılık, bölgecilik, menfaatler, çeteler, mafyalar. Bunların hepsini düzeltmemiz lazım! Bunların hepsi düşmanın işine yarar. Allah uyanıklık versin. Müslüman, uyanık insan demektir. Müslüman, uyumayan insan demektir.

Bu memleketi dedelerimiz aldılar. Ondan sonra da:

"—Al evladım, sana güzel bir emanet, buyur bak."

İstanbul! 27 km. boğazı var. 7 km. Haliç'i var, Marmara Denizi var, Çamlıca tepesi var, Yuşa tepesi var. Peygamberler diyarı, Peygamberler dolaşmış. Güzel; mübarek bir yer. Sahabe diyarı, yirmi yedi sahabe biliyoruz burada.

"—Allah senden razı olsun dedeciğim. Aldın bize verdin. Şimdi sıra bize geldi, biz koruyacağız."

Gâvur bazen camdan, bazen kapıdan, bazen bacadan gelir. Belli olmaz ki. Her tarafı kollayacaksın.

Ön tarafı sımsıkı kapatırsın, arka kapıdan gelir. Gözünü açacaksın.

"—Hocam, onların ne yaptığını ben biliyorum ama cebime çok para koydular, cebim şişti. Onun için görmezlikten geliyorum. Nasıl olsa ben bu parayı alırım, filanca yerde mülk alırım, rahat ederim. Varsın düşman arkadan gelsin. Nasılsa memleketini seven insanlar var. Onlar onunla baş ederler. Ben parasızlıktan, pulsuzluktan çok sıkıntı çektim hocam. Rüşvet cebimde; şununla bir günümü gün edeceğim."

Geçtiğimiz günlerde bazı sermayedarlara sormuşlar;

"—Yahu bu komünistleri niye besliyorsun? Bak komünistler şöyle yapıyor, böyle yapıyor."

"—Ya ben aptal mıyım, bunlarla dalaşıp da fabrikamı mı yağma ettireyim, talan ettireyim? Nasılsa milliyetçiler var. Onlar nasılsa

korurlar memleketi.” diye cevap vermiş.

“Nasılsa ötekiler korur.” diye para yardımı yapıyor. Akla bak! Bunlar yüzde yüz doğruluğuna inandığım sözler. Hatası varsa kardeşlerimiz söylesin, ben de düzelteyim.

k. Geniş Zamanda Dua Etmek

Diğer hadis-i şerif yine böyle sevinçli mânâda, sevinmekle ilgili mânâsı olan, Ebû Hüreyre RA’dan Hâkim *Müstedrek*’inde kaydeylemiş. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[189]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللهُ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْكُرَبِ ، فَلْيُكْثِرِ الدُّعَاءَ فِي الرَّخَاءِ (ك. عن أبي هريرة)

RE. 423/10 (*Men serrahû en yestecîba’llàhu lehû inde’ş-şedâidi ve’l-kürabi felyüksirü’d-duàe fi’r-rahà’.*)

Bu umûmî bir kuralı bize bildiriyor; umûmî bir kàideyi, esası, usûlü bize öğretiyor. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men serrahû en yestecîba’llàhu lehû inde’ş-şedâidi ve’l-kürabi*) “Şiddetli, belâlı, musîbetli, afetli durumlarda dua ettiği zaman, Allah’ın duasına icabet etmesinden kim mutluluk duyacaksa, sevinç duyacaksa, kim bunu istiyorsa; (*felyüksirü’d-duàe fi’r-rahà’*) o zaman, o belâlar, musîbetler gelmeden, rahatlık, genişlik, bolluk, nimet zamanında duasını çok yapsın!”

Zenginlik, sulh, hoşluk, asudelik zamanında duasını çok etsin. Başı sıkıştığı zaman el kaldırmasın. Geniş zamanda etsin; Allah-u Teâlâ da sıkıntıya düştüğünde onun imdadına yetişir. Genişlik zamanında hiç Allah’ın adını anmaz.

---

[189] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.462, no:3382: Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.729, no:1997; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XI, s.283, no:6396; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.166, no:2004; Taberânî, *Dua*, c.I, s.34, no:45; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XI, s.12, no:2328; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.414, no:413; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.414; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.118, no:1021; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.118, no:3220; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.384, no:22417.

Şair diyor ki:[190]

Kundurası vurmadığı zamanlarda
Anmazdı ama Allah'ın adını,
Günahkâr da sayılmazdı.
Yazık oldu Süleyman Efendi'ye…

Şairin Süleyman Efendi'si Allah'ın adını ne zaman anarmış?

Pabucu nasırına değip canı yanınca, "Allah Allah!" der, o zaman anarmış.

Dün vasıtada geliyorum. Öndeki profesör galiba, ötekisi berikisine diyor ki:

"—Hocam, şimdi geçeceksin şöminenin karşısına, yerde ayı postları… Eline kırmızı şarabı alacaksın. Havyarı bilmem neyin içine banıp banıp ağzına atacaksın. Şarabı yudumlayacaksın. Gel keyfim gel!" diyor.

Profesör de:

"—Allah Allah! İnşaallah!" diye cevap veriyor.

Bunun Allah demesinden, inşaallah demesinden ne olur?

Deminki hadisi iyi anladınız değil mi?

"—Sıkıştığınız zaman Allah sizin duanızı kabul etsin istiyorsanız; genişlik, rahatlık, bolluk zamanında duanızı, ibadetinizi taatinizi yapın!"

Genişlik zamanında Allah'ın adını hiç anmıyor. Ama bir tehlike baş gösterdiği zaman dua edecek. Öyle şey yok! Öyle yağma yok! Bak Allah razı gelmiyor.

Benim gönlüm razı gelmiyordu; hadîs-i şerîf çıktı karşıma. "Böyle sahtekârlık olmaz!" diyordu benim gönlüm. Hadîs-i şerîf çıktı, sadaka Rasûlüllah… Allah şefaatine erdirsin. Dinimiz ne güzel ölçü koymuş. Öyle sahtekârlık yok.

Edebiyat Fakültesi'nde okuyoruz. Talebeler masanın etrafında toplanmışız. Hocalar orada. Zelzele başladı. Koca beton bina, Edebiyat Fakültesi binası sallanıyor; her şey gelip gidiyor. "Ne oluyor?" diye şöyle göz ucuyla ona baktım, buna baktım… Baktım

---

[190] Orhan Veli Kanık (1914-1950), *Kitâbe-i Seng-i Mezar*.

hepsi mum gibi oldu. Be herifler, daha önce aklınız neredeydi?

Dudaklar kıpırdamaya başladı. Başladılar duaya…

Sarsılmaya başlayınca nereye kaçacak?

Beton bina çatırdadı mı altı katı kitap sayfaları gibi üst üste biniveriyor. Adapazarı'nda zelzele oldu. Koca binalar, —beton binaları bir şey sanırdık-- bütün katları, kitap sayfası gibi üst üste biniverdi.

Kadıköy tarafına geçeceğiz. Lodos oluyor. Geminin baş tarafına dalga bir vuruyor; öbür tarafa aşırttırıyor. Geminin bir burnu kalkıyor, bir arkası kalkıyor. Bakıyorum bütün sosyetiklerin dudakları kıpır kıpır.

Ne oluyor?

"—Aman yâ Rabbi! Denize düşmeyelim, boğulmayalım!" diye Allah'ı anıyorlar ama çıkıncaya kadar...

Kadıköy iskelesine ayağını bastı mı, "Bu akşam hangi safada, nerede vakit geçireceğim?" diye düşünecek. Oraya geçer geçmez Hacivat Karagöz gibi, "Yar bana bir eğlence!" diyecek.

Kabul eder mi Allah? Etmez. Etmeyeceğini buradan anlıyoruz.

l. Eve Girerken Selâm Vermek

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[191]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ لاَ يَجِدَ الشَّيْطَانُ عِنْدَهُ طَعَامًا ، وَلاَ مَقِيلاً ، وَلاَ مَبِيتًا ؛ فَلْيُسَلِّمْ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ ، وَلْيُسَمِّ عَلَى طَعَامِهِ (طب. عن سلمان)

RE. 423/11 (*Men serrehû en lâ yecide'ş-şeytânü indehû taâmen, ve lâ makîlen, ve lâ mebîten; felyüsellim izâ dehale beytehû, velyüsemmi alâ taâmih*)

"Her kim ki şeytan onun yanında yemek bulamasın, yatacak yer bulamasın, geceleyecek yer bulamasın isterse, evine girdiği zaman

---

191 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.240, no:6102; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.77, no:12773; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.399, no:41546; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.380, no:22403.

selâm versin ve yemeğine besmele ile başlasın!”

O zaman şeytan orada yemek yiyemez, orada geceleyemez, sabahlayamaz, istirahat edemez. Def olup gider, içeriye giremez.

Yemekte besmele ile, eve girerken besmele ile, her hayırlı işimizi besmele ile yapacağız. O zaman şeytanın etkisi olmaz. Yoksa şeytan insanın yemeğine ortak olur, hatta evlâdına ortak olur, hanımına ortak olur; Allah korusun! Onun için Allah’ı unutmayacağız. Allah’ın adını anacağız, şeytanı yanımıza sokmayacağız.

“—Eùzü bi’llâhi mine’ş-şeytàni’r-racîm. Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm.” diyeceğiz, Sağ ayağımızı atacağız, evimize gireceğiz. Ondan sonra yemeği yerken:

“—*Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm.*” diyeceğiz. “Yâ Rabbi! Nur olsun, ibadete kuvvet olsun!” diye başlayacağız.

Taam, yiyecek demek. *Makîl*, *kaylûle* kelimesinden geliyor ki, öğleden önce veya öğle vakti olan uykuya denir. İstirahat mânasına geliyor. O vakitte uyku uyumak iyidir.

Peygamber Efendimiz o vakitte uyurdu. Mübarek, gece uyanıktı da ondan... Gece teheccüd namazı kılardı, ibadet ederdi, sabah namazını kılardı, işrakı beklerdi. Ondan sonra öğle vakti yaklaştığında, güneş tepeye çıkmışken istirahat ederdi.

Çok kıymetli bir uykudur. İnsan çok sıhhat kazanır, çok dinçleşir. Günün ortasında işyerinde kendine bir yer ayarla. Sünnet-i seniyyedir. Namazdan evvel yirmi dakika bir uzan veya namazdan sonra... Perdeleri kapat, karanlıkta gözlerini şöyle bir kapat; uyumasan bile bir uzan. O istirahat insanın zehrini, yorgunluğunu süzer alır gider, ondan sonra tekrar dinçleşir.

İslâm’ın her şeyi güzeldir. Müslüman olan insan sıhhatli olur, dinç olur, akıllı olur, her şeyi güzel olur. Şeytan istirahat yeri bulamaz, yemek bulamaz.

Mebît de gecelemek, geceleme yeri demek. *Beytûtet* kelimesinden geliyor, geceleyin yatmak, bir evin içine sığınmak, barınmak demek.

Şeytanın istirahat, barınma, geceleme yeri yemek imkânı bulamamasını istiyorsan eve girerken besmele ile gireceksin. Besmelesiz girdin. Daha kapıda hanımla çatıştınız. İçeri geldiniz,

çocuğunuz sizi kızdırdı, bağırdınız çağırdınız, tabaklar havada uçtu, şangır şungur kırıldı.

Neden? Şeytan orada rolünü oynuyor.

m. Rasûlüllah'ı Görmek İsteyen...

Tirmizî'nin, Ahmed ibn-i Hanbel'in Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet ettiği bir hadis-i şerif... Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[192]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ رَأْيُ عَيْنٍ ، فَلْيَقْرَأْ إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ، وَإِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ، وَإِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ

(حم. ت. طب. ك. ض. عن ابن عمر)

RE. 423/12 (*Men serrahû en yenzura ileyye yevme'l-kıyâmeti keennehû re'yü aynin, felyakra' ize'ş-şemsü küvviret, ve ize's-semâü'nfetarat, ve ize's-semâü'nşakkat.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Peygamber Efendimiz üç Kur'an sûresini methetmiş. Bir dahaki haftaya ezberleyeceksiniz, imtihan edeceğim.

(*Men serrahû en yenzura ileyye yevme'l-kıyâmeti*) "Kıyamet gününde kim bana bakmaktan sevinç duyarsa, memnun olursa, bana bakması kendisini sevindirirse..." Nasıl bakmak? (*Keennehû re'yü aynin*) "Sanki gözü ile görür gibi, hakiki olarak benim yüzüme, cemalime bakmaktan memnun olursa..."

Ne yapsın? (*Felyakra' ize'ş-şemsü küvviret, ve ize's-semâü'nfetarat, ve ize's-semâü'nşakkat.*) *İze'ş-şemsu küvviret*, yâni Tekvir Sûresi'ni; *İze's-semâü'nfetarat*, yâni İnfitar Sûresi'ni; ve *İze's-semâü'nşakkat*, yâni İnşikak Sûresi'ni okusun!"

---

[192] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.433, no:3333; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.27, no:4806; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.620, no:8719; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.231; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVIII, s.16, no:3996; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.283, no:11468; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.211, no:38346; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.398, no:22456.

Peygamber Efendimiz SAS bu üç sûreyi tavsiye buyurmuş.

Bunlar kıyamet alametlerini ve ahirette hesaba çekilen insanların durumlarını anlatıyor. Ahirete iman en önemli mesele olduğu için, imanımızda en önemli konu olduğundan, bunu çok iyi düşünmemiz lâzım ve ahirete çok iyi hazırlanmamız lâzım! Ahirete iyi hazırlanarak, amellerimizi dikkatli yapmamız lâzım! Onun için bu sûreleri tavsiye buyuruyor.

Size bir haftalık vakit… Amme cüzünü açın, ezberleyin! Bir dahaki haftaya Rasûlüllah'ın cemâlini görmeye hak kazanın.

n. İnsanların En Kuvvetlisi

Tevekkülle ilgili bir hadis-i şerif. İbn-i Ebid-Dünyâ İbn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[193]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ، فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ

(ابن أبي الدنيا في التوكل عن ابن عباس)

RE. 423/13 (*Men serrahû en yekûne akve'n-nâs, fe'l-yetevekkel ale'llàhi azze ve celle*)

(*Men serrahû en yekûne akve'n-nâs*) "Kim insanların en kuvvetlisi olmaktan mutlu olacaksa; (*felyetevekkel ale'llàhi azze ve celle*) pek Aziz ve pek Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tevekkül etsin!"

"—*Tevekkültü ale'llàh*. bu işe girişiyorum."

En kuvvetli insan o… Neden? Rabbi var, Rabbine tevekkül etti.

---

[193] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.301, no:7707; *Müsnedü'l-Hàris*, c.IV, s.202, no:1059; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Tevekkül*, c.I, s.34, no:9; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.234, no:367; Abd ibn-i Humeyd, c.I, s.225, no:675; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.190; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.106; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.133; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.218; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.101, no:5686; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.391, no:22436 ve c.IX, s.168, no:8160.

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ (آل عمران:١٥٩)

(*İnna'llàhe yuhibbü'l-mütevekkilîn*) "Allah kendisine tevekkül edenleri, işini Allah'a havale edenleri sever." (Âl-i İmrân, 3/159)

Allah onu koruyacak, kollayacak. Haydi bakalım bir zarar ver de göreyim!

Musa AS'ın kavmi Firavun'un zulmünden beraberce kaçtı, deniz kenarına geldiler. Arkadan düşman kovalıyor.

قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرَكُونَ (الشعراء:٦١)

(*Kàle ashàbu mûsâ innâ lemüdrekûn*) "Mûsâ AS'ın ashâbı dediler ki: Eyvah, yakalanacağız." (Şuarâ, 26/61)

Önü deniz, arkadan atlı kuvvetler geliyor, hepsini kesecek. Deniz kenarında kıstırdılar.

Ne diyor Mûsâ AS:

قَالَ كَلاَّ إِنَّ مَعِي رَبِّي سَيَهْدِينِ (الشعراء:٦٢)

(*Kàle kellâ*) "Asla! (*İnne maiye rabbî seyehdîn*) Rabbim yanımızda, bize yardım edecek, o bize yol gösterecek." (Şuarâ, 26/62) diye cevap veriyor.

Daha yol yok ortada, imkân yok. Önü deniz, arkası düşman! "Hayır, asla!" diyor. "Benim yanımda Rabbim var. O bana yolumu gösterecek." diyor.

فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ

كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ (الشعراء:٦٣)

(*Feevhaynâ ilâ mûsâ eni'drib bi-asàke'l-bahr*) "Bunun üzerine Mûsâ'ya, 'Yâ Mûsâ, asànı vur bakalım şu denize!' diye vahyettik.

Asàsını suya vurdu. (*Fenfeleka fekâne küllü firkın ke't-tavdi'l-azîm*) Deniz yol oldu. On iki adet yol açıldı, geniş bulvar gibi oldu hepsi." (Şuarâ, 26/63)

Musa AS ve ashabı geçti. Firavun ve ordusu suya gark oldu. Halbuki görünüşte Firavun ve ordusu daha kuvvetli gibiydi. Ama Allah diğerlerini korudu, kurtardı.

Kim tevekkül ederse böyle olur. Hatta:

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

(النحل:٩٩)

(*İnnehû leyse lehû sultànün ale'llezîne âmenû ve alâ rabbihim yetevekkelûn.*) "Gerçek şu ki, iman edip de Rablerine hakkıyla tevekkül edenler üzerinde, şeytanın bir hakimiyeti yoktur." (Nahl, 16/99) Zarar veremiyor, yanına sokulamıyor.

(*Leyse lehû sultànün*) "Şeytanın tasallutu, gücü kuvveti yoktur." Kime? (*Ale'llezîne âmenû*) "İman edenlere... (*Ve alâ rabbihim yetevekkelûn*) Ve Rablerine tevekkül edenlere..."

Tevekkül çok güzel şeydir. Tevekkülü öğrenmemiz lâzım!

Mektep açmışız. Ticaret hukuku öğreteceğiz, muhasebe öğreteceğiz. Sağlık koleji filan. Hep mektep açmışız. Biz de bir mektep açalım. Burada tevekkül dersi, müslümanları sevme dersi, teslimiyet dersi olsun. O dersleri gösterelim. Bunlara çok ihtiyacımız var.

o. Bir Kimsenin Allah İndindeki Değeri

Birinci hadis-i şerif, Ebû Hüreyre RA'dan ve Semüre RA'dan. Ebû Nuaym *Hilyetü'l-Evliyâ*'sında rivayet eylemiş ki, Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyuruyorlar:[194]

---

[194] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.216; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.291, no:849; Semüretü'bnü Cündeb RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.175; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.62; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.100, no:30790; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.388, no:22428.

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَعْلَمَ مَا لَهُ عِنْدَ اللهِ ، فَلْيَعْلَمْ مَا لَهُ عِنْدَهُ

(حل. عن أبي هريرة ؛ حل. عن سمرة)

RE. 423/14 (*Men serrahû en ya'leme mâ lehû inda'llàh, fel-ya'lem mâ lehû indehû.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Rasûlüllah SAS bir ölçü daha verdi. Hadi bakalım vur bu kantara kendini, ne kadar tartacak seni, ağırlığın neymiş?

Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor:

"—'Allah indinde kendisine ne gibi nimetler var? Allah indinde mevkii, mertebesi nedir?' Bunları bilmek kimi sevindirecekse, kim bunları öğrenmek istiyorsa, kendisinin yanında Rabbinin kadr u kıymeti nedir, onu bilsin."

"—Acaba Rabbim beni seviyor mu sevmiyor mu? Rabbimin yanında mertebem ne?" diye merak etmez mi insan? Bilmek istemez mi? Bilmekten memnuniyet duymaz mı? Duyar.

Çare? Sen kendine bir bakıver bakalım. Rabbinin makamı, mevkii, hâli, sevgisi, hürmeti senin yanında ne mertebede?

Hiç aldırmıyor, hiç bilmiyor, hiç düşünmemiş, hiç o tarakta bezi yok. Öbür tarafta senin durumun sıfıra yakın.

"—Bayılırım. Bir emrine canım kurban. Bin tane canım olsa hepsi feda!"

Sen Rabbinin indinde kıymetlisin. Rabbinin ahkâmı, sevgisi, sevdiği şeylerin değeri senin yanında neyse, senin değerin de Rabbinin katında o... Ne güzel ölçü! Kendimizi ölçeceğiz, şöyle içimize bakacağız. Ona göre mevkiimizi tayin edeceğiz.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

17. 02. 1985 - İskenderpaşa Camii

18. ALLAH VE RASÛLÜNÜN SEVGİSİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkıhî seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l- hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...
Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللهَ وَرَسُولَهُ ، وَيُحِبَّهُ اللهُ وَرَسُولُهُ ، فَلْيَصْدُقْ فِي حَدِيثِهِ إِذَا حَدَّثَ ، وَلْيُؤَدِّ أَمَانَتَهُ إِذَا ائْتُمِنَ ، وَلْيُحْسِنْ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَهُ (هب. عن عبد الرحمن بن أبي قراد)

RE. 424/1 (*Men serrahû en yuhibba'llàhe ve rasûlehû, ve yuhibbuhu'llàhu ve rasûlühû, felyasduk fî hadîsihî izâ haddese, velyüeddi emânetehû ize'tümine, velyuhsin civâra men câverahû.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok ve aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, ikramı, ihsânı üzerinize olsun… Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şerîflerinden, hocalarımızın hocası Gümüşhânevî Ahmed Ziyâeddin Efendi hazretlerinin cem ve telif eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından, âdetimiz olduğu üzere bir miktar okunacak.
Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamadan önce, evvelen ve

hasseten Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-i pâki için ve onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselînin ve evliyâullahın ruhları için, hasseten bu beldede medfun bulunan sahabe-i kirâmın, evliyâullahın ruhları için;

Okuduğumuz kitabı yazmış olan Hocamız'ın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için, bu hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün hadis alimlerinin, râvilerin, ulemanın, meşâyihin ruhları için;

Şu beldeleri Allah Allah diye diye, canını ortaya koyup Allah rızasını kazanmak için buralara gelmiş ve buraları fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahid askerlerin ruhları için; bütün ashâb-ı hayrât ve hasenâtın ruhlarıyla birlikte bilhassa içinde şu ibadeti yaptığımız İskenderpaşa Camisi'ni bina etmiş olan İskender Paşa'nın ruhu için ve bu caminin bu güne kadar gelmesine, bu güzel halde ayakta durmasına az veya çok yardım etmiş olan cümle kardeşlerimizin, müslüman geçmişlerimizin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadisleri dinlemek üzere şu meclise toplanmış bulunan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhları için, yaşayan biz müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emrine, rızasına, Kur'an'ın ahkâmına uygun ömür sürüp huzur-ı âlîsine sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerif okuyalım, öyle başlayalım:

……………………………

a. Allah ve Rasûlü'nün Sevgisinin Şartları

Peygamber SAS Hazretleri abdest almış, abdest aldıktan sonra ashâb-ı kirâm o abdest suyuna mesh etmeye, onu kapışmaya toplaşmışlar. Efendimiz:

"—Niye böyle yapıyorsunuz? Hangi sebep sizi bunu yapmaya yöneltti?" diye sormuş.

"—Allah'ın ve Rasûlullah'ın muhabbeti yâ Rasûlallah!" demişler. "Allah'ı sevdiğimizden; sen onun elçisisin peygamberisin, seni sevdiğimizden." demişler.

Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz:

"—Kim Allah'ın ve Rasûlü'nün kendisini sevmesini istiyorsa, şunları şunları şunları yapsın!" diye o zaman bu hadîs-i şerîfi buyurmuş.

Rasûlüllah Efendimiz tıraş olurdu, kıllarını yere düşürmezlerdi. Bir hatıra olsun, bir bereket olsun diye kapışırlardı, toplarlardı. Abdest aldığı suyu ziyan etmezlerdi. Abdest alıyorsa, sularını hemen kapışırlardı, yüzlerine sürerlerdi.

Senelerin birinde Medine-i Münevvere'de bulunuyoruz. Yağmur yağıverdi, rahmet... Oluktan, Kubbe-i Hadra'nın olduğu yerden yağmur geliyor. Peygamber Efendimiz'in türbesinin üstünde yeşil kubbe var, oradan avluya yağmur geliyor, oluktan su akıyor. Hani güvercinlere bir avuç darı, mısır saçıverirsin de onu kapacağız yiyeceğiz diye hepsi üst üste üşüşür ya, tıpkı onun gibi o Pakistanlı, Hindistanlı, Türkistanlı, ne kadar müslüman varsa, o suyun altında öyle kaynaşıyorlar.

"—Peygamber Efendimiz'in türbesinin tozundan, yukarıdaki oluktan gelen o sudan biz de biraz ıslanalım!" diye muhabbetten sevgiden bir cümbüş içindeler.

Hani Leylâ ile Mecnun'un hikâyesi meşhur ya, Mecnun şöyle diyor:

أَمُرُّ عَلَى الدِّيَارِ دِيَارِ لَيْلٰى
أُقَبِّلُ ذَا الْجِدَارَ وَذَا الْجِدَارَا

وَمَا حُبُّ الدِّيَارِ شَغَفْنَ قَلْبِي
وَلَكِنْ حُبُّ مَنْ سَكَنَالدِّيَارَا

Emurru ale'd-diyârı diyâri leylâ
Ukabbilü ze'l-cidâri ve ze'l-cidârâ

Ve mâ hubbü'd-diyâri şegafne kalbî
Ve lâkin hubbü men sekene'd-diyârâ.

(*Emurru ale'd-diyârı diyâri leylâ*) "Leylâ'nın bir ara oturup da göçtüğü o çadırlarının olduğu yerlerden ben de geçiyorum. (*Ukabbilu ze'l-cidâre ve ze'l-cidârâ*) Bir bu duvarı öpüyorum, bir o duvarı öpüyorum."

Çadırlar bozulmuş sadece duvarlar kalmış, artık oradan göçmüşler, otlar sararmış başka tarafa göçmüşler. Göçebeler ya... Ama bir o duvarı öpüyor, bir bu duvarı öpüyor.

Neden? (*Ve mâ hubbü'd-diyâri şegafne kalbî*) "Duvarların, kerpiçlerin sevgisi kalbimi doldurmuş değil. (*Ve lâkin hubbu men sekene'd-diyârâ*) O diyarlarda bir ara oturmuş kimsenin sevgisi kalbimi doldurmuş da ondan öpüyorum."

O muhabbet insana öyle hoş şeyler yaptırır.

Ashabı, Rasûlullah'ın suyunu, abdest suyunun damlalarını böyle kapışınca Peygamber Efendimiz bunları buyurmuş. Bakalım ne buyurmuş? Can kulağıyla dinleyelim:[195]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللهَ وَرَسُولَهُ ، وَيُحِبَّهُ اللهُ وَرَسُولُهُ ، فَلْيَصْدُقْ فِي حَدِيثِهِ إِذَا حَدَّثَ ، وَلْيُؤَدِّ أَمَانَتَهُ إِذَا اؤْتُمِنَ ، وَلْيُحْسِنْ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَهُ (هب. عن عبد الرحمن بن أبي قراد)

RE. 424/1 (*Men serrahû en yuhibba'llâhe ve rasûlehû, ve yuhibbuhu'llâhu ve rasûlühû, felyasduk fî hadîsihî izâ haddese, velyüeddi emânetehû ize'tümine, velyuhsin civâra men câverahû.*)

(*Men serrahû en yühibba'llâhe ve rasûlehû*) "Kendisinde aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Rasûlüllah olması kimi

---

[195] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.201, no:1533; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.713; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.353, no:5189; Abdurrahman ibn-i Ebî Kurâd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1291, no:43373; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.382, no:22409.

sevindirecekse, memnun edecekse... (*Ve yuhibbuhu'llàhu ve rasûlühû*) Ve Allah'ın ve Rasûlünün kendisini sevmesi kimi sevindirirse…"

Hepimizi sevindirir, canımızı veririz; Allah bizi sevsin, Rasûlullah bizi sevsin... Dedelerimiz niye şehid oldu, niye buralara geldi?

"—Allah sevsin!" diye.

"—Cihad çok sevaplı bir iş!" diye.

Ondan geldiler buralara. Kim istemez, kim böyle bir şeyi talep etmez? Hepimiz talep ederiz.

O halde ne yapacağız?

1. (*Felyesduk fî hadîsihî izâ haddese*) "O zaman konuştuğunda doğru konuşsun, sadakatli konuşsun; eğri büğrü söylemesin, yalan yanlış söylemesin!"

Kapı çalınıyor.

"—İçeride mi?"

"—Yok!"

Öyle şey olur mu ya, içeride.

"—Biraz borca ihtiyacım var, verir misin?"

"—Yanımda para yok."

Aç cebini, cüzdanı dolu. Yalan söyleme! "Veremeyeceğim." de, "İhtiyacım var." de. "Başka bir şeyler düşünüyorum, kusura bakma kardeşim." de. Yok deme!

Allah ve Rasûlullah'ın kendisini sevmesini isteyen kimse ne yapacak? Konuştuğu zaman doğru konuşacak, bir. Yapmaya çalışalım, dikkat edelim, sözümüz yalan yanlış olmasın, eğri olmasın. Şakamız bile yanlış olmasın.

Peygamber Efendimiz latife yapmıştır. Bir kere akrabasından ihtiyar bir hatuna dedi ki;

"—Senin gözünde beyazlık var."

Telaşlandı kadıncağız. Telaşlanınca güldü Peygamber Efendimiz:

"—Mübarek, herkesin gözünde beyazlık var. Bir beyaz tarafı bir siyah tarafı var ya" dedi.

Gönlü hoş olsun diye ona latife etti. Şakasında bile yanlış söz söylemedi, yine doğru. İşin doğrusu o.

2. (*Ve'l-yueddi emânetehû ize'tümine*) "Kendisine bir şey emanet verildiği zaman emaneti iade etsin. Geri versin, üstüne yatmasın!"

"—Yok sen bana öyle bir şey vermedin, ne zaman vermiştin, haberim yok!"

"—Öyle şey olur mu, verdim ya..."

Senet yok sepet yok, inkâr ediyor. Allah görmüyor mu?

Allah görüyor ama imanı yok, öbür taraf zayıf. Dünyanın birazcık parasına puluna, birazcık maddî imkânına kardeşini satıyor.

3. (*Ve'l-yuhsin civâre men câverahû*) "Etrafında kendisine komşuluk eden kimler varsa, onlarla komşuluğunu güzel yapsın."

Bu ne demek? Oturduğu evin etrafında ev komşuları olur. Kendisiyle düşüp kalkıp günlerini beraber geçirdiği arkadaşları, ihvanı, dostları olabilir. Beraber bulundukları, beraber vakit geçirdikleri kimseler hangi şahıslarsa, onların hepsine karşı güzel muamele etsin.

Biz burada bir topluluğuz, ihvanız, evimizde etrafımızda komşularımız var, işyerimizde komşularımız var. Beşerî münasebetlerimiz olan, alışverişimiz, merhabamız olan kimselere komşuluğumuzu güzel yapacağız, hukuklarını çiğnemeyeceğiz.

Ankara'da bir komşu var, iyi bir insan, iyi bir müslüman maşaallah. Birisi yanındaki evi satın almış. Adamcağızın evinin tarafına doğru duvarı yükseltmiş, manzarasını kapatmış, evini karartmış, otomobiline garaj yapmış. Koskocaman yedi yüz metrekare bahçen var, yolunu yap, garajı arka tarafa yap. Kapıdan içeriye girsin, arka tarafta olsun. Bu tarafa yapınca geri taraftaki evi gölgeledin. Öteki eve güneş gelmiyor, bahçesi mahrum kaldı. Boynunu büküyor:

"—Rızam yok ama böyle yaptı, âhirette ben de hakkımı alacağım." diyor.

Bu dünyada bir şey diyemiyor, adam garaj yapmış. Hem de küçük yapsa neyse, komşunun tarafındaki duvarı yüksek yapmış, meyli bu tarafa doğru vermiş. E haydi bakalım erkeksen bu taraftaki duvarını yüksek yapsaydın, camının önü kapansaydı. Kendi menfaatine bakıyor, öbür tarafa aldırmıyor. Olmadı, komşuluk iyi olmadı!

Hatta soracaktı:

"—Komşum, nasıl istersin, buraya yapmak istiyorum uygun değilse başka bir yere yapayım?" filan diyecekti.

Evinin altında bile yer var, biliyorum geniş yer, bahçeli ev, dört tarafı açık. Bula bula o komşunun tarafını bulup da onun gönlünü karartacak şey mi yaptın? Yapıyor insanlar.

Komşuluğu güzel yapacak. Cefasına tahammül edecek, kendisi cefa etmeyecek.

"—Arada gürültü olur ne yapalım?"

Misafir gelir; misafirin üç tane arslan gibi haşarı çocuğu olur, haşarı çocuk akıldan yerinde duramaz. Çok akıllı, hop oraya zıplar hop buraya gider, annesi babası üzülür "Dur evladım, yapma!" der, misafirlikte bir şey de diyemez, çocuk atlar zıplar. Aşağıdan süpürgenin ters tarafıyla, sopasından güm güm. güm güm yukarıya vurur. Tabi ev sahibi kıpkırmızı olur, üzülür.

"—Neden?"

Birazcık sabret. Halden anla işte; bir misafir geldi, iki saat sonra gidecek. Biraz da sabırlı olmak lazım.

"—Niye sabırlı olayım?"

Duymadın mı?

إِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة:١٥٣)

(*İnna'llàhe mea's-sàbirîn*) "Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir, sabredenin yanındadır." (Bakara, 2/153)

O beraberliği istemez misin? "Allah sabredenlerle beraberdir." Duymadın mı?

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر:١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sàbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) "Ancak sabredenlere Allah ecirlerini bi-gayri hisab verecek." "Her şeyin mükâfatının bir katsayısı vardır, ecrinin miktarı vardır. Amma sabırlıların ecri, sevabı, mükâfatı hesaba sığmayacak kadar çok

olur.” (Zümer, 39/10)

Al bakalım! Hesaba filan gelecek gibi kıt kıt değil, bol bol verecek, bahşedecek. Ehl-i belâ, ehl-i dert, bu dünyada sıkıntı çekmiş, şöyle olmuş böyle olmuş; ahirette gelecek, Allah-u Teàlâ Hazretleri onların defterini açmayacak, onlara teraziyi göstermeyecek:

“—Siz dünyada çok çektiniz, haydi buyurun bakalım cennete!” diyecek.

O zaman ehl-i sefâ, yani dünyada rahat etmiş insanlar:

“—Hay Allah! Keşke biz de dünyadayken biraz belâ çekseymişiz de sonra bu iltifata erseymişiz.” diyecekler.

Belâ temenni etmek yok!

“—Yâ Rabbi!” diyeceğiz; “Yâ Rabbi! Sen Ekremü’l-ekremîn’sin, keremin çok, lütfunla bol bol ihsan edersin, dünyada da âhirette de iyilik ver.” diyeceğiz.

“—Dünyada ne kadar belâ verirsen yağdır üstüme, âhirette rahat edeyim.” dese olur mu?

Olmaz. Allah-u Teàlâ Hazretleri kerem sahibi, dünyada da iste, ne olur? Hazinesinden eksilir mi?

“—Yâ Rabbi! Dünyada da ver, âhirette de ver.” de!

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

(البقرة:٢٠١)

(*Rabbenâ âtinâ fî’d-dünyâ haseneten ve fî’l-âhireti haseneten ve kınâ azâbe’n-nâr*.) “Yâ Rabbi, bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi cehennem ateşi azabından koru!” (Bakara, 2/201)

“—Dünyada da ver, âhirette de ver; iki cihanda âfiyet ve saadet nasib eyle…” diyeceğiz.

“—İsteriz ama yine de anamız öldü, babamız öldü, akrabamıza bir sıkıntı geldi, arabamız bir kaza yaptı. Ne yapalım?”

Öyle bir sıkıntı geldiği zaman da sabredeceğiz; o zaman da bol bol sabırdan ecir kazanacağız.

O bakımdan müslümanın hali çok güzeldir. İnsan iyi müslüman

oldu mu hiç kimse onun sırtını yere getiremez. Her halde kale gibi dimdik durur, her halde yüzünde bir tatlı tebessüm, bir güzel kulluk nişanesi pırıl pırıl parlar. Allah bizleri güzel müslüman eylesin.

b. Ömür ve Rızkın Artması

İkinci hadîs-i şerîf… Bunun da râvîsi Hazret-i Ali RA Efendimiz Hazretleri. Peygamber Efendimiz, yine aynı kelimelerle başlamış bu mübarek hadis-i şerifine:[196]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُمَدَّ اللهُ لَهُ فِي عُمْرِهِ ، وَيُوَسَّعَ لَهُ فِي رِزْقِهِ ، وَيُدْفَعَ عَنْهُ مِيتَةُ السُّوءِ ، فَلْيَتَّقِ اللهَ ، وَلْيَصِلْ رَحِمَهُ (حم. طس. ك. عن علي)

RE. 424/2 (*Men serrahû en yümedda'llàhu lehû fî umrihî, ve yüvessia lehû fî rizkıhî, ve yedfeu anhü mîtete's-sûi, felyettakı'llàhe velyasil rahimeh.*)

Bu hadîs-i şerîfte de Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

(*Men serrahû en yemüdda'llàhu lehû fî umrihî*) "Allah'ın kendisinin ömrünü uzatması kimi memnun edecekse, mutlu edecekse, sevindirecekse…"

"—Ben istiyorum ki Allah benim ömrümü uzun etsin."

Kim böyle bir şey isterse, hangi şahıs ki ömrünün uzun olmasını, Allah'ın onun ömrünü uzatmasını ister, ömrünü uzatmasından sevinç duyar ve onu temenni ederse…

(*Ve yüvessia lehû fî rizkıhî*) "Allah'ın kendisinin rızkını bol, geniş yapması kimi memnun edecekse..." Ballar, kaymaklar, börekler... Ambarlar dolaplar dolu, bolluk bereket olsun isterse...

(*Ve yedfeu anhü mîtete's-sûi*) "Allah onun üzerinden sû-i hàtime

---

[196] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.143, no:1212; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.233, no:3014; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.219, no:7949; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.239; Hz. Ali RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.177, no:7280; Asım Rh.A'ten.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.280, no:13485; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.652, no:6968.

ile, kötü bir şekilde ölmeyi def etmesini kim istiyorsa...” Yâni fena bir durumda ölmemeyi kim isterse...”

O zaman insan ne yapsın? (*Felyetteki'llàh*) “Allah'tan korksun, (*velyasil rahimehû*) ve akrabasına sıla-i rahim yapsın!”

Bir rivayette de (felyasil rahimeh) diye *fe* ile. Fe ile olursa, o zaman önceki kelimeye bağlı olur: “Allahtan korksun da akrabasıyla ilgisini, sıla-i rahimini devam ettirsin!” anlamına gelir.

“Her kimi Allah'ın onun ömrünü uzatması, rızkını geniş etmesi memnun ederse ve Allah'ın onun üzerinden kötü tarzda ölme ihtimalini def etmesi onu memnun ederse; o kimse Allah'tan korksun ve akrabasına sıla-i rahimi ihmal etmesin, sıla-i rahim yapsın!”

Bunu biraz izah edelim:

(*En yümedda'llàhu lehû* fî *umrihî*) “Allah'ın ömrünü uzatması.”

Ömür uzar mı uzamaz mı? Allah insanın ömrünü yazıyor ya, takdir ediyor ya, bu uzar mı uzamaz mı?

Ulemâ burada bazı ifadelerde ihtimaller üzerinde durmuşlar: İnsanın eceli muhakkak, fakat Allah-u Teàlâ Hazretleri yazmıştır ki: “Kulum eğer şöyle yaparsa, onun ömrü yetmiş yıl olacak; onu yapmadığı takdirde elli yıl olacak.”

“—O şarta bağlı olarak yazmıştır da onun için öyle olabilir. Dua ve kesp ondan sonra olur.” demişler.

Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri dilediğini siliyor, dilediğini yazıyor. “Dua; mübrem olmuş olan bir hükm-i ilâhîyi değiştirir.” diye hadîs-i şerîfler var.

“Dua fayda veriyor.” Ondan sonra “Sıla-i rahim de fayda veriyor.” diye hadîs-i şerîfler var; öyle izah etmişler.

Bazısı da şöyle diyor:

“—Hayır, ömrün müddeti, miktarı değişmez ama Allah ömrüne bir hayır bereket verir, bir tat verir; o bereketli olunca gün içinde gün yaratılmış gibi zamanı hoş geçer, tatlı geçer, hayatın zevkine varır sefasına erer.” demek oluyor.

Demek ki maddî veya mânevî safa bakımından veyahut daha başka bakımdan ömrümüz uzayacak, rızkımız bol olacak, oh tatlı tatlı, bol bol yiyeceğiz yedireceğiz, ziyafet çekeceğiz, “Gelin dostlar ya, Allah vermiş beraber yiyelim!” sonra sû i hâtimeye uğramaktan,

kötü bir ölümle ölmekten de kurtulacak.

Kötü ölüm nasıl olur?

Allah korusun insan meyhane köşesinde içki içerken çatlarsa, tam günah üzerinde ölürse ne kadar fena olur! Kızgın bir zamanında ağzından kötü bir söz çıkmışken, tevbe etmeden, tam o tarzda ölürse ne fena olur! Allah-u Teàlâ Hazretleri acısın, rahmetine erdirsin, cümlemize hüsn-ü hatime nasib eylesin…

Demek ki Allah'tan korkacak, bir. Allah'tan korkma zaten her hayrın başlangıcı. İnsanın en hayırlı sermayesi para pul değil, takvâ… Allah'tan korkacak, titiz müslüman olacak. Yaptığı iş doğru mu, eğri mi inceden inceye düşünecek ve akrabası ile bağlantısını devam ettirecek, kesmeyecek. Bir miras meselesi oluyor; ne abla ne enişte, ne teyze, ne dayı kalıyor, darmadağın oluyor. Ya ne olacak, iki paralık menfaat, iki paralık dünya malı için böyle yapılır mı? Bir daha arasan akraba bulunur mu? Aldırmıyor. Halbuki sıla-i rahim en önemli şeylerden birisi. Sıla-i rahim, akrabasıyla bağlantıyı devam ettirmek demek.

Nasıl olacak bu? Bunun; insanın durumuna göre, malî durumuna göre dereceleri vardır. Birisi, alakayı kesmemektir. Velev yalnızca selâm vermek suretiyle bile olsa, yine bir alakasının devam etmesidir.. Mektup bile yazsa alakasının devam etmesidir. Daha yüksek dereceleri; gelmesi gitmesi, derdiyle ilgilenmesi, üzüntülerine ortak olması, sevinçlerine katılması... Daha yüksek derecesi, malıyla ona ikramda bulunması: "Buyur, al senin ihtiyacın vardır, koy şunu cebine!" tarzında yardım etmesidir.

Bu hadîs-i şerîf Hz. Ali Efendimiz RA ve kerremallâhu veche tarafından rivayet edilmiş. Allah-u Teàlâ Hazretleri nasıl müslümanların birbirleriyle muhabbetli olmasını istiyor. Nasıl muhabbet bağlarını kuvvetlendirecek mükâfatlar koymuş ortaya…

Biz de meselâ diyoruz ki:

"—Gençler arasında bir yarışma açalım; Rasûlüllah muhabbetini, Rasûlüllah'a sevgiyi en güzel şekilde işleyen kompozisyonu yazan çocuğa yirmi lira, elli lira, yüz lira, beş yüz lira mükâfat verelim!"

Neden? İstiyoruz ki çocukların kafalarını muhabbet-i Rasûlüllah meselesiyle meşgul edelim, zihinlerine yerleşsin. "Beş

yüz lira alacakmışım, dur en güzel tarzda yazayım!” diye küçük çocuk yavaş yavaş o meselenin içine girsin.

Bizim sevgili dostlarımızdan birisi anlatıyor:

“—Ben küçüktüm, babam Kur’an’ı ezberleyeyim diye bana para verirdi. O zamanın parasıyla, her sayfası için bir lira çıkarır verirdi. Hafızlıkta o sayfayı ezberledim mi tık bir lira elime gelirdi. Allah razı olsun; hem parayı alırdım, hem de şimdi Kur’ân-ı Kerîm hafızı oldum.”

Allah-u Teàlâ Hazretleri de “Akraba arasında bağlar iyi olsun, müslümanlar arasında bağlar iyi olsun!” diye bak ne güzel mükâfatlar koymuş:

“—Ömrü uzayacak, rızkı çoğalacak, sonu güzel olacak, hüsn-ü hatime nasib olacak!”

Ne güzel! Onun için aman akrabalarımızı gözetelim.

Bir önceki hadîs-i şerîfte de komşuları tavsiye etmişti.

Hani biz diyoruz ya, müslümanlık insanın dünyasına fayda sağlar. Hep buradan kürsüden söylediğimiz bu, kafalara yerleşsin diye dönüp dönüp söylüyoruz.

Müslüman bir insanın ruhî problemi olmaz, ruhen iyi olur. Bedenî problemi olmaz, bedenen sıhhatli olur. Ailevî problemi olmaz, ailesi muhabbetli olur. Müslüman bir cemiyet huzurlu olur, muhabbetli olur, tertemiz olur, sokakları bile pırıl pırıl olur.

“—E hocam biz öyle değiliz.”

Biz iyi müslüman değiliz; biz garip, boynu bükük insanlarız. Biz İslâm’dan uzun zaman ayrı kaldık da İslâm’ın inceliklerini, âdâbını dedelerimizden aynen alamadık, unuttuk. Şimdi başka başka âdetler çıktı; tokalaşmamız başka konuşmamız başka. Yolda karşılaşıyorlar da —şöyle göz ucuyla bakıyorum— havaalanında şurada burada, kadın erkekle yanak yanağa, sarmaş dolaş öpüşüyor. Böyle olmaz ki!

“—Merhaba nasılsın, iyi misin hoş musun?”

Akrabası değil, bir şeyi değil, öyle bile olsa olmaz! O ne öyle? Yabancı âdeti.

Giyim kuşam öyle. Bu dizin üstündeki etek nereden çıktı? Bizde böyle bir şey var mıydı? Tepeden tırnağa ne güzel örtünülürdü.

Vücudu belli olmayacak şekilde örtecek, tesettür şart. Tesettürün kumaşı tam böyle olacak. Tamam bol örtündün ama bir yanından baktın mı öbür tarafı görünüyor; olmaz! Altı görünmeyecek. Bir de sıkı olmayacak, vücudunun hatları belli olmayacak, bolca giyinecek. Hem rahat eder, hem kumaş eskimez, hem mânevî bakımdan haysiyetine, şerefine kimse eza etmez, laf atmaz, takılmaz. Her bakımdan güzel olur, haysiyetli şerefli bir cemiyet olur, her şey güzel olur.

İşte hadisler isbatı. Bak, komşuluk müslümanlık olduğu zaman güzel oluyor, akrabalık müslümanlık olduğu zaman güzel oluyor. Müslümanlık aradan ayrıldığı, sıyrıldığı zaman insanlar çok berbat oluyor; cemiyet, aile, iş hayatı berbat oluyor, mahalle berbat oluyor.

Müslümanlığı çekip alırsanız buyurun bakalım neler oluyor?

Söyleyin, bugünkü kanunlarda, mekteplerde bu kadar detaylı şeye karışmak var mı?

Karışmıyor. İş neye kalmış? Dinimizin o işleri öğretmesine kalmış. Dini öğretmediğin zaman, adam edep erkan bilmez, komşuluk arkadaşlık bilmez, ahbaplık bilmez, insaf bilmez, namus bilmez, haram helâl bilmez… Ayıkla pirincin taşını, haydi bakalım cemiyet karmakarışık oldu…

“—Ya ben dinden uzaklaşınca bu işin bu kadar kötü olacağını tahmin etmedim. Sandım ki Avrupalılar gibi hemen ileriye gideceğiz.”

Sen Avrupalılar’ın bu yüzden mi ileri gittiğini sanıyorsun? Avrupa’da her sokakta kilise dolu, her taraf cami dolu, nüfusun bilmem ne kadarı papaz, din adamı... “Dindar yetiştirelim!” diye adam arıyorlar. Mektepler açmışlar, çocukları yetiştiriyorlar. Yurtlar, hastaneler açmışlar, üniversiteler fakülteler açmışlar, adamlarını harıl harıl fabrika gibi işliyorlar. Sen o cemiyeti tanıyamamışsın, uzaktan bakmışsın.

İstiklal Harbi gazilerinden bizim Kemal Kuşçu, madalyası vardı, Allah rahmet eylesin, Allah rahmetine gark eylesin, mekânı cennet olsun.

“Ben ilk önce askeri ateşe olarak Fransa’ya tayin edilmiştim. Buradan kendi kendime:

‘—Tamam Fransa’ya gidiyorum, oh artisler martisler, o Fransa

kim bilir nasıl bir yer!' diye gözümün önüne hep film kareleri geliyordu.

Bir de gittim baktım ki, Allah Allah, mantolu mantolu kadınlar, başörtülü siyah eldivenli ciddi ciddi insanlar. Şaşırdım kaldım, benden başka böyle gevşek insan yok. O zamana kadar da havaiyim, dindarlığım pek sıkı değil. Orada aklım başıma geldi, 'Yahu bunlar hıristiyan anladık ama ben neyim?' dedim." diyor.

Bu adamlar hıristiyan. Gitmiş Fransa'ya, bulunduğu şehirde, kasabada, banliyöde veya neyse semtte bakmış herkes dindar, herkes kilisesine gidiyor, ibadetini yapıyor, örtülü namuslu bir ciddi oturmuş cemiyet hali var. Bizde de öyleydi de sonra karmakarışık oldu. "O zaman aklım başıma geldi, Müslümanlığı Fransa'da incelemeye başladım, orada öğrendim." diyor. Bu itiraflarını kendi ağzından ben şu kulağımla duydum. "Orada müslüman oldum" diyor.

Ciddi insandı, hiç yüzü gülmezdi, gayet otoriter hoş bir insandı. *Rahmetu'llàhi aleyh…*

c. Salât ü Selâmı Çok Eylemek

Peygamber Efendimiz'in, Hz. Âişe RA Validemiz'den rivayet edilen kısa bir hadisi. Hatırınızda da kalabilir.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[197]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللهَ عَزَّ وَجَلَّ غَدًا رَاضِيًا ، فَلْيُكْثِرِ الصَّلاَةَ عَلَيَّ

(الديلمي عن عائشة)

RE. 424/3 (*Men serrahû en yelka'llàhe azze ve celle gaden râdıyen, felyüksiru's-salâte aleyye.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Peygamber SAS Efendimiz ne buyurmuş?

---

197 İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.18; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.404, no:688; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.303, no:852; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidâl*, c.IV, s.275, no:9127; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.777, no:2229; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.391, no:22437.

(*Men serrahû*) "Kimi ki sevindirir, (*en yelka'llâhe azze ve celle gaden*) yarın Allah-u Teàlâ Hazretlerine kavuşması." Nasıl? (*Râdıyen*) "Hoşnut, razı bir tarzda ona kavuşması kimi sevindirirse..."

"Her kim ki Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne razı bir kul olarak kavuşmayı temenni eder, isterse..." İsteriz. Ne yapalım? (*Felyüksiru's-salâte aleyye*) "Bana salât ü selâmı çokça eylesin!"

Hepimiz Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin divanına duracağız, hepimiz huzuruna varacağız; ama sevdiği bir kul olarak, ama günahkâr mücrim bir kul olarak... Ama gurbetten gelmiş, dostlarına kavuşmuş, evine yurduna dönmüş bir insan gibi sevinçli; ama yakalanmış bir suçlu gibi, kelepçeli kabahatli bir insanın gelişi gibi... Ya öyle, ya böyle...

Ben nasıl gitmeyi isterim?

"—İsterim ki iyi şeyler göreyim, razı ve hoşnut olayım, Allah'ın nimetine ermiş bir kul olarak gideyim. İsterim ki Allah benden razı olsun, ben Rabbim'in nimetlerini görünce 'Oh el-hamdü lillâh, burada nimetlere erdim!' diye sevineyim." Bu tarzda kavuşmayı isterim.

O zaman ne yapacak?

"—Kim Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne, razı bir kul olarak, sevinçli bir kul olarak, kendisine nimet verilmiş bir kul olarak varmayı isterse, Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı çok eylesin."

Salât ü selâm hemen Rasûlüllah SAS Hazretleri'ne ulaştırılır, bir melek der ki;

"—Yâ Rasûlallah! İstanbul'dan filancanın oğlu falanca sana salât u selâm ediyor."

Peygamber Efendimiz de selâmı alır. Allah-u Teàlâ Hazretleri ona o imkânı vermiş, ruhunu iade eder, kendisine salât u selâm edenin selâmını alır. Hadîs-i şerîflerde böyle bildiriliyor ve yanındaki nurdan bir sahifeye kendisine salât u selâm edenin adını yazar. Aşinalık oluyor; o insan muhabbet defterine, sevdiklerinin defterine kaydediliyor. Onun için salât u selâmı çok edin; her çeşidi olur.

Allàhümme salli âlâ seyyidinâ muhammed.

Allàhümme salli, Allàhümme barik... Allàhümme salli âlâ

seyyidinâ muhammedin salâten tüncînâ…

Ondan sonra:

Allàhümme salli salâten kâmileten ve sellim selâmen tâmmen.

Allàhümme salli âlâ seyyidinâ muhammedin külle mahtelefe'l-melevân.

Daha ne kadar çeşitleri var. Mâlum *Delâilü'l-Hayrât* isimli bir güzel kitap var, mübarek nurlu bir kitap, orada ne kadar güzel salât ü selamlar toplanmıştır, ne feyizli bir kitaptır. Salât ü selâmı çok edecek. Efendimiz hadîs-i şerîflerde Cuma günleri, cuma geceleri salât ü selâmı daha çok etmeyi tavsiye etmiş.

"—Bana pırıltılı, nurani gecede salât ü selâmı çok edin."

Leyle-i garra hangi gece? Perşembeyi cumaya bağlayan gece.

Hangi gündüz? Cuma namazının kılındığı gündüz. O gecede o gündüzde salât ü selâmı çokça edecek. Hz. Âişe Validemiz bu hadîs-i şerîfi rivayet etmiş, Deylemî kitabında zikretmiş.

d. Sof Giyinmek

Şimdi bir yeni hadîs-i şerîfe geliyoruz. Hani sofu, sofi derler ya, mutasavvıf derviş diyorlar ya, bak onun hadîs-i şerîften delili geliyor karşımıza:

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[198]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجِدَ حَلاَوَةَ الْإِيمَانِ ، فَلْيَلْبَسِ الصُّوفَ تَذَلُّلاً لِرَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ (الديلمي عن أبي هريرة)

(*Men serrahû en yecide halâvete'l-îmân*) "Her kimi ki imanın tadını duymak, hissetmek sevindirirse… Her kim ki ağzında imanın tadı duyulsun, imanın lezzeti dimağına yerleşsin, imanın lezzetine ersin isterse; (*felyelbesi's-sùfe*) sof giysin, yani yün giysin.

---

198 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.536, no:5671; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.252; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.302, no:41119; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.381, no:22408; RE. 424/4.

Niçin? (*Tezellülen li-rabbihî azze ve cel*) Rabbine karşı kullukta boyun büküklüğü, tevazu göstermek için…"

Burada şu izahatı yapmamız lâzım: Bugün yün pahalıdır, çünkü koyun az, çeşitli sanayiler gelişmiş. Yün pahalı; yünden bir elbise, yünden bir kazak halis oldu mu pahalı. Ama eskiden öyle değildi. Herkesin koyunu vardı, koyunları kırkarlardı. Kadınlar, ellerinde kirman denilen yün eğirme aletleri ile ellerini kaldırır çevirirler ondan sonra ip yaparlar, sararlar. Biraz daha çevirirler; böylece bu yünler iplik olur. Ondan sonra da şişleri ellerine alırlar örerlerdi, kazak olurdu. Böyle kendi elleriyle yapılmış şey muntazam olmaz, yani basit olurdu.

Kendi tezgâhlarında tıkır tıkır, mekiği bir o oraya atıp, bir buraya atıp dokurlar, kaba bir kumaş olur, ipek gibi, atlas gibi olmaz. Atlasın, dibanın, haririn kendine göre yumuşaklığı var, ince dokunmuş; sanatkârlar o zamanki atölyelerde yapıyorlar, güzel desenleri var, onların yanında yün kumaş, kaba saba bir kumaş oluyor.

Şimdi benim ayağımda yün çorap var, hava soğuk, kaba bir şey ama sıcak tutuyor, sıhhate de uygun diye ben onu giyiyorum. O nerede, ince eğrilmiş yünden, güzelce boyanmış fabrikasyon mamul nerede? Tabi o daha güzel, hem daha pahalı; fakat bu daha faydalı. Neyse o zaman yün ucuzdu; herkes, o yünden yapılmış şeye sahip olabiliyordu.

Ben hatırlarım bizim ninelerimiz yünü öyle eğirirlerdi, ondan sonra el tezgâhları vardı. Her evde tıkıdık tıkıdık, mekik bir oraya bir oraya gider gelirdi. Bir şeye basarsın, bir kumaş ortaya atılır çıkar, kaba bir kumaş, insanın elini filan ısırır. Cevizleri getirirler, yapraklarını kaynatırlar, cevizin yeşil taraflarını ona bandırırlar çıkarırlar, kara renkli olur ama tam karası tabi bizim bu şeyler gibi olmaz. Onları giyerlerdi. Ferace olarak, manto gibi onları giyerlerdi.

Peygamber Efendimiz; "Öyle basit kumaşlarla yapılmış şeyi giysin." demek istiyor.

"—Her kim imanın tadını tatmak isterse; imanın tadı dimağında duyulsun, lezzetine ersin isterse, o zaman o Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne karşı tâzim ve tezellül ile, o maksatla yün giyinsin; o kaba saba basit, o ucuz sade şeyi giyinsin." demiş oluyor.

Burada tevazu esas.

Bunun mukabili nedir? Atlaslar giymektir. En âlâ kumaşlarla ince kumaşlarla giyinmektir, göbeğini germektir, burnunu havaya kaldırmak, kollarını sağa sola savura savura ortada dolaşmaktır. “Var mı bana yan bakan?” gibilerden... O kibir, Allah onu sevmez. Bu tevazu, Allah-u Teàlâ Hazretleri tevazuyu sever. İşte tevazu dolayısıyla yün giysi giymek tavsiye edilmiş.

Bu hadisi görünce bizim ecdadımız, ulemâmız, büyüklerimiz;

“—Pekiyi yâ Rasûlallah!” demişler, mânevî bakımdan “Olur yâ Rasûlallah!” demişler. Parası varsa bile tasadduk etmiş, parasını başka hayırlara vermiş de, o basit kumaşlarla giyinmiş, sof giyinmişler.

Ondan sonra mütevazı, boynu bükük, tevazu ehli, alim ama böbürlenmeyen, kibirlenmeyen, ucuba düşmeyen o insanlara sofî denmiş. *Sofi*, sof giyenler, *Sofilik* buradan çıkmış, *tasavvuf* sözü buradan çıkmış.

Sôfîler, tevazuyu kendisine prensip edinmiş olan ahlâk-ı hamîde sahibi, ârif, zarif, mütevazi kimseler demek. İşte bu işler böyle gelişmiş.

Ebû Hüreyre RA’ın rivayet ettiği bir hadîs-i şerîf…

e. Cemaate Devam Etmenin Faydası

Abdullah ibn-i Ömer RA’dan bir hadis-i şerif, Deylemî rivâyet etmiş:[199]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْكُنَ بُحْبُوحَةَ الْجَنَّةِ ، فَلْيَلْزَمِ الْجَمَاعَةَ ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ

مَعَ الْوَاحِدِ ، وَهُوَ مِنَ الْأَثْنَيْنِ أَبْعَدُ (الديلمي عن ابن عمر)

---

[199] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.536, no:5673; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.244, no:1207; Kudàî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.277, no:451; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.207, no:1033; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V, s.406, no:9140; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.385, no:22421.

RE. 424/5 (*Men serrahû en yesküne buhbûhate'l-cenneti felyelzemi'l-cemâah, feinne'ş-şeytàne mea'l-vâhid, ve hüve mine'l-isneyni eb'ad.*)

"Cennetin ortasında avlusunda sakin olmak, mesken tutmak, oraya yerleşmek kimi sevindirirse..."

Her kim cennetin orta yerine mesken tutmayı severse cennete girip de orada olmayı isterse, ne yapsın?

(*Felyelzimi'l-cemâate*) "Cemaate yapışsın! Topluluktan ayrılmasın, kopmasın! Müslümanların ana grubundan ayrılmasın, darılıp küsüp bir kenara çekilmesin, cemaati terk etmesin, cemaate yapışsın! (*Feinne'ş-şeytàne mea'l-vâhid*) Çünkü şeytan tek kişiyle beraberdir."

Demin dedim ya:

إِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة:١٥٣)

(*İnna'llàhe mea's-sàbirîn*) "Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir, sabredenin yanındadır." (Bakara, 2/153)

Allah'ın beraberliğinden tarifsiz hayırlar hasıl olur. Ama (*feinne'ş-şeytàne mea'l-vâhid*) şeytan tek kişiyle beraberdir.

Aman, Allah korusun, neûzu billah! Şeytanla beraber olmak insanı çeşitli mazarratlara uğratır. Şeytan insanın yanında olacak; rahat durur mu mel'un? Neler karıştırır, ortalıkta neler yapar? Tek oldu mu aklına ne vesveseler getirir... Ya vesveseyle korkutur, ya bir günaha düşürür. "Haydi şu günahı işle, bu günahı işle!" diye tek olduğu zaman şeytan yanında olur.

(*Ve hüve mine'l-isneyni eb'ad*). "İki kişiden daha uzakta kalır, iki kişi oldu mu korkar; üç kişi oldu mu daha uzağa gider."

Onun için, grupla olacak. Tek kalmış bir adam, "Ben doğru yoldayım, cümle âlem hatada..." zanneder. Ya bunlar da, bu mübarekler de kitap okumuş, Kur'an okumuş, hadis biliyorlar, namaz kılıyorlar, takvâ ehli insanlar. Sen niye herkesi hor hakir görüyorsun? "Ben doğruyum, ben doğruyum." diyorsun? Tek başına kalıyorsun, dikkat et bak, şeytan seninle oynuyor, seni tek başına yakalamış, farkında olmadığın bir taraftan seni körüklüyor; "Sen ağasın, paşasın, arslansın." diye senin yeleni şöyle sıvazlıyor

sıvazlıyor, kışkırtıyor. Sen de “Ben neymişim!” diye ucuba, kibire düşüp ne hatalı işlere giriyorsun.

Onun için cemaatten ayrılmayacağız. Çünkü insan cemaatte terbiye olur. Dağ başında bir insanın sosyal bakımdan terbiyesi kıt kalır, odun gibi kalır, Allah korusun! Kimseyle görüşmeye görüşmeye konuşmayı unutur.

Bizim memleketten bir hemşehriyi hatırlıyorum. Küçükken bir şeye kızmış, İzmir’den yabancı bir vapura kaçak olarak binmiş, memleketi terk etmiş. Yirmi sene vapurlarda tayfalık yapmış, memleketten uzaklarda gezmiş. “Yirmi sene sonra Çanakkale’ye geldim.” diyor. Artık gurbetin acıları, hasretlik içini doldurmuş;

“‘—Şu memleketimi bir göreyim.’ diye Çanakkale’de indim. Yanımda para var. Çünkü yirmi sene çalıştım. Dükkâna girdim, bir şey alacağım, konuşamıyorum. Dilim yirmi sene Türkçe konuşmadı ya konuşamıyorum. Adamların konuştuklarının hepsini anlıyorum ben konuşamıyorum. ‘Yahu bu adam gavur mu?’ diyorlar bana, ‘Dili dönmüyor, kim bu acaba neyin nesi?’ diyorlar. Sözlerini anlıyorum, ama iki kelimeyi bir araya getirip konuşamıyorum.” diyor. Kendisi Türk, Türkiye’de yetişmiş, delikanlılık çağında kaçmış. Çocukken bebekken kaçsa da Türkçe’yi öğrenmese tamam, Türkçe’yi biliyordu ama yirmi sene konuşmadı, kütleşti, köreldi.

Dil böyle olursa her şey böyle olur; ilim irfan sahibi insanlardan, başka kimselerden uzak kalırsa zor olur. Onun için cemaatle olacağız. Müslümanlık cemaat dinidir. Allah’ın rahmeti cemaate çok gelir.

Bu hususta çok rivayet vardır:[200]

مَنْ فَارَقَ الجَمَاعَةَ ، فَمَاتَ ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

(حم. عب. عن أبي هريرة)

(*Men fâraka’l-cemaate femâte, femâte, mâte mîteten câhiliyyeten*) “Kim cemaati terk eder, tek başına kalır da böyle ölürse, cahiliye

---

[200] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.306, no:8047; Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.339, no:20707; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.422, no:7171; Ebû Hüreyre RA’dan.

ölümüyle ölür.”

Cemaatten ayrılmak yok, ana gruptan kopmak yok. Birlik var beraberlik var. Başka bir hadis-i şerif şöyle:[201]

مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ ، وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ ، فَمَاتَ ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

(حم. عب. عن أبي هريرة)

(*Men harace mine't-tâati ve fâraka'l-cemâate, femâte, mâte mîteten câhiliyyeten*) “Kim emîrü'l-mü'minîne itaatten huruç eder, çıkar gider ve tek başına bir yerde durursa, o zaman cahiliye ölümüyle ölür.” diye hadîs-i şerîf vardır.

Buradaki cemaat sözünün mânasının, cemaatle namaz mânası olması da mümkündür. “Cemaati terk etmeyin!” sözü, “Ana topluluktan kopmayın!” mânasına geldiği gibi “Namazı cemaatle kılmayı terk etmeyin!” mânasına da gelebilir.

Namazı cemaatle kılmanın çok hayrı, bereketi vardır. Hor görmeyin, camiye gelin, beraberce namazı kılın. “Kusurun kabahatin çok, yüzün kara” diye senin duan kabul olmaz. Ama öbür taraftaki ak sakallı mübareğin hürmetine seninki de kabul olur. Allah ayırmaz; “Şununkini reddettim, bunu kabul ettim.” demez. İkindi namazı kabul olunduysa, ötekisinin hürmetine seninki de arada toptan geçer gider. Evinde olsaydın kabul olmayacaktı, cemaate geldin kabul oldu. Öyle olur.

Daha çok hayırlar var, geçtiğimiz hadislerde okumuştuk. Evinde kılarsa bir sevap alır, camiye gelirse yirmi yedi sevap alır. Evinden camiye yürürken her attığı adımda bir günahı silinir, kendisine bir hasene verilir. Camiye geldiği zaman hikmetli bir söz dinler, istifade eder. Bir kusurunu düzeltir veyahut bir başkasına bir faydası olur. Müslümanlar camileri doldurdu mu insana neşe

---

[201] Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.388, no:3436; Neseî, *Sünen*, c.XII, s.487, no:4045; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.296, no:7931; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.441, no:4580; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.156, no:16388; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.314, no:3579; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.421, no:7170; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.52, no:14809; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.289, no:22133.

gelir, kâfire de korku gelir; "Bunlar sapasağlam insanlar, burası müslüman diyarı!" der, ödleri patlar.

f. Çölde Yaşayan Kimse

Arkasında da bu anlattıklarımıza uygun bir hadîs-i şerîf gelmiş, onu da okuyalım. Abdullah ibn-i Abbas RA'nın rivâyet ettiği bir hadis-i şerif var, Tirmîzî ve Ebû Dâvûd da rivâyet etmişler:[202]

مَنْ سَكَنَ الْبَادِيَةَ جَفَا ، وَمَنْ اتَّبَعَ الصَّيْدَ غَفَلَ ، وَمَنْ أَتَى السُّلْطَانَ افْتَتَنَ (د. ت. ن. حم. ق. عن ابن عباس)

RE. 424/6 (*Men sekene'l-bâdiyete cefâ, ve men ittebea's-sayde gafele, ve men ete's-sultâne'ftetene.*)

(*Men sekene'l-bâdiyete cefâ*) "Kim böyle bâdiyede oturursa..." *Bâdiye*, tabii Arabistan'ın çöl dediğimiz kısmı. Yâni, böyle şehir olmayan yer. "Kim orada oturursa, duyguları sönükleşir, kurur ve gaflete düşer." diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Şehirde değil de taşrada insanlardan uzak yerde. Çöle sahraya badiye, şehre medine" derler. Badiyede oturana "bedevî" derler, şehirde medinede oturana "medenî" derler. Hani biz dağdan inme diyoruz ya, öyle değil demek.

Men sekene'l-bâdiyete. "Kim böyle tenhada, çölde, sahrada yaşarsa cefadır; kalbi katılaşır, kararır, kaba saba bir şey olur, hisleri terbiye olmaz."

Sevaplardan mahrum kalır; hasta kardeşlerini ziyaret edip sevap alamaz, cemaate devam edip sevap alamaz, hayrât u hasenâta koşup yetimlere dullara bakıp sevap alamaz, alimlerden uzak kaldığı için hayırları güzel şeyleri öğrenemez, edep erkan

---

[202] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.523, no:2256; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.124, no:2859; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.195, no:4309; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.357, no:3362; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.101, no:20040; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.154, no:4821; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.72; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.IX, s.70, no:649; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s..406, no:41588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.253, no:2499; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.401, no:22464; RE. 424/6.

öğrenemez, faziletli kimselerle düşüp kalkmadığı için vahşileşir. Onun için böyle yerde oturmak yok. Ne kadar büyük, ne kadar ilmin irfanın çok olduğu yere gelir taşınır da oturursa insan o kadar hayra erer; bu bir.

İkincisi: (*Ve men ittebea's-sayde gafele*) "Kim avın peşine tabi olursa kendisine gaflet basar." Aldı eline tüfeği, bindiler cipe, gittiler, cumartesi pazar günü av sürüyorlar. Orada keklik burada tavşan, elinde tüfek;" Hah, sığırcık sürüsü şu taraftan şu tarafa uçtu, hadi şu dereyi şöyle geçelim." Ayağında çizme var; "Haydi bu tarafa gidelim." Avın peşinde iki günü böyle gidiyor. Kim avın peşinde böyle giderse gaflet basar. Kalbinden uyanıklığı gider, rikkat-i kalp gider. Bunun için iyi bir şey değil.

Avcılık, can yakmak mesleği oluyor. Evet, atışı öğreniyoruz. Taş dik, ona at, atışı öyle öğren. Senin şimdi çok ihtiyacın yok. Et var süt var, her çeşit şey var. Her cumartesi pazar kalkıp bütün gününü orada geçireceğine başka hayırlar yap. "Sıhhate iyi hocam." Mânevî sıhhate cami daha iyi, gel bakalım camiye. Gel bakalım vaaz dinle! Cumartesi pazar gününden minibüsü ayarlıyorlar; hadi Tekirdağ'a, hadi Uludağ'a avcılığa. Gel bakalım sen bir edep erkan öğren. Öyle yapmıyor. Kalbi katılaşır. Öyle gider, gaflete düşer.

(*Ve men ete's-sultân*) "Her kim ki sultana giderse, iktidar sahibi hüküm sahibi kimsenin yanına giderse..." Ne olur? (*İftetene*) "Fitnelere mâruz kalır."

Çünkü eğer yanlış emirleri olur da ona tâbi olursa, yanlış işler yaptığı için cezaya uğrar. Sözünü dinlemezse, doğru şeyler yaptığı zaman muhalefet ederse; o zaman da Allah indinde cezaya uğrar, ahireti harap olur. O bakımdan hükümdarların, zenginlerin, iktidar sahiplerinin yanına sokulmak pek iyi olmaz.

قرب سلطان ، آتش سوزان

(*Kurb-i sultân, âteş-i sûzân*) demişler, yani "Sultanların yakınlığı, etrafı yakıcı bir ateş gibidir." Hem nalına hem mıhına birkaç türlü anlaşılacak bir kelimedir ama zordur. Onların etrafında durmak ondan sonra da dinini muhafaza etmek kolay

olmaz. En iyi selamet; köşede rahat durursun, ibadetini yaparsın, dinîni korursun, fitnelere fesatlara karışmazsın.

g. Selâm Vermenin Mükâfâtı

Bu hadîs-i şerîf de bana bir başka şeyi hatırlattı, onu sonra söyleyeyim ama evvelâ okuyalım.

Taberânî'de İbn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[203]

مَنْ سَلَّمَ عَلٰى عِشْرِينَ رَجُلاً مِنَ الْمُسْلِمِينَ فِي يَوْمٍ جَمَاعَةً أَوْ فُرَادَى ، ثُمَّ مَاتَ مِنْ يَومِهِ ذٰلِكَ ، وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةِ ، وَفِي لَيْلَتِهِ مِثْلَ ذٰلِكَ (طب. عن ابن عمر)

RE. 424/7 (*Men selleme alâ işrîne racülen mine'l-müslimîn fî yevmin, cemâaten ev fürâdâ, sümme mâte min yevmihî zâlike, vecebet lehû'l-cenneh, ve fî leyletihî misle zâlike.*)

(*Men selleme alâ işrîne racülen mine'l-müslimîn*) "Her kim ki müslümanlardan yirmi kişiye selam verirse..."

"—*Es-selâmü aleyküm!*" diyor, yirmi kişiye selâm veriyor.

"Bir günde yirmi kişiye selâm verirse, (*cemâaten ev furâdâ*) ister tek tek olsun, isterse kalabalık..."

On kişiye birden, "*Es-selâmü aleyküm!*" dedi, sayı tamam oldu. Üç kişi şurada gördü, "*Es-selâmü aleyküm!*" dedi, etti on üç. İki kişi orda gördü, "*Es-selâmü aleyküm!*" dedi, etti on beş. Beş kişi de şurada gördü, "*Es-selâmü aleyküm!*" dedi, etti yirmi. Bir adam müslümanlardan yirmi kişiye seâm verirse, ister tek olsun, ister cemaat halinde olsun.-

(*Sümme mâte fî yevmihî zâlike*) "O gününde de Allah'ın vadesi yetip, eceli gelip de ölürse... (*Vecebet lehü'l-cenneh*) Cennet ona

---

[203] *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.65, no:12734; *Kenzü'l-Ummâl*, c.9, s.228, no:25288; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.405, no:22472.

vacip olur. (*Ve fî leyletihî*) Gecesinde ölürse de cennet kendisine vacip olur.”

Gecesi de böyledir, geceleyin de akşam namazından sonra 20 kişiye selamı denkleştirebildi mi, tamam. O gece ölürse cennet kendisine vacip olur.

Selâm, ekseriyetle anlaşılmamıştır. Kıymeti bizim dinimizde çok önemlidir. Avrupalı bunu anlamaz. Zaten Avrupa çok şeyi anlamaz. Bizim dinimizde selâmın çok önemi vardır, ehemmiyeti vardır, sevabı vardır.

İbn-i Ömer RA arkadaşlarından birisine bir gün diyor ki:

“—Kalk seninle çarşıya gidelim, pazara gidelim!”

Arkadaşı huyunu biliyor. Dindar, sofu insan.

“—Ey Ömer’in oğlu! Ben seni bilirim, benden saklama, söyle şu işi. Sen çarşıyı pazarı pek sevmezsin, niye çarşıya gidelim diyorsun? Çarşıda yalan yere yemin edilir, müşteri aldatılır, günahlı şeyler olur. Şeytanlı bir yer diye sen orayı pek sevmezsin. Sen niye gitmek istiyorsun, söyle bakalım?” diyor, sıkıştırıyor.

O da sıkıştırılınca, ağzından baklayı çıkarıveriyor. Söylüyor:

“—Orası kalabalıktır. Selâm veririz, sevap kazanırız.” diyor.

Düşündüğü şeye bak, aklı nerede mübareklerin. Biz çarşıda pazarda başka şey düşünürüz.

“—Orada adam çok, gideyim, selâm vereyim, sevap kazanayım.”

Tabii bu hadîs-i şerîfi biliyor; kendisi rivayet etmiş. Bu hadîs-i şerîfi bildiği için, 20 sayısını denkleştirecek. Mahalle arasında o sayıyı bulamıyor, “Haydi çarşıya gidelim!” diyor.

Kalabalık orada. “*Selâmün aleyküm! Selâmün aleyküm!*” diyecek 20 sayısını denkleştirecek, günü garantiye alacak.

İşte bunlar sebepler, bunlar bahaneler ama İslâm bu bahaneleri, bu mükâfatları koyduğu için, müslümanlar birbirlerine selâm verir, tanışırlar, ahbaplık ederler. Hayrat ve hasenât yaparlar. İyi muamele ederler. Müslümanlık böyle yekpâre olur. Olur idi, güzel tatbik edildiği zamanlarda. Bizim gibi taklitte, cahillikte olan insanlar arasında olmuyor ama biz tamamiyle tatbik etsek bizde de olur.

Şimdi İslâm bitmiş, müslümanların adı kalmış. Adı nüfus kâğıdında müslüman. Türkiye’nin yüzde doksan dokuzu

müslüman. Ele bakalım! Koy bakayım eleğin içine, şöyle şöyle, tıpır tıpır, tıpır tıpır… Aşağıya bak, neler dökülüyor? Ne kadar kurt yeniği dökülüyor. Aşağıya sapır sapır dökülür. Bir de bakarsın eleğin içine, kaç tanecik tane kalmış. Hepsi aşağıya gitmiş.

İşte bunlar böyle muhabbetin ve müslümanların kuvvetlenmesinin vesilesi oluyor.

Duyduğu bir hadisi insan inşaallah yapmaya gayret etsin. Her gün kafamızda az çok bir hesap olsun: Tamam, üç oldu… yedi oldu, yirmiye en aşağı bir tamamlayalım.

Şöyle bir dolaşıverelim, çarşıya pazara konuya komşuya camiye gelirken giderken esnafa selam veririz.

Burada gördük bir adam geliyor ayağında mest var tamam sakallı:

“—*Es-selâmü aleyküm!*”

Bazısına selâm veriyorsun, başını çeviriyor. Bazısına “*Selâmün aleyküm!*” diyorsun, “Günaydın!” diyor.

Adam demek istiyor ki:

“—Sen de şu Arab’ın selâmını niye veriyorsun? İşte günaydın de...”

“—E günaydın ne demek?”

“—Hocam, günaydın demek, işte gününüz böyle aydın olsun.”

“—E aydın oluyor kararıyor gene. Aydın olmuş karanlık olmuş ne olacak? İnsanın içi aydın olsun.”

Yani dinen sevaplı şeyi yapmayacak, yapmayacak da öyle gidecek.

“—*Es-selâmü aleyküm!*” dediğin zaman, “Allah sana dünyada, âhirette selamet versin, cennet versin!” demiş oluyorsun.

Cennetin bir adı nedir? *Dâru’s-Selâm*, selâm yurdudur cennet.

Müslümanın selâmının mânası çok derindir; o günaydınla tünaydınla karşılanmaz, yani o ona denk olmaz. O nerede, öbürü nerede?

Çocuğa küçük bir oyuncak araba almışsın. Bir de kapının önünde 280S Mercedes var. Pırıl pırıl bir Mercedes… İkisi de araba! Buyur bakalım, hangisi üstün?

“—Hocam şimdi birisi bebeğin, çocuğun oyuncak arabası, ötekisi de Mercedes! Kaç milyon kim bilir?”

İşte öyle… Birisi Allah'ın selâmı, ötekisi de bir temenni... Müslümanın o duasındaki mâna derinliği yok.

Aldığın verdiğin şeyin birbirine denk olması lazım! Bir şeyi kaldırıyorsak, yerine koyduğumuz şeyin denk olması lazım. Adama 20 lira veriyorsun, karşılığında bir şey alıyorsun; 50 lira veriyorsun bir ekmek alıyorsun. Yani para ile aldığın şey denk oluyor. Denk olmazsa olmaz ki… On bin lira verip de eski bir yırtık pabuç alırsan olmaz. Herkes gelir, "Ya on bin lirayı niye verdin?" der. Yani kötü şeyle değişmek olmaz. Daha üstün şeyle değişmek lazım. İyiyi bırakıp da kötüyü almak olmaz.

Ama bu neden oluyor? İnsan, hakkı bırakırsa, hakkı bıraktıktan sonra elinde dalâletten başka bir şey mi kalır?

Hak yolu bıraktığı için oluyor. İnsanlar, imanı bırakıyorlar, iman ile beraber her türlü sevap gidiyor. Zaten iman olmayınca, selâmın bile kıymeti yok.

İman olmadı mı, namaz kılsan da sevabı yok...

"—İki ay oruç tuttum ama Allah'ı kabul etmiyorum, Peygamber'i kabul etmiyorum, Kur'an'a inanmıyorum."

Eh, hiçbir şey kazanamadın.

"—Hacca dokuz defa gittim geldim ama hiç inancım yok."

Hiçbir şey kazanamadın. Taşı toprağı ziyaret etmek değil ki maksat. İmanla yapıldığı zaman ecri ve sevabı var.

"—Hocam, Edison cennete girecek mi, girmeyecek mi?"

Ben hesap memuru uyum? Bana soruyor.

Edison'u tanımadım, tanısaydım ciğerinin kaç para ettiğini belki az çok bilirdim. Komşusu olsaydım bilirdim.

"—E efendim, bu kadar hayır yapmış, işte elektriği icat etmiş!"

İmanı varsa, müslüman olmuşsa, "*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*" demişse, cennete girer.

"—Dememişse?"

Müslüman olmayan cennete giremeyecek ki... Kim bilir ne edepsizlikleri de vardır. Hayatını bilmiyoruz ki, ne haltlar karıştırmıştır. Kim bilir? Bunu icat olsun diye yapmış. Öyle, bir taraftan bakmakla iş bitmez. İşin kaç çeşit tarafı var. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi o iman cevherinden mahrum etmesin…

Ev var, şebeke var, elektrik tesisatı var, kablolar var, düğmeler

var, ampuller var.

“—Hocam, daha elektriği şebekeye henüz bağlatmadık.”

E gece karanlıktasın hiç boşuna uğraşma.

“—Niye karanlık olsun, hepsi var!”

Hepsi var ama elektrik şebekesine bağlanmadan o ampulün olması işi bitirmez, şebekeye bağlandığın zaman yanar.

“—Şebekeye bağlanmak ne?”

Müslüman olmak… Müslüman olduğun zaman cereyan geliyor, o zaman senin ampulün yanar, o zaman için dışın aydınlanır. O olmazsa, bir şey olmaz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi o imanın nurundan mahrum etmesin… Bu güzel huyları cemiyetimize yerleştirmemizi nasib eylesin…

Biz bunları duyacağız, tatbik edeceğiz, öğreteceğiz. Yayılacak, yerleşecek, cemiyetimiz muhabbetli bir cemiyet olacak. Birbirimiz için canımızı vereceğiz, “O benim kardeşim!” diyeceğiz.

Omzuna elimizi atacağız, sakalını öpeceğiz.

“—Benim canım kardeşim.” diyeceğiz. “Gel bu akşam çorbayı beraber içelim!” diyeceğiz.

Efendim, bir yardımlaşma, muhabbet havası içerisinde düşmanı hasedinden “Çat!” bir ses duyulacak.

“—Aaa! Ne oldu?”

Sırtından çatladı düşman. Çatladı hırsından. Sırtından…

“—Niye?”

E muhabbete dayanamadı. Şeytan da çatladı, düşman da çatladı. Tamam, silaha lüzum kalmadı. Bak gitti gümbür gümbür. Biz muhabbetli olursak böyle olur.

Allah bizi muhabbetli, has, halis, sevdiği müslümanlar eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

24. 02. 1985 - İskenderpaşa Camii

19. EZANI DUYAN KİMSE

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ فَلَمْ يَأْتِهِ ، فَلاَ صَلاَةَ لَهُ ، إلاَّ مِنْ عُذْرٍ

(ه. طب. ك. حب. ق. ض. عن ابن عباس)

RE. 424/9 (*Men semia'n-nidâe felem ye'tihî, felâ salâte lehû, illâ min uzrin.*)

Sadaka rasûlü'llah, fi mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi lütfu, ikramı, ihsanı üzerinize olsun... Peygamber SAS Hazretleri'nin hadislerini, *Râmûzü'l-Ehâdis* isimli hadis kitabından okunmaya başlamazdan önce, evvela Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâki için; sonra onun cümle âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhları için; ve sâir enbiyâ ve mürselînin; cümle evliyânın ruhları için; mürşid ve mürebbilerin ruhları için; sâdât ve meşâyih-i turuk-ı aliyyemizin, halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin, müntesiplerinin ruhu için;

Okuduğumuz kitabı cem ve te'lif etmiş olan Hocamız Ahmed Ziyâeddin Gümüşhanevî Hazretleri'nin ruhu için; kendisinden feyiz aldığımız Muhammed Zahid Kotku Hocamız'ın ruhu için; bu

beldeleri fetheden şehidlerin, gazilerin, fatihlerin, mücahidlerin ruhları için; bu beldelerde medfun bulunan sahâbe-i kirâmın, tabiinin, evliyaullahın, hayır ve hasenât sahibi kişilerin ruhları için; şu camiyi yaptıran, tamir ettiren, bu hâle kadar gelmesine yaşamasına, devamına sebep olanların geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için; bizim de Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım!

……………………

a. Ezanı Duyan Camiye Gelecek

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[204]

مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ فَلَمْ يَأْتِهِ ، فَلاَ صَلاَةَ لَهُ ، إِلاَّ مِنْ عُذْرٍ

(ه. طب. ك. حب. ق. ض. عن ابن عباس)

RE. 424/9 (*Men semia'n-nidâe felem ye'tihî, felâ salâte lehû, illâ min uzrin.*)

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş.

(*Men semia'n-nidâe felem ye'tîhi*) "Her kim ki çağrıyı, nidâyı duyar ve duyduğu halde gelmezse; (*felâ salâte lehû*) onun hiçbir namazı yoktur. (*İllâ min uzrin*) Ancak özür sebebiyle gelmemesi hariç!"

Buradan anladığımıza göre, çağırmak ne oluyor?

Ezan! Farz olan namaza müezzin ezanla çağırıyor. Minareden, yüksek bir yerden, kapının dışından veyahut da caminin içinden

---

[204] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.260, no:793; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.415, no:2064; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.372, no:893; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.420, no:4; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.446, no:12265; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s.497, no:1914; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.57, no:4719; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.699, no:20993; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.409, no:22482.

sesleniyor; o şahıs da gelmiyor.

Müezzin, (*Hayye ale's-salâh*) "Haydi namaza! (*Hayye ale'l-felâh*) Kurtuluşa gel!" diyor; o şahıs ezanı duyduğu halde gelmiyor.

Evinde kılıyor olduğu yerde kılıyor, camiye gelmiyor; (*felâ salâte lehû*) onun namazı yoktur." Peygamber Efendimiz öyle buyurmuş. (*İllâ min uzrin*) "Mazereti müstesna..."

Ayağı tutmuyor, hasta; gelemeyecek, gelse duramayacak. Yolda bir tehlike var veyahut buraya geldiğinde küçük çocuk evde yalnız kalacak gibi bir mazeret olursa, mazeret müstesna!

"—Onun hiçbir namazı yoktur!" ne demek?

Namazdan kâmil bir sevap alamaz! Boynundan öğle namazı, ikindi, yatsı namazı borcu düşer ama kâmil bir sevaba nail olamaz, mânasına olabilir veyahut evinde kıldığı namazı kabul olmaz mânasına olabilir!

Mevlâmız bazı ibadetleri kabul ediyor, bazılarını kabul etmiyor. Hadis-i şeriflerde geçiyor:

Meselâ, birisi namaz kılmış, tesbih çekmiş, ibadetler, Kur'anlar vs… Melekler onları dergâh-ı izzete götürüyorlar. Birinci semada melek durduruyor:

"—Dur!"

Semanın kapıları var.

"—Nasıl?"

Mi'raca çıkarken Cebrail'le beraber Peygamber Efendimiz'i durdurmuşlar. Cebrail'e soruyor:

"—Sen kimsin?"

"—Ben Cebrail'im."

"—Yanındaki kim?"

"—Hz. Muhammed Mustafa SAS…"

"—Pekiyi, o zaman geçin!"

Demek ki bizim bilmediğimiz bir şeyler var!

Kapıda melekler durduruyor; sevaplar bekliyor, duruyor.

"—Bu sevapları nereye götürüyorsunuz?"

"—Filanca namaz kıldı, oruç tuttu, tesbih çekti, zikir etti…"

"—Bu ibadetleri götür, o herifin yüzüne çal, yüzüne çal! Çünkü Allah gösterişle yapılan ibadeti kabul etmez! Öyle ibadetleri ben buradan geçirmemekle emrolundum!" der.

Her semanın meleğinin kendine göre bir vazifesi var; süzgeç

gibi! İbadetlerin hepsi çıkmıyor, dergâh-ı izzete kadar ulaşmıyor, kabul olmuyor. Dilediğini kabul eder, dilediğini kabul etmez.

إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ (المائدة:٢٧)

(*İnnemâ yetekabbelu'llàhu mine'l-müttakîn*) "Allah ancak takvâ ehli insanlardan kabul eder!" (Mâide, 5/27)

Başka özürlü şeylerden kabul etmeyebilir, kabul olmaz mânasına da gelir. O halde insan ezanı duyunca camiye gelecek, bu oyuncak değil.

Cami ciddi bir yerdir; Allah'ın evi, Beytullah… Bu yerler Allah-u Teàlâ'ya ibadet edilen yerlerdir. Bu ezan oyuncak değil. Ezan okunurken sus bakalım; edebini takın, hizaya gir, intizama gel!

Sonra o ne söylerse ona kulak verecek, can kulağıyla dinleyecek ve iştirak edecek!

İki gözü a'mâ Abdullah ibn-i Ümmü Mektûm geldi. Rasûlüllah'a dedi ki;

"—Yâ Rasûlallah iki gözüm görmüyor, yerim uzakta… Gecesi var, gündüzü var, yatsı namazı var, sabah namazı var; bazen beni kolumdan tutup getirecek insan bulunmuyor… Mescide gelmesem olur mu?"

"—Peygamber Efendimiz;

"—Pekâlâ, madem getirecek kimse yok, madem iki gözün de görmüyor; olabilir!" diye müsaade etti.

O da ayrıldı, birkaç adım gittikten sonra, Peygamber Efendimiz arkasından dedi ki:

"—Ezanı duyuyor musun?"

Yeri uzak ya…

"—Duyuyorum yâ Rasûlallah!"

"—O zaman geleceksin!" dedi.

Ezanı duyup da gelmemek olmaz, oyuncak değil. Yücelerin yücesi Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin daveti.

Peygamber SAS Efendimiz bir hadîs-i şerifte buyurmuş ki;

"—Herkes cennete girecek, reddedenler müstesna!" Demişler ki;

"—Yâ Rasûlallah, insan cenneti reddeder mi?"

"—Bana tâbi olan, benim çağrıma icabet eden, benim yoluma gelen kabul etmiştir. Gelmeyen reddetmiş demektir!"

(*Hayye ale's-salâh*) diyor. Bu hadîs-i şerifteki mânaya göre; "Haydi namaza gel, haydi felaha gel!" diyor, gelmiyor. Onun için istemiyor gibi oluyor.

Hadis-i şeriflerde geçer ki: Cami komşusu olanın, camiye yakın bir yerde oturan bir insanın, ancak camide namazı kabul olur; öteki türlü kabul olmaz. Ya fazileti gider, boynundan bir borcu düşmüş olur ama bir işe yaramaz veyahut da Allah hiç kabul etmez. "Benim davetime icabet etmedi, kabul etmiyorum!" deyiverir.

Onun için ezanlar mühim, bunlara kulak verelim, hazırlıklı olalım. Çağrıldığımız zaman gelelim; abdestli olalım, hazırlıklı olalım. Bazen de insan abdest alıncaya kadar vakit geçiveriyor. Abdest alarak hazırlıklı olmak daha iyi.

Gidenler bilirler, Suudi Arabistan'da hoşuma giden bir uygulama var: Ezan okunduğunda insan uyuyor bile olsa —onlar gündüz, öğle, öğleden sonra filan sıcakta uyurlar, uykuya

yatarlar— ezanla uyandı mı kalkıyor, abdest alıyor, yürüyor camiye geliyor, oturuyor, ondan sonra namaz kılınıyor.

Vakit koymuşlar, demişler ki; "Öğlen namazının farzı ezan okunduktan 25 dakika sonra kılınacak, ikindi namazı 20 dakika sonra kılınacak, akşam namazı 5 dakika sonra kılınacak, yatsı namazı 15 dakika sonra kılınacak…"

Şartları var, caminin duvarına cetvel hâlinde yazmış. Ezanı duyduktan sonra bile akşam namazına rahat yetişiyorsun. Bizim bu memleketlerde ezan okunuyor, içeride bir sünnet kılacak kadar vakit var yok, insan yürüyüp gelinceye, onu kılıncaya kadar farz bile bitmiş oluyor. Biraz beklemek insanların yetişmesi bakımından iyi oluyor.

Ama bizim tarafımızdan yapılacak şey hazırlıklı olmak! Abdestimizin olması, ezan okunmadan mümkünse camiye gelinmesi; onun fazileti çok fazla, daha ezan okunmadan camiye gelmeye çalışmak lazım!

b. Müezzini Tekrarlamanın Sevabı

Gelelim bundan sonraki hadis-i şerife. Yine müjdeli bir hadis-i şerîf okumak istiyorum size. Kısa... Peygamber Efendimiz buyurmuş ki, yine Taberânî'nin rivâyet ettiğine göre:[205]

مَنْ سَمِعَ الْمُؤَذِّنَ ، فَقَالَ مِثْلَ مَا يَقُولُ ، فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ

(طب. عن معاوية)

RE. 424/8 (*Men semia'l-müezzine, fekàle misle mâ yekùlü, felehû mislü ecrihî.*)

(*Men semia'l-müezzine*) "Her kim ki müezzini duyarsa, (*fekàle misle mâ yekùlü*) onun her dediğini tekrar ederse…"

Müezzin (*Allahu ekber! Allahu ekber!*) diyor, o da (*Allahu ekber! Allahu ekber!*) diyor.

Müezzin (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*) diyor, o da (*Eşhedü en lâ*

---

[205] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.346, no:802; Muaviye RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.701, no:21002; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.92, no:1870; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.406, no:22476.

ilâhe illa'llah) diyor.

Müezzin (*Eşhedü enne muhammeden rasûlü'llah*) diyor, o da tekrar ediyor…

(*Felehû mislü ecrihî*) "O müezzinin ecri kadar o da ecir alır, tekrar ettiği için."

Müezzinin ecri ne?

Müezzinin sesinin ulaştığı yerde ne kadar taş, ağaç, canlı, böcek, yaprak, çiçek varsa hepsi ona şehadet edecek, dua edecek. Müezzinler kıyamet gününde çok şerefli olacak, boylu poslu olacak, öteki insanlardan farklı olacak.

Neden? İnsanları Allah'ın yoluna, Allah'ın ibadetine çağırdı. Hayra vesile ve vasıta oldu diye onun şerefi çok olacak.

Ezanı yukarıda müezzin okuyor, sen de tekrar ediverdin mi, o kadar ecri sen de alacaksın! Onun için, ezana kulak vereceksin, konuşmayı, başka işi keseceksin, tekrar edeceksin ki o sevabı alabilesin!

(*Hayye ale's-salâh! Hayye ale'l-felâh!*) taraflarına gelince ne olur? (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) denilir.

(*Hayye ale's-salâh*) ne demek? "Namaza gel!" demek. *Hay'ale* mastar olarak, (*Hayye ale's-salâh*) derler.

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illa bi'llâh*) demeye Arapça'da *havkale* derler. Onun gibi buna da *hay'ale* deniliyor.

O zaman ne diyecek: (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*)

İnsanın gücü kuvveti yok ki! İbadete güç yetirmek de Allah'tan, günahtan sıyrılmak da Allah'tan! Adam kalkamaz, hele hele içinde bir kusur, kabahat varsa o ibadete gelemez, o sevabı kazanamaz. Allah getirtmez, nasib etmez. Böyle hisseder, kalkıp ibadete gitsem sanki ökse otuna oturmuş da, sanki kuş ökseli dalın üstüne kondu da pır pır uçamıyor, yapıştı gibi yerinden kalkamaz. Her şey Allah'tan!

(*Hayye ale's-salâh*) "Namaza gel!" diyor. (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "Güç kuvvet yok ki! Ancak Allah verirse olur!"

"Allah hayırlara muvaffak etsin, şerlerden elimizi çeksin…" demek oluyor.

(*Hayye ale'l-felâh*)'ta da öyle denilecek, ötekiler aynen tekrar edilecek. Bundan sonra ezana saygı duyalım, saygımızı güzel

yapalım inşaallah…

c. Herkes Yaptığının Karşılığını Görür

Buhârî'de ve Müslim'de olan bir hadîs-i şeriftir. İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[206]

مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللهُ بِهِ ، وَمَنْ رَاءَى رَاءَى اللهُ بِهِ ، وَمَنْ شَاقَّ شَقَّ اللهُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (حم. م. خ. ه. عن جندب)

RE. 424/10 (*Men semmea semmea'llàhu bihî, ve men râyâ râya'llàhu bihî, ve men şâkka şakka'llàhu aleyhi yevme'l-kıyâmeh*)

Bu hadîs-i şerifin manası şu:

(*Men semmea semmea'llàhu bihî*) "Her kim ki, süm'a yaparsa Allah da ona süm'a yapar!"

Süm'a ne demek? Yaptığı işi, kendisini şöhretlendirecek gibi ortaya atıyor, yaptığı ibadetleri söylüyor, hayırları, hasenâtı belli ediyor.

"—İnsanlar duysun, benim namım yürüsün, insanlar bilsin!" gibilerden ortaya atmasına süm'a derler. İnsan; namım yürüsün, yaptığım hayırlar hasenatlâr kulaklarda duyulsun da oradan bazı menfaatler gelir elbette diye hareket ederse, o zaman Allah da onun şöhretini mahşer halkına duyurur. Ondan sonra da ecri vermez, öyle cezalandırır! Çünkü süm'a yaptı.

---

[206] Buhàrî, *Sahîh*, c.XXII, s.65, no:6619; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.133, no:406; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.93, no:1524; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.180, no:13153; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.166, no:1682; Cündeb RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.255, no:5301; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.330, no:6819; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.323, no:1059; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.526, no:36449; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.45, no:20474; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.48, no:3691; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.382, no:17661; Ebû Bekre RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.383, no:17665; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.472, no:7482; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.412, no:22492.

(*Ve men râyâ, râya'llàhu bihî*) "Kim riyakârlık yaparsa, yaptığı işi gösteriş için yaparsa, 'Görsünler de aferin desinler, ben de ondan dünyevi bazı faydalar sağlayayım…' diye insanların görmesini isterse Allah da ona riya yapar!"

Riya ile muamele eder. Cenneti gösterir, "Cennete giriyorum!" dedirtir, cehenneme döndürür! Diyecekmiş ki;

Bu hadis değil başka hadisten bunu anlıyoruz:

"—Yâ Rabbi! Evet, kabahatim var cehenneme gireceğim ama cenneti bana göstermeseydin. Hasretim içimden daha arttı. Onu gördükten sonra cehenneme gitmek daha beter azap oldu, daha fena oldu, keşke onu görmeseydim de hiç olmazsa görmeden yansaydım!"

"—Sen de dünyada amellerini başkalarına gösterdin ama güzel amel etmedin; aslında riyakârlık, gösteriş yaptın. Bu da sana gösteriş!"

Sanki sevabı varmış, sevap kazanılıyormuş gibi gösteriliyor, Allah vermiyor. İnsan ahirette, yaptığı kabahatin cinsine göre ceza buluyor.

(*Ve men şâkka*) "Her kim Ümmet-i Muhammed'e meşakkat verirse, zorluk çıkartırsa, başını daraltırsa, sıkıntı yüklerse; (*şakka'llàhu aleyhi yevme'l-kıyâmeh*) kıyamet gününde Allah ona meşakkat yükler!"

Bu hadîs-i şerifte, (*El-cezâu min cinsi'l-amel*) "Karşılık, yapılan amele göredir!" kaidesi görülüyor.

Riyakârlıksa nimetleri görür, mahrum kalır; gösteriş ise, şöhretlenmekse, lafını, namını yürütmek ise, Allah kıyamet ehline namını başka türlü duyurtur, ondan sonra yine cezalandırır. Ali oğlu Veli; adı duyuldu ama ondan sonra mahşer halkına rezil rüsva oldu!

Bu hadisten ne anlıyoruz?

Dilimizin döndüğü kadar anlatmaya çalıştık. İnsan yaptığı şeyi Allah rızası için yapacak. Gösteriş için yapmayacak, şöhretlenmek için, namı yürüsün diye yapmayacak. Başkasına meşakkat vermeyecek, müslümanların başını daraltmayacak, başını sıkmayacak, onlara eza cefa etmeyecek… Yaparsa, âhirette yaptığının mukabelesinde aynı tarzda ceza görür, bu anlaşılıyor.

d. Riyâ İçin Amel İşlemek

Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[207]

مَنْ سَمَّعَ النَّاسَ بِعَمَلِهِ، سَمَّعَ اللّٰهُ بِهِ سَامِعَ خَلْقِهِ، وَحَقَّرَهُ وَصَغَّرَهُ

(ابن المبارك، حم. وهناد، طب. حل. عن ابن عمرو)

RE. 424/11 (*Men semmea'n-nâse bi-amelihî, semmea'llàhu bihî sâmia halkihî, ve hakkarahû ve sağğarahû*)

"Kim yaptığı ameli insanlar duysun diye yaparsa, kendisinin reklamını yaparsa, propaganda yaparsa Allah da onu mahlûkatın kulaklarında şöhretlendirir!" (*Ve hakkarahû ve sağğarahû*) "Sonra onu hakaretlere uğratıp küçültür de küçültür, mahşer halkının huzurunda hakarete uğratır, tahkir ve tasgir eder, alçaltır!"

Onun için *riya* ve *süm'a* denilen şey; reklam yapmak ve gösteriş yapmak, kendisinin âhiret amelini başkaları görsün diye, alkışlasın, beğensinler; ben dünya menfaati celbedeyim diye bir şey yapmak çok büyük kusurlardan birisi. Kalbe ait, insanın gönlüne ait hastalıklardan bir korkunç hastalıktır, kötü hastalıktır. İnsan bunu yaptığı zaman riyakârlıkla yaptığı ameli Allah kabul etmez.

İnsan *hâlisen li-vechi'llâh* amel etmeyi öğrenecek! Sırf Allah sevsin diye, Allah'ın rızasını kazanmak için hareket etmeye kendimizi alıştıracağız. Varsın halk bilmesin! Eskilerin tekerlemeleri vardır, güzel sözler söylemişler:

İyilik yap, denize at; balık bilmezse de Hâlık bilir!

---

[207] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.162, no:6509; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.172, no:4984; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.331, no:6822; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.37, no:135; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.293, no:482; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.526, no:36448; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.46, no:141; Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.441, no:872; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.381, no:17660; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.99; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.483, no:7535; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.408, no:22479.

Sen iyiliği yap da isterse hiç kimse bilmesin, dalgalar arasında sular içinde kaybolsun, dibe gitsin. Varsın mahlûkat bilmesin, Allah bilmiyor mu? Gösterişe lüzum yok!

Gösterişe *riy*â derler. Kendisini reklam yapmaya, kendisini provoke etmeye, şöhretlenmeye, böbürlenmeye de *süm'a* derler.

Süm'a: *Semia*'dan geliyor; kendi meziyetlerini güya kulaklara işittirmek.

Riyâ: Reâ'dan geliyor; görmekten, başkalarına göstermekten geliyor, Türkçe'de gösteriş diyoruz.

Et-Tergib ve't-Terhib adlı hadis kitabından bir hadis aklıma geldi:

Bir kimse bir iyilik yapsa diyelim ki bir misal olarak geceleyin kalktı gönlüne bir yumuşaklık geldi, o gece ne olduysa artık abdestli yattı. "Haydi gece kalkayım, Mevlâma tesbih çekeyim, ibadet edeyim!" dedi. Kalktı, tesbih çekti, gözü yaşardı, ağladı, Kur'an okudu, tatlı bir gece geçirdi. Hoş, tadı damağında…

Şeytan onun sevap kazandığını kıskanıyor ya onun yanına gelir, damarından girer. Bir insan böyle bir iyilik yaptı, Allah buna en aşağı on misli sevap verir veya yedi yüz misli verir veya bi-gayri hisâb verir. Allah'ın işine akıl ermez, hesaba gelmez tarzda çok da sevap verebilir. Kalbinin paklığına göre çok sevap verebilir.

Eğer bu yaptığını başka yerde söylerse…

Mesela insan bazen kendisinin gösteriş yaptığının, riyakârlık yaptığının farkında olmaz, yaptığı iyi şeyleri söylediğinin farkına varmayabilir. Çünkü içinden bir his ona "Söyle, söyle…" diyor. Mesela akşam tesbihinin, teheccüt namazının tadını duydu ya, içinden bir ses söyle şimdi der.

Bazıları öyle diyor:

"—Allah riya etmesin, gösteriş olmasın; dün gece kalktım da buz gibi suyla abdest aldım da bir saat Allah ne verdiyse ibadet ettik… Tam o sırada telefon çaldı…"

Öbür tarafı bırakıp da şu telefonu doğrudan söylesene! Hayır, maksat oradaki o yaptığı ibadeti de söylüyor, gitti. Bir insan yaptığı güzel ibadeti, hayrı söylerse Allah onun yedi yüz mislisini, on mislisini silermiş; bir sevap kalırmış! Katları gitti, eyvah. Mükâfatı kat kat alacaktı ama bir mükâfatı kaldı.

Onunla da tatmin olmadı, gitti başka bir yerde daha söyledi:

“—Ya dün gece Allah bana bir hafiflik verdi, kalktım bir ibadet ettim bir ibadet ettim, gözyaşlarımdan secde mahalli ıslandı, Allah kalbime rikkat verdi, Allah cümleye kalp inceliği versin…” filan.

Seni riyakâr seni! Allah o sevabı da silermiş, riyakârlıktan dolayı günah yazarmış. Bunun için insanın iyiliğini de çok söylememesi lazım, dilini tutması lazım.

Ebû Süleyman ed-Dârânî Rh.A. galiba bir talebesinin, bir müridinin evine gitmiş. Şeyh efendi bizim eve geldi, diye müridi tabii bayram yapıyor. Başköşeye oturtmuş. Şeyh efendiye yemek çıkartacak, sofra koymuş, içeriye seslenmiş:

“—Hatun, sofraya en güzel tabakları koy! İkinci hacdan getirdiğimiz tabaklar var ya güzel, işte o tabakları koy!” deyince, hoca efendi kaşlarını çatmış:

“—Mürai, senin yaptığın iki hac da bâtıl oldu, yeniden hac et!”

İki hac da bâtıl oldu, demiş. “İkinci hacdan getirdiğimiz tabaklara koy!” dediği zaman, oradan anlaşılıyor ki iki kere hacca gitmiş.

“—Seni yalancı, seni mürâî, gösterçi!” demiş, azarlamış. “Bütün iki haccın da bâtıl oldu; var yeniden hac eyle!” demiş.

Eski insanların hâli başka türlü!

Bir mübarek de —galiba Süfyan-ı Sevrî Hazretleri rahmetullahi aleyh— evinden dışarıya çıkarken sırtına cübbeyi geçirmiş, çıkmış gidiyor. Selâm vermişler:

“—Hocamız, efendimiz, cübbeyi ters giymişsiniz, elbiseyi üzerinize ters giymişsiniz!” demişler.

Bakmış, dikişinden filan anlaşılıyor, ters giymiş.

“—Çıkart “demişler.

“—Yok, ben Allah rızası için giydiğim şeyi insanlar için çıkarmam!” demiş.

“—Varsın ters olsun! Ben bunu niye giydim?”

“—Allah rızası için giydim!”

İnsan niye giyiniyor? Bak her şeyde neyi düşünüyor? Arkadaşlar, neden giyiniyorsunuz?

“—Üşümeyeyim filan diye!”

Hayır, Allah “Örtün!” demiş, ondan! Çünkü başka türlü giyinirdim. Giyinmenin şekli şemaili, sebebi var; biz Allah

emrettiği için giyiniyoruz.

Allah bize örtünmeyi emretmiş; erkeğe de kadına da, kapatmamız gereken yerler var. Evet, erkeğin kapatacağı yerler daha az, kadının daha çok!

Niye yemek yiyorsun?

Efendim vücuduma karşı borçluyum, vücudum da benden hesap sorar: "Yâ Rabbi! Bu bana hakkım olan gıdayı vermedi!" der. "Ben bu vücuda bakmasam, ihmalimden dolayı verem olsam bu vücut benden davacı olur. Ben ondan yiyorum…"

Niye çalışıyorsun?

"—Helâlinden para kazanayım, evdeki çoluk çocuğa helâl lokma yedireyim. Hayır yapayım, ben de bir sofra açayım. Gelsinler; ihvânımız, kardeşlerimiz benim de soframda yemek yesin, sevap kazanayım. Elimden geldiğince şuna buna da yardım edeyim…" Böyle olacak.

İnsan her yaptığı şeyi bu niyetle yapacak.

O adamcağız da öyle demiş. Mezhep kurdu da mezhebi sonradan devam etmedi, taraftarları bu zamana kadar yaşamadı. Süfyân-ı Sevrî; "Allah rızası için giydiğim libası insanların rızası, hatırı için değiştirmem!" demiş. Varsın öyle dursun; insanlardan korktuğu yok, Allah'tan korkuyor, Allah'ı düşünüyor.

Hoşuma giden şeylerden birisi:

Bâyezîd-i Bistâmî, evliâullahın büyüklerinden, çok meşhur mübarek bir zât. Otuz defa yaya hac yapmış. Nefsi kendisine demiş ki;

"—Epeyce hac ettin, Allah indinde mevkiin makamın yüksektir. Bu kadar haccın ne kadar sevabı vardır…"

Şöyle bakmış, nefsi içinden ibadetlerini beğeniyor ve onlardan dolayı böbürlenmek hissi geliyor. Oradaki çörekçinin yanına gitmiş, demiş ki;

"—Otuz defa yaya hac ettim, param yok; bu otuz haccın sevabını vereyim, bana bir çörek verir misin?" demiş.

Adamın gözleri açılmış: "Tabii, al çöreği!"

Çöreği almış ve hac sevabını vermiş.

"—Sevaplar alınır verilir mi?"

Evet, alınır verilir, şakaya gelmez!

Biz küçükken —Allah rahmet eylesin— hemşerilerimizden birisi geldi:

“—Şu kıldığın namazın, tuttuğun orucun sevabını bana verir misin?” dedi.

Yutkundum, düşündüm, taşındım filan. Sonra rahmetli anam dedi ki:

“—İyi ki verdim demedin. Verdim deseydin, sevabı ona giderdi!”

O gittikten sonra öyle dedi. Öyle aldım-verdim, şakaya gelmez!

Bâyezîd-i Bistâmî; “Otuz haccın sevabını verdim!” demiş, ondan sonra çöreği almış. Bir çörek aldı. Götürmüş, oradaki köpeğin önüne de “Al bunu ye!” diye çöreği koymuş. Köpek onu bir çırpıda yutmuş.

Nefsine dönmüş:

“—Ey nefis! Seni mel’un seni! Şimdi ne ile övüneceksin, şimdi tutunacak dalın kaldı mı? Allah’ın rahmetinden gayri dayanacak bir şeyin kaldı mı?” demiş, böbürlenmesini kırmış.

O adamların işlerine akıl ermez, anlayamayız. Ne kadar ince düşünüyorlar; o nefsin o böbürlenmesine çareyi öyle bulmuş. Yoksa insan böbürlenip duracak!

Öyle insanlar var ki günah küpü, içi dolu, günah küpü!

“—Allah beni cennetine sokmayacak da başkasını mı sokacak?” diyor.

Sokmazsa yakasına mı yapışacaksın? Ne biçim laf! Dünya kadar kabahati de var!

“—Sen benim kalbime bak!” diyor.

Senin kalbin çirkeflik dolu, görünmüyor diye konuşuyorsun ama berbat! Ne sanıyorsun sen kendini?

Edepsiz edepsiz konuşuyorlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi riyakârlıktan, iç hastalıklardan; dâhilî hastalıklarından, dışarıdan görünmez gönül hastalıklarından korusun. Çünkü bunlar haricî hastalıklardan daha beterdir!

Kolunda bir çıban çıkar, tedavi ettirirsin; kolun kırılır, sardırırsın… İçindeki o hastalık güzel bir tabîbin eline geçmezse,

ömrünün sonuna kadar gider ahiretini de mahveder. Onun için *amelü'l-kalb*, kalp ameli, gönül işleri gönle ait meseleler zâhir işlerinden daha önemlidir.

Fıkh-ı bâtın, fıkh-ı zahirden daha önce gelir. Dış şekli itibariyle insan namazı dosdoğru kılar ama niyeti fasit olunca, riya olunca sevap alamaz, günaha girer. Onun için bunların da öğretilmesi lazım. Bunları öğreten ilim de ilm-i bâtındır, ilm-i tasavvuftur. Onun için o şart, onu öğrenmek herkese farzdır.

e. Zâlim Yöneticiyi Desteklemek

Hatib el-Bağdadi ve Dara Kutnî'den rivayet edilmiş bir hadîs-i şerif, Mücahid mürsel olarak rivayet etmiş:[208]

مَنْ سَوَّدَ اسْمَهُ مَعَ إِمَامٍ جَائِرٍ ، حُشِرَ مَعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(خط. فى المتفق والمفترق عن مجاهد مرسلاً)

RE. 424/12 (*Men sevvede'smehû mea imâmin câirin, huşira meahû yevme'l-kıyâmeti*.)

(*Men sevvede'smehû mea imâmin câirin*) "Her kim ki ismini zalim bir hükümdarla kaydettirir, onun yanında olursa, ismi onun yanı başında olursa; (*huşira meahû yevme'l-kıyâmeti*) kıyamet gününde onunla beraber haşrolur!"

"—Bu ne demek?"

İnsanların her yaptığı şey yazılıyor!

"—Nasıl yazılıyor? Kurşun kalemle mi mürekkepli kalemle mi? Çıkan mürekkeple mi çıkmayan mürekkeple mi? Beyaz kâğıda mı sarı kâğıda mı?"

Ona aklımız ermez. Ama:

اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (الجاسية: ٢٩)

---

208 Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.II, s.132, no:319; Mücâhid Rh.A'ten.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XX, s.417, no:22503.

(*İnnâ künnâ nestensihu mâ küntüm ta'melûn*) "Biz sizin her işlediğinizi kopya yapıp yazmaktayız!" (Câsiye, 45/29) deniliyor.

Olur mu? Olur.

Olabilir mi? Niye olmasın!

"—Hocam şimdi şuraya bir video kamerası koysalar, yarım saat sonra ben senin vaazını dinletirim. Oradan alırım, kaseti koyarım, falanca kimseye dinletirim…"

İnsanlar sesiyle, görüntüsüyle böyle tesbit ediyor da Allah *celle celâlüh ve amme nevâluh*, her şeye kàdir olan âciz mi?! Hep her şeyimiz yazılıyor.

Bir insan gitti, bir zalim adama yardakçı oldu, destekçi oldu, onun safına katıldı, onunla beraber çalışıyor, ama adam zalim!

Zalim gelmiş, mesela Kâbe'ye savaş açmış, öyle insanlar var. Kâbe-i Müşerrefe'ye ordu çekmiş, muhasara etmiş, Kâbe'ye mancınıkla taş atmış. Öyle insanlar var ki, Medine'ye gelmişler sahâbe-i kirâmı kahren, zulmen öldürmüşler. Tek başına öldüremezdi, bir adamın iki tane eli var, bir şey yapamazdı. Etrafında toplanan adamlara dayanarak yaptı. Orduyla geldi, pürsilah mızraklı adamlar geldiler, zavallı cami cemaati bir şeyler yapamadı. İstediğini astı, istediğini dövdü, istediğine sövdü, istediğinin malını aldı, boynunu vurdu… Bir şeyler yaptı.

Neye dayanarak yapıyor?

Etrafındaki aveneye, tayfaya dayanıyor. Etrafındaki yardakçılara, şakşakçılara, destekçilere dayanıyor. Her kim ki ismini bir zalim hükümdarın isminin yanına kayıt ettirirse, mânevî bakımdan onunla beraber olursa; melekler, 'Bu adam filanca zalimin avenesi.' diye yazarlarsa, ismi o grupta olursa, o zaman zalimlerle beraber olur, ayrılmaz olur, cehenneme beraber giderler.

Onun için, insanın kimi tutup kimi desteklediğini çok iyi düşünmesi lazım. Hatta insanın oğlu, kızı, torunu bir kabahat yaptığı zaman kabahatine gülmesi bile doğru olmaz:

"—Küçük çocuktur canım, aldırma! Bak küçücük, dört yaşında çocuk ne kadar güzel sigara içiyor… Kah kah, kih kih…"

Sen gülmeyi görürsün! Ondan sonra on dört yaşına gelir, yirmi dört yaşına gelir; o sigaranın içine afyon da koyar, öyle içer. Sen

küçük yaşta onu kah kah gülerek teşvik edersin:

“—Vay bacaksız!” dersin, yanağını şapur şupur öpersin, oradan sigarayı, içkiyi matah sanır.

“—Gel bakalım, otur yanıma iç…”

Alıştırırsın, ondan sonra ayıkla pirincin taşını!

Peygamber SAS Efendimiz:

“—Zalim, münafık, fasık, günahı aşikâr bir kimseye, ‘Ey efendim!’ denince Arş titrer!” diyor.

Taviz yok, hakkı dobra dobra söyleyeceksin! Zalimse, zulmünü engellemek ona yardımdır. Asıyor, kesiyor, vuruyor, kırıyor… Onun yapmasına yardımcı oldun mu ortak olursun, cehenneme beraber gidersin; onu engellemeye çalışacaksın.

Peygamber SAS Efendimiz başka bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmuş:[209]

أُنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا ، أَوْ مَظْلُومًا ! قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِّ ، نَصَرْتُهُ مَظْلُومًا ، فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا ؟ قَالَ: تَمْنَعُهُ مِنَ الظُّلْمِ ، فَذٰلِكَ نَصْرُكَ (حم. خ. ت. حب. ع. هب. ق. عن أنس)

---

[209] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.863, no:2312; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.210, no:2181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11967; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.571, no:5167; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.346, no:576; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.449, no:3838; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.101, no:7606; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11290; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.94; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.764, no:762; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1401; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.375, s.646; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.83; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.321; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7458; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.122, no:229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.338, no:40057; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.93, no:1092; Hàris, *Müsned*, c.III, s.238, no:747; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1757; Enes RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.570, no:5166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:649; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.210, no:679; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.401, no:2753; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.345; Câbir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.414, no:7204, 7205; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.241, no:631; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.76, no:5840; RE. 84/7.

(*Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen*) "Müslüman kardeşin zàlim de olsa, mazlum da olsa ona yardım et!"

(*Kîle*) Denildi ki: (*Yâ rasûla'llàh, nasartühû mazlûmen*) "Yâ Rasûlallah, mazlumken yardım etmeyi anlıyorum, tamam; (*fekeyfe ensuruhû zàlimen*) ama zàlimken ona nasıl yardım edeyim?"

(*Kàle*) Buyurdu ki: (*Temneuhû mine'z-zulmi*) "Zàlimin zulmünü engellemeğe çalışırsın, zulmü yaptırtmazsın; (*fezâlike nasruke*) bu da ona senin yardımındır." diyor Peygamber Efendimiz.

Neden, o nasıl yardım?

O zulmü yapmadığı zaman günaha girmez; yaptığı zaman âhireti mahvolur. Yaptırtmamak ona yardım… Onun için müslümansa müslüman, seviyorsan sev o zaman, muhabbetin devam etsin. Zulüm yaptırma, zalimliğine mâni ol, engelle; o ona yardımdır. Yoksa gidip safında yer alırsan, o zaman onunla beraber cehenneme yuvarlanırsın. Allah korusun…

Etrafımızdaki hadiselerden misaller verelim:

Saddam Hüseyin İran'a saldırdı. Etrafında adamlar var. İki komşu ülke; saldırmasaydınız, gül gülistan olsaydı, geçinseydiniz, işbirliği yapsaydınız, aranızda yollar yapsaydınız, barajlar yapsaydınız, suyunun yarısı oraya yarısı buraya gitseydi. Avrupa devletleri birbirlerine gümrüksüz geliyorlar gidiyorlar, bunun gibi hoş olsaydı… Fena mı olurdu? Hiç saldıracak şey bulamadın mı? Saldırdılar, o da karşı koydu. O ona top atıyor, o ona atıyor; müslümana yakışıyor mu? İnsanın yüreği kan ağlıyor.

Nasıl yapıyor? Destekçisi var. Ona evet demiş, tâbi olmuş insanlar var, öyle yapıyor.

Kim desteklerse, kim ismini o grupta yazarsa, o da onunla beraber olacak. Zalime destek olmak yok!

f. İçki İçmenin Cezası

Bu hadis-i şerif de içki içmekle ilgili. Ahmed ibn-i Hanbel'de, Taberânî'de, *Müstedrek*'te zikredilmiş. Abdullah ibn-i Ömer'den, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs'tan, Câbir (*Radıya'llàhu anhüm ecmaîn*)'den rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz

buyurmuşlar ki:[210]

مَنْ شَرِبَ الخَمْرَ فَاجْلِدُوهُ ، فَإِنْ عَادَ الثَّانِيَةَ فَاجْلِدُوهُ ، فَإِنْ عَادَ الثَّالِثَةَ فَاجْلِدُوهُ ؛ فَإِنْ عَادَ الرَّابِعَةَ ، فَاقْتُلُوهُ (حم. د. ن. ك. عن ابن عمر ؛ د. ت. ك. عن معاوية)

RE. 424/13 (*Men şeribe'l-hamra fe'clidûhu, fein âde's-sâniyete fe'clidûhu, fein ade's-sâlisate fe'clidûhu; fein âde'r-râbiate faktülûhu.*)

(*Men şeribe'l-hamra*) "Kim içki içerse…"

Sarhoşluk veren içki demek anlaşılıyor. Cinsi ne olursa olsun, adı ne olursa olsun, sarhoşluk verdi mi hepsi içkidir. İçtin; kafan

---

[210] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.65, no:3888; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.314, no:17282; Kabîsa ibn-i Sueyb RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.XVII, s.137, no:5567; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.136, no:6197; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.413, no:8114; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.227, no:5171; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.280, no:7748; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.413, no:8115; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.255, no:5296; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.307, no:2337; Abdürrezzak, *Musannef*, c.VII, s.380, no:13549; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.355, no:1364; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.93, no:16893; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.255, no:5297; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.334, no:767; Abdürrezzak, *Musannef*, c.IX,s.247, no:17087; Muaviye RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.355, no:1364; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.314, no:17285; Tahavî, *Şerhü'l-Maânî*, c.III, s.161, no:4567; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.431, no:10675; Câbir RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.295, no:4445; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.191, no:6791; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.147, no:235; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.429, no:10670; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.234, no:18082; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.227, no:620; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.149, no:1082; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.155, no:408; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.428, no:10666; Şurahbil ibn-i Evs RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.429, no:10668; Cerir RA'dan.

Kenzü'-Ummâl, c.V, s.355, no:13213; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.425, no:22525.

dumanlandı, yürüyüşün sendelemeye başladı mı hepsi içkidir. İster votka de, ister cin de, ister vermut, ister likör, ister şarap, ister bira, ister beyaz, ister kırmızı de… İster hurmadan yapılmış olsun, ister arpadan, ister mısırdan yapılmış olsun; neden yapılırsa yapılsın, sarhoşluk veren her şey içkidir!

(*Men şeribe'l-hamra fe'clidûhu*) "Sarhoşluk veren içkilerden kim içerse sopayla dövün!"

İslâm'da bir sopayla dövme cezası vardır, seksen değnek vurulacak! İmâm-ı Âzam Hazretleri'ne göre değnek kaldırılacak, pat vurulacak.

İçki içene hür ise 80 deynek, köle ise 40 deynek vurulur.

(*Fein âde's-sâniyete fe'clidûhu*) "İkinci defa yine içerse, yine deynekleyin, sopalayın, dövün!"

Ama belli bir şekle göre; değneği nasıl kaldıracak, hangi hızla vuracak, hepsi adaletli, belli bir ölçüde olacak. Ceza meydan dayağı; şahit olacak, diğerleri içmesin. Canı yansın, öbürleri de baksın. Meydan dayağı var, sopayı yiyor. Vazgeçsinler!

(*Fein ade's-sâlisate fe'clidûhu*) "Üçüncü defa içerse, yine sopalayın! (*Fein âde'r-râbiate faktülûhu*) Dördüncü defa içerse, o zaman öldürün!"

Gümüşhanevî Ahmed Ziyâüddin Hocamız uzun izahat vermiş, yazmış, kaydetmiş:

"—Bu hadîs-i şerifin mevzuunda başka hadis-i şerifler var. Onlar da mütalaa edilmeli! Peygamber Efendimiz'e üçten fazla içki içeni getirdiler de öldürmedi. Binâen aleyh önceden öyle demişti, sonradan bu hüküm kaldırıldı! İslâm'da dördüncü de içerse, öldürme cezası kaldırıldı!" diye kaydediyor. İzahat veriyor.

Tabii fıkhın ahkâmı neyse odur!

g. İçki İçmenin Zararı

Hadîs-i şerif içkiyle ilgili. Taberânî'de ve başka kaynaklarda kaydedilmiş. Peygamber Efendimiz içki hakkında buyuruyor ki:[211]

---

[211] Abdürrezzak, *Musannef,* c.IX, s.239, no:17071; Münkedir Rh.A'den. *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.362, no:13238; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.424, no:22524.

مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ صَبَاحًا ، كَانَ كَالْمُشْرِكِ بِاللهِ حَتَّى يُمْسِيَ ؛ وَكَذٰلِكَ إِنْ شَرِبَهَا لَيْلاً ، كَانَ كَالْمُشْرِكِ بِاللهِ حَتَّى يُصْبِحَ ؛ وَمَنْ شَرِبَهَا حَتَّى يُسْكَرَ ، لَمْ يَقْبَلُ اللهُ صَلاَةً أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ؛ وَمَنْ مَاتَ وَفِي عُرُوقِهِ مِنْهَا شَيْءٌ ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً (ت. عن المنكدر مرسلاً)

RE. 424/14 (*Men şeribe'l-hamra sabâhan, kâne ke'l-müşriki hattâ yümsiye; ve kezâlike in şeribehâ leylen, kâne ke'l-müşriki billâhi hattâ yüsbiha. Ve men şeribehâ hattâ yüskera, lem yakbelü'llàhü salâten erbaîne sabâhan; ve men mâte ve fî urûkihî minhâ şey'ün, mâte mîteten câhiliyyeten.*)

(*Men şeribe'l-hamra*) "Kim içkiyi içerse…"

İzahatta; "Sarhoşluk veren içkiyi az da olsa, çok da olsa, ağzına alıp da tükürecek kadar da olsa, ağzına aldı mı, 80 değneği hak ettirir!" diyor. Bir ağız içimliği de olsa, daha sarhoş olmasa da olsun içmeyecekti, kabahati tahakkuk etmiş oluyor, bir ağız dolusu olsa bile…"

(*Men şeribe'l-hamra sabâhan*) "Kim sabahleyin içki içerse, (*kâne ke'l-müşriki*) o sarhoşluğundan dolayı müşrik kişi gibi, şirk koşan kişi gibi olur! Allah o mevkie, o derekeye indirir, onu makamından aşağıya düşürür!"

(*Ve kezâlike in şeribehâ leylen*) "Gece içerse, (kâne ke'l-müşriki billâhi hattâ yüsbiha. "sabahlayıncaya kadar Allah'a şirk koşmuş insan gibi olur; dakikaları, zamanları o şekilde müşrik gibi, o sıfatla geçer!"

Sonra, (*Ve men şeribehâ hattâ yüskera*) "Kim bunu sarhoşlanıncaya kadar fazla miktarda içerse, (*lem yakbelü'llàhü salâten erbaîne sabâhan*) Allah onun kırk sabahlık namazını kabul etmez!"

Bir ay, on günlük ibadeti gümbürtüye gidiyor, namaz kılsa bile kabul olmaz!

(*Ve men mâte ve fî urûkihî minhâ şey'ün*) "Kim damarlarında bu içkiden bir şey kalarak ölürse…" İçti, daha içki damarlarında

dolaşıyor. (*Mâte mîteten câhiliyyeten*) “Cahiliye devrinde ölmüş biri gibi ölür.”

Bir müslüman bu hadisi duydu mu içkinin olduğu yere gitmemesi lazım.

“—Ben içmiyorum hocam, dükkânımda satıyorum…”

Satamazsın! İçilmesi yasak olan şeyi satamazsın da! Çünkü senin vasıtanla o şahıs o naneyi yiyecek, o haltı yapacak; onun için satamazsın!

“—Hocam, ben satmıyorum, yalnız kasasını sırtımda taşıyorum?”

Taşıyamazsın!

“—Otomobilimde taşıyorum, sırtımda değil. Benim kamyonetim var, arkasına yükleyeyim?. . “

Taşıyamazsın!

“—Hocam, ben içmiyorum da bazen arkadaşlar geliyorlar. Kendim de hiç dokunmuyorum, hizmetçiyi çağırıyorum. Amerikan bardan, dolaptan kıymetli içkiyi, viskiyi vs. çıkartıyorum; gözleri açılmış misafirlerin hepsinin kadehlerine hizmetçi döküyor, o ikram ediyor; ben hiç karışmıyorum?”

Sundurmak da yasak! Ne sunabilirsin, ne sundurabilirsin, ne içebilirsin, ne taşıyabilirsin, ne satabilirsin, ne alabilirsin! Allah hepsine lânet etmiş, içkinin yapıldığı yere de lânet etmiş.

Bu kadar şiddet neden?

Bir kış geçirdik, şiddetli kış; karlar yağdı, buzlar camlardan, damlardan kol boyu, bacak boyu buzlar sarktı; ne yaptın?

“—Ne yapacağız; kapıyı pencereyi sımsıkı kapattık, biraz hava alan yerler olursa oraya kauçuk köpüğü gibi bir şeyler sıkıştırdık. Hatta rüzgârın fazla geldiği yere içeriye soğuk gelmesin diye dışarıdan bir naylon çektik…”

Oradan ibret al! Bir şey fenaysa İslâm da onun her deliğini tıkar, hiçbir yerden fırsat vermez!

Sen soğuğu istemiyordun değil mi?

“—İstenir mi hocam; evde çocuk var; bebek hasta olsun, zatürre olsun ölsün mü?”

Nasıl kıyıyı köşeyi tıkıyorsan, İslâm da öyle yapıyor.

İçki fena! Neden fena?

İçkinin fenalığı hakkında bir tereddüdün var mı?

Hiç tereddüt yok, resmen belli!

Nereden belli? İş ciddi olduğu zaman belli oluyor:

"—Mesela asker nöbette; yanında şişe, üşümeyeyim diye arada kafayı çekiyor; yapabilir mi?"

Tozunu çıkartırlar alimallah, nöbette hele bir yapsın! Askerlik oyuncak mı? Canını çıkartırlar, divan-ı harbe verirler:

"—Vay kerata, sen nöbette içki içiyorsun!"

"—Pekiyi, askerde içilmez, orada olmaz. Araba kullanırken içilir mi? Kendi arabamı kullanıyorum, çarparsam kendi arabam!" diyebilir misin?

Polis bir yakaladı mı canına okur, elinden ehliyeti alır. Bir daha araba kullanmak yok, der. Polisle sabit, askerle sabit, kanunla sabit ki doğru değil!

Doğru değil, sâir zamanlarda dayanamıyorlar, içiyorlar. Bu dünya imtihan dünyası! Canı çekse de, Allah rızası için hâkim olacak, yapmayacak. İslâm'da insanların zayıf yönlerini biliyor, Mevlâmız bizi yaratmış, İslâm'ı bize emreden o... En hayırlısını o bildiğinden;

"—Bunlara biraz fırsat tanısam, bunlar yine nefislerine yenilirler. Onun için imalini yasaklayayım, taşınmasını yasaklayayım, satmasını yasaklayayım, şusunu busunu yasaklayayım…" diyor, her deliği tıkıyor ki, bu zayıf müslüman zavallıcıklar onu görüp de ayılıp bayılıp, dayanamayıp almasınlar.

Her tarafta bol bol olursa, o zaman senin çocuğun bile senin gözünü avlar, bir gafil zamanını yakalar gider haylaz arkadaşlarıyla içebilir. Çünkü bol, her yerde, istemediğin kadar!

Keşke petrol yerine alkolle çalışan arabalar yapsalardı da hepsini oraya harcasaydık! O zaman hem petrole de para vermezdik! Yapılabilirmiş, her çeşit şeyden otomobil çalıştırılabilirmiş. Motorunu ona göre yapacaksın, alkolle çalışan motor yaparsın veya üçte bir nisbetinde katarsın oh! Bizim memlekette arpa kıtlığı mı var? Arpadan, mısırdan, buğdaydan; bazen buğdaylar kurtlandı diye denize döküyoruz. Nişastasını çıkar, alkolünü al, yakıtın içine kat, motoru çalıştır ama insanlara içirme!

Neden?

İçirirsen arabayı çarpmak millî bir zarar! Kafası, aklı başından gider, olmadık yere kızar, en sevdiği can ciğer arkadaşını bıçaklar! Aklı başına geldiği zaman;

“—Hâkim Bey! Ne yapalım, içmiştim, hiç farkında değilim, çok da severdim, canım ciğerim kardeşimdi…” der.

Bıçakladı gitti, katil oldu gitti. İçkiden dolayı şunu yapar bunu yapar, her türlü şeyi yapar; işte bunu bırakacağız.

Alkolik olanların halini biliyorsunuz. Almanya’da filan gördüm; adamlar biracı, alkolik oluyor, şişiyor, artık sokaklarda kenarlara yatıyorlar, çok fena hâle geliyorlar.

O gibi adamlara bakan yerler var. Orada yurtların önünde sabahları 10 mark, 5 mark yevmiye veriliyor, onları alıyorlar, tekrar içkiye yatırıyorlar. İçki insanlığı mahvediyor. Bak İslâm 1400 yıl evvelden onu yasaklamış, “İçmeyeceksin!” demiş.

Ben, sen, öteki arkadaşımız içmiyor; sıhhatimizde bir eksiklik mi var? İçilecek başka şey yok mu? Nice şeyler var.

Zaten içmiyoruz, bu lafı niye bu kadar uzattım?

Sen içmiyorsun ama sen kaç kişisin? Benim karşımda üç yüz kişi, beş yüz kişi, yedi yüz kişi… Bu memlekette ne kadar içki tüketiliyor sen biliyor musun? Küplerle içki tüketiliyor, kullanılıyor. Şu bizim dışımızdaki insanlar…

Biz cemiyetin %3’ü, %5’iyiz. Bizim resmî rakamımız böyle… Allah’ın emrini tutmaya çalışan insan sayısı aşağı yukarı %3’tür; diğerlerini hiç sorma!

İçki de içer, kumar da oynar, zina da yapar, hırsızlık da yapar, rüşvet de alır… Her türlü haltı karıştırır. Çünkü imanı zayıf! Küçükken âhiret inancı öğretilmemiş, ahlâk öğretilmemiş, iyi yetişmemiş. Bazı iyi ailelerin çocukları iyi yetişmeyince öyle oluyor.

Bazı cemiyetlerde de arkadaşları ayartıyorlar. Adam sigarayı çıkartıyor:

“—Yak benden bir sigara!”

Başına çalınsın senin sigaran, bana iyilik mi yaptın?

“—Haydi gel, bu akşam ben ısmarlıyorum; birahaneye gidelim, kafayı çekelim…”

Güya arkadaşlık yapıyor. Şerre oldu mu, keselerin ağzını açıyorlar. Camiye biraz para ver, desen vermezler ama o şerre onu alıştıracak, o zaman yapıyor.

Yaygın bir hastalık! Çocuklarınıza sahip olun! Müptela olmuş olanları da kurtarmaya çalışın! Ama çok zor oluyor, bu iş bir meyhane köşesinde çatlamaya kadar gidiyor.

Allah bizi bu şeylere bulaştırmasın… Bulaşanlara da şifa nasib etsin; kurtulmayı, ayrılmayı nasib eylesin... Kurtarsın, alsın, def etsin, dünyanın öteki ucuna, görünmeyen yerlere gitsin…

i. Kan Dökülmesine Yardımcı Olmak

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerif. Mevzu, zulüm edene yardım etmek. Peygamber Efendimiz SAS ne buyurmuş:[212]

مَنْ شَرِكَ فِي دَمٍ حَرَامٍ بِشَطْرِ كَلِمَةٍ ، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ : آيِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللهِ (طب. عن ابن عباس)

RE. 425/1 (*Men şerike fî demin harâmin bi-şatri kelimetin, câe yevme'l-kıyâmeti mektûbün beyne ayneyhi: Âyisün min rahmeti'llâh*)

(*Men şerike fî demin harâmin*) "Haram bir kanda kim ortak olursa…"

Haram bir kanda ortak olmak ne demek? Haksız bir yere adam öldürülüyor. Kanını akıtmak haram ya; "Kim onun akıtmasına ortak olursa…" demek.

Nasıl? (*Bi-şatri kelimetin*) "Yarım kelimeyle!" bile olsa…

Eliyle yardım etmemiş, destekçi olmamış; diliyle, yarım kelimeyle bile haram olarak dökülmüş kana kim ortak olmuşsa, haram olarak kanın dökülmesine, haksız olarak bir mü'minin kanının dökülmesine ortak olursa, velev diliyle destekleme

---

[212] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.79, no:11102; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.583, no:12315; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.31, o:39935; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.xx, s.439, no:22554.

babından bile olsa ne olur?

(*Câe yevme'l-kıyâmeti*) "Kıyamet gününde o yarım kelimeyle iştirak etmiş olan, biraz bulaşmış olan şahıs. (mektûbün beyne ayneyhi) iki gözünün arasına şu yazı yazılmış olarak gelir: (*Âyisün mi'r-rahmeti'llâh*) Bu adam Allah'ın rahmetinden ümidi kesmiş, Allah'ın rahmetine ermesi mümkün olmayan kişi!"

İki kaşı arasına öyle yazılmış, damgalanmış olarak gelir.

Müslümana zulmetmek yok! Dünyanın her yerinde müslüman kanı akıtılıyor. Bütün İslâm düşmanları birleşmişler. Hepsi birleşmiş! Bütün müslümanlar da darmadağın, içlerinden birinin ne birbirinden haberi var, ne gönlünden üzüntüsü var, ne yardım etmeye niyeti var! Hiçbir şey yapamazsa da elini açıp:

"—Yâ Rabbi! Oradaki mazlum kardeşlerimizi kurtar!" diye dua da etmiyor. Hatırına gelmiyor ki!

Zaten akşam oldu mu bilmem kaçta televizyon açılır, insan onun başına geçer. Telefizyon; telef makinesi, zamanın telef makinesi, zamanları alıyor; çarkları arasında çatır çutur eritiyor:

"—Şimdi haberler, şimdi hava raporu, şimdi film, şimdi bilmem ne yarışması, şimdi bilmem ne…"

Sabaha kadar 3-5 saat geçiyor! Sanki muazzam çark, kocaman bir değirmen: İnsanlar dane, zamanlar dane; telef makinası çatır çutur öğütüyor, un yapıyor! Onun başına geçti mi zaten dünyadan haberi olmaz ki…

Gündüz?

Gündüz adamın işi başından aşkın. Ticaret, aldım-verdim bilmem ne… O da öyle gidiyor.

Gece?

Zaten televizyondaki program geç bitmişti, uykusu geldi, zaten yemeği yiyince bir mahmurluk çökmüştü. Küt, yatıyor.

Sabah ezan okunuyor! Şeytan kulağına bilmem ne etmiş, hiç kalkabilir mi? Mümkün değil! Sonra ancak 07.30'da, 08.00'de kalkıyor; "Aman daireye geç kaldım, işyerine geç kaldım…" Paldır küldür, yüzünü yıkamadan, abdest almadan işe gidiyor. Kendisine faydası yok ki başkasına olsun!

Allah cümlemizi ıslah etsin… Çok kötü müslümanlarız. İyi bir müslüman kim var? Bir seçim yapacak olsak hepimizin bir yeri

sakattır.

İçki içenin hâli sarhoşluğundan belli oluyor, öteki günahları yapanlar belli olmuyor! Bir de onlar belli olsa sarhoşluk gibi, ortada o ayık dolaşan insan yok! Herkesin bir günahı var; kimisi faiz günahında, kimisi gıybet günahında, kimisi tefrika günahında, kimisi tembellik günahında, kimisi şurada kimisi burada... Böyle bir perişanlık var.

Âcizane benim incelemelerime göre düşmanlar başarılı değil! Ne Rusya'sı, ne Amerika'sı, ne Yunanistan'ı, Bulgaristan'ı, ne Avusturya'sı, Macaristan'ı ne şu ne bu... Başımıza gelenler onların başarısı değil, bizim kusurumuz.

Müslümanlar ne zaman iyi müslüman olmuşsa; şuurlu, akıllı, idrakli, ciddi, temiz, pak, çalışkan, insaflı, vicdanlı kale gibi oluyor. Hiç kimse yanına sokulamıyor, başarı oluyor, Allah ikram ediyor! Müslümanlar ne zaman İslâm'dan ayrılmış, kopmuş, uzaklaşmış zevke safaya dalmışsa, nefse şeytana uymuşsa Allah oradan ceza veriyor! Düşmanın başarısı değil, bizim gafletimizden!

Sen yine iyi müslüman ol, yine sen Allah'ın iyi kulu ol! Ahlâklı, temiz, dürüst, fedakâr, kardeşleri için can verecek kimselere Allah hayırlar ihsan eder.

Biz çareyi bilemiyoruz:

"—Yahu bu Amerika ile nasıl başa çıkarız? Adamın füzeleri var, uzay cihazları var, roketleri var... Bunla başa çıkılmaz! Rusya'yla nasıl başa çıkarız? Türkiye'yi istilaya hazır bekleyen koca koca orduları var, koca koca tümenleri var..."

Biz bunların hepsiyle başa çıkarız!

"—Nasıl başa çıkarız?"

Sırrı bende! Biz bunların hepsiyle başa çıkarız. Allah'ın halis kulu ol, iyi müslüman ol; başa çıkarsın!

Bir kere dua etsen Allah isterse kahretmez mi; oradan kıyas et! Ondan sonra Allah sana rüyada gösterir, uyanıklıkta gösterir, onların bulduğundan daha âlâsını bulursun, onların yaptığından daha güzelini yaparsın!

Neyin eksik? Aklın mı kıt? Gücün mü eksik? Memleketin mi dar? Madenin mi yok?

Her şeyin var, bir eksik olan müslümanlığımız! Onun için

birbirimize hınç besliyoruz; kanunlar biraz zorlamasa, jandarma, polis zorlamasa, asker korkusu olmasa, herkes birbirini köşe başında yakalayıp kıtır kıtır kör testere ile kesecek, düşman! Sen o partiden, ben bu partiden, şu öyle bu böyle gidiyor.

Eksikliğimiz müslümanlık, tedavimiz müslümanlıkta!

Ama gel de anlat, sen Bakırköy'deki delilere deliliğini anlat da ilacını içir bakalım! Deli, anlamıyor. Deli olduğu için ilacı kabul etmiyor ki!

Allah bizi bu hastalıklardan kurtarsın. Has, halis, kâmil müslüman olmayı nasip eylesin.

"—Hocam, roketimiz yok, elektronik cihazımız yok…"

Peygamber Efendimiz'in de yoktu, sahâbe-i kirâmın da yoktu, İran ordularını yenen orduların da, Mısır ordularını yenen orduların da yoktu.

Müslüman mücahidler dört bin kişiyle İran ordusuna karşı çıktıkları zaman, o zaman onların filleri vardı. İran ordusu Arap ordusunun üzerine pat küt, pat küt gelince, Arap atları dev gibi filleri görünce korkup kaçıyorlardı. Bunların adedi dört bin kişi, öbürlerinin adedi yüzbinlerce! Bir şey olmadı, olmaz gibi oldu! Ama

o adamlar mü'min! O kadar az kuvvetle o filli orduyu mahvettiler.

O zamanın filleri gibi şimdinin tankları var, şimdinin uçakları var ama hepsini yaparız. Ben, dâhi, dehâ sahibi, icat sahibi arkadaşlar biliyorum. Parayı ver, sana Amerika'nın roketinden daha güzelini yapar! Biraz aklını başına toplasın, atom bombasını yapar! Profesörümüz var, adamımız var; İslâm yok, gönlümüz harap!

Allah gönül ma'murluğu versin... Has ve halis müslüman olmayı cümlemize nasib eylesin...

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele...

03. 03. 1985 - İskenderpaşa Camii

20. ORUCUN MÜKÂFATI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ سَنَتَيْنِ: سَنَةً أَمَامَهُ ، وَسَنَةً خَلْفَهُ

(ه. طب. عن قتادة؛ عبد بن حميد ، كر. عن أبي سعيد)

RE. 426/1 (*Men sàme yevme arafete, gafara'llàhu lehû seneteyn: Seneten emâmehû, ve seneten halfehû.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri ibadetlerinizi, taatlerinizi kabul eylesin… Dualarınızı, dileklerinizi ihsan ve ikram eylesin…

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadislerinden bir miktar *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli hadis kitabının 426. sayfasından okuyacağız.

Bu hadîs-i şeriflerin izahına başlamadan önce, başta Peygamber SAS Hazretleri olmak üzere bütün din büyüklerimizin, ashâb-ı kirâmın, tâbiînin, müctehidînin, ulemâ-ı âmilînin, meşâyihimizin, evliyâullahın, sâir enbiyâ ve mürselînin ruhları için;

Eseri te'lif eylemiş olan Hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hazretleri'nin, kendisinden feyz aldığımız Hocamız Mehmed Zahid Kotku Hazretleri'nin, bu eserlerin içindeki hadislerin bize kadar gelip, bizim tarafımızdan okunmasında emeği geçmiş olan bütün râvilerin, alimlerin, çalışanların cümlesinin ruhları için;

Uzaktan, yakından bu hadisleri dinlemek üzere şu meclise gelen siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

İçinde şu ibadeti yapabildiğimiz, hadisleri okuyabildiğimiz mescidi bina etmiş olan İskender Paşa'nın ve bu binanın bugüne gelinceye kadar ayakta durmasına yardımcı olmuş olanların geçmişlerinin ruhları için, sâir ashâb-ı hayrât u hasenâtın ruhları için;

Bu beldemiz mübarek insanlar diyarıdır, bu beldede sahâbe-i kirâmdan nice insanlar var… Bu beldenin mübarekleri sahâbe-i kirâmın ve evliyâullahın ruhları için, bu beldeleri Allah Allah diye diye canını Allah rızası için ortaya koyup da fethetmiş olan fatihlerin, gâzilerin, mücahidlerin, muvahhidlerin ruhları için;

Sâir mü'minîn-i mü'minâtın, müslimîn-i müslimâtın da hissemend ü hissedâr olması için; Allah-u Teàlâ Hazretleri onlara rahmet eylesin, bize de rızasına uygun ömür sürmeyi nasib eylesin, huzuruna sevdiği razı olduğu bir kul olarak, yüzü ak alnı açık varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerif okuyup ruhlarına hediye edelim, ondan sonra başlayalım, buyurun!

…………………………..

a. Arafe Günü Oruç Tutmanın Karşılığı

Bu derste *sad* harfi var. Bu hadîs-i şerifler alfabetik sırayla dizilmiştir. *Sad* harfi dolayısıyla oruç tutmak ve namaz kılmakla ilgili hadîs-i şerifler peş peşe geliyor.

Sayfanın başındaki birinci hadîs-i şerif Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri'nden bize nakledilmiş. Sahih bir hadîs-i şerif olduğu kitaplarımızda kaydedilmiştir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[213]

مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ ، غَفَرَ اللّٰهُ لَهُ سَنَتَيْنِ: سَنَةً أَمَامَهُ ، وَسَنَةً خَلْفَهُ

(ه. طب. عن قتادة ؛ عبد بن حميد ، كر. عن أبي سعيد)

RE. 426/1 (*Men sàme yevme arafete, gafara'llàhu lehû seneteyn: Seneten emâmehû, ve seneten halfehû.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl...

(Men sâme yevme arafete) "Kim Arafe gününde oruç tutarsa, .(gafera'llàhu lehû seneteyni) Allah onun iki senesinin günahlarını bağışlar: (*Seneten emâmehû*) Bir senesi önündeki sene… (Ve seneten halfehû) "Bir senesi geçmiş senesi. "

"—Geçmiş ve gelecek iki senesinin günahlarını bağışlar. "

Arafe günü hangi gündür?

Kurban Bayramı'ndan bir gün önceki gündür.

Kurban Bayramı, Arabî aylardan Zilhicce'de olur. Zilhicce'nin ilk on günü çok mübarek günlerdir. Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm ayetlerinde, Zilhicce'nin ilk on gününün mübarekliği üzerine yemin buyurmuştur.

Çok kıymetlidir. Şimdi herkesin cebinde takvim bulunuyor, açsın, hemen o günleri işaretlesin.

Maksat nedir? Bu hadisleri niçin dinliyoruz?

Tatbik edelim diye.

Madem sahih bir hadîs-i şerifmiş, madem bu kadar da

---

[213] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.551, no:1731; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.4, no:6; Katâde ibn-i Nu'man RA'dan.

Abd ibn-i Humeyd, c.I, s.299, no:967; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIII, s.230; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.141; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.179, no:5923; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.460, no:7548; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.112, no:105; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.170, no:464; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.38, no:847; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.300, no:8259; Ebû Katâde RA'dan.

Mecmau'z-Zevâid, c.III, s.436, no:5142; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.115, no:12086; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.467, no:22634.

kârlıymış, herkes takvimini cebinden çıkarsın, "Kurban Bayramı'ndan bir gün önce, bugün oruç tutacağım." diye yazsın.

Bak hadîs-i şerifte buyuruluyor ki;

"—Arefe gününde kim oruç tutarsa Allah onun geçmiş ve gelecek senesinin günahlarını bağışlar. "

Unutuveririz; çünkü aradan gün geçecek, daha üç aylar gelecek, Ramazan geçecek, Şevval geçecek, ondan sonra Zilkade, Zilhicce... Biraz vakit var, unutmayalım.

Akıllı insan tedbirli, metotlu olur. Müslüman metotlu olacak. Cümle hasımlarımız metotlu. Hepsi her şeyi kaydederek, ölçerek, biçerek ince hesaplarla yapıyorlar. Matematikte ilerlemişler, fende ilerlemişler. Aya füze gönderiyorlar, uzaya füze gönderiyorlar, düşmanın kendisine atacağı bombaları daha kendi memleketlerine gelmeden havada patlatalım da bizim memleket zarar görmesin diye âletlerini ona göre hazırlıyorlar. Yıldızlar savaşına göre hazırlıyorlar.

Bizim hesaptan, kitaptan, intizamdan haberimiz yok. Nerede kaldı bizim Müslümanlığımız?

Bir kere şunu çok iyi öğreneceğiz. Her derste ben keşke besmele çeker gibi arkasından hemen söylesem:

"—Müslümanlık sadece namaz kılmaktan ibaret değil. Allah'ın emirleri çok. Çünkü hayatta yaptığımız işler çok. Her işimizin İslâm'a uygun veya uygun olmama durumu olabilir

Kalkıp bir yere gidiyorsun; Nereye gidiyorsun? İslâm'a uygun yere mi gidiyorsun? İslâm'a uymayan bir yere mi gidiyorsun?

Açtın ağzını konuşuyorsun; İslâm'a uygun mu konuşuyorsun? Günaha girecek tarzda mı konuşuyorsun?

Gözlerini diktin, bakıyorsun; İslâm'a uygun mu bakıyorsun? İbretle mi bakıyorsun? Harama bakıp günaha mı giriyorsun?

Aklımızı başımıza devşirirsek, her ânımız kazanç ve ibadet olabilir. Aklımızı toplamazsak, savruk olursak, her anımız ziyan olur, her tarafımızdan dökülür gideriz. Onun için, intizamlı olmamız gerekir.

Bizim büyüklerimiz Kur'ân-ı Kerîm'i hıfzetmişler, ezbere biliyorlarmış. Ama hafızlığın ne kadar zor şey olduğunu hafızlar bilir. İnsan biraz çalışmasa unutuverir.

“—Kur’ân-ı Kerîm’den bir kelime geçti; bil bakalım hangi sûrenin hangi ayetiydi?”

Bir de benzeyen ayetler var; bazen başlangıcı benzer başlıyor, sonu başka bitiyor. İnsan karıştırıverir. Çok kuvvetli hafızlar olacak da hiç şaşırmadan okuyacak, yoksa insan unutuyor. Kendinizden pay biçin ki siz üç beş tane sûre biliyorsunuz, onu bile bazen şaşırırsınız. Hafızlar da şaşırır.

Ne yapmış gâvurlar?

Müslümanları incelemişler. Gâvur diyor ki;

“—Ben düşmanı bileyim; meziyetini de bileyim, kusurunu da bileyim, şunun zayıf tarafından yakalayayım.”

Meselâ arıcı arıyı tutar; ama öyle bir yerinden tutar ki sokturtmaz. Bilmeyen insan avuçlar, sokturur, her tarafı davul gibi şişer.

Bunun zararı nerede? Akrep; zararı kuyruğunun ucunda, aman dikkat et! Yoksa onun kıskacında, ağzında bir zarar yok. Bazı mahlûk vardır, zararı ağzındadır, bazısının kuyruğundadır, bazısı

başka türlü bir şeydir. Her birisini tanımak lâzım!

Onun için, ilk iş tanımak. Tanıdıktan sonra insan tedbir alacak.

Onlar bizim Kur'anımız'ı bizim kadar okumuşlar. Bizim içimize papaz göndermişler, bizim kadar Kur'an biliyor, âyet okuyor. Hatta bazıları Beyrut'ta, şurada burada müslümanları kandırmış da filanca camide şu kadar zaman imamlık etmiş. Giderken de; "Kıldığınız namazları ödeyin, ben hıristiyandım." demiş, gitmiş. Yapacağını yapmış da giderken öyle gitmiş.

Nasıl yapmışlar?

Kur'an'ın her âyetini, her kelimesini fişlemişler, liste yapmışlar. Hele bir dinî kitabın kenarında bir kelimesi geçsin, o geçen kelimeyi cetvelden bakıyorlar, tamam şu âyette, buluyorlar. Âlet yapmışlar, kolayca biliyorlar.

Bizim hafız efendi şaşırır.

Biz kitap yazıyorduk, Hocamız sağlığındayken vazife vermişti; "Şu kitabı yazın!" diye. Babamla beraber oturduk, ben daktilo yazıyorum, babam söylüyor. Âyet-i kerîme geliyor; hangi sûrenin hangi âyeti olduğunu yazalım. Hangi sûredeydi? Araştırıyoruz, karıştırıyoruz, insan şaşırıveriyor.

"—Ya dur bakalım, En'âm Sûresi'nde miydi? Çevir. Yok, bu değilmiş. A'râf'ta mıydı, Nuh Sûresi'nde mi?"

Ama adam cetvel yapmış. Âlet yapar, el öğünür. Âlet yapmış adam, ondan sonra da işlerini çabuk götürüyor, yürütüyor. Biz intizamsızız.

170 kişilik, 200 kişilik, 300 kişilik uçak... Bakıyorsun tekerleği var, kanadı var, kuyruğu var, içine de 300 kişi biniyor, alt tarafına istediğin kadar da bavul yüklüyor. Kuş gibi yerden kalkıyor, kuş gibi yere iniyor. Bu birden olmaz ki… Resim yapar gibi yapmakla olmaz. Bu çalışa çalışa olur, dikkat ederek olur, etrafını inceleye inceleye olur.

Dünya üzerinde petrol bitiyormuş, öyle diyorlar. Petrolü hesaplıyorlar, ölçüyorlar, biçiyorlar... Su olsa dayanmaz. Denizler petrol olsa dayanmaz. Yollardan vasıta akıyor, her birisi homur homur yakıt kullanıyor. Dünyanın her yerinde böyle. "25, 50, 75 yıl içinde bu petrol bitecek." diyorlar. Ama Avrupalılar kutuplarda araştırma yapmış, bir dergide okudum: Orada su molekülleri

donarken içine metan gazını da hapsedip öyle donuyormuş. Metan hidrat meydana geliyormuş. Bu metan hidratın içinde o kadar çok gaz varmış ki bunu bir ısıtıp bir çözüp içinden gazı alıp kullanmayı becerdin mi, çaresini buluverdin mi, o zaman 300 sene daha dünyayı idare edecek enerji çıkar, diyorlar. Bu petrolümüz, dünya üzerinde insanoğlunun kullanacağı petrol 25-50 sene kalmış, o 300 sene yetecek. Bak, ilim nasıl yol gösteriyor...

Bizim memlekette petrol bitecek, adamlar ilimleri sayesinde bu sefer yine ileri gidecekler. O zaman gelecek başımıza; “Namazı kılma.” diyecek. “Yık camisini şu heriflerin!” deyip başımıza yıkacaklar, bir şey yapamayacağız.

b. Düşmanlara Karşı Güç Hazırlayın!

Allah-u Teàlâ Kur’ân-ı Kerîm’de ne buyurmuş:

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ (الأنفال: ٦٠)

(*Ve eiddû lehûm mestata’tüm min kuvvetin ve min ribâti’l-hayli türhibûne bihî adüvva’llàhi ve adüvveküm*) “Gücünüz ne yetiyorsa din düşmanlarına, Allah’ın düşmanlarına ve kendi düşmanlarınıza karşı kuvvet hazırlayın ve atlar besleyin! Böylece Allah’ın ve sizin düşmanlarınızı korkutun!” (Enfâl, 8/60)

Su uyur, düşman uyumaz. Kuvvet hazırlayacaksın, sapasağlam olacaksın, bilgili olacaksın, tedbirli olacaksın; âletine karşı âlet, bombasına bomba yapacaksın.

Eskiden Osmanlıların yaptığı kılıçların emsâli yokmuş. Selahaddin Eyyûbî havaya tülbendi atmış, kılıcı altına tutmuş da kılıç tülbendi ikiye bölmüş. Havadan nazlı nazlı inen tülbendi ikiye bölmüş. Usturadan keskin kılıçmış demek ki... Ne güzel yapmışlar.

Bir zaman Osmanlılar çalar saat yapmış. Avrupa’ya, Avrupa kralına hediye göndermişler. “Bunun içinde cin mi var, böcek mi var?” Kıyısını kenarını kurcalarken bozmuş. Yani o zaman çalar saati anlayamamış.

Sonradan iş dönmüş dolaşmış, şimdi biz onların yaptığı işlere akıl erdiremiyoruz:

"—Allah Allah... Ankara'dan yayın yapıyor, televizyonun ekranından, buradan seyrediyorsun. Allah Allah... Koca demir parçası suyun üstünde yüzüyor. Koca demir parçası kuştan daha hızlı havalarda gidiyor." diyoruz, biz şaşırıyoruz.

Adamlar bu muvaffakiyeti nasıl sağlamış? İnce ince, çalışa çalışa…

Onlar kadar çalışmadan bu iş olur mu? Olmaz. Onlar kadar çalışmakla da olmaz. Onlardan daha çok çalışmakla olur. *Yâ Allah* diyeceğiz, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* diyeceğiz, işin içine bir gireceğiz, laboratuvarımıza gireceğiz, "Yâ Rabbi! Sen bana yardım et!" diyeceğiz; onların bilmediği şeyleri bulacağız, onların yapmadığı şeyleri yapacağız.

Ama kalbi olan mü'min lâzım! Diri müslüman lâzım, ölü değil...

Yığın, bir sürü müslüman; işe yaramıyor, birbirlerini öldürmekle meşguller. Birbirlerinin şehrine bomba atmakla meşguller. İslâm'dan uzaklaşmışlar, edepten, ahlâktan, insaftan,

merhametten uzaklaşmışlar.

Karşındaki zâtın da canı var, onun da acısı var, sevinci var. Onun da içinde arzuları var, o da bir ananın evlâdı, kuzusu... Onun da öldüğü zaman arkasından ağlayacak karısı var, yakınları var. Nasıl kıyarsın bir cana?

İnsanlar canavarlaşmış. Tankı yürütüveriyor üstüne, otomobiliyle beraber içindekileri çatır çatır ezip geçiyor. Köyden topluyor; "İntikam alıyorum." deyip şu kadarını öldürüyor.

İslâm gitti mi kâinatın cildi kopar, tesbihin ipi kopmuş demektir.

Melekler ne demişlerdi?

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْاَرْضِ خَلِيفَةً ، قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ ، وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَ نُقَدِّسُ لَكَ ، قَالَ إِنِّى أَعْلَمُ مَا لاَ تَعْلَمُونَ

(البقرة:٣٠)

(*Ve iz kale rabbüke li'l-melâiketi innî câilün fi'l-ardı halîfeh*) Hatırla o zamanı ki. Rabbin meleklere: "Yeryüzünde ben bir halife yaratacağım! Yeryüzüne hakim olan, orada idare eden, orada iş ve fiiliyatta bulunan varlıklar yaratacağım!" deyince, melekler de anlamadılar ve dediler ki:

(*Kàlû etec'alü fîhâ men yüfsidü fîhâ ve yesfikü'd-dimâe, ve nahnü nüsebbihu bi-hamdike ve nükaddisü lek*) "Biz sana ibadet ederken, sana tesbih ederken, seni takdis eylerken yâ Rabbi; orada kan döken, can yakan varlıkları mı yaratacaksın?" dediler.

(*Kàle innî a'lemü mâ lâ ta'lemûn*) Allah-u Teâlâ Hazretleri de onlara: "Ben sizin bilmediğiniz şeyleri bilirim! Bunu böyle murad eyledim, böyle istedim, böyle diledim." (Bakara, 2/30) buyurdu.

O hâle gelmiş, o meleklerin söylediği canavarlar var... O canavarlıktan insan nasıl kurtulur? Bunun çaresi, tedavisi, ilacı nedir?

Bunun tedavisi İslâm! Bu menhus hastalığın, bu uğursuz hastalığın, bu korkunç hastalığın, bu cemiyet kanserinin ilacı İslâm!

Hiç kimse o ilaca yanaşmıyor, ödleri patlıyor. Hastalar "iyi olacağız" diye ödleri patlıyor, iyi olmak istemiyorlar. O kadar delirmişler ki, o kadar şaşırmışlar ki;

"—Gel şifa var burada." diyorsun.

"—Şifa istemem, başına çalınsın şifa! Ben hastalıktan memnunum, böyle yaşayacağım." diyor.

Çünkü hastalık kafasını da bozmuş, kafaya da girmiş. Hastaya ilacı verirsin:

"—İç şunu, iyi olacaksın!" dersin.

Ağzına alır, bekletir, tükürür.

"—Ya niye içmedin? Tüh! Şu kadar ilaç ziyan oldu."

Deli, şuuru yerinde değil.

İnsanlık deli... Bu hastalığın tedavisi İslâm, ama gel de delilere anlat!

Kim yapacak bu işleri?

"—Allah melekleri saf saf indirsin, düzeltsinler."

Utanmıyor musun sen? Mûsâ AS'ın kavmine benzedin!

Mûsâ AS diyor ki;

"—Gelin bakalım, Allah emretti, cihad edeceğiz."

Mûsâ AS'ın kavmi diyorlar ki:

فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلاَ إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ (المائدة:٢٤)

(*Fe'zheb ente ve rabbüke*) "Sen Rabbinle git! (Fekàtilâ) İkiniz çarpışın, savaş edin! (*İnnâ hâhünâ kàidûn*) Biz burada oturup bekliyoruz." (Mâide, 5/24) diyorlar.

Vay akıllılar vay! Öyle demişler. Hem Firavun'dan Allah kurtarmış, hem de çöllerden geçirirken bıldırcın göndermiş, etle, kudret helvasıyla beslemiş. O kavim:

"—Hadi gelin bakalım, cihad edelim, Allah emretti." deyince ne diyorlar?

"—Sen git Rabbinle çarpış, biz burada bekliyoruz." diyorlar.

Biz de öyle mi diyeceğiz? "Melekler gelsin, kurtarsın!" mı

diyeceğiz?

Bizim vazifemiz ne? Allah'ın sayılamayacak kadar nimetlerinin şükrünü nasıl ödeyeceğiz biz? İşte bak el, ayak, sıhhat, âfiyet vermiş. Açlıktan öleniniz var mı içinizde?

Varsa söylesin. "Açım, ölüyorum." diyen varsa çaresini buluruz; evvelallah memleketimiz bolluk… Bahar da geliyor, dışarıda kuşlar cik cik ötüyorlar, güzel mevsimler… O karların arkasından buğdaylar fışkıracak. Bereket, güzellik, her şey var el-hamdü lillâh… Allah'ın lütfu çok…

Pekiyi, İslâm için çalışsana!

Yok…

"—Hocam, Allah'ı düşünmem benim karnım doyuncaya kadar, bir de hasta olduğum zaman düşüneceğim. Hasta olursam; 'Yâ Rabbi! İyi et!' derim. Acıktığım zaman da, 'Yâ Rabbi! Acıktım. ' derim. Karnım doydu mu o zaman unuturum. O zaman ne ibadet aklıma gelir... Hele biraz zenginlersem, hele biraz para pul sahibi olursam, o zaman nerede eğleneceğim? Cebimde para dolu, 200 bin lira harcarım, 2 milyon harcarım... Denizde kum, bende para. Bende para var; gelsin eğlence, gitsin eğlence..."

İnsanlar böyle yapıyor.

Halbuki insan, rahat zamanında Allah'a kulluk etmezse, darlık zamanında Allahın onun duasını kabul etmeyeceği hadislerde bildiriliyor.

Sen şimdi rahat zamanındasın, dua etmiyorsun; ya başına Allah bir felaket gönderirse? Ya bir zelzele gönderirse? Ya bir hasım, düşman gönderirse? O zaman dua edeceksin, ne olacak?

"—Yâ Rabbi! Beni buradan kurtar! Yâ Rabbi! Beni bundan kurtar!"

Kime yalvaracaksın? Başka kim var?

Onun için, bu güzel günlerde Allah'ın dinine sıhhatle âfiyetle yardım edeceksiniz. Hepimiz öyle olacağız.

Camimiz dolu el-hamdü lillâh... Allah cümlenizden razı olsun, ağzına kadar doluyor, taşıyor. Dışarıda oturacak yer kalmamış. Kolay, herkes gelirken koltuğunun altına bir hasır alır, girerken de bırakır; "Benim hayrım olsun, vakfım olsun!" diye... Avluları da hasırla doldururuz, namazı sokaklarda da hasırla kılarız. Gönüller

bir olunca neler neler olur... İki gönül bir oldu mu samanlık seyran olur. Gönüller bir oldu mu her şey yapılır.

Allah bize böyle bir dikkatli müslümanlık versin… İyi, dikkatli müslüman olmayı nasib etsin. ..

Cebimizde kalemimiz, yapacağımız işleri yazacağız. “Arafe gününde oruç tutacağım, iki senelik sevap var.” diye defterimize yazın bakalım! Biz vakfımızdan takvim bastırdık, boşuna bastırmadık, oraya yazın bakalım. O orucu tutacaksınız.

c. Oruç Günahları Sildirir

Bu hususta başka hadis-i şerifler de var. Oruçlunun sevabı ile ilgili diğer bir hadis-i şerifte, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[214]

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ، فَعَرَفَ حُدُودَهُ ، وَحَفِظَ مِمَّا يَنْبَغِي أَنْ يَتَحَفَّظَ مِنْهُ ، كَفَّرَ مَا قَبْلَهُ (حم. ع . حب . حل. هب . ق . ض. عن أبي سعيد)

RE. 426/2 (*Men sàme ramadàne fearafe hudûdehû ve yetehaffeza mimmâ yenbağî en yetehaffeza minhü, küffira mâ kablehû.*)

Bu da Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan rivayet edilmiş. Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Ya’lâ, İbn-i Hibbân, Beyhakî ve diğer kaynaklarda var. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men sàme ramadàne*) “Kim Ramazan orucunu tutarsa...” Ama

---

[214] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.55, no:11541; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.219, no:3433; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.322, no:1058; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.310, no:3623; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8288; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VIII, s.180; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.24, no:98; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.392, no:4496; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.761, no:23727; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.459, no:22613.

şartı var: (*Fearafe hudûdehû*) "Bu orucun sınırlarını, cezalarını, ahkâmını bilirse... Yâni, ne yaparsa orucu tamam olur, ne yaparsa orucu bozulur, sevabı kaçar; bunları bilirse... (*Ve yetehaffeza mimmâ yenbağî en yetehaffeza minhü*) Ve oruçluyken sakınması gereken şeylerden de sakınır, çekinir, kendisini korursa; (*küffira mâ kablehû*) geçmiş ömründeki günahlara keffaret olur." Yâni, günahları mağfiret olur, bu oruç onları sildirir demek.

Millet sadece namazı müslümanlık sandığı gibi orucu da sadece aç kalmaktan ibaret sanıyor. Cahillik yaygın ya halkımızda, uzun zaman müslümanlığı görmediler, öğrenmediler, okumadılar, kendilerine büyükleri tâlim etmedi... Bir de; "Canım eski hikâyelermiş onlar." dediler, "Bize Batı lazım!" dediler...

Ama Batı da senin İslâm'ına muhtaç, şaşkın! Batıdakiler de okur okur da çok yüksek olursa, filozof olursa, cemiyetinin bağlamış olduğu bağlardan kendisini kurtarıp hür bir iradeye sahip olursa, getiriyor parmağını kaldırıyor:

"—*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden abduhû ve rasûlühû*" diyor, müslüman oluyor.

Bir de senin memleketine geliyor, tereciye tere satıyor, sana "Müslümanlık iyidir." diye anlatıyor. Sen de dinliyorsun; "Vay be, bizim dinimiz neymiş!" diye ondan öğreniyorsun. Bu millet ne şaşkınlık, ne devreler geçirmiş... Allah akıl fikir versin…

İslâm hayattır. İslâm'ı çektin mi cemiyet ölür. Denendi. Denenmemiş bir zamanda bunu söyleseydik, "Hoca ne anlar bu işlerden." derlerdi. Ama şimdi öyle diyemiyorlar. Denediler, gördüler; her türlü şeyi kendi istedikleri gibi yaptılar, yaptılar, yaptılar; bir nesil yetişti. Evet, müslüman olmadı; çünkü müslüman yetiştirmedi. Müslüman olmadı ama ne oldu?

Kâfir oldu, dinsiz oldu, imansız oldu, vicdansız oldu!

Rüşvet; getir getirebildiğin kadar.

"—Devletin malı deniz, yemeyen domuz." dediler.

Öyle bir atasözü var ya...

"—Ya bu müslümanların malında yetimin, dulun hakkı var; yeme bunu!"

"—Ne yapalım, maaşımız yetmiyor." diyor.

Sen çekil oradan… O maaşa razı olup da orada Ümmet-i Muhammed'e güzel hizmet edecek kimseler var, onu bulamayanlar var.

İçki, kumar, sahtekârlık, mafya çeteleri, şunlar bunlar... Ondan sonra başladılar başka devletlerden para alıp da memleketin istikbaliyle oynamaya... Başladılar birbirlerinin boynuna tel sarıp sıkmaya... Halk mahkemeleri, bilmem neler derken kardeşin kardeşi öldürmesi başladı.

Günaydın, sabâh-ı şerifler hayırlı olsun!

Anladın mı bir milleti dinsiz imansız bıraktığın zaman ne oluyor? İşte böyle olur!

Ne zaman anlaşılır? 40 senede, 50 senede anlaşılır. Bu devlet işi, millet işi, kültür işi 100 sene sürer, 200 sene sürer, 300 sene sürer, 500 sene sürer. Kültür dediğin şey öyle birden oluşmaz.

Şimdi niye ayaktayız?

Hala o eski hız devam ediyor da ondan. Arabanın motoruna benzin gelmezse motoru durur; yol düzse daha uzun zaman gider, o hızla gider, çünkü hızlıydı. Ondan gidiyoruz.

Yine bu milletin içinde namuslu insan var. Yine bu milletin içinde Allah'tan korkan insan var. Yine bu milletin içinde Allah rızası için canını verecek insan var. Yine bu millet içinde Allah rızası için parasını, malını verecek insan var da ondan yaşıyoruz. Yoksa bir sürü sahtekârın arasında kalsak hiçbir şey olmaz!

Gazetelere baktığım zaman, güneş ışığı altında içim kararıyor; hırsızlık, arsızlık, edepsizlik, namussuzluk... "Aman eksik olsun!" kapatıp atıyorum. İşte İslâm gitti mi öyle olur.

İslâm geldi mi; Müslümanlık, iman, mes'uliyet duygusu, vebal, haram helâl fikri, âhiret fikri, hesap fikri, Allah'ın azabı, gazabı veyahut rızası, rahmeti, cehennemi veya cenneti... Onu düşündüğü zaman polise lüzum yok; tıkır tıkır çalışır, gece gündüz çalışır, ne hayırlı işler yapar... Camiyi de o yapar.

"—Canım bu müslümanlar hep cami yapar. "

Hayır! Mektebi de o yapar. Yolu da o yapar. Çeşmeyi de o yapar. Suyu da o getirir. Yetime de o bakar. Dula da o bakar. Hepsini o imanlı insan yapar.

"—Müslümanlar paralarını camiye harcıyorlar, hacca harcıyorlar. "

Harcıyor da ondan sonra gönlünden çıkan o iman nuruyla öteki hayırları yapıyor.

Sen ne yapıyorsun? Gidiyorsun, Avrupa'ya kürkleri alıp geliyorsun. Monte Carlo'nun kumarhanesinde yutulup geliyorsun. Onları hiç hesaplamıyorsun!

Biliyor musunuz, duydum da şaşırdım; tüfeğini alıp Afrika'ya, Kenya'ya cumartesi pazar ava gidenler varmış. Türkiye'de... Biz o kadar zengin miyiz; biz fakir memleketiz, bizim o kadar lükse harcayacak halimiz yok ki... Oraya gideceğine, gitmeyiver. Oraya gidişi gelişi 300-500 bin midir, 1 milyon mudur, 2 milyon mudur... Şurada bir hayır yap... Sokaklarımızda çamurdan geçilmiyor, suyumuz yok...

Soğuk bir kış oldu, borular dondu, susuz kaldık, yakacak bulamaz duruma düştük. Allah baharı getirmezse ne olacak hâlimiz? Altı ay daha böyle devam etse hepimiz ölürüz.

Rahmetinden o öyle yapıyor, sonra böyle döndürüyor.

"—Müslümanlar hududunu bilecek." sözünden bu sözleri açtık.

Müslümanlık sadece namaz değildir, oruç da sadece aç kalmak değildir. Oruç nedir?

Oruç, Allah rızası için irade terbiyesidir. Çelik gibi bir fren, bastığın zaman koca kamyon 'zınk' diye duruyor. Çelik gibi bir irade; karşısında gıda var, yiyecek var, içecek var, haram var, helal var; gözünü kapatıyor, Allah rızası için sabrediyor. Oruç bu.

Gözüyle harama bakmayacak. Diliyle malayani, gıybet, dedikodu etmeyecek. Kulağıyla çalgı türkü, malayani dinlemeyecek. Eliyle kimseyi incitmeyecek. Her âzânın oruçta vazifesi var, yapacağı var. Millet onu bilmiyor. "Akşama kadar aç durdum. Ondan sonra orucu bozdum, sevabı kazandım." sanıyor.

Bak ne diyor Peygamber Efendimiz;

"—Kim Ramazan orucunu tutarsa..."

Ama nasıl? (*Fearefe hudûdehû*) "Bunun şartlarını bilirse, yasaklarını bilirse... Ramazan'da neler yapılır, oruçlu neyi yapacak, neyi yapmayacak?"

Kimseyi incitmeyecek. Kimseye uymayacak. Birisi gelip çatsa, sövse bile diyecek ki; "Ben oruçluyum. Hadi, ben sana uymam, oruçluyum." diyecek.

"—Ahlâkına dikkat ederek, günahlardan sakınarak kim oruç

tutarsa...”

(*Ve yetehaffeza mimmâ yenbağî en yetehaffeza minhü*) Ve oruçluyken sakınması gereken şeylerden de sakınır, çekinir, kendisini korursa; (*küffira mâ kablehû*) geçmiş ömründeki günahlara keffaret olur.” Yâni, günahları mağfiret olur, bu oruç onları sildirir demek.

Peygamber Efendimiz başka bir hadîs-i şerifinde:

“—Nice oruç tutan insan vardır, akşama aç ve susuz kalmaktan başka bir kârı yoktur.” buyurmuşlar.

İşte şartlarına riayet etmeyen adam; gitti kahvede oturdu, zevzeklik etti, gıybet etti, orucun sevabını kaçırdı. Gitti harama baktı, orucun sevabını kaçırdı. Gitti haram dinledi, yasak dinledi, orucun sevabını kaçırdı.

Müslümanlığı iyi öğrenin. Oruç sadece aç kalmak değil. Müslümanlık sadece namaz kılmak değil. Allah’ın her emri aynı derecede kıymetlidir. Allah-u Teàlâ Hazretleri; “Namaz kılın!” demiş. Geldik, kıldık işte... Ramazan da geliyor, iki ay sonra gelecek, Ramazan’da orucu tutacağız. O da emir, o da emir. “Zekât ver.” dediği zaman da vereceğiz. “Yok, hocam parama dokunma!” demek olmaz. Zekât deyince zekâtı da verecek. Hac deyince hac da olacak.

“—Başka?”

Allah-u Teàlâ Kur’ân-ı Kerîm’de ne buyurmuş:

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ (الأنفال: ٦٠)

(*Ve eiddû lehûm mestata’tüm min kuvvetin ve min ribâti’l-hayli türhibûne bihî adüvva’llàhi ve adüvveküm*) “Gücünüz ne yetiyorsa din düşmanlarına, Allah’ın düşmanlarına ve kendi düşmanlarınıza karşı kuvvet hazırlayın ve atlar besleyin! Böylece Allah’ın ve sizin düşmanlarınızı korkutun!” (Enfâl, 8/60)

Düşmanların ödünü patlatacak, korkutacak hazırlık yapmak, silahlanmak da boynuna borç! Allah düşmanlarını ve senin

düşmanlarını korkutacaksın.

Adam senden korkmuyor, seni saymıyor; "Ne kadar uçağı var? Ne kadar gemisi var? Nesi var?. ." diyor. Öyle bir hazırlanacaksın ki Türkiye tepeden tırnağa cephanelik, hele gelsin bakalım; sokak sokak, kat kat, boğaz boğaza 45 milyon asker...

Ne yapabilir?

"—Aman! Bunlara dalaşmaya gelmez!" der, yekvücut olursak...

Düşmana karşı hazırlıklı olmak da Allah'ın emri.

Buna ne derler?

Bu çok kolay bir şeydir, buna "düşmanı caydırmak" derler. Düşman hiç heves edemez. Caydırıcı kuvvet... Sen güçlü kuvvetli olursun, adam bir bakar; dağ gibi bir insan, levent gibi geniş omuzlu, adaleli, pazılı, bastığı zaman yer sarsılıyor... Kendisine bakar; cüce, sıska, çelimsiz... "Ya ben bununla güreşemem, başa çıkamam!" der, kenara çekilir. "Buyur paşam." der, "Geç arslanım." der,"Estağfirullah, ne münasebet; emret, istediğini yapayım." der.

Demek ki Allah'ın emirleri bir bütünmüş. Yarısını yapıp yarısını yapmazsa insan ne olur? Gümbür gümbür yıkılır gider.

Müslüman diyarları böyle gitti. Allah'ın bazı emirlerini tutup bazı emirlerini tutmadıkları için koca koca İslâm diyarları gümbür gümbür gitti arkadaşlar... Bu millet onun acısını bile duymayı unuttu.

Tarih kitaplarını okurken kahroluyoruz, yüreğimiz kanıyor, kanımız içimize damlıyor. Koskoca bir imparatorlukken küçücük kuşa dönmüş bir devlet... Leyleğin kanadını kes, gagasını kes, bacağını kes, kuyruğunu kes, orasını kes, burasını kes... O hâle düştük; kanatsız, kuyruksuz, burunsuz, öyle bir hâle geldik.

Neden? Allah'ın bazı emirlerini tutup bazı emirlerini tutmamaktan oldu.

Allah'ın başka bir emri nedir?

Allah'ın bir emri de:

"—Müslümanlar ancak kardeştir. Müslümanların arasını ıslah ediniz. Tefrika çıkartmayınız. Tefrikaya düşmeyiniz. "

Bu da Allah'ın emri. Bunu da dinlemiyoruz.

Namaz kılmamaktan korkuyorsun. Şaşkın adam! "Namaz kılmazsam başıma yıldırım düşer!" sanıyorsun, korkuyorsun. Oruç

tutmadığın zaman korkuyorsun; “Tevbe estağfirullah!” Acı bir şey söylediğin zaman “Başıma bir şey gelir mi?” diye korkuyorsun da tefrikaya düşmekten korkmuyorsun, müslümanları birbirine düşürmekten korkmuyorsun, arayı bozmaktan korkmuyorsun. O da olmadı.

Allah’ın her emrini birden bir bütün olarak tutacağız. Aksi takdirde her yerde rezil rüsva oluruz. Emr-i mâruf nehy-i münker yapacağız; yani hakkı söyleyeceğiz, hakkı yaptıracağız, şerri yaptırtmamaya çalışacağız, “Olmaz böyle şey!” diyeceğiz. Aktif olacağız. Tembel olursak olmaz.

İşte müslümanlığın özü budur. Müslümanlık bir bütündür, yarısını alırsan olmaz.

“—Sayın acente müdürü, benim param az, şu otomobilin iki tekerleğini alayım, şimdilik bu bana idare eder.”

Olmaz ki, bir işe yaramaz. Ne yapacaksın? Dört tanesini alsan ne olacak? Her şeyini alsan, motorunu almasan ne olacak? Motorunu alsan da karbüratörünü almasan ne olacak?

Hepsi lazım. Bir bütündür. Bütünü olmadığı zaman bu makine çalışmaz. Böyle müslüman olun!

d. Bir Gün Nafile Orucun Sevabı

Bu hadis de yine oruçla ilgilidir. Enes RA’dan İbnü’n-Neccar ve İbn-i Asâkir’in rivayet ettiği bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[215]

مَنْ صَامَ يَوْماً تَطَوُّعًا ، فلو أعْطِيَ مِلْءَ الْأَرضِ ذَهَبًا مَا وَفَّى أَجْرَهُ

دُونَ يَوْمِ الْحِسَابِ (كر. وابن النجار عن أنس)

RE. 426/3 (*Men sàme yevmen tatavvuan felev u’tiye mil’e’l-ardı*

---

[215] İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.75; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.40; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.917, no:24156; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.468, no:22639.

zeheben, mâ vefâ ecrehû dûne yevmi'l-hisâb.)

"Kim tatavvu' olarak, yâni ibadet ve taat duygusuyla Allah'tan sevap umduğu için, sevap kazanayım diye, farz olmadığı halde, kendiliğinden, Allah'ın sevdiği kul olayım diye bir gün oruç tutarsa; eğer o kimseye, yeryüzü bir boş kap olsa da, onun dolusunca altın verilse, bu yine, hesap gününde o tuttuğu bir günlük nafile orucun ecrini karşılayamaz."

Ramazan gelmeden de oruç tutulabilir. Ona ne derler?

"—Nafile oruç" derler.

Ramazan'da farz, şartlarını taşıyan herkes tutacak. Ramazan'ın dışında bir insan oruç tutar mı? Tutar. Onlara da sevap kazanmak için tutulan oruçlar derler, tatavvu orucu derler. Bu hadîs-i şerif de onun hakkında.

Mânası:

(*Men sàme yevmen tatavvuan*) "Her kim tatavvu olarak bir gün oruç tutarsa..." Yani sevap kazanmak için Ramazan'ın dışında bir gün niyetlenivermiş; "Haydi bugün Allah rızası için oruç tutuvereyim." demiş, bir oruç tutmuş.

(*Felev a'tâ mil'e'l-ardi zeheben*) "Eğer o adama bir dünya dolusu altın verilse..." Dünyanın büyüklüğünü; dağlarını, ovalarını, denizlerini biliyorsunuz... "O adama bu koca dünya kadar altın verilse, (*mâ vefâ ecrahû*) o tuttuğu orucun sevabı karşılanmaz. (*Dûne yevmi'l-hisâb*) "Kıyamet gününde, hesap gününde Allah verecek, o zaman karşılanacak."

Başka türlü bir şekilde, altınla gümüşle bunun sevabının ölçülüp de karşılanması; "Tamam bu kadarı yeter, artık orucun karşılığı budur." demek mümkün değil. O kadar çok sevap...

Neden? Oruç tuttuğu zaman insan kendisine hâkim olmayı öğreniyor. Zaten bütün edepsizlikler, günahlar da kendisine hâkim olamamaktan oluyor. Zayıf müslüman; dayanamıyor, nefsi bastırıyor, içinden inat ediyor, şımarık çocuk gibi "İsterim de isterim!" diye tepiniyor, o da dayanamıyor, o kabahati yapıyor. Kendisini tutmayı öğrendiği zaman iyi müslüman olacak.

İşte onu öğrettiği için, altınla gümüşle ölçülmeyecek kadar, dünyalar dolusu altınla karşılanmayacak kadar büyük sevaplar kazanır.

(*Dûne yevmi'l-hisâb*) "Hesap gününün ötesinde veya berisinde" mânasına gelir. "Hesap günü olmadan bunun ödenmesi mümkün olmaz, dünyevî imkânlarla ödenmesi mümkün olmaz." mânasına gelir. Veyahut (*inde yevmi'l-hisâb*) mânasınadır. yani "Hesap gününde Allah öder, başka zaman ödenemez." demek olur. Hepsi aynı kapıya çıkıyor.

Mâlum, Allahu Teàlâ Hazretleri sabredenlere ecrini hesapsız ihsan edecek.

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر: ١٠)

(*İnnemâ yüveffes-sàbirûne ecrahüm bigayri hisâb*) "Herkese mükâfatları sayıyla ölçüyle verilirken, sabredenlere mükâfatları ölçüye sığmayacak kadar, tarif edilmeyecek kadar çok verilir." (Zümer, 39/10)

Hesaba sığmaz tarzda bol bol ikram edecek. "

"—O zaman Allah nasıl verirse, ne kadar bol verirse ancak o zaman karşılanabilir." demek oluyor.

e. Bir Gün Nafile Orucun Karşılığı

Dördüncü hadîs-i şerif:

Hatîb-i Bağdâdî'nin Ebû Hüreyre RA dan rivayet ettiğine göre, bir de Sehl ibn-i Sa'd RA'dan rivayet var; diyor ki Peygamber SAS:[216]

مَنْ صَامَ يَوْمًا تَطَوُّعًا ، لَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ ، لَمْ يَرْضَ اللهُ لَهُ بِثَوَابٍ دُونَ الْجَنَّةِ (خط. عن سهل بن سعد ؛ خط. عن أبي هريرة)

RE. 426/4 (*Men sàme yevmen tetavvuan, lem yattali' aleyhi*

---

[216] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.278; Sehl ibn-i Sa'd ve Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.718, no:23601; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.469, no:22640.

ehadün, lem yerda'llàhü lehû bi-sevâbin dûne'l-cenneh.)

Bu hadîs-i şerif de yine oruçla ilgili, yine Ramazan dışındaki sevap kazanmak için tutulan nafile, tatavvu oruçla ilgili.

Buyurmuş ki:

(*Men sàme yevme tetavvuan*) "Kim tatavvu maksadıyla, sevap kazanmak için farz orucunun dışında bir gün serbest bir zamanda, kendiliğinden Allah rızası için oruç tutarsa… (Ve lem yettali' aleyhi ehadün) "Ona hiç kimse muttalî olmazsa... "

Yani "Bu adam oruçlu." diye anlattırmazsa; saklıyor, övünmüyor, riya gösteriş yapmıyor, belli etmiyor.

"—Kimse anlamazsa, hiçbir kimse ona muttalî olmadan o orucu akşama becerebilirse..."

(*Lem yerda'llàhu lehû bi-sevâbin dûne'l-cenneti*) "Allah onun o orucuna karşılık cennetten başka bir sevaba razı olmaz. "

"—O kuluma cenneti verin!" der.

Riyasız, gösterişsiz oruç tuttu. Cennetten başka bir sevap ile Allah onu karşılamaya razı olmaz, "O kullarıma cennetimi verin." der.

İşte buradan anlaşılıyor ki oruç tutacağız. Büyüklerimiz de bize; "Pazartesi, perşembe oruç tutun." diye hep tavsiye ederlerdi. İşte fırsat buldukça insan böyle oruç tutarak bu sevapları kazanmalı.

f. Çarşamba, Perşembe ve Cuma Orucu

Sevgili dinleyiciler, ikinci hadis-i şerif aynı sayfadan… İbn-i Abbas RA'dan ve İbn-i Ömer RA'dan çeşitli kaynaklarca rivayet edilmiş. Hadis-i şerifin metni, mübarek sözleri şöyle:[217]

مَنْ صَامَ يَوْمَ الأَرْبِعَاءِ ، وَالْخَمِيسِ ، وَالْجُمُعَةِ ؛ ثُمَّ تَصَدَّقَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

---

[217] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.347, no:13308; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.397, no:3872; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.295, no:8232; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.295, no:8231; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.921, no:24167; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.466, no:22632.

بِمَا قَلَّ مِنْ مَالِهِ أَوْ كَثُرَ ، غُفِرَ لَهُ كُلَّ ذَنْبٍ عَمِلَهُ ، حَتَّى يَصِيرَ كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ مِنَ الْخَطَايَا (طب. هب . عن ابن عمر ؛ هب. عن ابن عباس)

RE. 426/5 (*Men sàme yevme'l-erbiài ve'l-hamîsi ve'l-cümuati sümme tesaddaka yevme'l-cumuati bimâ kalle min mâlihî ev kesüra, gufire lehû küllü zenbin amilehû hattâ yasîra keyevmi veledethü ümmühû mine'l-hatàyâ*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl...

(*Men sàme yevme'l-erbiâi ve'l-hamîsi ve'l-cumuati*) "Kim çarşamba, perşembe, cuma günü peş peşe oruç tutarsa... "

(*Sümme tesaddaka yevme'l-cumuati bimâ kalle min mâlihî ev kesüra*) "Sonra cuma günü olunca malından az veya çok bir miktar sadaka da verirse, tasaddukta da bulunursa; (*gufira lehû küllü zenbin amilehû*) o kulun işlemiş olduğu her günah bağışlanır. (*Hattâ yasîre keyevme veledethü ümmühû*) Anasının onu doğurduğu gün nasıl günahsızdı, o günkü gibi günahsız oluncaya kadar Allah her günahları bağışlar."

İnsan hiç olmazsa arada bazı haftalar bunu yapmalı. Önümüzdeki hafta mesela isterseniz tatbik edebileceğiniz bir şey...

Hep oruçtan geldi ama epeyce kârlı; ovuşturun bakalım ellerinizi...

g. Aşûre Günü Orucunun Sevabı

Altıncı hadîs-i şerif…

Deylemî'nin Abdullah ibn-i Amr RA'dan naklettiğine göre, buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[218]

مَنْ صَامَ يَوْمَ الزِّينَةِ ، أَدْرَكَ مَا فَاتَهُ مِنْ صِيَامِ السَّنَةِ ، يَعْنِي يَوْمَ

---

218 *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.953, no:24255; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.453, no:22597.

عَاشُورَاءَ (الديلمي عن ابن عمرو)

RE. 426/6 (*Men sàme yevme'z-zîneti, edreke mâ fâtehû min sıyâmi's-seneti, ya'nî yevme àşûrâ'*) "Kim zînet günü orucunu tutarsa, senenin öteki oruçlarından tutamadıklarını telâfi etmiş olur. (*Ya'nî yevme àşûrâ'*) Zînet günü, Aşûre Günü demektir."

Aşure günü, Muharrem'in 10'uncu günüdür. O gün oruç tutan, senenin geçmiş vakitlerinde tutması mümkün olsaydı sevap kazanacaktı, tüh kaçırdı, işte o kaçırdıklarını yakalar.

Biz Aşure gününü bir gün evvelden başlarız, 9'unda ve 10'unda tutarız veyahut 10'unda ve 11'inde tutarız, Yahudilerden biraz farklı olsun diye. İslâm'da taklit yok. Müslüman kendisi başlı başına her şeyi tamam kâmil bir insandır. Müslümanın içi tamamdır, nurludur; dışı tamamdır, nurludur; işi tamamdır, nurludur; fikri, aklı, her şeyi güzeldir. Başka hiçbir şeye Allah bizi muhtaç etmemiş. Allah İslâm ile beraber bize her nimeti vermiş.

Bak ne güzel, şu hadis kitabını okudukça, ben okutuyorum, burada da okutuyorum, başka yerde de okutuyorum; Allah'a hamd ü senâlar olsun, bana bunu nasib etti, okutuyorum. Rasûlullah Efendimiz SAS her şeyi bize öğretmiş, ne güzel, Allah'a hamd ü senâlar olsun…

Eski ümmetlerin hallerini düşünüyorum, acıyorum. Peygamberlerinden böyle şeyler kalmamış ki… Hiçbir şey kalmamış, kitapları bile karıştırılmış. Eğrisi doğrusu birbirine karışmış. Onlar ne bilecekler böyle âdâbı, erkânı?

Onlar bizden o bakımdan çok geri, biz bu bakımdan çok zenginiz. Zengin olan, kıymetli olan, güzel olan mı çirkine tâbi olacak?

Biz güzel olduğumuza göre… Temizlik, bizde her çeşidi var; ibadetin her çeşidi, güzelliği var…

Müslüman olmuş bir Avrupalıya soruyorlar:

"—Niye müslüman oldun?"

Diyor ki:

"—Ben memuriyetim dolayısıyla Uzakdoğu'da bulundum,

Hindistan'ı gördüm, Hindiçin'i gördüm, Laos'u, Tayland'ı ve saireyi gördüm, oraları biliyorum. Oraların ahâlisini de inceledim. Kendim de Avrupa'da yetiştim, Avrupa'yı da biliyorum. Başka dinlerin ibadetlerine baktım; mânasız, hiç ipe sapa gelir tarafları yok. Ama müslümanların her ibadetini ibretli, hikmetli, faydalı gördüm."

Namazımız günde beş vakit; vakitleri isabetli, güzel. Sabah güne başladığın zaman, öğlen iş ortasında, günün ortasında, ikindi tam işin ortasında, akşam güneş batarken, yatsı tam yatma vaktinde... Günün beş kritik zamanı... Zamanı güzel. Hareketleri güzel; ayakta duruyorsun, el pençe divan duruyorsun, Allah'a rükû ediyorsun, ondan sonra secde ediyorsun. Ne güzel... Şekilleri güzel, mânası güzel, sözleri güzel... Müslümanların namazına hayran kalmış, ibadetine hayran kalmış, kaldırmış parmağını, müslüman olmuş.

Orucu güzel… Orucumuz ne kadar güzel bir ibadet; müslüman egzersizle kendi kendini terbiye ediyor, nefsini dizginlemeyi öğreniyor, irade terbiyesi. Avrupalı bunu yapmak için milyonlar harcıyor da beceremiyor. Müslüman bunu dininin gereği olarak yapıyor.

Haccımız ne kadar güzel! Dünya müslümanları toplanıyor, yılda bir kongresi var, orada toplanıyor gibi oluyor. Sonra o peygamberler diyarına gidiyorsun, o kumların arasında o Arafat dağında, o mübarek yerlerde ne feyizler, ne lütuflar, ne ikramlar… Allah tekrar tekrar nasib eylesin.

İnsan oraya kapkara gidiyor; pırıl pırıl, ışıklanmış, nurlanmış dönüyor. Hepsi güzel…

Zekât… Zekâtın güzelliğine doyum mu olur?

Zengin, kardeşi için parasını ayırıyor, mecbur olmadığı halde fukarâya veriyor. Kendisi kazanmış olduğu halde, kendisinin öz malı olduğu halde, ötekisinin olmadığı halde vazife olarak çıkartıp veriyor. Ne güzel!

Her ibadetimiz güzel, her emri güzel...

Rasûlüllah'ın hadislerindeki her cümlesine bakın; her birisi bin atasözü kuvvetinde! Her sözü ne derya imiş Rasûlüllah SAS Efendimiz'in ki 15 cilt, 20 cilt, 100 cilt hadislerini oku oku bitmiyor. Ağzını açtığı zaman inciler, mercanlar, elmaslar, yakutlar saçılmış

etrafa... Her şeyi, her günü, her hâli kaydedilmiş.

El-hamdü li'llahi alâ ni'meti'l-islâm. Yâ Rabbi! İslâm nimetine hamd ü senâlar olsun!

Yâ Rabbi, bizi müslüman yarattın, müslüman yaşat… Yâ Rabbi, bizi müslüman yaşatıyorsun, müslüman öldür… Huzuruna müslüman olarak, sevdiğin razı olduğun kul olarak gelmeyi nasib et…

h. Geçim Darlığına Sabrın Mükâfatı

Berâ' ibn-i Àzib RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[219]

مَنْ صَبَرَ عَلَى الْقُوتِ الشَّدِيدِ صَبْراً جَمِيلاً ، أَسْكَنَهُ اللهُ الْفِرْدَوْسَ

مِنْ حَيْثُ شَاءَ (أبو الشيخ عن البراء)

RE. 426/7 (*Men sabera ale'l-kùti'ş-şedîdi sabren cemilen, eskenehu'llàhu mine'l-firdevsi haysü şâe*)

Mevzu değişti. Birkaç hadis, ondan sonra namazla ilgili hadisler gelecek. Bu hadîs-i şerif sabırla ilgili.

(*Men sabera ale'l-kùti'ş-şedîd*) "Her kim ki şiddetli bir kıt kanaat azığa sabrederse... "

Geçimi dar; giyeceği, yiyeceği az... Dehşetli sıkıntı, mâlî tazyik altında... "Kim böyle bir duruma sabrederse; (*sabren cemilen*) güzel bir sabırla sabrederse... "

Kimisi başına bir belâ geldiği zaman, açıyor ağzını, yumuyor gözünü, edepsiz, kulluğa yakışmayacak şeyler söylüyor. Hele dolmuşların, minibüslerin içine bir girin, hele onların o plaklarını, bantlarını bir dinleyin; ne herzeler var, ne saçmalar var, ne insanı dinden imandan çıkartan laflar var... Allah Allah... Kim bunları bestelemiş, kim bunları buraya böyle koymuş? O şoförün hiç mi aklı

---

[219] Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.45, no:7912; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.546, no:5703; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.X, s.434, no:17820; Ebu Nuaym, *Ahbar-ı Isfahan*, c.IX, s.396, no:1898; Bera' ibn-i Àzib RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IV, s.9, no:9230; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.475, no:22660.

yok; açtırtıyor da bunu böyle dinlettiriyor?

"—Allahım bana bunu böyle mi yapacaktın!" da bilmem ne de... Açıyor ağzını, yumuyor gözünü, bir sürü saçma sapan şey... Şarkı diye millete öyle saçma sapan sözleri dinlettiriyorlar.

Öyle değil, (*sabren cemîlen*) güzel bir sabır. Boynunu büküyor, kimseden bir şey istemiyor; "Bu da geçer." diyor, Allah'ın verdiği rızka kanaat ediyor, hırsızlık yapmıyor, arsızlık yapmıyor, isyan etmiyor, herkesin eline yakasına yapışıp "Ver bana! Ver bana!" diye dilenmiyor.

"Sabr-ı cemîl ile kim sabrederse, (*eskenehu'llàhu mine'l-firdevsi haysü şâe*) Allah onu Firdevs cennetinde nereyi dilerse orada iskân eder."

"—Buyur, cennetimin her tarafı sana serbest... Buyur, neresini beğenirsen, seversen…" diye cenneti nasib eder.

Onun için, müslüman her anı kâr olan insandır. Sıkıntıda sabreder, kazanır; nimette şükreder, kazanır; her anda kazanması mümkündür.

Allah bizi sabredecek sıkıntılarla, meşakkatlerle terbiye etmesin. Lütfuyla perverde eylesin… İki cihanda aziz bahtiyar eylesin; âfiyette, saadette, selâmette eylesin…

Eğer hasbelkader... Ne demek hasbelkader? Allah'ın takdiri gereği, olur ya imtihan sorusu öyle çıktı, ne yapalım...

"—Hocam bu soruyu niye bana sordun?"

"—Ben hocayım, sorarım. Sen talebesin, cevap vereceksen ver, vermezsen imtihanı kaybettin. Çık dışarıya!" der, gider.

Hocaya, "Niye bu soruyu sordun?" denmez.

Hocaya denmez de kâinatın yaratıcısı Allah-u Teàlâ Hazretlerine, "Yâ Rabbi, bana bunu niye takdir ettin?" diyebilir misin?

Ne haddine!

لاَ يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ (الأنبياء:٢٣)

(*Lâ yüs'elü ammâ yef'alü.*) "Kendisine sorgu sual açacak bir başka üst makam, mercî olmayan en yüksek makamın sahibidir." (Enbiyâ, 21/23)

Müslüman sabr-ı cemîlle sabredecek. O zaman ecr-i cemîl alır, ecr-i cezîl alır, çok sevap kazanır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri fakirlik göstermesin… Fakirliğe dayanmak zordur. Allah elimizi bol eylesin, geniş eylesin… Dünyanın öteki yerlerindeki müslüman kardeşlerimize de hayırlar ihsan eylesin… Afrika'da açlıktan kırılan kardeşlerimiz var, onlara yardımcı olmamızı nasib eylesin…

Kendimizi toparlayalım da inşaallah daha bizi ne hizmetler bekliyor... Biz burada adam olacağız da daha yapacağımız ne hizmetler var... O zavallı zenciler bizden medet umar, o Asyalılar bizden medet umar... Dünyanın her yerinde... Avrupalı bizden medet umuyor. Amerikalı bizden medet umuyor...

İsveç'ten gelmiş de;

"—Ya bizim memlekette intiharlar çok."

İntihar ediyor boyuna... Adamların yiyeceği içeceği var, parası var pul var, sosyal imkânları var, garantileri var, çalışmayan insana bile maaş bağlı; intihar ediyor!

"—Ya belânı mı arıyorsun be adam, niye intihar ediyorsun?"

Her şeyi var; intihar ediyor. Neden?

İntihar nerede az oluyor? Türkiye'de az oluyor.

Uçağa atlamışlar, geliyorlar;

"—Ya sizde intihar neden az oluyor?"

Niye az olacak; bizde İslâm vardı, İslâm!

İslâm'da kula can emanettir, Allah'ın emanetidir. Bu vücut bize emanettir. Biz emanete o gözle bakarız. Biz yemek yerken bile; "Aman şu emaneti hor kullanmayayım, Allah benden sorar." diye, ona dikkat ederiz. Gerçi şu devirde yaşayanların çoğu unuttu ama... O hızla gidiyoruz da ondan intihar az. Yoksa biz hiç intihar etmeyiz; çünkü intihar etti mi insan cehenneme gider. Ondan, o imandan…

Sen de gel, İslâm'ı İsveç'e al, öğret, o zaman intihar kesilir.

Avrupa bizden medet umuyor. Amerika bize mânevî bakımdan muhtaç. Ama biz adam değiliz ki!

Avustralya'ya gittim. Orada müslüman olmuş birisi bizim arkadaşlara anlatmış, öyle kabiliyetli bir insanmış ki bakan yapacaklar, o kadar kıymetli bir insan.

"—İyi ki ben sizi görmeden evvel müslüman oldum. Sizi görseydim belki müslüman olmaya karar veremezdim." demiş.

Bizim hâlimiz o kadar fena ki, gören müslüman olacaksa vazgeçiyor.

Aklımızı başımıza devşirelim! Temiz pak olalım, intizamlı olalım, tatlı dilli olalım... Şuurlu olalım, akıllı olalım, basiretli olalım… Müslüman olacak bir insanı kaçırtsak, bizim yüzümüzden kaçsa büyük vebal!

Sevinerek söylenecek bir şey: Bir doktor kardeşimiz Amerika'ya ihtisasa gitmiş. Hocası onun güzel ahlâkından müslüman olmayı sevmiş. Olmuş mu olmamış mı bilmiyorum. Müslüman olayazmış, neredeyse müslüman olacakmış.

İşte müslümanın böyle olması lazım. Vazifeye muntazam geliyor, işi muntazam yapıyor, çalışıyor, edepli, terbiyeli... Etrafındakiler âşık, hayran; "Bunların dini hak dindir, böyle bir insanın dini hak dindir, ben de böyle olayım, ben de bu nura kavuşayım."

Böyle bir insanın müslüman olmasına vesile olursan, kendine dünyadan ve dünyanın içindeki her şeye sahip olmaktan daha büyük bir kazanç kazanmış olursun. Peygamber Efendimiz hadîs-i

şerifte öyle buyurmuş.

Allah bizi hem hâlimizle başkalarına iyi nümune olanlardan eylesin; hem de çalışıp başkalarını İslâm'a çekenlerden eylesin…

"—Hocam ben başkasına söz geçiremem!"

Kendi çocuğuna sahip ol, o da aynı hesaptan... O çocuk kâfir olacakken, onu müslüman yetiştirirsen, ondan da o ecri alırsın. Karına sahip ol, müslüman olsun, ondan o ecri alırsın. Kadınsan kocana sahip ol, idare et, ne yapacaksan yap, onu çek çevir, müslüman eyle. Akrabandan sözünü dinleyen bir kimseye, işçine, etrafındaki komşuna bu işi yap. Hep beraber çalışacağız.

Şimdi öyle bir hadîs-i şerife geldik ki, o hadîs-i şerif için bir ders harcamaya değecek uzun bir hadîs-i şerif. Vakit de doldu... Onu bir daha ki haftaya bırakalım.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi şu İslâm'ın güzelliklerini anlayan hakiki müslümanlardan eylesin… Elindeki nimetin kadrini kıymetini bilmeyen cahil ve gafillerden eylemesin…

Okuduklarımızdan feyz almayı, ibret almayı, faydalanmayı ve Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevdiği razı olduğu sàlih amelleri işlemeyi, hayrât u hasenât yapmayı Allah bizlere nasib eylesin… *Bi-hürmeti rasûlihi'l-müctebâ muhammedini'l-Mustafâ…*

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

17. 03. 1995 - İskenderpaşa Camii

21. ALLAH'I HAKKIYLA BİLMEK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn…. Nahmeduhû bi-cemîi mehâmidih. Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkıhî seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihi ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ صَدَقَ اللّٰهُ نَجَا ، وَمَنْ عَرَفَهُ اتَّقٰى ، وَمَنْ أَحَبَّهُ اسْتَحْيٰى ، وَمَنْ رَضِىَ بِقِسْمَتِهِ اِسْتَغْنَى ، وَمَنْ حَذِرَهُ أَمِنَ ، وَمَنْ أَطَاعَهُ فَازَ ، وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ اِكْتَفٰى ، وَمَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ عِنْدَ نَوْمِهِ وَيَقَظَتُهُ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ ، وَكَانَتْ الدُّنْيَا تَحُثُّهُ عَلَى الْآخِرَةِ وَتُحَذِّرُهُ الْفَاقِرَةِ (أبو عبد الرحمن السلمى عن الحكم بن عمير)

RE. 426/8 (*Men sadaka'llàhe necâ, ve men arafehû ittekà, ve men ehabbehû istehyâ, ve men radıye bi-kısmetihî isteğnâ, ve men hazirehû emine, ve men etâehû fâze, ve men tevekkele aleyhi iktefâ, ve men kânet himmetühû inde nevmihî ve yekazatühû lâ ilâhe illallah kâneti'd-dünyâ tehussühû ale'l-âhireti ve tuhazziruhü'l-fâkireti*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri ibadetlerinizi, taatlerinizi kabul eylesin… Dualarınızı, dileklerinizi ihsan ve ikram eylesin…

Geçen hafta bırakmış olduğumuz yerden, *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli hadis kitabının *sad* harfiyle başlayan hadisleri ihtivâ eden kısmından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce, evvelen ve hâsseten şefaatçimiz, rehberimiz, Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretlerinin ruh-i pâkine hediye olsun diye, sonra onun cümle âl'inin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına hediye olmak üzere; bilhassa Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fethetmiş olan fatihlerin, gâzilerin, şehidlerin ruhlarına, ashâb-ı hayrât u hasenâtın ruhlarına, beldemizin medâr-ı iftiharı, burada medfun bulanan sahâbe-i kirâmın, tâbiînin, evliyâullahın ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan, yakından gelmiş olan siz kardeşlerimizin geçmişlerinin ruhları şâd olsun diye ve biz yaşayan müslümanların Mevlâmız'ın rızasına uygun ömür sürüp huzuruna sevdiği razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması dileğiyle, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, bütün bu üzerimizde hakları olan mübareklere hediye edelim, ondan sonra başlayalım!

………………………………

a. Allah'a Tevekkül Etmek

Bu hadîs-i şerif Ebû Abdurrahman es-Sülemî'nin eserinde el-Hâkim ibn-i Ümeyr'den rivayeten bize gelmiş bir hadîs-i şeriftir. Ama Peygamber Efendimiz bir başka hadîs-i şerifinde buyurmuş ki;

"—Ben başka peygamberlerden onlarda olmayan beş husus ile mümtaz kılındım, bana beş özellik verildi."

O beş tanesini sayıyor. Bir tanesi de (*ûtiytü cevâmiu'l-kelîm*) "Bana az söz ile çok derin mânalar ifade etmek hassasını Allah ikram etti." Rasûlüllah'ın sözleri hakikaten birer cümlecik, küçücük bir-iki kelimeden ibaret ama her birisi üzerinde kitap yazılacak kadar geniş mânaları ihtivâ eden sözlerdir.

Şimdi bir hadis okuduk ama çok derin mânalar var. Hadîs-i şerif kısa kısa cümlelerden meydana gelmiş. Dilimizin döndüğünce okumaya, izah etmeye başlayalım.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[220]

مَنْ صَدَقَ اللهَ نَجَا ، وَمَنْ عَرَفَهُ اتَّقٰى ، وَمَنْ أَحَبَّهُ اسْتَحْيٰى ، وَمَنْ رَضِىَ بِقِسْمَتِهِ اسْتَغْنَى ، وَمَنْ حَذِرَهُ أَمِنَ ، وَمَنْ أَطَاعَهُ فَازَ ، وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ اِكْتَفٰى ، وَمَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ عِنْدَ نَوْمِهِ وَيَقَظَتُهُ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ، وَكَانَتْ الدُّنْيَا تَحُثُّهُ عَلَى الْآخِرَةِ وَتُحَذِّرُهُ الْفَاقِرَةِ (أبو عبد الرحمن السلمى عن الحكم بن عمير)

RE. 426/8 (*Men sadaka'llàhe necâ, ve men arafehû itteka̖, ve men ehabbehû istehyâ, ve men radıye bi-kısmetihî isteğnâ, ve men hazirehû emine, ve men etâehû fâze, ve men tevekkele aleyhi iktefâ, ve men kânet himmetühû inde nevmihî ve yekazatühû lâ ilâhe illallah kâneti'd-dünyâ tehussühû ale'l-âhireti ve tuhazziruhü'l-fâkireti*)

(*Men sadaka'llàhe necâ*) "Kim Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni tasdik ederse necat bulur, kurtulur, necâta erer."

Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni tasdik nasıl olacak?

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Kur'ân-ı Kerîm'ine inanacak, emirlerini hak bilecek. Doğru dediği şey güzeldir,

---

220 *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.913, no:43576; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.477, no:22665.

doğrudur. Eğri dediği şey zararlıdır, çirkindir, yanlıştır. Yasakladığı şeyler, bizim aleyhimize olan kötü şeyler olduğundan yasaklanmıştır. Emrettiği şeyler, bizim menfaatimize, dünya âhiret saadetimize vesile olduğu için emredilmiştir. Mevlâmızın emri de güzeldir, yasağı da güzeldir, her hükmüne canımız fedadır.

Öyle bir bağlılık ile bağlanacak, Allah'ın varlığını birliğini tasdik edecek, ahkâmına sadakat, sevgi, bağlılık gösterecek. Böyle yapan necat bulur, kurtuluşun yolu budur. Böyle yapan kurtulur.

O halde biz de ne yapacağız? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin varlığını birliğini tasdik edeceğiz, ahkâmını tasdik edeceğiz, emirlerine yasaklarına ittibâ edeceğiz.

Mevlâ görelim neyler;
Neylerse güzel eyler.

Hoştur bana senden gelen,
Ya goncagül yahut diken.
Ya hil'at ü yahut kefen;
Lütfun da hoş, kahrın da hoş!

dediği gibi şairlerin, içimizde Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne öyle bir bağlılık olacak. Bu kurtuluşa sebep olur.

İkinci cümleciği:

وَمَنْ عَرَفَهُ اتَّقٰى ،

(*Ve men arafehû*) "Her kim ki Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni bilirse, (*ittekà*) takvâ sahibi olur, sakınır, çekinir."

Falanca adam içki içiyor, kumar oynuyor; edepsiz.

"—Neden?"

Cahil, Allah'ın cezasını bilmiyor, kudretinden haberdar değil, bu dünyanın fâniliğinden haberdar değil… Bu işleri cahilliğinden yapıyor.

Büyüklerimiz demişler ki:

اَلْجَاهِلُ جَسُورٌ

(*El-câhilü cesurun*) “Cahil oldu mu bir insan cesur olur.”

Küçük çocuk sobanın tehlike olduğunu bilmiyor ki; sobanın üstüne üstüne gidiyor, yapışıyor, yapışıp eli yandığı zaman feryadı basıyor. Bir daha sobanın yanından daire çizip öyle geçiyor, yani sobanın yanından düz geçmiyor. Çünkü zararını bildi.

İnsanların çoğu Allah-u Teàlâ Hazretlerini bilmiyorlar.

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ (الزمر:٦٧)

(*Ve mâ kaderu'llàhe hakka kadrihî*) [Onlar Allah'ı hakkıyla tanıyıp bilemediler.] (Zümer, 39/67)

Nasıl bilinmesi gerektiyse, Allah-u Teàlâ Hazretlerini insanların çoğu hakkıyla bilmiyor. İyi kullarına hazırladığı cennetteki nimetleri bilemiyor. Bilse içinde bir hasretlik çöker, bir aşk çöker, bir muhabbet çöker; ”Ya ben bunu kaçırırsam hâlim nice olur!” diye aklı başından gidecek gibi olur. Gecesi gündüzü onu elde etmek için çalışmakla geçer.

Bir insan Allah'ın cehennem gibi bir azap hazırladığını, orada azapların envâ-ı türlüsünü topladığını bilse ödü patlar, uykusu gider, kararı kalmaz, ne yapacağını bilemez hâle gelir, gündüzü kapkara olur! Dışarıda güneş var, gündüzü bile kapkara olur! Allah'ın azabından, korkusundan ne yapacağını bilemez, iştahı kesilir, yemek yiyecek hâli kalmaz. İnsanlar ne cenneti biliyor ne cehennemi biliyor.

Sonra Allah'ın nimetlerini, lütuflarını ve sairesini bilse:

“—Artık bana bu kadar iyilik etmiş, bu kadar nimete beni daldırmış, batırmış, gark etmiş, rahmetine bandırmış; ben de ondan biraz çekineyim, âsi olmayayım.” der.

İnsanlar arasında bir kahvenin 40 yıllık hatırı olurmuş da, bir iyilik yapana insan vefa gösterirmiş de; ”O bana falanca zaman iyilik etmişti. Ben de ona iyilik edeyim. O benim sıkıntılı

zamanında imdadıma yetişmişti, ben de ona yetişeyim.” der de, bunca nimetleri kendisine veren Allah, bunca nimetlerin hatırı ne oluyor? İnsan Allah’a şükretmez mi?

Allah’ı bilmiyor.

Sonra insan bu işleri böyle düşündüğü zaman sıralayıp gider, sonu gelmez. Kim Allah-u Teàlâ Hazretlerini iyi bilirse o sakınır, çekinir.

Nereden sakınır?

“—Azabına düşmeyeyim!” diye azabından sakınır. “Aman bu nimetleri elden kaçırmayayım!” diye cennetini elden kaçırmaktan sakınır. Titiz bir müslüman olur. Takvâ ehli bir müslüman olur. Attığı adıma dikkat eder, yaptığı işe dikkat eder.

Neden?

“—Yok, ben onu öyle yapmam.”

Neden yapmazsın?

“—Mevlâm darılır. Onun rızasını kaybetmek istemem, küstürmek istemem.” diye düşünür,

“—Rasûlullah bana darılır...”

Bazen öyle oluyor. Allah’ın iyi kulları hatalı bir iş yapınca Rasûlullah Efendimiz rüyada görünüyor, mesela kaşını çatıyor; ”Niye öyle yaptı?” diye.

Eskilerin hikâyeleri çok da, yaşayanlardan birisi bana bizzat kendisi anlattı. Dairede oturmuşlar, bir müftü hakkında konuşmuşlar. Birisi şikâyet etmiş de; “Müftü efendi böyledir, şöyledir.” diye konuşmuşlar. O müftü de meğerse mübarek bir insanmış. “Vah vah! Din adamı böyle yapmasa daha iyi değil mi?” demişler. O kötü söz, aleyhinde konuşanın sebebine onlar da birkaç söz katmışlar. Yani gıybet olmuş. Adamcağızı kötülemişler; ama aslında adam kötü değilmiş.

“—Geceleyin namazı kıldım.” diyor, adamcağız bana hâdiseyi kendisi anlatıyor. “Namazlarımı kıldım, tesbihlerimi çektim, abdestli yattım uyudum. Rüyamda Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretlerini gördüm. Tam güneş yanığı yüzü, sakalları gür, tıknazca bir vücudu

var. Tarih kitaplarında anlatıldığı gibi… Abdest alacak gibi kollarını sıvamış, ayağında takunyalar. Ama Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretlerini gördüm diye sevindim. Yanına varmak istedim.” diyor. Kaşlarını çatmış, ona bir bakmış:

“—O sizin dedikodusunu yaptığınız müftü evliyaullahtandır!” diye bir bağırmış rüyada…

“—Kulağım patlayacaktı. Bir uyandım uykudan, hâlâ kulağım çınlıyordu.” diyor.

Rüyada görmüş, hâlâ kulakları çınlıyormuş. Ertesi gün gitmiş; ”Aman, o müftü hakkındaki söylenen sözlerden döndüm, tevbe...” demiş, rüyasını arkadaşlarına anlatmış. Sonradan da bir iyi insan olduğu anlaşılmış.

Pekiyi, Hacı Bayram o müftüyü niye müdafaa etmiş?

“—Onu sonradan anladım.” diyor. O müftü efendi meğer Bayrâmiye Tarikati’ndenmiş. Şeyh efendi müridini kolluyor, aleyhinde konuşturmuyor. Pir efendi, tarikatın pîri kaç asır sonra gelmiş müridini kolluyor. Beriki adam da iyi adam, rüyayı gören adam da iyi adam…

İyilere ihtar olur. İyiler bir hatalı bir şey yapınca ona Allah hatasını gösterir. Onun için, Allah’ın evliyâsı, sevgili kulları, onu iyi bilen kullar senin benim yaptığım çok şeyleri Allah korkusundan yapmazlar.

Neden yapmaz? Takvâsı var; “Bir şey yaparsam derecem düşer.” diye çekinir.

Bir hoş tatlı amca vardı, sağsa Allah selâmet versin, öldüyse rahmet eylesin. “Yorganı çekiverdim mi üstüme geceleyin yattığım zaman, o karanlıkta gözümün önünde ne şekiller, ne güzellikler, neler geçer neler… Çok hoş şeyler görürüm.” diyor.

Tatlı bir insan, bana böyle anlatıyor. “Bir keresinde bahçeye çıktım. Horoz ‘gık gık gık’ yapıyor, ortalıkta dolaşıyor. Hoşuma gitti, ben de takıldım, ona ‘gık gık gık’ yaptım. O eski güzel hallerim kayboldu; gözümle gördüğüm, tatlı yaşadığım haller gitti. Anladım ki bir horozla bile alay etmek iyi gelmedi. Bir daha bir sineğe bir

şey yapmaktan korkuyorum şimdi.” diyor.

Bir horozla bile şaka… Aslında ‘gık gık’ demiş; vurmamış, kırmamış kanadını kuyruğunu kopartmamış, yolmamış. “Ama o bile iyi gelmiyor.” diyor.

İşte bu bir nümunedir. Bu hadislerin arasında bunları neden anlatıyoruz?

Allah’ı bilen kullar çok titiz olur, çok edebe riayet ederler. Bir edepsizlik yaptığı zaman, çok mahrumiyetler olacağını bilir, kaçıracağını bilir, sıkıntılara düşeceğini bilir; senden benden daha titiz durur, sözüne sohbetine dikkat eder, attığı adıma, yaptığı işe dikkat eder.

(*Ve men arafehû ittekà*) “Kim onu bilirse takvâ sahibi olur.”

Sonra:

وَمَنْ أَحَبَّهُ اِسْتَحْيٰى ،

(*Ve men ehabbehû*) “Kim Allah’ı severse, (*istehyâ*) utanır.”

Allah-u Teàlâ Hazretleri’nden utanır. O kabahatleri işlemeye, o edepsizlikleri yapmaya utanır. Seviyor çünkü…

“—Ben sevdiğime öyle yapmam. Sevdiğim Rabbime, Allah’ıma öyle şey yapmam, böyle kulluk olmaz, bu işi yapmam! İsterseniz kafamı kesin, isterseniz beni yakın, küllerimi rüzgârda savurun, yine yapmam!” der.

Bu sevgiden doğan bir şeydir. Şairin birisi diyor ki:

تَعْصِي الإِله وأَنْتَ تُظْهِرُ حبَّهُ
هذا محالٌ في القياس بديعُ
لَوْ كانَ حبُّكَ صادقاً لأَطَعْتَهُ
إنَّ الْمُحِبَّ لِمَنْ يُحِبُّ مُطِيعُ

Ta’si’l-ilâhe ve ente tuzhiru hubbehû

Hâzâ muhâlün fi'l-kıyâsi bedîu
Lev kâne hubbeke sàdıkan leeta'tehû
İnne'l-muhibbe li-men yuhibbü mutîu

"Hem 'Allah'ı seviyorum.' diye dilinle söylüyorsun; hem de isyanlara, günahlara dalıyorsun, Allah'a âsi geliyorsun. Akıl var, mantık var; apâşikâr akla mantığa ters bir iş yapıyorsun. Âşikâr bir kabahat yapıyorsun, mantığa sığmaz bir iş yapıyorsun. Hem seviyorum diyorsun hem de günah işliyorsun. Olmaz böyle şey!

Eğer senin sevgin hak olsaydı, gerçek bir sevgiyle sevseydin ona itaat ederdin. Çünkü seven sevene uyar, bir dediğini iki etmez, hatırını kırmaz."

"—Şuraya gidelim!" der, gider. "Şunu yapalım!" der, yapar. "Şunu ver!" dese, baş üstüne der. Öl dediği yerde ölür, kal dediği yerde kalır. Sevgi öyledir. Sevgi söz dinlemeyi, uyuşmayı, ihtilaf etmemeyi gerektirir. Allah'ı seven de utanır; utanır da günahlara dalmaz.

Burada iki şey var. Tabii bir takvâ var, bir de hayâ var. İki cümlede peş peşe geldi.

İnsanın azapları, kötülükleri düşündüğü zaman korkması, ürpermesi gerekiyor. Kime âsi geliyorsun sen? Mahalle bakkalına mı, bekçisine mi, filanca lâlettâyin bir ferde mi?

Kâinatın sahibine âsi geliyorsun! Olur mu öyle şey?

Haydi bakalım, reisicumhurun aleyhinde konuş, kalk, göreyim.

"—Hocam, sen deli divâne mi oldun? Adam Türkiye Cumhuriyeti'ni temsil ediyor, konuşursam alır götürürler."

Reisicumhurun aleyhinde konuşmuyorsun, kâinatın sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri… Sen kime ne yaptığının farkında mısın? Ne söylediğinin farkında mısın?

وَمَنْ رَضِيَ بِقِسْمَتِهِ اسْتَغْنَى ،

(*Ve men radıye bi-kısmetihî*) "Kim Allah'ın kendisine nasib ettiği rızka, kısmetine razı olursa, (*isteğnâ*) zengin, müstağnî olur."

Dünyalar onun... “Rabbim bana bir kuru ekmek verdi, biraz da tuz var; oh ne tatlı, banıyorum... Çatur çutur, biraz da kurumuş ekmek... Ama çok tatlı... O tat baklavada börekte olmuyor. Çatur çutur, çatur çutur... El-hamdü lillâh, çok şükür yâ Rabbi! Şu pınardaki su da ne kadar güzel, doydum, çok şükür yâ Rabbi! Şimdi benim karnım doydu, sana ibadet edeyim... Allahu ekber...”

“—Allah bunu vermiş, ne yapalım, çalışıyorum. Ama bugün kısmetim bu kadarmış. Yarın daha çok verir. Öteki kullarına da veren o değil mi; dilerse bana da verir. Verirse de hoş, bu hâlime de razıyım, bugün bana bu gelmiş.”

Allah’ın verdiğine, taksim ettiği rızka, kısmetine razı oldu mu insan zengin olur; gönül zenginliği derler. Başkasının malında gözü olmaz. Başkasının karısının kızının üzerinde gözü olmaz. Başkasının hâline haset etmez. “Rabbim verdi bana çok şükür, yeter, ne yapalım!” der.

Soruyorum:

“—Ne iş yapıyorsun?”

"—Falanca yerde basit bir iş yapıyorum."

"—Ne kadar kazanıyorsun, yetiyor mu?"

"—El-hamdü lillâh, çok şükür, yetiyor."

Geçen gün de bir yerde çarşıda pazarda dolaşıyorduk. Dağ gibi bir han gösterdiler; tepesini görmek için başını kaldırdığın zaman takken yere düşecek. Yüksek, bin bir odalı masallardaki hanlar gibi bir şey. Arkadaş;

"—Hocam, bu hanın sahibi hapiste." dedi.

"—Niye?"

Bunun her bir odasından ayda 30 bin lira kira gelse bu adamcağız parayı koyacak yer bulamaz. Nereye koyacak o kadar parayı, depo bulamaz. O kadar çok parası var... Sigara kaçakçılığı yapmış, yakalanmış, hapse atılmış. Fakir adam, gönlü fakir... O kadar hanı hamamı var ama gönlü fakir. Sigara kaçakçılığından medet umuyor.

Alnının akıyla şu gelenlerle yaşasaydın olmaz mıydı?

Benim öyle bir dükkânım olsa, ayda 30 bin lira gelirim olsa; tamam, yeter, öpüp başıma koyarım. İki tane oldu mu, o aliyyülâlâ olur. Üç tane oldu mu, insanın "Tamam, dur artık." diyesi gelir. Bin bir tane odalı hanı var, adam sigara kaçakçılığı yapıyor. Gönlü fakir, içi fakir, Allah'ın verdiğine rızası yok...

Senin miden ne kadar alır?

"—Bir avuç alır."

Yahu bu bir avucu koca şeylerle dolduramadın da, bir de kaçakçılık yaparak mı doldurmaya çalıştın?

İsmini zikretmediğimiz için, inşaallah gıybet olmuyor.

Bu insanoğlu böyle işte... Fakirdir.

فَقِيرٌ كُلُّ ذِي حِرْصٍ ، غَنِيٌّ كُلُّ مَنْ يَقْنَعْ .

(*Fakîrün külli zî hırsın, ganiyyün külli men yaknâ'*) "Her hırs sahibi insan fakirdir; her kanaat sahibi insan zengindir."

Fakir ama kanaat sahibi; “Çok şükür, Allah bana bir kulübecik verdi, filanca mahallede gecekondum var, el-hamdü lillâh... Bahçesini de kazıyorum, yolu biraz çamurlu ama... Soğan da oluyor, maydanoz da oluyor... Çok güzel, el-hamdü lillâh!” diyor. Ötekisi Sarayburnu’nda sarayı var, filanca yerde yalısı var; huzuru yok veya yiyemiyor veya hapiste veya hasta... İbretli işler...

O halde insan nasıl olacak?

Allah’ın verdiğine razı olacak; “Rabbim helâlinden bugün bunu nasib etmişsin. Harama mı sapayım; sapmam yâ Rabbi! Çok şükür. Ötekisine haset mi edeyim; etmem yâ Rabbi! Ona da sen verdin. O kardeşimin belki benden daha iyi hâli vardır da ondan vermişsindir, daha çok ver yâ Rabbi! Kimsenin malında gözüm yok!” diyecek.

İşte bak, İslâm böyle olur.

“—Allah daha çok versin. Birini bin etsin. Çok hayırlara vesile olsun. O paraları kazansın, yesin, içsin, izzet ikram içinde yaşasın, hayrât u hasenât da yapsın. Gözüm yok; Mevlâmın verdiği bana yetiyor. Çok şükür bu hâlime, bugünüme... Allah bugünlerimi aratmasın.”

İyi müslümanlık terbiyesi almış olanlar böyle diyor.

Ama İslâm terbiyesi almamış olanlar:

“—Niye o şu kadar alıyor da ben bu kadar alıyorum? Niye onun köşkü var da benim yok? Niye onun arabası var da benim yok?”

Vur arabasına, çek bıçağı, sapla arabasının tekerine...

“—Dört tekerini birden şişledim, oh şimdi içim rahat.”

Ne oldu? Ne kazandın? Eline ne geçti?

Bizim arkadaşlardan birisi:

“—Aman burada arabayı park etmeyelim!” diyor.

Neden?

“—Burada servet düşmanları var. Geçenlerde buraya bir arkadaş Mercedes’iyle gelmiş, dört tekerini birden bıçakla kesmişler.” diyor.

Ne kazandın o dört tekerleği patlattın da?

Hırs... “Niye onun arabası var, niye benim yok?”

İşte İslâm terbiyesi olmayınca o zaman insanlar birbirlerine düşer. İslâm terbiyesi olsa o zengin de fakir kardeşini kollar. Bu tek taraflı olmaz, yani bir taraflı değil.

İslâm bir sistemdir. Sistem ne demek?

Birbiriyle uyuşan, birbiriyle irtibatlı tıkır tıkır çalışan bir nizamdır. Bunun içinden bazı parçalarını alsan çalışmaz.

Arabanın motor kaportasını aç, içinden karbüratörünü çıkart; hadi bakalım, öbür tarafı çalışsın...

“—Hocam çalışmaz. “

Küçücük bir parça...

“—Küçücük de olsa çalışmaz. “

Bir parçasını aldın mı çalışmaz. Arasından bir şeyi çekip çıkardın mı, bir boruyu kapatıverdin mi, bir vidasıyla oynadın mı çalışmaz. Sistem çünkü... Ama hepsi birden güzelce çalışıyor. Araba alıyor insanı, yel gibi nerelerden nerelere götürüyor. Sistem.

İslâm’ın sistemi de zengine emir verir:

“—Sen bu parayı helalinden kazan!” bir. “Kazandığından zekâtını ver. Fakiri gözet!” der, iki. “İsrafa düşme.” der, üç. “Gösteriş yapma.” der, dört. Oradan onu terbiye eder.

Buradan fakire der ki:

“—Allah’ın taksimine razı ol, gidip de falancanın fabrikasını tahrip edip de, ustabaşını bıçaklayıp da anarşi çıkartma!” der.

Patrona der ki:

“—Çalıştırdığın işçinin akşam alın teri kurumadan ücretini ver.”

İşçiye der ki:

“—Sen bunu ücretle yapıyorsun, paranı helal ettir, sonra hayrını göremezsin.” der.

Böyle her tarafı dengeli yapar. Talebeye, “Hocana hürmet et!” der. Hocaya, “Talebene şefkat et!” der. Sistem çünkü; onun orası öyle olacak, burası böyle olacak, onlar o zaman bir araya gelecek.

Bir otomobil parçasını alıyorsun, bakıyorsun bazı yeri

çıkıntı, bazı yeri girinti, bazı yeri oyuk, bazı yeri delik.

Neden?

“—Hocam senin işin ayrı, sen oraya karışma, onların her birinin sebebi var. Çıkıntısı da lazım, deliği de lazım. O deliğinden vida geçecek, şuraya bağlanacak. Bu çıkıntısı şu işe yarayacak, şurası şu işe yarayacak.”

İslâm böyledir işte... Onun için her tarafıyla birlikte düşünecek.

“—Yâ Rabbi! Sen bizi dinde fıkıhla merzûk eyle. Yani bizi dinde fakih eyle…”

Ne demek? Yani her işin aslını faslını, kenarını köşesini, çizgisini hududunu iyi bilmek.

Bir tarafa fazla yüklensek:

“—Çizgiyi geçtin hocam, yanlış oldu.”

Fakir boynunu büksün, hiç para kazanmasın, şöyle yaşasın. Bu tarafa çok fazla yüklendin mi çizgi bozulur, şekil bozulur, sistem çalışmaz. Hem öyle diyeceksin, hem böyle diyeceksin. Yani her taraf vazifesini bilecek. Kocanın vazifesi var, karının vazifesi var. Herkes vazifesini bilecek.

Evet, işte kısmetine razı olmak da bu.

Kısmetine razı olmaktan “Daha fazla kazanmak için çalışmak yok!” mânasını çıkartmayacağız. Onun için söylüyoruz.

“—Bana bir lokma, bir hırka yeter, çalışmayayım!”

Neden?

“—Çalış, kazan, ye, yedir. Kendin de ye, başkasına da yedir!”

Çalış, kazan, ye, yedir,
Bir gönül ele getir.

Bir gönül kazan, bir kalp kazan... Göster bakalım, senin kazandığın bir kalp var mı?

“—Ben helalinden çalışacağım hocam, ondan sonra da paramla ahbâbı çağırırım, ilk maaşımla bir ziyafet çekerim... Hayrat yaparım, hasenât yaparım... Biraz daha zengin olursam cami yaptırırım. Bizim köyün çeşmesi yok, bizim köylü ne çeker, ona su

getiririm... Bizim köye giderken çapul çupul dereden geçilir, oraya köprü yaptırırım.”

Kazanırsan hayrât u hasenât yaparsın. Zenginlerin hayır yapma, sevap kazanma imkânı daha fazladır. Onun için hayırlı çalışırsın, kazanırsın. Kısmetine razı olmak meselesini bu çizgiler içinde doğru anlamak lazım!

وَمَنْ حَذِرَهُ أَمِنَ ،

(*Ve men hazirehû emine*) “Kim Allah’tan hazer ederse emniyette olur.” Çünkü korktu, hatalı işler yapmadı; o zaman âhirette selâmet bulur, emniyette olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri ne buyurmuşsa, ne söylemişse, ne emretmişse hepsi bizim faydamızadır.

“—Kadınlar kapansın.” demiş, fena mı etmiş?

Çok güzel!

“—İçki içilmesin.” demiş, fena mı etmiş?

“—Aman hocam, çok güzel, iyi ki yasaklanmış. Çocuğuma ben içirmemek için şahin gibi etrafında dolaşıyorum, kerata alışırsa sonra mahvoluruz.”

Pekiyi çocuğuna içirmiyorsun, kendin niye içiyorsun?

Allah’tan korkan emniyette olur.

وَمَنْ أَطَاعَهُ فَازَ ،

(*Ve men etâehû fâze*) “Kim Allah’a itaat ederse fevz ü felâh bulur.”

Allah’ın emirlerine uymakta çok hayır ve bereket var. Sabahleyin namazını kılarsın, tesbihini çekersin, Kur’ân-ı Kerîm’ini okursun; Allah Allah... Akşam bakarsın sofranda bir hayır, bir bereket, bir bolluk; nereden geldiğini anlayamazsın.

وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ اِكْتَفٰى ،

(*Ve men tevekkele aleyhi iktefâ*) “Kim Allah’a tevekkül ederse Allah ona kifâyet eder.” Allah ona yeter, istediğini ihsan eder.

Allah’a tevekkül etmeyi Allah bize emrediyor:

فَتَوَكَّلُوا عَلَى اللهِ (النمل: ٧٩)

(*Fetevekkelû ale’llàh*) “Allah’a tevekkül edin!” (Neml: 79)

Allah’a dayanın, Allah’a sığının, Allah’a güvenin, onu vekil edinin. “*Hasbüna’llàhu ve ni’me’l-vekîl!*” deyin. Buna alışacağız, tevekkülü öğreneceğiz. O da öğrenmemiz gereken bir şey. Böyle yaptı mı Allah onun sıkıntılarını, ihtiyaçlarını giderir.

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ (الطلاق: ٣)

(*Ve men yetevekkel ala’llàhi fehüve hasbühû*) “Kim Allah’a tevekkül ederse, Allah ona yeter, ihtiyaçlarını giderir. Ummadığı yerden kapılar açar, ummadığı yerden rızıklandırır.” (Talak, 65/3)

Sen hiç kerâmet diye bir şey duymadın mı? Senin başına hiç olağanüstü bir hâdise gelmedi mi? İnsanın başına çok şeyler geliyor; ibret almasını bilse, hatırında tutmasını bilse...

وَمَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ عِنْدَ نَوْمِهِ وَيَقَظَتُهُ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ، وَكَانَتْ الدُّنْيَا
تَحُثُّهُ عَلَى الْآخِرَةِ ، وَتُحَذِّرُهُ الْفَاقِرَةِ .

(*Ve men kânet himmetühû inde nevmihî ve yekazatühû lâ ilâhe illa’llàh*) “Her kimin ki uykusunda ve uyanıklığında aklı, fikri, himmeti, gayreti *Lâ ilâhe illa’llàh* demek olursa; (*kâneti’d-dünyâ tehussühû ale’l-âhireti*) dünya onu âhirete kılavuzlar, teşvik eder. (*Ve tuhazziruhü’l-fâkireti*) Bel kemiğini parçalayacak o âhiret azaplarından, korkunç azaplardan onu korur kurtarır.”

Şimdi bu son cümle bize *Lâ ilâhe illa’llàh* sözünün hassasını

anlattı. Yani bir hususiyeti var ki, *Lâ ilâhe illa'llàh* sözü insanı âhirete rağbet ettiriyormuş. Ondan sonra da âhiretin azaplarından, beli büken, insanın bel kemiğini darmadağın eden büyük belalardan, musibetlerden koruyup kurtarıyormuş.

Nasıl diyecekmiş ama? Bak, Peygamber Efendimiz ne diyor:

(*Ve men kânet himmetühû inde nevmihî ve yekazatühû lâ ilâhe illa'llàh*) "Uykusu esnasında, uyanıklığı esnasında aklı fikri *Lâ ilâhe illa'llàh* olursa.." Demek ki çokça söylemeyi tavsiye ediyor. Gece gündüz Allah'ın adını anmasını, kelime-i tevhîdi söylemesini teşvik ediyor.

İşte bunun gibi nice hadîs-i şerifler var da dervişler onun için Allah diyor, onun için *Lâ ilâhe illa'llàh* diyor.

Peygamber Efendimiz'e uymak hiçbir kimsenin itiraz etmeyeceği bir şey. Kur'ân-ı Kerîm'e uymak hiçbir müslümanın itiraz etmeyeceği bir şey. İşte insan ona uyduğu zaman nereye varır?

Nereye gittiğini bilmez; tıkır tıkır, tıkır tıkır gider. Gözünü bir açar, birinci sınıf derviş olmuş.

Neden? Dervişlik o da ondan.

Başka şey sanıyorlar, başka türlü değerlendiriyorlar. Halbuki o işte; insan Allah'ın emirlerini tutarsa, Rasûlullah'ın sünnetine uyarsa hâlis, süzme, numune, heykeli dikelecek bir güzel müslüman olur, yani iyi derviş olur.

Bu hadîs-i şerifte çok çok kıymetli şeyler söylendi. Ben de dilimin döndüğünce kısaca anlatmaya çalıştım. Ne yapalım, bir kere daha söyleyiverip öteki hadîs-i şerife geçelim:

(*Men sadaka'llàhe necâ*) "Kim Allah'ı tasdik ederse necat bulur. "

(*Ve men arafehû ittekâ*) "Kim Allah'ı bilirse takvâ sahibi olur, ondan sakınır."

(*Ve men ehabbehû istehyâ*) "Kim Allah'ı severse hayâ eder, günahlara dalmaz."

(*Ve men radıye bi-kısmetihî isteğnâ*) "Kim Allah'ın kendisine

nasip ettiği kısmetine razı olursa zengin olur, zenginleşir."

(*Ve men hazirehû emine*) "Kim Allah'tan korku üzere olursa, hazer ederse dünyada âhirette emniyette olur, selâmette olur."

(*Ve men etâehû fâze*) "Kim Allah'ın emirlerine itaat eder, mutî bir kul olursa fevz ü felah bulur."

(*Ve men tevekkele aleyhi iktefâ*) "Kim Allah'a tevekkül ederse, Allah onun ihtiyaçlarını sağlar, onu ihtiyaçları karşılanmış bir insan hâline getirir."

(*Ve men kânet himmetühû inde nevmihî ve yekazatühû lâ ilâhe illa'llàh*) "Her kimin ki uykusunda ve uyanıklığında aklı fikri *Lâ ilâhe illa'llàh* olursa, *Lâ ilâhe illa'llàh* demeye himmet ve gayret ederse... Yani dili zikirli olursa, çok zikrederse..."

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[221]

أَفْضَلُ الذِّكْرِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ (ت. ن. ه. عن جابر)

(*Efdalü'z-zikri lâ ilâhe illa'llàh*) "Zikrin en üstünü, en güzeli, en faziletlisi, en sevaplısı '*Lâ ilâhe illa'llàh*'tır."

O da öyle derse, ne olur?

"—Dünya onu âhirete kılavuzlar."

Dünya insanı âhirete nasıl kılavuzluyor?

Bu dünya insanı aldatmaca yapıp da kedisine bağlayan bir varlık değil miydi? Bu dünyayı bir ihtiyar koca karıya benzetmemişler mi? Süslenip, boyanıp, güzel elbiseler giyip, dudaklarını, yanaklarını allıklarla, badana gibi boyalarla boyayıp, yaşlılığını belli etmeyip de insanın gönlünü çelip de helâk etmiyor muydu bu gaddar dünya, köhne dünya?

---

221 Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.462, no:3383; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1249, no:3800; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.126, no:846; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.676, no:1834; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.90, no:4371; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.208, no: 10667; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.1, s.352, no: 1414; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.612, no:1748; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.171, no: 452; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.V, s.206, no:3995.

Çünkü bu dünya yaşlı, yüz yıllardan beri var. Biz yeni geldik, gideceğiz. Biz tecrübesiziz, o tecrübeli dünya. İşi aldatmaca...

Nasıl aldatır?

Süsler... Bakarsın dışarıda kuşlar 'fik fik' ötüyor, çiçekler açmış, bahar geliyor ya şimdi... Ondan sonra, tatlı tatlı meltemler esiyor, her taraf yeşermiş, çimenler papatyalanmış...

"—Ne kadar güzel... Getir içki şişelerini, şu çayırda bir âlem yapalım!"

Tüh utanmaz! Bu güzellikler karşısında yapacağın iş bu muydu? Bunları Yaratan'a daha iyi kulluk etmeye, daha büyük sevgiyle bağlanmaya, daha büyük hayranlıkla sevgini artırmaya yönelmen gerekmez miydi?

"—Aman yâ Rabbi! Ne güzel sanatın var! Şu güzelliklere bak yâ Rabbi! Sana iyi kulluk yapmaya karar verdim yâ Rabbi! Yâ Rabbi! Şu yeryüzü kışın ölmüş gibiydi, şu ağaç tepeden tırnağa odun yığınıydı... Sübhanallah, ne sanatın var yâ Rabbi! Şu odun yığınını yapraklandırdın, yeşil hülleler giydirdin, gelin gibi çiçekleler tepeden tırnağa süsledin, ne sanatın var yâ Rabbi! Sen varsın, birsin yâ Rabbi! Ben sana iyi kulluk edeceğim!" diye bağlanması lazım.

"—Getir içki şişesini, hadi arkadaşlar toplanın, hadi bakalım mezeleri getirin..."

Tüh! Başka yapacak şey yok muydu?

"—Hocam dünya aldattı."

Süslü, ziynetli, zevkli, sefalı; insanı aldatıyor, âhiret yolundan çekiyor. Dünyanın böyle bir özelliği var. Dünya insana düşmandır. Dünya insana zindandır.

Ama bak burada ne dedi Peygamber Efendimiz; *Lâ ilâhe illa'llàh* diyene dünya diyor ki:

"—Sen bana bakma. Benim yüzüm buruşuktur, bir işe yaramam. Sen âhirete yönel!"

"—Âhirete yönel!" diye onu âhirete teşvik ediyor.

Bu, *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın hususiyetidir.

Demek ki insan *Lâ ilâhe illa'llàh*'a devam ederse, bu dünyanın

hiçliğini anlar, zühd duygusu içine yerleşir, âhirete rağbet eder de âhireti kazanır. Sonra dünya da yine onun peşinden gelir, kös kös gelir, burnu sürte sürte gelir. Hadîs-i şeriflerde öyle bildirilmiş.

Bir insan Allah yolunda gidince sanıyor musunuz ki dünya nimetlerinden Allah onu mahrum eder?

Hayır, hayır! Dünyada nasibi neyse onun arkasından gölge gibi bu sefer kös kös gelir.

Hani bazı inatçı kurbanlıklar vardır, boynuzuna ipini takarsın, çekersin, ayağını diretir, gelmek istemez, sen de çekersin. Mecburen gelecek. Öyle mecburen gelir. Allah yazmış; "Bu rızık bu kulumun kursağından geçecek, bu gelecek." Muhakkak gelir.

"—Allah dünyaya dalıp da günahlar işleyenlere âhirette çok cezalar verecek, aman öyle yaparsan azaplara uğrarsın!" diye dünya insana tavsiyede bulunur. Bak, *Lâ ilâhe illa'llàh* dediği zaman dünya insana neler yaptırtıyor...

Bu hadîs-i şerif böylece hatırınızda kalsın diye bir kere daha tekrar ettik. Öbür hadîs-i şerifler bundan sonra sayfanın sonuna kadar hocalarımızın bize öğrettiği dervişliğin doğru yol olduğunun ispatıdır.

Hocamız bize ne demiş?

"—Sabah namazından sonra otur, iştirak vaktine kadar bekle, zikreyle!" demiş; delili burada.

Hocamız bize ne demiş?

"—Duhâ namazı kıl!" demiş; delili burada.

Hocamız bize ne demiş?

"—Akşam namazından sonra evvabîn namazı kıl!" demiş.

Allah razı olsun, mekânları cennet olsun; delili burada, hadîs-i şeriflerde. Hepsinin bütün delilleri burada. Şimdi onlar geliyor. Okuyalım bakalım!

b. Kırk Gün Cemaatle Namaz Kılmanın Karşılığı

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

Hz. Ömer RA'dan bir hadîs-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[222]

مَنْ صَلَّى فِي مَسْجِدٍ جَمَاعَةً أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ، لاَ تَفُوتُهُ الرَّكْعَةُ الأُولَى مِنْ صَلاَةِ الظُّهْرِ ، كُتِبَ لَهُ بِهَا عِتْقٌ مِنَ النَّارِ (هب. كر. وابن النجار عن عمر)

RE: 426/9 (*Men sallâ fî mescidin cemâaten erbaîne leyleten, lâ tefûtühü'r-rek'atü'l-ûlâ min salâti'z-zuhri, kütibe lehû bihâ itkun mine'n-nâri*)

(*Men sallâ fî mescidin cemâaten erbaîne leyleten*) "Kim kırk gece namazını cemaatle kılınan mescidde kılarsa; (*lâ tefûtühü'r-rek'atü'l-ûlâ*) *Allahu ekber* dediği zaman, imamın kıldığı ilk rekâtı kaçırmadan, hemen orada hazır bulunarak... Sonuna yetişerek değil, işin başında... (*Min salâti'z-zuhri*) Öğlen namazından itibaren... (*Kütibe lehû bihâ itkun mine'n-nâri*) Ona kırk günlük cemaate devamından dolayı cehennemden âzatlık beratı yazılır, eline verilir."

"—Al, bu kâğıt senin yanında dursun; sen cehennemden âzat oldun, seni cehenneme atmak isteyenlere gösterirsin, cennete gidersin!" diye cehennemden âzatlık beratı verilir.

Nasıl yapacakmışız? Cemaatle namaz kılınan yere, cemaate müdâvemet edecekmişiz.

Cemaatimizden gıpta ettiğim kimseler var; her namazda gelirler el-hamdü lillah, burada ön safta yerlerini alırlar, namazlarını kılarlar. Burada bulunduğum zaman onları görmediğim zaman şaşırırım, memleketine, bir yere gitmişse ancak öyle... Muntazam kılarlar. İşte o devamın bereketi, Allahu Teàlâ

---

[222] Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.62, no:2876; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.88; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.565, no:20278; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXI, s.17, no:22792.

Hazretleri öyle kimseleri cehennemden âzat edecek.

Şimdi burada ne dedi?

(*Fî mescidi cemâatin*) dedi. Mescid demek, secde mahalli demektir. İnsan tek başına evinin bir odasında mescid edinirse; *Allahu ekber* deyip orada namaz kılabilir, o da mescid. Ama *mescidi cemâatin* demek, cemaatin toplanıp da namaz kıldığı yer demek.

Çünkü İslâm'da topluluğun, birlik ve beraberliğinin çok kıymeti var da birçok kimse bu işin farkında değil. Cemaat kıymetli, muhabbet kıymetli, kardeşlik kıymetli, bereket onda, hayır onda... Onun için, evinde kıldığı namazdan burada kıldığı namaz daha sevaplı.

Ne dedi? (*Erbaîne leyleten*) Kırk gece dedi. Maksat kırk gün demek.

Ondan sonra, (*lâ tefûtühü'r-rek'atü'l-ûlâ*) dedi. Yani şartı nedir? Namaza başında yetişecek, kuyruğunda değil. Başında, imamın arkasında hazır bulunacak, ilk rekâta yetişecek.

(*Mine's-salâti'z-zuhri*) dedi. "Öğle namazından başlayarak böyle devam ederse..." demek. Neden (*mine's-salâti'z-zuhri*) dedi? Öğle namazını kılacak, akşam var arada, yatsı var, sabah namazı da daha güneş tam doğmadan kılınıyor. O taraftan itibaren bir günlük beş vakit namazı kılmanın ifadesi bu.

Beş vakit namazı kırk gün camide kılarsa, kendisine bir diploma verilir. Beratı belki genç kardeşlerimiz anlamaz. Eskiden padişahlar berat verirlerdi. "Bizim Sultan Hamit'ten kalma beratımız var, bak upuzun açılıyor, teneke kutunun içinden çıkartayım, göstereyim." İşte onun gibi, artık nasılsa, Allah'ın onu cehennemden âzad ettiğine dair mânevî bir berat eline verilir.

Aşağıdaki hadis-i şerif de buna yakın… Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[223]

مَنْ صَلَّى فِي مَسْجِدٍ جَمَاعَةً أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ، لاَ تَفُوتُهُ الرَّكْعَةُ

[223] İbn-i Mace, *Sünen*, c.III, s.20, no:790; Hz. Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.VII, s.396, no:19571; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXI, s.17, no:22791.

الأُولَى مِنْ صَلاَةِ الْعِشَاءِ ، كَتَبَ اللهُ لَهُ بِهَا عِتْقًا مِنَ النَّارِ

(ه . والحكيم عن عمر)

RE: 426/10 (*Men sallâ fî mescidin cemâaten erbaîne leyleten, lâ tefûtühü'r-rek'atü'l-ûlâ min salâti'l-işâi, keteba'llàhu lehû bihâ itkan mine'n-nâri*)

(*Men sallâ fî mescidin cemâaten erbaîne leyleten*) "Kim kırk gece namazını cemaatle kılınan mescidde kılarsa; (*lâ tefûtühü'r-rek'atü'l-ûlâ*) *Allahu ekber* dediği zaman, imamın kıldığı ilk rekâtı kaçırmadan, hemen orada hazır bulunarak... Sonuna yetişerek değil, işin başında... (*Min salâti'l-işâi*) Yatsı namazından itibaren... (*Keteba'llàhu lehû bihâ itkan mine'n-nâri*) Ona kırk günlük cemaate devamından dolayı Allah ona cehennemden âzatlık beratı yazar."

Aşağıdaki hadîs-i şeriflerde de buna benzer hadisler var, onları da hızlı hızlı okuyuverelim!

c. Cemaatle Namaz Kılmanın Mükâfâtı

Bir müjdeli hadis-i şerifi daha okumak istiyorum aynı sayfadan. Tirmizî rivayet etmiş ve sahih diye buyurmuş. Enes RA'dan... Peygamber Efendimiz bu üçüncü hadis-i şerifinde buyurmuş ki:[224]

مَنْ صَلَّى لِلّٰهِ أَرْبَعِينَ يومًا فِي جَمَاعَةٍ ، يُدْرِكُ التَّكْبِيرَةَ الْأُولَى ، كُتِبَ لَهُ بَرَاءَتَانِ: بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ ، وَبَرَاءَةٌ مِنَ النِّفَاقِ (ت. هب. عن أنس)

---

[224] Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.7, no:241; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.61, no:2872; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.228, no:1560; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.367, no:7570; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s.528, no:2019; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.228, no:1560; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.403; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIII, s.385, no:2963; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.46, no:169; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.560 No; 20253: *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.22, no:22809.

RE. 426/11 (*Men sallâ li'llâhi erbaîne yevmen fî cemâatin yüdrikü tekbîrete'l-ûlâ, kütibe lehû berâetân: Berâetün mine'n-nâr, ve berâetün mine'n-nifâk*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Burada Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men sallâ*) "Kim namaz kılarsa..." Ama niçin? (*Li'llâhi*) "Allah için kılarsa... Gösteriş için değil, âdet olsun diye değil, başka bir sebeple değil; Allah için kim kılarsa..."

Ne zaman? (*Erbaîne yevmen*) "Kırk gün."

"—Bir ay on gün, 40 gün devam ederse..."

(*Fî cemâatin*) "Cemaatle..." Yalnız değil; cemaatle kim kılarsa... (*Yudrikü tekbîrete'l-ûlâ*) "İmamın başlangıçtaki ilk tekbirine, *Allahu ekber* demesine yetişmiş bir halde kılarsa..."

Rekât kaçırmış olarak değil, yetişmiş olarak kim kılarsa...

(*Kütibe lehû berâetâni*) "Ona iki tane berat yazılır. İki diploma verilir, mânevî iki berat verilir: (*Berâetün mine'n-nâri*) 'Sen cehennemden âzatsın, cehenneme girmeyeceksin!' diye bir berat, cehennemden kurtuluş beratı... (*Ve berâetün mine'n-nifâk*) 'Münafık da değilsin, sen has hâlis müslümansın, al sana diploma…' diye münafıklıktan uzak olduğuna dair de bir berat verilir."

Cehenneme de girmez, münafıklık da artık ona sokulamaz; has kul olur. Münafık, içi bozuk kul demek. Elmayı dışından alıyorsun, güzel, bıçağı vuruyorsun, soyup yiyeceksin; içi kurtlu, atıyorsun. Dışı güzeldi, rengi kıpkırmızıydı, içi çürümüş. Portakalı alıyorsun, bıçağı vuruyorsun; hay Allah, o şiddetli sıfır altı soğuklarda donmuş, içi bir işe yaramaz, acılaşmış, atıyorsun. Münafık da içi bozuk insan demek. Allah böyle kimseye münafıklıktan berat veriyor, yani has müslüman oluyor, içi de sağlam müslüman oluyor.

O halde bu hadislere göre ne yapalım?

Ha gayret, kazancı çok da, zor bir şey de değil. Zaten namazları kılıyoruz, kılacağız. Evimizde kılacağımıza, camide kılmaya dikkat ederiz. Yatsısıyla, sabahıyla kaçırmamaya dikkat ederiz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi o beratları eline alanlardan

eylesin…

d. Sabah ve Yatsı Namazını Cemaatle Kılmak

Bu hadîs-i şerifi de Hatîb-i Bağdâdî ve İbn-i Asâkir kitaplarında rivayet etmişler. Yine Enes RA'dan rivayet ediliyor. *Radıya'llàhu anhüm ecmaîn*, sahabesinin cümlesinden Allah razı olsun…

Bu hadîs-i şerifte de Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:[225]

مَنْ صَلَّى أَرْبَعِينَ يومًا صَلاَةَ الْفَجْرِ وَعِشَاءِ الْآخِرَةِ فِى جَمَاعَةٍ ، أَعْطَاهُ اللهُ بَرَاءَتَين: بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ ، وَبَرَاءَةً مِنَ النِّفَاقِ (خط. كر. وابن النجار عن أنس)

RE. 426/12 (*Men sallâ erbaîne yevmen salâte'l-fecri ve'l-işâi'l-âhireti fî cemâatin, a'tâhu'llâhu berâeteyni: berâeten mine'n-nâri berâeten mine'n-nifâki.*)

(*Men sallâ erbaîne yevmen*) "Her kim ki kırk gün namaz kılarsa..." Neyi kılarsa? (*Salâte'l-fecri*) "Sabah namazını, (*ve işâi'l-âhireti*) son akşam namazını, yani yatsı namazını..."

Birinci akşam namazı, *mağrib* dediğimiz güneş batarken kılınan akşam namazı, ötekisi yatsı dediğimiz namaz.

"Sabah ve yatsı namazını kim kılarsa, (*fî cemâatin*) cemaatle, cemaat içinde..." Yalnız değil, kaçırmış olarak değil, evinde değil. (*A'tâhu'llàhu berâeteyni*) Allah ona iki berat verir."

"—Birisi cehennemden berat, birisi de münafıklıktan berat."

"Münafıklıktan berî oldun, sen paksın." diye bir yazı... "Cehennemlikten uzak oldun, sen cennetliksin." diye bir yazı...

Demek ki bu 40 gün namazı cemaatle kılmaya dikkat edeceğiz.

---

[225] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.288, no:7588; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.338, no:6248; İbnü'l-Cevzî, *İlel*, c.I, s.431, no:734; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XX, s.481, no:22676.

Yukarıdaki hadisler de hepsi aynı mânaya geliyor. Hepimiz inşaallah gayret edelim. Biz ömrümüzde böyle çok 40'lar çıkartırız... Gayret etsek bir 40 tamamlarız, bir daha tamamlarız, bir daha tamamlarız, bir daha tamamlarız... Cemaate dikkat!

Onun için bu mescidleri çok yapmışlar. Ben eskiden şaşırırdım: Şehzadebaşı cami kocaman bir cami, avlusunun bitişiğinde Burmalı Minareli bir başka cami, ön tarafında İbrahimpaşa cami, sebilin olduğu yerde bir cami, sol tarafında Akarçeşme cami... Sübhanallah... Vefa Bozacısı'nın yanında bir ara nalbant dükkânı olarak kullanılmış bir başka cami... Belediyenin nikâh kıyma yeri tarafında restore edilmiş bir başka cami... Ya iki adımlık yerde bu kadar cami...

Cemaatin kıymeti fazla olduğundan, dedelerimiz hepsi camiye koşmuşlar; senin benim gibi televizyonun karşısında ömür telef etmemişler.

Telefisyon. Neymiş o âletin adı? Televizyon değil, *telefisyon*; telef etme âleti. Neyi telef ediyor? Vakitleri veriyorsun, öğütüyor; havaya... Haydi, yakıyor soba gibi, vakitler gidiyor.

"—Hani sen kitap okuyacaktın, ilim öğrenecektin? Hani çocuğum sen derslerine çalışacaktın? Sınıfta kaldın, bak!"

İşte onlar öyle yapmazlardı. Onlar sabah namazında dükkânlarını açarlardı. Hayatları ibadetlere göre ayarlıydı. Öyle güzel ayarlanmıştı ki, öyle bir nizam vardı ki... Sabah namazını kılarlardı, tesbihlerini çekerlerdi, işine besmeleyle giderlerdi, dükkânını açardı.

Hatta bir eski tablo, bizim profesör arkadaşlardan birisi Paris'te bir müzede görmüş, resmini çekmiş, hakkında makale yazdı. Piyasa dualarla açılırmış. Şeyh efendi sarığıyla cübbesiyle gelirmiş, el açarmış:

"—Allah'ım yâ Rabbi! Sen bize hayırlı rızık nasip et. Güzel işler yapmayı nasip eyle..." ne diye dua ediyorsa, piyasa elbirliğiyle öyle açılırmış.

Esnafın güne nasıl başladığına dair resimleri var. Namaz vakti

geldi mi hemen namaza koşarlarmış.

Kapalıçarşı'da ben bir ara bulunmuştum, orada namazgâhlar filan vardı. Namaz vakti oldu mu herkes hemen dükkânı kilitleyiverip namaza koşarlardı.

Ondan sonra akşam evine gelirlermiş. Akşamleyin ben hatırlarım; ezandan sonra eve gelirsek babalarımız, dedelerimiz kaşlarını çatarlardı.

"—Akşamdan evvel evin bütün ahâlisi eve gelecek bakalım."

Neden? Oruçluysa oruç iftar edilir, orada muhabbetli bir sofra kurulur, büyükler gelir. İşler akşam namazı vaktinde bitmiştir. Akşam saat 12'de okunurdu, gün bitti; 12, yeni bir gün başlıyor. Ne güzel muhabbetliydi... Yatsıya da camiye giderlerdi, bütün cemaat birbirini görürdü. Hayat ona göre nizamlanmıştı.

Şimdi hayat telefisyona göre ayarlanıyor; televizyonda program kaçta biterse, bayrak direğine bayrak çekilinceye kadar millet karşısında...

Uykusuzluktan sabah namazı kaçacak...

"—Kaçarsa kaçsın..."

İşe geç gideceksin...

"—Zaten 11'den önce müşteri olmuyor."

Müşteri de hasta, esnaf da hasta... Müşteri de gelmiyor zaten, o da aynı hastalıkla mâlul, o da çarşıya çıkmıyor, ötekisi ne yapsın?

Neler kaçırdık neler...

e. İkindiden Sonra Mescidde Oturmak

Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş bir başka hadîs-i şerife geldik. Bu hadîs-i şerifinde Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[226]

---

[226] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.262, no:13786; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.410, no:563; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.X, s.134, no:16942; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.383, no:19404; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.491, no:22706.

مَنْ صَلَّى الْعَصْرَ ، فَجَلَسَ يُمْلِي خَيْراً حَتَّى يُمْسِيَ ، كَانَ أَفْضَلَ مِمَّنْ أَعْتَقَ ثَمَانِيَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ (حم. هب. عن أنس)

RE. 426/13 (*Men salle'l-asra, fecelese yumlî hayren hattâ yümsiye, kâne efdale mimmen a'teka semâniyeten min veledi ismâîl*)

(*Men salle'l-asra*) "Her kim ki ikindi namazını kılar, (*fecelese yumlî hayren*) namazı kıldıktan sonra oraya oturur, hayır imlâ ederse..."

"—Hayır imlâ etmek ne demek?"

Adamın bilgisi, mâlumâtı var; dindar ve alim. Oturur oraya, gelen talebeye, cemaate ve sâireye dinî meselelerden, sorulan sorulardan cevaplar verir, hadis okur, âyet izah eder. Ne zamana kadar? (*Hattâ yümsiye*) "Akşama kadar..." Akşamlayıncaya kadar, ikindiyle akşam arasında ilmî faaliyetle, hayır öğreterek devam eder.

Bir iki keresinde böyle yapıverirse, ne olur?

(*Kâne efdale mimmen a'teka semâniyeten min veledi ismâîl*) "Hz. İsmail AS'ın evlâdından sekiz asil insanı kölelikten kurtarıp âzad etmekten daha fazla sevap kazanır."

Arapların içinde Hz. İsmail AS'ın asâleti var. Araplar'ın özü o, balın kaymağı o... En asil insanlardan sekiz tane köleyi esaretten kurtarmış, parasını ödeyivermiş de kurtarmış gibi, ondan daha fazla sevap kazanır.

Allah hocalarımızdan razı olsun… Şimdi biz bu hadisi ne zaman okuyoruz? İkindi namazını kıldık, arkasından okuyoruz, değil mi? Siz niye oturuyorsunuz, ben niye konuşuyorum? İkindiden sonra ne okuyoruz?

"—Peygamber SAS Efendimiz'in hadisini okuyoruz."

Ne zamana kadar?

"—Akşamı buluyoruz, akşamlıyoruz."

Şimdi bunun arkasından —siz daha unuttunuz onu, ben de biraz yaptıramıyorum— Kur'ân-ı Kerîm cüzleri dağıtılır, herkes

hatim okur, hatme iştirak eder, ondan sonra duası yapılırdı. O zaman kadar akşam vakti girerdi. Müezzin ezan okur, akşamı kılıp öyle çıkılırdı.

Böyle yapılırsa, Hz. İsmail evlâdından sekiz tane asil insan âzad etmekten daha fazla sevap var. Bak dedelerimiz, hocalarımız işlerimizi nasıl ayarlamışlar... Biz farkında değiliz de yapıyoruz. Sonra hadis karşımıza çıkınca yüzümüze bir tebessüm yayılıyor; ”Oh ben ne güzel iş yapıyormuşum meğerse...” diye, o zaman anlıyoruz. Demek ki hocalarımızın, Allah razı olsun, ”İkindiden sonra hadis okunsun!” diye tavsiye etmelerinin sebebi buymuş.

Biliyor musunuz ki —bu hadise başlamadan söyleyeyim— dua eden kimseyle âmîn diyen insan ecirde müşterektir. Hatta âmîn diyenin niyetine göre Allah verir. Yani dua edenin kalbinde bir başka niyet varsa, lafı biraz kıvırtıp da laf cambazlığına getiriyorsa bile, âmîn diyenin niyetine göre Allah sevap verir.

Birisi Kur’an okuyor, sen de o sûreyi biliyorsun ama o okuyor diye dinliyorsun. Okuyan da dinleyen de ecirde eşittir. Varsın, dinle, korkma; dinlemek de okumak da eşit, sevabı aynı… İlim de öyle; öğretmek de öyle, öğrenmek de öyle… Allah bizi öğreten, öğrenen insan olmaktan ayırmasın…

En tatlı şey... Burada karşı duvara kadar üstü yemek yığılı ziyafet sofrası olsa, bundan daha kıymetli olmaz; çünkü Peygamber Efendimiz’in mübarek hadisleri... Biz bunlardan bir tanesiyle belki âhiretimizi kazanırız, cenneti kazanırız. Kırk gün devam ediversek; ”Şu hadislerin bereketine ben de nâil olayım.” diye, haydi bakalım cehennemden âzatlık diplomasını koynumuza koyacağız.

f. Hac ve Umre Sevabı

Öbür hadis… Tirmizî’nin Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet

ettiğine göre, SAS Efendimiz şöyle buyurmuşlar:[227]

مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ، ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ،

ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ؛ كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ تَامَّةٍ ، تَامَّةٍ ، تَامَّةٍ

(ت. حسن عن انس)

RE. 426/14 (*Men salle'l-fecre fî cemâatin, sümme kaade yezküru'llâhe* —veyahut *kaade bi-zikri'llâhi— hattâ tatlua'ş-şemsü, sümme sallâ rek'ateyni; kânet lehû keecri haccetin ve umretin tâmmetin, tâmmetin, tâmmetin*)

Bu hadîs-i şerif altı sahih hadis kitabından Tirmizî'nin kitabında yer almış. Tirmizî hadisin arkasına da *hasen* kelimesini koymuş.

Ne demek?

"—Bu hadîs-i şerif hasen bir hadîs-i şeriftir." demek.

Neden bunu izah ederek söylüyorum?

Bazı kardeşlerimiz bu mesele hakkında kem küm etmişler de, onun için kaynağını da söylüyorum ve o hadis alimlerinin bu hadis hakkındaki hükmünü de söylüyorum.

(*Kàle't-tirmiziyyü hasenün*) "Tirmizî bu hadise hasen hadistir demiş." Zayıf dememiş, uydurma dememiş, bir şey dememiş; hasen hadis demiş. Hatırınızda iyi tutun!

Nedir bu hadîs-i şerif:

(*Men salle'l-fecre fî cemâatin*) "Kim sabah namazını cemaatle camide kılarsa, (*sümme kaade yezküru'llàhe hattâ tatlua'ş-şems*) sonra Allah'ı zikrederek zamanını değerlendirmek sûretiyle, güneş doğup kerahat vakti çıkıncaya kadar oturursa..."

---

[227] Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.481, no:586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.9; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.808, no:21508; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.496, no:22727.

“Kim cemaat içinde sabah namazını kılarsa, sonra Allah’ı zikreder bir halde oturursa… Yani namazı kıldıktan sonra oturacak, Allah’ın zikriyle meşgul olacak. Ne zamana kadar? Güneş doğudan doğuncaya kadar. Doğdu, etrafı aydınlattı, o zamana kadar...

(*Sümme sallâ rek’ateyn*) “Kerahat vakti geçtikten sonra, kalkıp iki rekât namaz kılarsa…”

Zikirle meşgul oldu, güneş doğdu, o da kalktı iki rekât namaz kıldı.

(*Kânet lehû keecri hàccetin ve umretin tâmmetin, tâmmetin, tâmmeh*) “Böyle oturmak, bu ibadeti yapmak, ona o gün tam bir hac ve umre yapmış gibi sevap kazandırır; tam bir hac ve umre yapmış gibi, tam bir hac ve umre yapmış gibi...” buyurmuşlar.

Nasıl bir hac ve umre bu? “Eksiksiz tamam bir hac ve umre, eksiksiz tamam bir hac ve umre, eksiksiz tamam bir hac ve umre yapmış gibi ecir alır.”

Allah hocalarımızdan razı olsun… Bizi oturttular, uykumuz

gelirdi, gözümüzü oğuşturururduk, zor gelirdi, hemen namazı kılsak, pabucumuzu kapsak da yatağa 'yatsak diye yatağı gözlerdik. Ama alıştırdılar.

Burada her sabah ne güzel Yâsînler okunur, Hatm-i Hâceler yapılır, dualar edilir. Güneş doğduktan sonra iki rekât namaz kılar millet, duasını yapar. Sâlimen, gànimen, ganimetleri almış, sevapları yüklenmiş olarak öyle döner. Sebep olanlardan Allah razı olsun…

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[228]

اَلدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ (حم. طب. خط. عد. عن أبي مسعود الأنصاري ؛ ت . ع . وابن أبي الدنيا عن أنس ؛ حم . عد. عن سليمان بن بريدة عن أبيه ؛ هب. عد. عن ابن عباس)

(*Ed-dâllü ale'l-hayri kefâilihî*) "Bir hayra delâlet eden onu işlemiş gibi ecir alır."

Onu bize öğreten hocalarımız bu kıldığımız namazların ecirlerini kabirlerinde hep alıyorlar. Biz de başkalarına öğretelim, biz de hayırlara delâlet edelim!

---

[228] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.274, no:22414; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.226, no:628; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.85, no:86; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.217; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.383; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.342; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.41, no:2670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.275, no:4296, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadài'l-Havâic*, c.I, s.39, no:27; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.357, no:23077; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.298; Süleyman ibn-i Büreyde babasından.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.116, no:7657; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.90; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.III, s.34, no:2384; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.351, no:1031; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.306, no:1317; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.150, no:1742; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI,s.266; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.555; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.418; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.193; Hz. Aişe RA'dan. RE, 207/5.

Cemaatle olmak şartı var, bir. Burada, (*fî cemâatin*) cemaat içinde diyor. Ondan sonra, Allah'ın zikriyle meşgul olmak şartı var. Ne yapacak? Eline tesbihi alacak, zikredecek.

Zikir nedir?

Kur'ân-ı Kerîm zikirdir.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ (الحجر: ٩)

(*İnnâ nahnü nezzelne'z-zikre ve innâ lehû lehàfizùn*) "Zikri, yâni Kur'an-ı Kerim'i biz indirdik; onun hıfzedilmesi, korunması da bize aittir. Kıyamete kadar onu biz koruyacağız." (Hicr, 15/9)
âyet-i kerîmesi yok mu?

Ne demek? Kur'an'ın adı bile zikirdir.

وَهَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنزَلْنَاهُ (الأنبياء: ٥٠)

(*Ve hâzâ zikrün mübârekün enzelnâhu*) "Bu Kur'an size indirdiğimiz mübarek bir zikirdir." (Enbiya, 21/50) Bu âyetten de anlaşılıyor.

Demek ki Kur'ân-ı Kerîm zaten zikirdir, tepeden tırnağa zikirdir, zikrin özüdür, hülâsasıdır, kaymağıdır, balıdır.

Kur'an okursa olur, zikir sayılır. *Lâ ilâhe illa'llàh, Sübhana'llàh, El-hamdü li'llâh, Allàhu ekber, Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah*… Onlar da zikir. Onlar da zaten zikir deyince ilk hatıra gelenler...

"—Efendim ben başka yerde gördüm, Arabistan'da gördüm, Irak'ta gördüm, Kahire'de gördüm veyahut bizim Antep'te gördüm, Erzurum'da gördüm: Sabah namazını kılıyorlar, hoca efendi rahleyi önüne koyuyor, fıkıhtan bir kitap okuyorlar."

O da zikir…

"—Tefsir okuyorlar."

O da zikir...

"—Hadis okuyorlar."

O da zikir…

"—Biz şimdi ne yapıyoruz?"

Zikrediyoruz. Zikir düşmanları çatlasın!

Biz şu anda koca cemaat hâlinde topluca zikrediyoruz, hadis okuyoruz; Allah'ın adı anılıyor, dini öğreniliyor, öğretiliyor. İşte zikir bu…

Böyle bir şekilde vaktini değerlendirirse... (*Hattâ tatlua'ş-şemsü*) "Güneş doğuncaya kadar."

Mâlum, güneş doğunca bir müddet namaz kılınmama vakti vardır, ona vakt-i kerâhat derler. Onun da dinimizde delilleri var, hadisler var, büyüklerimizin bize tavsiyesi var. Güneş tam doğarken namaz mekruh, kılınmaz.

Neden? Biz güneşe tapıcılara benzemeyelim diye. Biz Müslümanız, biz kimseye benzemeyiz! Benzemeye ihtiyacımız yok, herkes bize benzesin!

حاجة مشاط نيست روى دل آرام را

Hàcet-i meşşât nist rûy-ı dil-âram ra

"Güzel yüzün süslenmeye ihtiyacı yoktur."

Gönül çekici, gönlü dinlendiren güzel yüzün süslenmeye ne ihtiyacı var? Ne boyanıyorsun? Yazık değil mi? O güzelliği ne karalıyorsun? Güzel yüzün süslenmeye ihtiyacı olur mu?

Ay gibi yüzü var, boyanmaya kalkmış. Yay gibi kaşları kirpikleri var, sürmelenmiş... Ne lüzum var? Allah süslemiş, daha güzel…

Bizim dinimiz güzeldir. Bizim başkasından bir şey almaya, süslendirmeye ihtiyacımız yok. Şu bilgilere bakın! Bunu hangi kitapta okudunuz?

Ben ilkokulu okudum, ortaokulu okudum, liseyi okudum, mühendislik okullarında hocalık yaptım, üniversitede hocalık yaptım; nerelerde var böyle bilgiler, gösterin bakalım!

Hiçbir yerde yok!

Eflatun bir laf söylemiş, toprağı kazacaksın kazacaksın da küçücük bir parça, tek tük kömür çıkmış gibi... Aristo bir söz söylemiş, tek tük... O da doğru mu eğri mi, işe yarar mı yaramaz mı, Allah bilir... Falanca batılı filozof bir söz söylemiş, tek tük... Allah bilir, belki buradan çalmıştır.

Bizim kimseye ihtiyacımız yok… Bizim uykumuzdan uyanıklığımıza kadar, evimizden işimize kadar, bedenimizden ruhumuza kadar, tırnağımızdan dişimize kadar dinimiz her türlü güzelliği bize öğretmiştir. Avrupalı daha yıkanmasını bilmezken, bizim hamamlarımız şırıl şırıl akardı. O zamanlar onlar bizi ayıplıyorlardı:

"—Bu adamlar hasta olacak ya, böyle bu kadar çok yıkanılır mıydı?" diyorlardı.

Onların evlerinde yüznumara yokken, bizde kanallar yapılmıştı.

Bizde tırnaklar uzatılmaz.

"—Hocam sosyetikler darılacaklar, kızacaklar."

Akıllarını başlarına toplasınlar. Koskoca tırnak... Biraz bir yere takıldı mı çat diye tırnağın kırılmıyor mu? Kırılıyor.

Çizmiyor mu? Çiziyor.

Her şeyi güzel tutamıyor. Bir şey tutacak, tırnakları cadı tırnağı gibi uzun, süs diye uzatmış. Altına bir şey girer.

"—Kes be mübarek! Ne olacak, ne diye uzatıyorsun? Dinimiz kesmeyi emretmiş, ne diye uzatıyorsun?"

"—Batılılar öyle yapıyor."

Üstüne oje sürüyor... Kına sür, ne diye kâfire benziyorsun? Kına da kırmızı değil mi? Kına da kırmızı, oje de kırmızı... Kına sür be kardeşim, ona müsaade var.

Bizim dinimiz güzellikten anlamaz mı sanıyorsun?

Daha adamların bir şeyden haberleri yokken, koltuk altımızı temizlemek, kasıklarımızı temizlemek hepsi bize öğretilmiş. Biz günde beş vakit abdest alırız, kolumuzu dirseğimize kadar yıkarız,

yüzümüzü yıkarız, burnumuzu yıkarız, ağzımızı çalkalarız. Bizim el-hamdü lillâh her şeyimiz güzeldir.

Ama güzellikten anlayan insan lâzım! Boncukla elması mahalle bakkalı anlamaz ki; hakikiyle sahteyi kuyumcu bilir. İkisi de altın lira gibi. "Yok, bu sahte, şu hakikisi!" Kuyumcu bilir, erbâbı bilir. İşte bu güzellikleri anlayacak erbab insan lâzım!

Adam Avrupa'da hıristiyan olarak doğmuş. Ondan sonra komünist olmuş. Bakmış, kiliseyi sevmemiş:

"—Ya böyle şey olmaz, safsata! Benim okuduğum ilmî kitaplarla bu kilisede öğretilen şeyler doğru değil. Bunun aslı esası yok, hurafe bu!" demiş, komünist olmuş, sosyalist olmuş.

Marks'ı okumuş, Lenin'i okumuş, Engels'i okumuş, diyalektik materyalizmi okumuş... Azılı komünist, solcu...

"—Nedir bu zenginlerin yaptığı! İşçiler davranın, kollayın kendinizi, hücum!" demiş.

Sonradan başka medeniyetleri de incelemiş, Budizm'i incelemiş, Brahmanizm'i incelemiş. Sonunda bir de İslâm'ı incelemiş; eskiden yaptıklarına utanmış, kaldırmış parmağını, müslüman olmuş.

Bizim memlekete de geliyor da müslümanlığa dair konferans veriyor, gazeteler yazıyor. Yoksa biz söylesek:

"—Fransa'da böyle bir adam var, böyle müslüman olmuş." desek;

"—Git yahu! Siz de her şeyi büyütüyorsunuz! Onun aslı esası yoktur!" derler.

Bereket adam geldi de, burada boyunu da gördüler, posunu da gördüler, resmini de çektiler; hayal değil, uydurma değil, öyle anlaşıldı. Öyle filozof ki, zamanın filozofu ki "Komünizmin, sosyalizmin bütün kitapları kaybolsa bu adam oturur yazar." diyorlar. Yani sosyalizmin filozofu... Adam geldi müslüman oldu.

Eğer Hıristiyanlık'ta böyle bir hâdise olsa, yani eline böyle bir fırsat geçse, Amerika bunu gökyüzüne yazar! Ama biz müslümanlar işte bu durumdayız...

Güzellikten anlayan nasıl geliyor!

Sen kazıda bir şey buluyorsun, bir kenara atıyorsun. Bir Avrupalı geliyor; "Bunu kaça satarsın?" diyor, alıyor, götürüyor. Antikanın kıymetini anlıyor.

Sen bir halı, kilim parçasına bakıyorsun:

"—Eskimiş bu; bunu kilimciye, halıcıya verelim. Camiye yeni halıfleks döşeyelim!" diyorsun.

Sen o sattığın halının ne olduğunu biliyor musun? 200 bin dolara satıldı!

"—A! Öyle mi? Tüh ya! Ben ona kenarı yırtık diye hiç önem vermedim."

Sen ne anlarsın güzellikten?

Güzellikten anlamayana sözümüz yok. Güzellikten anlamak lâzım!

Herhalde sözü çokça uzattım.

Allah kusurlarımızı affeylesin… Allah dinimizin güzelliklerini duya duya, tada tada, dimağında o lezzetleri hissede ede has, hâlis, samimi, içten müslümanlığı yaşamayı cümlemize nasib eylesin... Allah cümlenizden razı olsun…

Fâtiha-ı şerife mea'l-besmele-i şerife.

24. 03. 1985 - İskenderpaşa Camii